Sven Wimnell. 16 maj 2018:

Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.

http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Sven Wimnell. 16 maj 2018:
Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Innehåll

12 **Kapitel 1: Introduktion. Om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.**

"Samhällsplaneringens problem, Hur ska man kunna förbättra världen." är ett projekt som sedan 29 april 1998 redovisas på internet på hemsidan **wimnell.com**. De senaste sammanställningarna där, är :

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

De tre hänger ihop och är en beskrivning om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

12 **Kapitel 2: Boende och bostadsbygge.**

13 Tidigare dokument om boende och byggande.

19 Snabbare handläggning av investeringsstöd för bostäder
19 Stöd för hyresbostäder och bostäder för studerande
21 Investeringsstöd för hyresbostäder utökas

22 Tuffare krav på låntagarna stoppar byggen
25 Brist på helhet bakom minskat byggande
26 Rekordmånga nya bostäder står utan köpare
27 Därför ska man inte kalla fattiga områden för getton
30 "Stort utbud av villor till salu – men priserna stabiliser
32 Stockholm spås bli europeisk tillväxtraket

33 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
34 Antal hushåll efter boendeform och bostadsarea,
37 En rapport om trångboddheten i Sverige
38 Antal hushåll efter hushållstyp

42 De föreslagna nya lägenhetstyperna
44 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
45 Bostad 2 rum och kök i större skala
46 Bostad 3 rum och kök i större skala
47 Fyra rum och kök.
48 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
49 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
50 Bostad 2 r o k, beskrivning
50 Bostad 3 r o k, beskrivning
51 Bostad 4 r o k, beskrivning
51 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen

52 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
52 Det är viktigt med rejäla balkonger

53 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
54 Trångboddhet
58 Bostadsmarknadsanalyserna för 2017

59 Vad man har och vad man gör i bostäderna.
59 641- 642 Det börjar med maten.
60 643. När det gäller bostaden har boverket krav
60 644. Teknisk utrustning för vatten och avlopp, energi m m
60 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag
61 646 Utveckling av de inre verkligheterna
63 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter,
63 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

64 Fem råd att följa för ett längre liv
65 Nyktra veckor före operationen kan halvera risker
68 Fakta i frågan: Hur stor är bostadsbristen?
74 Äter svenskarna allt mindre kött?
78 Skolan som enbart serverar vegetarisk mat
80 Barnadödlighet
82 Låg kunskap om kronisk trötthet
83 Hälsan blir bättre – men inte för alla
85 Det här dör vi av. Dödligt våld tar fler liv
86 Orättvist att hälsoklyftorna i samhället har ökat
87 Statligt stöd ojämställt mellan pojkar och flickor
89 Kan små barn ha ”psykopatiska drag”?
92 Stäng den svarta marknaden
94 Hyresgästföreningen kritisk till förslaget om slopad bytesrätt
95 Elbilen vinner på låga milkostnader
98 Små ekonomiska marginaler gör hushåll sårbara

99 **Kapitel 3: Levnadsförhållanden, inkomstskatter, barnbidrag, bostadsbidrag o d.**

100 Inkomstskatterna
102 Konsumentverkets beräkningar 2017
105 Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2017
108 Utrymmesstandard

109 Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
109 Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
110 Pensionärer 2017
110 Årskostnader år 2017, pensionärer
112 Exempel:Vad det kan kosta för en 20-åring

112 2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Inkomstskatt i % av inkomst
113 2006-2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Över- och underskott
118 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna Skillnad 2006-2014.
119 Skillnad i överskott mellan ensamma och makar/sambor.
120 Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

120 Mer om skatter och bidrag.
123 Barnkostnader
123 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

126 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

128 **Kapitel 4: Statistik från SCB om hushåll, inkomster och boende.**

129 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
130 Antal hushåll efter hushållstyp
134 Sammanräknad förvärvsinkomst 2016
136 Taxeringen år 2017 i sammandrag Hela riket,
139 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension

142 Nya svenska medborgare från drygt 160 länder
146 Förväntad medellivslängd per län efter kön, 2013–2017
148 Förändring av antal hushåll per kommun 2017
150 Hushållens boende
150 Högst utbildningsnivå i Stockholmsområdet
151 Invånare med minst treårig eftergymnasial utbildning
152 Utbildningsnivå efter kön
153 Boendeform efter ålder
154 Antal personer/hushåll efter antal rum och kök

155 Drygt 4,8 miljoner bostäder i Sverige
156 Andel hyresrätter och bostadsrätter
157 Antal lägenheter i flerbostadshus
160 Antal och andel hushåll efter boendeform, bostadsarea
163 Genomsnittlig bostadsarea per person efter hushållstyp
167 Låginkomsttagare bor ofta i hyresrätt
167 Ägt småhus vanligaste boendeformen för barn
168 Storstadsområden
169 Övriga kommuner
172 Stora skillnader i lön mellan de högst och lägst betalda yrkena.
176 SCB:s statistik om löner

177 **Kapitel 5: Från Boverkets hemsida om bostadsplanering.**

178 Bostadsplanering
178 Bostadsmarknaden
179 Bostadsbyggandet kan nå en topp i år
181 Marknadsrapporter
181 Bostadsmarknadsenkäten 2017
182 Bostadsmarknaden i regioner och kommuner
183 Bostadsmarknaden för olika grupper

184 Kommunernas verktyg
185 Allmännyttan finns i de flesta kommuner
186 Förändringar i allmännyttans bestånd
188 Utdelningar från allmännyttiga bostadsföretag

192 Riktlinjer för bostadsförsörjningen
195 Digital handbok om kommunernas bostadsförsörjningsansvar
196 Ägardirektiv, bostadsförmedling och hyresgarantier
198 Samverkan inom och mellan kommunerna
200 Mark – ett kommunalt verktyg för bostadsförsörjningen

203 Bostadsbeståndet i Sverige
204 Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige
206 Regionala bostadsmarknadsanalyser 2017
207 Bostadsmarknadsanalysernas innehåll 2017
211 Seminarier med länsstyrelserna 2017
213 Länsstyrelsen ger råd, information och underlag

214 Boverket ger stöd i bostadsmarknadsfrågor

216 **Kapitel 6: SOM-institutet. Samhälle Opinion Medier**

217 SOM-institutet. Samhälle Opinion Medier.

217 SOM-seminariet 2018
Trenduppdatering och översikt
Alltmer polariserat medieförtroende
Älska din nästa - Partiernas sympatikapital inför valet 2018
Svenskarnas förtroende för försvaret
Svensk Samhällsoro
Betyg på regeringen
Opinion om migration och religion
Biblioteksbesök och läsning i Sverige
Är svensk demokrati (o)jämlik?
Svenskarnas viktigaste samhällsfrågor
Hela förmiddagspasset
Hela eftermiddagspasset
Se hela seminariet i efterhand på SVT-play

218 Klimatet och terrorismen oroar svenskarna mest
220 De tio saker som oroar mest

221 **Kapitel 7:Vårbudgeten och den tillhörande riksdagsdebatten. Budgetmotioner**

222 Vårbudgeten 2018 på fem minuter
225 Vårens budget innehåller reformer för 2,6 miljarder

228 Rksdagsdebatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

277 Moderaternas vårbudgemotion 2018
279 Vi vill satsa på välfärden – och minska bidragen

282 Kristdemokraternas vårbudgemotion 2018

285 Liberalernas vårbudgemotion 2018

288 Centerpartiets vårbudgemotion 2018

289 Sverigedemokraternas vårbudgemotion 2018
293 "SD öppnar för att stödja M-förslag om skattesänkningar genom lägre bidrag

294 Oppositionens förslag

296 **Kapitel 8: Förstamaj och något om ett par veckor därefter.**

298 Stefan Löfvens tal på 1 maj 2018: Det starka samhället.
305 Tillbaka till 50-talet med Löfvens vision
307 S: 600 kronor mer till dem med låg pension

308 Magdalena Andersson riktade hård kritik mot SD
309 Politiken ska ge människor möjlighet delta i förändringen
312 Krav på ökad flygskatt inför MP-kongress
313 Jonas Sjöstedts tal på 1 maj 2018, Stockholm

318 Karl-Petter Thorwaldssons Förstamajtal 2018
330 Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.

330 Arbetande inom industrin
331 Stark uppgång trots färre anställda
331 10 frågor till Mikael Damberg
331 66/68 Tillverkning av varor
335 69 Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.
335 Skogens nya guldålder
339 Så vändes misstro till makt i medieskuggans Hofors
348 Goodenoughs uppfinning blev tillräckligt bra
352 Rusningen på batterier sätter press på Northvolt
354 ABB har investerat 10 miljoner euro

355 Miljökrav på bränsle ger ökade utsläpp
356 Skärpta åtgärder mot utsläpp från mat och flyg krävs
358 Vatten hotar gator och källare
359 Nya mätvärden ska göra lastbilarna bränslesnålare
360 Dyra körkort och ointresse hos unga förvärrar förarbristen

361 "Peter Wolodarski: Släpp fram Europatåget nu, inte 2040
363 Tips inför tågresan utomlands
365 Tacka internet för enklare tågresor i Europa
366 Nytt program sänkte antalet långtidssjuka

367 M: S-styrda majoriteten skönmålar socialtjänsten
368 Nyanlända har fått arbete snabbare
369 Fler med utländskt påbrå studerar vidare på högskolor
371 Människohandel med arbetare ökar kraftigt
373 Kvinnor födda i utlandet skapar jobb åt invandrare
376 Hon vill hjälpa nya företagare med nätverk
378 Klyftorna är mindre i länder där många är med i facket

379 Vilket parti vågar styra upp den ohämmande kapitalismen
381 Amazon och konsten att spela monopol
383 Så lätt får ex-politiker tillgång till makthavarna
389 Sverige har en naiv syn på lobbying
390 Kritik mot kort: ”Subvention till lobbyister
392 Synen på lobbyister i andra länder
394 Regeringen passiv när andra länder sänker digitalmomsen

396 M lovar mer fokus på klimatet
397 Nu ska Stefan Löfvens Sverige bygga nya murar
398 Tuffare invandringspolitik kan ge samarbete med M
400 Försöket att locka SDväljare en riskfylld strategi
401 Hemlösa mötte Åkesson med hyllningar – och svekdebatt

402 Trumps optimala avtal är en hägring i öknen

403 Du kan inte ana hur fel vi har om världen
405 Social trygghet på EU-nivå hotar den svenska modellen
408 Partierna pluggar en ny politisk geografiläxa
409 Vildar borde inte vara ett problem

410 Nya djurskyddslagen ett svek mot Astrid och djuren
412 Det finns en risk som du aldrig kan påverka
416 Samla data om vård för att göra den bättre och mer jämlik
419 Därför är Koranen ingen okänd värld förden som läst Bibeln
421 "Böneutrop välkomnas i Växjö
421 Metoorörelsen måste bli ett världsomspännande uppror
423 Vad vinner vi på att införa en lag mot hedersbrott?
426 Extremt hög beläggning på landets häkten

427 Nobelpriset inställt – krav på krisutredning
430 Kvinnornas vittnesmål står nu för alltid i historieböckerna
431 Det enda de kan göra nu är att de återstående kollektivt avgår
433 6 frågor om Akademien som behöver svar
434 Vad var det Akademiledamöterna skrattade åt
436 Lotass beslut står fast – lämnar Akademien
436 De har ingen rätt att bevilja mig

437 Hot eller våld drabbar var tredje myndighetsanställd
439 Vi måste bli smartare om vi ska kunna lösa svåra problem
441 Leonardo da Vinci

444 Därför måste demokratins vänner lära sig förstå dess fiender
446 Kommentarer.

450 **Kapitel 9: Löner, pensioner och inkomstskatt.**

451 LO. Lönerapport 2017
452 Sammanfattning

467 Sammanräknad förvärvsinkomst 2016 – decilindelning
469 Taxeringen år 2017 i sammandrag Hela riket,
472 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension

475 INOM VÅRDEN FINNS SVERIGES VANLIGASTE YRKEN
476 10 vanligaste yrkena för kvinnor
477 10 vanligaste yrkena för män

481 SKILLNADER I LÖN MELLAN DE HÖGST OCH LÄGST BETALDA YRKENA
486 Från SACO.se 4 maj 2018

484 Förvärvsarbetande och pensionärer med de lägsta inkomsterna redovisas illa i den offentliga statistiken.

487 Inkomstskatterna
490 Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet
491 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
492 Mer om skatter och bidrag
494 Om barnkostnader

495 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter
495 Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%
497 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

499 **Kapitel 10: PartiledarTVdebatt**

500 Partiledare möts i duell om migrationsfrågan
500 Debatten gjorde inte oss väljare ett dugg klokare
501 Partiledardebatten – duell för duell

503 M öppnar för att samtala med SD i migrationsfrågan
505 De politiska blocken löstes upp under sändning
506 Maktpartierna kan inte trolla bort konflikten
507 L redo spräcka Alliansen om M gör upp med S
509 Kristersson och Löfven har skakat bordet

510 Första krisen kom vid sämsta tänkbara tid
512 Partistyrelsen fick tio minuter att säga sin mening
513 Löfven slår ifrån sig den interna kritiken

514 KD öppnar för att ha med SD i utredning om migration
515 Sverigedemokraterna präglas av en angivarmentalitet

516 Inför skolpeng efter resultat och förstatliga dåliga friskolor
518 Försök inte hålla migrationen utanför valrörelsen en gång till

519 Moderaterna: Ställ krav på dem som får socialbidrag
520 De vackra orden döljer inte Alliansens splittring

522 **Kapitel 11: Efter TVdebatten**

523 TV-debatten ledde inte till övenskommelser eller samsyn
523 Stefan Löfven om socialdemokraternas politik.

525 Hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.
527 Innehåll i 40zl
532 Innehåll i 40zm
533 Innehåll i 40zm
534 Några citat från 40zl, 40zm och 40zn
534 Mänskligheten har förändrats sedan tidernas begynnelse
535 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
538 Utvecklingens krafter.
539 Systemet för mänskliga verksamheter
542 Den fundamentala påverkanskedjan
544 11-19. Individernas inre verkligheter
547 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

549 Utrikes förhållanden
549 Inrikes förhållanden
550 Politikområden för politiken 8 mars 2018
552 Regeringens verksamheter
573 Sammanfattningsvis
574 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?
575 Så planeras Sverige
576 Sverige bör sträva till ett hållbart Sverige och en hållbar värld med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

577 Mandatperiodens bästa parti för miljön är Vänsterpartiet
580 Så omformades sexualiteten till ett medel för kontroll över människan
583 Om det människofientligas frammarsch

Kapitel 1: Introduktion. Om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

Det har inte alltid funnits människor på jorden. I 165 miljoner år regerade dinosaurierna, men för 65 miljoner år sedan dog de ut sedan en komet fallit ned och fördärvat levnadsvillkoren. Några små möss överlevde och från dem har utvecklats våra dagars djurliv och mänskligheten.

Såsmåningom åstadkoms skriftspråk så att det finns beskrivningar sedan drygt 5000 år. Människorna skaffade sig hövdingar, furstar, kungar och kejsare som bekämpade varandra med krig. De senaste hundra åren har förekommit två världskrig och mindre krig har följt.

För hundra år sedan bröt tanken om demokrati igenom och de flesta av världens nära 200 stater är nu demokratier som dock är det mest formellt och fungerar illa. I demokratier får folket rösta och utse representanter som ska styra. Ska det fungera väl måste folket ha kunskaper om hur samhällena fungerar, och där brister det.

"Samhällsplaneringens problem, Hur ska man kunna förbättra världen." är ett projekt som sedan 29 april 1998 redovisas på internet på hemsidan wimnell.com. De senaste sammanställningarna där, är :

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

De tre hänger ihop och är en beskrivning om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

Världen styrs av människornas verksamheter och de har ordnats in i 9 huvudområden som sedan delats in i underområden så att det tillsmman blir 129 verksamhetsområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	20 områden
2. Religiösa verksamheter o d.	5 områden
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	15 områden
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	3 områden
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	11 områden
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	30 områden
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	21 områden
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	12 områden
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	12 områden
Summa	129 områden

Områdena är ordnade med utgångspunkt från att utvecklingen i världen ska ske enligt demokratiska principer. Det är i princip världens nu cirka 7 miljarder personer som ska styra utvecklingen.

Alla röstberättigade borde känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Första delen, 40zl, börjar med en kort översikt om systemet för de mänskliga verksanheterna . Följt av en orientering om världshistorien och Sveriges historia.

Sedan kommer en översikt om verksamhetsområdena 1-5 samt en sammanställning om de 129 verksamhesområdena med uppgifter om myndigheter och professorer inom områdena.

Verksamheterna 1-5 är grunden för områdena 6-9 som gäller ekonomiska/teknologiska verksametr i 6 och kulturella verksamheter i 7-9.

Område 1 innehåller två stora delar:

Område 10 som gäller verksamheter som ordnar och översiktligt i bibliotek o d beskriver mänskligt vetande som finns, vetande man vill utöka genom forskning , verksamheter som översiktligt beskriver ekonomiska och kulturella verksamheer och verksamheter som beskriver det mänskliga vetandets och tänkandets utveckling i filosofihistoria, idé- och lärdomshistoria o d.

Områdena 11-19 som gäller individernas inre verkligheter, det de har i huvudet med kunskaper om sig själva och världen utanför, världsbilder, ideologier, hur man klarar sig i vardagen, hur man vill ha framtiden, hur man bör bete sig gentemot andra männskor och gentemot de gemensamma samhällena.

Verksamheterna i områdena 11-19 är de viktigaste och ligger till grund för alla andra verksamheter. Verksamheterna kan påverkas av skolor od, information i böcker, tidningar, tidskrifter, radio, tv, internet, reklam, propaganda, torgmöten, demonstrationer, underhållningsprogram o s v.

Verksamheterna i område 2 gäller religoner och de kan också, åtmindtone delvis, anses ingå i områdena 11 -19.

Område 3 gäller politik:
31-34 politiska vetenskaper,
35 verksamheter i demokratiska församlingar och
36-39 politiska verksamheter av individer och organisationer med poltiska krav om poltisk styrning.

Område 4 gäller forskning om samband mellan olika verksamheter. Denna forskning är outvcklad som särskild verksamhet och samband utreds vanligen i samband med något särskilt område.

Område 5 gäller naturforskning. Naturen kan inte beskriva sig själv och då kommer 5 att gälla människornas beskrivningar av naturfenomen. I Alla andra områden för mänskliga verksamheter kan människorna i princip själva beskriva sina verksamheter, men eftersom de flesta är dåliga på det är det vanligen särskilda utredare och forskare som beskriver mänskliga verksamheter.

Del 2 , 40zm, handlar om FN. EU, tidningsartiklar om utrikes förhållanden. Sveriges riksdag och de svenska landstingen och kommuerna.

Del 3, 40zn, handlar om Sveriges regering, vad den gör och borde göra och innehåller ett stort kapitel med tidningsartiklar om de politiska partierna och deras problem.

Kapitel 2: Boende och bostadsbygge.

12 **Kapitel 2: Boende och bostadsbygge.**

13 Tidigare dokument om boende och byggande.

19 Snabbare handläggning av investeringsstöd för bostäder
19 Stöd för hyresbostäder och bostäder för studerande
21 Investeringsstöd för hyresbostäder utökas

22 Tuffare krav på låntagarna stoppar byggen
25 Brist på helhet bakom minskat byggande
26 Rekordmånga nya bostäder står utan köpare
27 Därför ska man inte kalla fattiga områden för getton
30 "Stort utbud av villor till salu – men priserna stabiliser
32 Stockholm spås bli europeisk tillväxtraket

33 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
34 Antal hushåll efter boendeform och bostadsarea,
37 En rapport om trångboddheten i Sverige
38 Antal hushåll efter hushållstyp

42 De föreslagna nya lägenhetstyperna
44 Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala
45 Bostad 2 rum och kök i större skala
46 Bostad 3 rum och kök i större skala
47 Fyra rum och kök.
48 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
49 Bostad 2 rum och kök med större sovrum
50 Bostad 2 r o k, beskrivning
50 Bostad 3 r o k, beskrivning
51 Bostad 4 r o k, beskrivning
51 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
52 Bostad 2 r o k med större sovrum, beskrivning
52 Det är viktigt med rejäla balkonger

53 Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket
54 Trångboddhet
58 Bostadsmarknadsanalyserna för 2017

59 Vad man har och vad man gör i bostäderna.
59 641- 642 Det börjar med maten.
60 643. När det gäller bostaden har boverket krav
60 644. Teknisk utrustning för vatten och avlopp, energi m m
60 645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag
61 646 Utveckling av de inre verkligheterna
63 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter,
63 649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

64 Fem råd att följa för ett längre liv
65 Nyktra veckor före operationen kan halvera risker
68 Fakta i frågan: Hur stor är bostadsbristen?
74 Äter svenskarna allt mindre kött?
78 Skolan som enbart serverar vegetarisk mat
80 Barnadödlighet
82 Låg kunskap om kronisk trötthet
83 Hälsan blir bättre – men inte för alla
85 Det här dör vi av. Dödligt våld tar fler liv
86 Orättvist att hälsoklyftorna i samhället har ökat
87 Statligt stöd ojämställt mellan pojkar och flickor
89 Kan små barn ha ”psykopatiska drag”?
92 Stäng den svarta marknaden
94 Hyresgästföreningen kritisk till förslaget om slopad bytesrätt
95 Elbilen vinner på låga milkostnader
98 Små ekonomiska marginaler gör hushåll sårbara

Boende, trångboddhet, bostadsbrist och bostadsbyggande. Har tidigare behandlats i Sven Wimnell 11 maj 2015:

Hur Sverige styrs. Socialdemokraternas politik. Politiska problem. Regeringens bostadspolitik. Boverket och SCB m m. Sven Wimnell om boende och byggande.
http://wimnell.com/omrzzza.pdf

2018 är det litet annorlunda.

Innehåll i sammanställningen 11 maj 2015:

Sida

7 **Kapitel 1. Regeringen och politiska partier styr Sverige.**

8 Sveriges regeringar under 100 år
10 22 politikområden.
11 Politiska problem i de 22 politikområdena
13 Gammalmoderaterna måste hålla fingrarna i styr
15 Ett omöjligt samarbete

17 **Kapitel 2. Socialdemokraternas politik och ansvaret för den.**

18 **Socialdemokraterna har inte skött informationen om sin politik**
20 Nyvald partistyrelse
32 Nya verkställande utskottet
22 Socialdemokratiska ministrar.
29 Gruppledare
34 Regeringen styr Sverige.
36 Regeringens ministrar från miljöpartiet
37 Miljöpartiet ger upp kampen om Fi-väljarna
39 Oklart om fokus på två frågor fungerar
40 Makthavare i världen efter andra världskriget.

42 **DN/Ipsos: Dyster högtidsdag för S**
45 Ett uttryck för väljarnas grusade förhoppningar
47 Stefan Löfven. Tal på första maj i Sundsvall.

54 Första maj-tal 2015 av LOs ordförande Karl-Petter Thorwaldsson
67 På marsch mot okänt mål
68 S säger nej till LO:s nya krav
70 Vilka är Stefan Löfvens största utmaningar?
71 Oppositionen hoppas på färre höjda skatter
72 Sjöstedt pressar S om jobben
73 Löfvens seger leder mot permanent försvagning.
75 Låt DÖ dö
77 DÖ-snack ska inte få styra
78 En tredje väg i svensk invandringspolitik
80 Innovationspolitiken måste samlas i egen proposition
82 Ankare i ett hav av kaos

84 **Kapitel 3: Politiska problem**

85 Innehållet i: Sven Wimnell 20 april 2015: Arbetslöshet och välfärd. Samhällsplaneringens problem. Utbildning, skatter och bidrag. Vårbudgeten. http://wimnell.com/omr36-39zzz.pdf
89 Viktigast: arbete eller välfärd.
92 Personlig situation och välfärd. Skatter och utbildning.
93 Hushållsverksamheter. Hemkunskap.
94 Arbetsförmedling och träningsjobb.
95 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
98 Klassifikationssystem för verksamheter.
100 De 22 politikområdena och klassifikationssystemets verksamheter.

104 Förhistorien. Historisk tid. Demokrati. Globalisering. Forskningsarbetets början. Skattereformer. Socialdemokraterna.
107 Politikerna - folkets valda representanter.

111 Om utbildning i skolan
112 Religion och levnadskunskap.
113 Tillägg om skatter.
116 Problem med lån. Gör lägre avdrag för höga räntor.
118 Årskostnader år 2014, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
118 Årskostnader år 2014, pensionärer.
119 2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
119 2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.
120 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
121 Förslag till riksdagsbeslut.
122 Kompletteringar/revideringar till förslagen om riksdagsbeslut

122 TV-avgiften avskaffas för privathushåll.
TV-avgiften bör ersättas med en kollektivavgift för hushållen,

betald av staten, samtidigt som jobbskatteavdragen minskas med 100 kr per månad utom för de lägsta inkomsterna. Det kan ske genom en enkel ändring av en brytpunkt i skalan för jobbskatteavdragen. Inflationsuppräkningen av jobbskatteavdragen bör tas bort och avdragen frysas till de avdrag som gäller för inkomståret 2015.

124 Systemet för pensionärernas bostadstillägg. För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

124 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer. Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

124 Bostadsbidrag för barnfamiljer. För alla bostadsbidrag bör tas bort hänsynen till kapital. Hänsyn till kapitalinkomster bör tas på samma sätt som för alla andra inkomster.

124 Tillägg: Ny myndighet måste få ansvar för jämställdheten

127 **Kapitel 4. Regeringens bostadspolitik.**

128 Från vårpropositionen 2015.
133 Staten måste ta ekonomiskt ansvar för bostadsbyggandet
135 Boende och byggande
136 Mål för boende och byggande
137 Boende och byggande i statens budget
138 Urban utveckling - stadsdelar med utbrett utanförskap
138 Stimulans för ökat byggande
139 En investeringsstimulans för anordnande av nya hyresbostäder
141 Mehmet Kaplan: Modulbostäder är inte svaret

144 **Kapitel 5. Boverket och Socialstyrelsen om boende och bostadspolitik.**

145 Bostadsförsörjning och riksintressen
149 Bostadsbristen ur ett marknadsperspektiv
152 Boverket: Mål- och resultatindikatorer för samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
154 Boverkets indikatorer november 2014
155 Boverket. Årsredovisning 2014
157 Ungdomars boende– lägesrapport 2013
166 Socialstyrelsen. Den sekundära bostadsmarknaden.
167 Socialstyrelsen. Hemlöshetens omfattning i Sverige
168 Boverket:Nyanländas boendesituation – delrapport

168 **I det följande från boverket 3 maj 2015:**
169 Bostadsmarknaden
170 Läget på bostadsmarknaden
171 Läget på bostadsmarknaden i riket
173 Underskott på bostäder i de flesta storstadskommunerna
176 Stor efterfrågan på centralt belägna lägenheter i högskolekommunerna
178 Efterfrågan varierar mellan och inom kommunerna
181 Bostadsbyggandet fortsätter att öka
182 Bostadsbyggandet 2013
184 Prognos för bostadsbyggandet under 2014 och 2015
186 Marknadsrapporter
187 Bostadsmarknaden för olika grupper
187 Fortsatt svårt för ungdomar på bostadsmarknaden
189 Studentbostäder 2014
191 Andelen äldre ökar
192 Satsningar på trygghetsbostäder

194 Särskilda boendeformer för äldre
196 Seniorbostäder
198 Särskilda boendeformer för personer med funktionsnedsättning
199 Bostäder för nyanlända
200 Födda utanför Sverige bor annorlunda
201 Bostadsbeståndet i Sverige
202 Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige
203 Bostadsmarknadsenkäten

205 **Kapitel 6: SCB om boende och bostäder, och något från andra om bostäder.**

206 Bostadsbeståndet 2014-12-31
208 Statistikdatabasen
209 Boende, byggande och bebyggelse
211 Statistiksidor som handlar om Boende
212 Statistiksidor som handlar om Lägenheter
213 Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF/SILC)
215 SCBs sätt att ange utrymmesstandard är besvärligt
216 Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok
217 Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008
217 Utrymmesstandard i SCBs statistik

218 **Bra beskrivningar från SCB:**
219 Nya bostads- och hushållsstatistiken
219 Villa vanligaste boendeformen
223 Var tredje äldre bor ensam
225 Två personer i snitthushållet
228 Ökade skillnader i barnfamiljers inkomststandard
231 Ovanligt bo i bostadsrätt i glesbygd
232 Hushållens skulder på en hög nivå

236 **Annat:**
236 Brist på bostäder ger snabba försäljningar
237 Tukta byggsyndarna
238 Bostadspolitik och skattepolitik.
239 Vad kostar ett flerbostadshus?
240 Så vill Göran Persson få fart på byggandet
242 Nybyggarkommissionens slutrapport
243 Nybyggarkommisionens 63 förslag

252 SCB: Färdigställda lägenheter i nybyggda hus efter region, hustyp och kvartal. 2014
252 Bostads- och stadsutvecklingsminister Mehmet Kaplan 29 april 2015
253 Antal och andel hushåll och personer efter hushållstyp, 2012

255 I SCBs tabell över trångbodda ska man kanske mest tro på deras beräkningar om antalet personer trångbodda
256 Folkmängden och dess förändringar
258 Användningen av befintliga lägenheter.
260 Förslag till stöd per år, bostadsministerns 15 000 lägenheter:
260 Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och i 5-10 våningar.

261 **Kapitel 7: Sven Wimnell om bostäder och bostadsbyggande.**

Innehållet i Sven Wimnell 3 april 2015: Svenska folket och dess boende, nya lägenhetstyper, hushålls- och bostadsstatistik. Hushållskostnader, samhällsplaneringens problem och regeringens verksamheter och ansvar.
http://wimnell.com/omr36-39zzy.pdf

264 **En rapport om trångboddheten i Sverige. Målsättningar och definitioner kring trångboddhet**
265 Boverkets rapport om rum för barnen

266 **De föreslagna nya lägenhetstyperna.**
Ritningarna tar för mycket datorutrymme, är ej med här.
Klicka på http://wimnell.com/omr36-39zzzb.pdf
så kommer de

Ritning. Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök imindre skala
Ritning. Bostad 4 rum och kök i mindre skala
Ritning. Bostad 2 rum och kök i större skala
Ritning. Bostad 3 rum och kök i större skala
Ritning. Två studentbostäder med gemensamma utrymmen
Ritning. Bostad 2 rum och kök med större sovrum

268 Bostad 2 r o k
269 Bostad 3 r o k
270 Bostad 4 r o k
271 Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré, badrum, kök och balkong.
272 Bostad 2 r o k med större sovrum

273 **Svenska folkets boende.**
273 Rumsenheter per boende efter hushållstyp
274 Utrymmesstandard
276 Genomsnittlig yta per lägenhet
278 Antal lägenheter efter region, hustyp, bostadsarea och år
278 Riket. Småhus och flerbostadshus
279 Riket. Övriga hus. SCBs kommentarer:

280 **Förslag till lägenhetstyper i ny bostadsbebyggelse.**
282 Trångboddhet och behov för studenter o d. Nybyggnad och stöd
283 Flerbostadshus med 8 trappuppgångar och med 5-10 våningar

284 **Hushålls- och bostadsstatistik**
286 **Registerbaserad hushållsstatistik**
288 Artiklar om hushåll och ekonomi
289 Artiklar om Fastigheter
290 Artiklar om Regionalt
291 Artiklar om Glesbygd
292 Artiklar om Boende och byggande
293 Artiklar om Integration och segregation

294 **Årshyra per lägenhet, årshyra per kvm efter region,** ägarkategori, nybyggår/värdeår, årsintervall, lägenhetstyp, tabellinnehåll och år
294 Riket

296 **Sätt att bygga**

Sena artiklar om byggande och bostadsbehov
298 Här stryps tillväxten av lågt byggande
301 Kommunen som bryter mot mönstret
302 Bostäder på väg att bli politik på nytt
303 Björn af Kleen: Föraktet för svaghet är grundmurat bland de välmående
304 Rättigheter som börda

305 Marknadshyror skulle kosta hushållen 17 miljarder
308 Rapport 2014 - Svensk elförsörjning i framtiden (PDF)

309 - **Kapitel 8: Riksdagens utskott**
342

Från regeringen.se april 2018

Snabbare handläggning av investeringsstöd för bostäder

Intresset för regeringens investeringsstöd för hyresrätter och bostäder är stort. Under 2017 beviljades 10 000 bostäder stöd. Regeringen och Vänsterpartiet har nu som en del av vårändringsbudgeten för 2018 beslutat att ge länsstyrelserna ett tillskott på 15 miljoner kronor för att minska handläggningstiderna.

- Handläggningstiden av investeringsstödet ligger i snitt på 100 dagar, men i vissa fall kan det röra sig om upp till ett år. Genom ett extra stöd till de länsstyrelser som har högst behov hoppas vi att handläggningstiderna ska kunna kortas, säger bostadsminister Peter Eriksson.

2016 beslutade regeringen om ett investeringsstöd för byggandet av hyresbostäder- och bostäder för studenter. Under 2017 beviljades c:a 10 000 bostäder stöd och Boverket bedömer ett fortsatt stort intresse under 2018.

Kontakt
Carl-Martin Vikingsson
Pressekreterare hos bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson
Telefon (växel) 08-405 10 00 Mobil 076-135 38 78
e-post till Carl-Martin Vikingsson

Information om investeringsstödet

- **Information från Boverket**
- **Pressmeddelande från regeringen** Publicerad 10 april 2018

Stöd för hyresbostäder och bostäder för studerande

Regeringen har den 21 mars 2018 beslutat om ändringar i förordningen om det långsiktiga investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande (SFS 2016:881). Genom ändringarna utökas både stödnivån och den tillåtna normhyresnivån för investeringsstödet i samtliga geografiska områden. Dessutom införs en påbyggnadsbonus som innebär att den som bygger nya hyresbostäder och studentbostäder genom att utöka antalet våningsplan i en befintlig byggnad kan få en bonus utöver grundstödet. Ändringarna träder i kraft den 1 maj 2018. Detta innebär att de höjda stödnivåerna och de höjda normhyrorna gäller och kan tillämpas från och med detta datum.

Boverket kommer att under april uppdatera informationsmaterial och ansökningsblanketter utifrån de ändrade bestämmelserna. Ändringarna gäller enbart det långsiktiga investeringsstödet (SFS 2016:881). Det finns ingen övergångsbestämmelse till de ändrade bestämmelserna. Detta innebär att de höjda stödnivåerna och normhyrorna kan tillämpas i ärenden i vilka länsstyrelserna kommer att fatta beslut om att bevilja eller betala ut stöd från och med den 1 maj. De höjda nivåerna gäller under förutsättning att övriga villkor för stödet är uppfyllda, till exempel villkoret om att stödmottagaren inte får bli överkompenserad.

Allmänt om stöden

Det finns två stöd som riktas till nya hyresbostäder och nya bostäder för studerande, ett tidsbegränsat och ett långsiktigt. Sista ansökningsdag för det tidsbegränsade stödet var 28 februari 2017. Det långsiktiga investeringsstödet gäller för projekt som påbörjas från och med den 1 januari 2017.

Stöd får lämnas för att bygga hyresbostäder i områden med befolkningstillväxt och bostadsbrist samt för att bygga bostäder för studerande. Stöd kan även lämnas för bostäder i kommuner som inte har befolkningstillväxt, om det finns brist på en viss typ av bostäder och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

I budgeten för 2018 har regeringen avsatt 3,2 miljarder kronor och 3,2 miljarder årligen för 2019–2020. Detta gäller för båda stöden.

Stödnivåer

Stöden kan ges för nybyggnad, tillbyggnad eller ombyggnad till bostäder i flerbostadshus och småhus så länge upplåtelseformen är hyresrätt. För ombyggnad krävs att byggnaden inte har använts till bostäder under de senaste åtta åren.
Här följer högsta möjliga stödbelopp för de olika regionerna:

- 6 600 kr/m² boarea (BOA) i Stockholmsregionen. **7 100 kr/m² från och med den1 maj för det långsiktiga stödet.**
- 5 300 kr/m² boarea (BOA) i regionen Stockholmsnära kommuner, i Göteborgs- och Malmöregionerna, i regionen kommuner med hög och varaktig befolkningsökning, regionen övriga stora kommuner och studentbostäder utanför Stockholmsregionen. **5 800 kr/m² från och med den 1 maj för det långsiktiga stödet.**
- 3 800 kr/m² boarea (BOA) i övriga landet. **4 800 kr/m² från och med den 1 maj för det långsiktiga stödet.**

Lägenheter med ytor upp till och med 35 kvadratmeter får högsta stödbeloppet i respektive region. Därutöver lämnas stöd med 50 procent av högsta stödbeloppet för lägenhetsytor över 35 kvadratmeter och upp till och med 70 kvadratmeter boarea. För ytor över 70 kvadratmeter boarea lämnas inget stöd.

Areor för gemensamma aktiviteter, såsom utrymmen för de boendes måltider, samvaro, hobby och rekreation får stöd med 50 procent av högsta stödbeloppet.

För en energianvändning motsvarande högst 56 procent av Boverkets byggregler (som byggreglerna var utformade den 29 september 2016, BFS 2015:3) får stödbeloppet höjas med 75 procent av grundstödet.

Högsta tillåtna normhyra

Stöd får bara lämnas om boendekostnaderna blir rimliga. Normhyran per kvadratmeter boarea per år får vid tillträdet inte överstiga:

- 1 450 kronor i Stockholmsregionen. **1 550 kronor från och med den 1 maj för det långsiktiga stödet.**
- 1 350 kronor i regionen Stockholmsnära kommuner, i Göteborgs- och Malmöregionerna, i regionen övriga kommuner med hög och varaktig befolkningstillväxt, i regionen övriga stora kommuner och studentbostäder utanför Stockholmsregionen. **1 450 kronor från och med den 1 maj för det långsiktiga stödet.**
- 1 300 kronor i övriga landet. **1 350 kronor från och med den 1 maj för det långsiktiga stödet.**
-

Påbyggnadsbonus

En påbyggnadsbonus om högst 75 procent av grundstödet införs den 1 maj 2018. Detta innebär att den som bygger nya hyresbostäder och bostäder för studerande genom en påbyggnad på ett befintligt hus kan få en bonus utöver grundstödet. Kravet är att byggnadsprojektet ska leda till att antalet våningsplan med bostäder utökas i en befintlig byggnad och minst fem lägenheter byggs per nytt våningsplan.

Några viktiga villkor

De bostäder och byggnader som anordnas med stödet ska vara mer energieffektiva än vad som gäller för övrig nyproduktion enligt Boverkets byggregler. Hyresbostäderna ska också förmedlas genom en överenskommelse med den kommunala bostadsförmedlingen eller att fastighetsägaren på annat sätt ser till att bostäderna förmedlas enligt öppna och transparenta principer. Hyresvärden får endast ställa rimliga krav på bostadssökandens ekonomi.

Det tidsbegränsade stödet

Detta stöd gäller för projekt som påbörjades från och med den 25 mars 2015 till och med den 28 februari 2017 och går inte längre att söka. Ansökningsblanketterna har därför tagits bort från Boverkets webbplats. För dig som redan har sökt stödet finns dock fortfarande information om stödet i "Relaterad information".

Det långsiktiga investeringsstödet

Detta stöd gäller för projekt som påbörjas från och med den 1 januari 2017. För det långsiktiga stödet måste ansökan om stöd lämnas in till länsstyrelsen innan ett projekt får påbörjas.

Mer information

Du hittar förordningar, föreskrifter, informationsbroschyrer och ansökningsblanketter i "Relaterad information". Här finns också ett dokument som visar vilken stödnivå just din kommun hamnar i. Du använder en särskild ansökan för hyresbostäder och en särskild ansökan för bostäder för studerande.

Vem gör vad?

Länsstyrelserna

Ansvarar för handläggning och beslutar om stöd. Ansökan om stöd ska skickas till länsstyrelsen i det län där fastigheten är belägen. Länsstyrelsen svarar också på frågor.

Boverket

Boverkets roll är att skriva föreskrifter för stödet. Länsstyrelsens beslut kan överklagas till Boverket.

Regeringen

Regeringen bestämmer villkor för stöd i en förordning.
Granskad: 5 april 2018 Sidansvarig: Webbredaktionen "

Investeringsstöd för hyresbostäder utökas och påbyggnadsbonus införs

Regeringen har i dag den 21 mars beslutat om en ändring i förordningen om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande. I och med ändringen utökas både stödnivån och den tillåtna normhyresnivån för investeringsstödet i samtliga geografiska områden. Syftet är att göra det möjligt att bygga bostäder på fler platser och i fler lägen till en lokalt anpassad hyra. De nya nivåerna träder i kraft 1 maj och är tillämpliga på ansökningar som kommer in från och med detta datum.

- Med de här förändringarna kommer ännu fler vara intresserade av att bygga hyresbostäder, inte minst i storstadsområdena. Vi får fler hyresbostäder med rimliga hyror. Det betyder också att människor med mindre plånböcker får större möjligheter att få en bostad. Vi får därmed en bostadspolitik som är ännu mer inriktad på behoven, säger bostadsminister Peter Eriksson

Höjd normhyra

För närvarande är den högsta tillåtna normhyran 1 450 kr per kvadratmeter boarea (BOA), 1 350 kr respektive 1 300 kr beroende på var i landet bostäderna byggs. Ändringarna innebär att den högsta tillåtna normhyran höjs med 100 kronor per kvadratmeter boarea (BOA) i storstadsregionerna, inklusive övriga stora kommuner och övriga tillväxtkommuner, och med 50 kronor per kvadratmeter i övriga kommuner.

Höjda stödnivåer

Förslaget innebär att grundstödet höjs med 500 kronor per kvadratmeter BOA - från 6 600 kr till 7 100 kronor - i Stockholmsregionen, och från 5 300 kronor till 5 800 kronor i regionen kommuner nära Stockholm, i Göteborgs- och Malmöregionerna, i kommuner med hög och varaktig befolkningsökning, i övriga stora kommuner samt för bostäder för studerande utanför Stockholmsregionen. I övriga kommuner höjs det högsta möjliga stödet med 1 000 kronor per kvadratmeter BOA, från 3 800 kronor till 4 800 kronor.

Påbyggnadsbonus

En "påbyggnadsbonus" om högst 75 % av grundstödet införs. Detta innebär att den som bygger nya hyresbostäder genom en påbyggnad på ett befintligt bostadshus kan få en bonus utöver grundstödet. Genom påbyggnad kan förtätning ske utan att ny mark (som kanske inte finns tillgänglig) tas i anspråk. Bonus för påbyggnad kan ske på en befintlig byggnad oavsett nuvarande användning.

Då påbyggnad är dyrare än att bygga på marken är stödet extra generöst för att täcka merkostnaden. Om påbyggnad sker på ett bostadshus kan detta bidra till ökad tillgänglighet till redan befintliga lägenheter eftersom hiss troligen måste installeras om inte det redan finns.

Kontakt

Carl-Martin Vikingsson Pressekreterare hos bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson Telefon (växel) 08-405 10 00 Mobil 076-135 38 78 e-post till Carl-Martin Vikingsson

Genväg: Läs mer om förändringarna hos Boverket

Publicerad 21 mars 2018

DN MÅNDAG 23 APRIL 2018

"Tuffare krav på låntagarna stoppar byggen

Bostadsbyggandet kommer att minska med 25–30 procent under kommande år, spår Lennart Weiss, direktör på byggbolaget - Veidekke. Boverket räknar också med att färre bostäder byggs. Främst beror det på att bankerna blivit tuffare mot låntagarna.

Linda Björklund har ett bekymmer. Hon är arbetschef på ett bygge i Högdalen i södra Stockholm, men de ursprungliga kalkylerna för bygget knakar i fogarna. Sedan i höstas går det långsammare att sälja bostäderna. Från att ha planerat att bygga 90 bostadsrätter i tre huskroppar måste hon sannolikt räkna om för endast 39 lägenheter i ett hus. – Stordriftsfördelen försvinner, konstaterar hon.

Veidekke sålde 75 procent färre bostäder i Sverige under första kvartalet i år, jämfört med motsvarande period i fjol.

De är inte ensamma om att möta en svårare marknad, möjligen mer öppna med att berätta om det. I förra veckan kom Boverket med en uppdaterad prognos över bostadsbyggandet. De räknar med en minskning av antalet påbörjade bostadsbyggen med 11 procent i år, jämfört med förra året.

I Storstockholm väntas minskningen bli störst med 25 procent.

Danske Banks chefsekonom, Michael Grahn var tidigt ute och varnade för att byggandet måste ned, köparna drar öronen åt sig och priserna på befintliga bostäder sjunker.

– Vi räknar med att byggandet minskar med 18 procent i år och kanske med 10 procent nästa år, säger han.

Skälet till att Linda Björklunds bygge kanske måste bantas är beslut som fattades i fjol, menar hennes kollega Lennart Weiss.

När banker beviljar ett lån gör de först en kreditprövning av låntagaren och i den ingår att denne måste klara en betydligt högre ränta än den som gäller i dag, en kalkylränta.

Förra våren höjdes kalkylräntan från 5 till 7 procent. Dessutom sänktes taket för hur mycket ett hushåll får låna från sju årsinkomster till runt fem.
Det här är en åtstramning som kommer ovanpå Finansinspektionens (FI) lånetak och amorteringskrav. Den har också skett med FI:s goda minne.

– Den här nya kreditregleringen stryper nu den enda kranen som finns för byggandet, säger Weiss.

De skärpta kraven har slagit hårt, framför allt i dyra orter som Stockholm, Uppsala och Göteborg. Och det har gått snabbt.

Veidekkes bank kräver, för att låna ut till ett bostadsbygge, att minst hälften av bostäderna ska vara sålda innan bolaget bygger.

Det var inga problem förra året. Företaget sålde de ännu inte byggda bostäderna i rask takt – också i Högdalen. Fram till mitten av september, vill säga. Sedan tog det stopp.

– Jag har aldrig varit med om en sådan inbromsning, berättar Weiss. Han jämför med hösten 2008, efter investmentbanken Lehmans konkurs. Då stannade också marknaden av, men bara tillfälligt.

– Det här är annorlunda, det här är av en mer permanent natur, hävdar Wiess.

De tilltänkta bostadsköparna får inga lånelöften – eller så dras löftet tillbaka. Konsekvensen är att nedkylningen av både bostadsmarknad och byggande kommer att fortsätta.

Stellan Lundström pensionerad professor i fastighetsekonomi, håller med. Åtstramningar, som bankernas skuldtak, bromsar byggandet.
– Byggare jag pratar med säger att de avvaktar eller skjuter upp byggandet, säger Lundström.

Tidigare, fram till 1990-talets början, var bostadsbyggandet subventionerat. Därefter skulle kreditmarknaden klara byggandet av bostäder som hushållen kunde efterfråga. Det har fungerat – fram till senare år. Unga och ekonomiskt svaga grupper hade det inte lätt innan kraven skärptes, men nu har de ingen chans att komma in på bostadsmarknaden.

– Inte ens en välavlönad singel har en chans att komma in, säger Weiss.

Han visar en kalkyl som utgår från en bostad på 3,3 miljoner kronor och där låntagaren kan klara en egen insats på 30 procent – dubbelt mot kravet. Ändå – med en tänkt ränta på 7 procent och med amortering på 45 000 kronor om året och inräknat avgiften till föreningen – blir månadsutgiften nästan 20 000 kronor. En sådan kalkyl utesluter väldigt stora grupper från bostadsmarknaden.

Det för oss tillbaka till Linda Björklund och hennes bekymmer. Vi går runt på arbetsplatsen och hon tar med oss upp i ett punkthus med en fantastisk utsikt över södra Stockholm. Här är nästan alla lägenheter sålda, innan de ens är klara.

Åt andra hållet är utsikten inte lika imponerande. Där nere ligger i stället en stor betonggrund. Det är där de övriga husen i projektet ska stå – är det tänkt. Men endast 15 av de 90 bostäderna är sålda.

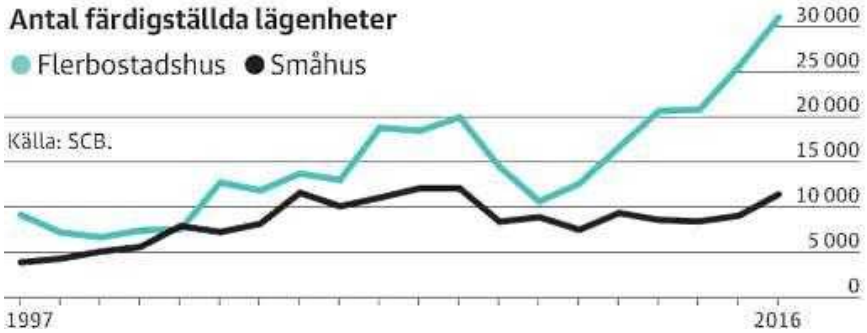

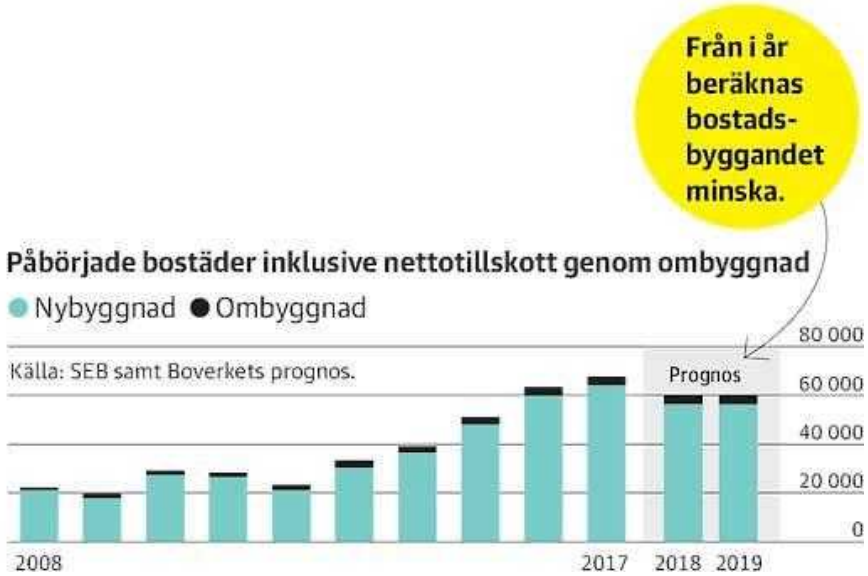

Om Veidekke kan sälja några till kan åtminstone ett av de tre husen med sammanlagt 39 bostäder byggas. Ändå måste kostnaderna ned.
– Jag håller på att räkna på det nu, säger Linda Björklund.
Kommer du att klara det?
Hon skrattar till lite innan hon svarar, lätt uppgivet:
– Jag vet inte.

Dan Lucas
dan.lucas@dn.se "

"Fakta.
Amorteringskravet
Gäller från den 1 mars och innebär att den som har lån som motsvarar mer än 70 procent av bostadens värde måste amortera 2 procent av lånet per år.
Ligger skulden på mellan 50 och 70 procent räcker det med 1 procent per år och under 50 procent finns inget krav på amortering alls.
Skärpningen innebär att den som lånar mer än 4,5 gånger årsinkomsten tvingas amortera ytterligare en procentenhet vid de olika belånings-nivåerna: 3 procent vid mer än 70 procent belåning, 2 procent mellan 50 och 70 procent och 1 procent under 50 procents belåning.
DN

Fakta i frågan
DN har granskat bostadsbristen i artikelserien Fakta i frågan. Här är tre punkter som granskningen visade:
Sverige behöver bygga 80 500 bostäder årligen fram till 2020 för att täcka bostadsbehovet enligt Boverkets prognos.

Förra året färdigställdes 47 000 bostäder. Så mycket har det inte byggts i Sverige sedan 1992.
Bostadsbristen har fått konsekvenser. Allt fler unga vuxna bor kvar hos sina föräldrar. Dessutom ökar trångboddheten bland utrikesfödda.
Följ artikelserien: dn.se/om/fakta-i-fragan "

DN MÅNDAG 23 APRIL 2018

"Johan Schück: Brist på helhet bakom minskat byggande

Bostadsbyggandet viker nedåt, trots de stora behoven. Det verkar bero på systemfel där olika marknadsregleringar motverkar varandra. Resultatet blir negativt för hela den svenska ekonomin.

Det var länge sedan som Sverige hade en bostadspolitik värd namnet. Numera finns ingen som tar ett samlat grepp och försöker få olika krafter att dra åt samma håll. Bostadsminister Peter Eriksson (MP) är relativt maktlös i sammanhanget.

Finansinspektionen har i uppdrag att motverka finansiella risker. Det innebär att man ställer höga krav på både banker och låntagare. Regleringarna på detta område har stramats åt väsentligt, senast genom det skärpta amorteringskravet som släpptes fram av regeringen. Däremot ingår det inte i Finansinspektionens uppgifter att värna om bostadsbyggandet. Problemet är att ingen annan heller gör det. Bostadsmarknaden är genomreglerad och full av särintressen, medan det är svårt att hitta någon som ser till helheten.

Byggbolaget Veidekke, som utgör en del av detta dysfunktionella system, arbetar givetvis på affärsmässiga villkor. Ändå tar detta företag sig friheter som andra inte gör när det gäller att skapa debatt. Detta beror i hög grad på Lennart Weiss, kommersiell direktör vid Veidekke och samtidigt en självständigt tänkande bostadsdebattör. Han har en bakgrund i politiken och leder, vid sidan om jobbet, en socialdemokratisk expertgrupp i bostadsfrågor.

Men att Lennart Weiss arbetar i ett byggbolag och har en politisk anknytning betyder inte att han går i ledband. Tvärtom svingar han friskt mot allt som verkar vara fel. När det gäller byggande och bostäder finns det ovanligt mycket.

När han nu pekar på följderna av bristen på krediter, finns det många som har anledning att lyssna.

Främst är det politikerna i alla partier som hittills har visat sig oförmögna att reformera bostadsmarknaden och åstadkomma en fungerande helhet. Men även de som företräder särintressen har skäl att fråga sig om de inte kunde bidra bättre.

Ett minskat bostadsbyggande, mitt i pågående högkonjunktur, betyder ju att viktiga samhällsbehov inte tillgodoses. Det är illa att det byggs för litet, i förhållande till behovet av nya bostäder.

Därutöver kommer att bostadsbyggandet utgör tillväxtmotor för mycket större delar av ekonomin, när det gäller både industri och tjänster.
Brist på bostäder betyder dessutom att rörligheten på arbetsmarknaden försämras, när det blir svårare att flytta till de växande regioner där de nya jobben finns.

Högkonjunkturen kan ändå inte räcka för evigt. Men nu riskerar den att knäckas tidigare än nödvändigt, till följd av systemfel som ingen tycks vara beredd att göra något åt.

Valåret 2018 borde politikerna i stället stå på kö med lösningar.

Johan Schück johan.schuck@dn.se "

DN MÅNDAG 30 APRIL 2018

" Rekordmånga nya bostäder står utan köpare

På två år har utbudet av nyproducerade bostadsrätter till salu ökat med nästan 300 procent, visar ny statistik.

Flera bolag har i veckan i kvartalsrapporterna vittnat om problemen med att sälja nyproducerade bostäder, främst i Stockholm, något som skapat finansiella problem. Bostadsutvecklingsbolaget Tobin Properties, med inriktning på dyrare bostäder, berättade att man sålt endast tre bostäder första kvartalet.

Det är ganska stiltje på marknaden, får man säga, sade Tobin Properties finanschef Per Alnefelt tidigare i veckan.

Nu kommer statistik för vecka 16 från bostadssajten Hemnet som visar på att utbudet av nyproducerade bostadsrätter i Sverige har ökat med 75 procent på ett år, till 11 419 stycken. Det är förmodligen den högsta noteringen någonsin, enligt Hemnets pressansvarige Staffan Tell. Om man jämfört med samma tidpunkt 2016 har utbudet ökat med 282 procent.

Byggbolagen har redan dragit i nödbromsen, men resultatet av fjolårets rekordhöga byggtakt syns nu allt tydligare.

– Det i kombination med att det går trögare att sälja gör att utbudet fortsätter att växa, säger Staffan Tell.

Vissa av bostadsbolagen börjar bli aningen desperata när pengarna inte trillar in. Och åtgärder i form av prissänkningar och avgiftsfria perioder övervägs.

– Jag tror vi kommer använda alla verktyg i verktygslådan, sade Per Alnefelt.

TT "

De som bygger bostadsrätter och har svårt bli av med dem bör börja bygga hyresrätter. Regeringen bör se till att arbetskraften i byggbranschen tas tillvara och inriktas på mer bygge av små bra hyresrätter. Pensionsfonderna borde kunna stimuleras att investera folkets pengar i hyresrätter istället för i annat som är mindre angeläget.

DN TISDAG 24 APRIL 2018

"Därför ska man inte kalla fattiga områden för getton

Det senaste året har begreppet ”no go”-zoner etablerats i den svenska politiska retoriken, samtidigt lanserar Danmark ett ”Ghettopaket”. Ola Andersson skriver om stadsdelarna som kallas ”särskilt utsatta områden”.

Nyligen lanserade Danmarks regering ett ”Ghettopaket”. Under devisen ”Det skall inte finnas getton i Danmark 2030” utlovades ett Danmark utan parallellsamhällen, med bland annat hårdare straff för brott som begås på vissa platser. I gettot får vi förmoda. Med vad är egentligen ett getto?

29 mars 1516 beslöt republiken Venedigs högsta råd att stadens judar skulle tvingas bosätta sig i ett område i stadsdelen Canareggio. De fick lämna området dagtid, men bara om de bar märken och huvudbonader som visade att de var judar. Området avskiljdes från de kringliggande kvarteren med kanaler, och de två ingångarna bevakades av kristna vakter.

Området kallades *il Geti*, gjuteriet, efter den verksamhet som tidigare bedrivits där. Getto har sedan dess varit benämningen på avgränsade områden i städer dit de härskande förpassar vissa grupper. I Europa har getton oftast varit områden där judar tvingats att bo. I USA däremot blev, efter slaveriets avskaffande, ”the ghetto” benämningen på stadsdelar där den svarta befolkningen tvingades bosätta sig.

I Chicago koncentrerades den svarta befolkningen under 1800-talet sista decennier till det ”det svarta bältet” på Chicagos Southside, i kvarteren på bägge sidor av State Street. Svarta som vågade bosätta sig utanför gettot mötte våldsamt motstånd och riskerade att få sina nya hem nedbrända. Bara under första halvåret 1919 inträffade 24 bombattacker riktade mot svarta som vågat bosätta sig utanför gettot.

I juli det året blev en ung svart man som vågat sig över den osynliga linje som skiljde svarta och vita åt på Lake Michigans badstrand dödad. Det ledde till upplopp där 38 personer miste livet, över fem hundra skadades och över tusen personer förlorade sina hem i mordbränder. 1930 bodde nittio procent av stadens svarta befolkning sammanträngd i det svarta bältet.

De områden som den svenska polisen med jämna mellanrum utpekar som ”särskilt utsatta”, är de getton? Att myndigheter eller omgivning hindrar den som tillhör en viss grupp från att bosätta sig utanför ett särskilt utsatt område förekommer knappast. I Sverige finns inget getto, knappast heller i Danmark. Det är inte etniska skillnader som ligger bakom segregationen, det är klasskillnader.

Ett ord nästan lika laddat som getto är slum. Ofta används de som vore de utbytbara, men det är två olika företeelser. Om vi i stället för det nedsättande ordet slum använder den mer precisa beteckningen fattiga områden blir skillnaden tydlig. Gettot skapas genom påbud uppifrån, fattiga områden skapas av bostadsmarknaden.

Den som vill lösa ett samhällsproblem måste ställa rätt diagnos. Därför är det viktigt att vara noga med vad som är vad. Danmark är ett pedagogiskt exempel på hur illa det kan gå om begrepp som förort, utsatta områden och getton används utan urskiljning. Att straffa en viss grupp,

i ett visst område, hårdare för gärningar som har lindrigare straff på andra platser är inte att motarbeta getton. Det är så getton skapas. Hur skapas då fattiga områden? I alla städer finns områden de flesta anser vara bättre att bo i än andra. De kan heta Djursholm eller Östermalm, Upper East Side eller Beverly Hills. Fler vill bo där än som får plats, och de som har råd konkurrerar ut andra genom att betala lite mer. Priset på bostäderna stiger. De som inte har råd kan inte flytta dit.

Samtidigt finns andra områden de flesta anser vara lite sämre att bo i än andra. Där blir efterfrågan på bostäder lägre, vilket gör det billigare att bo och lättare att få en bostad. Här hamnar de med lägst inkomster och de som saknar socialt eller ekonomiskt kapital.

De mekanismer som skapar fattiga respektive rika områden är självförstärkande. I attraktiva områden stiger priserna, och fastigheterna blir värda mer. Det är lönsamt att investera i dem, vilket gör dem ännu mer attraktiva och ännu dyrare. De som inte har råd eller får det sämre ställt tvingas därifrån. Området gentrifieras.

I mindre attraktiva områden är det tvärtom. Fastighetsvärdena är lägre, och det är svårare att räkna hem investeringar. Underhållet blir eftersatt vilket gör dem än mindre attraktiva. Den som bor där och får det bättre ställt söker sig därifrån. Priserna sjunker ytterligare och den sociala miljön blir instabil. Området förslummas.

Vem som bor i fattiga områden styrs inte av lagar och påbud, utan av klasskillnader. Om resurserna i samhället är ojämnt fördelade mellan olika grupper som till det yttre skiljer sig åt, exempelvis invandrare och infödda, är det lätt att få intrycket att det är de yttre kännetecknen som avgör vem som bor var. Det är det inte. Det är en ekonomisk fråga.

Samtidigt utesluter vare sig getton eller fattiga områden gemenskap. Under 1600-talet, när det bodde fem tusen personer i Venedigs getto som var ett knappt hektar stort blev det ett viktigt centrum för judisk kultur. Judar sökte sig dit från hela Italien, från Spanien, Tyskland, Frankrike och Ottomanska riket. Sextiofem år efter att judarna spärrats in i gettot beskrev renässansförfattaren Francesco Sansovino gettot som ”i praktiken ett förlovat land för judarna”.

När franska trupper 1797 störtat republiken Venedig kunde judarna i gettot flytta vart de ville. De välbeställda flyttade ifrån de trånga, höga husen till elegantare och spatiösare delar av staden. Vid andra världskrigets utbrott hade gettot bara 1 200 invånare, varav 250 deporterades till koncentrationläger. Åtta återvände. I dag finns omkring 450 av Venedigs judiska gemenskap kvar i staden. Inte fler än en handfull bor kvar i *il gheto*.

I alla städer skapar mer eller mindre påtvingade sociala förhållanden gemenskaper. Det gäller på Östermalm och i Saltsjöbaden likväl som i Aspudden och Midsommarkransen. De som bor här förstår varandra, talar samma språk, klär sig på vissa sätt, efterfrågar vissa saker.

Majoritetssamhället antar ofta att invandraridentiteten är en gemenskap i områden med en stor andel utlandsfödda. Så är det knappast. Att en somalier har mer gemensamt med en polack än med en svensk är - knappast troligt.

Men det finns gemenskaper även i fattiga områden, även om majoritetssamhället inte ser dem, och om de gör det, ser dem som problem. Vissa har funnits i generationer, som kulusvenskarna från Anatolien i Fittja eller syrianerna i Norsborg, Hallunda och Södertälje. Andra är av senare datum och okända för ett ointresserat majoritetssamhälle: den

somaliska gemenskapen i Rinkeby, den eritreanska i Husby eller den pakistanska i Alby. Communities heter det på engelska, som i ”The Armenian community i Glendale”, och det är självklart vad som åsyftas. Här är det ännu inte så.

Gemenskap behöver naturligtvis inte bygga på gemensamt ursprung i ett annat land. Stockholms hipsters i Bagarmossen och arbetarklass i Vantör har sina skäl att vara lojala med sina stadedelar. Men en gemenskap byggd på ett gemensamt ursprung, språk och religion är stark.

I den danska regeringens utspel och i den svenska debatten används det nedsättande begreppet parallellsamhällen för att svartmåla dessa gemenskaper. Men långt ifrån att vara problem är dessa gemenskaper i själva verket den viktigaste förutsättningen för ökad social stabilitet i fattiga områden. Det lokala civilsamhället är en av få saker som gör att de som har möjlighet att flytta ifrån ett fattigt område ändå väljer att bo kvar, har kvar sina barn i områdets skola, fortsätter att handla i de lokala butikerna, frekventera lokala restauranger, kaféer och samlingsplatser.

De flesta av Sveriges ”särskilt utsatta områden” är fattiga därför att de redan från början byggts och planerats på ett sätt som gjort dem oattraktiva. Därefter har de mekanismer som skapar fattiga och rika områden ytterligare försvagat deras sociala status. Att vända utvecklingen ställer krav på samhället. Den kommunala planeringen måste se till att det är möjligt att göra bostadskarriär utan att behöva flytta ifrån området, så att de som får de bättre ställt bor kvar. Skolorna måste hålla den kvalitet alla medborgare har rätt att kräva. Lag och ordning måste upprätthållas.

I decennier har försöken att ovanifrån förändra dessa områden misslyckats. Ingenting tyder på att det kommer att vara mer framgångsrikt framöver. Danska ”Ghettopaket” och den i Sverige allt vanligare synen på ”särskilt utsatta områden” som främmande territorier där polis eller rent av militär skall agera ockupationsmakt kommer aldrig att fungera.

Vi måste erkänna och stödja det civilsamhälle som finns. Det är det enda sättet att skapa social stabilitet, i synnerhet i fattiga områden.

Ola Andersson
kulturdebatt@dn.se "

DN FREDAG 11 MAJ 2018

"Stort utbud av villor till salu – men priserna stabiliseras

Det var 25 procent fler villor till salu i Stockholms län i april, jämfört med motsvarande period i fjol. Men tendensen på marknaden är att effekterna av det skärpta amorteringskravet och höstens prisnedgång börjar klinga av.

Villamarknaden skiljer sig avsevärt från bostadsrättsmarknaden, den är mer trögrörlig och effekten av förändringarna blir mindre.

Men det betyder inte att villamarknaden inte påverkas. I grafen här ovan kan man se hur, månad för månad under hösten, utbudet av villor i Stockholms län ökade, jämfört med månaden innan. Det kulminerade i januari, när det var nästan dubbelt så många villor på marknaden, jämfört med januari i fjol. Det finns sannolikt två förklaringar. Den ena är att även villamarknaden påverkades av höstens prisnedgång, om än betydligt beskedligare än vad som gällde för bostadsrätter. Säljare som hade förväntningar om högre priser avvaktade hellre än att acceptera det bud de fick.

– Det var många som vittnade om det under hösten. Säljarna vill ha rekordnotering, det grannen fick vill jag också ha, säger Staffan Tell, presstalesperson på bostadsannonssajten Hemnet.

– Men köparna ställde om direkt när de såg i medierna att priserna sjönk, tillägger han.

Den andra förklaringen, som blev mer tydlig i början av året, gällde det skärpta amorteringskravet som trädde i kraft den 1 mars. Både säljare och köpare hade intresse att avsluta affärerna innan dess, därav det ökade utbudet. Mars månad gav ovanligt få affärer, förmodligen en följd av att det gjordes ovanligt många före den 1 mars.

Men Per-Arne Sandegren, analyschef på Svensk Mäklarstatistik, understryker att tendenserna skiljer sig åt när det gäller bostadsrättsmarknaden och villamarknaden.

– Efter prisnedgången under hösten har vi nått en platå. Men trenden för bostadsrätter är svagt negativ och för villor svagt positiv, säger han.
– Men det är ingen dramatik i siffrorna, tillägger han.

Staffan Tell tycker sig se att marknaden är på väg att återhämta sig efter turbulensen under hösten och i samband med det skärpta kravet.
– Nu är det lättare för parterna att hitta varandra och det är väl sannolikt så att säljarna har ställt om sin förväntansbild, säger han. Hemnet gör regelbundet en mätning hos bostadsköparna om vad de tror om priserna. Fortfarande är de som tror på fallande priser fler än de som tror på stigande priser. Men skillnaden minskar.

– Under april var det 25 procent som trodde på stigande priser, upp från 21 procent i mars. Det är en ganska stor förändring på bara en månad, säger Tell.

– Samtidig trodde 30 procent på sjunkande priser, oförändrat jämfört med mars, tillägger han.

Nästa vecka kommer prisstatistik för april månad, och då går det att se om effekterna av amorteringskravet verkligen har börjat klinga av.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se "

Ökningen av utbudet av villor i Stockholms län varje månad, jämfört med motsvarande året innan. I januari var det dubbelt så många villor till salu som samma månad förra året.

Grafik: Elin Lindwall Text: Dan Lucas Källa: Hemnet

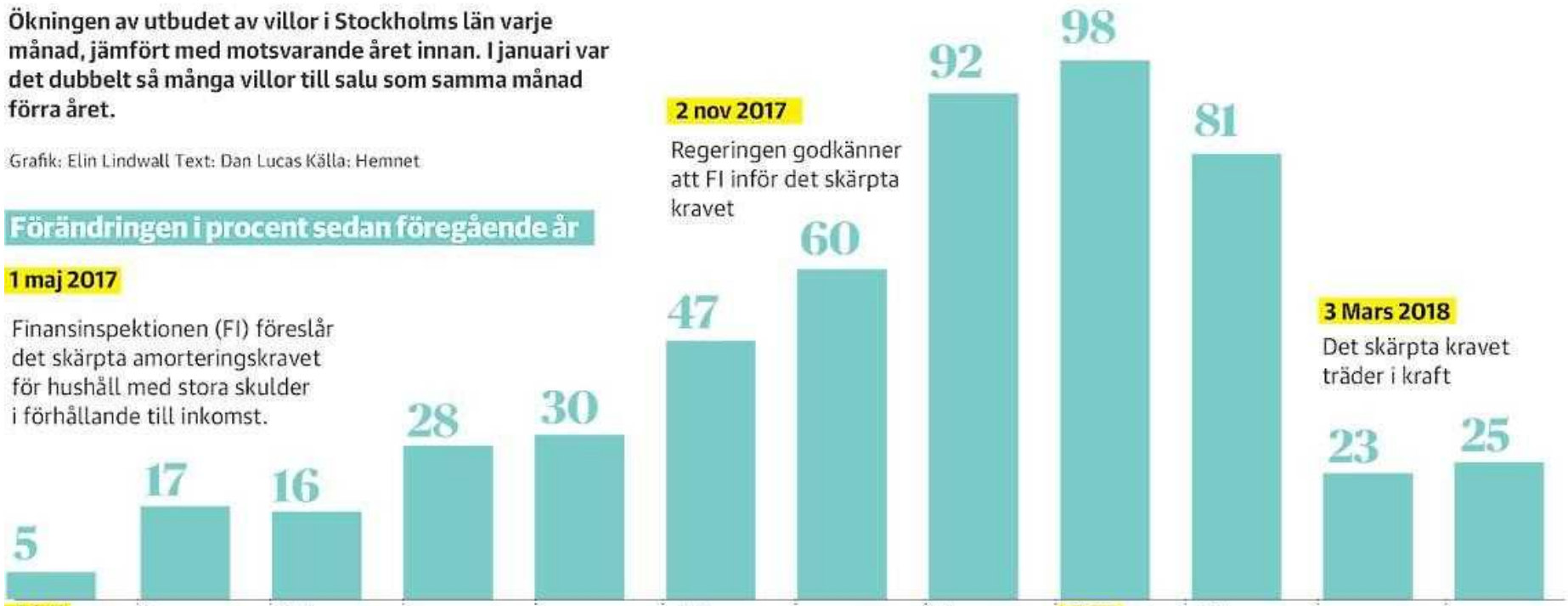

Det totala utbudet av villor

	2017 maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	2018 jan	feb	mar	apr
2017	2018	1602	822	1634	2190	2009	1662	1150	1 519	1 691	1 566	1 926
2016	1931	1368	711	1274	1686	1365	1041	600	767	935	1 269	1 545

DN FREDAG 11 MAJ 2018

"Stockholm spås bli europeisk tillväxtraket

Stockholm kommer under de närmaste åren att ha den snabbaste tillväxten av alla storstäder i västra Europa. Det spår Oxford Economics, ett av världens ledande ekonomiska analysföretag.

Stockholm beskrivs som stjärnan bland de nordiska städer som Oxford Economics har granskat. Med en årlig genomsnittlig ekonomisk tillväxt på 2,9 procent fram till och med 2022 utklassar Stockholm övriga nordiska huvudstäder, men också alla andra storstäder i västra Europa. Oxford Economics pekar bland annat på en dynamisk ekonomi och en välutbildad arbetskraft som orsaker till Stockholms ledarskap.

Den enda punkten där företaget ser något tecken på att den stockholmska ekonomin har problem är bostadsmarknaden. De pekar på att prisnivån nu ligger 10 procent under toppnivån i augusti i fjol. Men samtidigt anser analysföretaget att det är ett begränsat problem. Prisnedgången har bromsat in och analytikerna tror att marknaden är på väg att stabiliseras.

Eftersom de samtidigt räknar med att befolkningen växer och att den disponibla inkomsten (inkomst efter skatt, men inräknat bidrag) ökar, ser de inte några större risker att prisnedgången ska slå mot den övriga delen av Stockholms ekonomi.

Oslo och Köpenhamn spås en genomsnittlig årlig tillväxt på 2,6 procent och Helsingfors på 2,2 procent. Men Oxford Economics har även studerat andra nordiska storstäder och konstaterar att de tio största städerna i regionen förväntas ha en genomsnittlig tillväxt på strax under 2,5 procent fram till och med 2022. Prognosen för den årliga tillväxten för de 28 EU-länderna ligger på 1,8 procent.

Även om Stockholm förväntas ha den starkaste tillväxten i västra Europa finns det tre städer inom EU som tros få en ännu snabbare tillväxt. Warszawa, Prag och Sofia spås en genomsnittlig årlig tillväxt på över 3 procent fram till och med 2022. **Dan Lucas** dan.lucas@dn.se "

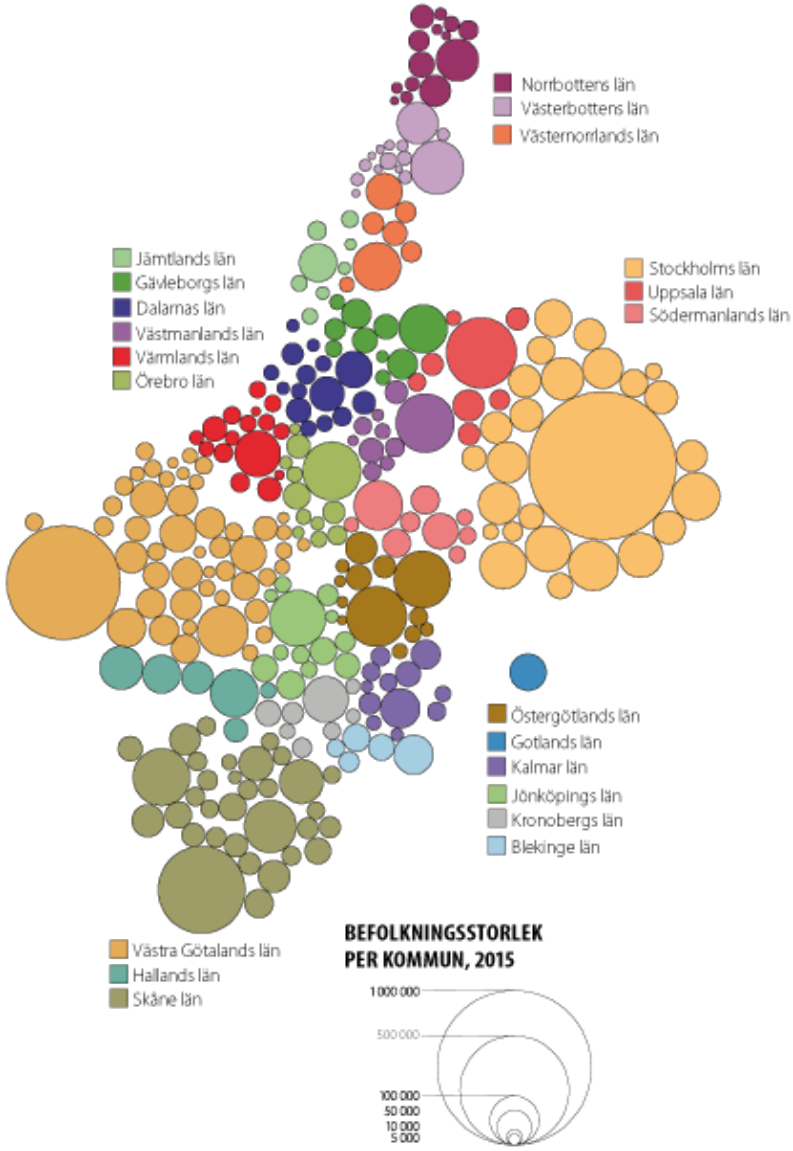

Befolkningsstorlek per kommun, 2015

Från SCB Publicerad: 2017-03-06 (http://www.scb.se/hitta-statistik/)

I kartan ser vi hur många kommuner som finns i varje län, det varierar från 1 i Gotlands län till 49 i Västra Götalands län. Men också att de flesta län har en befolkningsmässigt dominerande kommun, som Östersund i Jämtlands län eller Växjö i Kronobergs län. Det finns dock undantag där det är två kommuner som dominerar befolkningsmässigt, exempelvis Linköping och Norrköping i Östergötlands län samt Falun och Borlänge i Dalarnas län.

I norra Sverige finns flera av de större kommunerna vid kusten och mindre kommuner i länens inland. Men det finns också befolknings-mässigt mindre kommuner i de södra delarna av landet, exempelvis i gränstrakterna mellan Värmlands och Västra Götalands län och diagonalt ned mot gränsen mellan Östergötlands och Kalmar län.

Antal och andel hushåll efter boendeform, bostadsarea, tabellinnehåll och år

	Antal hushåll	Andel hushåll
	2017	2017
Småhus, äganderätt		
-50 kvm	33 231	7,1
51-80 kvm	190 562	12,7
81-110 kvm	479 180	46,8
111-140 kvm	618 211	85,9
141-170 kvm	336 766	95,1
171- kvm	197 234	94,5
Uppgift saknas	24 534	15,7
Samtliga	1 879 718	42,3
Småhus, bostadsrätt		
-50 kvm	897	0,2
51-80 kvm	17 909	1,2
81-110 kvm	40 480	4,0
111-140 kvm	20 192	2,8
141-170 kvm	1 263	0,4
171- kvm	569	0,3
Uppgift saknas	1 706	1,1
Samtliga	83 016	1,9
Småhus, hyresrätt		
-50 kvm	5 001	1,1
51-80 kvm	29 275	1,9
81-110 kvm	22 280	2,2
111-140 kvm	7 871	1,1
141-170 kvm	2 462	0,7
171- kvm	3 273	1,6
Uppgift saknas	2 833	1,8
Samtliga	72 995	1,6
Flerbostadshus, bostadsrätt		
-50 kvm	159 870	33,9

51-80 kvm	482 890	32,1
81-110 kvm	222 348	21,7
111-140 kvm	38 409	5,3
141-170 kvm	6 770	1,9
171- kvm	4 015	1,9
Uppgift saknas	..	..
Samtliga	914 302	20,6
Flerbostadshus, hyresrätt		
-50 kvm	258 350	54,8
51-80 kvm	756 945	50,3
81-110 kvm	245 391	24,0
111-140 kvm	30 177	4,2
141-170 kvm	5 201	1,5
171- kvm	2 331	1,1
Uppgift saknas	..	..
Samtliga	1 298 395	29,2
Övrigt boende		
-50 kvm	13 737	2,9

51-80 kvm	27 959	1,9
81-110 kvm	14 378	1,4
111-140 kvm	4 870	0,7
141-170 kvm	1 674	0,5
171- kvm	1 391	0,7
Uppgift saknas	264	0,2
Samtliga	64 273	1,4
Uppgift saknas		
-50 kvm	..	..
51-80 kvm	..	..
81-110 kvm	..	..
111-140 kvm	..	..
141-170 kvm	..	..
171- kvm	..	..
Uppgift saknas	126 861	81,2
Samtliga	126 861	2,9
Samtliga boendeformer		
-50 kvm	471 086	100,0

51-80 kvm	1 505 540	100,0
81-110 kvm	1 024 057	100,0
111-140 kvm	719 730	100,0
141-170 kvm	354 136	100,0
171- kvm	208 813	100,0
Uppgift saknas	156 198	100,0
Samtliga	4 439 560	100,0

Fotnoter

Tabellvärden som bygger på antal personer eller hushåll färre än fem prickas/undertrycks (..) av sekretesskäl.

Modellen att beräkna registerbaserad hushållsstatistik förändrades år 2016. I samband med det reviderades även tidigare publicerad boendestatistik för åren 2012–2015.

Ett hushåll består av de personer som är folkbokförda på samma lägenhet.

I hushållstabellerna saknas ett mindre antal hushåll. Knappt 20 000 personer har inte någon koppling till ett hushåll och finns därför inte med i hushållstabellerna.

boendeform
Småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus. Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus. Äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt utgår från fastighetens ägarförhållande och inte hur de boende förfogar över lägenheterna. Småhus med hyresrätt avser lägenheter som ägs av andra ägare än fysiska personer, dödsbon, bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Flerbostadshus med hyresrätt avser lägenheter som inte är ägarlägenheter och som ägs av andra ägare än bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Småhus och flerbostadshus med bostadsrätt avser lägenheter som ägs av bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar (en äldre boendeföreningsform som existerade innan bostadsrättslagen introducerades 1930).. Bostadsrätt innehåller även personer som hyr sin lägenhet av bostadsrättsförening eller hyr av bostadsrättsinnehavaren. Småhus med äganderätt avser lägenheter som ägs av fysiska personer eller dödsbon.

boendeform
I Övrigt boende ingår: Flerbostadshus med äganderätt (ägarlägenheter) Lägenheter i byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

boendeform
I Övrigt boende ingår: Flerbostadshus med äganderätt (ägarlägenheter) Lägenheter i byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

Var finns rum för våra barn? – en rapport om trångboddheten i Sverige

Ladda ner gratis PDF

Tabell B1.Målsättningar och definitioner kring trångboddhet Källa: Thiberg (1985), SCB och Boverket(1993)

Norm	År	Målsättning	Definition av trångboddhet	Bostad som krävs för att 2 vuxna och 2 barn ej ska anses trångbodda
Norm 1	1945	Ingen ska behöva sova i köket. Högst 2 personer i varje rum.	Mer än 2 boende per rum, köket oräknat.	2 rum och kök
Norm 2	1965	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum (gäller ej enpersonshushåll). Högst 2 pers i varje sovrum.	Fler än två boende per rum, kök och vardagsrum oräknade. Gäller ej enpersonhushåll.	3 rum och kök
Norm 3	1974	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum. Eget sovrum till varje hushållsmedlem med undantag av gifta/samboende par.	Fler än en boende per rum, kök och ett rum oräknade samt enpersons-hushåll i ett rum och kök eller mindre. Finns samboende i hushållet reduceras rumskravet med ett rum.	4 rum och kök

Tabell B2. Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd enligt norm 3

Hushållstyp	Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd
Enboende	2
	3
Ensamförälder och Samboende med 1 barn	3
” 2 barn	4
” 3 barn	5
” 4 barn	6

KOMMENTAR:

Antal hushåll med 1 person: 37,7% av alla hushåll 2013
Antal hushåll med 2 personer: 31,3% av alla hushåll 2013
Antal hushåll med 3 personer : 12,4% av alla hushåll 2013
Antal hushåll med 4 personer : 12,3% av alla hushåll 2013
Antal hushåll med 5 personer : 4,3% av alla hushåll 2013
Antal hushåll med 6 personer : 1,2% av alla hushåll 2013
Antal hushåll med 7+ personer 0,8% av alla hushåll 2013

Antal hushåll efter hushållstyp
Kosthushåll boende i Sverige 31/12 respektive år

Hushållstyp	1991	1995	1999	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Fel-marg-inal (±)
Samtliga individer	8 494	8 584	8 686	8 751	8 882	8 905	8 940	8 978	9 029	9 135	9 218	9 335	9 393	62
Samtliga hushåll	4 141	4 244	4 349	4 363	4 441	4 465	4 477	4 555	4 628	4 660	4 656	4 725	4 766	35
Genomsnittligt antal personer per hushåll	2,05	2,02	2,00	2,01	2,00	1,99	2,00	1,97	1,95	1,96	1,98	1,98	1,97	
Ensamboende kvinnor	960	996	1 052	1 073	1 033	1 076	1 041	1 095	1 107	1 127	1 137	1 168	1 182	44
18–24	112	120	119	127	113	115	116	138	147	136	132	129	135	16
25–34	100	110	141	155	140	123	138	142	151	161	161	152	173	18
35–49	100	117	113	109	95	122	117	116	114	122	131	147	130	16

50–64	165	179	191	196	235	236	215	231	216	234	225	225	226	21
65–74	200	178	158	158	149	154	158	154	161	182	190	205	206	20
75–	283	292	331	329	302	326	297	313	317	292	299	310	312	24
Ensamboende män	867	929	1 005	956	1 024	1 001	1 039	1 096	1 141	1 137	1 107	1 130	1 135	44
18–24	137	140	117	119	126	132	140	142	160	132	120	140	125	16
25–34	228	240	261	235	240	213	233	236	234	255	250	270	254	22
35–49	206	202	238	238	248	238	245	277	267	244	245	238	234	21
50–64	129	169	201	182	222	213	225	245	258	260	266	246	254	22
65–74	82	94	84	77	92	92	95	95	112	132	118	130	159	18
75–	86	84	105	105	95	112	102	100	109	114	109	106	109	15
Sammanboende utan barn	1 023	1 022	988	1 015	1 038	1 038	1 047	1 026	1 030	1 012	1 008	989	1 003	27
18–24	41	43	32	37	35	33	32	37	29	28	30	24	22	5
25–34	104	100	100	102	105	112	101	103	88	80	88	80	78	9
35–49	107	117	82	83	79	73	75	83	71	72	76	71	70	8

50–64	332	374	399	414	414	423	424	377	403	386	347	331	340	18
65–74	276	236	217	215	225	233	239	256	266	284	282	294	303	17
75–	163	153	158	164	179	163	177	169	174	162	185	187	190	13
Sammanboende med barn 0–19 år	926	895	884	889	888	902	900	906	887	897	924	923	899	25
1 barn	342	326	303	324	316	320	318	323	330	336	338	326	305	16
2 barn	394	388	391	390	395	420	414	418	403	411	427	434	435	19
3+ barn	190	181	190	174	176	162	168	165	154	150	160	163	159	12
Ensamstående kvinnor med barn	180	200	205	224	233	220	220	204	222	229	213	223	227	11
1 barn	110	111	109	116	123	119	125	113	120	127	124	126	131	9
2+ barn	70	89	96	108	110	101	95	91	103	102	88	97	96	7
Ensamstående män med barn	35	37	45	46	61	76	61	56	66	67	71	70	72	7
1 barn	24	25	30	30	42	53	37	38	46	44	44	47	46	6

2+ barn	11	12	15	16	19	23	24	18	20	24	27	22	26	4
Övriga samman-boende hushåll	86	95	94	96	91	82	95	94	96	109	113	124	129	9
Övriga ensam-stående hushåll	65	71	76	64	74	70	73	79	79	82	84	99	118	10

Definitioner och förklaringar

Med kosthushåll menas det hushåll som utgörs av alla personer som den 31 december respektive år bodde i samma bostad och hade gemensam ”hushållning”. I kosthushållet ingår barn som är 18 år eller äldre och bor hemma. Ett kosthushåll kan också bestå av flera generationer, syskon eller kompisar som bor tillsammans och har gemensamt hushåll.

Personer som normalt tillhör kosthushållet, men som tillfälligt befann sig på annan ort p.g.a. arbete, studier eller militärtjänstgöring ingår i kosthushållet. Barn, som bor lika mycket hos separerade föräldrar, tillhörde fram till 2009 det intervjuade hushållet om de var folkbokförda där. Från och med 2009 ingår de i hushållet som intervjuas. För bortfallet skapas kosthushållet enligt RTB-familj. Bortfallet ökar för varje år, 2013 var bortfallet knappt 50 %.

RTB-familj baseras på folkbokföringen. En RTB-familj utgörs av maximalt två generationer där personerna har relationer med varandra och är folkbokförda på samma fastighet. Med relation menas giftermål, registrerat partnerskap, biologisk förälder, adoptivförälder och vårdnadshavare. Om fler än två generationer är folkbokförda på samma fastighet bildas den första familjen med utgångspunkt från den yngsta generationen. Det stor svaghet med detta begrepp är att en sambofamilj utan gemensamma barn inte kan kopplas samman utan redovisas som ensamstående.

Källa SCB

Våren 2018 har de i kapitel 7 i 11 maj 2015 föreslagna lägenhetstyperna förbättrats ifråga om balkongerna, alla rum har som regel direkt utgång till rymliga balkonger, något som i hög grad ökar bruksvärdet, isynnerhet för dem som byter från småhuslägenheter till mindre lägenheter i flerbostadshus.

De föreslagna nya lägenhetstyperna

Bostäderna ingår i flerbostadshus, lamellhus med invändig bredd 13 m, med upp till tio våningar.

De byggs i betong med lämplig vämeisolering. Ytterväggarna är ritade 30 cm.

I varje trapphus görs trappa och hiss till fya lägenheter i varje våning, inte tre lägenheter som är det vanligaste. Det bör sänka kostnaderna. Trappa färdiggjuten betongtrappa typ Herrljungatrappan, Strängbetong, typ M12, 90 cm bredd, 15 steg (14 plansteg), 250x120 cm.

Hiss typ KONE ProSpace, inv. korgmått 90x195, dörrbredd 90 cm schakt 120x210 cm. Lyfthöjd max30m. Hastighet 0,6 m/sek. Stannplan 2-12.

Fönster med stora rutor och smala luftningsbågar. (Ska justeras)
Vägg mellan kök och bad 15 cm. Tjockare innerväggar, 20 cm kan vara bärande, övriga väggar 7 cm.
Plats för vertikala ledningar och kanaler finns i väggen mellan vardagsrum och bad.

Väggar i rummen avses för tapetsering, för övrigt målade. Golven, utom bad, linoleum eller parkett e d.
Dörrarna med karmyttermått 90 cm enligt krav om rullstolar. Övriga mått som passar rullstolar.

Badrummen gjorda för rullstolar. I badrum plats för tvättmaskin bredd 60 cm och toktumlare 60 cm smt städskåp. Kakel på väggar och golv.

Köken har 140 cm rostfri bänk med arbetsyta 80 cm och diskhoar bredd 60 cm. Intill diskbänk spis 60 cm med frånluftsaggregat, därefter bänk 100 cm, sedan högskåp med kyl och frys. Under bänkarna plats för diskmaskin och extra kylskåp. Över bänkarna överskåp. I köken finns intill matbord plats för ytterligare skåp . I köken plats för matbord 80x120 cm för 4-5 personer. Man ka t ex sätta två högskåp med kyl och frys vid matbordet och göra bänken med spis och diskbänk 360 cm lång.

Vardagsrummen med plats för möbler enligt boverket och litet till: matplats för 6-7 personer. Soffa 210x95 cm, två fåtöljer 70x80 cm, plats för TV, skåp och bokhyllor m m.

Sovrummen med garderober 60x60 cm, sängplatser 90x210 cm, sängbord 40x40, arbetsbord minst 60x120 cm (plats för dator). plats för bokhyllor, skåp och barnsäng. m m.

Balkonger med utgång från alla rum, minst 180 cm breda.

I det närmast följande visas:

Bostad 2 rum och kök och 3 rum och kök i mindre skala

Bostad 2 rum och kök i större skala
Bostad 3 rum och kök i större skala

Tillägg 2 rum till lägenhet 2 rum och kök så att det blir 4 rum och kök.

Två studentbostäder med gemensamma utrymmen

Bostad 2 rum och kök med större sovrum

Studentbostäderna är i par och till dem hör gemensamt entré, badrum och kök.

Rummen är exklusive garderober omkring 21 kvm. De har plats för garderober 60x60 cm, arbetsbord 80x220 cm där man kan rita med vinkellinjal och bre ut stora arbetsmaterial, skåp och bokhyllor 60x200 cm, plats för TV och liten sittsoffa 140x95cm (eller ett par fåtöljer), soffbord, säng 90x210 cm och sängbord 40x40.

Om studenten vill använda sängen som sittplats under dagen kan han skaffa två passande ryggkuddar och under natten ställa dem i utrymmet mellan fotänden på sängen och garderoben där. På morgonen får han först låta sängen vädra ut och sedan ordna till ett snyggt överkast och sätta dit ryggkuddarna.

Bostaden 2 rum och kök med större sovrum.

Den har ett sovrum som är 95 cm bredare än sovrummen i lägenheterna 2 och 3 rok, och 4,75 kvm större än sovrummet i 2 rok. Rymmer 2 garderober, arbetsbord för två, barnsäng, 2 paruppstälda sängar med bord, plats för skåp eller en extra säng.

Är avsedd för hushåll på 2 personer som tycker att de inte behöver 3 rok

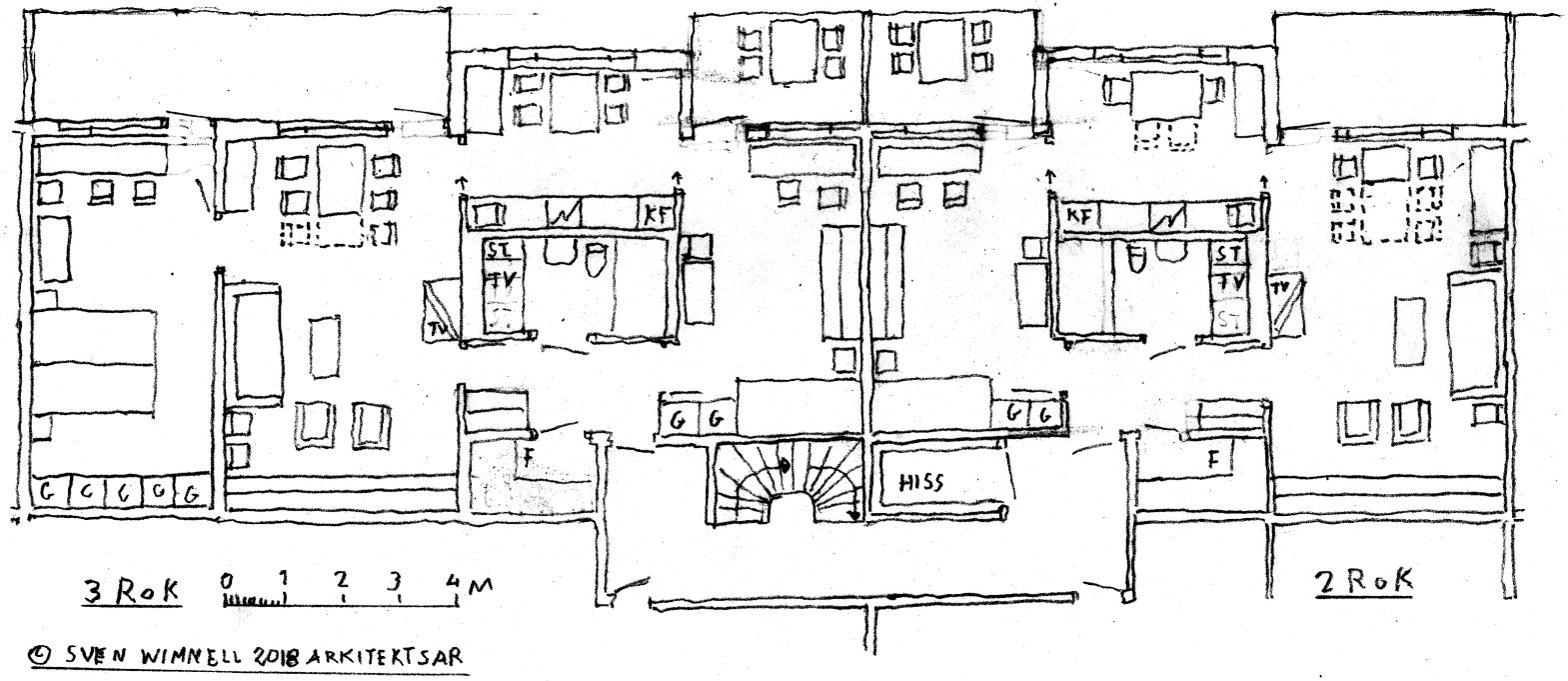
KF
ST
TV
TV
G G G G G
F
G G
HISS
G G
KF
ST
TV
TV
F
3 RoK
0 1 2 3 4 M
2 RoK
© SVEN WIMNELL 2018 ARKITEKTSAR

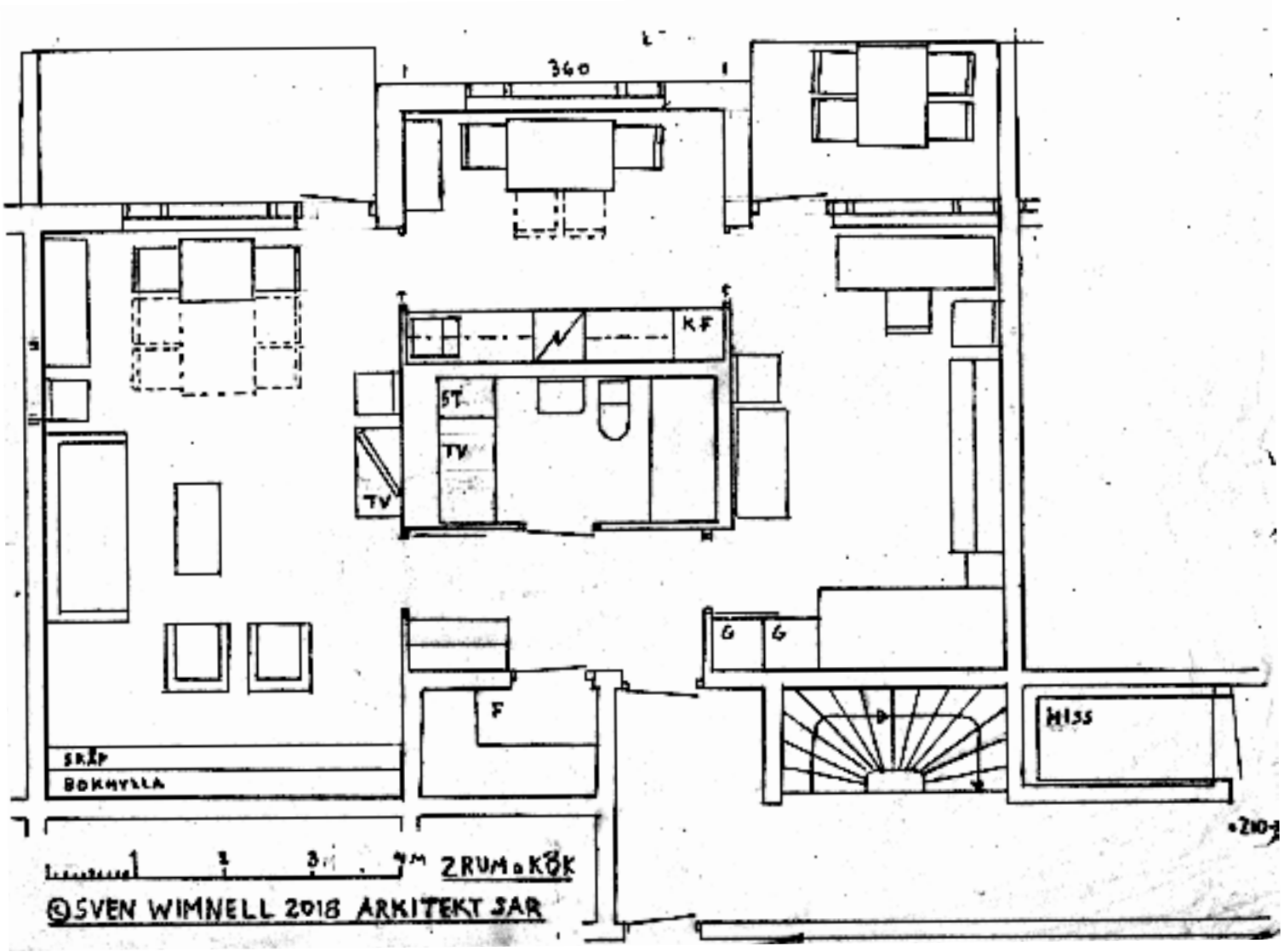
340
KF
ST
TV
TV
G
G
F
HISS
SKÅP
BOKHYLLA
2RUM o KÖK
©SVEN WIMNELL 2018 ARKITEKT SAR

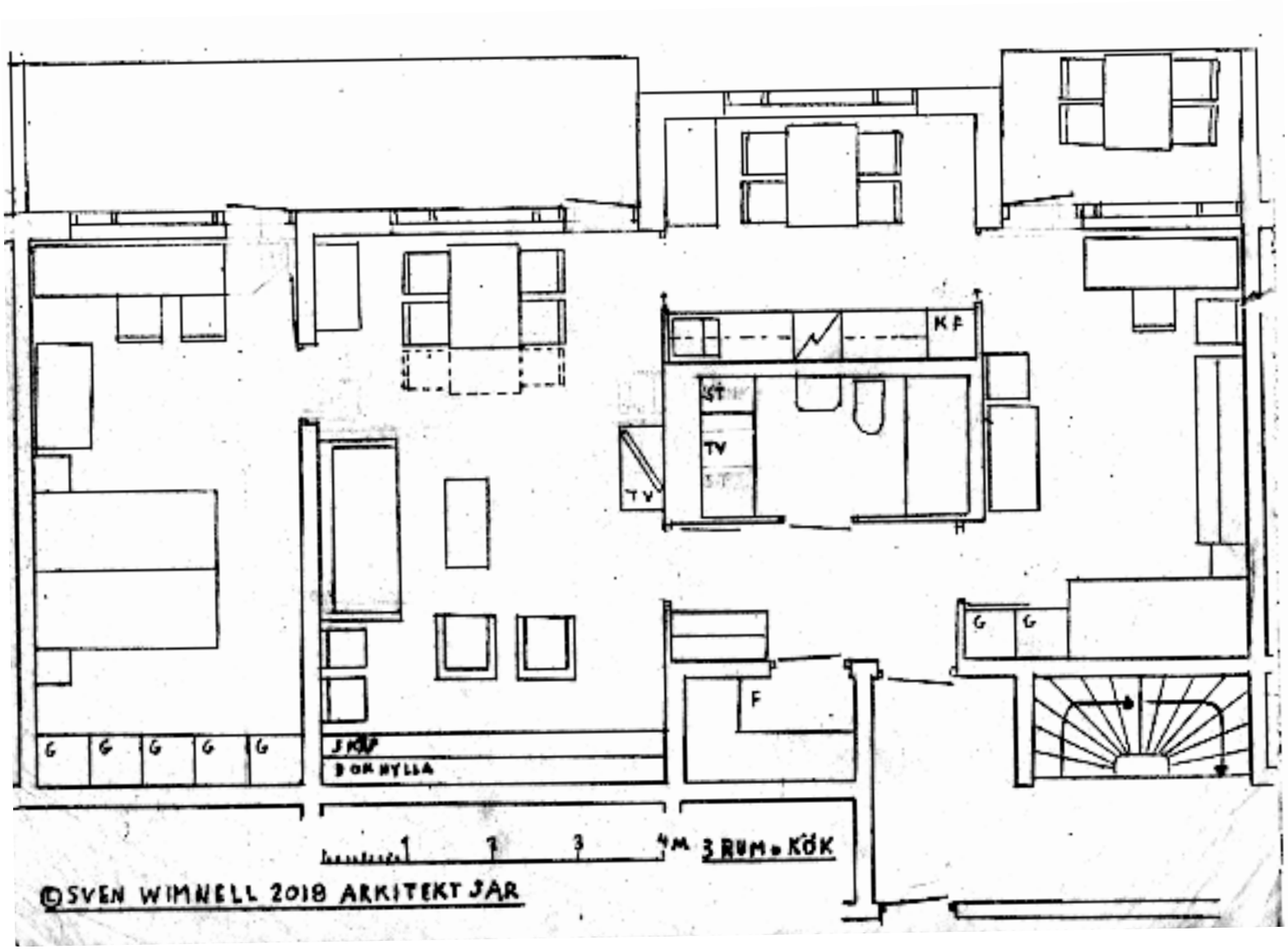
KF
ST
TV
TV
G
G
G
G
G
G
G
F
1
2
3
4M
3 RUM o KÖK
©SVEN WIMNELL 2018 ARKITEKT SAR

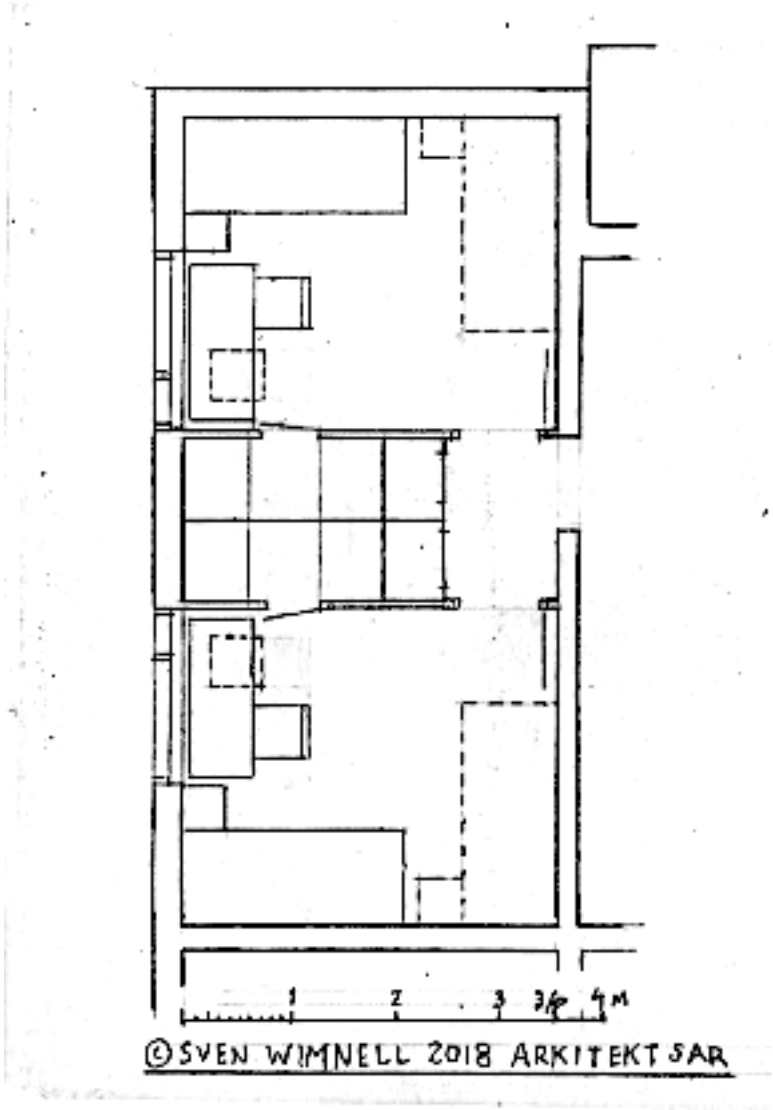

Fyra rum och kök.

Fyra rum och kök kan ordnas genom att ha en lägenhet på två rum och kök på gaveln av ett hus och där lägga till två rum enligt ritningen här till vänster. Det invändiga måttet på utbyggnaden är på ritningen 360 cm. De två rummen är vardera 3,0x3,6 m = 10,8 kvm. Lägenhetsytan för de två rummen blir 27,7 kvm
Om man ökar måttet 3,6 m till 4 m blir rummrn 3x4 m = 12 kvm..

Ritningen visar att det är möjligt att ha två sovplatser per rum med enplanssängar. Behovet att bygga lägenheter med fyra rum och kök varierar.

Bygger man hus med två trappuppgångar blir det enligt förslagen åtta lägenheter per plan, varav fyra gavellägeheter som kan göras som fyrarumslägeheter, dvs 50% av lägeheterna kan blir fyrarumslägeheter.
Med tre trappuppgångar blir det 12 lägenheter per plan, varav 33,3% kan bli fyrarumslägenheter.
Med fyra trappuppgångar blir det 16 lägeheter per plan, varav 25% kan bli fyrarumslägenheter.
Med fem trappuppgångar blir det 20 lägenheter per plan, varav 20% kan bli fyrarumslägeheter.
Med sex trappuppgångar blir det 24 lägeheter per plan, varav 16,7% kan bli fyrarumslägenheter.
Med sju trappuppgångar blir det 28 lägeheter per plan, varav 14,3% kan bli fyrarumslägenheter.
Med åtta trappuppgångar blir det 32 lägeheter per plan, varav 12,5% kan bli fyrarumslägenheter. O s v.
Det tycks vara möjligt att tillgodose behovet av fyrarumslägenheter genom att ha sådana på husgavlarna.

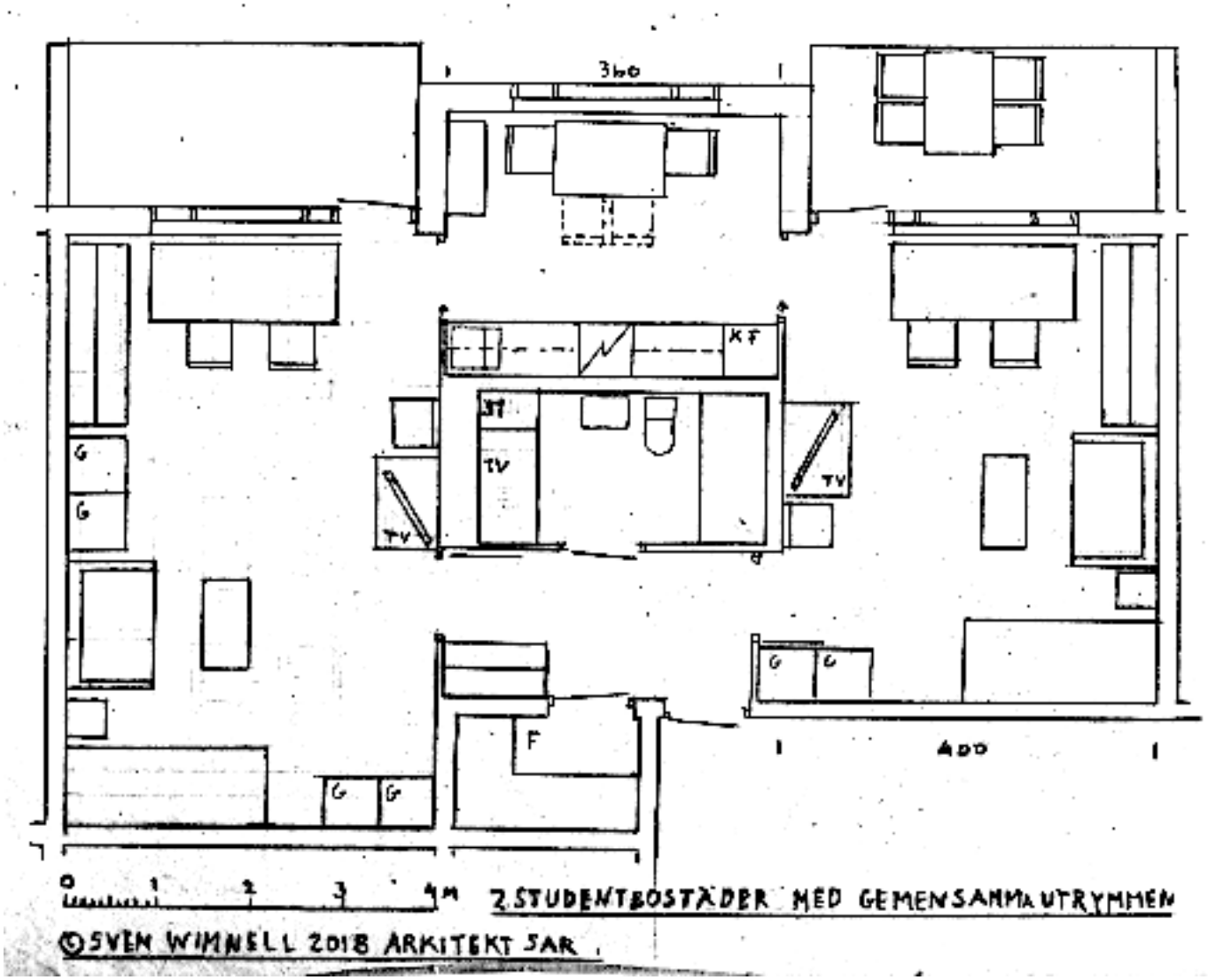
360
KF
TV
TV
TV
G
G
G
G
G
G
F
400
0 1 2 3 4M
2 STUDENTBOSTÄDER MED GEMENSAMMA UTRYMMEN
© SVEN WIMNELL 2018 ARKITEKT SAR

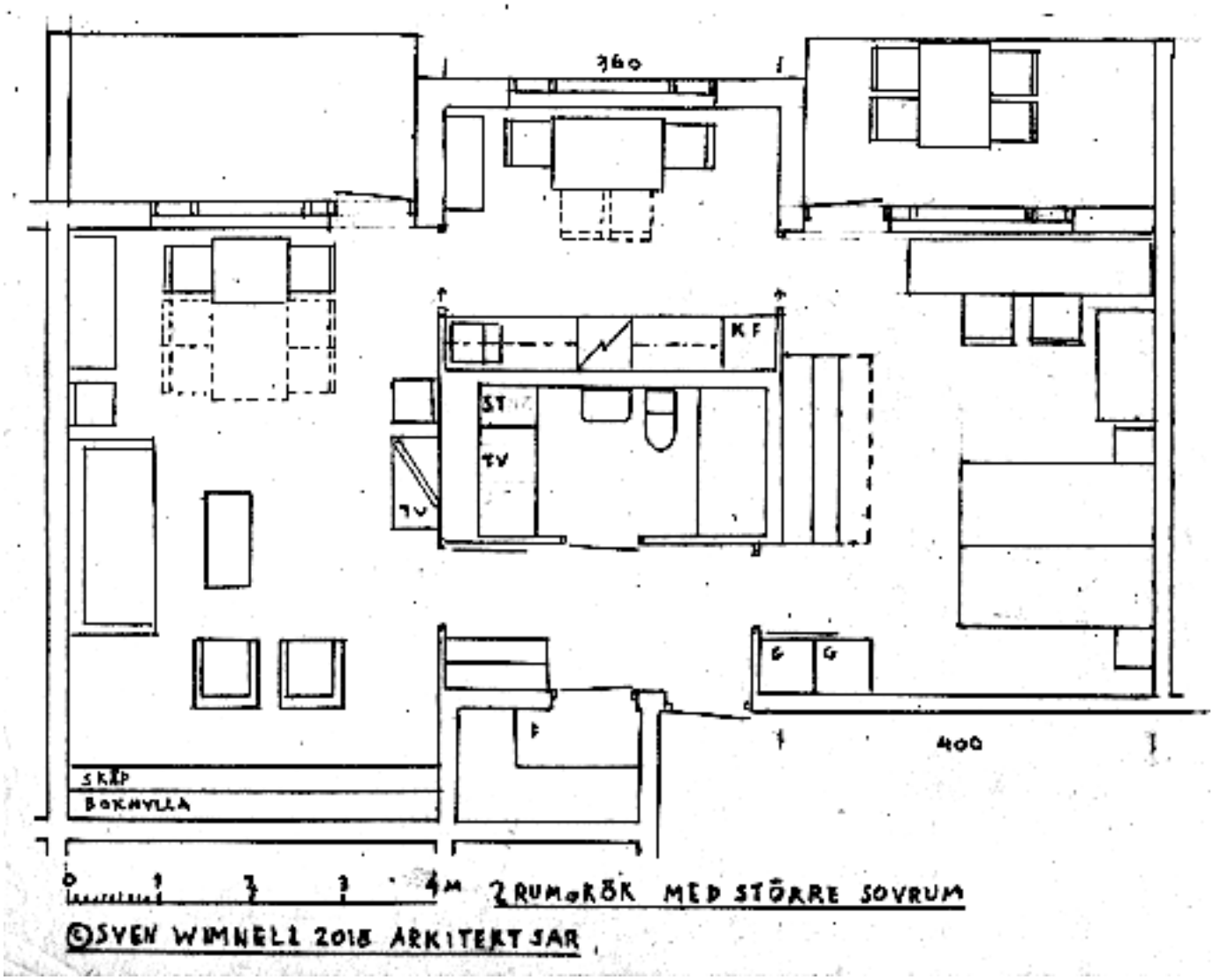
360
KF
ST
TV
TV
G
G
F
400
SKÅP
BOKHYLLA
0 1 2 3 4M
2 RUM & KÖK MED STÖRRE SOVRUM
©SVEN WIMNELL 2018 ARKITEKTSAR

Bostad 2 r o k

Enligt boverket lämplig (och nödvändig) för en person.

Vardagsrum	4.0 x 6,4 m =	25,6 kvm
Kök	3,60 x 2,83 =	10.2
Sovrum	3,05x5,0 + 1,6x0,25 - 1,2x0,6=	
	15,25 + 0,4 - 0,72 =	14,9
2 st garderober	1,2 x 0,6 =	0,7
Badrum	3,15 x 1,65 =	5,2
Entré	3,35 x 1,6 =	5,4
Förråd	1,99 x 1,2 =	2,4
Summa		64,4 kvm

Lägenhetsyta:

Vardagsrum		25,6
Kök	10,2 + väggar 0,09 =	10,3
Sovrum		14,9
Garderober		0,7
Badrum	5,2 + väggar 0,22 =	5,4
Entré	5,4 + väggar 0.22 =	5,6
Förråd		2,4
Summa		64,9 kvm

Lägenhetsytan ligger kring riksgeomsnitt för bostäder 2 rok byggda de senaste åren.

Badrummet i de presenterade bostäderna 5.2 kvm och gjorda för rullstol. Ett modernt badrum för 50 år sedan kunde vara 1,2 x 1.9 = 2,3 kvm, dvs 3 kvm mindre. Yta 2 rok 1961- 1990 var i riksgenomsnitt 61-62 kvm. Om man lägger till 3 kvm för större badrum blir det 64-65 kvm. Riksgenomsnitt var 1991-1995 64 kvm och mellan 62 och 66.

Bostad 3 r o k

Enligt boverket norm 3 lämplig för två personer.
Enligt boverket lämplig för två föräldrar med ett barn.
Kan användas för två föräldrar med två barn

Rumsytor för 2 rok		64,4 kvm
Sovrum nr 2	3,05 x 5,8 m=	17.7
5 st garderober	3,05 x 0.6 =	1,8
Summa rumsytor för 3 rok		83,9

Lägenhetsyta	2 rok 64,9+ 19,5 =	84,4 kvm

Lägenhetsytan för sovrum nr 2, 19,5 kvm. ligger inom riksgenomsnittets ramar 16-21 kvm.
Från SCB. Statistiska meddelanden. BO 39 SM 1401. Hyror i bostadslägenhter 2013.

Skillnad i yta mellan 2 rok och 3 rok:

1941-1950	16	med variation upp till	21
1951-1960	16		18
1961-1970	18		20
1971-1980	16		18
1981-1985	17		19
1986-1990	18		20
1991-1995	17		21
1991-	18		20
Totalt	18		

Bostad 4 r o k

Enligt boverket norm 3 lämplig för tre personer.
Enligt boverket lämplig för två föräldrar med två barn.
Kan användas för två föräldrar med fyra barn.

Lägenhetsyta för 2 rum och kök	64,9 kvm
Tillägg för rum 3 och 4	27,7
Lägenhetsyta	92,6
Lägenhetsyta enligt SCB, riksgenomsnitt	98,0 kvm
Om man lägger till 3 kvm för rullstolsanpassning	101, 0

Bostaden här med 4 rok ligger cirka 8 kvm under riksgenomsnitt. Det kan vara lämpligt att rumsstorleken ökas till 3x4 m då lägenhetsytan ökar med 0,4x7,7 m =3 kvm till 95,6 kvm och ändå ligger under riksgenomsnitte på 101 kvm.

Två studentbostäder med gemensamma utrymmen för entré, badrum och kök.

Enligt boverket lämplig för två studenter.

Kan användas av två yngre personer som inte är studenter och som inte har möjlighet att ha egna bostäder på 1 rok vardera.

De två rummen har likadana möbler. Den högra bostaden disponerar förrådet vid entrén och den vänstra bostaden kompenseras för det av att vänstra rummet har två extra garderober och något större golvyta, så att lägenhetsytan för vänstra bostaden blir 2,8 kvm större än för den högra.

Lägenhetsytan för de två bostäderna blir 69,7 kvm = cirka 35 kvm för varje student.

Vänstra bostaden:

rum inkusive 4 garderober : 4x6,4 m=	25,6 kvm

Högra bostaden

rum inklusive 2 garderober 4x5 m + 0,25x1,6 m= 20+0,4=	20,4 kvm
förråd vid entrén	2,4
Summa	22,8 kvm

d vs 2.8 kvm mindre än vänstra bostaden.

Bostad med 2 studentbostäder kan ombildas till 2 rum och kök med större sovrum genom att ta bort två garderober i vänstra rummet

Rummen har samma bredd, 4 m, men alternativt kan högra rummets bredd ökas till 4,56 m så att de två bostäderna får exakt samma lägenhetsyta. Möblerbarheten i högra rummet ökar då så att bordets längd vid fönstret och längdytrymmet för sängen kan göras 0,56 cm längre.

Bostad 2 r o k med större sovrum

Enligt boverket lämplig för en person.
Kanvändas av makar/sambor, med plats för ett litet och ett stort barn

Sovrummets bredd är 4 m, dvs 0,95 m större än i tidare visade bostad 2 rum och kök. Lägenhetsytan ökar med 5x0,95 kvm = 4,75 kvm och blir 69,7 kvm.
Bostad 2 rok med större sovrum kan ombildas till två studentbostäder genom att lägga till två garderber i vänstra rummet.

Rumsbredden 4 m är samma som bredden på rummet för studentbostäderna. För studentbostäderna har gjorts en alternativ bredd på 4,56 m för det högra rummet.
Om man ökar rumsbredden för sovrummet till 4,56 m blir lägenhetsytan för 2 rum och kök med större sovrum 69,7 + 7,55 m= 77,3 kvm

Det kan vara lämpligt att göra det större sovrummet lika stort som högra rummet i studentbostädena så att man kan ha två användningar av denna lägenhetstyp, dels som studentbostad för två personer, dels som bostad 2 rum och kök med större sovrum.

Det är viktigt med rejäla balkonger.

Ungefär hälften av Sveriges befolkning bor i småhus och har möjlighet att enkelt ta sig ut på tomten och läsa, prata och dricka kaffe. De kan odla blommor och grönsaker och göra saker ute.

Den andra delen av folket bor i flerbostadshus . Många har råd med stora lägenheter med balkonger och har fritidshus, med de flesta bor i små lägenheter utan balkonger och när det finns tämligen små och opraktiska. De som hyr små lägenheter hör till proletariatet som anses inte ha rätt att ställa krav. Till dem hör bl a kvinnor och ensamma pensionärer med låga inkomster och ungdomar om de fått någon lägenhet.

Möjligherna att köpa lägenheter är nu för många borta. Det behöver byggas mycket hyreslägenheter och det som byggs bör vara bra bostäder med lämpliga ytor och utformningar. Det talas mycket om jämlikhet och till det hör möjligheter att även i små lägenheter ha rejäla balkonger som kan ge något av de uteverksamheter småhusen kan erbjuda.

De redovisade lägenhetstyperna är lämpliga och bör byggas i blandning som passar. Husens storlekar och lägen får anpassa efter förhållandena. Mest behövs lägenheterna med två rum och kök som också kan användas av två studerande och unga med låg inkomst. De kan få det statliga stödet. Det kan vara lämpligt att öka stödet till att omfatta lägenheter upp till 100 kvm så att byggbranschen får stöd för även tre och fyra rum och kök som behövs i mindre omfattning.

Många pensionärer som bor i småhus vill flytta till mindre lägenheter i flerbostadshus med hiss för att slippa trappor och arbetet med tomten,

för dem är lägenheter med två rum och kök lämpliga, både de med det mindre och det större sovrummet. De är vana vid att bo med tillgång till tomter och lägenheternas balkonger gör att de kan få något kvar av möjligheten att lätt komma ut.

Andra pensionärer med äldre små och omoderna lägenheter i flerbostadshusvill flytta till ny lägenhet med hiss och bättre utrymme för rullator, tvättmaskiner o d och för dem är också lägenheterna två rum och kök lämpliga. Och de får rejäla balkonger som de kanske inte haft förut.

Lägenheterna två rum och kök är också lämpliga för invandrare med låga inkomster, med den standard som var vanlig i Sverige på 1940-talet kan man bo stora familjer om man sover också i vardagsrummet.

Framför allt är lägenheter med två rum och kök med det mindre sovrummet lämpliga för alla hushåll med en person. De kan enligt norm 3 användas också för två makar/sambor, men bättre är det då med det större sovrummet, eller ännu bättre tre rum och kök.

Barnfamiljerna söker sig gärna till småhus, med det bör för dem finnas lägenheter i flerbostadshus med tre och fyra rum och kök. Små barn behöver mindre utrymme än äldre barn.

Föräldrar och vuxna barn kan bo i skilda delar av Sverige och har svårt träffa varandra, men vill åka och hälsa på varandra ibland. Då bör soffan i vardagsrummet kunna ordnas till sovplatser. Finns det barn med kan de sova på golvet eller i tält på balkongen.

Grovt räknat: hushåll med 1-2 personer, 69% 2013, lämpligt med minst 2 rum och kök (norm 3) i flerbostadshus.
3-4 personer, 25%, lämpligt med minst 3-4 rum och kök (norm 2) i flerbostadshus eller småhus. 5-7+ personer, 6%, kanske lämpligt med småhus. Studenter o d kan ha mindre och ta dem under 2 rok.

Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek. Riket.

Lägenhetstyp	Antal lägenheter	Andel i procent
Lägenheter utan kök	1 692	0,1
1 rum och kök	280 392	11,4
1 rum och kokvrå/kokskåp	115 050	4,7
2 rum och kök	894 919	36,3
2 eller flera rum och kokvrå/kokskåp	45 826	1,9
3 rum och kök	775 783	31,5
4 rum och kök	272 027	11
5 rum och kök	54 328	2,2
6 eller flera rum och kök	11 066	0,4
Uppgift saknas	11 889	0,5
Summa	2 462 972	100

Trångboddhet

Var finns rum för våra barn

http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2006/var_finns_rum-for_vara_-barn.pdf

Förord

Syftet med denna rapport är att uppmärksamma hur trångboddheten utvecklats framförallt de senaste tjugofem åren, samt att analysera orsakerna och konsekvenserna av trångboddhet för olika grupper i samhället. I rapporten redovisas offentlig statistik om trångboddhet i Sverige.

Idag är trångboddheten inte lika omfattande som under första halvan av 1900-talet, men det är fortfarande stora skillnader i utrymmesstandard mellan olika typer av hushåll, inkomstgrupper, upplåtelseformer och mellan människor med svensk och utländsk bakgrund.

Enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät råder det bostadsbrist i drygt 100 av landets 290 kommuner och ekonomiskt svaga grupper har svårt att konkurrera på bostadsmarknaden. Trångboddhet är inte enbart en boendefråga utan berör även integrations- och välfärdsfrågor. Boverket vill härmed ge en bild av den trångboddhet som finns i Sverige idag.

Rapporten är skriven av Annette Rydqvist, Björn Olsson, Anna Andersson och Åsa Karlsson vid Boverkets analysenhet. Ansvarig enhetschef är Martin Hedenmo.

Karlskrona, september 2006
Ines Uusmann
generaldirektör

Innehåll

Sammanfattning 7
Inledning 9
Disposition.... 9
1 Trångboddheten som problem....11
Vad menar vi med trångboddhet? 11

2 Orsaker och konsekvenser 15
Orsaker till trångboddhet 15
Konsekvenser av trångboddhet 17

3 Bakgrund: Politik och normer 23
Fram till år 1950: En social bostadspolitik växer fram 23
Åren 1950–2000: Politiska målsättningar och bostadsbyggande.... 24
Vilken betydelse har målen i praktiken? 29

4 Trångboddhet i statistiken.... 33
Trångboddheten inom EU 33
Trångboddhet i Sverige: Officiell statistik och andra källor 34
Trångboddhet och jämställdhet.... 34
Trångboddhet och hushållstyp.... 35
Högre trångboddhet bland personer med utländsk bakgrund 37
Tre av tio hushåll med låg inkomst är trångbodda.... .39
Ungdomar är trångbodda i högre grad än andra åldersgrupper.... 41
Trångboddheten är mest utbredd i storstadsregionerna 41
Barnfamiljer 42
Boendetäthet i Stockholms stad 60
Ger statistiken en rättvisande bild av trångboddheten?.... 61
Sammanfattning av trångboddheten i statistiken.... 62

5 Avslutande diskussion 67
Bilaga 1 Tabeller 71
Bilaga 2 Fakta om Hushållens Ekonomi (HEK)....75
Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)....75
Referenser 77

Trångboddheten i storstadsregionerna

https://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2016/trangboddheten-i-storstadsregionerna.pdf

Förord

Boverkets instruktion anger bland annat att myndigheten särskilt ska utveckla en fördjupad förståelse för bostadsmarknaders funktionssätt, samt aktualisera statistik, följa och analysera utvecklingen på bostadsmarknaden. I föreliggande rapport kartlägger vi hur bostadsbristen yttrar sig i form av trångboddhet i de tre storstadsregionerna.

Rapporten är författad av Helen Ekstam, analytiker på analysavdelningen.

Karlskrona, november 2016 Bo Söderberg avdelningschef

Innehåll

Sammanfattning 5
1 Inledning 6

2 Trångboddhet och bostadsbehov 9
Trångboddhetsnorm 1 10
Trångboddhetsnorm 2 10
Trångboddhetsnorm 3 11
Den senaste trångboddhetsnormens användningsområden 12
Socialstyrelsens rekommendation 13
Tidigare forskning om trångboddhet 14
Val av trångboddhetsdefinition i rapporten 15

3 Boendet enligt lägenhetsregistret 17
Bostäderna i storstadsregionerna 17
Hur bor storstadsborna? 18

4 Trångboddhet i lägenhetsbeståndet 20
Vilka omfattas av studien? 21
Trångboddhet enligt norm 2 22

5 Trångboddheten i bostadsbeståndet enligt lägenhetsregistret 25
Smålägenheter är de mest trångbodda 25
Stor andel lägenheter utan folkbokförd 27

6 Trångboddhetens geografiska utbredning i storstadsregionerna 29
Stormalmö 30
Storgöteborg 35
Storstockholm 39
Trångboddhet bland individer med svensk- och utländsk bakgrund i Göteborg – en jämförelse 47
Slutdiskussion 50
Referenser 52
Bilaga 1 56

1 Inledning

Få samhällsfrågor debatteras lika flitigt som bostadsbristen just nu. Bristen får konsekvenser både för de individer som drabbas och för samhället. För individer som letar bostad blir bostadbristen kännbar på flera sätt. Kötiderna för att få ett förstahandskontrakt till en hyresrätt är långa, särskilt i storstadsregionerna, och prisutvecklingen på bostadsrätter har varit stor. Sedan sex till sju år tillbaka uppmärksammas även att bostadsbristen medför negativa samhällsekonomiska konsekvenser då den hotar tillväxten i storstadsregionerna (Stockholms Handelskammare, 2010:3; SOU 2015:48). Flera studier pekar ut ett antal samhällsproblem som följer i bostadsbristens kölvatten. Några exempel är låg rörlighet i det befintliga beståndet på grund av för få hyresrätter samt att arbetsgivare har svårt att rekrytera kvalificerad arbetskraft i storstadsregionerna (Stockholms Han-delskammare, 2014).

Trots att det finns många sätt att mäta bostadsbristens konsekvenser är det inte helt enkelt att definiera vad bostadsbrist är. Bengtsson (1992, s. 70– 71) skiljer på ”marknadsbrist” och ”behovsbrist”. Marknadsbrist handlar om bostadstillgången i förhållande till människors boendepreferenser och betalningsförmåga, det vill säga att människors bostadsstandard inte motsvarar vad de efterfrågar. Enligt marknadsperspektivet bör det råda en jämvikt mellan utbud och efterfrågan av bostäder, således kan bostäder både under- och överutnyttjas. Behovsbrist innebär att bostadsstandarden är lägre än de boendes behov enligt politiskt fastställda mål. Enligt behovsperspektivet bör befolkningen ha tillgång till skäliga bostäder, men att bo bättre än man behöver utgör inget problem. Boverket har tidigare analyserat bostadsbrist utifrån både marknads- och behovsperspektivet (Boverket, 2012b, Boverket, 2016a) samt i den årliga bostadsmarknadsenkäten (BME).

Bostadsbrist mäts både inom marknads- och behovsperspektivet i termer av boendetäthet eller trångboddhet. Boendetätheten är det genomsnittliga antalet boende per bostad, ett mått som lämpar sig när aggregerade samhällseffekter ska studeras. Boverket (2013) visar till exempel att inkomsterna per capita påverkas negativt när boendetätheten ökar under högkonjunktur. Den definition av trångboddhet som används i den här rapporten, är politiskt definierad vilket innebär att bostadsbrist definieras som behovsbrist. Trångboddhet mäter således hur många personer som har en sämre bostadssituation än vad som anges enligt en fastställd trångboddhetsnorm. Sedan den sociala bostadspolitiken etablerades under 1930-talet har flera olika trångboddhetsnormer förekommit i Sverige. En genomgång av dessa normer görs längre fram i rapporten.

Bengtsson (1992 s. 82–84) preciserar att behovsbrist omfattar tre dimensioner, bostadslöshet, otryggt boende och dåligt boende. Trångboddhet kan ha kopplingar till samtliga dimensioner men utrymmesbristen faller formellt under dåligt boende vilket hänvisar till att bostaden inte uppfyller kriterier med avseende på standard, utrustning eller utrymme. Enligt den norm som vi här använder (norm 2) är bostaden trångbodd om det bor fler än två personer per rum (kök och vardagsrum oräknat). Det betyder till exempel att ett hushåll som består av två vuxna och två barn är trångbodda i en tvårumslägenhet men inte i en trerumslägenhet.

Under de senaste decennierna har befolkningens boendeförhållanden och trångboddhetens utbredning endast gått att mäta i urvalsundersökningar. Statistiska centralbyråns (SCB) årliga urvalsundersökning ”undersök- ningarna av levnadsförhållanden” (ULF) visar att trångboddhet är vanligare i storstadsområden än i övriga delar av landet. Däremot finns det få studier som beskriver trångboddhetens

geografiska utbredning inom storstadsregionerna. Det har inte heller gått att undersöka i vilka segment av bostadsbeståndet som trångboddheten är särskilt utbredd.

Sedan några få år tillbaka går det att undersöka hur befolkningen bor med hjälp av lägenhetsregistret och folkbokföringen, registren har använts i översiktliga skattningar av boendetäthet. I föreliggande rapport kartlägger vi trångboddheten mer detaljerat och i enlighet med en etablerad trångboddhetsnorm som inte tidigare använts för att kartlägga boendet. Vi diskuterar även för- och nackdelar med att studera boendeförhållanden med hjälp av denna relativt nya statistikkälla i rapporten.

I rapporten undersöker vi trångboddhetens utbredning i flerbostadshusen i de tre storstadsområdena, Stormalmö, Storstockholm och Storgöteborg. Stockholm är den största storstadsregionen och den omfattar samtliga 26 kommuner i Stockholms län. Storgöteborg består av 12 kommuner i Västra Götaland samt Kungsbacka i Hallands län. Stormalmö består av 12 kommuner, som till ytan täcker ungefär en tredjedel av Skåne (se Figur 1).

I rapporten besvaras följande frågor:
- I vilken bostadsstorlek är trångboddheten mest utbredd?
- Var bor de trångbodda och vilken medianinkomst har de?
- Skiljer sig trångboddhetsmönstren åt i de tre storstadsregionerna med avseende på inkomst?
- Hur skiljer sig trångboddhetsmönstret mellan individer med svensk och utländsk bakgrund?

Figur 1. Storstockholm, Storgöteborg och Stormalmö
Källa: Boverket

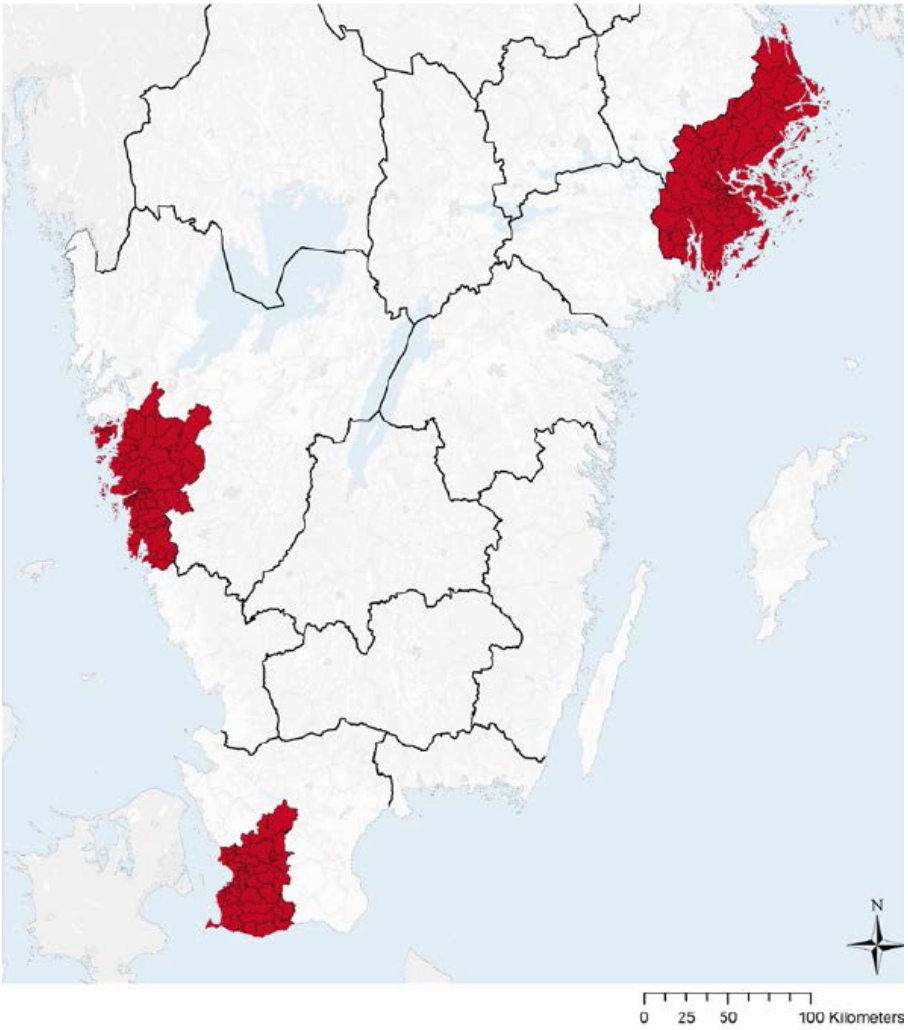

Här finns bostadsmarknadsanalyserna för 2017 från samtliga län samlade:

Regionala bostadsmarknadsanalyser 2017

- Blekinge län 2017
- Dalarnas län 2017
- Gävleborgs län 2017
- Gotlands län 2017
- Hallands län 2017
- Jämtlands län 2017
- Jönköpings län 2017
- Kalmar län 2017
- Kronobergs län 2017
- Norrbottens län 2017
- Örebro län 2017
- Östergötlands län 2017
- Östergötlands län 2017 statistikbilaga
- Skåne län 2017
- Skåne län 2017 bilaga A
- Skåne län 2017 bilaga B
- Skåne län 2017 bilaga C
- Skåne län 2017 bilaga D
- Stockholms län 2017
- Södermanlands län 2017
- Uppsala län 2017
- Värmlands län 2017
- Västerbottens län 2017
- Västernorrlands län 2017
- Västmanlands län 2017
- Västra Götalands län 2017
-

Vem gör vad?

Kommunen

Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Enligt PBL ska riktlinjerna vara vägledande för översiktsplanarbetet. Lag (2000:1383)

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ska lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen. De ska även uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning och verka för att sådan samordning kommer till stånd. Lag (2000:1383)

Länsstyrelsen ska årligen i en skriftlig rapport analysera bostadsmarknaden i länet. Förordning (2011:1160)

Boverket

Boverket ska stödja länsstyrelserna i deras arbete med att analysera bostadsmarknaderna och att ge stöd till kommunerna. Boverket ska årligen i en skriftlig rapport redovisa hur de stödjer länsstyrelserna och även göra en sammanfattning och analys av länsstyrelserna rapporter.

Förordning (2011:1160)

Granskad: 22 december 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Delar från 40zn

Hushållsverksamheter. Vad man har och vad man gör i bostäderna.

Politikområdet för hushållens verksamheter är det viktigaste politikområdet som i regeringen tyvärr inte har någon minister.

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.

SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.

SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Tele. Vedeldning, vattenkraft, kärnkaft, solkraft, vindkraft, vågkraft, kolkraft, oljekraft, gaskraft.

SW . 645 Användning av inventarier o d.

SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d) m m Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet, o d.

SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.

SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

641- 642 Det börjar med maten.

Till det kan räknas allt man stoppar i sig, bl a godis, sprit, tobak, droger. Man ska akta sig för farliga bakterier o d , inte äta för mycket. Äta mediciner o d. Vara vaccinerad. Anpassa sig efter sjukdomar o d. Inte äta malda elefantbetar så att djuren utrotas. Man ska röra på sig och hålla kroppen i form. Få lämplig mängd solljus.

Svenskarnas 10 miljarder måltider per år äts av alla åldrar med olika behov efter ålder och hälsotillstånd och hemma eller på arbetsplatser . skolor, på restauranger, på semestrar och resor på olika orter o s v.

Måltiderna ska vara näringsriktiga och ge avkoppling, gärna ihop med andra. Man kan laga maten själv eller äta det andra gjort.

Livsmedelsverket, folkälsomyndigheten och socialstyrelsen har mycket att säga om detta.

Enligt ett TV-program om åldrandets hemligheter i kunskapskanalen den 4 mars 2018 kl 15.30 beror människornas livslängd i världen enligt omfattande forskningar till 25% på gener och till 75% på miljön, dvs vad vi äter, hur vi bor och arbeter, dvs levnadssätt.

Socialministern är numera också idrottsminister. Skolämnet Idrott bör gr en bra utbildning om människokroppens problem.

643. När det gäller bostaden har boverket krav om hur de bör vara.

I genomsnitt bor det cirka 2 personer per bostad.

Antal hushåll	2013
Med 1 person	37,7 % av alla hushåll
2 personer	31,3 %
3	12,4 %
4	12,3 %
5	4,3 %
6	1,2 %
7+	0,8 %

Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd

Enboende		2 rum
2 personer		3
Ensamförälder och Samboende med	1 barn	3
	2 barn	4
	3 barn	5
	4 barn	6

Finns samboende i hushållet.redueras rumskravet med ett rum.

Man bör observera att många utöver permanentbostaden har fritidshus o d. Många är trångbodda. Det finns hemlösa och många bor i olika slags provisorier eller vårdhem o d. Statistiken över bostadsbrist är dålig. Det sägs att det behöver byggas 700 000 bostäder.

Det som byggs bör uppfylla boverkets krav, man ska inte i panik bygga sämre. Dåliga bostäder finns det tillräckligt av.

Utöver själva bostaden med rum och kök o d behöver hushållen förvaringsutrymmen, bl a garage och uppställningsplatser för hushållens bilar. Samt lekplatser för barnen o d.

644. Till bostaden hör teknisk utrustning för vatten och avlopp , energi m m.

Det finns uppgifter om sådant hos boverket.
Alla hushåll berörs av all energislag, bl a drivmedel till hushållens bilar. Energimyndigheten ger uppgifter om energi.
Med uppgörelsen om kärnkraften har det blivit mer klart om energiproblemen.

För bostädernas skötsel underhåll kan behövas hantverkare,
i områdena för mänskliga verksamheter:
690 Allmänt.
691 Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68).
692 Byggnadsdelar.
693 Murning, betonggjutning o d.
694 Byggnadsträarbeten.
695 Olika slags byggnader och anläggningar.
696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d.
697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d.
698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d.
699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner.

SKL har bestämmelser om sopor o d.

645 Hushållen har mycket utrustning av olika slag.

Möbler, belysningar, kylutrustningar radio, TV, mobiltelefoner, läsplattor, datorer, gräsklippare, cyklar, motorcyklar, bilar, köksapparater, hobbyutrustning, leksaker, symaskiner o s v, som behöver köpas och skötas.

Konsumentverket kan ha upplysningar om det.

646 Utveckling av de inre verkligheterna

Individens inre verklighet är det som finns i huvudet.
Individen vet nog inte själv allt hon har i huvudet, än mindre vet man vad andra har i huvudet. Det finns statistik om individernas utbildning i skolor o d och om kunnande och erfarenheter, men det säger inte mycket om vad kunskaper, åsikter o s v de har. Det finns forskningar med intervjuer där man försöker lista ut de inre verkligheterna, och det finns mycket spekulationer om det. Men på det hela taget är de inre verkligheterna mest okända för världen utanför. Man frågar och diskuterar för att få reda på kunskaper och åsikter. När man anställer folk görs intervjuer för att få veta om vad folk kan och tycker.
Inför valen görs det opininionsundersökningar om väljarnas tycken .
Så är läget.

Hushållsverksamheterna 641-645 och 647-649 handlar huvudsakligen om de materiella, yttre verkligheterna. Men en viktig resurs i hushållen är hushållsmedlemmarnas inre verkligheter, som är grunden för välfärden. Det vill säga att man uppfattar sig som en samhällsmedborgare som är minst lika mycket värd som alla andra.

På fritiden i hemmet bör man ha möjlighet att göra det man vill inom ramen för allmän moral så att man trivs. Man bör ha sociala kontakter och andra verksamheter så att de inre verkligheterna utvecklas , bl a med lämpliga kunskaper och värderingar om de ständigt pågående förändringarna i världen, och så att möjligheterna att anpassa sig och påverka andra utvecklas på lämpligt sätt.

Här handlar det om personlig hygien, kläder och hur vi umgås i hemmet med familj, släkt och vänner. Vi ser på TV, läser tidningar och böcker, skriver, har hund, katt, hobby med hantverk m m.
Vad gör arbetslösa och sjuka hemma hela dagarna?

Behöver de hjälp med att göra något nyttigt med tiden? Vad gör de som på grund av sjukdom eller arbetslöhet o d inte har något arbete att gå till ? Och kriminella o d ?

Livsmedel o d , boende, vatten-och avloppsförjning, energitillgång, tillgång till prylar och pengar som ingår i områdena 641-649 är materiella resurser som måste kompletteras med välfungerande inre verkligheter som kan behandlas i område 646.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Välfärden beror av dessa fyra områden. Individernas inre verklig - heter kan få det grundläggande utformat i förskolan, grundskolan och gymnasiet, men måste sedan under livet få kompletteringar i sina vardagliga verksamheter i hushållen.

Det räcker inte med att man har bostad, telefonledningar, telefoner. TV-abonemang, datorer, soffor, tidningar och skrivbord etcetera, det behövs också kunskaper för att kunna utnyttja det materiella, diskutera det med anhöriga och bekanta.

Som serviceområden till hushållen kan ses skolornas verksamheter.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Slutsats:
Grundskolor och gymnasier måste ge barnen kunskaper om sig själva och sina beteenden och världens problem så att de kan leva väl ihop med andra och med demokratin kan förbättra levnadsförhållandena för sig själva och alla andra.

Religioner ger gammalmodiga bilder av världen och om hur man bör bete sig, som inte fungerar idag. Religionsämnet bör utvidgas till att omfatta levnadskunskap om hur man kan utveckla sig själv och om hur man bör samverka med andra.

Ämnet om samhällskunskap måste göras mer fullständigt i både grundskolor och gymnasieskolor. Kunskaper i hemkunskap bör förbättras i grundskolorna och förmedlas också i gymnasierna.

Det här gäller de svenska barnen och också de nyanlända, invandrarna, för vilket det är särskilt viktigt att läroplanerna ger en bra modern utbildning i de nämnda ämnena, som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen ska direkt hjälpa de enskilda individerna och hjälpa dem att på politisk väg förbättra välfärden för alla.

De utbildningar som nu nämnts för skolorna är utbildningar som bör ske hela tiden genom verksamheterna i hemmet.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

Religion och levnadskunskap. (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter, Kapital.

Behandlas i nästa kapitel.

648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.

Det finns cirka 5 miljoner hushåll i Sverige. Om de anväder en timme om dagen för städning o d blir det för varje dag 5 miljoner timmar och för alla under ett år cirka 2 miljarder timmar.

649 Personvård: barn, hemsjukvård o d .

Socialtjänsten har hand om personer som har det särdeles besvärligt men i området 64 gäller det hushåll som vill och kan klara sig själva. Somliga kan få assistans vissa timmar genom socialtjänsten men får klara sig för övrigt själva.

Det här handlar om att sköta barn, uppfostra och leka med dem. uppfostra tonåringar och om rörelsehindrade, sjuka och äldre o d som vill klara sig själva men behöver stöd av anhöriga och vänner eller enklare hemtjänst.

Regeringen. Mål för social omsorg
Det finns särskilda mål för de tre delområden som ingår i social omsorg: individ- och familjeomsorg, personer med funktionsnedsättning samt äldreomsorg.

Omsorg om äldre människor

Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt samt ha tillgång till god vård och omsorg.

Kvaliteten i äldreomsorgen ska vara hög. Äldre och anhöriga ska kunna lita på att vården och omsorgen är bra och att det finns tillräckligt med anställda med lämplig utbildning och erfarenhet.

Individ- och familjeomsorg
Målet är att stärka förmågan och möjligheten till social delaktighet för människor i ekonomiskt och socialt utsatta situationer och att stärka skyddet för utsatta barn.

Socialtjänsten ska främja var och ens ekonomiska och sociala trygghet och hjälpa till med att skapa jämlika levnadsvillkor. På så sätt görs det möjligt för människor att aktivt delta i samhällsgemenskapen.

Delaktighet, självbestämmande och rättssäkerhet är grunden för en väl fungerande socialtjänst. Insatser inom socialtjänsten ska grundas på kunskap och ha god kvalitet. De ska även utformas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Kontinuitet och möjligheten att få välja hur omsorgen och stödet ska utformas och av vem man tar emot insatserna är en viktig del i detta.

Personer med funktionsnedsättning
Målen för området Personer med funktionsnedsättning är en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet och jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionsnedsättning.

Hinder för människors delaktighet i samhället ska rivas. Det är en fråga om jämlikhet och rättvisa. Kvinnor, män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att verka i vardagen på lika villkor vad gäller delaktighet och tillgänglighet.

Publicerad 25 september 2014 · Uppdaterad 26 mars 2015

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

"Fem råd att följa för ett längre liv

Om du vill maximera din livslängd bör du följa fem enkla livsstilsråd. Det konstaterar amerikanska forskare efter att ha analyserat hur vår livslängd påverkas av de val vi gör.

Genom att äta hälsosamt, motionera regelbundet, hålla kroppsvikten, inte dricka för mycket alkohol och inte röka kan du lägga till ett drygt tiotal år på din förväntade livslängd.

Forskare vid Harvard School of Public Health i USA har analyserat 34 års data från 78 865 kvinnor samt 27 års data från 44 354 män.

Samtliga hade deltagit i två av varandra oberoende studier.

Forskarna analyserade hur fem olika livsstilsfaktorer påverkade dödligheten. Som lågriskindivider definierades personer som inte rökte, var normalviktiga (BMI 18,5–24,9), som motionerade minst 30 minuter per dag, drack måttligt med alkohol (motsvarande som mest ett glas vin om dagen för kvinnor eller två för män) samt personer som åt hälsosamt.

För personer som inte anammade något av dessa råd var den genomsnittliga återstående livslängden vid 50 års ålder 29 år för kvinnor och 25,5 år för män. De som uppfyllde alla ”lågriskkriterier”, däremot, hade hela 43,1 respektive 37,6 år kvar att leva vid fyllda 50.

Med andra ord kan kvinnor och män som följer dessa fem enkla råd räkna med att leva 14 respektive 12 år längre, jämfört med personer som inte följer något av dem.

Forskningen, som presenteras i tidskriften Circulation, visar också att det finns ett ”dos-respons-förhållande” mellan varje livsstilsfaktor och risken att dö i förtid. För att förlänga sin förväntade livslängd behöver man alltså inte uppfylla alla kriterier, men bäst effekt får man om man tar till sig alla fem.

– Den här studien understryker vikten av hälsosamma vanor för att förlänga livslängden. Trots det är det få som hörsammar detta budskap. Därför måste myndigheternas policys avseende folkhälsofrågor fokusera mer på hälsosam mat och på att skapa miljöer som främjar en hälsosam livsstil, säger en av forskarna bakom studien, Frank Hu, till tidskriften.

TT "

"Fakta.
Det finns gedigen forskning som visar att motion förebygger kroniska sjukdomar, inklusive cancer, och är bra för välbefinnandet.

Många studier har undersökt effekten av 30 minuters motion om dagen, men egentligen finns ingen ”magisk” gräns. Allt är bättre än inget. Det viktiga är att nå en regelbundenhet och en viss intensitet i träningen, så att man blir lite andfådd och svettig.

BMI (Body Mass Index) beskriver kroppsvikten i förhållande till kroppslängden. För att beräkna BMI används formeln: vikt/längd x längd med enheterna kilogram för vikt och meter för längd.

TT "

DN MÅNDAG 30 APRIL 2018 DN. DEBATT 180430

”Nyktra veckor före operationen kan halvera komplikationsrisken”

Vi kräver att patienter ska vara alkoholfria innan operation. För en miljon svenskar med för hög alkoholkonsumtion kan det halvera risken för komplikationer vid operation. Det gäller bland annat risken för infektioner, sårkomplikationer, intensivvård och död, skriver företrädare för Svenska Läkaresällskapet samt Sveriges kirurger och narkosläkare.

En miljon svenskar har en alkoholkonsumtion som är så hög att de riskerar medicinska konsekvenser. Detta kallas riskbruk av alkohol och avser en alkoholkonsumtion som överstiger 9 standardglas per vecka för kvinnor och 14 standardglas per vecka för män. Ett standardglas är 12 gram ren alkohol och motsvarar 33 cl starköl, 12–15 cl vin eller knappt 4 cl sprit.

Forskning visar att risken för komplikationer vid operation är fördubblad för en person med riskbruk av alkohol. Det avgörande är konsumtionen av alkohol de sista veckorna före operation.

Orsakerna till de ökade komplikationsriskerna vid operation är ökad blödningsrisk eftersom blodets koagulationsförmåga är nedsatt, ökad infektionsrisk huvudsakligen på grund av hämning av cellernas infektionsförsvar, belastning på hjärta och kärl med bland annat förhöjt blodtryck, hjärtrytmrubbning och hjärtsvikt samt stressbelastning med förhöjd adrenalinkoncentration med mera. En helt nykter period på 4 till 8 veckor har visat sig till större delen normalisera dessa föränd-

ringar och upphäva eller betydligt minska de ökade komplikationsriskerna vid kirurgi. Vi kallar detta för en alkoholfri operation.

Rökare som också har fördubblad komplikationsrisk vid operation låter sig enkelt identifieras och stödåtgärder för införande av rökfrihet innan planerad operation har blivit standard. Nikotin är starkt beroendeframkallande men trots detta har det varit möjligt att nå framgångar med rökfrihet innan operation.

Patientsäkerheten är lika hotad av riskfylld alkoholkonsumtion som av rökning och antalet det gäller är ungefär lika stort.

Att identifiera riskbrukare av alkohol låter sig inte göras lika enkelt som att identifiera rökare. Tvärtom förblir de förhöjda riskerna ofta obekanta för både patient och läkare. Det berör 17 procent av befolkningen över 16 år. Endast en fjärdedel av dessa är beroende av alkohol.

Forskning har visat att det är genomförbart att hos majoriteten av riskbrukare åstadkomma alkoholfrihet innan operation. Att införa rutiner för att identifiera riskbruk och stödja alkoholfrihet inför kirurgi har emellertid tagit längre tid än önskvärt. Konsekvensen är att patientsäkerheten är eftersatt.

Svenska Läkaresällskapet och Svenskt kirurgiskt råd genom nedanstående kirurgiska specialistföreningar har därför tagit ett principbeslut att verka för att alla riskbrukare av alkohol skall erbjudas en alkoholfri operation.

En alkoholfri operation kan inte på egen hand genomföras av Sveriges opererande kliniker. Det krävs också ett väl organiserat arbete med information till patienter och allmänheten vilket kräver samverkan mellan primärvård och sjukhusvård. Det krävs ett samlat professionellt stöd för de patienter det gäller.

Vi uppmanar dig som är patient att efterfråga information om alkoholfri operation.

Vi uppmanar Sveriges opererande kliniker att införa rutiner för en alkoholfri operation.

Vi uppmanar Sveriges sjukvårdshuvudmän att starta ett organiserat arbete för genomförande av en alkoholfri operation.

Åsa Edsander-Nord, ordförande Svensk Plastikkirurgisk Förening
Anna Gerber Ekblom, ordförande Svensk Handkirurgisk Förening
Andreas Herbst, ordförande Svensk Förening för Obstetrik och Gynekologi
Martin Holmer, ordförande Svensk Förening gör Anestesi- och intensivvård
Claes Jönsson, ordförande Svensk Kirurgisk Förening
Magnus Karlsson, ordförande Svensk Ortopedisk Förening
Stefan Lindgren, ordförande Svenska Läkaresällskapet
Ulf Lockowandt, ordförande Svensk Thoraxkirurgisk Förening
Roger Olsson, projektledare Stark för kirurgi – Stark för livet, Svenska Läkaresällskapets Levnadsvaneprojekt
Amir Sherif, ordförande Svensk Urologisk Förening
Carl Magnus Wahlgren, ordförande Svensk Förening för Kärlkirurgi"

" Bakgrund. Risker för komplikationer
Att rökning bidrar till ökad risk för komplikationer efter kirurgi visades redan under andra världskriget. Att detsamma gäller för riskbrukare av alkohol påvisades först på 1980-talet, men därefter finns ett stort antal undersökningar som påvisar riskerna. Under första tiden beskrev man hur verkliga storkonsumenter hade ökad risk men efterhand har man skapat insikt om att riskbruk ligger på en nivå som inte alls är ovanlig i samhället och kan uppfattas som socialt drickande. Antalet personer med riskabel alkoholkonsumtion, så kallat riskbruk, beräknas i Sverige till en miljon personer.

Att man kan minska riskerna efter operation med en tids alkoholfrihet har påvisats först i studier från 1999 och senare. Riskbrukare har erbjudits stöd och utbildning inklusive medicinering. Riskerna minskar för dem som får denna hjälp jämfört med kontrollgruppen. En påtagligt minskad risk för komplikationer efter operation har visats hos de riskbrukare som är alkoholfria 4–8 veckor före kirurgi. De allra sista veckorna innan operation tycks ha störst betydelse. Med högre konsumtion följer ökad risk, redan mer än 2 standardglas per dag nära fördubblar komplikationsrisken.

När man 2013 sammanställde vad som är känt fann man 55 artiklar som påvisade ökade risk för sjuklighet efter kirurgi, ökad risk för alla infektioner, fler sårkomplikationer och lungkomplikationer, förlängd vårdtid och fler som behövde intensivvård. Högkonsumenter hade mer än fördubblad risk för död i anslutning till operation

Att en tids alkoholfrihet minskar risken för så många gör detta till en verklig patientsäkerhetsfråga. I Läkartidningen 2014 (Läkartidningen 2014; 111: CZXF) påtalade professor Hanne Tönnesen och överläkare Sven Wåhlin att det nu är dags för en alkoholfri operation.

Svenska Läkaresällskapet undersökte 2015 hur det förhåller sig i dagens Sjukvårdssverige, genom att kontakta Sveriges alla verksamhetschefer i ortopedi, kirurgi och gynekologi. Hela 85 procent hade ett vårdprogram som syftade till rökfrihet vid operation, men motsvarande siffra för alkoholfrihet var 25 procent.

Alkohol är en patientsäkerhetsfråga som är lika angelägen som rökning innan operation. Möjligheterna att undvika komplikationer är lika stor.

Bakgrundstext: Roger Olsson

Tid för normalisering
Så lång tid av alkoholfrihet behövs för att återfå normaliserad funktion:
Infektionsförsvar 2–8 veckor
Hjärtats pumpförmåga 1 månad
Blödningsrisk 1 vecka
Försämrad sårläkning <2 mån
Stresshorm., adrenalin mm 1–7 veckor "

DN TORSDAG 5 APRIL 2018

" Fakta i frågan: Hur stor är bostadsbristen?

Det byggs för få bostäder i Sverige. Fram till 2020 behöver 80 500 bostäder tillkomma årligen för att täcka Sveriges behov. Det är väsentligt fler än de 47 000 som färdigställdes i fjol. Samtidigt bor allt fler unga vuxna kvar hos sina föräldrar. Varje vecka fram till valet granskar DN:s Kristoffer Örstadius väljarnas viktigaste frågor.

Januari 2017 var en historisk månad för svensk befolkningsstatistik. Sverige blev ett land med 10 miljoner invånare. Händelsen fick stor uppmärksamhet. Den ”åttasiffriga personen” fick till och med ett särskilt välkomstbrev av kungen.

Men festen kom egentligen hastigare än vad experterna hade trott. Femton år tidigare satt ett gäng statistiker på SCB och klurade. Hur kommer Sveriges befolkning att utvecklas? Prognoserna genomförs varje år. De bygger på vedertagna demografiska modeller och är viktiga underlag för samhällsplanering. År 2002 sträckte sig modellen till 2050 då Sverige beräknades ha 9 956 000 invånare. Med facit i hand blev alltså prognosen helt fel. Inte ens år 2050 skulle tiomiljonersvallen ha sprängts enligt SCB. I verkligheten inträffade händelsen minst 33 år för tidigt.

Att prognoserna slog så fel beror på att prognosmakarna underskattade nivån på invandringen som har varit rekordhög de senaste åren.

Sverige har i dag bostadsbrist. Befolkningen har sedan millennieskiftet ökat betydligt mer än bostadsbyggandet: **Se grafiken "Nya bostäder – hela Sverige"**.

I storstadslänen är situationen ännu tydligare. Så här har utvecklingen sett ut i Stockholms län: **Se grafiken "Nya bostäder – Stockholms län"**.

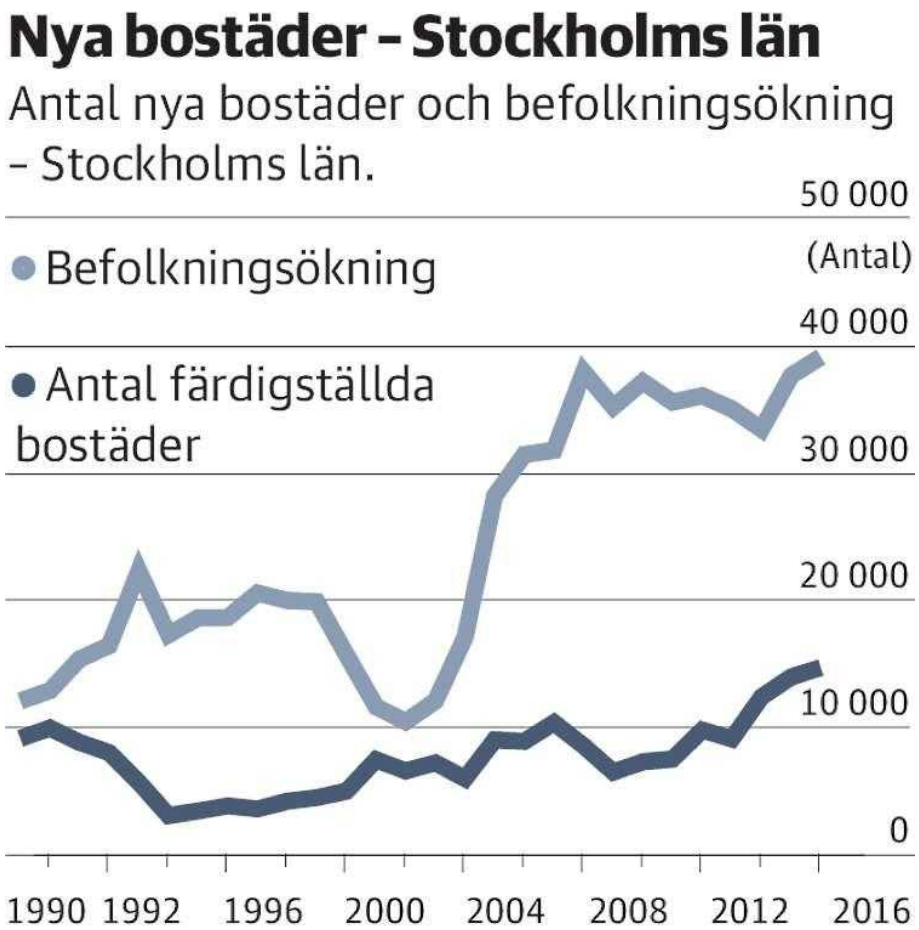

Siffran för 2017 års bostadsbyggande är preliminär.

Det är svårt att mäta bostadsbristen. Ett problem med ovanstående grafer är att många hushåll inte är ensamhushåll utan består av flera personer. Även på en bostadsmarknad i balans kommer därför inte antalet bostäder att öka i samma takt som befolkningen. Under 1990-talskrisen föll dessutom bostadsbyggandet kraftigt, dels eftersom det tidigare hade byggts alldeles för mycket, dels på grund av krisen. Det gör att det uppkomna gapet i diagrammen framhävs ännu mer.

Ett flerbostadshus tar i snitt tio år att bygga från ax till limpa. Processen inkluderar allt ifrån detaljplanering och bygglov, till överklaganden och själva byggandet. Det krävs därför god framförhållning.

De senaste åren har nybyggnationen tagit fart igen. I fjol färdigställdes 47 000 bostäder, varav 34 000 lägenheter i flerbostadshus. Så mycket har det inte byggts i Sverige sedan 1992. Ytterligare 3 000 bostäder tillkom förra året genom ombyggnation.

Enligt Boverkets senaste prognos behöver 80 500 bostäder byggas årligen i Sverige fram till 2020 för att täcka behovet. Det är alltså betydligt fler än de 47 000 bostäder som färdigställdes i fjol.

Prognoserna är dock förenade med osäkerhet.
Av Sveriges 290 kommuner uppger 255 att det i dag är underskott på bostäder på marknaden, en ökning med 72 kommuner på två år.

Bostadsbristen tar sig uttryck på olika sätt i landet. I vissa kommuner är läget ansträngt för grupper som är nya på bostadsmarknaden, såsom unga och nyanlända. I andra kommuner saknas det bostäder som är särskilt anpassade för den åldrande befolkningen. En flaskhals för byggandet är att det i dagsläget råder stor brist på arbetskraft i byggsektorn.

Byggs det hyresrätter eller bostadsrätter? För 2017 finns det ännu inga data om upplåtelseformer, men fram till och med 2016 har det sett ut så här: **Se grafiken "Upplåtelseformer"**.

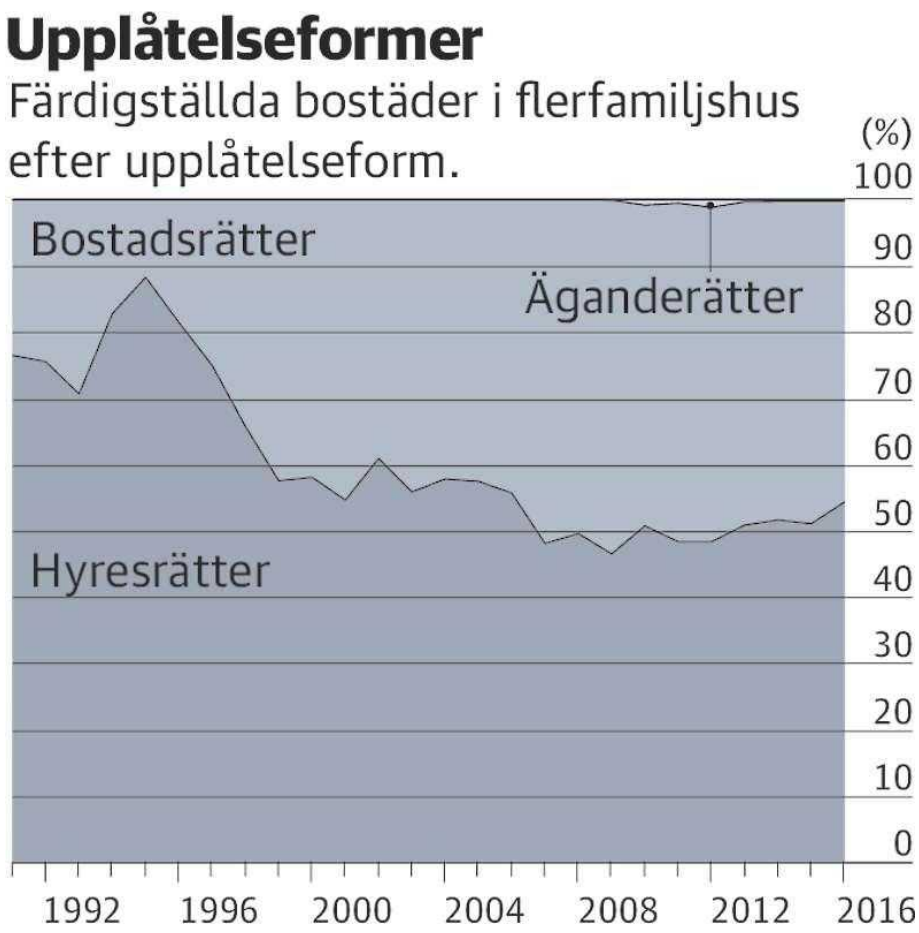

Under senare år har det alltså byggts ungefär lika många hyresrätter som bostadsrätter. Men över tid har andelen hyresrätter i nyproduktionen fallit.

Snitthyran för en nybyggd hyresrätt på två rum och kök var 8 200 kronor i månaden år 2016. Det är 53 procent dyrare än hyran i motsvarande lägenhet i det befintliga beståndet.

Bostadsköerna är långa i alla de tre svenska storstäderna. Förra året var den genomsnittliga kötiden i Stockholms stad drygt tio år. Det gör det särskilt svårt för ungdomar, nyanlända och andra utsatta grupper att få en bostad.

Det befintliga bostadsbeståndet i Sverige är ojämnt fördelat. Drygt 362 000 villor bebos av ensamhushåll. Det motsvarar en femtedel av samtliga villor. I majoriteten av dessa bor personer över 65 år – och de bor dessutom förhållandevis stort, genomsnittsvillan för denna grupp är på drygt 100 kvadratmeter. Som jämförelse bor en tvåbarnsfamilj på i snitt 30 kvadratmeter per person.

Flera faktorer tyder på att bostadsbristen har fått konsekvenser. Trångboddheten har ökat de senaste 15 åren, i synnerhet för personer som är födda utanför Europa: **Se grafiken "Trångboddhet"**.

Trångboddhet

Andel personer 16-84 år som bor i en bostad med mer än två personer per sovrum.

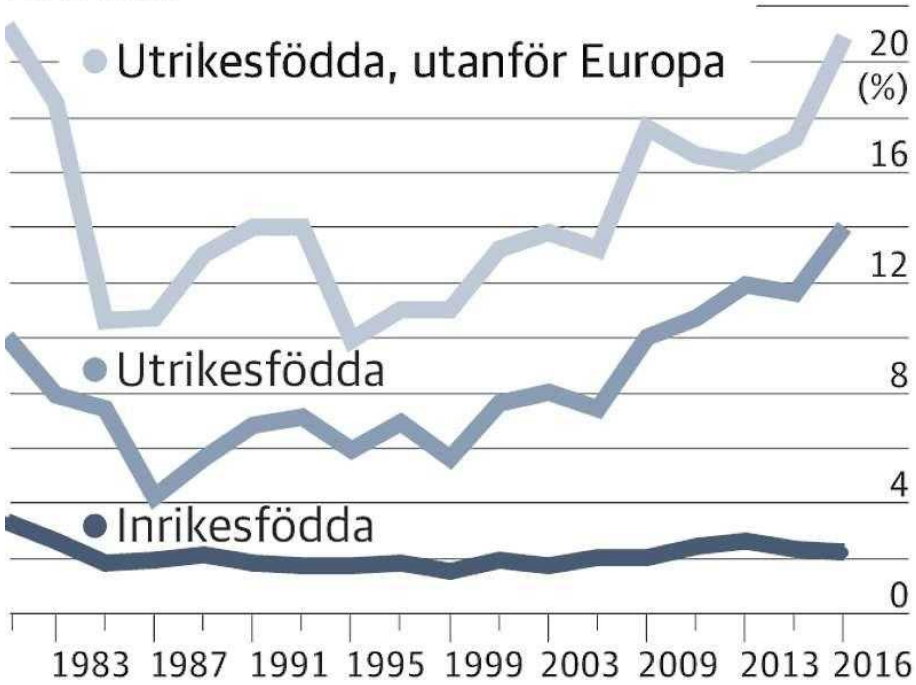

En annan effekt av bostadsbristen är att andelen unga vuxna som bor kvar hemma hos sina föräldrar har ökat. Det märks tydligast i Stockholms län: **Se grafiken "Kvarboende"**.

Kvarboende

Andel kvarboende vuxna barn (21-24 år) i procent, inrikesfödda.

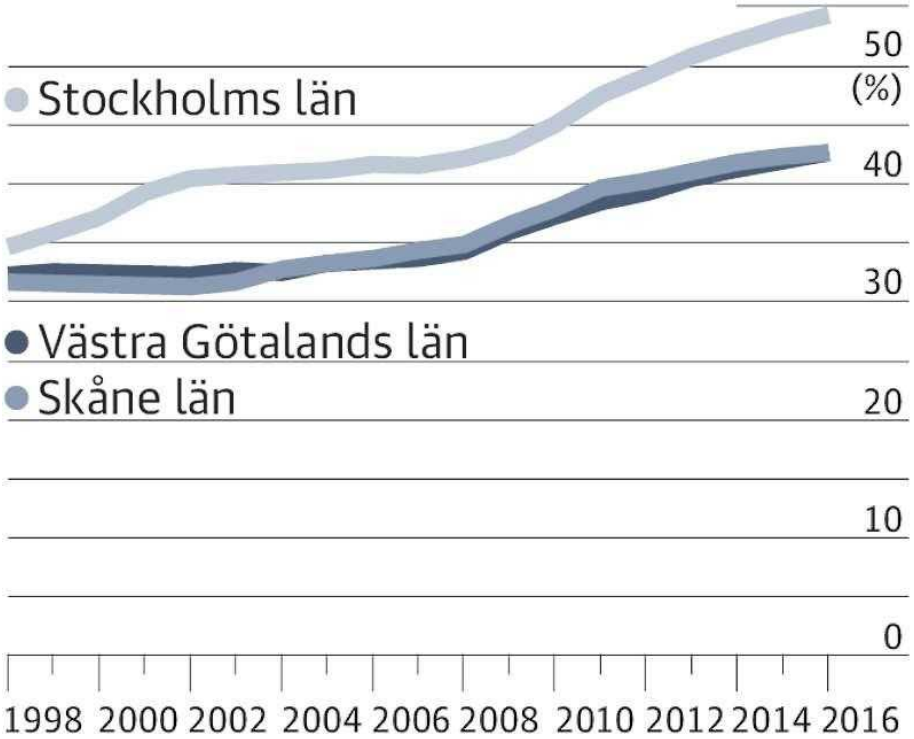

213 000 unga vuxna, 20–27 år, bor hemma hos sina föräldrar trots att de hellre skulle bo på ett annat sätt, enligt en enkätundersökning från Hyresgästföreningen. Det är den högsta nivån sedan mätningarna inleddes för 20 år sedan. Ytterligare 192 000 bor i andra eller tredje hand, är inneboende eller har andra tillfälliga lösningar.

Bostadsbristen medför att unga får problem att etablera sig i vuxenlivet, vilket får konsekvenser som till exempel uppskjuten familjebildning. Bostadsmiljön är en viktig faktor som påverkar bland annat personers hälsa, inkomst och framtid.

Flera studier tyder dessutom på att bostadsbristen har betydelse för Sveriges sysselsättning och tillväxt. År 2012 kom Finanspolitiska rådet fram till att arbetslösheten i Sverige skulle vara 0,3 procentenheter lägre om inte bostadsbristen hämmade inflyttningen till de delar av landet där det finns lediga platser på arbetsmarknaden.

Befolkningsutvecklingen är en av huvudorsakerna till bostadsbristen, men det finns även flera andra förklaringar:
Planprocessen, det vill säga arbetet för att ta fram en plan för hur marken ska användas, ser annorlunda ut i Sverige än i många andra länder. Den beskylls ofta för att vara trög och inte så transparent och förutsägbar som krävs för tillräckligt stora bostadsinvesteringar.

Stigande inkomster och låga bolåneräntor har lett till en ökad efterfrågan på bostäder.

Det befintliga bostadsbeståndet används ineffektivt. Hyresrätterna, som minskade i antal under början av 2000-talet, räcker inte till.

Rörligheten är trög, vilket i sin tur försvårar ungdomars inträde på bostadsmarknaden.

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Svaret i korthet
1 Sverige behöver bygga 80 500 bostäder årligen fram till 2020 för att täcka bostadsbehovet enligt Boverkets prognos.
2 Förra året färdigställdes 47 000 bostäder. Så mycket har det inte byggts i Sverige sedan 1992.
3 Bostadsbristen har fått konsekvenser. Allt fler unga vuxna bor kvar hos sina föräldrar. Dessutom ökar trångboddheten bland utrikesfödda.

Om/Fakta i frågan
Ökar klyftorna? Växer vårdköerna? Löser polisen fler brott? Fram till valet den 9 september granskar DN viktiga frågor om samhällsutvecklingen.

Vi går till förstahandskällor och försöker så gott det går att svara på alla frågor med stor transparens och offentliga data.

På www.dn.se/om/fakta-i-fragan finns alla källhänvisningar och länkar till källmaterial. "

Trångboddhet

Andel personer 16-84 år som bor i en bostad med mer än två personer per sovrum.

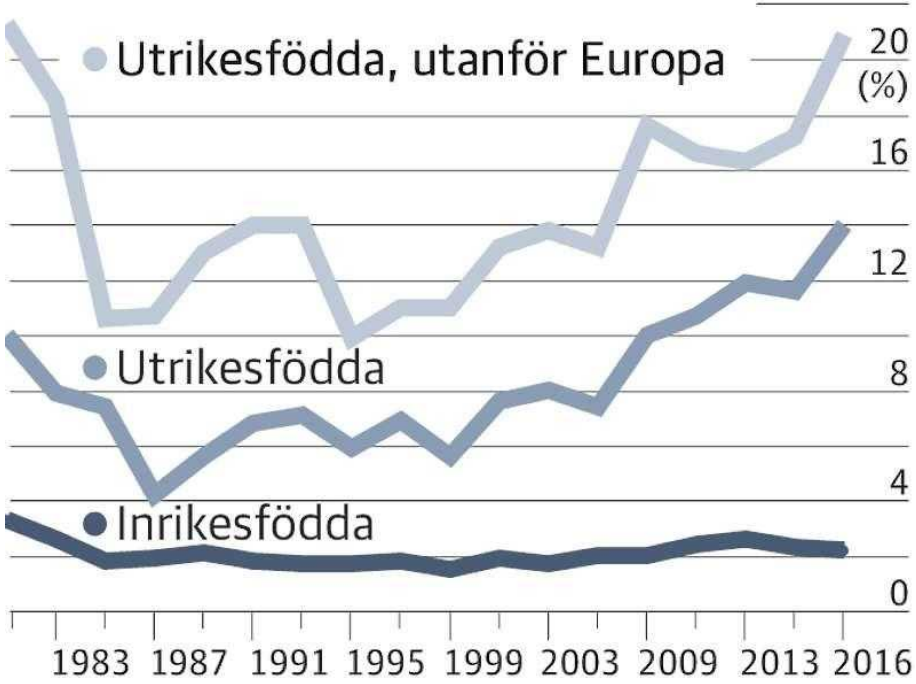

Kvarboende

Andel kvarboende vuxna barn (21-24 år) i procent, inrikesfödda.

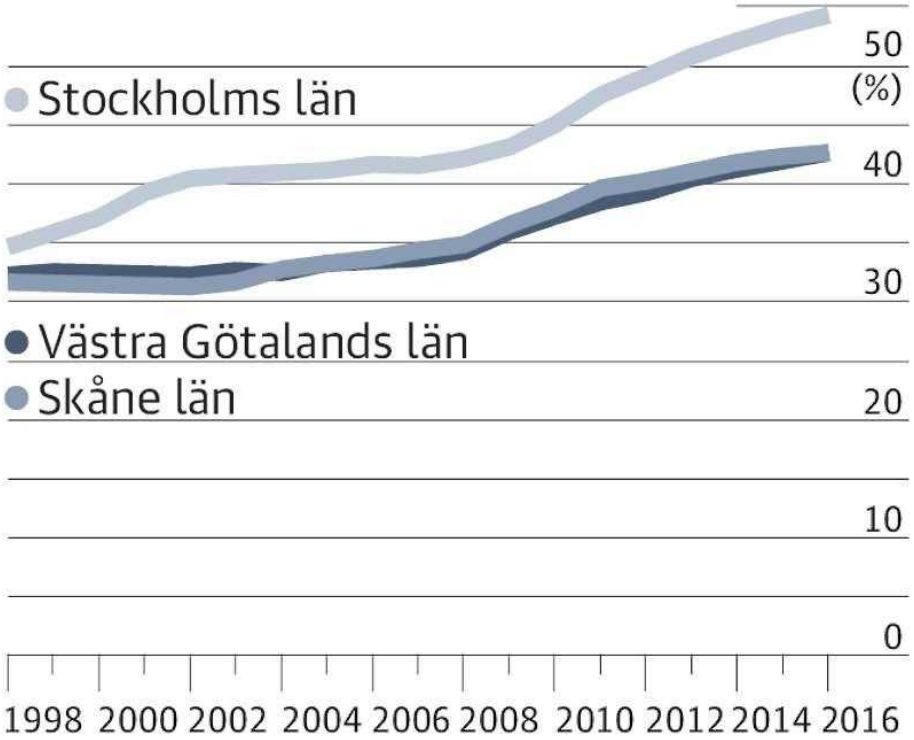

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Fakta i frågan: Äter svenskarna allt mindre kött?

Konsumtionen av ”rött kött”, som gris- och nötkött, minskar i Sverige. Men vi äter fortfarande i genomsnitt mer än vad som är lämpligt enligt de statliga kostråden. Samtidigt ökar konsumtionen av matfågel. Varje vecka fram till valet granskar DN:s Kristoffer Örstadius väljarnas viktigaste frågor.

Livsmedelsverket rekommenderar att inte äta mer än 500 gram rött kött i veckan. Ett högre intag ökar risken för bland annat tjock- och ändtarmscancer, i synnerhet om vi äter mycket charkprodukter. Med rött kött menas kött från nöt, gris, lamm, ren och vilt.

Köttproduktion har också stor miljöpåverkan, till exempel på klimatet och på övergödningen av hav och sjöar. Köttproduktionen står för nästan 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Djur som betar bidrar å andra sidan positivt till biologisk mångfald på ängs- och hagmark.

Så hur ser köttkonsumtionen ut i Sverige? Under flera decennier har köttätandet i Sverige ökat kraftigt. Sedan 2012 har dock nivån legat i stort sett oförändrad. I fjol minskade köttförbrukningen något: **Se grafiken "Köttförbrukning per person i Sverige.**

Köttförbrukning per person i Sverige

Förbrukning av kött per person och år

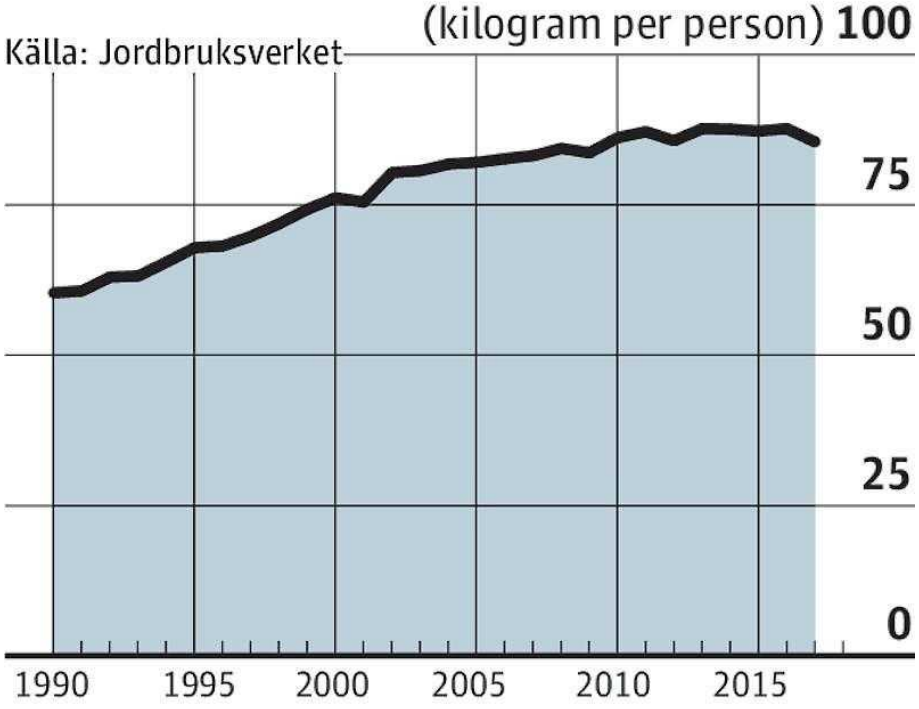

Minskningen som skedde i fjol, från 87,7 till 85,5 kilo per person, är unik. Så mycket har förbrukningen inte minskat ett enskilt år sedan mätningarna inleddes 1990. Det betyder inte nödvändigtvis att vi nu ser ett trendbrott. En sådan slutsats går inte att dra på grundval av en enstaka observation.

Om vi gräver djupare ser vi att det har skett en tydlig förskjutning mellan olika sorters köttprodukter. Kött från gris har minskat sedan 2012. Samtidigt ökar köttförbrukningen från matfågel. Förbrukningen av nötkött har varit ganska oförändrad de senaste åren. **Se grafiken "Köttförbrukning per person och år i Sverige – olika sorter".**

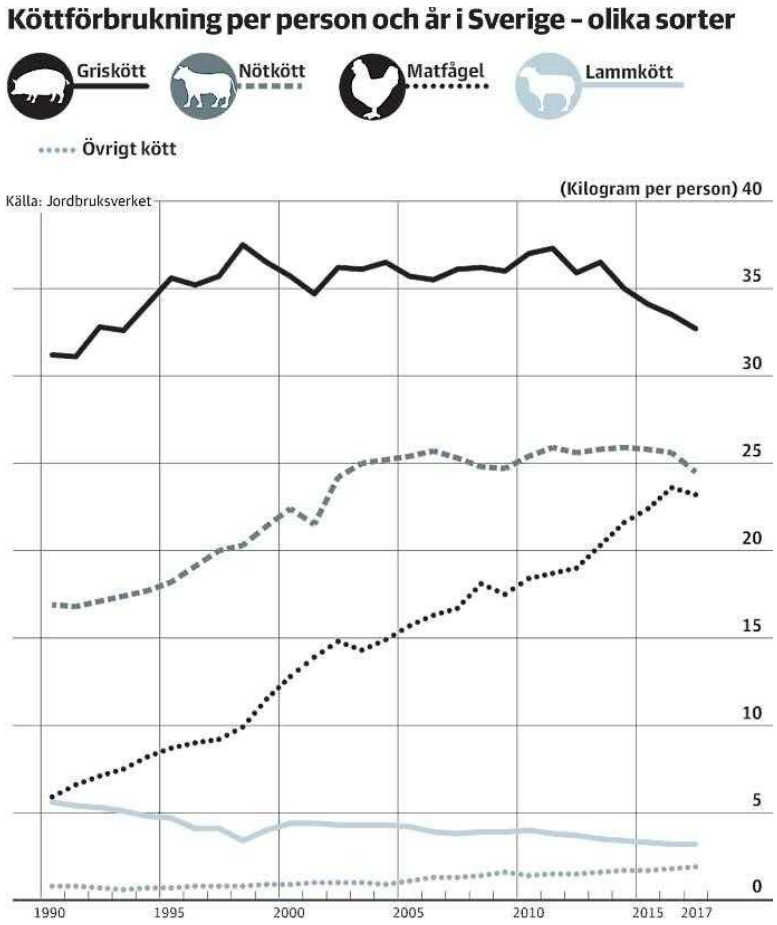

Till skillnad från rött kött har obehandlat kött från kyckling, kalkon och andra fågelarter inte visat sig öka risken för cancer. Men kycklinguppfödning innebär en stor påverkan på miljön, precis som uppfödning av djur som ger rött kött. Om vi lägger samman det som klassificeras som rött kött – allt utom matfågel – ser bilden ut så här: **Se grafiken "Rött kött per person i Sverige".**

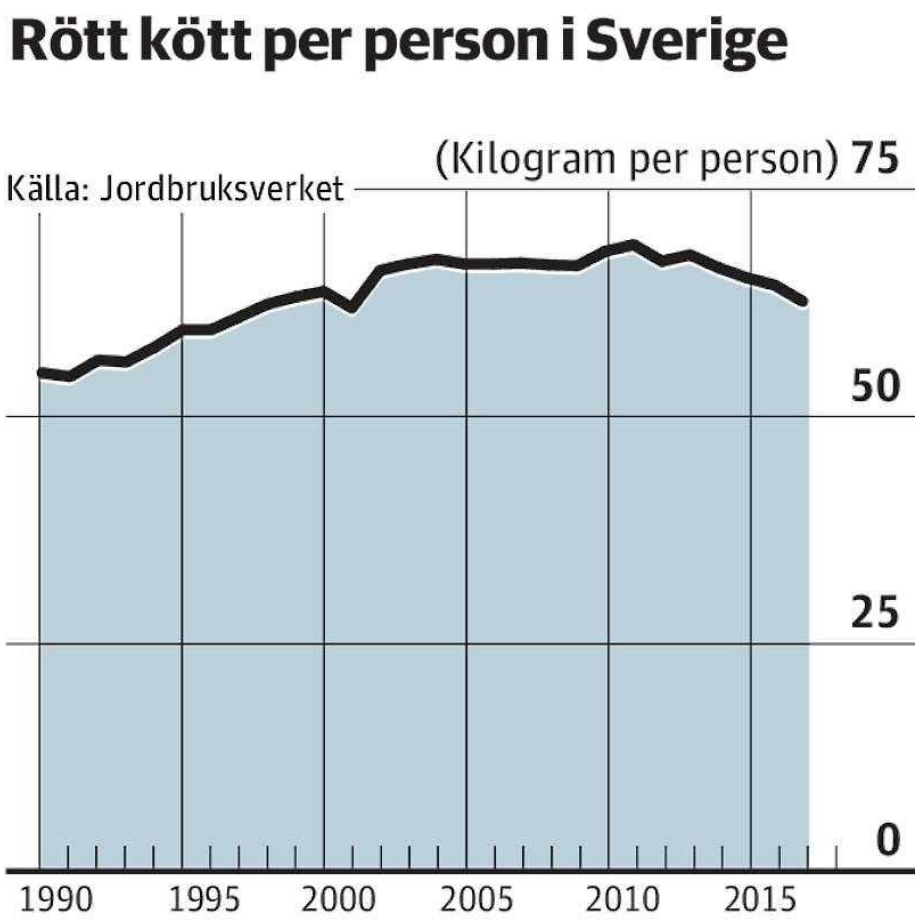

Köttförbrukningen i Sverige – alltså både rött kött och matfågel – låg förra året på 85,5 kilo per person enligt Jordbruksverket. Statistiken bygger på slaktvikt vilket innebär att även ben, senor, putsfett och andra delar av djuret som vi inte äter ingår. Det går alltså inte att sätta likhetstecken mellan köttförbrukningen och hur mycket vi de facto äter. Dessutom slängs en del mat genom svinn.

Jordbruksverket uppskattar att den verkliga förbrukningen är ungefär hälften så stor. Antagandet bygger på Livsmedelsverkets senaste matvaneundersökning från 2011 där ett urval av befolkningen fick registrera allt de åt under en viss period. Med det sättet att räkna åt varje svensk i genomsnitt 40 kilo kött i fjol, varav 30 kilo rött kött. Det innebär att vi i genomsnitt äter mer än det intag som Livsmedelsverket rekommenderar. Kostrådet ligger på under 500 gram rött kött i veckan. Svenskarna beräknades i fjol äta i genomsnitt 574 gram i veckan: **Se grafiken "Köttkonsumtion jämfört med kostråd".**

Köttkonsumtion jämfört med kostråd

Så mycket rött kött äter varje person i Sverige i genomsnitt varje vecka

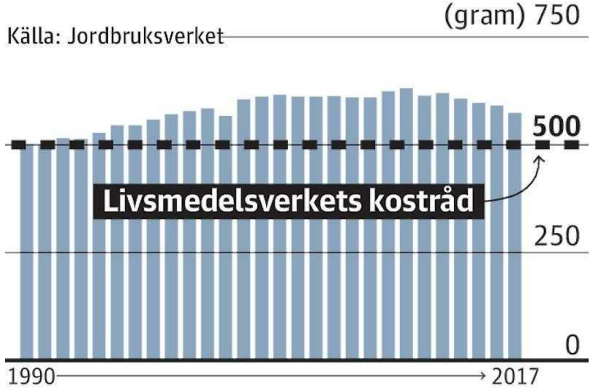

Statistiken om köttförbrukning inkluderar import av kött men exkluderar export. Andelen svenskproducerat kött har minskat sedan år 2000, förutom de senaste tre åren då andelen har vänt svagt uppåt: **Se grafiken "Svenskproducerat kött".**

Svenskproducerat kött

Andel svenskproducerat kött av förbrukningen

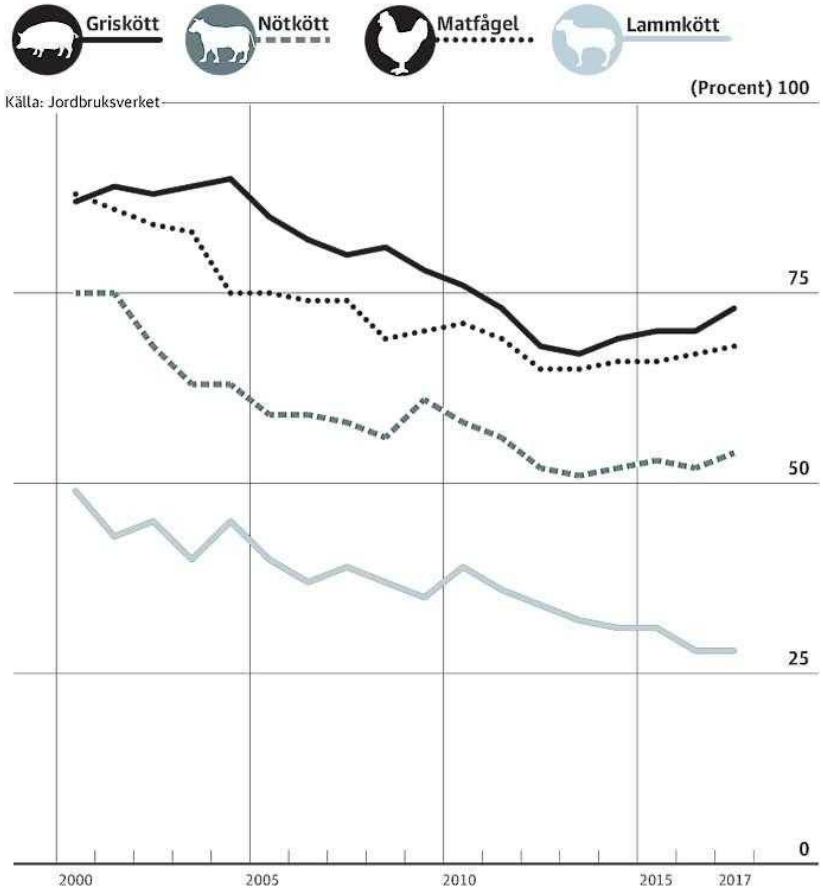

Sedan 2000 har importen av kött ökat med 156 procent. Någon sådan ökning finns inte för export av svenskt kött till andra länder: **Se grafiken "Import och export av köttprodukter i Sverige".**

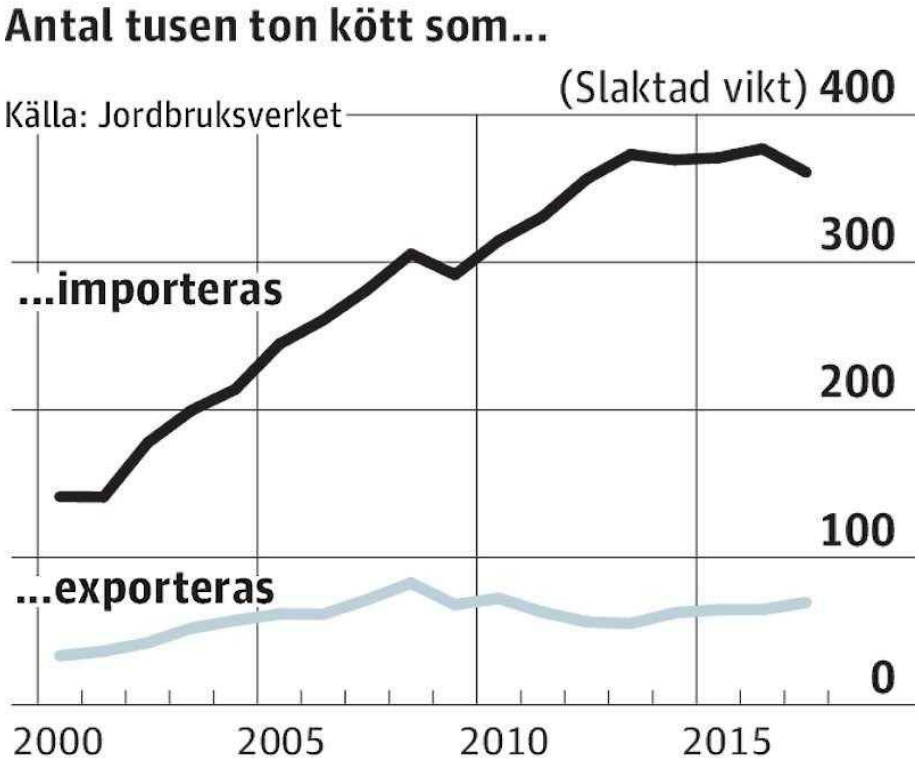

Kristoffer Örstadius
kristoffer.orstadius@dn.se "

"Om/Fakta i frågan
Ökar klyftorna? Växer vårdköerna? Löser polisen fler brott? Fram till valet den 9 september granskar DN viktiga frågor om samhällsutvecklingen.

Vi går till förstahandskällor och försöker så gott det går att svara på alla frågor med stor transparens och offentliga data.

På www.dn.se/om/fakta-i-fragan finns alla källhänvisningar och länkar till källmaterial.

DN har dessutom gett två forskare, nationalekonomerna Laura Hartman och Lars Calmfors, i uppdrag att läsa texterna. De faktagranskar inte i detalj men ger övergripande synpunkter för att minska riskerna för felaktiga slutsatser. DN står för allt innehåll i texten.

Har du som läsare synpunkter på innehållet eller slutsatserna? Hör gärna av dig till kristoffer.orstadius@dn.se

Svaret i korthet
1 Mellan 1990 och 2012 ökade köttkonsumtionen i Sverige kraftigt. Sedan 2012 har nivån dock varit i stort sett oförändrad. I fjol minskade konsumtionen.

2 Konsumtionen av ”rött kött”, det vill säga kött från nöt, gris, lamm, ren och vilt har minskat tydligt sedan 2013. Samtidigt har kött från matfåglar ökat.

3 Livsmedelsverket rekommenderar en konsumtion på under 500 gram rött kött i veckan. Svenskarna beräknades i fjol äta i genomsnitt 574 gram rött kött i veckan. "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Skolan som enbart serverar vegetarisk mat till eleverna

Svenskar äter mindre kött. Det visar en kartläggning av DN. Den vegetariska trenden har plockats upp av kommunerna. För varje år väljer fler skolor att komplettera skolluncherna med ett köttfritt alternativ. På Globala gymnasiet i Stockholm har man helt tagit bort kött och fisk från menyn.

Denna tisdag bjuds Globala gymnasiets 700 elever på quornfilé med rotfruktsgratäng och pepparsås. Därutöver dukas en salladsbuffé med ångad blomkål, belugalinser och matvetesallad fram.

I köket står kökschefen David Liebe tillsammans med kocken Magnus Naess och skär upp fänkål och zucchini. De har jobbat med vegetarisk mat sedan tidigt 90-tal och valde att ge sig in i skolbespisningsvärlden för några år sedan med målet att ge den vegetariska skolmaten högre status.

– Den vegetariska maten i skolan har länge varit ett sorgebarn. Den har ett rykte om sig att vara smaklös och enformig. Men den senaste tiden har det vänt. Vi blir nästan nedringda av skolor och kommuner som vill ha tips på vegetariska rätter, säger Magnus Naess.

Det var ett elevinitiativ som ledde fram till skolans kött- och fiskfria matsedel. Under 2007 kom elevforumet Skolkonferensen med förslaget att endast servera vegetarisk mat för att stärka skolans hållbarhetsprofil. Två år senare höll skolan en omröstning där en majoritet av eleverna röstade för förslaget.

– Jag känner bara till ett par exempel på skolor som serverar enbart vegetarisk mat. Däremot erbjuder allt fler skolor sina elever ett vegetariskt alternativ till varje måltid. Många kommuner har högt ställda klimat- och miljömål för sina offentliga måltider och mer mat från växtriket är ett effektivt sätt att nå målen, säger Anna-Karin Quetel, nutritionist på Livsmedelsverket.

DN:s kartläggning av svenskarnas köttvanor konstaterar att vi fortfarande äter för mycket kött för att det ska vara hållbart för vår hälsa och miljön, även om köttkonsumtionen har minskat. Enligt kökschefen David Liebe är den vegetariska skolmaten en viktig anledning till att eleverna söker sig till gymnasiet. Men trots mycket positiv feedback så händer det att både han och Magnus Naess konfronteras av föräldrar som undrar hur deras barn ska få i sig protein när skolan inte serverar kött.

– De oroar sig helt i onödan. Många har en felaktig bild av vilka livsmedel som innehåller protein och hur mycket kroppen behöver, säger Magnus Naess.

Enligt Livsmedelsverket är det varken svårt för barn eller vuxna som äter vegetariskt att få i sig tillräckligt med protein. Baljväxter, fullkorn och soja- och quornprodukter är alla exempel på vegetabiliska proteinkällor. Däremot kan det vara svårare, framför allt för barn, att få i sig rätt mängder energi. Det beror på att frukt och grönsaker innehåller mycket fibrer som mättar bra, men desto mindre energi. Det finns därför en risk att portionerna blir för små för att täcka energibehovet.

– Jag brukar aldrig känna mig trött eller hungrig under eftermiddagslektionerna. Det är snarare tvärtom. Skärpet nästan flyger av efter lunchen, så mätt blir jag, och den känslan håller i sig länge, säger Axel

Bergqvist som läser sitt tredje år på Globala gymnasiet och nu tålmodigt köar under lunchens värsta rusningstimme.

Livet som vegetarian startade som en tonårsrevolt för Axel Bergquist. Femton år gammal bestämde han sig för att sluta äta kött för att trotsa sina föräldrars kritiska inställning till vegetarisk mat. På senare tid har han även börjat dra ner på mjölk, ost och ägg, men det är ett beslut han tagit med hänsyn till miljön och sitt eget välmående.

– Jag kommer aldrig äta kött igen eftersom jag märker hur mycket bättre jag mår när jag låter bli. Jag har till och med lyckats inspirera mina föräldrar, de största köttentusiasterna jag känner, att äta vegetariskt två dagar i veckan, säger han.

Alla är emellertid inte lika positivt inställda till skolmaten. Det finns elever som tycker att skolan borde börja servera kött igen.

– Det finns ju de som går till McDonald's och köper hamburgare i stället för att äta skolans mat eller väljer att bara äta ris och salladsblad till lunch, säger andraårseleven Elsa Glase Pettersson som slagit sig ner på stolen bredvid Axel Bergqvist.

Att det finns elever som avstår från eller bara delvis äter av de rätter som serveras bekymrar inte personalen i köket.

– Det är klart att alla inte vill äta allt, men så är det på alla skolor. Om ”Pelle” på en annan skola väljer att hoppa grönsakerna och bara äta makaroner, köttbullar och ketchup får han inte heller i sig så mycket - näring, säger Magnus Naess.

För skolorna finns det också pengar att spara på att laga mat utan kött och fisk. Enligt Livsmedelsverket låg medelkostnaden för en lunchportion i gymnasieskolor på 13,9 kronor under 2016. På Globala gymnasiet ligger genomsnittet på 11 kronor per portion.

– Det är inte så att våra måltider i slutänden kostar mindre då ekologiska och kvalitativa råvaror kostar mer, vilket väger upp. Dessutom får eleverna ofta frukt till måltiden, säger Sofie Abrahamsson, en av skolans två rektorer.

Ska en gymnasieskola verkligen styra över vad eleverna ska äta och inte?
– Upplägget bygger på ett demokratiskt beslut från både lärare och elever. Jag tycker att det viktigaste är att vi serverar god och näringsrik mat och så länge eleverna äter och är nöjda ser vi ingen anledning att servera kött, säger Sofie Abrahamsson.

Felicia Nordlund
felicia.nordlund@dn.se "

"Fakta.
Grundskolor som serverar vegetarisk rätt 4–5 dagar i veckan till alla elever (i procent):
Läsår 2012/13: 45
Läsår 2013/14: 56
Läsår 2014/15: 68
Läsår 2015/16: 75
Läsår 2016/17: 72
Läsår 2017/18: 75*
*preliminärt

All data är självrapporterad från de cirka 600 skolor som frivilligt har använt verktyget Skolmat Sverige under respektive läsår. Därför är siffrorna inte helt representativa för alla skolor i Sverige.

Källa: Skolmat Sverige. Drivs av Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin på Stockholms läns landsting.

Globala gymnasiets matsedel vecka 17
Måndag
Chili sin carne: Sojafärs, svarta bönor, lök och tomat. Serveras med ris och nachochips.
Tisdag
Quorn fillet. Serveras med rotfruktsgratäng, pepparsås och choronsås.
Onsdag
Pasta Napolitana: Pasta med mustig tomatsås med oliver och riven ost.
Torsdag
Magnus vegeskav: Sojastrimlor, vitkål, messmör, grädde och lök. Serveras med kokt potatis och lingon.
Fredag
Falafeltallrik: Kikärtsbullar, hummus, stark sås och fefferoni. "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Karin Bojs: När de svenska barnen lever och de engelska dör

I England är barnadödligheten nästan dubbelt så hög som hos oss i Sverige. En ny stor studie försöker ringa in vad engelsmännen kan lära av oss svenskar, så att fler engelska barn får överleva.

Några gånger har jag sett det hända bland mina egna vänner och bekanta. Det värsta. Lika hjärtslitande hemskt att se varje gång. Den bottenlösa sorgen. När föräldrar tvingas uppleva att deras barn dör. Lyckligtvis händer det sällan i Sverige. Mindre än tre promille av våra barn dör, eller närmare bestämt 2,7 barn av 1 000 barn som föds. Bland de lägsta siffrorna i hela världen. Det ska vi vara väldigt tacksamma över.

Annat är det i England. Där ligger barnadödligheten tvärtom ovanligt högt i den rika västvärlden.

Frankrike, Tyskland, Italien och Spanien är alla bättre på att få sina barn att överleva, jämfört med Storbritannien och England. Men de är inte lika bra som Sverige.

I veckans nummer av medicintidskriften The Lancet har en forskargrupp försökt att få klarhet i varför så många engelska barn dör, och varför så många svenska barn klarar sig.

Forskarna följde barnen upp till fyra års ålder. De allra flesta dödsfallen visade sig hänga samman med faktorer som fanns med sedan födseln. Som medfödda skador och låg födelsevikt.

Engelska barn hade i betydligt högre utsträckning medfödda skador, och deras födelsevikt var i genomsnitt lägre än hos de svenska barnen. Dessutom föddes de engelska barnen oftare för tidigt.

De medfödda skadorna och de låga födelsevikterna hade i sin tur samband med mödrarnas hälsa inför befruktningen och under graviditeten.

Flera av de viktigaste riskfaktorer för barnen är vanligare i England än i Sverige.

Rökning till exempel, är nästan dubbelt så vanligt hos engelsmännen, och även fetma är vanligare. (Var femte engelsk kvinna uppfyller definitionen på fetma, jämfört med var åttonde kvinna i Sverige.)

En riskfaktor är också att mödrarna lider av undernäring, till exempel brist på i sammanhanget viktiga näringsämnen som järn och folsyra. Äldre mammor, sådana som är över 35 år, har högre risk att få barn med medfödda skador som leder till att barnen dör. De äldre mammorna är färre i Sverige, bland annat för att förhållandevis fler kvinnor över 35 år här gör abort.

Även unga kvinnor, under tjugo år, gör oftare abort i Sverige. Unga mammor tenderar att leva under sämre villkor socialt och ekonomiskt, vilket i sin tur hänger samman med ökad risk för barnen.

En del av skillnaden mellan England och Sverige kan enligt studien i The Lancet förklaras med att England har större klasskillnader än vi har. De sämst lottade i samhället löper större risk att se sina barn dö, och den andelen är större i England.

Men skillnaden mellan England och Sverige går igen i alla sociala skikt i samhället och i alla åldersgrupper.

Vi är helt enkelt bättre på att få våra barn att överleva.

Det finns människor även här i Sverige som retar sig på begreppet ”folkhälsa”. De ogillar när samhället försöker införa åtgärder som exempelvis ska minska rökning och fetma.

Visst, det kan upplevas som beskäftigt när andra har synpunkter på ens livsstil, och till och med försöker styra ens val med skatter och förbud. Om vi tänker lite på de engelska barnen kommer beskäftigheten kanske i en annan dager.

Ganska många engelska barn skulle klara sig varje år om deras mammor var vid lika god hälsa som svenska mammor.

I absoluta tal handlar det om ungefär 600 brittiska barn. Som dör, varje år, men som skulle klara sig om England kunde bli lika bra på att förebygga barnadödlighet som vi i Sverige har lyckats bli.

Karin Bojs
vetenskap@dn.se "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"Låg kunskap om kronisk trötthet

Upp till 40 000 svenskar kan lida av kroniskt trötthetssyndrom, men kunskapen om sjukdomen är för låg, anser socialminister Annika Strandhäll (S). Regeringen ger nu Socialstyrelsen i uppdrag att se över kunskapsläget för att kunna ge vården bättre stöd.

”Vårdpersonal jag träffar känner att de inte kan ge rätt stöd till patienterna. Det vill regeringen göra något åt, det här är en viktig start på det arbetet”, säger Strandhäll.

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att se över kunskapsläget och tilldelar myndigheten 500 000 kronor som ska användas under året. Kroniskt trötthetssyndrom, ME/CFS, medför en trötthet som inte går över efter vila, men även koncentrationssvårigheter och minskad tolerans för stress.

Riksförbundet för ME-patienter (RME) räknar med att upp till 40 000 svenskar kan vara drabbade, men det finns i dag inga exakta uppgifter. Runt 25 procent av de patienter som har fått diagnosen är så svårt drabbade att de lever bundna till sina hem. Sjukdomen räknas som kronisk och få patienter återfår sin tidigare funktionsförmåga, enligt RME.

Vad som orsakar kroniskt trötthetssyndrom är inte säkert fastställt men Världshälsoorganisationen (WHO) klassar ME/CFS som en neurologisk sjukdom.

Socialstyrelsens uppdrag är att utifrån en genomgång av aktuell kunskap kring kronisk trötthet bedöma möjligheterna att bättre stödja hälso- och sjukvården så att drabbade patienter kan få bättre vård.

”Jag besökte nyligen Stora Sköndals neurorehab, som är en av få platser i landet med expertkompetens. De upplever en mycket ansträngd situation där de efterlyser mer kunskap hos fler inom vården. Även bland annat Läkarförbundet har efterlyst mer kunskap”, säger Annika Strandhäll vidare i pressmeddelandet.

TT "

"Fakta. ME/CFS
ME/CFS klassas som en neurologisk sjukdom av WHO och benämns ofta som neuroimmunologisk.

Sjukdomen drabbar enligt RME 0,2-0,4% av befolkningen, vilket kan innebära att upp till 40 000 svenskar är drabbade.

Vanliga symptom är influensasymptom med feberkänsla, huvud- och muskelvärk, minnes- och koncentrationssvårigheter och intrycks-känslighet.

Källa: Riksförbundet för ME-patienter, Nationalencyklopedin, Vårdguiden "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

" Hälsan blir bättre – men inte för alla

Samhällets mest resurssvaga halkar efter när Sverige marscherar mot bättre hälsa. Lågutbildade svenskar dör i snitt sex år tidigare än högutbildade – och forskning pekar på ojämlik vård.

Globalt sett är Sverige ett välmående land. I en FN-jämförelse från 2015 som utgår från 33 olika hälsofaktorer hamnade landet på en delad förstaplats (med Island och Singapore): vi har världens nionde högsta medellivslängd och en av världens högsta levnadsstandarder.

Svenskars hälsa blir också allt bättre. Den förväntade medellivslängden ökade med ett och ett halvt år mellan 2006–2016, riskkonsumtionen av alkohol går ner, vi röker mindre och fler uppger att den egna hälsan är god.

Men den positiva utvecklingen gäller inte alla. Folkhälsomyndighetens senaste rapport visar på stora skillnader kopplade till utbildningsnivå. Bland annat väntas högutbildade 30-åringar leva sex år längre än de med endast förgymnasial utbildning. Personer med lägre utbildning skattar även sin hälsa som sämre än övriga grupper och drabbas oftare av hjärtinfarkt och stroke.

– Det är en grupp som halkar efter, både ekonomiskt och hälsomässigt, säger Karin Engström, epidemiolog på Folkhälsomyndigheten.

Till viss del kan skillnaden förklaras med levnadsvanor, berättar hon. Personer med högre utbildning tenderar att motionera mer, äta nyttigare samt röker i mindre utsträckning. Att hälsoskillnaden ökar kan vara ett tecken på att högutbildades levnadsvanor förbättras mer än lågutbildades.

Karin Engström lyfter även fram livsvillkorens betydelse. Ekonomi, boendemiljö och risken att hamna utanför arbetslivet skiljer sig mellan grupperna – vilket i sin tur påverkar möjligheten till sunda levnadsvanor och god hälsa.

– Att hälsoskillnaderna ökar sammanfaller med en större samhällsutveckling. Inkomstklyftorna blir större och långtidsarbetslösheten är vanligare i gruppen med förgymnasial utbildning.

Forskning pekar även på att själva sjukvården är ojämlik. Cancerfonden släppte nyligen en uppmärksam rapport som visade att män med förgymnasial utbildning löper en 40 procent högre risk att dö i cancer än män med högskoleutbildning, trots att ungefär lika många drabbas av sjukdomen. För kvinnor syns ett liknande mönster.

Författarna hävdar att 2 900 liv skulle kunna räddas om alla hade samma vårdförutsättningar.

– Det som förvånande mig med utredningen är att det inte går åt rätt håll, trots alla förebyggande insatser, säger överläkaren Jan Zedenius, medicinskt sakkunnig på Cancerfonden.

Samma skillnader gäller för hjärt- kärlsjukdomar. Enligt Folkhälsomyndigheten är det 1,7 gånger större sannolikhet att personer med låg utbildning avlider till följd av sådana sjukdomar.

Cancerfondens rapport pekar på ett antal orsaker. Skillnader i livsstil är en av dem: personer med låg socioekonomisk status tenderar som nämnt att röka mer, motionera mindre och äta mer onyttigt.

Socioekonomiskt utsatta deltar heller inte i screeningprogram i samma utsträckning och söker som regel vård i ett senare skede av sjukdomen.
– Men skillnaden förklaras även med att olika samhällsgrupper får ett annorlunda vårdbemötande, säger Jan Zedenius.

Högutbildade är bättre på att ställa krav på vården och söker också vård i större omfattning, menar han.

– Undersökningar visar att de med hög utbildning ställer frågor i högre grad och kan ställa högre krav eftersom de är pålästa.

Överläkaren Nina Cavalli Björkman vid Uppsala universitetssjukhus – som intervjuas på sidan 8–9 i denna bilaga – motsätter sig dock påståendet att cancervården är ojämlik. Hon menar att lågutbildade personer oftare lider av flera andra sjukdomar, vilket försvårar cancervården.
– Så länge jag har jobbat med det här har jag aldrig upplevt att en patient får sämre behandling bara därför att han eller hon bara har gått grundskolan, så gör man inte, säger hon.

Vad görs då – och vad kan göras för att utjämna skillnaderna? På DN Debatt (22/4) argumenterar patientorganisationer för flera hjärt- och kärlsjukdomar för att vården måste ta ett större ansvar med riktade insatser mot socioekonomiskt utsatta. Även cancerläkare har kritiserat den ojämlika vården (DN Debatt 15/7-17).

– Vården måste se till att fler med låg socioekonomisk status deltar i screeningprogram, exempelvis genom uppsökande verksamhet. Vi måste också se till att information om cancer kommer fram till alla, säger Jan Zedenius.

Folkhälsomyndighetens generaldirektör Johan Carlson menar att det är viktigt med en satsning på vården, men att ett bredare grepp måste tas. Bland annat genom en tydligare hälsopolitik i skolan och på att få fler i arbete.

– Det allra viktigaste är att fler går ut gymnasiet. Det är den största faktorn för ojämlik hälsa. Sedan måste primärvården i utsatta områden få större möjlighet att jobba proaktivt, säger han.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se"
Fakta. Så mår Sverige

"Folkhälsan i Sverige är internationellt sett god och den förbättras i många hänseenden. Medelåldern ökar, färre röker och riskkonsumtion av alkohol minskar. Dödligheten i cancer och hjärt- och kärlsjukdomar sjunker.

Skillnaden i förväntad medellivslängd mellan lågutbildade och högutbildade ökar, och ligger i dag på 6,2 år. Den självskattade psykiska ohälsan ökar i alla grupper, framför allt bland unga. Även andelen överviktiga ökar.

Källa: Folkhälsomyndigheten "

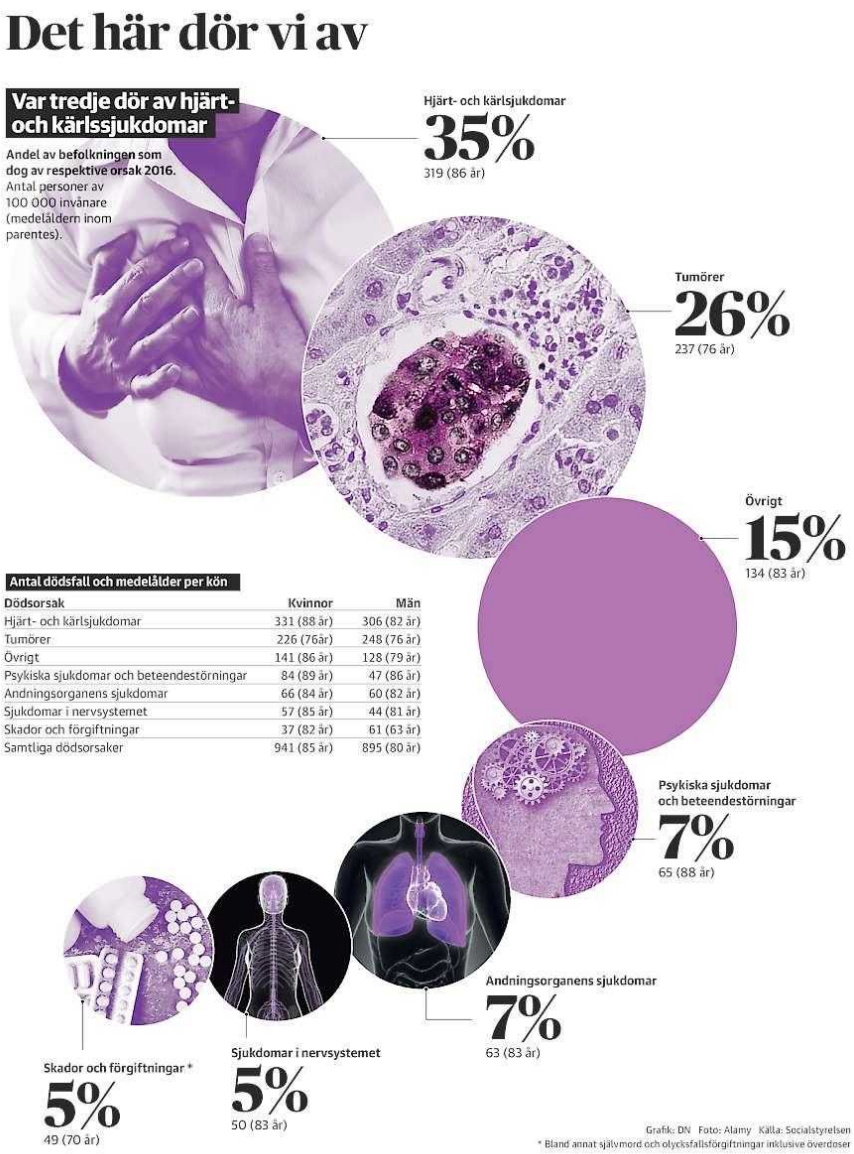

Antal dödsfall och medelåldER per kön

Dödsorsak	Kvinnor	Män
Hjärt- och kärlsjukdomar	331 (88 år)	306 (82 år)
Tumörer	226 (76år)	248 (76 år)
Övrigt	141 (86 år)	128 (79 år)
Psykiska sjukdomar och beteendestörningar	84 (89 år)	47 (86 år)
Andningsorganens sjukdomar	66 (84 år)	60 (82 år)
Sjukdomar i nervsystemet	57 (85 år)	44 (81 år)
Skador och förgiftningar	37 (82 år)	61 (63 år)
Samtliga dödsorsaker	941 (85 år)	895 (80 år)

DN TISDAG 8 MAJ 2018

"Dödligt våld tar fler liv

Hjärt- och kärlsjukdomar orsakar flest dödsfall i Sverige. Bland unga domineras statistiken däremot av skador och förgiftningar. Särskilt utsatta är unga män där dödsfall till följd av övergrepp fortsatt ligger på en historiskt hög nivå.

2016 dog drygt 91 000 personer i Sverige. Hjärt- och kärlsjukdomar var den vanligaste dödsorsaken.

Det visar socialstyrelsens senaste årliga kartläggning av dödsorsaks-registret där alla rapporterade dödsfall bland personer som är folkbok-förda i Sverige finns registrerade.

Av den framgår också att demenssjukdomar, som antingen faller under kategorin psykiska sjukdomar och beteendestörningar eller nervsjuk-domar, orsakar allt fler dödsfall. Det kan delvis förklaras av att vi lever allt längre och att risken att drabbas av demenssjukdom stiger med åldern.

– Men det beror också på att det har blivit mer vanligt att demens anges som underliggande dödsorsak, säger Jesper Hörnblad som ansvarar för Socialstyrelsens kartläggning.

Näst flest dödsfall orsakades av tumörsjukdomar – både i befolkningen i stort och i den yngre ålderskategorin 15 till 39 år. Bland de yngre hamnade däremot hjärt- och kärlsjukdomar först på fjärde plats medan skador och förgiftningar var vad flest dog av. Dit räknas samtliga självmord, olycksfallsförgiftningar och överdoser.

Utmärkande var att fler män än kvinnor återfanns i den kategorin. De var överrepresenterade i självmordsstatistiken och de som i störst utsträckning utsattes för dödligt våld.

I ålderskategorin 15 till 29 år dog 29 män till följd av övergrepp.
– Historisk har den siffran legat på strax över tio per år, säger Jesper Hörnblad.

Och siffran kan komma att stiga ytterligare. Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet avled 113 personer av dödligt våld förra året, de flesta av dem män. Det innebar en ökning med drygt 6 procent jämfört med 2016.

Adam Darab
adam.darab@dn.se "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

" Socialministern svarar. ”Oacceptabelt och djupt orättvist att hälsoklyftorna i samhället har ökat”

Tre frågor till socialminister Annika Strandhäll (S).

1 Sveriges befolkning mår bättre – men lågutbildade lever kortare och mår sämre. Vad tänker du om det?
– Vi har under en lång tid sett hur hälsoklyftorna i samhället ökat. I dag skiljer det ungefär sex år i medellivslängd mellan hög- och lågutbildade. Det är oacceptabelt och djupt orättvist. Därför har regeringen satt upp målet om att hälsoklyftorna ska slutas inom en generation. Det är något vi har arbetet hårt med under hela mandatperioden. Men det är också ett mål som vi behöver arbeta med på lång sikt.

2 Studier visar även på skillnader i vård kopplat till socioekonomisk status. Vad kan det bero på?
– De exakta förklaringsmodellerna lämnar jag åt forskningen, men vi lever i ett samhälle där socioekonomi, klass, får stort genomslag på både hälsa och vård. Det är tyvärr ingen nyhet, men en viktig politisk uppgift att göra något åt.

3 Vad gör ni åt detta politiskt?
– För att minska hälsoklyftorna och klara hälso- och sjukvårdens framtida utmaningar måste vi hitta breda lösningar som skär över flera olika samhällsområden. Staten kan inte detaljstyra landstingen, men vi kan se till att de får bättre förutsättningar.

– Vi måste prioritera satsningar på vården framför stora skattesänkningar och har bland annat avsatt resurser för att bygga ut utbildningsplatser för sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor.
– När det kommer till cancervården satsar vi på standardiserade vårdförlopp, vilket bidrar till en mer jämlik vård.

John Falkirk **john.falkirk@dn.se** "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

"Statligt stöd ojämställt: Pojkars idrottande gynnas – flickor får betala själva

Svensk idrott får årligen över två miljarder kronor i statligt stöd. Men bidragssystemet är inte jämställt, visar en färsk rapport från Centrum för idrottsforskning. Pojkars idrottande gynnas. Flickor får betala mer ur egen ficka.

På tisdagsmorgonen överlämnar Centrum för idrottsforskning (CIF) sin årliga rapport till idrottsminister Annika Strandhäll (S).

Varje år följer CIF upp statens miljardstöd till svensk idrott, och årets uppdrag har varit en fördjupad analys av jämställdheten inom rörelsen. DN har tagit del av rapporten. Bilden som målas upp är kanske inte överraskande – men alltjämt nedslående:

– Idrotten har fortfarande en lång väg kvar, säger utredaren Johan R Norberg.

– Det låter rätt brutalt, men jag tycker inte att den meningen är omotiverad. Vår slutsats är att idrotten är ojämställd på alla nivåer. Det handlar om antalet aktiva inom idrotten, där bara 18 av Riksidrottsförbundets 71 medlemsförbund har en jämställd sammansättning av sin medlemskår.

Det handlar om representationen i styrelser och på förtroendeposter, där männen fortfarande sitter på flest positioner.

Och det handlar om fördelningen av statliga pengar.
– Bidragssystemen är inte proaktiva, LOK-stödet snarare tvärtom. I praktiken gynnar det pojkar, säger Norberg.

Det så kallade LOK-stödet – lokalt aktivitetsstöd – är ett statligt stöd till ungdomsidrotten som delas ut till landets idrottsföreningar.

Stödet, som 2016 uppgick till 586 miljoner kronor, baseras på antalet deltagare och antalet träningstillfällen för unga i åldern 7–25 år och kan ses som en indikator på ungas aktivitetsnivå.

Här är statistiken tydlig.
I tidigare rapporter har CIF, med hjälp av LOK-siffrorna, kunnat visa hur flickor i tonåren lämnar föreningsidrotten. Därmed inte sagt att de slutar att idrotta, men tonårsflickor tenderar i större utsträckning än jämnåriga pojkar att ersätta sitt föreningsidrottande med motionsidrottande i annan regi – inte sällan på kommersiella gym, där traditionell tävlingsidrott byts ut mot andra former av fysisk aktivitet.

Kontentan? LOK-stödet – som är reserverat för föreningsverksamhet – gynnar indirekt pojkars idrottande. Flickor, å andra sidan, får enligt CIF högre kostnader för sitt idrottande.

2016 rapporterade landets idrottsföreningar in 58,7 miljoner så kallade deltagartillfällen inom ramen för LOK-stödet. Av dessa utgjorde pojkars andel 61 procent, flickors aktiviteter bara 39.

CIF:s rapport visar att antalet deltagartillfällen blir mer och mer ojämnt mellan könen med stigande ålder. Detsamma gäller då även skattepengarna.

Inom de stora lagsporterna är skillnaderna störst.

Fotboll, innebandy och ishockey toppar LOK-stödsstatistiken.
Inom dessa idrotter såg deltagartillfällena för pojkar respektive flickor ut så här, i procent, 2016:
Fotboll: 73–27.
Innebandy: 69–31.
Ishockey: 95–5.

”Även om LOK-stödet är könsneutralt konstruerat, gynnar det i praktiken pojkars idrottande (...). Bidrag som utdelas per deltagare och träningstillfälle premierar idrottsverksamheter med stora träningsgrupper och träningsintensiv verksamhet”, skriver CIF i sin rapport. ”Samtidigt visar statistik att pojkar generellt sett är mer representerade i stora lagidrotter medan flickor är det individuella idrotter”.

Johan R Norberg kopplar ihop statistiken, flickors flykt från föreningsidrotten och resursfördelningen med diskussionen om värderingar och jargong i idrotten.

Han konstaterar:
– Så länge det finns värderingar och normer som säger att killar och tjejer ska vara olika inom idrotten så blir det svårt att skapa någon form av jämlikhet.

– Finns det värderingar som säger att killar ska gilla aggressiva idrotter eller att hockey passar mer för killar medan tjejer ska hålla på med ridsport blir det svårt. Ska man skapa en jämställd idrott handlar det både om politik och styrning – och om att jobba med sådana här värderingar.

CIF:s rapport om jämställdheten i idrotten är dock inte bara nattsvart. Det går att skapa förändring, visar forskarna Josef Fahlén och Magnus Ferry i en kompletterande antologi.

Ett sätt är att omforma den traditionella verksamheten inom idrottsföreningarna för att på så vis hålla kvar, och locka fler flickor.

– Troligen skulle många fler flickor och kvinnor föreningsidrotta om de kunde ägna sig åt styrketräning och motionspass. Sådant måste ju inte ske i kommersiell regi, säger Norberg.

På förbundsnivå går en ny trend att utläsa.

– De idrotter som lyckas öka just nu har alla framför allt lyckats engagera tjejer – förutom gymnastik och konståkning rör det sig om asiatiska kampsporter. De idrotter som det går bakåt för har misslyckats med det. Förändringarna bland pojkar är mycket mindre, tjejerna är nyckelgruppen.

Lisa Edwinsson
lisa.edwinsson@dn.se "

"Fakta. LOK-stöd
LOK-stöd (lokalt aktivitetsstöd) är ett statligt ekonomiskt stöd till idrottslig ungdomsverksamhet som baseras på antalet deltagare och antalet träningstillfällen i idrottsföreningar.

Två gånger om året rapporterar Sveriges idrottsföreningar in statistik till Riksidrottsförbundet. För gruppaktiviteter inom barn- och ungdomsidrott (7–25 år) utgår sedan:

- Deltagarstöd om 7 kronor per deltagare.
- Ledarstöd om 21 kronor per gruppaktivitet.
- Extra ledarstöd (vid gruppaktiviteter med två eller fler ledare) om 5 kronor.
-

LOK-stödet för 2016 landade på totalt 586 miljoner kronor.
10 899 föreningar fick LOK-stöd 2016.

Källa: RF/CIF "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

" Kan små barn verkligen sägas ha ”psykopatiska drag”?

Aggressivitet, avsaknad av rädsla, brist på empati. Enligt amerikanska forskare kan vissa beteenden hos barn tyda på psykopatiska drag. Vad säger de svenska experterna? Vilka slutsatser kan man egentligen dra av tre- och fyraåringars uppförande?

Samantha inledde sin våldsamma bana tidigt. Vid sex års ålder tog hon stryptag på sin tvååriga lillasyster under en biltur med familjen nära hemmet i Texas i USA. Mamman hörde plötsligt ett skrik från baksätet och såg adoptivdottern Samantha med sina händer runt tvååringens hals. När mamman pratade med henne efteråt visade flickan ingen ånger. Några månader senare försökte Samantha strypa sin två månader gamla lillebror.

Händelserna återges i den amerikanska tidskriften The Atlantic som i en lång text med rubriken ”När ditt barn är en psykopat” djupdyker i ämnet psykopati hos barn.

Det är oklart hur många människor som är psykopater, som det ibland brukar kallas. En siffra som återkommer är cirka 1 procent av befolkningen men det råder inte konsensus i forskarvärlden kring den exakta siffran. Scott Lilienfeld, psykolog och professor vid Emoryuniversitetet i USA, har tidigare berättat för DN att gränsdragningen är svår.

– Jag och mina kollegor tror inte att det går att besvara frågan om hur många i samhället som är psykopater, eftersom vi anser att det inte finns någon strikt gräns för när en person är psykopat eller inte. De psykopatiska egenskaperna finns på en skala, och en person kan ha mer eller mindre framträdande psykopatiska drag, sade han under ett Sverigebesök i november 2016.

Scott Lilienfeld menar också att det finns flera missuppfattningar när det gäller psykopati. Bland annat stämmer inte den bild som populärkulturen ofta förmedlar: att psykopater alltid är våldsamma.

– Psykopater kan å ena sidan vara oerhört charmerande, göra ett gott första intryck och vara självsäkra på gränsen till narcissistiska. Å andra sidan kan de vara manipulativa, ha svårt att forma djupare relationer och ha dålig impulskontroll. De verkar också sakna empati och skuldkänslor, vilket kan leda till att de kan ljuga och vara otrogna utan att få dåligt samvete, säger Scott Lilienfeld.

I sexåriga Samanthas fall kopplades flera specialister in, men ingenting som de rekommenderade verkade ge resultat. Efter några år gav en psykiater henne diagnosen antisocial personlighetsstörning, och enligt psykiatern höll hon på att utvecklas till det som i vardagligt tal kallas en psykopat.

Svenska forskare drar sig för att benämna barn som ”psykopater”. Dels handlar det om att man inte vill stigmatisera barnen och på förhand döma ut dem som framtida brottslingar. En annan anledning kan vara att barnen fortfarande utvecklas och att det är svårt att ställa några säkra diagnoser i ett tidigt skede i livet, berättar Markus Nyström, barnpsykolog och doktorand vid Umeå universitet.

– När man pratar om barn får man ha en stor förståelse för att så mycket kan handla om en omognad hos den enskilda individen. Vissa

hävdar att man inte kan tala om en personlighetsstörning om man inte ännu har fullt utvecklad personlighet, säger han till DN.

Niklas Långström, professor i barn- och ungdomspsykiatri vid Uppsala universitet, är inne på samma spår. Han är noga med att betona att man inte ska tala om barn som psykopater, men säger att barn med kyliga och ”oemotionella” personlighetsdrag löper ökad risk för att i vuxen ålder utveckla det som man populärt kallar psykopati.

– Generellt bör man vara försiktig med att tala om personlighetsstörningar hos barn. Det är först framåt slutet av tonåren som det ibland kan vara motiverat. Först då börjar personligheten vara fullt utvecklad, säger Niklas Långström till DN.

Hos vuxna är några av de kännetecknande dragen för psykopati egenskaper som charm, en grandios självbild, lögnaktighet, ett manipulativt beteende, avsaknad av empati och skuld, dålig impulskontroll, oförmåga att ta ansvar, och många ytliga förbindelser, enligt checklistan PCL-R som utvecklades av den kanadensiske psykologen Robert Hare.

De drag som de amerikanska forskarna kopplar till psykopati hos barn stämmer till stor del överens med dem som gäller för vuxna personer. Bland annat talar man om en brist på empati, ånger och skuld. Dragen omfattar också ett ytligt känsloliv, aggression och grymhet, och en till synes likgiltig inställning till bestraffningar.

– Det är ganska klassiska beskrivningar, säger Markus Nyström om egenskaperna.

Han lägger också till att definitionen har justerats nyligen och att bland annat arrogans och svekfullhet, avsaknad av affektiva erfarenheter och graden av impulsivitet är av betydelse för när man ställer en diagnos. Dessutom lyfter han fram förmågan att känna skam som central i sammanhanget.

Markus Nyström säger att det är viktigt med insatser tidigt i relevanta fall, men han argumenterar samtidigt emot idén att vissa barn av naturen skulle vara förutbestämda till att bli våldsamma och kriminella.
– Jag tror inte att det finns några hopplösa fall. Det avgörande är hur snabbt vi kan fånga upp det här. Ser man till exempel barn som dödar små djur så bör man söka hjälp. Men att det skulle vara förutbestämt att de kommer att utvecklas till psykopater, det tror jag inte, säger Markus Nyström.

Jerzy Sarnecki, professor i kriminologi, anser att man ska vara försiktig med att dra för stora växlar på barnens beteenden redan i tre- till fyraårsåldern.

– Någonstans vid 3,5 års ålder är vi som allra mest våldsamma. Alla konflikter löses då med våld, man har ingen empati, man är manipulativ. Symtomen är som om alla 3,5-åringar är psykopater. De uppvisar detta då, men när vi träffar dem i 15-årsåldern har nästan alla förmågan att kontrollera impulser.

Jerzy Sarnecki menar att utmaningen är att skilja ut dem som löper ökad risk för att sedan utvecklas till psykopater i vuxen ålder – och den processen tar tid.

– Att barnen som har de egenskaperna då löper en ökad risk, det är riktigt. Men vi ska helst inte begå några misstag genom att ingripa för tidigt och för hårt, säger han.

Psykologen Markus Nyström betonar bland annat vikten av att skapa stabilitet för barn som uppvisar psykopatiska drag. Det är också viktigt för barnet att kunna skapa nära relationer till ”betydelsefulla andra”.

I Sverige försöker man så långt möjligt hjälpa barn med utagerande och våld i öppenvård genom socialtjänstens kunskapsbaserade stödinsatser direkt till vårdnadshavarna. Samverkan med skola, utredning och kompletterande behandling från barn- och ungdomspsykiatrin är också viktigt. Professor Niklas Långström lyfter fram ett par saker som man som förälder kan vara extra vaksam på:

– Kanske tycker man att ”mitt barn verkar inte bli illa berört som andra” i skrämmande situationer. Man kan uppleva att barnet inte blir ledset eller rädd när exempelvis andra människor skadar sig. Då kan man kontakta första linjens barnpsykiatri, barnhälsovård i första hand, och diskutera barnet med en psykolog eller läkare för eventuell fortsatt utredning och behandlingsinsatser, säger Niklas Långström.

Markus Nyström rekommenderar också experthjälp:
– Är man orolig och fundersam bör man ta kontakt med någon barnpsykolog. Det kan ju också röra sig om något annat, till exempel - autism. Men det avgörande är att snabba upp processen med att skaffa hjälp.

Adam Svensson
adam.svensson@dn.se "

"Fakta. Antisocial personlighetsstörning och psykopatiska drag
Psykopati är ingen egen diagnos, men personer med diagnosen antisocial personlighetsstörning har ofta psykopatiska drag.

Skillnaden mellan de båda begreppen ligger i att man vid konstruktionen av kriterierna för antisocial personlighetsstörning betonade kriminellt och asocialt beteende. I psykopatibegreppet betonas i stället det hänsynslöst exploaterande förhållningssättet gentemot andra människor, vilket inte nödvändigtvis är olagligt.

Antisociala och psykopatiska personlighetsdrag förekommer hos uppskattningsvis 3 procent av männen och mindre än 1 procent av kvinnorna. Bland dem som döms till fängelse är dock andelen över 50 procent.

Psykopatiska drag kan till exempel innebära att någon ofta ljuger obehindrat och samvetslöst, är gränslös och socialt dominant. Bristen på empati kan lysa igenom, personerna bryr sig helt enkelt inte om andra. En del människor lägger inte märke till den typen av drag hos en annan person och då kan man råka illa ut.

Bakgrunden till psykopatiska personlighetsdrag är en kombination av arv och miljö. Det finns troligen olika undergrupper: en grupp mer impulsiva, känslomässigt instabila och våldskriminella, som verkar vara mer påverkade av sin miljö. Den andra gruppen är de bättre fungerande, mer kontrollerade och känslokalla som oftast har en mer städad bakgrund. De ägnar sig kanske mer åt bedrägerier, forskningsfusk och den typen av brott.

Källor: Psykologiguiden, Rättsmedicinalverket "

DN FREDAG 11 MAJ 2018DN. DEBATT 180511

”Stäng den svarta marknaden med förbud mot bostadsbyten”

"Den svarta bostadsmarknaden frodas och göder organiserad brottslighet. Trångboddhet och segregation ökar. Vi presenterar i dag sju punkter för att vända utvecklingen, bland annat: avskaffa bytesrätten, kriminalisera köp av hyreskontrakt, förändra ebo och sätt ett tak för antal boende per lägenhet. Det skriver åtta representanter för allmännyttan.

Det finns en lägenhet i Malmö där 45 personer är skrivna. Det är inget rekord. Hur många som faktiskt bor där vet vi inte. Vi vet inte heller var de annars bor.

Vi vet däremot att det är högst osannolikt att de har en bra boendesituation. Vi vet också att den som bor otryggt har mycket svårt att etablera sig på arbetsmarknaden och klara sin egen försörjning. Vi vet att ett tryggt boende är det som lägger själva grunden för integration.

Tyvärr vet vi också att den insikten inte återspeglas i hur bostadsmarknaden fungerar. Tvärtom gäller ofta ett motsatt orsakssamband. Den som har gott om pengar, kontakter eller köpoäng kan enkelt få en egen bostad. Den som har låga inkomster, saknar kontaktnät och är ny i bostadskön hänvisas i hög grad till otrygga andrahandsboenden.
Det är i praktiken mycket svårt att få en bra boendesituation utan att först vara etablerad på arbetsmarknaden och integrerad i det svenska samhället.

En av Sveriges största utmaningar är att skapa en bostadsmarknad som fungerar för fler.

Därför presenterar vi i dag sju idéer som utmanar bostadsmarknadens funktionssätt. De behöver övervägas eftersom de kan förbättra integrationen på riktigt.

Stäng den svarta bostadsmarknaden. Bostadsbrist, höga trösklar in på den reguljära bostadsmarknaden, brister i lagstiftning och ebo möjliggör den svarta bostadsmarknaden och därmed även annan organiserad brottslighet. Effekten på bostadsmarknadens funktion är tydlig och behovet av åtgärder stort. Några idéer som bör prövas är:

1 Avskaffa eller begränsa kraftigt bytesrätten. Om bytesrätten avskaffas skulle grunden för den största delen av svarthandeln med lägenheter försvinna. Därför behöver politiken överväga att avskaffa eller kraftigt begränsa bytesrätten, så att byten endast är möjligt i undantagsfall.

2 Kriminalisera köp av hyreskontrakt. I dag är det olagligt att sälja hyreskontrakt men det saknas sanktioner för den som köper ett hyreskontrakt. Detta bör ändras så att även köp av hyreskontrakt blir olagligt. Den som betalt för eller sålt en hyreslägenhet bör också förlora rätten att bo kvar.

3 Sätt ett tak för antal boende per lägenhet. Hyresvärden bör ha möjlighet att skriva in max antal boende i lägenhet baserat på lägenhetsstorlek. Hyresvärdens möjlighet att hindra fler än vad som rekommenderas i avtalet att bo i lägenheten behöver stärkas, till exempel genom möjlighet till uppsägning av hyresavtalet om det inte efterföljs.

4 Förändra skyndsamt ebo. Lagen om eget boende (ebo) är ett av de tydligaste hindren mot integration och möjliggör en omfattande svart bostadsmarknad. Därför behöver ebo förändras i grunden.

Mottagningsutredningens förslag är ett steg i rätt riktning och bör genomföras med mycket stor skyndsamhet. Särskild vikt behöver läggas vid att den nya ordningen inte skapar nya administrativa flaskhalsar.

Öppna den lagliga bostadsmarknaden för fler. Att stänga den svarta bostadsmarknaden är nödvändigt för att få bukt med trångboddhet och minska segregation. En minskad svart marknad innebär att fler lägenheter frigörs på den ordinarie marknaden vilket gör att fler kan få ett tryggt boende. Det vore dock naivt att tro att den svarta bostadsmarknaden går att stänga om inte den reguljära bostadsmarknaden samtidigt öppnas för fler.

Några idéer som bör prövas är:

5 Sänk eller ta bort inkomstkravet. Genom ett sänkt eller borttaget krav på inkomst för att få teckna hyresavtal kan fler få ett förstahandskontrakt och etablera sig på bostadsmarknaden. Detsamma gäller om försörjningsstöd accepteras som inkomst.

6 Pröva alternativ till kösystem. Den som har störst behov av en bostad är ofta inte den som har flest köpoäng. Genom att arbeta strategiskt med alternativ till kösystem kan exempelvis lottning bidra till ökad integration. Det finns flera allmännyttiga bostadsbolag runt om i landet som låter en viss del av beståndet gå till en direktuthyrning där de lottas ut.

7 Bygg mer nytt och mer blandat. Många så kallade utsatta bostadsområden är miljonprogramsområden som både är alltför homogena i bostadsutbudet och isolerade från andra delar av staden. Det finns en stor potential att förtäta många bostadsområden och öka intresset från nya kundgrupper till exempel genom att bygga nytt i ett område där det endast finns bebyggelse från 60- och 70-talet. Det finns behov av att fler privata fastighetsägare går in i områden där det tidigare bara funnits allmännyttiga hyresrätter. Gemensamma satsningar kan bidra till integration, att fastighetsvärden stiger och att fler företag etablerar sig i området.

Integration kräver medverkan från privata fastighetsägare.

Allmännyttan arbetar på många fronter för att göra bostadsmarknaden tillgänglig för fler. Vi erbjuder kommunala kontrakt och övergångslägenheter. Vi har generellt lägre inkomstkrav och accepterar oftare försörjningsstöd som inkomst. Tack vare de allmännyttiga bostadsbolagen får fler människor tillgång till en egen bostad till en rimlig kostnad och en del av dem som har det allra svårast på bostadsmarknaden erbjuds en väg in.

Men trots att allmännyttans åtgärder är rätt på kort sikt och avsikten är att bidra till integration, riskerar den långsiktiga effekten av våra åtgärder, om de är ensidiga, att bli ökad segregation. Skillnaderna mellan våra bostadsområden och andra bostadsområden ökar över tid när vi tar ansvar för en allt större andel av de personer som har låga inkomster eller saknar egen försörjning. Integration är inte möjlig utan att privata fastighetsägare är med och delar ansvaret för en bostadsmarknad som fungerar för fler.

Dagens insatser är otillräckliga och konsekvenserna är stora. Allmännyttan är stora fastighetsägare i de områden som kallas utsatta och hos oss bor de flesta nyanlända. Få tar större ansvar för integration än vi. Få har mer kunskap om segregationens kostnader. Få kan med större trovärdighet konstatera att utvecklingen måste vändas och att de insatser som görs är otillräckliga.

Konsekvenserna av att inte agera är flera och stora. Den svarta bostadsmarknaden frodas och göder i sin tur organiserad brottslighet. Otrygghet och trångboddhet tar fäste i våra bostadsområden. Städerna blir alltmer segregerade. Utanförskap går i arv över generationer.
De idéer vi presenterar i dag behöver prövas av politiker och fastighetsägare. Vi kan inte få en fungerande integration utan en fungerande bostadsmarknad.

Kicki Björklund, vd Bostadsbolaget, Göteborg
Gunnar Boquist, vd Hyresbostäder, Norrköping
Juan Copovi-Mena, vd Telge Bostäder och Telge Hovsjö, Södertälje
Thorbjörn Hammerth, vd Vätterhem, Jönköping
Cathrine Holgersson, vd Gavlegårdarna, Gävle
Terje Johansson, vd MKB Fastighets AB, Malmö (ordförande)
Mikael Källqvist, vd Bostads AB Mimer, Västerås
Marie Thelander Dellhag, vd Halmstads Fastighets AB "

DN MÅNDAG 14 MAJ 2018

" Hyresgästföreningen kritisk till förslaget om slopad bytesrätt

Allmännyttans förslag om att begränsa bytesrätten på hyresrätter kan stoppa hela rörligheten på bostadsmarknaden. Det menar Hyresgästföreningen som riktar skarp kritik mot förslaget. – Det är hårresande att man ens föreslår något sådant, säger Marie Linder, förbundsordförande på Hyresgästföreningen.

I torsdags publicerades en debattartikel i DN, där åtta representanter från allmännyttiga bostadsbolag listar en rad förslag på åtgärder för en bättre bostadsmarknad. Ett av förslagen för att råda bot på problemet med svarthandel av hyreskontrakt är att avskaffa, eller kraftigt begränsa, bytesrätten man har som hyresgäst. ”Om bytesrätten avskaffades skulle grunden för den största delen av svarthandeln med lägenheter försvinna”, heter det i debattartikeln. Det får Hyresgästföreningen att reagera.

– Det finns förslag i det här som jag kan tycka är bra, men jag förstår inte att man föreslår att ta bort bytesrätten. Det skulle vara en kollektiv bestraffning för tre miljoner hyresgäster, säger förbundsordföranden Marie Linder.

Med tillstånd från hyresvärden eller Hyresnämnden är det i dag möjligt för hyresgäster att byta lägenheter med varandra.

– Om jag till exempel bor i en tvåa och träffar någon jag vill flytta ihop med, skulle jag inte få byta upp mig då? Likaså för pensionärer som behöver ett mindre boende, säger Marie Linder.
Enligt henne har det aldrig varit så många unga vuxna som bor hos sina föräldrar som det är i dag och 80 procent av landets kommuner

har bostadsbrist – inte minst i Stockholm. Därför förbryllas hon av att allmännyttan kommer med ett sådant här förslag.

– Jag kan inte se hur det här skulle gynna någon som står utanför hyresmarknaden och är ute efter en lägenhet. Det här skulle minska rörligheten på marknaden och det är helt väg att gå, säger Marie Linder.

Hon håller dock med om att svarthandeln med hyreskontrakt måste bekämpas. Hyresgästföreningen står bland annat bakom förslaget om att kriminalisera köp av kontrakt och inte bara säljandet – som det är i dag. Men att begränsa bytesrätten tror de är fel väg att gå.

– Bytesrätten har varit ett av våra fundament och har fungerat väldigt bra. Möjligheten att anpassa boendet efter livets förändring är otroligt viktig, säger Marie Linder.

En av personerna bakom förslagen som tagits fram är Juan Copovi-Mena, vd på Telge Bostäder i Södertälje. Enligt honom är det just bytesrätten som många gånger öppnar upp för svarthandeln.

– En del har knappt flyttat in förrän de ska sätta i gång med bytesked-jor. Det är ofta i de här kedjorna ett skenbyte uppstår. Alltså att det på papperet finns ett lägenhetsbyte, men i själva verket är det ett rent köp det handlar om, säger Juan Copovi-Mena.

Är det rimligt att man inte ska kunna förändra sitt boende om man till exempel får tillökning i familjen?
– Det måste så klart finnas undantagsfall som man måste definiera vad det ska vara för något. Vi har inte gått på djupet i det här, utan vi har sett att det är ett stort problem med bytena och att det behövs en förändring.

Andreas Lindberg
andreas.lindberg@dn.se "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Elbilen vinner på låga milkostnader

Lockas du av att köpa en elbil? Med pressade priser och höjda premier från den 1 juli kan elbilen plötsligt bli billigare än motsvarande version med förbränningsmotor, visar vår uträkning.
– Vi ser en kraftig omställning till laddbara bilar, säger Mats Silfver, riskanalytiker hos Autolease.

Några vanliga argument för att köpa en elbil – förutom den självklara miljöaspekten – är att den är så billig i drift. Med en förbrukning på mellan 1,5 och 2 kWh per mil betyder det ett par kronor per mil, beroende på elavtal.

En bensindriven motsvarighet blir minst 3–4 gånger dyrare att tanka. Elbilen tar också poäng på att vara enklare uppbyggd. En konventionell bil med förbränningsmotor och växellåda kräver mer underhåll och blir därmed dyrare att serva.

Vad som talar emot elbilen är att den har väsentligt högre nypris än motsvarande version med förbränningsmotor.

Så har det varit, men nu börjar elbilarna pressas i pris. Äldre versioner kampanjas och nya modeller får kraftfullare batterier med längre räckvidd till samma eller lägre pris än föregående modell.

Den 1 juli minskar gapet ytterligare. Trycket kommer då från två håll: elbilarna får höjd bonus från 40 000 till 60 000 kronor. Laddhybriderna får bonus kopplad till utsläppen av koldioxid. Och vanliga bilar blir dyrare att äga, ju mer bensin eller diesel de drar, desto högre årlig skatt får de i det nya skattesystemet bonus malus.
Så med hänsyn till dessa förändringar – hur står sig elbilen i kalkylen? Mycket bra visar det sig om man tittar på nettopriser efter avdragen bonus.

Den som väljer en e-Golf kommer då undan med samma milkostnad som en bensindriven version: 34 kronor.

Väljer du Kia Soul el och jämför med Soul 1,6 bensin – ja då blir elbilen mycket billigare: 26 kronor per mil mot 33 för bensinversionen. Förklaringen är att Soul el kampanjas dubbelt just nu, priset är sänkt med 60 000 kronor och till det kommer bonusen på 60 000 kronor.

Även helt nya elbilar står sig väl i konkurrensen. Nya modellen av Nissan Leaf kostar 31 kronor per mil. Väljer du i stället den populära lilla suven Nissan Qashqai med bensinturbon 1,2 och automat kostar den 35 kronor per mil. Modellen Pulsar är egentligen mer jämförbar i storlek med Leaf, och den hamnar på samma milkostnad, men Pulsar har nu slutat tillverkas.

Hyundais miljöklassade trio Ioniq är intressant. Den finns som elbil, som laddhybrid och som vanlig hybrid. Här syns tydligt hur mycket billigare elversionen är att serva jämfört med de övriga två som har dubbla drivsystem. Men ser man till milkostnad blir laddhybriden ändå billigaste alternativet.

För Volkswagen Golf blir det oavgjort – båda versionerna hamnar på 34 kronor per mil.

Svagheten i räkneexemplet är andrahandsvärdet efter 3 år och 6 000 mil. Vi har angett det till 50 procent för alla modeller. Gör den snabba teknikutvecklingen att dagens batteribilar är värdelösa om 3 år – eller är det bensinbilarna som är iskalla då?

Så här resonerar Mats Silfver, expert på riskbedömning hos Autolease. – Mycket intressant att se resultatet av att klimatbonus och malus ger en så pass positiv effekt på kronor per mil netto när man även räknat in driftskostnaden.

– Vi jobbar ju med företag och där ser vi hur kraften i omställningen bara ökar. I fjol var 15 procent av de bilar vi köpte in laddbara, i dag är andelen över 33 procent. Vi räknar med att nå mellan 40 och 50 procent i slutet av året.

– Företagen räknar på vad det betyder totalt sett att byta till laddbara bilar. De är dyrare att köpa in, men ger lägre förmånsvärden med lägre sociala kostnader, lägre driftskostnader och de stärker företagets miljöimage.

– Dagens elbilar med batterier på 35–40 kWh kommer ut som begagnade till privatmarknaden om tre år. Den batterikapaciteten ger 20–30 mils räckvidd och det är fullt tillräcklig för de flesta. Batterierna verkar också hålla prestanda över tid bättre än väntat. Den oro vi tidigare sett verkar obefogad.

– Jag tror att dagens elbilar snarare kan få högre restvärde om tre år än vad ni räknar med i exemplet. Vi ser en sådan kraft i omställningen, säger Mats Silfver.

– Små dieselbilar får det tufft, folk oroar sig för om det kommer fler städer med miljözoner. Men å andra sidan kan dieslarna komma tillbaka till normalstatus igen med hjälp av det gröna bränslet HVO. Vi får se hur det utvecklas.

– Små bensinbilar kommer att efterfrågas även om tre år, förutsatt att de är bränslesnåla, säger han.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

"Fakta. Så här har vi räknat
Vi har dragit av för el-bonusen på 60 000 för batteribilar och 38 333 kronor för laddhybriden Ioniq. Pengarna betalas ut efter 6 månader. Bensinbilarnas officiella förbrukning har ökats med 30 procent för att få en mer realistisk förbrukning. "

Jämförelse elbilar /konventionella bilar 3 år/6 000 mil

hk	Kia Soul el	Kia Soul 1,6 GDI aut	Nissan Leaf Accenta	Nissan Pulsar	Nissan Qashqai 1,2 aut	Hyundai Ioniq el	Hyundai Ioniq laddhybrid	Hyundai Ioniq hybrid	VW e-Golf	VW Golf TSI 130
Pris efter avdragen bonus 60 000	256 600	174 800	309 900	197 900	224 900	316 900	286 567	254 900	343 900	247 400
Årlig kostnad service t o m 6 000 mil	1766	2851	1504	2689	3526	1954	3800	3800	2014	3053
Försäkring/år, halv Sthlm	2816	2784	3152	2783	2693	3398	2879	2792	3225	2988
Årlig fordonsskatt från 1 juli	360	6083	360	2328	3148	360	360	360	360	1590
Blandad förbrukning per mil	2 kWh	0,62	2 kWh	0,51	0,56	2 kWh	0,11	0,34	2 kWh	0,48
Bränslekostnad 2 000 mil/år *	5 200	24 986	5 200	20 553	22 568	5 200	4 433	13 702	5 200	19 344
Elkostnad laddhybrid 1000 mil el							2 600			
Totalt i drift per år	10 142	36 704	10 216	28 353	31 935	10 912	14 072	20 654	10 799	26 975
Årlig drift kronor per mil	5,1	18,4	5,1	14,2	16,0	5,5	7,0	10,3	5,4	13,5
Uppskattat restvärde 50 %	128 300	87 400	154 950	98 950	112 450	158 450	143 284	127 450	171 950	123 700
Total drift 3 år	30 426	110 112	30 648	85 059	95 805	32 736	42 216	61 962	32 397	80 925
Total värdefall och drift 3 år	158 726	197 512	185 598	184 009	208 255	191 186	185 500	189 412	204 347	204 625
Totalt kr per mil	**26**	**33**	**31**	**31**	**35**	**32**	**31**	**32**	**34**	**34**

** Plus 30 procent för bensinbilar, elbilar har en schablonförbrukning på 2 kWh per mil.*
Elbilar schablon 2 kWh per mil á 1,30 kronor inkl moms.
Bensinpris: 15:50 kr per liter.

VW Golf får samma milkostnad för el- och bensindrift.

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

"Små ekonomiska marginaler gör många hushåll sårbara

Kontinuerligt sparande är viktigt för den ekonomiska tryggheten – men vissa är mer sårbara än andra. Var fjärde hushåll har så små marginaler att de inte skulle klara av en oförutsedd utgift på över 10 000 kronor, visar en undersökning.

Den som har två månadslöner i sparbuffert och samtidigt klarar av att spara 10 procent av sin månadslön efter skatt – den har en relativt trygg privatekonomi enligt Swedbanks definition. Men en undersökning som Sifo gjort på uppdrag av banken visar att det bara omfattar knappt hälften av hushållen.

– En del hushåll har fått det väsentligt bättre, men inte alla. Arbetslösa, långtidssjuka och garantipensionärerna är undantag och det är framför allt de som har svårt att få en trygg ekonomi, säger Arturo Arques, privatekonom på Swedbank.

10 procent i månaden är mer än vad 18 procent av hushållen klarar av att spara, enligt undersökningen, och 37 procent uppger att de har mindre än två månadslöner i buffert.

Frånvaron av sparpengar gör att 24 procent inte skulle klara en oförutsedd utgift på över 10 000 kronor och för 14 procent går gränsen redan vid 5 000 kronor – bland kvinnor och yngre är andelen ännu högre.

– Vissa grupper i samhället har det väldigt tufft, men man ska inte förakta ett litet sparande, även ett litet sparande kommer med tiden växa till ett betydande belopp, säger Arturo Arques.

Ett sätt att komma igång är att fokusera på en sak i taget och att satsa på att bygga upp en lättillänglig sparbuffert i första hand. Det säger Jakob König, expert på finansiella tjänster på intresseorganisationen Sveriges konsumenter.

Enligt honom bör pengarna för oförutsedda utgifter placeras säkert på ett bankkonto – och ett tips är att snegla på de mindre aktörerna.
– I dag får man ingen ränta hos de större bankerna, men det finns olika andra mindre aktörer som erbjuder sparande på konto till högre ränta. Var bara uppmärksam på att insättningsgarantin tillämpas, säger han.
Resterande, som är tänkt att användas mer långsiktigt, kan med fördel investeras i fonder eller aktier som ger högre avkastning, förklarar Jakob König.
TT "

"Fakta.
Andel i procent som uppger att de inte klarar av att spara 10 procent av sin inkomst efter skatt varje månad:
Kvinnor: 22 Män: 15
18–29 år: 18

Har mindre än två månadsinkomster i sparbuffert:
Kvinnor: 38 Män: 36
18–29 år: 49

Kan spara 10 procent av sin inkomst efter skatt varje månad och har en sparbuffert på minst två månadsinkomster efter skatt:
Kvinnor: 38 Män: 53
18–29: 31

Har mindre än 10 000 kronor i sparbuffert:
Kvinnor: 29 Män: 19
18–29 år: 37

Andel i procent som har mindre än 5 000 kronor i sparbuffert:
Kvinnor: 17 Män 11
18–29 år: 25

Källa: Sifo-undersökning på uppdrag av Swedbank"

Från 40zn

Kapitel 3: Levnadsförhållanden, inkomstskatter, barnbidrag, bostadsbidrag o d.

99 **Kapitel 3: Levnadsförhållanden, inkomstskatter, barnbidrag, bostadsbidrag o d.**

100 Inkomstskatterna
102 Konsumentverkets beräkningar 2017
105 Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2017
108 Utrymmesstandard

109 Månadskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
109 Årskostnader år 2017, förvärvsarbetande icke-pensionärer.
110 Pensionärer 2017
110 Årskostnader år 2017, pensionärer
112 Exempel:Vad det kan kosta för en 20-åring

112 2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Inkomstskatt i % av inkomst
113 2006-2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn. Över- och underskott
118 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna Skillnad 2006-2014.
119 Skillnad i överskott mellan ensamma och makar/sambor.
120 Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

120 Mer om skatter och bidrag.
123 Barnkostnader
123 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

126 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ståndsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924. Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Parlamentarismens principer att riksdagen skulle ha det översta ansvaret för styrningen av Sverige och inte kungen genomfördes informellt på 1910-talet men blev inte lag förrän 1974 då talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

På 1920-talet hämtades statsministern ibland från de borgerliga partierna, ibland från socialdemokraterna , men 1932 hade socialdemokraterna blivit så starka att de kunde inneha statsministerposten i 44 år till 1976.

Före andra värdskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då “hemmafruar” med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om mannen hade hög inkomst.

Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans. Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor. lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbtete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbetare, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling miskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. “Dynamiska effekter” skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga. Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var

inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginaleffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad.

I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

Från konsumentverkets hemsida, “Koll på penarna”

Konsumentverkets beräkningar 2017

Konsumentverket gör varje år en beräkning av vad som är rimliga kostnader för hushåll av olika storlek. Siffrorna kan vara en utgångspunkt när du vill gå igenom din ekonomi. Du kan också jämföra våra beräkningar med dina egna.

Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso-och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Läs mer
Vill du läsa mer om Konsumentverkets beräkningar kan du gå in på www.konsumentverket.se

Använd beräkningarna
Skriv in ditt hushålls kostnader i tabellen eller använd Konsumentverkets siffror om du är osäker på hur mycket du gör av med. Flytta sedan över dina kostnader till budgeten på sidan 3.

Beloppen i tabellerna har avrundats till jämna tiotal kronor.

Detta innehåller kostnadsposterna

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål.

All mat utom lunch vardagar lagas hemma: Matkostnad där lunch fem dagar per vecka är borträknad, du får själv lägga till kostnad för lunch på restaurang. Barnen äter i skolan.

Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen. Du måste själv lägga till den kostnad du har för detta.

Kläder och skor: Ett basbehov av kläder och skor som används till vardags, på fritiden och vid festligare tillfällen. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

Fritid och lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift med mera.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort.

Personlig hygien: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning med mera samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

Barn-/ungdomsförsäkring: Kostnad för sjuk-och olycksfallsförsäkring för barn och ungdomar, som även omfattas under fritid.

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt-och rengöringsmedel, toalett-och hushållspapper med mera.
Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator med mera. Vitvaror som disk-och tvättmaskin ingår inte.

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning med mera.

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort.
Storstad: över 200 000 invånare.
Mellanstor stad: 50 000–200 000 invånare.
Mindre tätort: under 50 000 invånare.

	1 person	2 personer
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning	500	610
Medier	1040	1090
Hemförsäkring		
storstad	150	170
mellanstor stad	90	100
mindre tätort	90	90
Summa gemensamma kostnader		
storstad	1820	2030
mellanstor stad	1760	1960
mindre tätort	1760	1950

Hushållets gemensamma kostnader per månad

	1 pers	2 pers	3 pers	4 pers	5 pers	6 pers	7 pers
Förbrukningsvaror	130	160	230	270	340	390	450
Hemutrustning	500	610	770	870	970	1 060	1 160
Medier	1 040	1 090	1 210	1 210	1 220	1 320	1 370
Hemförsäkring							
storstad	150	170	190	210	230	230	240
mellanstor stad	90	100	120	130	130	140	140
mindre tätort	90	90	110	110	120	130	130
Summa gemensamma kostnader							
storstad	1 820	2 030	2 400	2 560	2 760	3 000	3 220
mellanstor stad	1 760	1 960	2 330	2 480	2 660	2 910	3 120
mindre tätort	1 760	1 950	2 320	2 460	2 650	2 900	3 110

2017 1 Gäller för barn från 10 år. 2 För 18- och 19-åringar ska kostnaden minskas med 68 kr/månad på grund av fri tandvård.

Individuella matkostnader per månad

	6–11 mån	1 år	2–5 år	6–9 år	10–13 år	14–17 år	18–30 år	31–60 år	61–74 år	75 år >
All mat lagas hemma	710	750	980	1 406	1 700	2 040	2 240	2 110	1 890	1 780
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	540	560	750	1 090	1 310	1 580	1 730	1 630	1 460	1 360

Övriga individuella kostnader per månad

	0 år	1–3 år	4–6 år	7–10 år	11–14 år	15–17 år	18–25 år	26–49 år	50-64 år	65 år >
Kläder och skor	370	500	730	740	730	730	710	690	680	680
Fritid och lek	100	260	440	610	710	740	690	670	660	560
Mobiltelefon	0	0	0	180[1]	210	300	400	300	280	180
Personlig hygien	500	640	140	170	250	370	490[2]	490	480	480
Barn- och ungdomsförsäkring	140	140	140	140	140	140				
Summa kostnader	**1 110**	**1 540**	**1 450**	**1 840**	**2 040**	**2 280**	**2 290**	**2 150**	**2 100**	**1 900**

Individuella kostnader per månad

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2240	2110	1890	1780
Alla måltider i hemmet utom lunch	1730	16300	1460	13600

	18-25år	26-49år	50-64år	65-år
Personlig hygien inkl. tandvård	480*	490	480	480
Kläder och skor	710	690	680	680
Fritid och lek	690	670	660	560
Mobiltelefon	400	300	280	180
Summa kostnader, exklusive livsmedel	2290	2150	2100	1900

* För 18- och 19-åringar minskas summan med cirka 68 kr/månad p.g.a. fri tandvård.

Förvärvsarbetande i åldrar 18-65 år. 2017

Hemförsäkring i storstad.
Konsumentverkets beräkningar baseras på ett basbehov av varor och tjänster och visar exempel på kostnader för detta. I beräkningarna förutsätts att du inte har några funktionsnedsättningar eller sjukdomar som innebär extra utgifter för till exempel hjälpmedel, särskild kost eller mediciner. Det förutsätts också att du bor i lägenhet och inte har några utgifter för trädgård eller reparationer.

Observera att inte alla hushållskostnader ingår i beräkningarna. Kostnader som inte ingår är till exempel boende, resor, hälso-och sjukvård, glasögon, presenter, semester, kalas, alkohol, måltider på restaurang, tobak och spel.

Inga kostnader för semester ingår.

Mat:

All mat lagas hemma: Barn och vuxna äter alla måltider hemma, baserat på Konsumentverkets matsedel som finns på Konsumentverkets webbplats. Det är en fyraveckors näringsberäknad matsedel som täcker dagsbehovet av energi och näring för respektive åldersgrupp. Matsedeln består av frukost, lunch, middag och två till tre mellanmål. Inklusive matlåda till jobbet.
Övriga matkostnader som du har för exempelvis festmåltider och extra fika (hemma eller på uteställe) ingår inte i beräkningen.

	18-30år	31-60år	61-74år	75-år
Alla måltider i hemmet	2240	2110	1890	1780

18-65år:
13x2240+30x2110+4x1890 = 29120+63300+7560=99980=48x**2083**

66-80 år:
66-74år:9x1890+6x1780=17010+10680=27690=15x**1846.**

Personlig hygien inkl. tandvård: Gäller sådant som tvål, tandkräm, blöjor, hårklippning m.m. samt kostnad för ett årligt tandläkarbesök (undersökning) för vuxna.

18-25 år 490 kr per mån. 26-49år 490kr.
50-64år 480kr. 65-år 480kr.

18-65år:
8x490+ 24x490+16x480=3920+11760+7680=23360=48x**487=490**

66-80år: 480 kr per månad.

Kläder, skor: Ett basbehov av vanliga kläder och skor som används till vardags, på fritiden och för något festligare tillfälle. Här ingår även tillbehör som väska, klocka och paraply.

18-65 år:690 kr per mån, 66-80 år 680 kr.

Fritid, lek: Vanliga fritidsaktiviteter, leksaker, böcker, skidor, cykel, föreningsavgift m.m.

18-65 år: 670 kr per mån. 66-80 år 560 kr/mån.

Mobiltelefon: Kostnad för en smarttelefon med kontantkort. **Säg**
18-65 år 290 kr per månad,
66-80 år 180 kr per månad

Gemensamma kostnader per månad:

Förbrukningsvaror: Dagligvaror som främst används för vård och skötsel av hemmet som tvätt- och rengöringsmedel, toalett- och hushållspapper m.m. **1 person 130 kr per mån. 2 pers 160 kr.**

Hemutrustning: Möbler, husgeråd, tv, dator m.m. Vitvaror som disk- och tvättmaskin ingår inte.. **1 pers 500 kr per mån, 2 pers 610 kr.**

Medier: Kostnad för bredband, fast telefoni, tv-licens och dagstidning m.m. **1 pers 1040 kr per mån, 2 pers 1090 kr.**

Hemförsäkring: Kostar olika beroende på hemmets försäkringsbelopp och bostadsort. Storstad: över 200 000 invånare. Mellanstor stad: 50 000– 200 000 invånare. Mindre tätort: under 50 000 invånare.
I person storstad 150 kr per mån. 2 pers 170 kr. (Mellanstad 90/100. Mindre tätort 90/90.)

El. 2010 angavs: Den här posten är en uppskattad genomsnittlig förbrukning i kilowatt i hyreslägenhet: 1 person 180 kWh per månad, 2 personer 240 kWh.
Fortum - ELLEVIO 2016 El i Stockholm, treårskontrakt: fast avgift ca 91 kr per mån. KWh-pris ca 1,36 kr. Gör:
1 person 336 kr per mån. 2 pers 418 kr.
Säg 1 person 340 kr. 2 personer 420 kr.

Övrigt:

Kollektivresor och fackavgifter (inkl a-kassa):
Konsumentverket visar kostnader för en 20- åring, som har egen inkomst och bor i en mellanstor stad. Den egna bostaden är på två rum och kök:
Kollektiva lokalresor 540 kr per månad och fackavgifter (inkl a-kassa) 460 kr per månad. Summa 1000x12= 12000 per år.

I Stockholm kostar busskort 830 kr per mån (pensionär 550 kr)
Säg för åldrar 18-65 år:830+460 =1290kr per mån =15480 kr per år.
För arbetsresor får i skatten dras av delar över 10 000 kr per år, 830 kr per månad ligger under gränsen.

Från SCB 8 mars 2017:

Ny hyresstatistik på kommun- och stadsdelsområdesnivå

Statistiknyhet från SCB 2016-11-09 9.30

För första gången kan SCB presentera hyresstatistik på kommunnivå. Hyror för större städer redovisas också uppdelat efter byggår och antal rum. För Stockholm, Göteborg och Malmö presenteras dessutom hyror på stadsdelsområdesnivå.

Den nya hyresstatistiken visar att genomsnittlig (median) månadshyra för en trerumslägenhet i landet är 6 324 kronor. En tvårumslägenhet har en hyra på 5 141 kronor i genomsnitt.

En lägenhet på ett rum kostar 3 665 kronor per månad, och lägenheter med 4 eller fler rum har en genomsnittlig månadshyra på 7 794 kronor.

Hyrorna varierar dock betydligt mellan olika regioner. Storstäderna har en högre hyresnivå än de mindre kommunerna. Ett hushåll i en kommun med färre än 75 000 invånare får betala drygt 1000 kronor mindre i hyra per månad för en trea än ett hushåll i Stockholm.

Genomsnittlig (median) ny månadshyra för trerumslägenheter 2016 efter region, med felmarginal

Ny månadshyra 2016, kronor	
Stor-Stockholm	6 887 ±131
Stockholm	6 972 ±222
Stor-Göteborg	6 301 ±183
Göteborg	6 381 ±238
Stor-Malmö	6 811 ±214
Malmö	6 984 ±284
Lund	6 686 ±319
Övriga större kommuner	6 237 ± 63
Övriga mindre kommuner	5 959 ±71
Riket	6 324 ±44

*Gränsen mellan större och mindre kommuner går vid 75 000 invånare.

Fastighetens byggår påverkar hyran
Hyrorna varierar betydligt mellan fastigheter byggda olika år. Billigast är det att bo i lägenheter byggda under 1941–1960 och 1961–1980. Här är genomsnittlig (median) hyra för en trerumslägenhet 6 167 respektive 6 127 kronor per månad.

Lägenheter i hus byggda 1981–2000 samt 1940 och tidigare har en något högre snitthyra: 6 954 respektive 7 026 kronor per månad.

I fastigheter byggda mellan 2001 och 2010 är hyran för en trea 8 600 kronor i snitt. Ännu högre är hyran i hus byggda år 2011 eller senare.

Här får man betala 9 782 kronor i snitt per månad för en trerumslägenhet.

Lägsta hyresökningen på nio år
Hyrorna ökade med i genomsnitt 0,7 procent mellan 2015 och 2016. Det är den lägsta hyreshöjningen sedan 2007. Under de senaste nio åren har hyreshöjningen varierat från 0,7 procent (i år) till 3,3 procent mellan år 2008 och 2009. Sedan 2012 har hyreshöjningarna blivit lägre varje år.

Hyresförändring under de senaste nio åren, hela riket

År	**Hyresförändring, procent**
2015/2016	0,7*
2014/2015	1,3
2013/2014	1,7
2012/2013	2,2
2011/2012	2,8
2010/2011	2,4
2009/2010	1,6
2008/2009	3,3
2007/2008	2,7

*Värdet visar medianökningen. Medelökningen är 0,8 %.

Om hyrorna 2016/2017 ökar 0,8 % blir hyrona 2016:
2 rok: 5141 x 1.008 = 5182 kr/mån = 62 184 kr/år, säg **62 400 kr/år** = 5200 kr/mån
3 rok: 6324 x 1,008 = 6375 kr/mån = 76 495 kr/år, **säg 76 800 kr/år** = 6400 kr/mån

Utrymmesstandard :

Enligt Diagram 10.2, sid 225 i SCBs Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok 2008, hade i hyreslägenheter 2002:

Hushåll med en person
- 64 år i genomsnitt ca 1,8 rok (1,77),
65 - år cirka 2,0 rok (2,08).
Hushåll med makar, 2 personer
- 64 år cirka 2,8 rok (2,72),
65 - år cirka 3,0 rok (2,98).
(Siffrorna inom parentes från tabell 10.7 på sid 230 i årsboken).

I bostadsrättslägenheter, tab 10.7 ungefär som i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 1,95 rok,
65- år 2,46.
Makar - 64 år 2,92 rok,
65- år 3,14 rok.

I småhus är rumsantalen cika 2 rum större än i hyrslägenheter:
Ensam - 64 år 4,17 rok,
65 - år 4,19.
Makar - 64 år 4,72,
65 - år 4,64 rok.

Mot bakgrunden av dessa siffor är det rimligt att räkna med
2rok för ensam och
3rok för makar. (Utan barn).

Boverkets grundprincip för bostadsytor innebär kök och vardagsrum samt ett rum per person.

Månadskostnader år 2017, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma eller matlåda	2090	4180
Hygien (personlig)	490	980
Kläder och skor	690	1380
Lek och fritid	670	1340
Mobiltelefon	290	580
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420
Summa per månad 2017	**6390**	**10910**

Årskostnader år 2017, förvärvs-arbetande icke-pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Summa per månad 2017	**6390**	**10910**
enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	**76680**	**130920**
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	139080	207720
Förvärvsarbetande:arbets-resor+ fackavgifter säg	15480	30960
Summa per år 2017: bostad + övrigt	**154560**	**238680**
Här är inget räknat för höga semesterkostnader eller andra resor än lokalresor.		
Säg för enkelhets skull, avrundat	**155000**	**239000**

2 personer 154 % av ensam.

Pensionärer 2017

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam	2 personer
Livsmedel. Alla mål äts hemma	1850	3700
Hygien (personlig)	480	960
Kläder och skor	680	1360
Lek och fritid	560	1120
Mobiltelefon	180	360
Förbrukningsvaror	130	160
Hemutrustning (inklusive dator)	500	610
Media (Fast telefon, Internet mm)	1040	1090
Hemförsäkring	150	170
Hushålls-el	340	420
Summa per månad 2017	**5910**	**9950**

Kollektiva lokalresor säg 240 kr per månad per person, medger 6 tur- och returresor i månaden i Stockholm = 2880 kr per år.
Vårdkostnad 1100 kr per år (gräns i försäkringen)
Läkemedelskostnad 2200 kr per år (gräns i försäkringen)

Hemtjänst: Säg (lågt räknat) ensam 1200 kr per år, makar 1800 per år.

Summa för dessa kostnader 2880+1100+2200 = 6180 kr per person.
samt med hemjänst:
Ensam 7380 kr per år
Makar/sambor 14160 kr per år

Årskostnader år 2017, pensionärer.

Individuella respektive gemensamma kostnader:	Ensam.	2 personer
Summa per månad 2017	**5910**	**99500**
enligt månadsedovisningen. 2017 per år:	**67440**	**115320**
Bostadshyra per år säg : Ensam 2rok, 12x 5200	62400	
2 personer 3rok, 12x 6400		76800
Summa per år 2017, bostad + övrigt	129840	192120
Lokalresor m m säg	7380	14160
Vård, läkemedel Hemtjänst.		
Summa per år 2017: bostad + övrigt	**137220**	**206280**
Säg för enkelhets skull, avrundat	**137000**	**206000**

2 personer 150 % av ensam.

Från konsumentverkets Koll på pengarna 8 mars 2017

Ekonomi för unga

Redan som ung behöver du lära dig att ha koll på din ekonomi. Kläder, fika, resor, mobiltelefon och körkort är några exempel på saker som kostar pengar.

Dina föräldrar måste betala för ditt uppehälle tills du fyller 18 år, eller tills du är 21 år om du fortfarande går i gymnasiet. I ditt uppehälle ingår bland annat mat, bostad och kläder. Men tjänar du egna pengar är det bra om du betalar en del för att bo hemma. I tabellen på nästa sida kan du se vad som är rimligt att betala.

Dina egna pengar

Från att du fyllt 16 år får du bestämma över de pengar du själv tjänat. Om du vill ingå ett avtal innan du fyllt 18 år måste dina föräldrar godkänna det. Annars är avtalet ogiltigt och dina föräldrar kan kräva att köpet ska gå tillbaka.

För att få egna pengar när du går i skolan kan du prata med dina föräldrar om att låta dig få en del av studiebidraget. Har du möjlighet kan du ta ett extrajobb under kvällar och helger för att tjäna egna pengar. Under sommaren brukar det även finnas en hel del sommarjobb som ger dig möjlighet att tjäna egna pengar.

Koll på din ekonomi

Ett bra sätt att få koll på sina pengar är att göra en budget. Då ser du dina inkomster och utgifter. På sidan 3 kan du läsa om hur du gör en budget. Att till exempel ta en fika på stan en gång i veckan blir cirka 2 600 kr på ett år! Fler exempel kan du hitta på sidan 8.

Flytta hemifrån

När du flyttar hemifrån får du eget ansvar för både din ekonomi och ditt boende. Du måste betala för sådant som du inte behövde betala för hemma och ha koll på vad som ska göras och när det ska göras. En förutsättning för att klara av att sköta ett hushåll är att ha koll på både inkomster och utgifter.

Alla kostnader blir plötsligt dina

När du bor hemma hos föräldrarna finns till exempel köksgrejer, el, möbler och dammsugare redan på plats. I ett eget boende är det du som måste se till att allt finns – och du måste betala för det.

Det är bra att skaffa en hemförsäkring när du flyttar hemifrån, det kostar runt 100 kronor i månaden. Om något försvinner eller går sönder så kan du få ersättning och slipper betala allt själv.

Räcker pengarna?

Förutom hyra och andra kostnader för din bostad ska pengarna räcka till annat. Räkna ut hur mycket pengar du har över efter att hyran är betald. Pengarna ska räcka till mat, el, hemförsäkring, mobiltelefon och nöjen. Se över din ekonomi - kanske finns det möjlighet att spara lite varje månad?

Om du inte har råd att betala en räkning så är det viktigt att du genast kontaktar den du fått räkningen av. En obetald räkning på 600 kronor kan snabbt komma upp i över 2 000 kronor om du inte gör något åt det. På sidorna 4-5 kan du läsa mer om vad du kan göra när pengarna inte räcker och se ett exempel på vad som händer med en obetald räkning.

Tänka ekonomiskt

Det finns flera saker du kan göra för att minska på dina utgifter. Istället för att bo själv kan du dela boende med någon. Då är ni flera som delar på de gemensamma kostnaderna. Du kanske inte heller kan inreda hela din lägenhet på en gång, det kan vara bra att vänta lite och känna efter vad du egentligen behöver. Ett annat sätt att spara pengar kan vara att till exempel köpa begagnade möbler och begagnat porslin. Exempel:

Exempel:Vad det kan kosta för en 20-åring med egen inkomst att bo hos föräldrar eller ha eget boende

Utgifter per månad	Bo hos föräldrar	Eget boende
All mat lagas hemma utom lunch vardagar	1 730	1 730
Förbrukningsvaror	70*	130
Hemutrustning	260*	700
Medier	260*	840
Hyra	1 890*	5 120
Hemförsäkring	30*	100
Summa hushållsutgifter	**4 240**	**8 620**
Övriga utgifter		
Personlig hygien	490	490
Kläder och skor	710	710
Fritid	690	690
Mobil	400	400
Äta lunch ute (20 ggr/månad)	1 760	1 760
Resor med lokaltrafik	540	540
Medlemskap i fack och a-kassa	460	460
Summa övriga utgifter	**5 050**	**5 050**
Total summa utgifter	**9 290**	**13 670**

* En fjärdedel av hushållets kostnader eftersom beräkningen utgår ifrån ett hushåll med fyra personer.

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Inkomstskatt i % av inkomst
6001	622	7464	5379	64548	-90452		10,4
7001	844	10128	6157	73884	-81116		12,1
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		13,3
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		14,3
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		15,1
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		15,8
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		17,0
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		18,0
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		18,8
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	19.5
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	20,1
17001	3518	42216	13483	161796	6796		20.7
18001	3814	45768	14187	170244	15244		21,2
19001	4110	49320	14891	178692	23692		21,6
20001	4435	53220	15566	186792	31792		22,2
21001	4731	56772	16270	195240	40240		22.5
22001	5027	60324	16974	203688	48688		22,8
23001	5323	63876	17678	213136	57136		23,1
24001	5619	67428	18382	220584	65584		23,4
25001	5915	70980	19086	229032	74032		23,7
26001	6211	74532	19790	237480	82480		23,9
27001	6507	78084	20477	245928	90928		24,1
29001	7096	85152	21905	262860	107860		24,5
30001	7394	88728	22607	271284	116284		24.6
35001	9044	108528	25957	311484	156484		25,8
40001	11199	134388	28802	345624	190624		28,0
45001	13849	166188	31152	373824	218824		30.8
50001	16499	197988	33502	402024	247024		33,0
55001	19333	231996	35668	428016	273016		35,2
60001	22383	268596	37618	451416	296416		37,3

2006. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4200 kr per mån = 50400 kr per år för ensam och 5100 kr per mån för makar/sambor= 61 200kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 120 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 180 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	**Årsinkomst per person**
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott/år	
6001	1364	16368	4637	55644	-64356		-68712 (55644x 2-180000)	
7001	1628	19536	5373	64476	-55524		-51048	84 000
8001	1892	22704	6109	73308	-46692		-33384	96 000
9001	2161	25932	6840	82080	-37920		-15840	108 000
10001	2491	29892	7510	90120	-29880		240 kris-	120 000
11001	2849	34188	8152	97824	-22176		15648 gräns	132 000
12001	3212	38544	8789	104468	-14532		20936	144 000
13001	3575	42900	9426	113112	- 6888		46224	156 000
14001	3938	47256	10063	120756	756	kris-	61512	168 000
15001	4301	51612	10700	128400	8400	gräns	76800	180 000
16001	4664	55968	11337	136044	16044		92088	192 000
17001	5027	60324	11974	143688	23688		107376	204 000
18001	5390	64680	12611	151332	31332		122554	216 000
19001	5753	69036	13248	158976	38976		137952	228 000
20001	6151	73812	13850	166200	46200		152400	240 000
21001	6514	78168	14487	173844	53844		167688	252 000
22001	6877	82524	15124	181488	61488		182976	264 000
23001	7240	86880	15761	189132	69132		198264	276 000
24001	7603	91236	16398	196776	76776		213552	288 000
25001	7966	95592	17035	204420	84420		228840	300 000
26001	8324	99888	17677	212124	92124		244248	312 000
27001	8799	105588	18202	218424	98424		256848	324 000
29001	9859	118308	19142	229704	109704		279408	348 000
30001	10389	124668	19612	253344	115344		290688	360 000
35001	13039	156468	21962	263544	143544		347088	420 000
40001	15731	188772	24270	291240	171240		402480	480 000
45001	18631	223572	26370	316440	196440		452880	540 000
50001	21531	258372	28470	341640	221640		503280	600 000
55001	24431	293172	30570	366840	246840		553680	660 000
60001	27331	327972	32670	392040	272040		604080	720 000

2008. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4300 kr per mån = 51 600 kr per år för ensam och 5200 kr per mån för makar/sambor= 62 400kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 124 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 186 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Överskott/år		Överskott /år	
6001	836	10032	5165	61980	-62020		-62040 (61980x2-186000)	
7001	1074	12888	5927	71124	-52876		- 43752	**Ensams förbättring på skatten 2006 - 2008**
8001	1338	16056	6663	79956	-44044		-26088	
9001	1602	19224	7399	88788	-35212		-8424	
10001	1910	22920	8091	97092	-26908		8184 kris-	
11001	2230	26760	8771	105252	-18748		24504 gräns	3428
12001	2551	30612	9450	113400	-10600		40800	3932
13001	2872	34464	10129	121548	- 2452		57096	4436
14001	3193	38316	10808	129696	5696	kris-	73392	4940
15001	3513	42156	11488	137836	13856	gräns	83672	5456
16001	3834	46008	12167	146004	22004		106008	5960
17001	4155	49860	12846	154152	30152		122304	6464
18001	4475	53700	13526	162312	38312		138624	6980
19001	4796	57552	14205	170460	46460		154920	7484
20001	5149	61788	14852	178224	54224		170448	8024
21001	5470	65640	15531	186372	62372		186744	8528
22001	5790	69480	16211	194532	70532		203064	9044
23001	6111	73332	16890	202680	78680		219360	9548
24001	6435	77220	17569	210892	86828		235784	10052
25001	6766	81192	18235	218882	94820		251764	10400
26001	7097	85164	18904	226848	102848		267696	10724
27001	7428	89136	19573	234876	110876		283752	12452
29001	8247	98964	20754	249048	125048		312096	15344
30001	8777	105324	21224	254688	130688		323376	15344
35001	11427	156468	23574	282888	158888		379776	15344
40001	14077	168924	25924	311088	187088		436176	15848
45001	16874	202488	28127	337524	213524		489048	17084
50001	19774	237288	30227	362724	238724		539448	17084
55001	22674	272088	32327	387924	263924		589848	17084
60001	25574	306888	34427	413124	289124		640248	17084

2009. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4450 kr per mån = 53 400 kr per år för ensam och 5420 kr per mån för makar/sambor= 65 040kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 130 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 195 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	729	8748	5272	63264	-66736		-68472 (63264x2-195000)	
7001	977	11724	6024	72288	-57712		- 50424	**Ensams**
8001	1225	14700	6776	81312	-48688		-32376	**förbättring**
9001	1474	17688	7527	90324	-39676		-14352	**på översk.**
10001	1745	20940	8256	99072	-30928		3144 kris-	**2006 - 2009**
11001	2055	24660	8946	107352	-22648		19704 gräns	- 472
12001	2365	28380	9636	115632	-14368		36264	+164
13001	2676	32112	10325	123900	- 6100		52800	788
14001	2986	35832	11015	132180	2180	kris-	69360	1424
15001	3297	39564	11704	140448	10448	gräns	85896	2048
16001	3607	43284	12394	148728	18728		102456	2684
17001	3918	47016	13083	156996	26996		118992	3308
18001	4228	50736	13773	165276	35276		135552	3944
19001	4539	54468	14462	173544	43544		152088	4568
20001	4881	58572	15120	181440	51440		167880	5240
21001	5191	62292	15810	189720	59720		184440	5876
22001	5502	66024	16499	197988	67988		200976	6500
23001	5812	69744	17189	206268	76268		217536	7136
24001	6123	73476	17878	214536	84536		234072	7760
25001	6437	77244	18564	222768	92768		250536	8348
26001	6768	81216	19233	230796	100796		266592	8672
27001	7100	85200	19901	238812	108812		282624	10388
29001	7761	93132	21240	254880	124880		314760	15176
30001	8091	97092	21910	262920	132920		330840	17576
35001	10444	125328	24557	294684	164684		394368	21140
40001	13094	157128	26907	322884	192884		450768	21644
45001	15759	189108	29242	350904	220904		586808	24464
50001	18659	223908	31342	376104	246104		557208	24464
55001	21559	258708	33442	401304	271304		557208	24464
60001	24459	293508	35542	426504	296504		658008	24464

2010. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							**Makar lika inkomst**	
Mån lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	687	8244	5314	63768	-70232		-73464 (63768x2-201000)	
7001	918	11016	6083	72996	-61004		- 55008	**Ensams**
8001	1149	13788	6852	82224	-51776		-36552	**förbättring**
9001	1380	16560	7621	91452	-42548		-18096	**på översk.**
10001	1644	19728	8357	100284	-33716		-432 kris-	**2006 - 2010**
11001	1943	23316	9058	108696	-25304		16392 gräns	-3128
12001	2244	26928	9757	117084	-16916		33168	-2384
13001	2545	30540	10456	125472	- 8528		49944	-1640
14001	2846	34152	11155	133860	- 140	kris-	66720	-896
15001	3147	37764	11854	142248	8248	gräns	83496	-152
16001	3448	41376	12553	150636	16636		100272	592
17001	3749	44988	13252	159024	25024		117048	1336
18001	4050	48600	13951	167412	33412		133824	2080
19001	4351	52212	14650	175800	41800		150600	2824
20001	4682	56184	15319	183828	49828		166656	3628
21001	4983	59796	16018	192216	58216		183434	4372
22001	5284	63408	16717	200604	66604		200208	5116
23001	5585	67020	17416	208992	74992		216984	5860
24001	5886	70732	18115	217380	83380		233760	6604
25001	6201	74412	18800	225600	91600		250200	7180
26001	6532	78384	19469	233628	99628		266256	7504
27001	6863	82356	20138	241656	107656		282312	9232
29001	7524	90288	21477	257724	123724		314448	14020
30001	7854	94248	22147	265764	131764		330528	16424
35001	10134	121608	24867	298404	164404		395808	20860
40001	12784	153408	27217	326604	192604		452208	21364
45001	15434	185208	29567	354804	220804		508608	24364
50001	18323	219876	31678	380136	246136		559272	24496
55001	21223	254676	33778	405336	271336		609672	24496
60001	24123	289476	35878	430536	296536		660072	24496

2011. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4700 kr per mån = 56 400 kr per år för ensam och 5700 kr per mån för makar/sambor= 68 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 134 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 201 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	680	8160	5321	63852	-70148		- 73296
7001	911	10932	6090	73080	-60920		- 54840
8001	1142	13704	6859	82308	-51692		- 36384
9001	1373	16476	7628	91536	-42464		- 17928
10001	1630	19560	8371	100452	-33548		- 96 kris-
11001	1930	23160	9071	108852	-25148		16704 gräns
12001	2231	26772	9770	117240	-16760		33480
13001	2532	30384	10469	125628	- 8372		50256
14001	2833	33996	11168	134016	16 kris-		67032
15001	3134	37608	11867	142404	8404	gräns	83808
16001	3435	41220	12566	150792	16792		100584
17001	3736	44832	13265	159180	25180		117360
18001	4037	48444	13964	167568	33568		134136
19001	4338	52056	14663	175956	41956		150912
20001	4669	56028	15332	183984	49984		166968
21001	4970	59640	16031	192372	58372		183794
22001	5271	63252	16730	200760	66760		200520
23001	5572	66864	17429	209148	75148		217296
24001	5873	70476	18128	217536	83536		234072
25001	6181	74172	18820	225840	91840		250680
26001	6510	78120	19491	233892	99892		266784
27001	6843	82116	20167	242004	108004		283008
29001	7504	90048	21497	257964	123964		314928
30001	7834	94008	22167	266004	132004		331008
35001	9931	119172	25070	300840	166840		400680
40001	12581	150972	27420	329040	195040		457080
45001	15231	182772	29770	357240	223240		513480
50001	18054	216648	31947	383364	249364		565728
55001	20954	251448	34047	408564	274564		616128
60001	23854	286248	36147	433764	299764		666528

2012. Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 4900 kr per mån = 58 800 kr per år för ensam och 6000 kr per mån för makar/sambor= 72 000 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 142 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 216 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	660	7920	5341	64092	-77908		- 87816
7001	891	10692	6110	73320	-73178		- 69360
8001	1122	13464	6879	82548	-59452		- 50904
9001	1353	16236	7648	91776	-50224		- 32448
10001	1591	19092	8410	100920	-41080		- 14160 kris-
11001	1891	22692	9110	109320	-32680		2640 gräns
12001	2192	26304	9809	117708	-24492		19416
13001	2493	29916	10508	126096	-15904		36192
14001	2794	33528	11207	134484	-7516	kris-	52968
15001	3095	37140	11906	142872	872	gräns	69744
16001	3396	40752	12605	151260	9260		86520
17001	3697	44364	13304	159648	17648		113296
18001	3998	47976	14003	168036	26036		120072
19001	4299	51588	14702	176424	34424		136848
20001	4630	55560	15371	184452	42452		152904
21001	4931	59172	16070	192840	50840		169680
22001	5232	62784	16769	201228	59228		186456
23001	5533	66396	17468	209616	67616		217296
24001	5834	70008	18167	218004	76004		203232
25001	6135	73620	18866	226392	84392		236784
26001	6451	77412	19550	234600	92600		253200
27001	6782	81384	20219	242628	100628		269256
29001	7445	89340	21556	258672	116672		301344
30001	7775	93300	22226	266712	124712		317424
35001	9565	114780	25436	305232	163232		394464
40001	12215	146580	27786	333432	191432		45o864
45001	14865	178380	30136	361632	219632		507264
50001	17578	210396	32423	389076	247076		562152
55001	20478	245736	34523	414276	272276		612552
60001	23378	280536	36623	439476	297476		662952

2013 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6100 kr per mån för makar/sambor= 73 200 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 220 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	575	6900	5426	65112	-79888		- 89776
7001	779	9348	6222	74664	-70336		- 70672
8001	982	11784	7019	84228	-60772		- 51544
9001	1185	14220	7816	93792	-51208		- 32416
10001	1388	16656	8613	103356	-41080		- 13288 kris-
11001	1651	19812	9350	112200	-32800		4400 gräns
12001	1916	22992	10085	121020	-23980		22040
13001	2180	26160	10821	129852	-15148		39704
14001	2445	29340	11556	138672	-6328	kris-	57344
15001	2683	32196	12318	147816	2816	gräns	75632
16001	2948	35376	13053	156636	11636		93272
17001	3240	38880	13761	165132	20132		110264
18001	3504	42048	14497	173964	28964		127928
19001	3769	45228	15232	182784	37784		145568
20001	4060	48720	15941	191292	46292		162584
21001	4325	51900	16676	200112	55112		180224
22001	4590	55080	17411	208932	63932		197864
23001	4855	58260	18146	217752	72752		215504
24001	5120	61440	18881	226572	81572		233144
25001	5384	64608	19617	235404	90404		250808
26001	5655	67860	20346	244152	99152		268304
27001	5946	71352	21055	252660	107660		285320
29001	6529	78348	22472	269664	124664		319328
30001	6819	81828	23182	278184	133184		336368
35001	8269	99228	26732	320784	175784		421568
40001	10654	127848	29347	352164	207164		484328
45001	13104	157248	31897	382764	237764		545528
50001	15554	186648	34447	413364	268364		606728
55001	18244	218928	36754	441084	296084		662168
60001	20944	251328	39057	468684	323684		717368

2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5100 kr per mån = 61 200 kr per år för ensam och 6200 kr per mån för makar/sambor= 74 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 145 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 222 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	629	7548	5372	64464	-80536		- 93072
7001	851	10212	6150	73800	-71200		- 70672
8001	1073	12876	6928	83136	-61864		- 55728
9001	1295	15540	7706	92472	-52528		- 37056
10001	1517	18204	8484	101808	-43192		- 18384 kris-
11001	1757	21084	9244	110928	-34072		-144 gräns
12001	2052	24624	9949	119388	-25612		16776
13001	2378	28536	10623	127476	-17524		32952
14001	2644	31728	11357	136284	-8716	kris-	50568
15001	2940	35280	12061	144732	-268	gräns	67464
16001	3236	38832	12765	153180	8180		84360
17001	3561	42732	13440	161280	16280		100560
18001	3828	45936	14173	170076	25076		118152
19001	4124	49488	14877	178524	33524		135048
20001	4449	53388	15552	186624	41624		151248
21001	4745	56940	16256	195072	50072		168144
22001	5041	60492	16960	203520	58520		185040
23001	5337	64044	17664	211968	66968		201936
24001	5633	67596	18368	220416	75416		218832
25001	5929	71148	19072	228864	83864		222000
26001	6224	74688	19777	237324	92324		218808
27001	6520	78240	20481	245772	100772		269544
29001	7112	85344	21889	262668	117668		303336
30001	7417	89004	22584	271008	126008		320016
35001	9067	108804	25934	311208	166208		400416
40001	11525	138300	28476	341712	196712		461424
45001	14175	171700	30826	369912	224912		517824
50001	16825	201900	33176	398112	253112		574224
55001	19670	236040	35331	423972	278972		625944
60001	22570	270840	37431	449172	304172		676344

Skattetabell:
/www.skatteverket.se/download/18.3810a01c150939e893fbaed/manadslon_tabell33.pdf

Kolumnindelningen för 2016 års skattetabell

Skattetabell för beräkning av skatteavdrag för år 2016
Arbetsgivare gör skatteavdrag vid varje utbetalningstillfälle. På inkomst som är huvudinkomst görs skatteavdrag enligt tabell eller enligt beslut från Skatteverket. På ersättningar som inte är huvudinkomst görs skatteavdrag med 30 %. Skatteavdrag ska inte göras om den sammanlagda ersättningen till arbetstagaren beräknas bli lägre än 1 000 kr under året.

Kolumnindelning
I de lägsta inkomstskikten blir skatteavdraget större om allmän pensionsavgift ska betalas på inkomsten. Denna avgift betalas av personer som är födda 1938 eller senare. Skattereduktionen för arbetsinkomster (jobbskatteavdrag) påverkar också kolumnindelningen eftersom storleken på reduktionen är beroende av om den skattskyldige är över eller under 65 år vid inkomstårets ingång och också av hur stora inkomsterna är.

Tabellerna innehåller sex olika kolumner. Samma skatteavdrag kan förekomma i vissa inkomstskikt i fler än en kolumn.

Kolumn 1 avser löner, arvoden och liknande ersättningar till den som är född 1951 eller senare. Allmän pensionsavgift ska betalas och inkomsten ger rätt till jobbskatteavdrag.

2016 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5300 kr per mån = 63 200 kr per år för ensam och 6450 kr per mån för makar/sambor= 77 400 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 149 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 232 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst	
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år	
6001	630	7560	5371	64452	-84548		- 103096	
7001	852	10224	6148	73788	-75212		- 84424	
8001	1074	12888	6927	83124	-65876		- 65752	
9001	1296	15552	7705	92460	-56540		- 47080	
10001	1518	18216	8483	101796	-47204		- 28408	kris-
11001	1760	21120	9241	110892	-38108		-10216	gräns
12001	2056	24672	9945	119340	-29660		6680	
13001	2352	28224	10649	127788	-21212		23576	
14001	2647	31764	11354	136248	-12752	kris-	40496	
15001	2943	35316	12058	144696	-4304	gräns	57392	
16001	3239	38868	12762	153144	4144		74288	
17001	3535	42420	13466	161592	12592		91184	
18001	3831	45972	14170	170040	21040		108080	
19001	4127	49524	14874	178488	29488		124976	
20001	4452	53424	15549	186588	47588		141176	
21001	4748	56976	16253	195036	46036		158072	
22001	5044	60528	16957	203484	54484		174968	
23001	5340	64080	17661	211932	62932		191864	
24001	5636	67632	18365	220380	71380		208760	
25001	5932	71184	19069	228828	79828		225656	
26001	6228	74736	19773	237276	88276		242552	
27001	6524	78288	20477	245724	96724		259448	
29001	7115	85380	21886	262632	113632		293264	
30001	7423	89076	22578	270936	121936		309872	
35001	9073	108876	25928	311136	166208		390272	
40001	11376	136512	28825	343500	194500		455000	
45001	14026	168312	30975	371700	222700		511400	
50001	16682	200184	33319	399828	250828		567656	
55001	19581	234972	35420	425040	276040		618080	
60001	22631	271572	37370	448440	299440		664880	

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån.	Prelskatt		Efter skatt		Över-		Överskott
lön	/mån	/år	/mån	/år	skott/år		/år
6001	622	7464	5379	64548	-90452		- 109904
7001	844	10128	6157	73884	-81116		- 91232
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		- 72560
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		- 53888
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		- 35216
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		-16808 kris-
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		112 gräns
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		17008
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		33904
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	50800
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	67696
17001	3518	42216	13483	161796	6796		84592
18001	3814	45768	14187	170244	15244		101488
19001	4110	49320	14891	178692	23692		118384
20001	4435	53220	15566	186792	31792		134584
21001	4731	56772	16270	195240	40240		151480
22001	5027	60324	16974	203688	48688		168376
23001	5323	63876	17678	213136	57136		187272
24001	5619	67428	18382	220584	65584		202168
25001	5915	70980	19086	229032	74032		219064
26001	6211	74532	19790	237480	82480		235960
27001	6507	78084	20477	245928	90928		252856
29001	7096	85152	21905	262860	107860		286720
30001	7394	88728	22607	271284	116284		303568
35001	9044	108528	25957	311484	156484		383968
40001	11199	134388	28802	345624	190624		452248
45001	13849	166188	31152	373824	218824		518648
50001	16499	197988	33502	402024	247024		565048
55001	19333	231996	35668	428016	273016		617032
60001	22383	268596	37618	451416	296416		663832

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.

Ensam			Makar lika inkomst		
Mån.	Över-		Överskott		skillnad
lön	skott/år		/år	per person ensam-	en make
6001	-90452		- 109904	-54952	35500
7001	-81116		- 91232	-45616	35500
8001	-71780		- 72560	-36280	35500
9001	-62444		- 53888	-26944	35500
10001	-53108		- 35216	-17608	35500
11001	-43904		-16808 kris-	-8404	35500
12001	-35444		112 gräns	56	35500
13001	-26996		17008	8504	35500
14001	-18548		33904	16952	35500
15001	-10100	kris-	50800	25400	35500
16001	-1652	gräns	67696	33848	35500
17001	6796		84592	42296	35500
18001	15244		101488	50744	35500
19001	23692		118384	59192	35500
20001	31792		134584	67292	35500
21001	40240		151480	78740	35500
22001	48688		168376	84188	35500
23001	58136		187272	93636	35500
24001	65584		202168	101084	35500
25001	74032		219064	109532	35500
26001	82480		235960	117980	35500
27001	90928		252856	126428	35500
29001	107860		286720	143360	35500
30001	116284		303568	151784	35500
35001	156484		383968	191984	35500
40001	190624		452248	226124	35500
45001	218824		508648	254324	35500
50001	247024		565048	282524	35500
55001	273016		617032	308516	35500
60001	296416		663832	331916	35500

Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

För förvärvsarbetande icke-pensionärer 2017 gäller att makar/sambor med lika höga inkonster tillsammans per år får 71 000 kr större överskott sedan inkomstskatt och lägsta rimliga levnadskostnader betalats, jämfört med ensamstående. Per person blir det 35 500 kr, vilket är mycket pengar.

Det nuvarande inkomstskattesystemet är enkelt och bra om man bortser från jobbskatteavdraget och brister i kompensationerna för de höga orimliga skatterna vid de lägsta inkomsterna.

Man måste ha klart för sig att systemet är en kompromiss som kräver kompensationer vid de lägsta inkomsterna. och de kompensationera bör inte ses som bidrag. Systemet gynnar makar/sambor. Kompensationerna måste ta hänsyn till att ensamstående är missgynnade. Det gäller både pensionärer och icke-pensionärer.

Ungdomsbostadsbidragen utgår från en låg levnadsstandard. Pensionsmyndigheten gör kompensationerna för pensionärer med de lägsta inkomsterna på ett sätt som deras tjänstemän inte kan klargöra. Socialförsäkringsministern borde förklara hur det går till och vilken levnadstandard de utgår från. Och ändra de orimliga reglerna för pensionärernas bostadstillägg.

Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. I det följande delar av **http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf**

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska “utanförskapet”. Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det. I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemt med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. .....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017
De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna. "Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt.

Under regeringens arbete med skattereformen 1990 framförde jag synpunkter i den riktning som reformen sedan fick. Brist i systemet är främst att det inte finns bra kompensationer för de lägsta inkomsterna.

Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i

Sven Wimnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sida

70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**

70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas
Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
77 Bostadstillägg för pensionärer.
77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)

78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)
85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)

86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.

87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.

90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013

92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)
94 Så mycket kan du få i bostadstillägg
95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
Avtrappningsregler

98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**

98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.

98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.**

Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.

101 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.

102 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

104 Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf** (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

Kapitel 4: Statistik från SCB om hushåll, inkomster och boende.

Boverket är regeringens myndighet för bostadsproblem och boverket ska behandlas i nästa kapitel. Men Statistiska centralbyrån, SCB, har mer statistik om hushållen och deras boende. Det här kapitlet ska visa delar av SCBs statistik, men det SCB har är mycket och rörigt presenterat. De har mycket artiklar och tabeller men det är svårt att få raka enkla svar på frågor om hushållen och deras boende.

De kom med nya utredningar den 19 april 2018 och delar av det ska visas i det följande. Det som visas är hämtat från följande SCB-avdelningar:

Befolkning
Folkmängd, in- och utvandring, medellivslängd, namn, prognoser m.m
Boende, byggande och bebyggelse
Bostadsbestånd, byggnadskostnader, fastighetspriser, hyror m.m.
Hushållens ekonomi
Boende, inkomster, skatter, utgifter m.m.

128 **Kapitel 4: Statistik från SCB om hushåll, inkomster och boende.**

129 Befolkningsstorlek per kommun, 2015
130 Antal hushåll efter hushållstyp
134 Sammanräknad förvärvsinkomst 2016
136 Taxeringen år 2017 i sammandrag Hela riket,
139 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension

142 Nya svenska medborgare från drygt 160 länder
146 Förväntad medellivslängd per län efter kön, 2013–2017
148 Förändring av antal hushåll per kommun 2017
150 Hushållens boende
150 Högst utbildningsnivå i Stockholmsområdet
151 Invånare med minst treårig eftergymnasial utbildning
152 Utbildningsnivå efter kön
153 Boendeform efter ålder
154 Antal personer/hushåll efter antal rum och kök

155 Drygt 4,8 miljoner bostäder i Sverige
156 Andel hyresrätter och bostadsrätter
157 Antal lägenheter i flerbostadshus
160 Antal och andel hushåll efter boendeform, bostadsarea
163 Genomsnittlig bostadsarea per person efter hushållstyp
167 Låginkomsttagare bor ofta i hyresrätt
167 Ägt småhus vanligaste boendeformen för barn
168 Storstadsområden
169 Övriga kommuner
172 Stora skillnader i lön mellan de högst och lägst betalda yrkena.
176 SCB:s statistik om löner

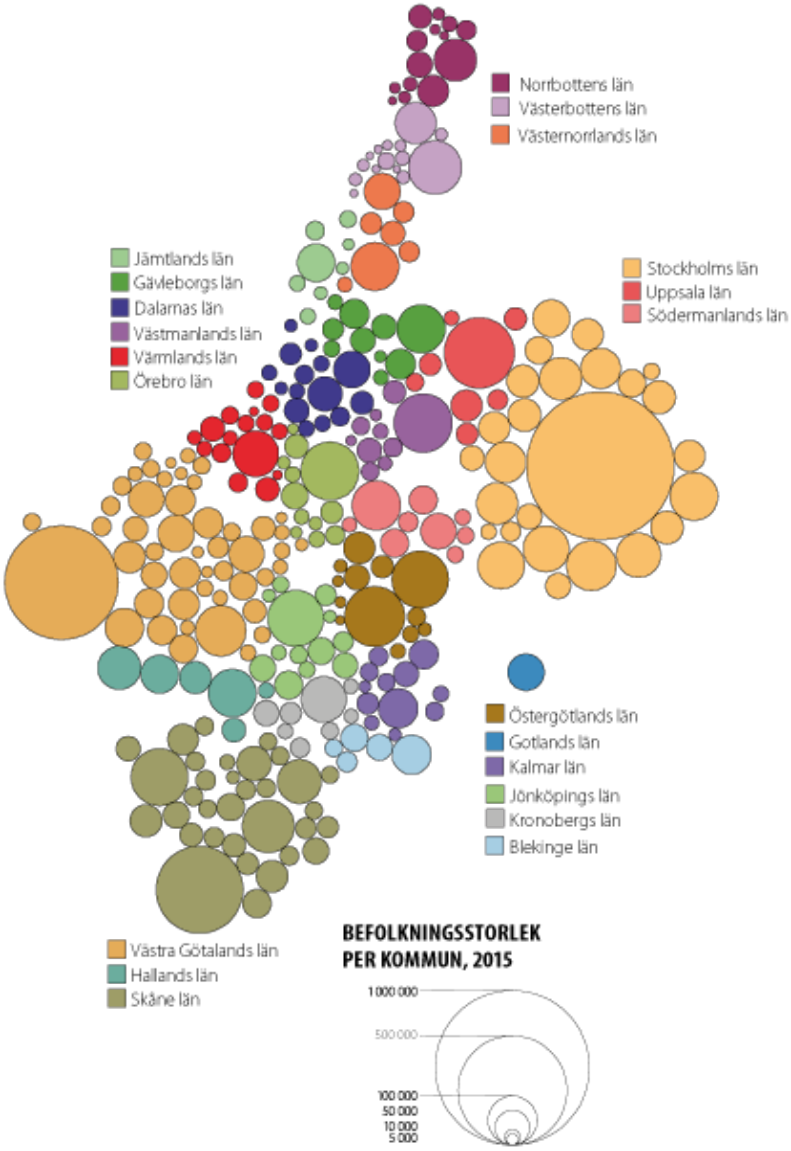

Befolkningsstorlek per kommun, 2015

Från SCB Publicerad: 2017-03-06 (http://www.scb.se/hitta-statistik/)

I kartan ser vi hur många kommuner som finns i varje län, det varierar från 1 i Gotlands län till 49 i Västra Götalands län. Men också att de flesta län har en befolkningsmässigt dominerande kommun, som Östersund i Jämtlands län eller Växjö i Kronobergs län. Det finns dock undantag där det är två kommuner som dominerar befolkningsmässigt, exempelvis Linköping och Norrköping i Östergötlands län samt Falun och Borlänge i Dalarnas län.

I norra Sverige finns flera av de större kommunerna vid kusten och mindre kommuner i länens inland. Men det finns också befolknings-mässigt mindre kommuner i de södra delarna av landet, exempelvis i gränstrakterna mellan Värmlands och Västra Götalands län och diagonalt ned mot gränsen mellan Östergötlands och Kalmar län.

Antal hushåll efter hushållstyp
Kosthushåll boende i Sverige 31/12 respektive år

Hushållstyp	1991	1995	1999	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Fel-marg-inal (±)
Samtliga individer	8 494	8 584	8 686	8 751	8 882	8 905	8 940	8 978	9 029	9 135	9 218	9 335	9 393	62
Samtliga hushåll	4 141	4 244	4 349	4 363	4 441	4 465	4 477	4 555	4 628	4 660	4 656	4 725	4 766	35
Genomsnittligt antal personer per hushåll	2,05	2,02	2,00	2,01	2,00	1,99	2,00	1,97	1,95	1,96	1,98	1,98	1,97	
Ensamboende kvinnor	960	996	1 052	1 073	1 033	1 076	1 041	1 095	1 107	1 127	1 137	1 168	1 182	44
18–24	112	120	119	127	113	115	116	138	147	136	132	129	135	16
25–34	100	110	141	155	140	123	138	142	151	161	161	152	173	18
35–49	100	117	113	109	95	122	117	116	114	122	131	147	130	16

50–64	165	179	191	196	235	236	215	231	216	234	225	225	226	21
65–74	200	178	158	158	149	154	158	154	161	182	190	205	206	20
75–	283	292	331	329	302	326	297	313	317	292	299	310	312	24
Ensamboende män	867	929	1 005	956	1 024	1 001	1 039	1 096	1 141	1 137	1 107	1 130	1 135	44
18–24	137	140	117	119	126	132	140	142	160	132	120	140	125	16
25–34	228	240	261	235	240	213	233	236	234	255	250	270	254	22
35–49	206	202	238	238	248	238	245	277	267	244	245	238	234	21
50–64	129	169	201	182	222	213	225	245	258	260	266	246	254	22
65–74	82	94	84	77	92	92	95	95	112	132	118	130	159	18
75–	86	84	105	105	95	112	102	100	109	114	109	106	109	15
Sammanboende utan barn	1 023	1 022	988	1 015	1 038	1 038	1 047	1 026	1 030	1 012	1 008	989	1 003	27
18–24	41	43	32	37	35	33	32	37	29	28	30	24	22	5
25–34	104	100	100	102	105	112	101	103	88	80	88	80	78	9
35–49	107	117	82	83	79	73	75	83	71	72	76	71	70	8

50–64	332	374	399	414	414	423	424	377	403	386	347	331	340	18
65–74	276	236	217	215	225	233	239	256	266	284	282	294	303	17
75–	163	153	158	164	179	163	177	169	174	162	185	187	190	13
Sammanboende med barn 0–19 år	926	895	884	889	888	902	900	906	887	897	924	923	899	25
1 barn	342	326	303	324	316	320	318	323	330	336	338	326	305	16
2 barn	394	388	391	390	395	420	414	418	403	411	427	434	435	19
3+ barn	190	181	190	174	176	162	168	165	154	150	160	163	159	12
Ensamstående kvinnor med barn	180	200	205	224	233	220	220	204	222	229	213	223	227	11
1 barn	110	111	109	116	123	119	125	113	120	127	124	126	131	9
2+ barn	70	89	96	108	110	101	95	91	103	102	88	97	96	7
Ensamstående män med barn	35	37	45	46	61	76	61	56	66	67	71	70	72	7
1 barn	24	25	30	30	42	53	37	38	46	44	44	47	46	6

2+ barn	11	12	15	16	19	23	24	18	20	24	27	22	26	4
Övriga samman-boende hushåll	86	95	94	96	91	82	95	94	96	109	113	124	129	9
Övriga ensam-stående hushåll	65	71	76	64	74	70	73	79	79	82	84	99	118	10

Definitioner och förklaringar

Med kosthushåll menas det hushåll som utgörs av alla personer som den 31 december respektive år bodde i samma bostad och hade gemensam ”hushållning”. I kosthushållet ingår barn som är 18 år eller äldre och bor hemma. Ett kosthushåll kan också bestå av flera generationer, syskon eller kompisar som bor tillsammans och har gemensamt hushåll.

Personer som normalt tillhör kosthushållet, men som tillfälligt befann sig på annan ort p.g.a. arbete, studier eller militärtjänstgöring ingår i kosthushållet. Barn, som bor lika mycket hos separerade föräldrar, tillhörde fram till 2009 det intervjuade hushållet om de var folkbokförda där. Från och med 2009 ingår de i hushållet som intervjuas. För bortfallet skapas kosthushållet enligt RTB-familj. Bortfallet ökar för varje år, 2013 var bortfallet knappt 50 %.

RTB-familj baseras på folkbokföringen. En RTB-familj utgörs av maximalt två generationer där personerna har relationer med varandra och är folkbokförda på samma fastighet. Med relation menas giftermål, registrerat partnerskap, biologisk förälder, adoptivförälder och vårdnadshavare. Om fler än två generationer är folkbokförda på samma fastighet bildas den första familjen med utgångspunkt från den yngsta generationen. Det stor svaghet med detta begrepp är att en sambofamilj utan gemensamma barn inte kan kopplas samman utan redovisas som ensamstående.

Källa SCB

Sammanräknad förvärvsinkomst 2016 – decilindelning

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Decil-grupper	Kvinnor och män		Kvinnor		Män	
	20– år	20–64 år	20– år	20–64 år	20– år	20–64 år
1	23 539	11 855	24 991	13 251	22 133	10 504
2	111 190	96 357	104 008	90 653	126 161	104 022
3	162 579	177 761	143 746	161 123	192 653	200 890
4	206 477	241 790	179 246	218 456	240 117	273 288
5	251 402	289 357	218 903	262 378	290 438	321 683
6	297 192	327 932	261 737	298 395	336 518	360 821
7	341 016	366 646	303 328	332 297	381 213	402 012
8	391 097	414 336	346 606	372 230	433 828	452 057
9	463 431	486 239	407 708	432 668	514 878	535 337
10	752 455	789 273	613 585	649 484	865 426	899 699

Medelvärde topp 5 %	935 401	982 470	737 509	781 471	1 092 900	1 139 223
Medelvärde topp 1 %	1 614 378	1 709 900	1 150 340	1 220 417	1 971 254	2 078 832
Medelvärde 1	300 038	320 155	260 386	283 093	340 337	356 031
Medelvärde 2	312 291	337 381	269 922	296 997	355 706	376 819
P10	78 884	49 840	76 233	49 678	82 463	50 000
P25	162 932	179 144	143 910	161 982	193 476	201 199
P50 median	274 597	309 374	240 330	281 254	314 541	341 550
P75	390 286	413 527	345 998	371 408	433 339	450 224
P90	519 164	544 942	452 179	478 126	580 713	601 540
P90/P10	6,6	10,9	5,9	9,6	7,0	12,0
Gini-koefficient	0,362	0,361	0,347	0,344	0,36	0,365

Definitioner och förklaringar

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjuk-penning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan.
Medelvärde 1 beräknas för samtliga. Medelvärde 2 beräknas för de som har en inkomst.
Decilgrupp är en tiondel av befolkningen. Värdet som anges är medelvärdet i respektive grupp. Decilgrupp 1 är den tiondel av befolkningen som har lägst inkomst.
Percentiler/Gränsvärden - Värdet som avgränsar den första tiondelen av populationen kallas P10 medan värdet som avgränsar den översta tiondelen av populationen benämns P90. Värdet i mitten, P50, kallas median. Gini-koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ett högt värde på koefficienten visar på en större ojämnhet än ett lågt värde.
Källa SCB Senast uppdaterad 2018-01-31

Taxeringen år 2017 i sammandrag
Hela riket, miljoner kronor

	Fysiska personer och dödsbon	Aktiebolag, sparbanker m.fl.	Ekonomiska föreningar m.fl.	Ideella föreningar m.fl.	Samtliga skattskyldiga	Förändring från föregående år, %
Statlig inkomstskatt, förvärvsinkomster						
Överskott av tjänst	2 260 141				2 260 141	4,8
Överskott av näringsverksamhet	47 837	530 886	1 547	6 452	586 723	-5,0
Allmänna avdrag	276				276	-89,2
Fastställd inkomst	2 306 921	530 886	1 547	6 452	2 845 806	2,7
Grundavdrag	219 393			10	219 403	2,5
Beskattningsbar inkomst	2 087 343	530 886	1 547	6 443	2 626 219	2,7
Skatt på inkomst	55 604	113 482	340	1 410	170 836	0,3

Statlig inkomstskatt, kapitalinkomster						
Överskott av kapital	310 238				310 238	5,8
Skatt på kapitalinkomst	92 298				92 298	5,9
Underskott av kapital	60 159				60 159	-4,4
Skattereduktion för kapitalunderskott	17 358				17 358	-4,1
Kommunal inkomstskatt						
Beskattningsbar förvärvsinkomst	2 087 343				2 087 343	5,0
Kommunal inkomstskatt	669 629				669 629	5,3
Annat						
Statlig fastighetsskatt	673	13 836	601	1 649	16 759	5,0
Kommunal fastighetsavgift	13 443	1 584	1 565	294	16 886	2,6

Allmän pensionsavgift	113 348				113 348	4,6
Skattereduktion för allmän pensionsavgift	113 321				113 321	4,6
Skattereduktion för arbetsinkomster ("jobbskatteavdrag")	105 105				105 105	1,1
Skattereduktion för husarbete (ROT/RUT)	12 687				12 687	-46,5
Skattereduktion, övrigt	322				322	-45,3

Övriga skattereduktioner består av skattereduktioner för sjöinkomst, förnybar el samt fastighetsavgift för pensionärer.

Mer om statistiken Källa SCB Senast uppdaterad 2018-01-12

Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension 2016.

Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31.

kön		Totalt antal personer med någon pension	medel-värde i tkr		Därav med									
ålder					Allmän pension					Tjänstepension			Privat pension	
					antal	medel-värde tkr	därav m garantiperson			antal	medel-värde tkr		antal	medel-värde tkr
							antal	medel-värde tkr						
Kvinnor och män 55-år		2 180 394	199,1		2 025 078	144,1	622 741	20,5		1 853 821	62,8		662 438	38,9
Kvinnor och män 65-år		1 949 292	209,1		1 927 961	146,6	622 741	20,5		1 730 471	59,3		558 108	40,2
	55-60	71 795	51,7		0	0,0	0	0,0		31 053	76,1		48 074	28,1
	61-64	159 307	142,4		97 117	94,4	0	0,0		92 297	125,0		56 256	35,3
	65-69	557 462	233,2		536 905	142,2	143 715	16,1		512 292	84,3		274 156	38,3
	70-74	534 966	225,7		534 281	155,8	134 327	16,8		485 917	62,0		178 195	41,5
	75-79	353 150	199,8		353 094	151,7	101 301	18,9		315 004	45,5		63 536	41,6
	80-84	245 283	182,9		245 267	146,2	96 049	23,1		211 138	37,5		25 659	41,9
	85-89	161 832	166,3		161 816	135,3	83 087	25,9		132 428	34,0		10 951	47,8
	90-	96 599	150,4		96 598	121,3	64 262	29,4		73 692	33,9		5 611	55,2

Kvinnor 55- år		1 167 370	163,2		1 087 553	125,4	511 572	20,4		980 962	43,4		344 883	33,7
Kvinnor 65- år		1 051 132	171,4		1 041 444	127,3	511 572	20,4		920 746	40,8		289 021	34,9
	55-60	37 830	39,3		0	0,0	0	0,0		15 482	54,3		26 070	24,8
	61-64	78 408	113,3		46 109	81,9	0	0,0		44 734	94,3		29 792	29,9
	65-69	283 344	199,4		273 982	128,7	104 373	14,9		260 426	61,6		149 403	34,8
	70-74	272 948	185,8		272 668	137,7	108 829	16,0		246 313	40,8		89 980	34,5
	75-79	187 139	162,5		187 111	131,0	85 592	18,5		165 446	29,9		29 797	32,1
	80-84	139 156	148,9		139 146	123,7	82 941	22,8		117 712	26,4		11 684	35,4
	85-89	100 739	134,8		100 731	112,0	73 373	26,3		80 767	25,5		5 144	44,7
	90-	67 806	122,2		67 806	99,9	56 464	31,0		50 082	26,8		3 013	56,9
Män 55- år		1 013 024	240,4		937 525	165,8	111 169	20,7		872 859	84,6		317 555	44,6
Män 65- år		898 160	253,2		886 517	169,2	111 169	20,7		809 725	80,3		269 087	46,0
	55-60	33 965	65,5		0	0,0	0	0,0		15 571	97,8		22 004	31,9
	61-64	80 899	170,7		51 008	105,7	0	0,0		47 563	153,9		26 464	41,4
	65-69	274 118	268,2		262 923	156,2	39 342	19,3		251 866	107,8		124 753	42,5
	70-74	262 018	267,4		261 613	174,5	25 498	20,5		239 604	83,9		88 215	48,7
	75-79	166 011	241,9		165 983	175,1	15 709	21,1		149 558	62,9		33 739	50,0
	80-84	106 127	227,4		106 121	175,9	13 108	25,0		93 426	51,5		13 975	47,4
	85-89	61 093	218,4		61 085	173,7	9 714	23,3		51 661	47,1		5 807	50,5
	90-	28 793	216,9		28 792	171,9	7 798	18,0		23 610	49,1		2 598	53,2

Garantipension betalas ut till den som haft låg eller ingen arbetsinkomst under livet.

Tjänstepension De flesta som arbetar har, förutom allmän pension, dessutom en tjänstepension. Om du har tjänstepension sätter din arbetsgivare varje månad av en summa till dig. Tjänstepensionen kan också kallas avtalspension om ditt företag har kollektivavtal.

Från SCB 21 april 2018
Befolkning Folkmängd och befolkningsförändringar 2017:

Nya svenska medborgare från drygt 160 länder

Statistiknyhet från SCB 2018-03-21 9.30

De två senaste åren har många utländska medborgare beviljats svenskt medborgarskap. Under 2017 blev 68 898 personer från mer än 160 länder nya svenska medborgare, vilket är en ökning med 14 procent jämfört med den tidigare rekordnoteringen från 2016. En stor del av ökningen kan förklaras av de senaste årens stora invandring från Syrien. De syriska medborgarna var den största gruppen som fick svenskt medborgarskap, 8 635 personer, vilket är nästan en fördubbling jämfört med året innan.

Antalet personer som beviljades ett svenskt medborgarskap under 2017 var 68 898 personer, 8 555 personer fler jämfört med ett år tidigare. Dessa var fördelade på mer än 160 tidigare medborgarskapsländer. Av de som beviljades svenskt medborgarskap var 51 procent kvinnor. Vid varje enskilt år hittills på 2000-talet har fler kvinnor än män beviljats ett svenskt medborgarskap.

Vid utgången av 2017 var 1 064 041 utrikesfödda svenska medborgare folkbokförda i Sverige. De största grupperna som bytte till svenskt medborgarskap under året var tidigare medborgare i Syrien och Somalia. De stod för 13 respektive 12 procent av samtliga medborgarskapsbyten, följt av tidigare statslösa som stod för 10 procent av alla byten. Att antalet nya svenska medborgare födda i Syrien har ökat är en logisk följd av de senaste årens stora flyktinginvandring därifrån.

Antal nya svenska medborgare efter tidigare medborgarskap

Plats		Tidigare medborgarskap	Antal personer		Procentuell förändring
2017	2016		2017	2016	
		Totalt	68 898	60 343	14,2
1	2	Syrien	8 635	4 479	92,8
2	1	Somalia	8 140	9 069	-10,2
3	3	Statslös	7 072	4 395	60,9
4	4	Irak	3 272	3 694	-11,4
5	6	Thailand	2 517	2 675	-5,9
6	7	Afghanistan	2 316	2 330	-0,6
7	5	Polen	2 083	2 702	-22,9
8	8	Finland	1 974	2 182	-9,5
9	13	Serbien	1 808	1 234	46,5
10	11	Iran	1 788	1 420	25,9
		Övriga länder	29 293	26 163	12,0

Antalet asylsökande fortsätter att minska

Under 2000-talet har antalet asylsökande varierat mycket mellan åren, men i diagrammet ser vi att det fram till 2015 var en tydligt ökande trend under många år. En stor bidragande förklaring till de senaste årens minskning är de strängare gränskontroller som infördes i slutet av 2015. Den ökande trenden av antalet asylsökande bröts därför 2016 då knappt 29 000 personer sökte asyl i Sverige vilket var det lägsta antalet asylsökande sedan 2009. Denna minskning har fortsatt under 2017 då 25 666 personer sökte asyl, en nedgång med 11,3 procent eller 3 273 personer jämfört med året innan. Majoriteten, sex av tio, av de asylsökande var män vilket i stort var oförändrat jämfört med året innan.

Antal asylsökande åren 2002–2017

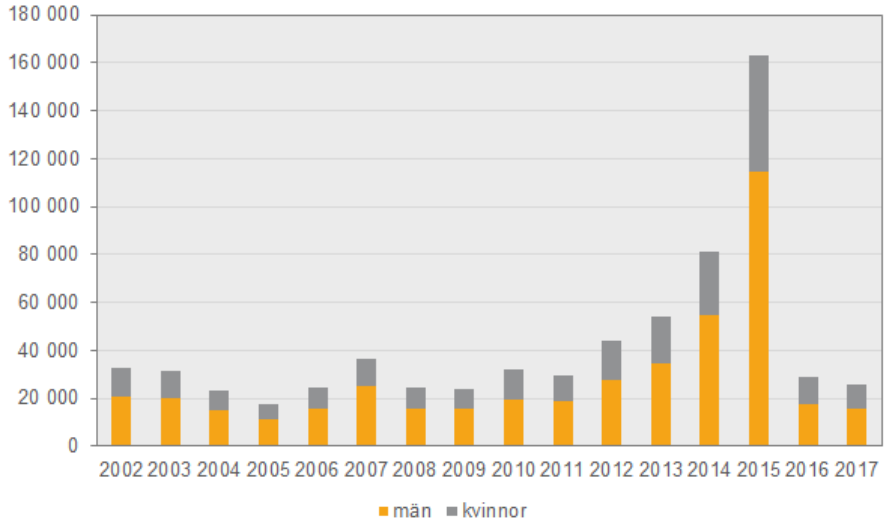

Antalet inkomna asylansökningar till Migrationsverket hade en toppnotering 2015. Asylansökningarna minskade sedan drastiskt under 2016 och minskningen fortsatte under förra året. Förklaringen till 2016 års minskning var främst att antalet syriska medborgare minskade med cirka 90 procent, trots detta var de den största gruppen det året. De syriska medborgarna, var även förra årets största grupp trots att antalet fortsatte att minska till 4 718 personer, vilket var drygt 2 800 personer fler än irakierna som var den näst största gruppen. Störst minskning av asylsökande mellan 2016 och 2017 hade medborgare i Afghanistan följt av Somalia. Trots att antalet asylansökande minskade jämfört med året innan så ökade antalet asylsökande från ett par av de vanligaste länderna, antalet asylsökande eritreanska medborgare ökade med 47 procent till nästan 1 700 personer och georgiska medborgare, som i mars 2017 fick viseringsfrihet till EU-länder, ökade med 50 procent till drygt 1 100 personer.

Under 2017 sökte 1 336 ensamkommande barn asyl i Sverige, en minskning på 39 procent jämfört med året innan. Det var det lägsta antalet sedan 2007. En övervägande andel, nästan åtta av tio, var pojkar. De flesta ensamkommande barn var i skolåldern och endast 4 procent var yngre än 7 år. Av de barn som registrerades under 2017 var en tredjedel medborgare i antingen Marocko eller Afghanistan. Ett ensamkommande barn är en person som kommer till Sverige utan sin familj och är yngre än 18 år när denne ansöker om asyl.

Minskad flyktinginvandring och ökad anhöriginvandring

För att invandra till Sverige behöver man i många fall söka uppehållstillstånd. Det gäller inte svenska och nordiska medborgare som har fri rörlighet. Sedan 2014 behöver inte heller medborgare i EU/EES ansöka om uppehållstillstånd vid invandring till Sverige då det numera räcker att ansöka om uppehållsrätt hos Skatteverket. För medborgare i övriga länder prövar Migrationsverket olika typer av ansökningar om uppehållstillstånd. En person med ett godkänt tillstånd gällande minst 12 månader ska folkbokföras i Sverige. Under 2017 invandrade och folkbokfördes 144 489 personer och av dem var 92 225 medborgare från länder utanför EU/EES. Den största gruppen var personer med anhörigskäl som utgjorde drygt 40 procent och av dem var knappt hälften anhöriga till tidigare invandrade flyktingar. Under 2016 var invandrare med flyktingskäl den största gruppen, men under 2017 minskade den gruppen från 63 300 till 35 400 personer. Utöver anhöriga ökade antalet beviljade tillstånd för arbetsmarknadsskäl och studier jämfört med föregående år.

Grund för bosättning efter kön och medborgarskapsgrupp 2017

Region	Grund för bosättning	Totalt	Kvinnor	Män	Andel kvinnor	Totalt 2016	Förändring procent
Totalt		144 48	66 624	77 865	46,1	163 00	-11,4
Norden och EU/EES		52 264	23 818	28 446	45,6	53 340	-2,0
Övriga länder		92 225	42 806	49 419	46,4	109 66	-15,9
	därav						
	Studerande	4 226	1 659	2 567	39,3	3 328	27,0
	Arbetsmarknad	8 495	2 263	6 232	26,6	5 724	48,4
	Anhöriga	22 067	13 679	8 388	62,0	18 085	22,0
	Flyktinganhöriga	17 165	10 039	7 126	58,5	14 106	21,7

	Flyktingar	35 427	13 095	22 33	37,0	63 300	-44,0
	Övrigt	4 845	2 071	2 774	42,7	5 122	-5,4

Det vanligaste medborgarskapet för invandrare från länder utanför EU/EES var Syrien följt av Afghanistan och för dem rörde det sig främst om invandring med flyktingskäl. Av de som invandrade för studier eller arbete var medborgarna i Indien och Kina flest. Närmare fyra av tio personer som invandrade till Sverige för studier eller arbete under 2017 var medborgare i något av de länderna.

Större andel personer med utländsk bakgrund, men inte överallt

En person med utländsk bakgrund är enligt svensk definition utrikesfödd eller har två utrikesfödda föräldrar. Med anledning av de senaste årens höga invandring ökar antalet personer med utländsk bakgrund i Sverige. Vid slutet av 2017 fanns det drygt 2,4 miljoner personer med utländsk bakgrund vilket var nästan 119 000 personer fler än året innan. Det motsvarar 24,1 procent av hela befolkningen. I tre kommuner hade mer än hälften av invånarna utländsk bakgrund. Det var kommunerna Botkyrka (58,6 procent), Södertälje (53,0 procent) och Haparanda (51,7 procent). I 272 kommuner ökade andelen personer med utländsk bakgrund jämfört med året innan. Den största ökningen hade Älmhult som hade 27,1 procent med utländsk bakgrund, jämfört med 24,0 procent året innan. I 14 kommuner minskade däremot andelen personer med utländsk bakgrund. Torsby var den kommun med störst minskning, 1,1 procentenheter, från 15,6 procent till 14,4. I fyra kommuner var andelen med utländsk bakgrund oförändrad.

Medellivslängden ökade marginellt för kvinnor

Den förväntade medellivslängden för nyfödda under 2017 var 84,10 år för kvinnor och 80,72 år för män. Det var en liten ökning med 0,01 år för kvinnor och 0,16 år för män jämfört med året innan. Att männens livslängd ökade mer än kvinnornas är en del i en lång trend. Sedan slutet av 1970-talet då skillnaden i livslängd var som störst mellan könen har skillnaden minskat med 2,81 år.

För att få mer stabil statistik beräknas livslängder ibland på 5-årsdata. I Sverige var kvinnors förväntade medellivslängd baserat på perioden 2013–2017, 83,99 år och männens 80,41 år. Bland Sveriges län var medellivslängden för kvinnor högst i Kronoberg med 84,8 år och lägst i Västernorrland med 82,8 år. För männen var medellivslängden högst i Halland med 81,5 år och lägst i Norrbotten, 78,9 år.

Förväntad medellivslängd per län efter kön, perioden 2013–2017

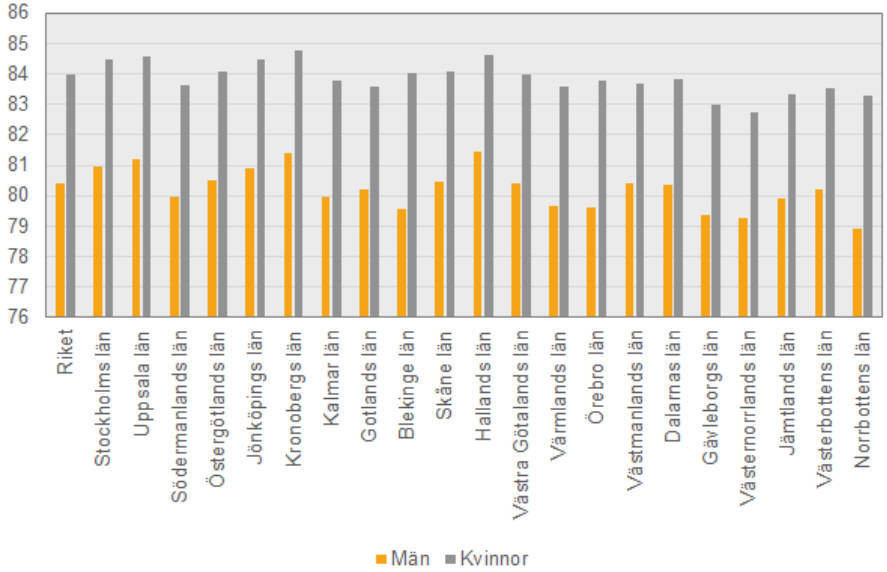

Jämfört med perioden 2008–2012 så ökade medellivslängden för båda könen i alla län. För kvinnor hade Södermanland den största ökningen från 82,8 år till 83,7 år medan ökningen i Västernorrland var lägst, från 82,7 år till 82,8 år. Även för männen ökade medellivslängden mest i Södermanland, från 78,8 år till 80,0 år. Minst ökning hade männen i Blekinge där livslängderna ökade från 79,4 till 79,5 år. Under perioden 2008–2012 var det endast i tre av 21 län som medellivslängderna för männen översteg 80 år, men under den senaste perioden hade männen i drygt hälften av länen, 12 av 21, en förväntad medellivslängd på 80 år eller mer. För kvinnorna hade alla län en förväntad medellivslängd på 80 år eller mer under båda perioderna.

57 300 fler hushåll på ett år

Den 31 december 2017 fanns 4 593 508 hushåll i Sverige, vilket var en ökning med 57 294, eller 1,3 procent, jämfört med 2016. Ökningen av hushållen beror främst på att folkmängden har ökat mycket under ett antal år och under 2017 var folkökningen cirka 125 000 personer.

Den genomsnittliga hushållstorleken var 2,20 personer vilket var oförändrat jämfört med året innan. Hushållen var störst i Stockholms och Hallands län, 2,29 personer per hushåll, och minst i Värmland och Norrbotten, 2,06 personer per hushåll. Den genomsnittliga hushållsstorleken i de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö var mellan 2,12 och 2,17 personer per hushåll vilket är lägre än genomsnittet i Sverige.

Antal hushåll 2016 och 2017 per kommun (urval)

Plats	Kommun	Antal hushåll		Procentuell	Personer/
		2017	2016	Förändring	hushåll
	Hela riket	4 593 508	4 536 21	1,3	2,20
1	Botkyrka	34 371	33 980	1,2	2,67
2	Ekerö	10 433	10 295	1,3	2,66
3	Salem	6 362	6 310	0,8	2,62

4	Knivsta	6 901	6 604	4,5	2,62
5	Habo	4 535	4 456	1,8	2,61
:	:				
286	Överkalix	1 726	1 721	0,3	1,95
287	Munkfors	1 934	1 922	0,6	1,95
288	Dorotea	1 360	1 366	-0,4	1,94
289	Hagfors	6 078	6 145	-1,1	1,94
290	Ljusnarsberg	2 560	2 601	-1,6	1,93

Anm: De kommuner med störst respektive minst genomsnittlig hushållstorlek.

Det vanligaste hushållet vid utgången av 2017 var i likhet med året innan enpersonshushåll. Nästan hälften av ökningen av hushållen mellan 2016 och 2017 kan förklaras av en ökning av enpersonshushållen. Den största relativa ökningen hade däremot de stora hushållen och då i synnerhet hushåll med 7 personer eller fler som var drygt 1 500, eller 3,8 procent, fler än året innan. Totalt var 39,2 procent av hushållen enpersonshushåll. Flest personer ingår dock i tvåpersonshushåll, 27,7 procent av befolkningen. Jämfört med 2016 ökade enpersonshushållen med 28 334.

I merparten av kommunerna, 80 procent, ökade antalet hushåll under 2017. Det finns dock regionala skillnader i utvecklingen det senaste året. Generellt är det ett mönster att många kommuner i Götaland ökar, medan merparten av de kommuner med störst ökning finns i Svealand. Även i Norrland ökade antalet hushåll under året, men andelen kommuner med en ökning var betydligt lägre än i de båda övriga landsdelarna. I Norrland ökade antalet hushåll i 63 procent av kommunerna medan Götaland hade ökning i 86 procent av kommu-nerna och Svealand i 80 procent av kommunerna. I Götalandslänen, Jönköping, Kronoberg, Gotland och Halland hade samtliga kommuner fler hushåll 2017 jämfört med 2016. I Svealand hade alla kommuner i Stockholms och Södermanlands län en ökning medan inget län i Norrland hade en entydig ökning av hushållen under året. I alla tre landsdelar fanns det län där majoriteten av kommunerna hade en minskning av antalet hushåll under 2017, Kalmar län i Götaland, Örebro län i Svealand och Västernorrland i Norrland.

Förändring av antal hushåll per kommun 2017, procent

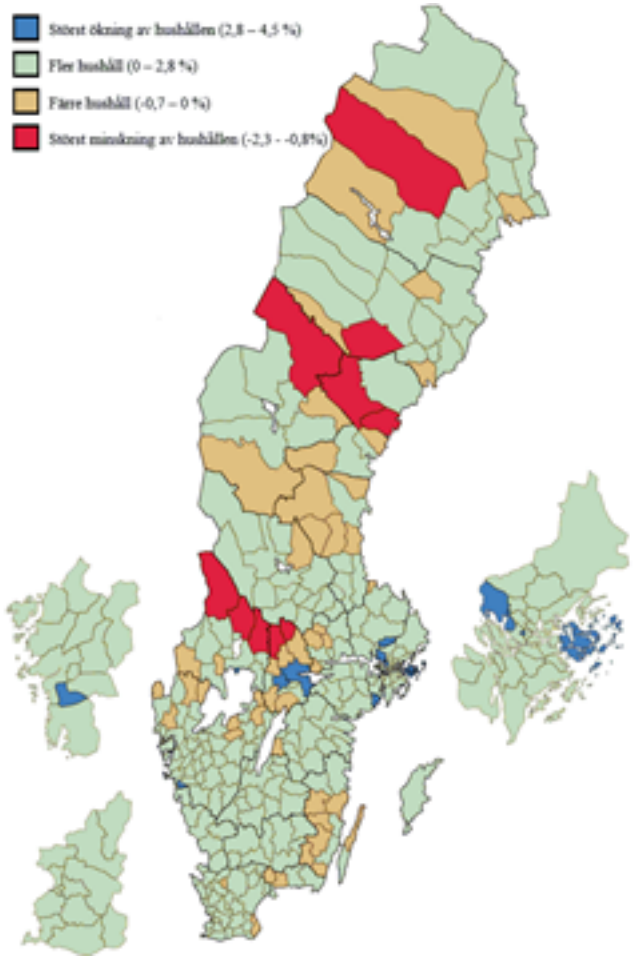

Folkbokförda i ett distrikt, inte i en församling

Sedan den 1 januari 2016 är man endast folkbokförd i en kommun och inte i en församling. I statistiken har därför distrikt ersatt församling som lokal regional indelning. Det finns 2 523 distrikt och de baseras i huvudsak på den församlingsindelning som gällde den 31 december 1999.

Vid utgången av 2017 hade de största distrikten lite drygt 70 000 invånare medan de minsta distrikten hade knappt 30 invånare. Av de tio distrikt med störst folkmängd ligger alla utom en, Uppsala domkyrkodistrikt, i Stockholms län. Störst var Sollentuna distrikt med 71 706 personer.

De flesta distrikten har liten befolkning och lite drygt hälften hade mindre än 1 000 invånare. Flest distrikt finns på Gotland, 92 stycken, medan det i 23 kommuner endast finns ett distrikt.

Definitioner och förklaringar

Asylsökande

En utländsk medborgare som begärt skydd mot förföljelse men vars ansökan fortfarande behandlas av Migrationsverket och/eller Migrationsdomstolen. Personen är inte folkbokförd i Sverige och ingår därför inte i folkmängden.

Flykting

En person som har fått sin asylansökan beviljad av Migrationsverket eller Migrationsdomstolen och som därmed har rätt att bosätta sig i landet. Flykting definieras enligt 4 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen (2005:716).

Invandring

För att räknas som invandrad krävs att man har för avsikt att stanna i Sverige i minst tolv månader samt har uppehållstillstånd/uppehållsrätt (gäller inte nordiska medborgare) och folkbokför sig i landet.

Grund för bosättning

I gruppen Övrigt ingår följande tillstånd:

- Ej EU/EES-medborgare varaktigt bosatta i annat EU-land
- Tillräckliga medel EU/EES-medborgare
- Adoptivbarn ej EU/EES-medborgare
- Övriga tillstånd EJ EU/EES-medborgare
- Permanent uppehållsrätt
- Okänt

Personer med utländsk bakgrund

Avser personer som är utrikes födda eller födda i Sverige med två utrikes födda föräldrar.

Då uppgift om förälders födelseland saknas gäller följande:
För person född i Sverige antas förälder vara inrikes född
För utrikes född person antas förälder vara utrikes född

Medellivslängd

Medellivslängden beräknas med hjälp av en livslängdstabell. Livslängdstabellen är en demografisk tabell som visar dödligheten i en befolkning under en bestämd tidsperiod. Det centrala måttet i livslängdstabellen är den återstående medellivslängden som till exempel anger hur lång tid 65-åriga kvinnor har kvar att leva i genomsnitt. Den återstående medellivslängden i SCB:s livslängdstabeller beräknas från tabelldödsrisker som bygger på demografisk data för hela Sveriges befolkning under en avgränsad period om ett eller fem år.

Distrikt

Distrikt är en geografisk indelning av Sverige som utgörs av 2 523 områden och som infördes i folkbokföringsdatabasen den 1 januari 2016 då folkbokföring inte längre sker på församling.

Distriktsindelningen utgår från en justerad version av den församlingsindelning som gällde den 31 december 1999.

Distriktsindelningen är stabil såtillvida att den inte kommer att ändras i framtiden. Distriktsgränserna behöver inte följa vare sig fastighets- eller kommungränser.

Ett antal personer har information om folkbokföringskommun men saknar information om distrikt. Det är främst personer som är folkbokförda på de fiktiva fastigheterna "På kommunen skriven" eller "Utan känt hemvist".

Nästa publiceringstillfälle

Månadsstatistik för februari publiceras den 9 april 2018 klockan 9.30. Använd gärna fakta ur den här statistiknyheten men kom ihåg att ange Källa: SCB.

Statistikansvarig myndighet och producent

SCB, Enheten för statistik om befolkning och ekonomisk välfärd
E-post befolkning@scb.se Förfrågningar Tomas Johansson
Telefon 010-479 64 26 E-post tomas.johansson@scb.se
Petter Wikström Telefon010-479 62 62 E-post petter.wikstrom@scb.se

Från SCB 21 april 2018

Hushållens boende

Nästa publicering: Ingen planerad

Statistiken om hushållens boende är en årlig undersökning som omfattar Sveriges folkbokförda befolkning. Statistiken ger information om till exempel boendeform och utrymmesstandard för hushåll och individer.

Hitta på sidan

Resultat

- Statistiknyheter
- Tabeller och diagram
- Tabeller i Statistikdatabasen
- Artiklar

Om undersökningen

- Dokumentation

Kontakt

- Kontaktuppgifter

Statistiknyheter

Hushållens boende 2018-04-19

Drygt hälften av Sveriges befolkning, 53 procent, bor i ett småhus. De allra flesta av dessa bor i ett småhus som hushållet äger.

Alla statistiknyheter för denna undersökning

Här hittar du statistiknyheter från oss som främst handlar om nya statistikresultat.

- Högst utbildningsnivå i Stockholmsområdet

  Drygt en fjärdedel av befolkningen i åldern 25–64 år är högutbildad. De bor oftast i storstadskommuner och residensstäder. Majoriteten av kommunerna med allra högst utbildningsnivå ligger i Stockholms län där en tredjedel eller mer av befolkningen har minst treårig eftergymnasial utbildning i nio av kommunerna.

  2018-04-19 • Befolkningens utbildning

Befolkningens utbildning och sysselsättning 2017:

Högst utbildningsnivå i Stockholmsområdet

Statistiknyhet från SCB 2018-04-19 9.30

Drygt en fjärdedel av befolkningen i åldern 25–64 år är högutbildad. De bor oftast i storstadskommuner och residensstäder. Majoriteten av kommunerna med allra högst utbildningsnivå ligger i Stockholms län där en tredjedel eller mer av befolkningen har minst treårig eftergymnasial utbildning i nio av kommunerna.

Den höga utbildningsnivån i Stockholmsområdet förklaras till stor del av att det där finns många arbetsplatser inom branscher som har en stor andel högutbildade som ”finans- och försäkringsverksamhet”, ”utbildning” och ”offentlig förvaltning och försvar”. I området finns dessutom ett stort utbud av högre utbildning och en relativt ung befolkning, som har en högre formell utbildningsnivå än äldre. Förutom Stockholms län har även kommunerna Lund, Lomma, Uppsala, Umeå, Linköping, Mölndal, Göteborg, Knivsta, Vellinge och Härryda minst en tredjedel av befolkningen som är högutbildad.

Kommuner med störst andel respektive. störst antal invånare med minst treårig eftergymnasial utbildning 2017. 25–64 år

Kommun	Andel invånare med minst treårig efter-gymnasial utbildning	Kommun	Antal invånare med minst treårig efter-gymnasial utbildning
Danderyd	57 %	Stockholm	224 700
Lund	53 %	Göteborg	110 700
Lomma	49 %	Malmö	60 100
Lidingö	46 %	Uppsala	46 900
Solna	44 %	Lund	32 000
Täby	44 %	Linköping	29 800
Uppsala	41 %	Umeå	25 000
Stockholm	41 %	Örebro	21 700
Sollentuna	40 %	Solna	21 200
Nacka	39 %	Västerås	21 100

I de flesta län är andelen högutbildade betydligt högre i residensstäderna och i storstadsområdena än i övriga kommuner i länet. Det är relativt vanligt att de mindre kommunerna har en större andel med förgymnasial utbildning som högsta utbildning än med en eftergymnasial utbildning 3 år eller längre.

1,4 miljoner högutbildade i Sverige

Av befolkningen i åldern 25–64 år har 43 procent någon form av eftergymnasial utbildning. En dryg fjärdedel, 27 procent, har minst treårig eftergymnasial utbildning, vilket motsvarar 1 395 000 personer. De senaste åren har andelen högutbildade ökat med omkring en halv procentenhet per år.

Utbildningsnivå efter kön 2017. 25–64 år
Antal

Kvinnor har högre utbildningsnivå än män. Fler

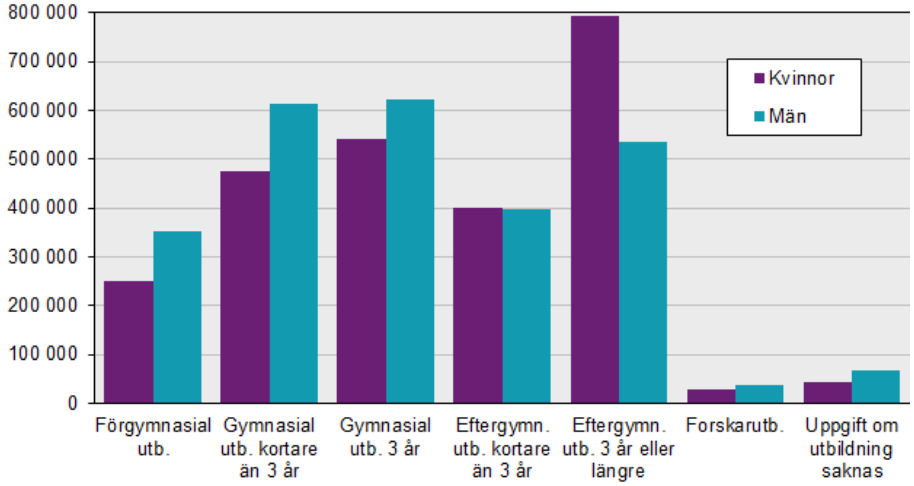

Unga kvinnor högst utbildade

kvinnor än män har efter-gymnasial utbildning och färre har endast förgymnasial utbildning. Däremot är det fortfarande fler män än kvinnor som är forskarutbildade. Av de forskarutbildade i åldern 25–64 år är andelen kvinnor 43 procent.
Bland kvinnor i åldern 25–34 år har mer än hälften en eftergymnasial utbildning. Andelen högutbildade kvinnor uppgår till 36 procent medan knappt en fjärdedel av männen i samma åldersgrupp är högutbildade. Denna skillnad beror på att fler kvinnor går vidare till högskoleutbildning. För närvarande är drygt 50 procent fler kvinnor än män registrerade vid svenska universitet och högskolor.

Publikation
En mer utförlig redovisning publiceras i ett Statistiskt meddelande.

Statistikdatabasen
Ytterligare information finns i Statistikdatabasen
Använd gärna fakta ur den här statistiknyheten men kom ihåg att ange Källa: SCB.

Missa inte viktig statistik
Prenumerera på statistiknyheter
Statistikansvarig myndighet och producent
SCB, Enheten för statistik om utbildning och arbete
Adress 701 89 Örebro E-post ua@scb.se Förfrågningar Tomas Westling Telefon 010-479 61 78 E-post tomas.westling@scb.se

- Vanligast för barn att bo i småhus
  Drygt hälften av Sveriges befolkning, 53 procent, bor i ett småhus. De allra flesta av dessa bor i ett småhus som hushållet äger.
  2018-04-19 • Hushållens boende

Hushållens boende 2017:

Vanligast för barn att bo i småhus

Statistiknyhet från SCB 2018-04-19 9.30

Drygt hälften av Sveriges befolkning, 53 procent, bor i ett småhus. De allra flesta av dessa bor i ett småhus som hushållet äger.

Hur man bor varierar med ålder och livssituation. För dem under 20 år är det vanligast att bo i småhus. Under de första fem åren i livet flyttar många barn från flerbostadshus till småhus. År 2017 bodde 58 procent av barn 0-9 år och 65 procent av 10-19-åringarna i ett småhus.

I åldrarna 20 till 39 år är det istället vanligast att bo i flerbostadshus, med hyresrätt eller bostadsrätt. I den åldern flyttar många från föräldrarnas bostad till en egen. Från 40 till 79 års ålder är det åter vanligast att bo i ett småhus.

Boendeform efter ålder, år 2017. Procent

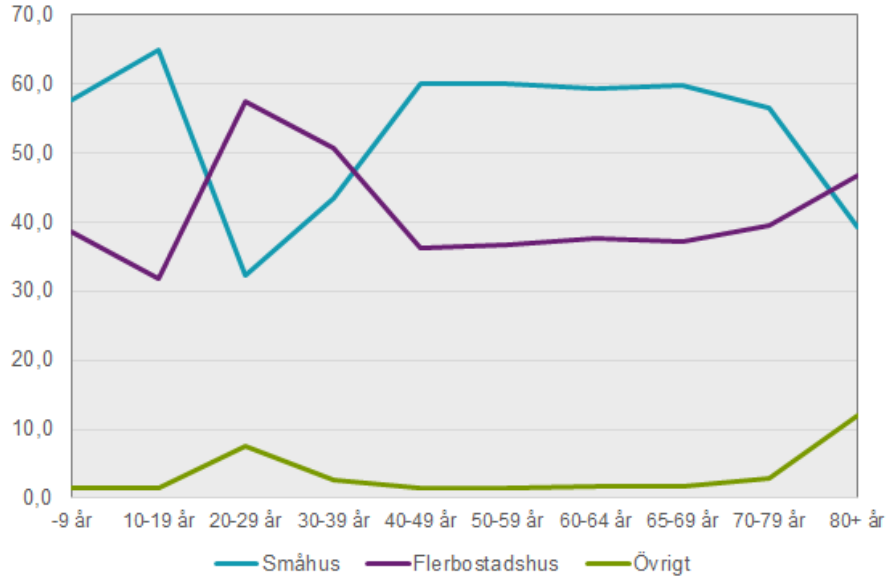

För personer i åldersgruppen 20-29 år liksom för dem över 80 år är andelen i övrigt boende relativt hög, vilket beror på att studentbostäder och specialbostäder för äldre ingår i övrigt boende.

I Sverige bor det i genomsnitt 2,2 personer/hushåll. Flest personer/hushåll bor det i ägt småhus, 2,7 personer. I flerbostadshus är genomsnittet 1,9 personer/hushåll. Att det bor fler personer per hushåll i småhus beror till stor del på att småhus i genomsnitt är större än andra bostäder.

Det genomsnittliga antalet boende skiljer sig åt i hyresrätt och bostadsrätt. I flerbostadshus bor det i genomsnitt 2,0 personer per hushåll i hyresrätt och 1,8 personer per hushåll i bostadsrätt. I småhus

är det istället hushållen i bostadsrätt som är något större med 2,4 personer per hushåll mot 2,3 personer i hyresrätt.
För lägenheter i flerbostadshus finns möjligheten att jämföra antalet boende per hushåll i olika lägenhetstyper. I de små lägenheterna på 1 och 2 rum och kök eller kokvrå/kokskåp är antalet personer per hushåll ungefär desamma. Som tabellen visar är det i lägenheter på 3 rum och kök och större som det bor i genomsnitt fler personer per hushåll i hyresrätt än i bostadsrätt.

Antal personer/hushåll efter antal rum och kök i flerbostadshus. År 2017

Lägenhetstyp	Bostadsrätt	Hyresrätt
1 rum och kokvrå/kokskåp	1,2	1,3
1 rum och kök	1,3	1,3
2 rum och kök	1,5	1,5
3 rum och kök	2,0	2,4
4 rum och kök	2,5	3,3
5 rum och kök	2,8	3,7
6 eller fler rum och kök	2,9	3,6
Samtliga	1,8	2,0

Definitioner och förklaringar
Statistiken baseras på Registret över totalbefolkningen och uppgifter om lägenheter i SCB:s register över bostadsbeståndet.

Ett hushåll består av alla personer som är folkbokförda på samma bostad.

För ungefär 17 000 personer saknas koppling till bostadslägenhet vilket medför att hushåll inte kan skapas. Dessa personer ingår inte i statistiken över hushåll. I statistiken över personer redovisas boendet under uppgift saknas.

Småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus.

Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus.

Småhus med äganderätt avser lägenheter som ägs av fysiska personer eller dödsbon.
Flerbostadshus med bostadsrätt avser lägenheter som ägs av bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Bostadsrätt innehåller även personer som hyr sin lägenhet av bostadsrättsförening eller hyr av bostadsrättsinnehavaren.

Flerbostadshus och övriga hus med hyresrätt avser lägenheter som inte är ägarlägenheter och som ägs av andra ägare än bostadsrättsföreningar.

Nästa publiceringstillfälle

Nästa statistiknyhet i serien publiceras våren 2019.

Statistikdatabasen

Ytterligare information finns i Statistikdatabasen
Använd gärna fakta ur den här statistiknyheten men kom ihåg att ange Källa: SCB.

Mer om statistiken

Information om statistikens kvalitet, framställningssätt samt tabeller och diagram med mera.

Missa inte viktig statistik

Prenumerera på statistiknyheter

Statistikansvarig myndighet och producent
Enheten för statistik om befolkning och ekonomisk välfärd
E-post inkomststat@scb.se Förfrågningar Lovisa Sköld Telefon 010-479 64 74 E-post lovisa.skold@scb.se Karin Rosén Karlsson
Telefon 010-479 69 98 E-post karin.rosen@scb.se

-
- Drygt 4,8 miljoner bostäder i Sverige
  Antalet bostadslägenheter uppgick 2017-12-31 till 4 859 252. Dessa fördelas på 2 069 353 lägenheter (43 procent) i småhus, 2 462 972 lägenheter (51 procent) i flerbostadshus, 247 277 lägenheter (5 procent) i specialbostäder samt 79 650 (2 procent) i övriga hus.
  2018-04-19 • Bostadsbestånd

Bostadsbeståndet 2017-12-31:

Drygt 4,8 miljoner bostäder i Sverige

Statistiknyhet från SCB 2018-04-19 9.30

Antalet bostadslägenheter uppgick 2017-12-31 till 4 859 252. Dessa fördelas på 2 069 353 lägenheter (43 procent) i småhus, 2 462 972 lägenheter (51 procent) i flerbostadshus, 247 277 lägenheter (5 procent) i specialbostäder samt 79 650 (2 procent) i övriga hus.

Hyresrätt vanligaste upplåtelseformen i flerbostadshus

I flerbostadshus utgör hyresrätter 59 procent (drygt 1 445 000 lägenheter) av det totala beståndet i flerbostadshus medan 41 procent (knappt 1 017 000 lägenheter) utgörs av bostadsrätter. Av landets 10 största kommuner dominerar hyresrätten i sju stycken, medan bostadsrätten dominerar i endast två kommuner (Uppsala och Stockholm). I Västerås är fördelningen 50-50, d.v.s. lika många hyresrätter som bostadsrätter.

Andel hyresrätter och bostadsrätter i landets 10 befolkningsmässigt största kommuner i procent.

Kommun	Andel hyresrätter	Andel bostadsrätter
Örebro	78	22
Norrköping	68	32
Linköping	68	32
Jönköping	65	35
Helsingborg	64	36
Göteborg	63	37
Malmö	52	48
Västerås	50	50
Stockholm	44	56
Uppsala	36	64

Fördelningen av hyres- och bostadsrätter i tabellen avser flerbostadshus.

I småhus är äganderätt den vanligaste upplåtelseformen med hela 91 procent av beståndet, eller drygt 1 889 000 småhuslägenheter. Det förekommer även bostadsrätt och hyresrätt i småhus. Antal hyresrätter uppgår till drygt 92 000 medan antal bostadsrätter är 87 500.

Bostadsrättsföreningar största ägaren av flerbostadshus

I flerbostadshus ägs 41 procent av lägenheterna av bostadsrättsföreningar. Näst största ägare är allmännyttiga bostadsföretag som innehar 28 procent av beståndet följt av svenska aktiebolag som äger 21 procent, fysiska personer inklusive enskild firma med 5 procent och övriga juridiska personer med 5 procent. När det gäller småhus ägs den absoluta merparten (91 procent) av fysiska personer. Bostadsrättsföreningar äger 4 procent och allmännyttiga bostadsföretag och svenska aktiebolag 2 procent var.

Bostädernas storlek och ålder

Den vanligaste lägenhetstypen i flerbostadshus är 2 rum och kök med en genomsnittlig boarea på 60 kvm. Det genomsnittliga småhuset är 122 kvm.

Antal lägenheter i flerbostadshus efter storlek

Lägenhetstyp	Antal lägenheter	Andel i procent
Lägenheter utan kök	1 692	0,1
1 rum och kök	280 392	11,4
1 rum och kokvrå/kokskåp	115 050	4,7
2 rum och kök	894 919	36,3
2 eller flera rum och kokvrå/ kokskåp	45 826	1,9
3 rum och kök	775 783	31,5
4 rum och kök	272 027	11
5 rum och kök	54 328	2,2
6 eller flera rum och kök	11 066	0,4
Uppgift saknas	11 889	0,5
Summa	2 462 972	100

Av det totala svenska småhusbeståndet byggdes 931 000 (45 procent) mellan åren 1961 och 1990. Vart femte hus (eller 20 procent) av småhusen är dock byggda så tidigt som före 1931. När det gäller bostadsbeståndet i flerbostadshus byggdes merparten (52 procent av lägenheterna) mellan 1951 och 1980.

Antal lägenheter efter hustyp och byggnadsperiod

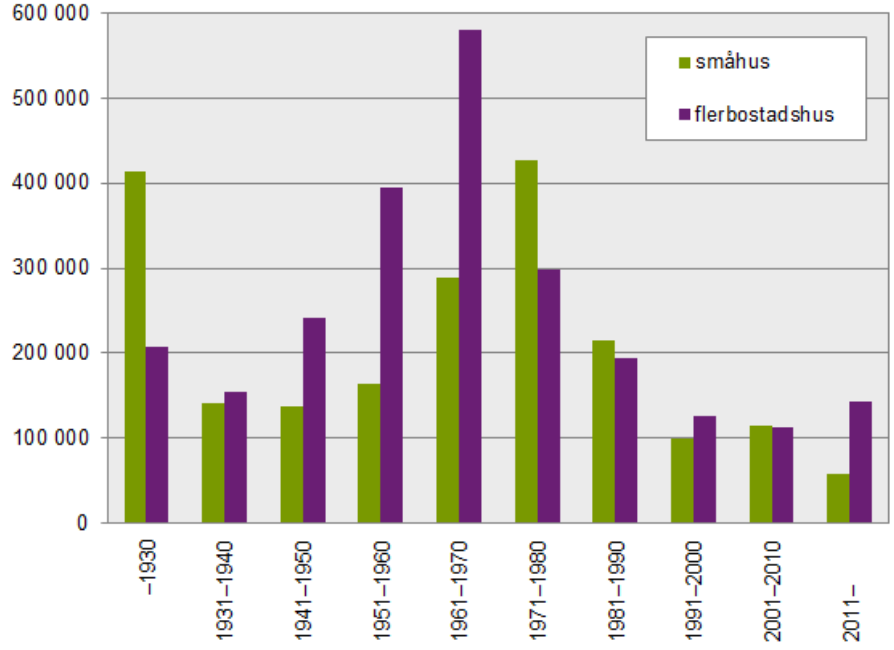

Specialbostäder

Antal specialbostäder uppgår till 247 277 lägenheter, fördelade på 132 923 för äldre/funktionshindrade, 96 990 studentbostäder samt 17 364 övriga specialbostäder. En lägenhet på ett äldreboende är i genomsnitt 39 kvm medan en studentbostad är 28 kvm i snitt. Flest antal studentbostäder återfinns naturligtvis i de stora universitetsstäderna.

Kommuner med flest antal studentbostäder

Kommun	Antal
Uppsala	11 261
Göteborg	10 546
Stockholm	9 872
Lund	9 099
Umeå	6 121
Linköping	5 039
Växjö	3 680
Örebro	3 544

Definitioner och förklaringar

Statistiken baseras på lägenhetsregistret som är ett nationellt register över Sveriges alla bostadslägenheter. Registret förvaltas av Lantmäteriet, som också är ansvarig myndighet. Statistiska centralbyrån (SCB) erhåller lägenhetsuppgifterna från Lantmäteriet för att producera löpande hushålls-, boende- och bostadsstatistik.

Med bostadslägenhet avses en lägenhet avsedd att helt eller till en inte oväsentlig del användas som bostad, oavsett i vilken hustyp den ligger. Även bostäder i småhus definieras således som lägenheter.

Småhus definieras som friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fritidshus).

Flerbostadshus definieras som bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus.

Övriga hus definieras som byggnader som inte huvudsakligen är avsedda för bostadsändamål men ändå innehåller vanliga bostadslägenheter, till exempel byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

Specialbostäder definieras som bostäder för äldre/funktionshindrade, studentbostäder och övriga specialbostäder.

Upplåtelseform utgår från ägarförhållandet och inte hur de boende förfogar över lägenheterna.

Använd gärna fakta ur den här statistiknyheten men kom ihåg att ange Källa: SCB.

Missa inte viktig statistik

Prenumerera på statistiknyheter

Statistikansvarig myndighet och producent

SCB, Enheten för samhällsbyggnad och turism

AdressBox 24 300 104 51 Stockholm E-post
byggande.bebyggelse@scb.se
Förfrågningar Rein Billström Telefon 010-479 47 97 E-post
rein.billstrom@scb.se Martin Verhage Telefon 010-479 47 78
E-post martin.verhage@scb.se

-
- Minskad upplåning i räntebärande värdepapper
  Upplåningen i räntebärande värdepapper minskade under mars med 54 miljarder kronor och uppgick vid utgången av månaden till 7 778 miljarder kronor. Den totala upplåningen består främst av obligationer till ett värde av 6 644 miljarder kronor. En ökning med 51 miljarder kronor jämfört med föregående månad.
  2018-04-18 • Emitterade värdepapper

- Byggkostnaden ökade med 2,6 procent på årsbasis
  Faktorprisindex för flerbostadshus sjönk med 0,1 procent mellan februari och mars 2018. På årsbasis har faktorpriserna höjts med 2,6 procent.
  2018-04-16 • Faktorprisindex för byggnader (FPI)

Missa ingen viktig statistik

Prenumerera på statistiknyheter

Tabeller och diagram

Namn	Typ	Datum
Andel hushåll efter boendeform och kommun den 31 december 2017	Excel-fil	2018-04-19
Antal och andel personer och hushåll efter boendeform den 31 december 2017	Excel-fil	2018-04-19

(Det blir mycket stora diagram - för stora)

Tabeller i Statistikdatabasen

- Antal personer efter utländsk eller svensk bakgrund, boendeform, ålder och kön. År 2012 - 2017
  2018-04-19
- Antal personer per hushåll efter region och boendeform. År 2012 - 2017
  2018-04-19
- Antal hushåll och genomsnittligt antal personer per hushåll efter region, boendeform och lägenhetstyp (exklusive småhus). År 2012 - 2017
  2018-04-19
- Antal och andel hushåll efter region, boendeform och bostadsarea (exklusive specialbostäder). År 2012 - 2017
  2018-04-19

- Antal och andel hushåll efter region, boendeform och hushållets storlek. År 2012 - 2017
  2018-04-19
- Antal och andel hushåll efter region, boendeform och hushållstyp. År 2012 - 2017
  2018-04-19
- Antal och andel personer efter region, boendeform, ålder och kön. År 2012 - 2017
  2018-04-19
- Genomsnittlig bostadsarea per person efter region, hushållstyp och boendeform. År 2012 - 2017
  2018-04-19

Antal och andel hushåll efter boendeform, bostadsarea, tabellinnehåll och år

	Antal hushåll	Andel hushåll
	2017	2017
Småhus, äganderätt		
-50 kvm	33 231	7,1
51-80 kvm	190 562	12,7
81-110 kvm	479 180	46,8
111-140 kvm	618 211	85,9
141-170 kvm	336 766	95,1
171- kvm	197 234	94,5
Uppgift saknas	24 534	15,7
Samtliga	1 879 718	42,3
Småhus, bostadsrätt		
-50 kvm	897	0,2

51-80 kvm	17 909	1,2
81-110 kvm	40 480	4,0
111-140 kvm	20 192	2,8
141-170 kvm	1 263	0,4
171- kvm	569	0,3
Uppgift saknas	1 706	1,1
Samtliga	83 016	1,9
Småhus, hyresrätt		
-50 kvm	5 001	1,1
51-80 kvm	29 275	1,9
81-110 kvm	22 280	2,2
111-140 kvm	7 871	1,1
141-170 kvm	2 462	0,7
171- kvm	3 273	1,6
Uppgift saknas	2 833	1,8
Samtliga	72 995	1,6
Flerbostadshus, bostadsrätt		
-50 kvm	159 870	33,9

51-80 kvm	482 890	32,1
81-110 kvm	222 348	21,7
111-140 kvm	38 409	5,3
141-170 kvm	6 770	1,9
171- kvm	4 015	1,9
Uppgift saknas	..	..
Samtliga	914 302	20,6
Flerbostadshus, hyresrätt		
-50 kvm	258 350	54,8
51-80 kvm	756 945	50,3
81-110 kvm	245 391	24,0
111-140 kvm	30 177	4,2
141-170 kvm	5 201	1,5
171- kvm	2 331	1,1
Uppgift saknas	..	..
Samtliga	1 298 395	29,2
Övrigt boende		
-50 kvm	13 737	2,9

51-80 kvm	27 959	1,9
81-110 kvm	14 378	1,4
111-140 kvm	4 870	0,7
141-170 kvm	1 674	0,5
171- kvm	1 391	0,7
Uppgift saknas	264	0,2
Samtliga	64 273	1,4
Uppgift saknas		
-50 kvm	..	..
51-80 kvm	..	..
81-110 kvm	..	..
111-140 kvm	..	..
141-170 kvm	..	..
171- kvm	..	..
Uppgift saknas	126 861	81,2
Samtliga	126 861	2,9
Samtliga boendeformer		
-50 kvm	471 086	100,0

51-80 kvm	1 505 540	100,0
81-110 kvm	1 024 057	100,0
111-140 kvm	719 730	100,0
141-170 kvm	354 136	100,0
171- kvm	208 813	100,0
Uppgift saknas	156 198	100,0
Samtliga	4 439 560	100,0

Fotnoter

Tabellvärden som bygger på antal personer eller hushåll färre än fem prickas/undertrycks (..) av sekretesskäl.

Modellen att beräkna registerbaserad hushållsstatistik förändrades år 2016. I samband med det reviderades även tidigare publicerad boendestatistik för åren 2012–2015.

Ett hushåll består av de personer som är folkbokförda på samma lägenhet.

I hushållstabellerna saknas ett mindre antal hushåll. Knappt 20 000 personer har inte någon koppling till ett hushåll och finns därför inte med i hushållstabellerna.

boendeform
Småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus. Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus. Äganderätt, bostadsrätt och

hyresrätt utgår från fastighetens ägarförhållande och inte hur de boende förfogar över lägenheterna. Småhus med hyresrätt avser lägenheter som ägs av andra ägare än fysiska personer, dödsbon, bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Flerbostadshus med hyresrätt avser lägenheter som inte är ägarlägenheter och som ägs av andra ägare än bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Småhus och flerbostadshus med bostadsrätt avser lägenheter som ägs av bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar (en äldre boendeföreningsform som existerade innan bostadsrättslagen introducerades 1930).. Bostadsrätt innehåller även personer som hyr sin lägenhet av bostadsrättsförening eller hyr av bostadsrättsinnehavaren. Småhus med äganderätt avser lägenheter som ägs av fysiska personer eller dödsbon.

boendeform
I Övrigt boende ingår: Flerbostadshus med äganderätt (ägarlägenheter) Lägenheter i byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.

boendeform
I Övrigt boende ingår: Flerbostadshus med äganderätt (ägarlägenheter) Lägenheter i byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.
API för denna tabell

Genomsnittlig bostadsarea per person efter hushållstyp, boendeform och år

	2017
Ensamstående kvinnor -64 år utan barn	
Småhus, äganderätt	103
Småhus, bostadsrätt	85
Småhus, hyresrätt	74
Flerbostadshus, bostadsrätt	58
Flerbostadshus, hyresrätt	57
Specialbostad	30
Ensamstående kvinnor 65- år utan barn	
Småhus, äganderätt	114
Småhus, bostadsrätt	84
Småhus, hyresrätt	72
Flerbostadshus, bostadsrätt	71
Flerbostadshus, hyresrätt	65

Specialbostad	40
Ensamstående män -64 år utan barn	
Småhus, äganderätt	104
Småhus, bostadsrätt	86
Småhus, hyresrätt	77
Flerbostadshus, bostadsrätt	56
Flerbostadshus, hyresrätt	55
Specialbostad	29
Ensamstående män 65- år utan barn	
Småhus, äganderätt	109
Småhus, bostadsrätt	86
Småhus, hyresrätt	73
Flerbostadshus, bostadsrätt	67
Flerbostadshus, hyresrätt	60
Specialbostad	39
Ensamstående kvinnor med barn 0-24 år	
Småhus, äganderätt	45
Småhus, bostadsrätt	38

Småhus, hyresrätt	34
Flerbostadshus, bostadsrätt	32
Flerbostadshus, hyresrätt	30
Specialbostad	20
Ensamstående män med barn 0-24 år	
Småhus, äganderätt	50
Småhus, bostadsrätt	42
Småhus, hyresrätt	42
Flerbostadshus, bostadsrätt	35
Flerbostadshus, hyresrätt	33
Specialbostad	21
Sammanboende utan barn	
Småhus, äganderätt	62
Småhus, bostadsrätt	49
Småhus, hyresrätt	47
Flerbostadshus, bostadsrätt	39
Flerbostadshus, hyresrätt	36
Specialbostad	23

Sammanboende med barn 0-24 år, 1 barn	
Småhus, äganderätt	42
Småhus, bostadsrätt	35
Småhus, hyresrätt	35
Flerbostadshus, bostadsrätt	27
Flerbostadshus, hyresrätt	26
Specialbostad	16
Sammanboende med barn 0-24 år, 2 barn	
Småhus, äganderätt	33
Småhus, bostadsrätt	27
Småhus, hyresrätt	27
Flerbostadshus, bostadsrätt	23
Flerbostadshus, hyresrätt	21
Specialbostad	14
Sammanboende med barn 0-24 år, 3+ barn	
Småhus, äganderätt	26
Småhus, bostadsrätt	21
Småhus, hyresrätt	20

Flerbostadshus, bostadsrätt	19
Flerbostadshus, hyresrätt	16
Specialbostad	10
Övriga hushåll utan barn 0-24 år	
Småhus, äganderätt	45
Småhus, bostadsrätt	37
Småhus, hyresrätt	38
Flerbostadshus, bostadsrätt	28
Flerbostadshus, hyresrätt	26
Specialbostad	17
Övriga hushåll med barn 0-24 år	
Småhus, äganderätt	25
Småhus, bostadsrätt	20
Småhus, hyresrätt	20
Flerbostadshus, bostadsrätt	16
Flerbostadshus, hyresrätt	14
Specialbostad	10
Samtliga hushåll	

Småhus, äganderätt	46
Småhus, bostadsrätt	41
Småhus, hyresrätt	40
Flerbostadshus, bostadsrätt	39
Flerbostadshus, hyresrätt	34
Specialbostad	29

Fotnoter

Tabellvärden som bygger på antal personer eller hushåll färre än fem prickas/undertrycks (..) av sekretesskäl.

Modellen att beräkna registerbaserad hushållsstatistik förändrades år 2016. I samband med det reviderades även tidigare publicerad boendestatistik för åren 2012–2015.

Ett hushåll består av de personer som är folkbokförda på samma lägenhet.
hushållstyp
I hushåll med barn är det yngsta barnet under 25 år. Det kan även finnas äldre barn i hushållet.
boendeform
Småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus. Flerbostadshus avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loftgångshus. Äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt utgår från fastighetens ägarförhållande och inte hur de boende förfogar över lägenheterna. Småhus med hyresrätt avser lägenheter som ägs av andra ägare än fysiska personer, dödsbon, bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Flerbostadshus med hyresrätt avser lägenheter som inte är ägarlägenheter och som ägs av andra ägare än bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar. Småhus och flerbostadshus med bostadsrätt avser lägenheter som ägs av bostadsrättsföreningar eller bostadsföreningar (en äldre boendeföreningsform som existerade innan bostadsrättslagen introducerades 1930).. Bostadsrätt innehåller även personer som hyr sin lägenhet av bostadsrättsförening eller hyr av bostadsrättsinnehavaren. Småhus med äganderätt avser lägenheter som ägs av fysiska personer eller dödsbon.
boendeform
I Övrigt boende ingår: Flerbostadshus med äganderätt (ägarlägenheter) Lägenheter i byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.
hushållstyp

övriga hushåll utan barn 0-24 år
Övriga hushåll är hushåll där det finns flera personer, men som det inte går att bilda någon av hushållstyperna ensamstående med barn eller sammanboende med eller utan barn av.
övriga hushåll med barn 0-24 år
Övriga hushåll är hushåll där det finns flera personer, men som det inte går att bilda någon av hushållstyperna ensamstående med barn eller sammanboende med eller utan barn av.
boendeform

specialbostad
En specialbostad är en bostad som är avsedd för studerande vid universitet eller högskola, för äldre eller funktionshindrade eller för vissa väl avgränsade grupper.

En specialbostad är en bostad som är avsedd för studerande vid universitet eller högskola, för äldre eller funktionshindrade eller för vissa väl avgränsade grupper.

Artiklar

- Låginkomsttagare bor ofta i hyresrätt
  Boendeformen varierar mellan personer med olika inkomst. Personer med hög inkomst bor ofta i småhus och bostadsrätt och de med låg inkomst oftare i hyresrätt. Men i mindre kommuner är andelen låginkomsttagare som bor i småhus ändå relativt hög.

Låginkomsttagare bor ofta i hyresrätt

Publicerad: 2017-06-09

Boendeformen varierar mellan personer med olika inkomst. Personer med hög inkomst bor ofta i småhus och bostadsrätt och de med låg inkomst oftare i hyresrätt. Men i mindre kommuner är andelen låginkomsttagare som bor i småhus ändå relativt hög.

Av Sveriges befolkning bor ungefär hälften i ett småhus som ägs av någon i hushållet, var femte person bor i en bostadsrätt och var fjärde bor i en hyresrätt. Därutöver bor en mindre andel i någon form av specialbostad, oftast en studentbostad eller ett äldreboende.

Hur man bor skiljer sig åt mellan olika åldrar. Att bo i ägt småhus är vanligast i åldrarna 10–14 år, då två av tre gör det, och minst vanligt kring 25 år då var fjärde person bor i ett ägt småhus. Det är också i 25-årsåldern som störst andel, drygt 40 procent, bor i hyresrätt. I dessa åldrar bor dessutom en relativt stor andel i en specialbostad, i de allra flesta fall ett studentboende.

Ägt småhus vanligaste boendeformen för barn

Boendeform efter ålder, 2015. Procent

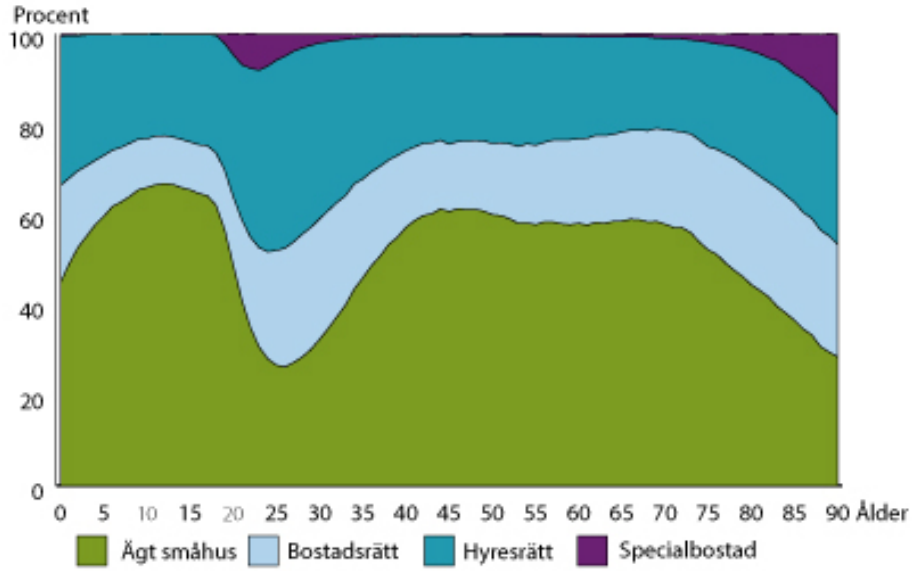

Barn och föräldrars boende går hand i hand: det är nästan lika vanligt bland 40-åringar att bo i ägt småhus som bland 10-åringar. I 25-årsåldern har många flyttat hemifrån, vilket tydligt framgår av den minskande andelen som bor i småhus. Direkt efter flytten hemifrån bor man ofta i hyresrätt, eller i studentbostad om man studerar.

Vilken typ av boende man har påverkas av flera olika omständigheter. Två faktorer är hushållets inkomster och var i landet man bor. Både bostadsbeståndet och priserna på bostäder varierar mycket mellan olika kommuner. I storstadskommuner finns det relativt många hyresrätter samtidigt som priserna på småhus och bostadsrätter är höga. I kommuner utanför storstadsområdena och de större städerna är

priserna på bostäder betydligt lägre samtidigt som hyresrätterna är färre.

Hushållets inkomst kan ha betydelse för vilken typ av boende man har. För att kunna jämföra boendeform i olika inkomstskikt har befolkningen delats in i fyra lika stora delar (kvartiler) efter hushållets disponibla inkomst, där hänsyn är tagen till hushållets storlek och sammansättning. På detta sätt får man ett mått på ekonomisk standard för alla personer i ett hushåll, oberoende av vilken inkomst den enskilda personen har. I denna artikel redovisas boendet för de personer som har lägst och högst inkomster, det vill säga kvartil 1 och kvartil 4.

De flesta utanför storstäderna med hög inkomst bor i småhus

Boendeform efter ålder för inkomstkvartil 4, 2015. Procent

Storstadsområden

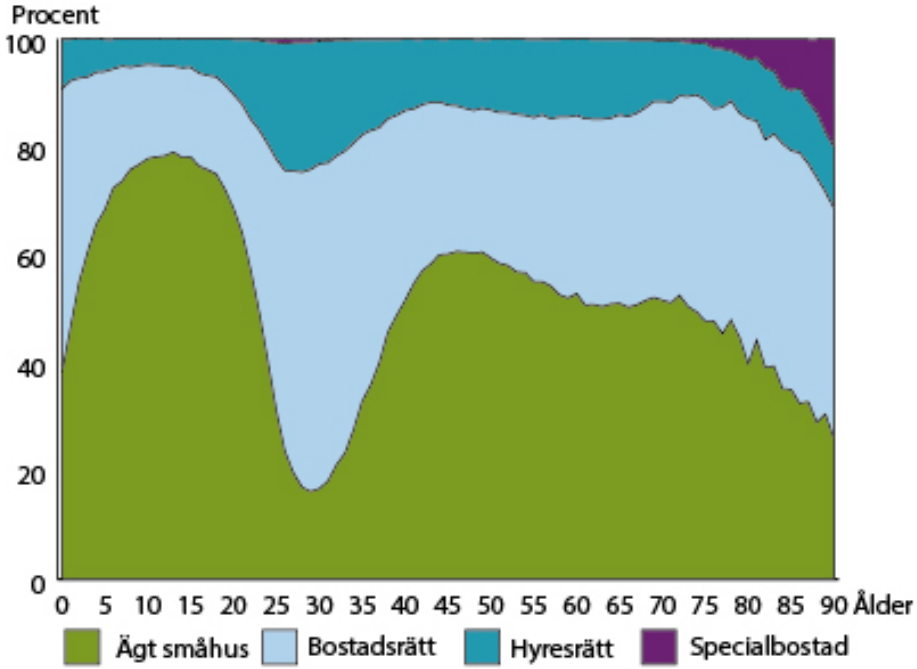

Tre av tio personer med de högsta inkomsterna i storstadsregionerna bor i bostadsrätt. För personer i åldern 27–30 år i denna grupp bor sex av tio i bostadsrätt.

Övriga kommuner

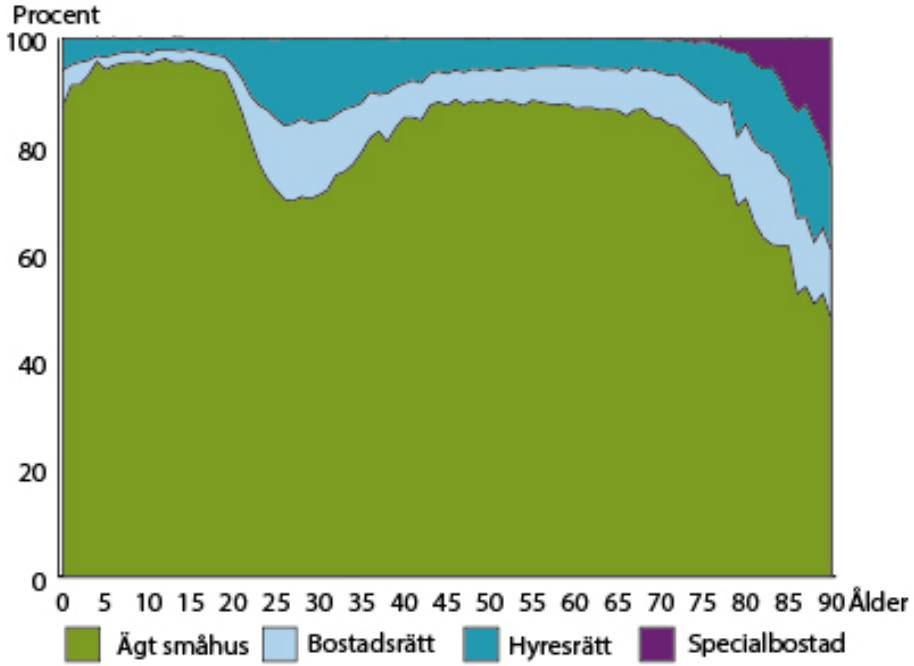

I övriga kommuner finns det förhållandevis fler småhus och färre bostads- och hyresrätter jämfört med storstäderna, vilket gör att fler bor i småhus här. Har man därtill hög inkomst och bor i en mindre kommun väljer man oftast att bo i småhus.

Av dem med högst inkomster (kvartil 4) bor 65 procent i ägt småhus, 23 procent i bostadsrätt och 12 procent i hyresrätt. De flesta personer i hushåll med höga inkomster bor alltså i en bostad som ägs av hushållet. I gruppen med lägst inkomst (kvartil 1) är andelen som bor i ägt småhus 30 procent medan cirka hälften bor i hyresrätt och 16 procent i bostadsrätt.

Få med låg inkomst bor i småhus i storstäderna

Boendeform efter ålder för inkomstkvartil 1, 2015. Procent

Storstadsområden

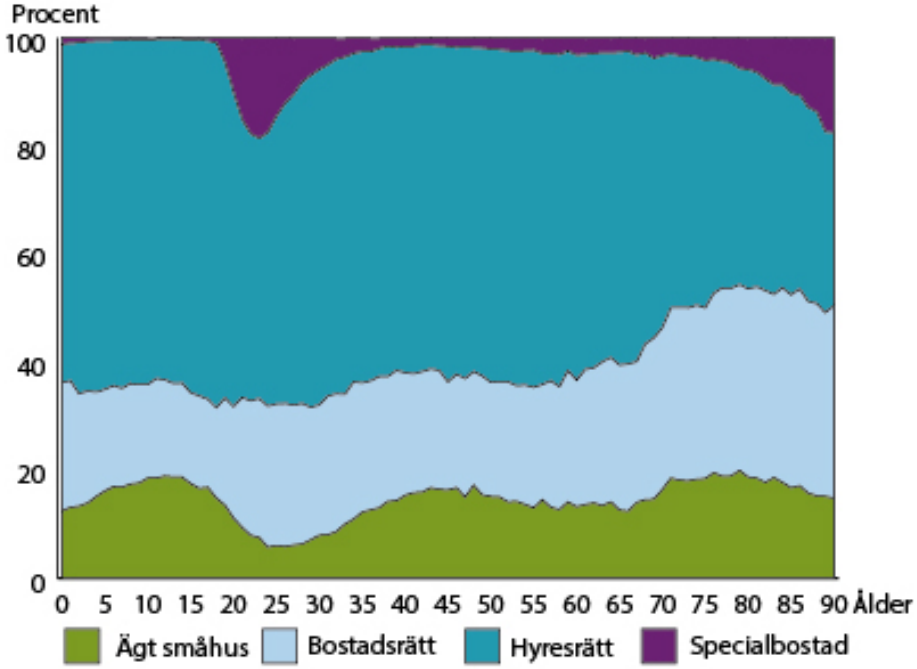

De höga bostadspriserna i storstadsområdena innebär att få personer med låga inkomster har möjlighet att köpa och äga ett småhus där. En relativt stor andel av de unga vuxna med låga inkomster i storstäderna är studenter, vilket medför att specialbostäder i form av studentbostad syns tydligt i diagrammet.

Övriga kommuner

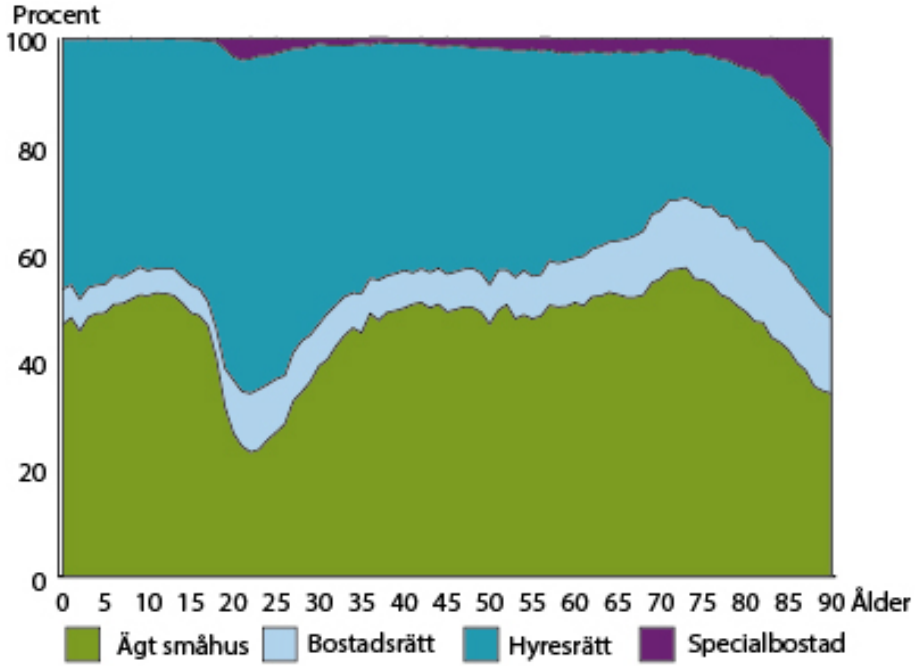

I mindre kommuner bor förhållandevis många i småhus trots lägre inkomst. Förutom att bostadspriserna oftast är lägre än i större städer är även boendekostnaderna för småhus i många fall lägre än för en hyresrätt.
I åldrarna 12–15 år i kvartil 4 bor 85 procent i ägt småhus och 4 procent i hyresrätt. Bland barn i åldrarna 12–15 år som tillhör kvartil 1 bor ungefär vart tredje i småhus och över hälften i hyresrätt. Även inom samma inkomstgrupp skiljer sig boendeformen åt beroende på vilken typ av kommun man bor i. Här jämförs boendet för befolkningen i de tre storstadsområdena (Stockholm, Göteborg och Malmö med förortskommuner) med kommuner som inte tillhör ett storstadsområde och som heller inte räknas som större stad. De senare benämns fortsättningsvis som övriga kommuner.

Av de personer som ingår i kvartil 4 och som bor i storstadsområden bor drygt hälften, 52 procent, i ägt småhus och 13 procent i hyresrätt. Bostadsrätt är en vanlig boendeform i storstäder och bland personer med hög inkomst bor 34 procent i bostadsrätt. I åldrarna kring 30 år är andelen runt 60 procent.

I övriga kommuner är andelen höginkomsttagare som bor i småhus 85 procent och 7 bor procent i hyresrätt. Av barn i åldrarna 12–15 år bor 2 procent i hyresrätt i dessa kommuner. Jämfört med storstäderna finns det relativt få bostadsrätter i mindre kommuner, varför detta är en ganska ovanlig boendeform även för personer med hög inkomst.

Högre andel bor i hyresrätt i storstad
Också bland dem med lägre inkomster, kvartil 1, skiljer sig boendet markant mellan de två kommungrupperna. I storstadsområden bor 14 procent av dem som tillhör kvartil 1 i småhus och närmare 60 procent bor i hyresrätt. I kommunerna utanför storstadsområdena och de större städerna bor närmare hälften av de personer som tillhör kvartil 1 i småhus och cirka 40 procent i hyresrätt. Skillnaderna syns i alla åldrar, och beror till stor del på att det finns relativt få hyresrätter i de kommuner som ligger långt från storstäderna samtidigt som huspriserna är betydligt lägre.

Sammantaget visar den kombinerade statistiken över boende och inkomster att personer med hög inkomst sällan bor i hyresrätt, medan personer med låg inkomst oftare bor i hyresrätt. I mindre kommuner utanför storstadsområdena bor dock en relativt stor andel av låginkomsttagarna i småhus. Förklaringen är främst att

bostadsbeståndet i större utsträckning består av småhus och att huspriserna är lägre än i storstäderna.

Att bo i specialbostad är framför allt vanligt bland äldre. Andelen av de äldre som bor i specialbostad är ungefär lika stor oavsett kommungrupp och inkomst. En annan grupp som i stor utsträckning bor i specialbostad är studenter. De studerar ofta vid universitet i storstadsområden och har låg inkomst. Därför är andelen unga som bor i specialbostad relativt hög bland dem som tillhör kvartil 1 och bor i storstadsområden. Närmare 20 procent bland personerna i denna grupp i åldrarna 22–24 år bor i en specialbostad.

Fakta

Uppgifterna avser boendet enligt folkbokföringen den 31 december 2015 och inkomster under 2015.

Boendeform

Ägt småhus avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus som ägs av fysiska personer eller dödsbon.

Bostadsrätt avser bostäder som ägs av bostadsrättsföreningar. Bostaden kan antingen ligga i flerbostadshus eller utgöras av ett småhus. Personer som hyr lägenhet av en bostadsrättsförening eller hyr av bostadsrättsinnehavaren räknas också till bostadsrätt. Hyresrätt ägs av andra än fysiska personer och bostadsrättsföreningar. Hyresrätter finns oftast i flerbostadshus, men personer som hyr ett småhus räknas också som boende i hyresrätt.

Specialbostäder avser bostäder för äldre och funktionshindrade, studentbostäder och övriga specialbostäder.

Inkomster

Inkomstuppgifterna avser disponibel inkomst, som är summan av alla skattepliktiga och skattefria inkomster minus skatt och övriga negativa transfereringar. Måttet som används här är disponibel inkomst per konsumtionsenhet, som används för att kunna jämföra inkomst oavsett vilken typ av hushåll en person tillhör.

Kommunindelning

Jämförelsen av kommungrupper är baserad på en sammanslagning av Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) kommungruppsindelning år 2011. Här redovisas två grupper av tre – Storstadsområde och Övriga kommuner.

Storstadsområde är storstäder (med mer än 200 000 invånare år 2010) och förortskommuner till storstäder. Övriga kommuner är enligt SKL:s indelning Turism- och besöksnäringskommuner, Varuproducerande kommuner, Glesbygdskommuner, Kommuner i tätbefolkad region och Kommuner i glesbefolkad region.

Övriga större städer, dess förortskommuner samt dess pendlingskommuner har lämnats utanför redovisningen.

Artikeln bygger på Hushållens boende

STORA SKILLNADER I LÖN MELLAN DE HÖGST OCH LÄGST BETALDA YRKENA

100 000 kronor – så mycket skiljer sig genomsnittslönerna mellan de högst och lägst betalda yrkena i vår lönestatistik. Bankchefer, verkställande direktörer och specialistläkare hör till arbetsmarknadens mest välbetalda. De lägsta medellönerna har bland annat hemservicepersonal, kafébiträden och bärplockare.

Bra att veta

- SCB:s statistik om löner
- Så gör vi statistik
- Källa
- Läs en artikel

Skillnaderna i medellönerna, eller snittlönerna, för olika yrken på arbetsmarknaden är stora. Chefer inom bank, finans och försäkring har den högsta medellönen på 120 400 kronor. Yrket med den lägsta medellönen är marknadsundersökare och intervjuare. Deras medellön är 19 400 kronor. Det kan jämföras med genomsnittslönen för hela arbetsmarknaden som är 32 800 kronor.

SÅ HAR VI RÄKNAT LÖNERNA

Alla löner som nämns i den här artikeln är månadslöner före skatt och uppräknade till heltid. På så sätt går de att jämföra på ett enkelt sätt. Snittet för cheferna inom bank, finans och försäkring är särskilt högt. Det skiljer sig knappt 30 000 kronor till mäklare inom finans (till exempel aktiemäklare) som i snitt tjänar 91 300 kronor och därmed har den näst högsta medellönen i statistiken.

JÄMFÖR LÖNER MED LÖNESÖK

Sök och jämför löner för olika yrkesgrupper efter utbildningsnivå, kön, ålder och arbete i privat eller offentlig sektor. Till Lönesök

Yrkena med högst medellön, 2016

Yrke	Medellön, kronor
1. Chefer inom bank, finans och försäkring, högre nivå	120 400
2. Mäklare inom finans	91 300
3. Specialistläkare	75 000
4. General-, landstings- och kommundirektörer m.fl.	74 500
5. Verkställande direktörer m.fl.	72 100
6. Forsknings- och utvecklingschefer, högre nivå	71 800
7. Ekonomi- och finanschefer, högre nivå	69 800
8. Chefer inom bank, finans och försäkring, lägre nivå	66 700
9. Försäljnings- och marknadschefer, högre nivå	66 500
10. Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, högre nivå	65 200

Fakta: Chefer på högre och lägre nivå

Med högre nivå menas chef på nivå 1 i Yrkesregistret, vilket innebär chef för särskild funktion, exempelvis ekonomi, men utan personalansvar i organisation med chefer på flera nivåer. Det kan också vara en chef på mellannivå som är underställd vd.

Med lägre nivå menas chef på nivå 2 i Yrkesregistret, vilket innebär verksamhetsnära chef som är underställd mellanchef och vd. Det kan också vara högsta chefen i ett företag som inte har några chefer på lägre nivåer.

Yrkena med lägst medellön, 2016

Yrken	Medellön, kronor
1. Marknadsundersökare och intervjuare	19 400
2. Kafé- och konditoribiträden	20 400
3. Övrig hemservicepersonal m.fl	20 500
4. Övriga servicearbetare	21 400
5. Bärplockare och plantörer m.fl.	21 900
6. Växtodlare och djuruppfödare. blandad drift	22 300
7. Eventsäljare och butiksdemonstratörer m.fl.	22 500
8. Barnskötare	22 600
9. Restaurang- och köksbiträden m.fl.	22 600
10. Taxiförare m. fl.	22 600

Fakta: Vad är skillnaden mellan lön och inkomst?

Lön är den ersättning som en person får av sin arbetsgivare för utfört arbete under en bestämd tid, till exempel per månad eller timme. Inkomsten består förutom av lönen även av inkomster av kapital, till exempel räntor på sparkonton och utdelningar på aktier. Dessutom ingår olika former av stöd från Försäkringskassan som barnbidrag och bostadsbidrag.

Till skillnad från lönen påverkas inkomsten av hur mycket man jobbar, och minskar om man är hemma från jobbet på grund av till exempel sjukdom eller tjänstledighet.

Jämnare löner inom hemservice

Medianlönen för bankcheferna, alltså den mittersta lönen, är 92 000 kr. Den är alltså en bit lägre än medellönen. Att medianlönen är lägre beror på att det finns löner bland dessa chefer som sticker ut genom att de är mycket högre än resten.

För gruppen Övrig hemservicepersonal, en av de lägst betalda grupperna, ser det annorlunda ut. Deras medianlön är 20 100 kronor, alltså nära medellönen på 20 100 kronor. Det visar att hemtjänstpersonal har mer jämnt fördelade löner än bankchefer.

Fakta: Vad är medellön och medianlön?

När man vill jämföra lönerna mellan olika grupper på arbetsmarknaden, till exempel hur mycket olika yrkeskategorier tjänar, så finns det framför allt två mått man kan använda sig av.

När vi på SCB redovisar statistik så använder vi oss oftast av medellönen. Det är en genomsnittlig lön för en viss grupp. För att få den

summerar man alla löner i gruppen och dividerar med antalet personer i gruppen.

Man kan också använda sig av medianlönen för jämförelser. Den får man om man sorterar alla löner i stigande eller fallande ordning och tar ut det mittersta värdet. Ett exempel kan vara om en grupp personer i ett yrke tjänar väldigt mycket pengar så blir medellönen mycket högre än medianlönen. Om man ska undersöka grupper med löner som är väldigt spridda så kan det vara bättre att använda medianlönen för att för att hitta ett genomsnittligt värde för gruppen.

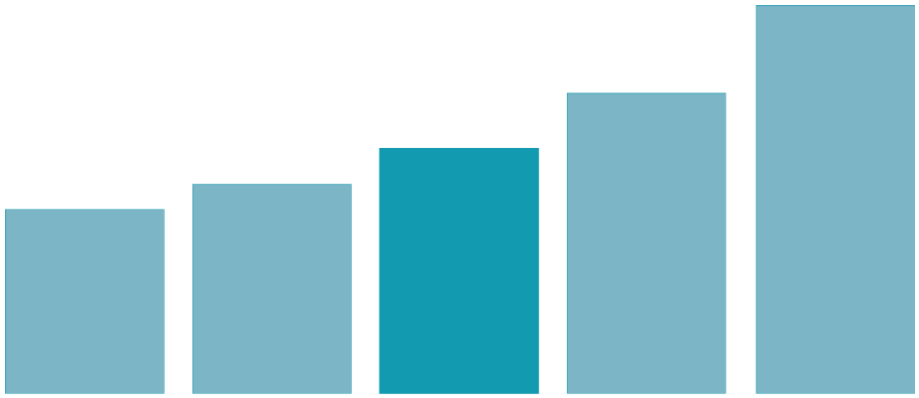

Medianlönen får man om sorterar alla löner i stigande ordning eller fallande ordning och tar ut det mittersta värdet.

Kvinnor har 88 procent av mäns lön

Kvinnor har som grupp lägre löner än män på arbetsmarknaden. Om vi jämför kvinnors och mäns löner för 2016 så tjänar kvinnor i genomsnitt 88 procent av vad män tjänar. Löneskillnaden är alltså 12 procent. En del av skillnaden beror på att kvinnor och män har olika yrken, jobbar i olika delar av arbetsmarknaden eller har olika utbildningar och arbetstid.

Det finns statistiska metoder för att ta hänsyn till dessa skillnader och på så sätt få fram om kvinnor och män får olika betalt för samma jobb. När man räknar på detta blir löneskillnaden mellan kvinnors och mäns löner totalt 5 procent. Den här skillnaden kan man inte hitta någon förklaring till genom att bara titta på statistiken.

Stora skillnader i oförklarad löneskillnad

Om man tittar på hur det ser ut i olika yrken så skiljer sig den så kallade oförklarade löneskillnaden åt kraftigt.

50 PROCENT

Så mycket av männens lön har kvinnorna bland mäklare inom finans. Störst är den bland mäklare inom finans. Där är kvinnors löner 50 procent av männens löner. Även bland chefer inom bank, finans och försäkring är skillnaden stor, i genomsnitt tjänar kvinnor 68 procent av männens lön.
I vilka yrken tjänar då männen i genomsnitt mindre än kvinnorna? Jo, största skillnaden mellan könen finns i gruppen fastighets- och förvaltningschefer, högre nivå. Där är kvinnornas löner 116 procent av männens. Även bland följande yrken har kvinnorna klart högre löner i genomsnitt: bilrekonditionerare, fönsterputsare och övriga rengöringsarbetare, översättare, tolkare och lingvister m. fl., driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, lägre nivå med flera yrken.

Minst skillnad mellan könen bland kommunanställda

I lönestatistiken brukar vi dela upp arbetsmarknaden. För det första skiljer vi på privat och offentlig sektor. Den offentliga sektorn delas i sin tur in i tre grupper efter arbetsgivare: statliga arbetsgivare, arbetsgivare inom landstinget och kommunala arbetsgivare. Den privata sektorn delar vi in i tjänstemän och arbetare. Om man tar fram kvinnors och mäns medellöner i dessa delar av arbetsmarknaden så ser man att manliga tjänstemän inom privat sektor och män som arbetar inom landstinget har de högsta medellönerna, på över 40 000 kronor. Minst tjänar kvinnliga arbetare i privat sektor med en medellön på 25 300 kronor.

Om man tittar på löneskillnaden mellan könen efter att vi tagit hänsyn till att personer har olika yrken, utbildningar och arbetstid, så är den störst bland tjänstemän i privat sektor med 8 procent. Den minsta skillnaden har kommunerna med knappt en procent.

Lägre löner för unga och äldre

Det förvånar knappast någon att de som nyligen har kommit ut på arbetsmarknaden och börjat jobba ofta har lägre lön jämfört med de som har jobbat ett helt yrkesliv. Statistiken visar också att medellönen är lägst bland de yngsta som är 18–24 år. Den åldersgrupp som tjänar mest är 45–54-åringarna.

Genomsnittlig månadslön efter kön och ålder 2016

18-24 år	
Män	24700
Kvinnor	23600
25-34 år	
Män	30500
Kvinnor	28100
35-44 år	
Män	37400
Kvinnor	32400
45-54 år	
Män	39000
Kvinnor	33300
55-64 år	
Män	37700
Kvinnor	32400
65-66 år	
Män	36800
Kvinnor	32700

Källa: Medlingsinstitutet Tillhör Sveriges officiella statistik

Lönen ökar med utbildningsnivån

Generellt gäller att ju mer man utbildar sig desto högre lön får man. Den gruppen som har gått en grundskoleutbildning som är kortare än nio år tjänar drygt hälften så mycket som gruppen som har den högsta utbildningsnivån, forskarutbildning. En forskarutbildad tjänar i snitt 51 900 kronor, medan personer med kortare grundskoleutbildning i genomsnitt tjänar 24 800 kronor. Men även jämfört med personer som har studerat länge på grundnivån på högskola eller universitet är forskarutbildade välbetalda i genomsnitt.

Genomsnittlig månadslön efter kön och utbildningsnivå 2016

Grundskola ellerliknande (under 9år)
män 25 700 kv 23 800

Grundskola ellerliknande (9-10 år)
män 29 300 kv 25 600

Gymnasialutbildning (högst2år)
män 31 700 kv 27 700

Gymnasialutbildning (3 år)
män 30 600 kv 26 800

Eftergymnasialutbildning (mindre än 3 år)
män 37 000 kv31 100

Eftergymnasial utbildning (3 år eller mer)
män 44 00 kv 36 100

Forskarutbildning
män 54 900 kv 47 700

SCB:s statistik om löner

Lönestatistiken för den svenska arbetsmarknaden består av uppgifter om drygt 2,5 miljoner personers löner. Uppgifterna samlar vi in från arbetsgivarna. För privat sektor samlar vi in statistiken genom en urvalsundersökning. Det innebär att arbetsgivarna som är med i undersökningen representerar företagen i sin bransch och storleksklass och man kan på så sätt göra en uppskattning av lönerna för hela den privata arbetsmarknaden. Till den här undersökningen väljs ungefär 8 000 privata arbetsgivare ut varje år. De är då skyldiga att skicka in löneuppgifter för sina anställda så att statistiken kan tas fram. Totalt handlar det om ungefär hälften av alla löner i den privata sektorn. För offentlig sektor, det vill säga stat, landsting och kommun, samlas alla löneuppgifter in.
I SCB:s statistikdatabas redovisas löner för över 400 yrken.

Så gör vi statistik

Sverige började föra statistik redan 1749. Idag har SCB i uppdrag är att förse Sverige med oberoende statistik om samhället på flera olika områden. Statistik är inte exakt, men välgjord statistik beskriver verkligheten så nära man kan komma.

För att göra statistik finns metoder för att samla in, bearbeta och analysera siffermaterial. SCB:s statistik görs utifrån vetenskapliga principer. Det finns flera olika typer av statistiska undersökningar.
Läs mer om hur vi gör statistik
Källa
Lönestrukturstatistik, hela ekonomin, SCB

Kapitel 5: Från Boverkets hemsida om bostadsplanering.

177 **Kapitel 5: Från Boverkets hemsida om bostadsplanering.**

178 Bostadsplanering
178 Bostadsmarknaden
179 Bostadsbyggandet kan nå en topp i år
181 Marknadsrapporter
181 Bostadsmarknadsenkäten 2017
182 Bostadsmarknaden i regioner och kommuner
183 Bostadsmarknaden för olika grupper

184 Kommunernas verktyg
185 Allmännyttan finns i de flesta kommuner
186 Förändringar i allmännyttans bestånd
188 Utdelningar från allmännyttiga bostadsföretag

192 Riktlinjer för bostadsförsörjningen
195 Digital handbok om kommunernas bostadsförsörjningsansvar
196 Ägardirektiv, bostadsförmedling och hyresgarantier
198 Samverkan inom och mellan kommunerna
200 Mark – ett kommunalt verktyg för bostadsförsörjningen

203 Bostadsbeståndet i Sverige
204 Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige

206 Regionala bostadsmarknadsanalyser 2017
207 Bostadsmarknadsanalysernas innehåll 2017
211 Seminarier med länsstyrelserna 2017
213 Länsstyrelsen ger råd, information och underlag

214 Boverket ger stöd i bostadsmarknadsfrågor

Från boverket.se 12 april 2018

Bostadsplanering

Bostadsmarknaden och våra boendevillkor ändras hela tiden och Boverket följer denna utveckling. För att få in bra underlag skickar vi varje år ut en enkät till kommunerna, vars resultat blir en lägesrapport över läget på bostadsmarknaden. Vi gör också prognoser över bostadsbyggandet. Vi genomför även analyser av boendevillkoren för speciella grupper inom befolkningen och analyser av hur fastighetsägare fördelar lediga bostäder.

Bostadsmarknaden

Boverket gör analyser och prognoser om utvecklingen på bostadsmarknaden. Myndigheten kan därmed ge tidiga signaler om hur tillgång och efterfrågan på bostäder utvecklar sig i landet.

Kommunernas verktyg

Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter som påverkar tillväxten och välfärden. Planeringen för att utveckla boendet är en viktig del i kommunens strategiska arbete.

Granskad: 1 oktober 2015 Sidansvarig: Webbredaktionen

http://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/

Bostadsplanering

- Bostadsmarknaden
- **Regionala bostadsmarknadsanalyser 2017**
  - 2017 års analyser i korthet
  - Bostadsmarknadsanalysernas innehåll 2017
  - Seminarier med länsstyrelserna 2017
  - Länsstyrelsen ger råd, information och underlag
  - Boverket ger stöd i bostadsmarknadsfrågor

Bostadsmarknaden

Boverket är regeringens expertmyndighet för frågor kring utvecklingen på bostadsmarknaden.
Boverket gör analyser och prognoser om utvecklingen på bostadsmarknaden. Myndigheten kan därmed ge tidiga signaler om hur tillgång och efterfrågan på bostäder utvecklar sig i landet. Bostadsmarknadsenkäten är en enkät om läget på bostadsmarknaden som alla kommuner besvarar i början av varje år. Resultaten publiceras senare samma vår.

Indikatorer för bostadsbyggande

Boverket sammanställer och analyserar uppgifter om hur bygg- , bostads- och kreditmarknaden har utvecklats i landet. Resultaten publiceras i serien "Boverkets indikatorer". Boverket utreder även det långsiktiga behovet av bostäder.

Marknadsrapporter

Marknadsrapporterna är en analys av förhållandena på bostadsmarknaderna. Ett av syftena med rapporterna är att öka förståelsen för hur prissättningen och kreditgivningen fungerar.

Regionala analyser av bostadsmarknaden

Kommunerna ansvarar för att planera att det finns bostäder för alla i kommunen. Länsstyrelserna ska ge kommunerna råd och underlag i deras planering för bostadsförsörjningen. Boverkets roll är att stödja länsstyrelserna i detta arbete och att främja nätverk och erfarenhetsspridning mellan län och kommuner. Boverket stödjer särskilt länsstyrelserna i deras arbete med att ta fram regionala bostadsmarknadsanalyser. Boverket följer även utvecklingen på bostadsområdet internationellt och då främst utvecklingen i Norden och inom EU.

Utvärderar insatser

Boverket gör kontinuerliga konsekvensanalyser och utvärderingar av statliga bostadspolitiska insatser, främst olika former av statliga stöd till bostadsbyggande, energieffektivisering och klimatåtgärder eller åtgärder för ökad tillgänglighet.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsbyggandet kan nå en topp i år

Bostadsbyggandet har fortsatt att öka snabbt under 2017. Under senare tid har det kommit fler signaler om svårigheter att få avsättning för nyproduktion. Boverket bedömer att det i dagsläget rör ett begränsat antal marknader där det har byggts mycket bostäder. På andra marknader är efterfrågan på nyproduktion god. Samtidigt har det spridits en osäkerhet om marknadsläget, när utbudet ökat och bostadspriserna fallit något.

76 000 bostäder påbörjas i år

Boverkets prognos är att bostadsbyggandet ökar med 18 procent i år, då 76 000 bostäder påbörjas. Vårt huvudscenario för 2018 är att byggandet minskar något, främst på marknader där det redan har producerats mycket bostäder. Men utvecklingen av efterfrågan under 2018 är svårbedömd, bland annat beroende av om osäkerheten på bostadsmarknaderna får fäste. Fortsatt är kapaciteten ett väsentligt hinder för byggandet.

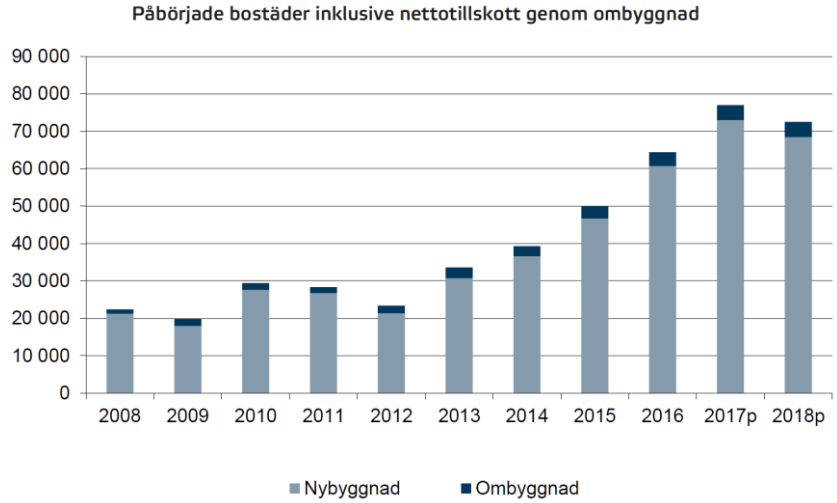

Påbörjade bostäder inklusive nettotillskott genom ombyggnad. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Boverket

Marknaderna är i olika faser

De lokala marknaderna är i olika faser, och på en del marknader kan toppen i byggstarterna ha nåtts redan 2016. År 2018 kan bostadsbyggandet komma att utvecklas starkast i Storgöteborg, där takten är under riksgenomsnittet och bostadspriserna har ökat snabbt under lång tid.

Ökad osäkerhet, men stark ekonomi

Den senaste månadens prisnedgång förefaller vara driven av ett ökat utbud och en ökande osäkerhet rörande den framtida marknadsutvecklingen, inte av hushållens ekonomi och framtidsutsikter, som är fortsatt goda. Skärpta amorteringskrav kan dock minska den krets som har råd att efterfråga en ny bostad.

Fortsatt stora behov

Behoven av bostäder är fortsatt stora på många håll, till följd av den starka befolkningsutvecklingen. Vi bedömer att en större del av produktionen framöver kan komma riktas mot hushåll med lite lägre köpkraft. Det kan öka basen för efterfrågan betydligt.

För mer information

I Boverkets indikatorer hittar du vår bedömning i sin helhet. Se länk i "Relaterad information".

Kontaktperson

Hans-Åke Palmgren, bostadsanalytiker
Tel: 0455-35 31 60
Boverkets presservice
Tel: 0455-35 31 70

Prognos för bostadsbyggandet november 2017

Prognos för antal påbörjade bostäder, november 2017	**2016**	**2017p**	**2018p**
Nybyggnad			
Flerbostadshus	47 400	58 000	55 500
Bostadsrätt	23 200	28 100	25 300
Hyresrätt	24 000	29 500	30 000
Äganderätt	200	400	200
Småhus	13 500	14 000	14 000
Total nybyggnad	**60 900**	**72 000**	**69 500**
Nettotillskott genom ombyggnad	3 700	4 000	4 000
Totalt påbörjade bostäder	**64 600**	**76 000**	**73 500**

Marknadsrapporter

Boverkets marknadsrapporter - aktuella analyser och heta kunskapsunderlag i den bostadspolitiska debatten.
Marknadsrapporterna är egeninitierade. Vi väljer bland aktuella frågor inom våra verksamhetsområden, bostadsmarknadsfrågor, byggande och planering. Resultaten behöver inte alltid vara samordnade med innehållet och resultaten i Boverkets övriga rapportproduktion.
Syftet är att leverera färska analyser, att bidra med allmänna kunskapsunderlag och att väcka debatt. Rapporterna har hittills alltid byggt på nytt empiriskt material och kvantitativa analyser. Marknadsrapporten produceras inom analysavdelningen.

Marknadsrapporter

- Markpriser, markbrist och byggande - mars 2015
- Välkommen till storstan! - september 2014
- Låst läge på bostadsmarknaden - maj 2014
- Bostadsbristen och hyressättningssystemet - november 2013
- Bostäder, rörlighet och ekonomisk tillväxt. - juni 2013
- Drivs huspriserna av bostadsbristen? - februari 2013
- Varför amortera? - oktober 2012
- Vägval i bostadskarriären - maj 2012
- Tiden med billiga rörliga bolån är över - februari 2012
- Kortsiktiga hushåll i riskzonen - oktober 2011
- Vad bestämmer bostadsinvesteringarna? - maj 2011
- Hushållens skuldsättning i spåren av finanskrisen - februari 2011
- Vad kostar det att bygga bort bostadsbristen? - oktober 2010
- Bolån i Sverige - en begränsad marknad - maj 2010
- En bostadsbubbla kostar - februari 2010
- Vad bestämmer priset på bostäder? - oktober 2009
- Varifrån kommer pengarna? - maj 2009
- Bostad, förmögenhet och konsumtion - februari 2009
- Bostaden - en riskfylld tillgång - december 2008
-

Granskad: 9 maj 2016 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsmarknadsenkäten 2017

Med hjälp av underlag från landets 290 kommuner kan Boverket presentera en unik sammanhållen bild av bostadsmarknaden i Sverige 2017 och 2018. I år har samtliga kommuner besvarat enkäten. I menyn hittar du sammanställningar av bostadsmarknadsläget på nationell, regional och kommunal nivå samt för olika grupper på bostadsmarknaden. Du hittar också resultatet av enkäten på kommunal nivå i öppna data.
.youtube.com/watch?v=Q-Bre82p7Oo" target="_blank">Försök att titta på videoklippet på www.youtube.com eller aktivera Javascript om deäinaktiverat i din webbläsare.

Bostadsmarknaden 2017-2018 i sex punkter

- Av landets 290 kommuner bedömer 255 att det är underskott på bostäder på marknaden. Det är en ökning med 72 kommuner på 2 år.
- Situationen är fortfarande ansträngd för grupper som är nya på bostadsmarknaden, så som unga och nyanlända, men även för äldre som vill flytta till en mer tillgänglig bostad. Detta trots ett ökat bostadsbyggande.

- Drygt 250 kommuner uppger ett underskott på bostäder för nyanlända. Lika många kommuner uppger ett underskott på bostäder för ungdomar. Kommunerna återfinns i alla kommungrupper, såväl i storstadsregioner som i kommuner med mindre folkmängd.
- Läget har försämrats när det gäller tillgången till särskilda boendeformer. Sämst är situationen för personer med funktionsnedsättning där 163 kommuner uppger att det saknas tillräckligt med bostäder.
- Drygt 11 000 allmännyttiga bostäder såldes under 2016. Över 90 procent av dem såldes till privata hyresvärdar för fortsatt uthyrning.
- Allt fler kommuner tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Över hälften av landets kommuner har antagit riktlinjer under innevarande eller föregående mandatperiod.

Vem gör vad?

Boverkets roll

Boverket administrerar bostadsmarknadsenkäten, analyserar kommunernas svar samt publicerar analyser och öppna data från undersökningen.

Länsstyrelsens roll

Länsstyrelserna har kontakt med kommunerna i samband med undersökningen och kvalitetssäkrar kommunernas svar.

Kommunernas roll

Kommunerna besvarar bostadsmarknadsenkäten.

Granskad: 4 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsmarknaden i regioner och kommuner

Boverkets analyser av svaren från bostadsmarknadsenkäten görs dels på riksnivå, dels utifrån en indelning av landets 290 kommuner i 7 grupper. Kommunerna delas in utifrån folkmängd, och geografisk placering i förhållande till en högskola eller en större stad.

Storstadsregioner

Storstockholm

Gruppen Storstockholm består av Stockholms läns samtliga 26 kommuner, där Stockholms stad är störst med drygt 930 000 invånare. Minst är Nykvarn med cirka 10 000 invånare. Sammanlagt har Storstockholm en folkmängd på drygt 2,2 miljoner, och utgör cirka 20 procent av Sveriges totala befolkning.

Storgöteborg

Storgöteborg består av 13 kommuner, belägna nära Göteborgs stad. Gruppen ska inte förväxlas med Västra Götalands län som består av 49 kommuner. Största kommunen är Göteborgs stad med cirka 550 000 invånare, och minst är Öckerö kommun med närmare 13 000.

Stormalmö

Den sista av de 3 storstadsregionerna är Stormalmö, som utgörs av 12 kommuner. Störst bland gruppens kommuner är Malmö stad med cirka 320 000 invånare. Minst är Skurups kommun med drygt 15 000 invånare.

Högskolekommuner

Högskolekommuner med fler än 75 000 invånare
I den större av de 2 grupperna med högskolekommuner ingår exempelvis Uppsala och Linköping kommun. Totalt är det 17 kommuner som har högskola eller universitet och fler än 75 000 invånare.

Högskolekommuner med färre än 75 000 invånare
I gruppen med högskolekommuner med färre än 75 000 invånare återfinns kommuner som Kalmar och Varberg. Gruppen innehåller sammanlagt 14 kommuner spridda över hela landet.

Övriga kommuner

Övriga kommuner med fler än 25 000 invånare
Vid sidan om storstadsregionerna och högskolekommunerna återstår 2 grupper med landets övriga kommuner. I gruppen med fler än 25 000 invånare ingår sammanlagt 34 kommuner.

Övriga kommuner med färre än 25 000 invånare
I den sista kommungruppen hittar vi resterande 174 kommuner, alla med en folkmängd under 25 000. Gruppen i sin helhet utgör cirka 20 procent av landets totala folkmängd, vilket är jämförbart med gruppen Storstockholm.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsmarknaden för olika grupper

Boverket följer utvecklingen på bostadsmarknaden för olika grupper. Läget på bostadsmarknaden påverkar möjligheterna att få en bostad. När bostadsmarknaden inte är i balans slår det hårdast mot de grupper som av olika skäl har en svag ställning på bostadsmarknaden. Det kan handla om att man är ny på bostadsmarknaden och kanske saknar kötid, fast inkomst eller referenser.

Bra planering för bostäder

För att kunna uppfylla bostadsförsörjningslagens (SFS 2000:1383) mål att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder krävs det att kommunen har en bra planering för bostadsförsörjningen. Att planera för bostadsförsörjningen handlar om att analysera och bedöma vilka förändringar som behövs i bostadsbeståndet utifrån hur kraven och önskemålen från befolkningen förväntas utvecklas. Ett bra underlag är avgörande för kvaliteten i planeringen. Att följa och analysera hur befolkningen förändras över tid är en nyckelfråga, men det handlar också om att inventera det nuvarande bostadsbeståndet och skaffa sig en bild av hur olika hushåll bor idag.
Här kan du ta del av kommunernas bedömningar av läget på bostadsmarknaden när det gäller följande grupper.

Ungdomar

Ungdomar är en av de grupper som har det svårast att få tag i en bostad på bostadsmarknaden.

Studenter

Drygt hälften av landets högskolekommuner bedömer att det saknas bostäder som är särskilt avsedda för studenter på högskola eller universitet.

Äldre

Antalet äldre kommer att öka dramatiskt under de närmaste åren.

Personer med funktionsnedsättning

I bostadsmarknadsenkäten 2017 är det 163 av landets kommuner som uppger att de har underskott på bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning.

Nyanlända

Bostadssituationen för nyanlända är mycket ansträngd.

Granskad: 9 maj 2016 Sidansvarig: Webbredaktionen

Kommunernas verktyg

Bra bostäder och goda boendemiljöer är grundläggande kvaliteter som påverkar såväl tillväxten som välfärden i en kommun. Planeringen för att utveckla boendet är en viktig del i kommunens strategiska arbete.

Kommunernas riktlinjer för bostadsförsörjningen ska visa vad kommunen vill med det befintliga bostadsbeståndet och med planerade nybyggda områden. Det är viktigt att alla kommuner, inte enbart kommuner med en ökande befolkning, har en strategi för hur boendet och bostadsbeståndet ska utvecklas i olika delar av kommunen.

Regeringen har lagt fast ett övergripande mål för bostadspolitiken som kan ses som en utgångspunkt för den bostadspolitiska diskussionen, även på kommunal nivå. Det nationella målet för bostadspolitiken är en långsiktigt väl fungerande bostadsmarknad där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven.

För att genomföra riktlinjerna för bostadsförsörjningen är kommunernas verktyg framförallt

- allmännyttiga bostadsföretag
- kommunala bostadsförmedlingar
- kommunala hyresgarantier
- kommunal översikts- och detaljplanering
- kommunalt markinnehav i kombination med en aktiv markpolitik
- marköverlåtelse- och exploateringsavtal.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Allmännyttan finns i de flesta kommuner

Enligt SCB uppgick det allmännyttiga bostadsbeståndet år 2016 till sammanlagt 822 000 lägenheter. De allra flesta av lägenheterna fanns i flerbostadshus.

Under åren 2014 och 2015 ökade det allmännyttiga bostadsbeståndet, enligt Boverkets bostadsmarknadsenkät 2017. Detta som ett resultat av den samlade effekten av försäljningar, inköp, nybyggnationer och rivningar. Åren före 2014 minskade det allmännyttiga bostadsbeståndet. Under 2016 har beståndet åter minskat, men minskningen med 1 600 bostäder, beror numera delvis på att kommunerna säljer för att bygga nytt.
Förändringarna i beståndet skiljer sig åt mellan kommunerna och kommungrupperna. Allmännyttans andel av kommunens lokala bostadsmarknad varierar också mycket. På mindre orter kan det allmännyttiga bostadsbolaget vara den dominerande aktören, medan man på större orter idag arbetar aktivt för att sprida bostadsbeståndet till privata fastighetsägare. De tidigare så vanliga ombildningarna till bostadsrätter har dock gått ner på en jämförelsevis låg nivå de senaste åren.
Majoriteten av rikets 290 kommuner har ett eller flera allmännyttiga bostadsbolag. Enligt kommunerna tillhandahålls de allmännyttiga lägenheter av ett eller flera bostadsaktiebolag i 251 kommuner och i 33 kommuner av en allmännyttig stiftelse. Det är 11 kommuner som har båda formerna. I 17 kommuner har de uppgett att de helt saknar ett allmännyttigt bostadsbolag.
I fördjupningsfliken redovisas svaren på ett urval av frågorna.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Allmännyttan finns i de flesta kommuner

- Allmänt
- **Fördjupning**

Här redovisas hur kommunerna i landet har svarat på ett urval av frågorna som rör allmännyttiga bostadsföretag, i bostadsmarknadsenkäten 2017. Samtliga svar finns i Öppna data, se "Relaterad information".

Hur många allmännyttiga bolag och/eller stiftelser finns det i kommunen?

- Kommunalt bostadsaktiebolag: 251 kommuner har sammanlagt 269 bolag. 8 kommuner har fler än ett bolag.
- Allmännyttig stiftelse: 33 kommuner har sammanlagt 36 stiftelser. 2 kommuner har fler än en stiftelse.
- Båda ägarformerna: 11 kommuner har sammanlagt 22 bolag/stiftelser.
- Kommunen har inget allmännyttigt bolag eller stiftelse: 17 kommuner saknar detta.
- Ej lämnat svar: 2 kommuner har inte besvarat frågan.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Förändringar i allmännyttans bestånd

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Det totala beståndet i allmännyttan minskar med drygt 1 600 bostäder, från att ha ökat de senaste åren. Detta trots att det tillkommer nya bostäder i allmännyttan under året genom nyproduktion, inköp och ombyggnad.

Stora försäljningar av allmännyttiga lägenheter gjordes under 2016. Årets bostadsmarknadsenkät visar att drygt 11 000 lägenheter såldes. Över 90 procent av dem har sålts till privata hyresvärdar för fortsatt uthyrning. För de övriga kategorierna av köpare så ligger försäljningen på nivåer som är jämförbara med resultaten för åren 2011–2015.

Nyproduktion, inköp och nettotillskott av bostäder genom ombyggnad har inte vägt upp rivningar och dessa försäljningar. I de flesta fall är det dock fråga om att både sälja och riva för nyproduktion.

En sammanställning med alla förändrande faktorer visar, utifrån kommunernas bedömningar, att det allmännyttiga beståndet minskar med drygt 1 600 bostäder under 2016. Under 2015 ökade det allmännyttiga bostadsbeståndet med 3 600 bostäder och under 2014 med drygt 2 400 bostäder.

På tillskottsidan ökade det allmännyttiga bostadsbeståndet under 2016 med närmare 10 100 bostäder varav 7 000 genom nyproduktion, knappt 1 550 bostäder köptes och 1 550 bostäder tillkom genom ombyggnation. Men kommunerna minskade också sitt innehav genom att sälja knappt 11 350 bostäder och riva drygt 350 bostäder.

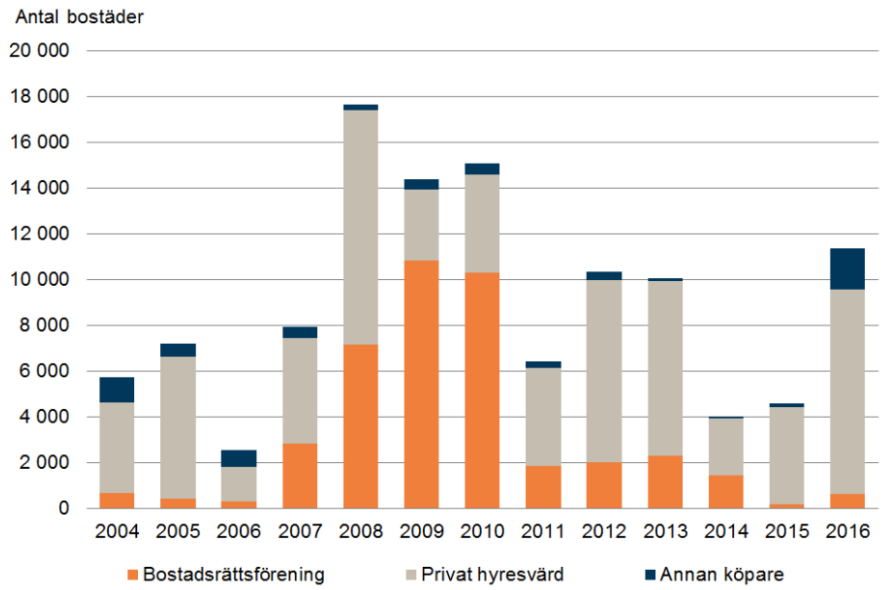

Antal sålda allmännyttiga bostäder fördelat på köpare år 2005–2016. Källa: Bostadsmarknadsenkäten 2017, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Boverket

Storstockholms allmännyttor ökar för andra året

För andra året i rad ökade Storstockholms allmännyttiga bostadsbestånd. Under 2016 ökade beståndet med drygt 1 200 lägenheter vilket en större ökning än 2015 då 860 bostäder tillkom. Ökningen berodde till största del på att Stockholms kommun byggt drygt 1 100 lägenheter. Den större enskilda minskningen i Storstockholmsområdet var i Sollentuna kommun där 188 lägenheter ombildades till bostadsrätt. För regionen i övrigt var minskningarna få och relativt små.

I Storstockholmsregionen såldes endast cirka 340 bostäder för ombildning till bostadsrätter, vilket får anses vara väldigt lite jämfört med åren före 2015. I Stockholms kommun – som tidigare dominerat ombildningarna – såldes inga bostäder för ombildning. För mer information om tidigare års minskningar av det allmännyttiga bostadsbeståndet och effekter för Storstockholms bostadsmarknad, se Boverkets rapport "Allmännytta samt hyreslagstiftning" (2017) som du hittar under "Relaterad information".

Allmännyttan minskar i Stormalmö men ökar i Storgöteborg

I Stormalmö minskar det allmännyttiga bostadsbeståndet. Det hänger samman med att Malmö stads allmännyttiga bostadsbestånd minskat med knappt 800 lägenheter trots nyproduktion och förvärv. Det hänger i sin tur samman med att det allmännyttiga bolaget, MKB, sålt 1650 lägenheter. Skälet är att bolaget vill möjliggöra finansiering av nyproduktion. I hela Stormalmö minskar allmännyttan med totalt cirka 550 lägenheter.

Storgöteborg ökar med knappt 1 000 bostäder. Liksom tidigare år är Partille den enda kommun i Storgöteborg som sålt annat än enstaka bostäder. Under 2016 såldes cirka 140 lägenheter för ombildning till bostadsrätter. Utöver Partille sålde Öckerö 20 lägenheter för ombildning till bostadsrätter. Övriga försäljningar i Storgöteborg är enstaka utom i Kungälv där 40 specialanpassade lägenheter såldes den allmännyttiga stiftelsen till kommunen.

Försäljningar till privata hyresvärdar i övriga landet

I 166 av 229 kommuner som ligger utanför de tre ovan nämnda storstadsområdena och som har allmännyttiga bostadsföretag så minskade antalet lägenheter med sammanlagt drygt 3 100. Det avgörande skälet är att närmare 9 000 bostäder såldes av från det allmännyttiga beståndet i dessa kommuner. Det motsvarar cirka 80 procent av försäljningarna för riket, inräknat storstadsområdena. De större försäljningarna till privata hyresvärdar (nära 1 000 lägenheter och mer) ägde rum i Borås, Landskrona, Luleå, Växjö samt Östersund. I 63 av de 229 kommunerna förändrades inte beståndet.
Det byggdes totalt nästan 4 500 allmännyttiga bostäder utanför storstadskommunerna, där 12 kommuner står för drygt hälften av det nyproducerade beståndet. Bland de kommuner som byggde mest återfinns Helsingsborg (387), Uppsala (318), Norrköping (220), Linköping (219), samt Växjö (219).

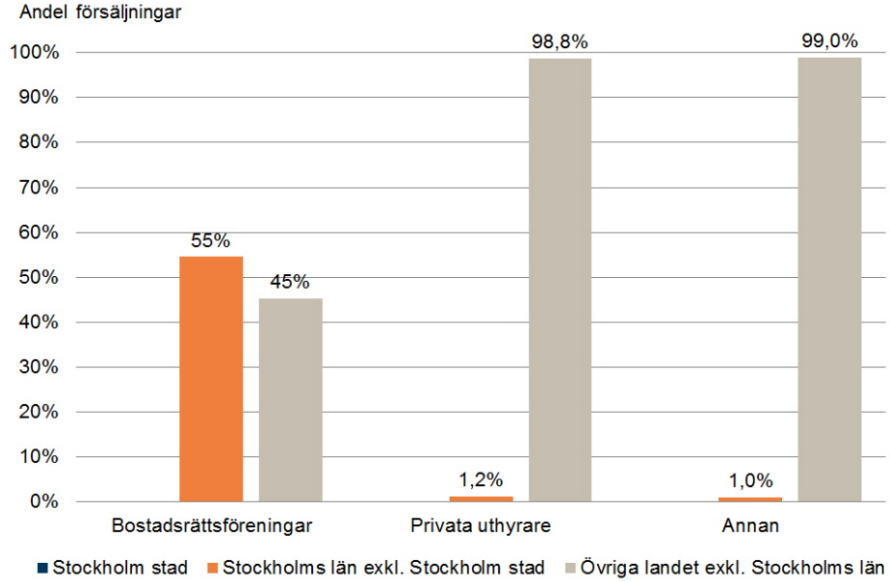

Andel sålda allmännyttiga bostäder fördelat på köpare och region år 2016. Notera att Stockholm stad som brukar dominera inte är representerad. Källa: Bostadsmarknadsenkäten 2017, Boverket. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Boverket

Motiv till försäljning

Kommunerna har oftast flera motiv till att sälja allmännyttiga bostäder och motiven är företrädesvis ekonomiska. Det vanligaste är att möjliggöra nyproduktion. Men ett nästan lika vanligt motiv är att effektivisera bolagets förvaltning. På tredje plats kommer att öka det ekonomiska utrymmet för underhåll och upprustning.

Planerade försäljningar år 2017

I 38 av landets kommuner finns det beslut om försäljningar av allmännyttiga bostäder under 2017, vilket är färre än i föregående enkät. Sammanlagt beräknas försäljningarna omfatta i åtminstone 4 600 bostäder runt om i landet. Av dem står 7 kommuner för nästan 3 800: Gävle cirka 1 500, Lidingö 530, Sundbyberg 460, Falun 450, Borlänge cirka 320, Örebro 300 samt Växjö 220. Härutöver finns ett osäkerhetsmoment kring Sollentunas avsikt att fram till 2023 sälja 2 000 bostäder och om några av dessa kommer att säljas under 2017. Siffrorna över kommunernas planerade försäljningar ska dock hanteras med en viss försiktighet, eftersom såväl överskattningar som underskattningar av framtida försäljningar har varit vanliga.
I fördjupningsfliken redovisas svaren på ett urval av frågorna från enkäten.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Utdelningar från allmännyttiga bostadsföretag

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

I lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag finns bestämmelser om begränsning av värdeöverföringar. Begränsningen innebär att ett allmännyttigt bostadsbolags värdeöverföringar, exempelvis vinstutdelning och överföring av koncernbidrag, inte får överstiga ett visst belopp. Här kan du läsa om reglerna och undantagen, och se exempel på hur du beräknar högsta beloppet för värdeöverföringar.

Vad är värdeöverföring?

Värdeöverföring definieras enligt 17 kap. aktiebolagslagen som

- vinstutdelning
- förvärv av egna aktier
- minskning av aktiekapitalet eller reservfonden för återbetalning till aktieägarna
- och annan affärshändelse som medför att bolagets förmögenhet minskar och inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget.

Överföringar av koncernbidrag från ett allmännyttigt bostadsbolag till moderbolag och systerbolag är normalt en värdeöverföring. Läs mer om koncernbidrag under "Fördjupning".

Hur ser begränsningsregeln ut?

Sammanfattningsvis ser begränsningsregeln ut så här:
Högsta belopp för värdeöverföringar = tillskjutet kapital x (genomsnittlig statslåneränta + 1 procentenhet), dock högst hälften av bolagets resultat.
Det innebär att värdeöverföringar från ett allmännyttigt bostadsaktiebolag under ett räkenskapsår inte får överstiga ett belopp som motsvarar den genomsnittliga statslåneräntan under föregående räkenskapsår med ett tillägg av en procentenhet räknat på det kapital som ägaren skjutit till i bolaget som betalning för aktier.
Värdeöverföringarna får dock inte överstiga hälften av bolagets resultat för föregående räkenskapsår.

Vad är tillskjutet kapital i begränsningsregeln?

Tillskjutet kapital är det kapital som aktieägaren sammanlagt har skjutit till i bolaget som betalning för aktier, dvs. i princip aktiekapitalet. Med tillskjutet kapital avses såväl kontanta medel som apportegendom, och medlen kan ha skjutits till både vid bolagets bildande och senare.
Medel som tillförts genom betalning av aktier till överkurs ska också räknas med, likaså tillskott genom kvittning. Däremot ska aktiekapital som tillkommit genom fondemission inte räknas med.
Aktieägartillskott ska inte heller räknas med. Ett exempel på vad som ingår i tillskjutet kapital och hur man beräknar högsta belopp för värdeöverföringar finns under fördjupning.

Vad gäller för räkenskapsåret 2017?

För räkenskapsåret 2017, med beslut om utdelning under 2018, är högsta belopp för värdeöverföringar 1,51 procent räknat på tillskjutet kapital, dock högst hälften av bolagets resultat.

Vilka undantag finns?

Det finns undantag från begränsningsregeln. Oberoende av begränsningen får ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag

1. föra över hälften av det nettoöverskott som uppkommit på grund av avyttring av fastigheter under föregående räkenskapsår
2. föra över överskott som uppkommit under föregående räkenskapsår om överskottet används för åtgärder, inom ramen för kommunens bostadsförsörjningsansvar, som främjar integration och social sammanhållning eller tillgodoser bostadsbehovet för personer för vilka kommunen har ett särskilt ansvar, eller
3. om värdeöverföringen görs mellan allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag inom samma koncern.

I förarbetena till lagen finns några exempel på åtgärder som kan utgöra undantag. Det är åtgärder som ökar variationen inom ett bostadsområde med ett ensidigt utbud av bostäder, eller finansierar behovet av särskilda lokaler eller fritidsanläggningar som fotbollsplaner, lekplatser och mötesplatser för att främja integration.

Sanktioner saknas

Det finns ingen sanktion i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag om ett bostadsbolag lämnar värdeöverföringar i strid mot bestämmelserna. Vid överträdelser kan länsstyrelsen exempelvis påtala detta för kommunen. En kommunmedlem har också enligt

kommunallagen rätt att få lagligheten av kommunens beslut prövad genom att överklaga det hos förvaltningsrätten.

Vem gör vad?
Länsstyrelsen
Ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska varje år lämna skriftliga uppgifter till länsstyrelsen om beslutade värdeöverföringar och hur de har beräknats.
Länsstyrelsen ska sedan ställa samman bolagens uppgifter i en skriftlig rapport till Boverket. Länsstyrelsen ska redovisa uppgifter om värdeöverföringar, samlat och fördelat på olika former av värdeöverföringar hur värdeöverföringarna förhåller sig till reglerna i lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag
om värdeöverföringarna skett enligt undantagen från begränsningen och för vilka ändamål.
Länsstyrelsen ska lämna sin rapport till Boverket senast den 1 oktober varje år.
Boverket ska bistå länsstyrelserna i arbetet med att sammanställa och bedöma bolagens uppgifter. Boverket ska sedan ställa samman

Visa mer

Allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag
Ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska varje år lämna skriftliga uppgifter till länsstyrelsen om beslutade värdeöverföringar och hur de har beräknats. Visa mer
Boverket
Boverket ska bistå länsstyrelserna i arbetet med att sammanställa och bedöma bolagens uppgifter. Boverket ska sedan ställa samman länsstyrelsernas uppgifter och lämna en skriftlig rapport till regeringen. Visa mer

Granskad: 12 mars 2018 Sidansvarig: Webbredaktionen

Utdelningar från allmännyttiga bostadsföretag

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Exempel på beräkning

Ett allmännyttigt bostadsbolag har ett aktiekapital på totalt 12 miljoner kronor. Av detta har 2 miljoner tillkommit genom fondemission, 3 miljoner genom emission med apportegendom och 7 miljoner genom kontantemission. Tillskjutet kapital blir då 10 miljoner kronor. Den genomsnittliga statslåneräntan under år 2013 är 2,01 procent. Bolagets resultat efter skatt är 15 miljoner kronor.

Bolaget har lämnat dels en aktieutdelning på 301 000 kronor, dels ett koncernbidrag inklusive skatteeffekt på 1 500 000 kronor till moderbolaget. Moderbolaget har återfört 1 000 000 kronor som aktieägartillskott till bolaget. Högsta belopp för värdeöverföringar är 301 000 kronor (10 000 000 x 3,01 %). Bolaget har lämnat värdeöverföringar på totalt 801 000 kronor (301 000 + 1 500 000 - 1 000 000), dvs. 500 000 kronor för mycket.

Koncernbidrag

Regler om så kallade koncernbidrag finns inom skatterätten. Dessa regler syftar till att den samlade skattebelastningen för en koncern ska vara lika stor som om koncernens verksamhet hade bedrivits inom ett enda bolag. Koncernbidrag är därför i princip avdragsgilla för det givande bolaget och skattepliktiga för det mottagande bolaget.

Reglerna om värdeöverföringar i aktiebolagslagen (ABL) gör inget undantag för de fall då koncernbidrag överförs inom en koncern från ett dotterbolag till dess moderbolag. Sådana koncernbidrag är normalt att betrakta som värdeöverföringar och är underkastade samma regler som andra värdeöverföringar till aktieägarna. Detsamma gäller bidrag från ett dotterbolag till ett annat dotterbolag (systerbolag). Även i detta fall är det normalt fråga om en värdeöverföring. Däremot är ett koncernbidrag eller aktieägartillskott från moderbolag till dotterbolag i princip inte att betrakta som en värdeöverföring (prop. 2004/05:85 s. 385–386 och Rodhes Aktiebolagsrätt av Rolf Skog, tjugotredje upplagan 2011 s. 93).

Vid beräkningen av värdeöverföringar uppkommer några frågor. Det förekommer att allmännyttiga bostadsbolag lämnar koncernbidrag till moderbolag kombinerat med att moderbolaget lämnar ett aktieägartillskott till bostadsbolaget.

Hur ska då värdeöverföringen beräknas?

Boverket har utifrån tidigare lagstiftning om allmännyttiga bostadsföretag och praxis från regeringen beaktat mottaget aktieägartillskott, d.v.s. vi har räknat nettot av lämnat koncernbidrag och mottaget aktieägartillskott. Om ett bolag lämnar koncernbidrag med 1 000 kronor till moderbolaget och får tillbaka 900 kronor som aktieägartillskott är värdeöverföringen 100 kronor.
En annan fråga är hur värdeöverföringen ska beräknas vid koncernbidrag som innebär en skattebesparing för bolaget som lämnar bidraget? Lagen om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag (AKBL) innehåller en begränsning av värdeöverföringar jämfört med tidigare lagstiftning (SFS 2002:102) som innehöll en begränsning av utdelningar. För att det ska vara fråga om en värdeöverföring ska det enligt aktiebolagslagen röra sig om en överföring som minskar bolagets förmögenhet och inte har rent affärsmässig karaktär för bolaget. Därför menar vi att även skattebesparingen ska beaktas. Sammanfattningsvis ser Boverket på nettot av lämnade koncernbidrag (inkl. skatteeffekt) och mottagna aktieägartillskott.

Nya redovisningsregler från 2014

Genom nya redovisningsregler ska aktiebolag från och med den 1 januari 2014 använda ett K-regelverk, K3 eller K2 (K2 för mindre aktiebolag). Det är tillåtet att använda det nya regelverket även tidigare.
Juridiska personer som tillämpar K3 eller K2 ska redovisa koncernbidrag som bokslutsdisposition i resultaträkningen. Tidigare har många bostadsbolag redovisat lämnade koncernbidrag i eget kapital i balansräkningen. Med de nya redovisningsreglerna påverkas i stället årets resultat som blir lägre än om koncernbidraget redovisats i balansräkningen. Detta behöver beaktas när man bedömer värdeöverföringen enligt 3–5 §§ AKBL. Om ett bostadsbolag redovisar lämnat koncernbidrag till moderbolag eller systerbolag i resultaträkningen behöver årets resultat justeras med tillägg för lämnat koncernbidrag minus skatteeffekt.

Granskad: 12 mars 2018 Sidansvarig: Webbredaktionen

Riktlinjer för bostadsförsörjningen

- Allmänt
- Fördjupning

Uppgifterna i årets bostadsmarknadsenkät visar på en ökad aktivitet i kommunerna när det gäller att arbeta strategiskt och långsiktigt med frågor kring bostadsförsörjningen. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. De visar vad kommunen vill med det befintliga bostadsbeståndet och planeringen av nya bostäder.

Allt fler kommuner tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen

I 2017 års bostadsmarknadsenkät uppger 62 procent av landets kommuner att de har riktlinjer som är antagna under innevarande eller föregående mandatperiod. De senaste åren har det skett en ökning av antalet kommuner med aktuella riktlinjer. Förra året var motsvarande andel 48 procent.

http://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/

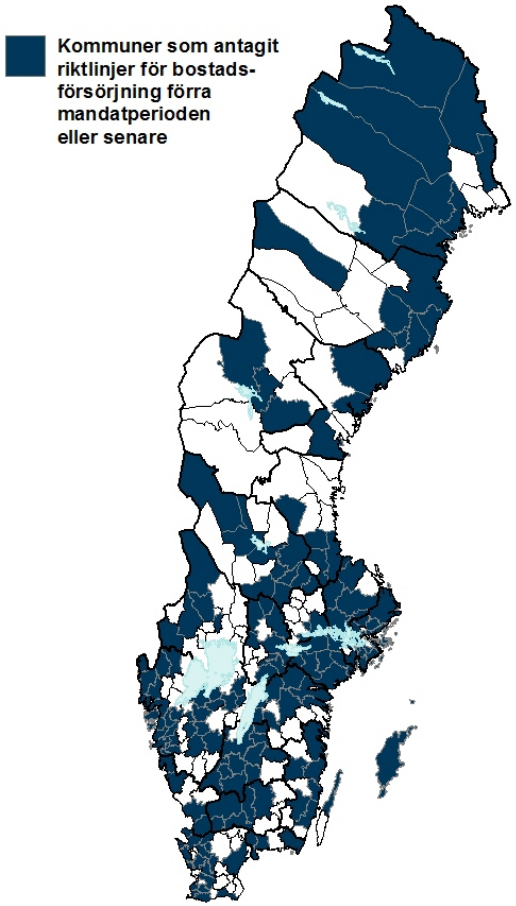

Karta:
Kommuner som antagit riktlinjer för bostadsförsörjning under förra mandatperioden eller senare. Källa: Bostadsmarknadsenkäten 2017, Boverket. Klicka på kartan för att se den i större format. Illustration: Boverket

Majoriteten av storstads- och högskolekommunerna har aktuella riktlinjer för bostadsförsörjningen. Det är också vanligare att det finns aktuella riktlinjer bland kommuner med underskott på bostäder än bland kommuner med balans på bostadsmarknaden eller med överskott på bostäder. Av 181 kommuner som har aktuella riktlinjer uppger 165 kommuner att de har underskott på bostäder, 15 kommuner har balans på bostadsmarknaden medan endast 1 kommun har överskott på bostäder.
Flera små kommuner har tidigare inte ansett sig behöva riktlinjer, men nu syns en ökning bland kommuner med färre än 25 000 invånare. I år har 51 procent av kommunerna med färre än 25 000 invånare aktuella riktlinjer, vilket kan jämföras med förra årets 35 procent.

Varför har allt fler kommuner aktuella riktlinjer?

Det finns olika förklaringar till varför fler kommuner än tidigare tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. En viktig förklaring är att den förnyade bostadsförsörjningslagen förtydligar kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen. En annan förklaring är en ökad befolkning som lett till en större efterfrågan på bostäder, vilket även märks i kommuner där efterfrågan tidigare inte varit särskilt hög. Ytterligare en förklaring är att ett av kraven för att tillhandahålla statsbidraget för ökat bostadsbyggande (den så kallade kommunbonusen) är att den sökande kommunen under innevarande eller föregående mandatperiod antagit riktlinjer för bostadsförsörjningen, enligt lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Tydligare krav på kommunernas arbete

Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen och bland annat redovisa vilken hänsyn kommunen har tagit till nationella och regionala mål, planer och program, som har betydelse för bostadsförsörjningen. Länsstyrelsen och andra regionala organ ska också ha möjlighet att yttra sig över kommunens planering av bostadsförsörjningen. Om en kommuns riktlinjer inte motsvarar kraven kan regeringen förelägga kommunen att arbeta fram nya. (Lag 2000:1383).
För att främja bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet ska riktlinjerna vara ett underlag för kommunernas arbete med planläggning. Bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet fördes den 1 januari 2014 in i plan- och bygglagen (2010:900) som ett allmänt intresse som kommunerna ska främja.

Analysen ger underlag inför nybyggen och anpassningar

Planering för bostadsförsörjning handlar om att analysera och bedöma behovet av bostäder utifrån den befolkning som finns i kommunen. Stämmer utbudet av bostäder och boendeformer med dagens behov? Kommer utbudet att svara upp mot den framtida efterfrågan? Hur ser bostadsbehovet ut för särskilda grupper? Kommunerna behöver kunskapen för att kunna planera vad som behöver byggas nytt och veta vilka anpassningar de behöver göra i sitt befintliga bestånd.

Riktlinjer ger beredskap inför förändringar

Kommunen styr inte ensidigt över utvecklingen på bostadsmarknaden. Den behöver ske i samverkan med andra aktörer, som fastighetsägare och byggherrar. Kommunens roll är bland annat att kontinuerligt analysera läget på bostadsmarknaden och skapa förutsättningar för den önskade utvecklingen. En väl förankrad bostadspolitisk strategi är central för att kunna fatta snabba beslut när det behövs. Det är viktigt att ta fram kunskapsunderlag även i kommuner där det inte är aktuellt med någon utbyggnad för tillfället. Då kan kommunen stå beredd och ha en klar uppfattning om vilken inriktning som är lämplig för kommunens utveckling den dagen någon visar intresse för att bygga bostäder.

Varför har inte alla kommuner riktlinjer enligt lagkravet?

Många kommuner uppger att orsaken till att det inte finns riktlinjer är resursbrist i kommunen. Andra orsaker är att man arbetar med att ta fram dem under året, att kommunen är liten och man anser att man har överblick ändå, att byggandet är lågt, respektive att ett program är framtaget men inte antaget eftersom politikerna inte är överens eller anser att förslaget behöver arbetas om av andra orsaker.
Läs mer om kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen i Kommunernas bostadsförsörjning – en handbok, se länk under "Relaterad information"

I fördjupningsfliken redovisas svaren på ett urval av frågorna från enkäten.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Riktlinjer för bostadsförsörjningen

- Allmänt
- **Fördjupning**

Här redovisas hur kommunerna har svarat på ett urval av frågorna som rör riktlinjer för bostadsförsörjning i bostadsmarknadsenkäten 2017. Samtliga svar finns i Öppna data, se "Relaterad information".

Har kommunfullmäktige antagit riktlinjer för bostadsförsörjningen?

- Ja: 200
- Nej: 86
- Ej lämnat svar: 4
-

När antog kommunfullmäktige senast riktlinjer för bostadsförsörjningen?

Det är 200 kommuner som har svarat att de har riktlinjer och angett år för antagande. Av de 200 kommunerna är det 181 kommuner som har antagit riktlinjer under innevarande eller föregående mandatperiod.
Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar på Sveriges Riksdags webbplats
(länk till annan webbplats)

Digital handbok om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

Boverket har tagit fram en webbaserad handbok om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Handboken redovisar vad som gäller enligt bostadsförsörjningslagen och här finns förslag och tips på hur kommunerna kan gå till väga för att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Det finns dessutom hänvisning till andra lagar som berör kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen.
Handboken innehåller goda exempel på riktlinjer från olika kommuner. Genom dessa exempel kan kommuner som ska påbörja arbetet eller redan arbetar med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen få vägledning och inspiration.
Handboken innehåller också länkar till olika publikationer och webbsidor med fakta och information som berör kommunernas bostadsförsörjning.

Länk till handboken finns i "Relaterad information".

Granskad: 30 juni 2016 Sidansvarig: Webbredaktionen

www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/

Ägardirektiv, bostadsförmedling och hyresgarantier

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Majoriteten av kommunerna uppger i bostadsmarknadsenkäten 2017 att de har uppdaterade ägardirektiv. Nära hälften av landets kommuner har gett nyanlända förtur till bostad under 2016.

Ägardirektiv

Lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag började gälla den 1 januari 2011. Numera har majoriteten av kommunerna uppdaterade ägardirektiv som är från 2011 eller senare för de allmännyttiga bolagen. I årets bostadsmarknadsenkät uppger 247 kommuner att det finns ett ägardirektiv för det allmännyttiga bostadsbolaget. Endast 15 av ägardirektiven är utfärdade innan lagen trädde i kraft 2011. Det är sammanlagt 12 kommuner som svarat att de inte har ett ägardirektiv för det allmännyttiga bolaget.
Lagen har i många fall förändrat ägardirektiven, framför allt gällande bolagens avkastningskrav. Det allmännyttiga bostadsbolaget ska enligt lagen fortsätta utföra sin huvudsakliga uppgift om att i allmännyttigt syfte förvalta fastigheter med hyresrätter, främja bostadsförsörjning samt erbjuda hyresgästerna inflytande. Men de ska också bedriva verksamhet enligt affärsmässiga principer med normala avkastningskrav.
Ägardirektiven är det främsta verktyget kommunerna har för att säkerställa att deras ansvar för bostadsförsörjning säkerställs, med hjälp av det allmännyttiga bostadsbolaget. Detta får dock inte ske på

ett sätt som missgynnar andra aktörer eller tvingar det allmännyttiga bolaget att åsidosätta affärsmässigheten.

Förmedling av bostäder

Det finns inget enhetligt system för att söka bostad i Sverige. Det innebär att fastighetsägare och bostadsföretag har stor frihet att själva avgöra hur de hanterar uthyrningsverksamheten.

Kommunala bostadsförmedlingar är ett av verktygen som kommunerna kan använda för att erbjuda invånarna bostad. Med kommunal bostadsförmedling avses en serviceinstans där bostäder från flera olika fastighetsägare kan förmedlas och där kommunen beslutar om vilka förmedlingsprinciper som ska gälla. I dagsläget finns det 11 kommunala bostadsförmedlingar i landet. Det är en ökning med 8 sedan förra årets bostadsmarknadsenkät.

Vid sidan om kommunala bostadsförmedlingar finns det andra metoder för kommunen att förmedla bostäder. Allmännyttan spelar ofta en central stor roll i bostadsförmedlingen. Av kommunerna anger 249 att det allmännyttiga bostadsbolaget har en egen bostadskö. I år svarar 170 kommuner att de listar hyresvärdar på sin webbplats, ofta som ett komplement till det allmännyttiga bostadsbolaget. I 32 kommuner finns det en bostadsportal på kommunens webbplats. Det blir alltmer tydligt att tillgång till internet är nästintill en förutsättning för att söka bostad idag.

Vilka grupper fick förtur 2016?

I bostadsmarknadsenkäten uppger 176 kommuner att de har någon form av förturssystem till bostäder. Det är en ökning med 51 kommuner på bara 2 år. Andelen kommuner som uppger att nyanlända har fått förtur till bostäder har ökat med drygt 100 procent under det senaste året. Av kommunerna svarar 129 att nyanlända har fått förtur under 2016. Det kan med stor sannolikhet härledas till det ökade mottagandet av nyanlända och anvisningslagen som trädde i kraft den 1 mars 2016. Utöver nyanlända uppger 87 kommuner att personer som fått arbete i kommunen fått förtur, och 62 kommuner har erbjudit förtur till personer med funktionsnedsättning.

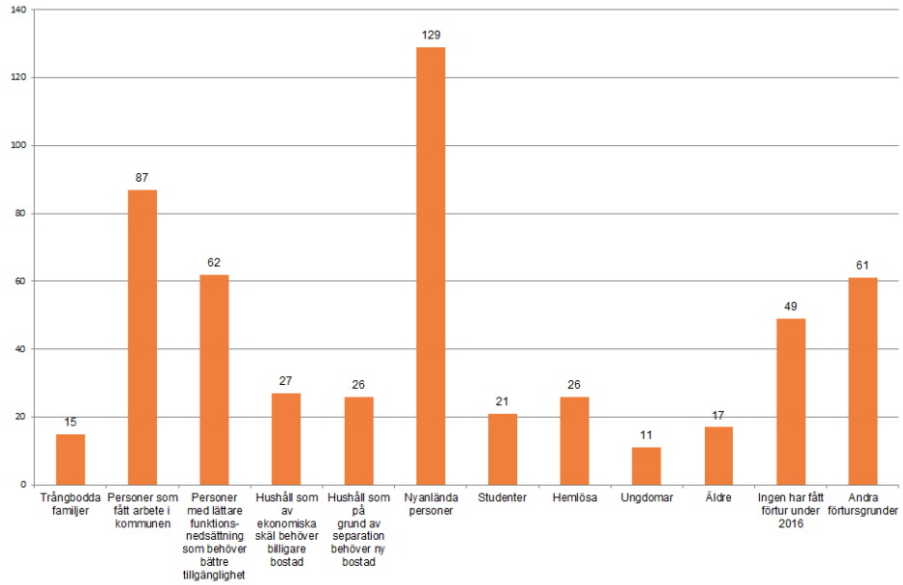

Antal kommuner som har gett förtur till bostad för vissa grupper under 2016. Källa: Bostadsmarknadsenkäten 2017, Boverket. Illustration: Boverket

Kommunala hyresgarantier

Syftet med en kommunal hyresgaranti är att ge stöd till hushåll som har ekonomisk förmåga att klara kostnaderna för ett eget boende men som trots det har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden och få en hyresrätt med besittningsskydd. Exempelvis kan den sökande ha en projektanställning istället för en tillsvidareanställning, men ha en löpande inkomst och ekonomi att klara en hyra. Den kommunala hyresgarantin blir en extra säkerhet för hyresvärden och kan därför bidra till att den som söker får ett eget hyreskontrakt på en bostad. Sammanlagt 65 kommuner har svarat att använde sig av hyresgarantier under 2016. En kommunal hyresgaranti är ett borgensåtagande från kommunens sida.

Kommuner som väljer att ställa ut kommunala hyresgarantier har möjlighet att få ett statligt bidrag på 5 000 kr per garanti om hyresgarantin uppfyller vissa kriterier. Det statliga bidraget administreras av Boverket. Mindre än hälften av kommunerna som utfärdade hyresgarantier under 2016 uppfyllde kriterierna för att få statligt bidrag. Det är 76 kommuner som uppger att de har för avsikt att använda kommunala hyresgarantier i framtiden, oavsett om de använder garantier idag eller inte. Läs mer om hyresgarantier i "Relaterad information".

I fördjupningsfliken redovisas svaren på ett urval av frågorna från enkäten.

Ägardirektiv, bostadsförmedling och hyresgarantier

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Här redovisas hur kommunerna har svarat på ett urval av frågorna i bostadsmarknadsenkäten 2017. Samtliga svar finns i Öppna data, se "Relaterad information".

Ägardirektiv, bostadsförmedling och hyresgarantier

Finns det någon form av förtursystem för att få en bostad inom kommunen?

- Ja: 176
- Nej: 105
- Ej lämnat svar: 9

Vilka har fått förtur i er kommun under 2016?

- Trångbodda familjer: 15
- Personer som fått arbete i
- kommunen (och som bor utom pendlingsavstånd): 87
- Personer med lättare funktionsnedsättning som behöver flytta till en bostad med bättre tillgänglighet (exempelvis med hiss): 62
- Hushåll som av ekonomiska skäl
- behöver flytta till en billigare bostad: 27
- Hushåll som på grund av
- separation behöver ny bostad: 26
- Nyanlända personer: 129
- Studenter: 21

- Hemlösa: 26
- Ungdomar: 11
- Äldre: 17
- Ingen har fått förtur under 2016: 49
- Personer med andra förtursgrunder: 61

Använder kommunen kommunala hyresgarantier?

- Ja: 65
- Nej: 214
- Ej lämnat svar: 11

Har kommunen för avsikt att använda sig av kommunala hyresgarantier i framtiden?

- Ja: 76
- Nej: 181
- Ej lämnat svar: 33

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Samverkan inom och mellan kommunerna

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Arbetet med bostadsförsörjningen ser mycket olika ut bland kommunerna. Vissa har fasta samarbetsgrupper med olika kompetenser för till exempel bostäder, trafik, planfrågor, skola och sociala behov. Andra samarbetar inför specifika projekt.

Kommunernas interna samverkan

Det har blivit allt mer självklart för kommunerna att ha en väl fungerande samverkan över förvaltningsgränserna när det gäller att planera för bostadsförsörjningen. Årets bostadsmarknadsenkät visar att 95 procent av landets kommuner har en förvaltningsövergripande samverkan. Endast 15 kommuner svarar att det inte sker någon samverkan mellan förvaltningarna, av dessa återfinns 14 kommuner inom kommungruppen som har färre än 25 000 invånare.

Regional samverkan kring bostadsfrågor

Regional samverkan med andra kommuner kan till exempel innebära gemensam regionplanering, gemensam exploatering vid kommungränser, gemensamma analyser av bostadsmarknaden eller utbyte av information om bostadsbyggande, bostadsbehov med mera. Bostadsförsörjningen är ett kommunalt ansvar, men eftersom flera kommuner kan ingå i en gemensam bostadsmarknad, kan det finnas behov av och nyttor med ett utvecklat mellankommunalt och regionalt samarbete.

I årets bostadsmarknadsenkät svarar 158 kommuner, eller 54 procent av kommunerna, att de på något sätt samverkar med andra kommuner när det gäller planering för bostadsförsörjningen. Det är en liten ökning jämfört med föregående år då ungefär hälften av kommunerna gav motsvarande svar. Men om vi jämför med svaren år 2015 så har det skett en kraftig ökning, endast drygt en tredjedel uppgav då att det skedde samverkan med andra kommuner.

Samverkan med andra kommuner förekommer främst i storstadsregionerna. Av landets storstadsregioner och högskoleorter är det 76 procent av kommunerna som samverkar med andra kommuner. Samverkan kring planeringen sker även i kommuner som svarat att de saknar riktlinjer för bostadsförsörjningen, samt i kommuner som har äldre riktlinjer, det vill säga riktlinjer som antagits före år 2011.
De kommuner som svarat att det inte sker någon regional samverkan återfinns framför allt i kommungruppen som har färre än 25 000 invånare. I årets bostadsmarknadsenkät uppger endast 43 procent av

kommunerna i denna grupp att de samverkar med andra kommuner i planeringen för bostadsförsörjningen.

I fördjupningsfliken redovisas svaren på ett urval av frågorna från enkäten.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Samverkan inom och mellan kommunerna

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Här redovisas hur kommunerna har svarat på ett urval av frågorna som rör samverkan i bostadsmarknadsenkäten 2017. Samtliga svar finns i Öppna data, se "Relaterad information". Samverkar er kommun med andra kommuner när det gäller planering för bostadsförsörjning? (Samverkan med andra kommuner kan omfatta till exempel gemensam regionplanering, gemensam exploatering vid kommungränser, gemensamma analyser av bostadsmarknaden m.m.)

- Ja: 158
- Nej: 127
- Ej lämnat svar: 5
-

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Samverkan inom och mellan kommunerna

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Här redovisas hur kommunerna har svarat på ett urval av frågorna som rör samverkan i bostadsmarknadsenkäten 2017. Samtliga svar finns i Öppna data, se "Relaterad information". Samverkar er kommun med andra kommuner när det gäller planering för bostadsförsörjning?

(Samverkan med andra kommuner kan omfatta till exempel gemensam regionplanering, gemensam exploatering vid kommungränser, gemensamma analyser av bostadsmarknaden m.m.)

- Ja: 158
- Nej: 127
- Ej lämnat svar: 5
-

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Mark – ett kommunalt verktyg för bostadsförsörjningen

- **Allmänt**
- **Fördjupning**

Att äga mark kan vara ett betydelsefullt verktyg för kommunerna om de vill kunna bedriva en aktiv bostadspolitik. Genom markanvisningsavtal kan kommunerna ställa villkor som styr inriktningen på bostadsbyggandet, exempelvis när det gäller upplåtelseformer eller storlekar på bostäderna.

Frågor kring mark som ett kommunalt planeringsverktyg återkommer vart annat år i bostadsmarknadsenkäten. I bostadsmarknadsenkäten 2017 ställs ingen fråga kring mark. Här kan du istället läsa hur kommunerna svarade i enkäten 2016.

I 2016 års bostadsmarknadsenkät uppger så gott som samtliga kommuner att de äger mark som är lämplig för bostadsbyggande. Dessutom uppger 171 kommuner att de planerar att köpa ytterligare mark för bostadsbyggande. Några kommuner anger att de planerar att köpa mark som kan komma att användas för framtida exploatering av bostäder eller verksamheter, eller för att kunna byta mark i kommande exploateringar.

Riktlinjer för markanvisning

Enligt lag (2014:899) om riktlinjer för kommunala markanvisningar ska kommuner som anvisar mark anta riktlinjer för markanvisningar. En markanvisning är en överenskommelse mellan en kommun och en byggherre som ger byggherren ensamrätt att under en begränsad tid och under givna villkor förhandla med kommunen om att överlåta eller upplåta ett kommunägt markområde för bebyggande. Riktlinjerna ska innehålla rutiner och grundläggande villkor för anvisning av mark, samt hur prissättning ska ske.
Totalt har 58 kommuner tagit fram riktlinjer för markanvisning, som antagits efter att lagen trädde i kraft, medan 29 kommuner har tagit fram riktlinjer tidigare, enligt svaren i bostadsmarknadsenkäten 2016. På frågan om vad kommunernas riktlinjer för markanvisning innehåller svarar kommunerna följande:

- Grundläggande villkor för markanvisningar (80 kommuner)
- Kommunens utgångspunkter och mål för överlåtelser eller upplåtelser av markområden för bebyggande (77 kommuner)
- Principer för markprissättning (68 kommuner)
- Handläggningsrutiner (57 kommuner)

Några kommuner har svarat att riktlinjerna innehåller uppgifter om övriga kostnader som kan tillkomma.
Ungefär hälften av de kommuner som har svarat att de inte har tagit fram riktlinjer för markanvisning, enligt vad lagen föreskriver, har påpekat att det pågår arbete med att ta fram sådana riktlinjer.

Värdering av mark

Det vanligaste sättet när det gäller värdering av mark är att låta en oberoende extern värderare utföra värdering av den kommunala marken, vilket 196 kommuner har svarat. Andra vanliga sätt är att marken värderas av kommunens personal, att markens pris baseras på tidigare års försäljningar eller att kommunen har fast pris eller taxa. Värdering av kommunal mark görs även via anbud/budgivning, markanvisningstävling, känt marknadspris eller via förhandling. Drygt 30 kommuner har svarat att det inte är aktuellt att göra någon värdering av mark.

Upplåtelseform och val av byggherre

Under de senaste två åren har 74 kommuner styrt upplåtelseformen i samband med markanvisning. Några av de kommuner inte har styrt upplåtelseformen förklarar att det inte har behövts eftersom bostadsbyggandet har skett enligt de upplåtelseformer som kommunerna har önskat, till exempel med blandade upplåtelseformer.
De senaste två åren har kommuner som anvisat mark valt ut den byggherre som får markanvisningen enligt följande metoder:

- Direktanvisning (142 kommuner)
- Tävlingsförfarande (57 kommuner)
- Anbudsförarande (47 kommuner)

Några kommuner uppger att det är genom en kombination av de tre olika metoderna som byggherre väljs. Andra metoder som har angetts är att de förhandlar och jämför med flera olika intressenter.
Totalt 61 kommuner har svarat att det inte har skett någon markanvisning de senaste två åren och 19 kommuner har svarat att de inte tilldelar någon mark.

Tomträtt och tomtkö

På frågan om hur stor andel som uppläts med tomträtt av den kommunala mark som anvisades byggherrar för bostadsbebyggelse under 2015 svarar sju kommuner att det skedde i samtliga fall, två kommuner att det skedde i mer än hälften av fallen och tolv kommuner att det skedde i mindre än hälften av fallen. 236 kommuner svarar att det inte skedde i något fall under det gångna året.

I 135 kommuner, fördelade över hela landet, finns det möjlighet att stå i tomtkö. I 129 av dessa kommuner stod det sammanlagt drygt 32 100 hushåll i tomtkö, vilket inte är någon större förändring jämfört med mätningen 2014.

Störst antal hushåll i tomtkö återfinns i Härryda, Luleå, Linköping, Uppsala, Helsingborg och Jönköping, som alla har över 1 300 hushåll i kö för att få tillgång till en tomt.

Under år 2015 fördelades cirka 1 950 tomter, vilket är en ökning med knappt 900 tomter jämfört med mätningen 2014.
I fördjupningsfliken redovisas svaren på ett urval av frågorna.

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Mark – ett kommunalt verktyg för bostadsförsörjningen

- Allmänt
- **Fördjupning**

Frågor kring mark som ett kommunalt planeringsverktyg återkommer vart tredje år i bostadsmarknadsenkäten. I bostadsmarknadsenkäten 2017 ställdes ingen fråga kring mark. Här redovisas istället hur kommunerna svarade i bostadsmarknadsenkäten 2016 när det gäller frågor som rör mark som kommunalt planeringsverktyg.
Äger kommunen någon mark som är lämplig för bostadsbyggande?

- Ja: 289
- Ej lämnat svar: 1

Planerar kommunen att köpa mark som är lämplig för bostadsbyggande?

- Ja: 171
- Nej: 115
- Ej lämnat svar: 4
-

Har kommunen antagna riktlinjer för markanvisning enligt lag (2014:899)?

- Ja: 58
- Nej: 194
- "Kommunen har antagit riktlinjer för markanvisning före år 2014": 29
- Ej lämnat svar: 9
-

Vad innefattas i dessa riktlinjer?

- Alt 1 "Kommunens utgångspunkter och mål för överlåtelser eller upplåtelser för markområden för bebyggande": 77
- Alt 2 "Handläggningsrutiner": 57
- Alt 3 "Grundläggande villkor för markanvisningar": 80
- Alt 4 "Principer för markprissättning": 68
- Alt 5 "Annat": 6
- Hur sker värdering av mark?
- Alt 1 "Värderingen görs av oberoende extern värderare": 196
- Alt 2 " Värderingen görs av kommunal personal": 102
- Alt 3 "Värderingen görs baserad på tidigare års försäljningar/ praxis": 90
- Alt 4 "Värderingen görs baserad på självkostnadspris/ projektkostnad/
- exploateringskalkyl etcetera": 72
- Alt 5 "Känt marknadspris": 62
- Alt 6 "Fast pris, taxa": 100
- Alt 7 "Markanvisningstävling": 66
- Alt 8 "Anbud/budgivning": 81
- Alt 9 "Förhandling": 75
- Alt 10 "Intresseanmälan": 18
- Alt 11 "Inte aktuellt, ingen markanvisning har skett de senaste två åren": 22
- Alt 12 "Inte aktuellt, kommunen fördelar ingen mark": 9
- Alt 13 "Annat sätt": 3
-

Har kommunen under de senaste två åren styrt upplåtelseformen i samband med markanvisning?

- Ja: 74
- Nej: 206
- Ej lämnat svar: 10
-

Hur har kommunen valt ut den byggherre som får markanvisningen de senaste två åren?

- Alt 1 "Anbudsförfarande": 47
- Alt 2 "Tävlingsförfarande": 57
- Alt 3 "Direktanvisning (inklusive att mark tilldelas byggherre efter intresseanmälan eller på förfrågan/efterfrågan)": 142
- Alt 4 "Ingen markanvisning har skett de senaste två åren": 61
- Alt 5 "Kommunen tilldelar ingen mark": 19
- Alt 6 "Annat sätt": 12
- Hur stor andel av den kommunala mark som anvisades byggherrar för bostadsbebyggelse uppläts med tomträtt under 2015?
- Alt 1 "I stort sett samtliga fall": 7
- Alt 2 "I mer än hälften av fallen": 2
- Alt 3 "I mindre än hälften av fallen": 12
- Alt 4 "Aldrig": 236
- Ej lämnat svar: 33

Granskad: 8 maj 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsbeståndet i Sverige

Enligt uppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB) fanns det cirka 4 633 660 bostadslägenheter i Sverige vid utgången av år 2013. Redovisningen av bostadsbeståndet baseras på det nationella lägenhetsregistret.

Bostadslägenheter kan redovisas efter hustyp och/eller upplåtelseform. Fördelat efter hustyp fanns det 1 999 960 lägenheter (43 procent) i småhus, 2 332 250 lägenheter (50 procent) i flerbostadshus, 222 330 lägenheter (5 procent) i specialbostäder samt 79 120 (2 procent) i övriga hus. Specialbostäderna var fördelade på 124 470 för äldre och funktionshindrade, 85 920 på studentbostäder samt 11 920 på övriga specialbostäder.

Fördelat efter upplåtelseform fanns det (exklusive specialbostäder) totalt cirka 4 411 340 lägenheter, varav 1553 090 lägenheter i hyresrätt, 1 021 250 lägenheter i bostadsrätt, 1 834 600 lägenheter i äganderätt. Det saknas uppgifter för 2 390 lägenheter. Drygt 90 procent av lägenheterna i småhus är äganderätt (1 834 140 lägenheter). Av lägenheterna i flerbostadshus är 60 procent hyresrätt (1 399 900 lägenheter) och nästan 40 procent bostadsrätt (930 830 lägenheter). Observera att SCB:s redovisning av bostadslägenheternas upplåtelseform utgår från ägarförhållandet och inte hur de boende förfogar över lägenheterna.

http://www.scb.se/bo0104/

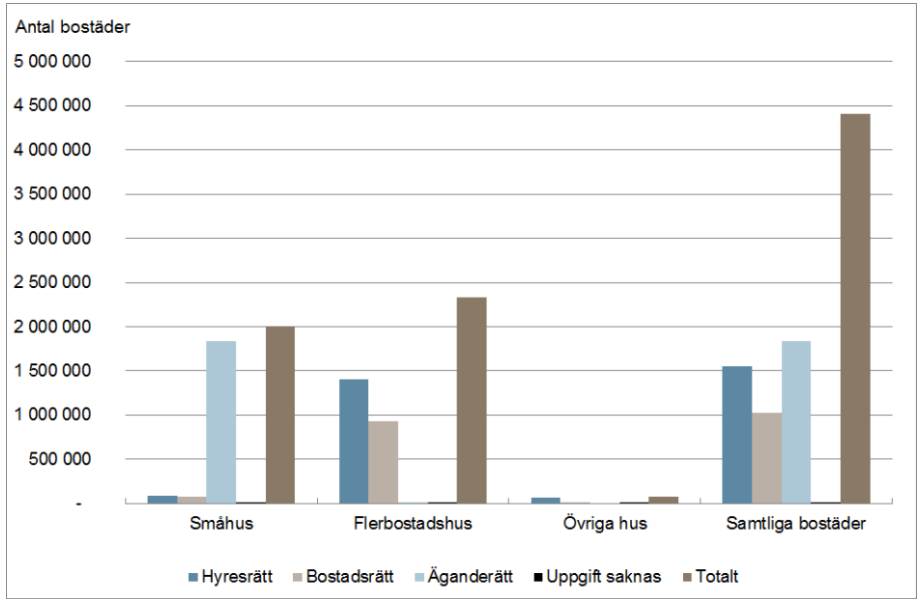

Antal bostäder per upplåtelseform och hustyp 2013-12-31. Källa: SCB. Klicka på bilden för att se den i större format. Illustration: Anna Andersson /Boverket

SCB:s upplåtelseformer
Småhus: avser friliggande en- och tvåbostadshus samt par-, rad- och kedjehus (exklusive fri-tidshus).
Flerbostadshus: avser bostadsbyggnader innehållande tre eller flera lägenheter inklusive loft-gångshus.
Övriga hus: avser byggnader som inte är avsedda för bostadsändamål, t.ex. byggnader avsedda för verksamhet eller samhällsfunktion.
Granskad: 9 maj 2016 Sidansvarig: Webbredaktionen

Upplåtelseformer och boendeformer i Sverige

Upplåtelseformen är det sätt på vilket man förfogar över sin bostad. I Sverige finns upplåtelseformerna hyresrätt, bostadsrätt och äganderätt, samt en mindre del kooperativ hyresrätt.
Boendeform är ett mindre precist begrepp, men det beskriver vanligen vilken typ av bostad man bor i – småhus eller flerbostadshus. Till småhusen hör fristående villor, radhus, kedjehus och parhus. Flerbostadshus är bostadshus med minst två våningar och minst tre bostadslägenheter, där lägenheter ligger ovanpå varandra.

Hyresrätt

Hyresrätt innebär att man hyr en lägenhet av en hyresvärd, som äger en eller flera fastigheter med hyreslägenheter. Man kan också hyra någon annans privata bostad helt eller delvis, oavsett om denna är en hyresrätt, en bostadsrätt eller en äganderätt. Men då har man inte samma besittningsskydd.

Bostadsrätt

Bostadsrätt innebär att man är medlem i en bostadsrättsförening, som äger en fastighet med lägenheter och där varje medlem har varsin lägenhet. Bostadsrätten innefattar dels en nyttjanderätt till lägenheten, dels en andelsrätt i föreningen. En bostadsrätt kan normalt sett säljas på den öppna bostadsmarknaden men köparen måste godkännas av föreningen.

Kooperativ hyresrätt

Kooperativ hyresrätt kan sägas vara ett mellanting mellan hyresrätt och bostadsrätt. En förening äger – eller hyr – en fastighet och enskilda föreningsmedlemmar hyr sina lägenheter av föreningen. Vid inflyttning betalas en form av deposition till föreningen, vilken återfås när man flyttar därifrån. Man kan alltså inte sälja sin lägenhet utan den lämnas tillbaka till föreningen när man flyttar.
Äganderätter i flerbostadshus

De flesta hyres- och bostadsrätter, liksom kooperativ hyresrätt, finns i flerbostadshus men förekommer också i småhus. Sedan 1 maj 2009 är det tillåtet med äganderätter även i flerbostadshus och kallas då ägarlägenheter.

Äganderätt

Äganderätt - egnahem och ägarlägenhet - innebär att man själv äger sin bostad. Sedan 1 maj 2009 är det möjligt att bygga nya flerbostadshus med ägarlägenheter eller att bygga om byggnader som inte är bostadshus till ägarlägenheter. Denna boendeform innebär att man äger sin egen lägenhet, inte bara rätten att använda bostaden, som i bostadsrätt. Det innebär att man till exempel kan sälja, pantsätta eller utan tillstånd hyra ut den, precis som ett egnahem.

Till skillnad från ett egnahem har en ägarlägenhet del i en samfällighet, som omfattar yttertak, fasader, trapphus, förråd och andra gemensamma anordningar. Ägarna till lägenheterna är medlemmar i en samfällighetsförening, som ska sköta de gemensamma delarna. Tidigare förekom bostäder med äganderätt endast som småhus – egnahem – som säljs och köps på den öppna bostadsmarknaden
Granskad: 9 maj 2016 Sidansvarig: Webbredaktionen

Regionala bostadsmarknadsanalyser 2017

Länsstyrelsernas regionala bostadsmarknadsanalyser utgör ett regionalt kunskapsunderlag om situationen i länen och om hur bostadsmarknaden har utvecklats under de senaste åren. Analyserna baseras på olika källor, bland annat den årliga bostadsmarknadsenkäten som samtliga kommuner besvarar.

Till vem riktar sig analyserna?

Länsstyrelsernas analyser är tänkta att vara ett kunskapsunderlag för kommuner, bostadsföretag och andra aktörer som verkar på bostadsmarknaden i länen, och som är intresserade av bostadsmarknadens utveckling i regionen. De regionala analyserna ska ge en övergripande bild av det aktuella läget i länen.
Bostadsmarknadsanalyserna ska enligt Förordning (2011:1160) lämnas in till Boverket varje år. Boverket har som årlig uppgift att redovisa en analys och sammanställning av rapporterna till regeringen.
Tanken är att bostadsmarknadsanalyserna tillsammans med resultaten i bostadsmarknadsenkäten ska sätta fokus på viktiga frågor inom området. Förhoppningen är att de ska utgöra en inspiration och ett underlag för kommunala diskussioner och strategiska dokument som till exempel riktlinjer för bostadsförsörjningen och översiktsplaner.

Länsstyrelserna har en viktig roll

Länsstyrelserna har en viktig roll som en regional arena för utbyte av erfarenheter, och kan bidra med statistik och prognoser samt annat material som underlag och inspiration till sina kommuner.
Länsstyrelserna kan ge kommunerna råd och vägledning i deras arbete med bostadsförsörjningen samt underlätta kommunernas mellankommunala och regionala samverkan. I flera län har länsstyrelserna tillsammans med övriga regionala aktörer och kommunerna i länet skapat olika forum för att arbeta med bostadsförsörjningsfrågorna.

Boverket genomför seminarier med länsstyrelserna

Sedan några år tillbaka arrangerar Boverket seminarier med länsstyrelserna för att i mindre grupper diskutera och analysera resultaten av respektive läns bostadsmarknadsanalys. För Boverket är dessa seminarier ett tillfälle att aktivt stödja länsstyrelserna i deras arbete med att lämna råd, information och underlag till kommunerna. Det är även ett effektivt sätt att ta del av de olika länsstyrelsernas kunskaper om situationen på bostadsmarknaden samt övrig samhällsutveckling som behandlas i bostadsmarknadsanalyserna, till exempel infrastruktursatsningar och utvecklingen på arbetsmarknaden.
Under hösten 2017 genomförde Boverket seminarier där länsstyrelserna samt Näringsdepartementet närvarade. Läs om mer detta under rubriken Seminarier med länsstyrelserna 2017.

Här finns bostadsmarknadsanalyserna för 2017 från samtliga län samlade:

Regionala bostadsmarknadsanalyser 2017

- **Blekinge län 2017**
- **Dalarnas län 2017**
- **Gävleborgs län 2017**
- **Gotlands län 2017**
- **Hallands län 2017**
- **Jämtlands län 2017**

- Jönköpings län 2017
- Kalmar län 2017
- Kronobergs län 2017
- Norrbottens län 2017
- Örebro län 2017
- Östergötlands län 2017
- Östergötlands län 2017 statistikbilaga
- Skåne län 2017
- Skåne län 2017 bilaga A
- Skåne län 2017 bilaga B
- Skåne län 2017 bilaga C
- Skåne län 2017 bilaga D
- Stockholms län 2017
- Södermanlands län 2017
- Uppsala län 2017
- Värmlands län 2017
- Västerbottens län 2017
- Västernorrlands län 2017
- Västmanlands län 2017
- Västra Götalands län 2017
-

Vem gör vad?

Kommunen

Varje kommun ska med riktlinjer planera för bostadsförsörjningen. Riktlinjer för bostadsförsörjningen ska antas av kommunfullmäktige under varje mandatperiod. Enligt PBL ska riktlinjerna vara vägledande för översiktsplanarbetet. Lag (2000:1383)

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ska lämna kommunerna i länet råd, information och underlag för deras planering av bostadsförsörjningen. De ska även uppmärksamma kommunerna på behovet av samordning och verka för att sådan samordning kommer till stånd. Lag (2000:1383)
Länsstyrelsen ska årligen i en skriftlig rapport analysera bostadsmarknaden i länet. Förordning (2011:1160)

Boverket

Boverket ska stödja länsstyrelserna i deras arbete med att analysera bostadsmarknaderna och att ge stöd till kommunerna. Boverket ska årligen i en skriftlig rapport redovisa hur de stödjer länsstyrelserna och även göra en sammanfattning och analys av länsstyrelserna rapporter.
Förordning (2011:1160)

Granskad: 22 december 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Bostadsmarknadsanalysernas innehåll 2017

Boverket har gått igenom samtliga bostadsmarknadsanalyser för 2017. Här följer en sammanställning av analyserna samt Boverkets reflektioner över dem:

Analysernas omfattning

De regionala bostadsmarknadsanalysernas omfattning och kvalitet varierar, men genomgående har en kvalitetshöjning skett under de senaste åren. Analyserna baseras på alltifrån redovisningar av resultaten ur bostadsmarknadsenkäten till mer ingående beskrivningar och fördjupade analyser med information hämtad från olika källor, som Boverkets utredningar, regionala utvecklingsprogram och statistik från SCB.
Länsstyrelserna redovisar också sådant som erfarenheter från kommunbesök, information om länets näringsliv och situationen på arbetsmarknaden samt hur de arbetar med att stödja kommunerna i deras arbete. Några län har i årets analyser arbetat med särskilda fördjupningsområden, varav ett exempel är nyanländas situation på bostadsmarknaden.

Befolkning

Samtliga läns befolkning ökade under fjolåret, och flera län beskriver 2016 som ett rekordår. Den snabba befolkningsökningen innebär ökade utmaningar för kommunerna med att klara bostadsförsörjningen.
Nyanlända står för en stor del av befolkningsökningen. Flera län betonar vikten av att få de nya invånarna att stanna kvar, i synnerhet i tidigare avfolkningsregioner. Det är dock svårt att i dagsläget säga hur nyanländas flyttmönster kan komma att se ut på längre sikt, vilket innebär en osäkerhet för kommunerna i arbetet med bostadsplaneringen. Många län framhåller att de har en åldrande befolkning och det är angeläget att förutom nyanlända också behålla och attrahera unga invånare.

Arbetsmarknad

Konjunkturen beskrivs som stark och flera branscher efterfrågar arbetskraft. Bristen på bostäder uppges dock kunna utgöra en hämmande faktor för tillväxten. Många län vittnar liksom förra året om svårigheter i att kunna erbjuda bostäder där arbetstillfällena finns. Bostadsbristen drabbar på så sätt såväl individer som kompetensförsörjning och utveckling inom både den offentliga sektorn och det privata näringslivet.
Stora pensionsavgångar väntas under de närmaste åren. För många län innebär detta ett stort behov av att behålla och attrahera invånare i arbetsför ålder, inklusive utbildad arbetskraft. Eftersom merparten av de nyanlända är i arbetsför ålder kan denna grupp utgöra en viktig resurs.

Infrastruktur och kommunikationer

Flera län rapporterar om regionförstoring, delvis som ett resultat av utvecklad transportinfrastruktur. Flera länsstyrelser påtalar att behovet av nya satsningar framöver kvarstår och att bostadsbyggandet bedöms kunna öka ytterligare under förutsättning att kommunikationerna förbättras. I analyserna ges exempel på infrastruktursatsningar som

väntas kunna leda till ökat bostadsbyggande, bland andra Norrbotniabanan och utbyggnaden av Stockholms tunnelbana.

Bostadsbyggandet

Antalet påbörjade nya bostäder har ökat kraftigt under de senaste åren, främst sedan 2014, och flera län rapporterar om rekordnivåer under 2016. Regionala skillnader kvarstår, men byggandet har nu tagit fart i hela landet och det byggs i större utsträckning även i små kommuner och i kommuner där det tidigare inte har byggts så mycket. Samtidigt som byggtakten ökat har frågan om vi bygger långsiktigt hållbara samhällen fått allt större uppmärksamhet.
Liksom förra året är det främst höga produktionskostnader som anses vara ett hinder för bostadsbyggandet. Andra faktorer är svårigheter att få lån för såväl privatpersoner som byggherrar samt att det råder brist på detaljplanerad mark i attraktiva lägen. Även svaga andrahandsmarknader för bostäder är ett hinder i flera län.

Kompetensförsörjning

Ytterligare en begränsande faktor för bostadsbyggandet är enligt flera län kompetensförsörjning kopplat till bostadsbyggandet, inom både den offentliga sektorn och byggsektorn. I likhet med förra årets bostadsmarknadsanalyser anses bristen på arbetskraft innebära en risk för att bostadsbyggandet fördröjs eller begränsas. Det berör såväl den långsiktiga samhällsplaneringen som möjligheten att få igång och genomföra bostadsproduktionen då flera branscher konkurrerar om samma arbetskraft.

Fortsatt svårt för flera grupper på bostadsmarknaden

Flertalet av landets kommuner uppger underskott på bostäder, framförallt i centralorterna, trots en ökning av byggtakten under senare år.

Länsstyrelserna beskriver i årets analyser att tillkomsten av nya bostäder underlättar för en stor del av befolkningen. Däremot betonas samtidigt att nyproduktionen, som den ofta ser ut idag, inte möter alla de behov som finns. Många bostadssökande har inte möjlighet att efterfråga nyproduktion på grund av de höga prisnivåerna. Det finns ett stort behov av hyreslägenheter i olika storlekar, med rimliga hyresnivåer.

Samtliga län rapporterar om en fortsatt mycket ansträngd situation för särskilda och resurssvaga grupper, mot vilka den generella bostadsbristen slår särskilt hårt. Det gäller debutanter på bostadsmarknaden, som nyanlända, ungdomar och studenter. Men det handlar också om individer eller hushåll som är etablerade, men har en svag ställning på bostadsmarknaden och därför inte kan flytta till ett annat boende som bättre passar behoven. Några exempel är ekonomiskt svaga hushåll, stora barnfamiljer, hushåll med förändrad familjesituation samt funktionsnedsatta och äldre personer med behov av bostäder med god tillgänglighet och närhet till service. Dessa olika grupper konkurrerar i stor utsträckning om samma bostäder.
Några länsstyrelser uttrycker problem med trångboddhet och bristande boendestandard. En så kallad svart marknad, med exempelvis olovlig handel med hyreskontrakt lyfts fram.

Samtliga län rapporterar om ett omfattande underskott på bostäder för nyanlända och flera kommuner har svårt att klara mottagandet av

anvisade nyanlända. Några län uppger att ett resultat av ett underskott på bostäder och en svår situation på bostadsmarknaden är att det är svårt att hitta långsiktiga boendelösningar.
Det finns stora variationer i hur kommunerna arbetar med nyanlända som bosätter sig på egen hand, men det vanliga är att hänvisa till ordinarie arbetssätt i kommunen. Bristen på bostäder för nyanlända beskrivs som ett stort hinder för att individen ska kunna påbörja sin etablering.

Hemlöshet

Länsstyrelserna har haft i uppdrag att stödja och informera kommuner och andra relevanta aktörer i arbetet med att underlätta tillträde till bostadsmarknaden, motverka hemlöshet och förebygga avhysningar. I årets bostadsmarknadsanalyser redovisar länsstyrelserna genomförda aktiviteter och erfarenheter från uppdraget. De flesta kommuner arbetar på något sätt med att motverka eller avhjälpa hemlöshet. Många kommuner har gjort förändringar i sina organisationer för att bättre kunna arbeta med bostadsförsörjningen och för att underlätta inträde för dem som står längst ifrån bostadsmarknaden.
Andelen personer som står utanför bostadsmarknaden eller riskerar att slås ut från bostadsmarknaden ökar, trots ökat bostadsbyggande, och hemlöshet drabbar idag betydligt fler människor än tidigare. Förutom höga hyror är det för många svårt att klara inkomstkraven från hyresvärdar. Många av landets kommuner använder sig av sociala kontrakt och hyr ut lägenheter med särskilda villkor i andra hand till personer som inte har blivit godkända på den ordinarie bostadsmarknaden. Antalet sociala kontrakt har ökat jämfört med föregående år med anledning av den alltmer ansträngda situationen på bostadsmarknaden.

Fler kommuner än tidigare arbetar aktivt med bostadsförsörjningen

Länsstyrelserna har under 2016 haft i uppdrag, enligt regleringsbrevsuppdrag 14, att kartlägga hur kommunerna uppfyller kraven i andra paragrafen i bostadsförsörjningslagen (Lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar).

Samtliga länsstyrelser redovisar hur många kommuner som har antagna riktlinjer för bostadsförsörjningen. Många kommuner har sedan den förnyade bostadsförsörjningslagen trädde i kraft 2014 tagit fram riktlinjer för bostadsförsörjningen och i ett stort antal kommuner pågår det ett arbete med att ta fram riktlinjer. Arbetet med riktlinjerna är avhängigt resurser och kompetens hos såväl kommun som länsstyrelse.

Situationen på bostadsmarknaden gör att fler kommuner ser vikten av att ha en strategi för bostadsförsörjningen och att arbeta aktivt med frågorna, och flera samverkar över förvaltnings- och kommungränserna. Några län ser också en koppling mellan en ökad aktivitet med framtagandet av riktlinjer för bostadsförsörjningen och möjligheten att erhålla statsbidrag för ökat bostadsbyggande, då en av förutsättningarna för detta är att ha aktuella riktlinjer. Även ändringen av lagen har enligt några län givit arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjningen ökad prioritet och tydlighet.

Länsstyrelsernas generella bild är att riktlinjernas kvalitet förbättrats, men de bedömer samtidigt att inte alla lever upp till kraven. De brister som identifierats är bland annat de djupare demografiska analyserna, arbetet med särskilda grupper samt konkreta insatser för att nå uppsatta mål. Det befintliga bostadsbeståndets roll tenderar att förbises och riktlinjerna fokuserar ofta endast på nyproduktionen. Det är

skillnader mellan kommunerna i hur samverkan med länsstyrelsen ser ut och kommunerna bjuder inte alltid in länsstyrelserna till arbetet, vilket är problematiskt.

Hur ger länsstyrelserna råd, information och underlag?

I bostadsmarknadsanalyserna ska länsstyrelserna redovisa hur de lever upp till kraven i bostadsförsörjningslagen när det gäller att ge sina kommuner råd, information och underlag för planering av bostadsförsörjningen.

Årets analyser innehåller beskrivningar av hur länen genomfört kommunbesök, arrangerat seminarier och nätverksträffar med bostadsförsörjningen i fokus och med olika typer av aktörer. Aktiviteterna har ökat i omfattning i takt med att situationen på bostadsmarknaden har blivit alltmer ansträngd. Länsstyrelserna har därför utvecklat samarbetsformerna i dessa frågor.

Nedan följer några exempel från länsstyrelsernas arbete:

- I Örebro län har länsstyrelsen, som en del i uppdraget om att underlätta inträde på bostadsmarknaden, tillsammans med Kronofogden anordnat en inspirationsdag för samverkan i det vräkningsförebyggande arbetet. Länsstyreslen har även arrangerat ett seminarium för politiker och tjänstepersoner inom boendeplanering och bostadsbyggande med syfte att bidra till kunskap och inspiration kring riktlinjer för bostadsförsörjning.
-
- Länsstyrelsen i Skåne arbetar tillsammans med andra aktörer i Skånskt bostadsnätverk. Länsstyrelsen har också besökt samtliga kommuner och diskuterat integration och bostadsfrågor med kommunernas ledningar.
-
- Länsstyrelsen i Kalmar län har haft bostadsfrågan som särskilt fokus och arbetat med kommunbesök och tidiga dialoger kopplat till bland annat riktlinjer för bostadsförsörjningen och översiktsplaner. Dessutom har ett internt tvärsektoriellt arbete kopplat till frågorna utvecklats.
-
- I Stockholms län har länsstyrelsen besökt samtliga kommuner för att diskutera bostadsförsörjning med särskilt fokus på gruppen nyanlända. De har också anordnat ett regionalt möte om boende för funktionsnedsatta. Länsstyrelsen har även diskuterat kommunernas byggprognoser med företrädare för bygg- och bostadsbolag och håller i seminarier om boendeplanering och i regionala nätverk.
-

Granskad: 22 december 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Seminarier med länsstyrelserna 2017

Under hösten 2017 har Boverket liksom föregående år genomfört tre seminarier där länsstyrelserna träffats i mindre grupper och presenterat sina regionala bostadsmarknadsanalyser för Boverket, Näringsdepartementet och varandra. Näringsdepartementet deltog i år vid två av tillfällena.

Tillfälle till erfarenhetsutbyte

Genom att arrangera seminarier med länsstyrelserna ges det tillfälle till diskussioner och erfarenhetsutbyte. Samtidigt är det en möjlighet för länsstyrelserna att redovisa sin analys för Boverket och departementet. Intresset för att delta vid träffarna har varit stort och nära samtliga länsstyrelser deltog. Upplägget att träffas, och särskilt i mindre grupper, har av många upplevts som givande och det hade varit svårare att få ut samma information och samtal i en större grupp.

Seminarierna är också ett bra tillfälle att prata om länsstyrelsernas interna arbetssätt, val av statistikkällor, val av spridningssätt, fokus på någon sakfråga eller liknande. Det är en form av erfarenhetsutbyte som utgör ett komplement till omvärdsbevakningen. För Boverket är seminarierna ett tillfälle att aktivt stödja länsstyrelserna i deras arbete att lämna råd, information och underlag till kommunerna. Det är även ett sätt för Boverket att ta del av länsstyrelsernas erfarenheter samt ett tillägg till de skriftiga rapporterna.

Stöd i arbetet

Resursfördelningen ser olika ut på länsstyrelserna bland de som arbetar med analyserna. Många arbetar ensamma och för dem kan träffarna fungera som ett stöd när man kan träffas och utbyta erfarenheter om arbetsmetoder och arbetssätt, underlagsmaterial och statistik. Träffarna är värdefulla, inte minst för de som är nya i arbetet med att ta fram analyser.

Urval ur diskussionerna

- Länsstyrelserna berättade om att fokus på bostäders olika egenskaper och kvaliteter nu ökat, i förhållande till kvantitet som tidigare dominerat debatten. Till exempel uppstår nya frågor relaterat till sociala hållbarhetsaspekter när det nu byggs i snabbare takt.
- Det är helt nödvändigt, men samtidigt en stor utmaning, att alla kommunernas invånare får sitt bostadsbehov tillgodosett. Flera län betonade vikten av att se att behov och efterfrågan är två skilda saker.
- Bostadsbristen drabbar ytterst dem som har ett behov av bostad men inte resurser nog att efterfråga det tillgängliga utbudet. Det finns för få bostäder att efterfråga för betalningssvaga hushåll.
- Bristen på bostäder drabbar också arbetskraft som inte kan ta ett nytt jobb på en annan ort samt studenter som inte kan tacka ja till erbjuden studieplats. Också utvecklingen och kompetensförsörjningen inom offentlig sektor och det privata näringslivet påverkas negativt av att det inte finns tillräckligt med bostäder, vilket flera länsstyrelser påtalade.
- Antalet sociala kontrakt ökar. I många fall beror hemlösheten inte på sociala problem, utan endast på svårigheter att hitta en bostad.

- Det finns ett behov av ökad samverkan och utveckling av nya samverkansformer i arbetet med bostadsförsörjningen, inom och mellan kommunerna. Till exempel behöver socialtjänstens viktiga roll förtydligas här. Många kommuner har dock utvecklat nya arbetssätt i samband med ett ökat tryck på bostadsmarknaden.
- Något som upprepades i olika sammanhang under seminarierna var att det befintliga beståndet måste synliggöras och användas på ett bättre sätt – det finns potential.
- Många länsstyrelser lyfte att fastigheters marknadsvärde varierar avsevärt inom och mellan länen. Detta innebär helt olika förutsättningar för olika kommuner vad gäller nyproduktion av bostäder. Det är enligt några län inte ovanligt att produktionskostnaden är högre än marknadsvärdet och på så sätt hämmar byggande.
- Det är mycket svårt att hitta skyddat boende för utsatta kvinnor, inte minst i de fall där barn behöver kunna flytta med. Kvarboendet i skyddade boenden kan bli längre än tidigare, med andledning av att andelen människor som står utanför bostadsmarknaden ökar. Ett län berättade om ett försök i en kommun där förövaren flyttas till en annan kommun, istället för kvinnan och eventuell familj.
- I några av länen är säsongsturismen mycket stor. Det medför betydande variationer i folkmängd och tryck på service och infrastruktur under året och likaså en stor andel fritids-/ säsongsbostäder. Det är ofta brist på personalbostäder under högsäsong.
- Länsstyrelserna beskrev att den svarta sektorn på bostadsmarknaden, exempelvis olovlig handel med hyreskontrakt och adresser, har ökat. Även trångboddhet och bristande boendestandard uppgavs vara ett växande problem. Det är mycket problematiskt, men också mycket svårt att kartlägga. Mörkertalen får konsekvenser för kommunernas bostadsplanering, då det är svårt att få en bild av de faktiska behoven, vilka ofta är större än de först verkar.
- Många län underströk vikten av att se till det samlade kommunmottagandet av nyanlända. Det är lätt att fokus hamnar på de personer som anvisas, medan majoriteten av de nyanlända bosätter sig på egen hand. Det är svårare för kommunerna att bedöma antalet som väntas bosätta sig på egen hand, vilket innebär utmaningar för kommunerna i förhållande till bostadsplaneringen.
- Bristen på bostäder kan också göra det svårt för kommunerna att få nyanlända att bo kvar i kommunen på längre sikt. Många kommuner uttrycker en oro över att inte kunna behålla sina nya kommuninvånare.
- En gemensam nämnare för de länsstyrelser som anser att kvaliteten på riktlinjerna för bostadsförsörjning nämnvärt förbättrats är att de på olika sätt arbetat aktivt med stöd i frågan till kommunerna. Boverkets handbok (Kommunernas bostadsförsörjning – en handbok) samt förtydligandet av lagen (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar beskrivs också som framgångsfaktorer.
- Några län ser en koppling mellan en ökad aktivitet med framtagandet av riktlinjer och möjligheten att erhålla statsbidrag för ökat bostadsbyggande, den så kallade kommunbonusen. Andra menar att det är det faktiska behovet av riktlinjerna som drivit på, inte övriga faktorer. Några län är av uppfattningen att stöden i vissa fall medfört hastigt framtagna riktlinjer, och därför möjligen med sämre kvalitet.
-

Granskad: 22 december 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Länsstyrelsen ger råd, information och underlag

Länsstyrelsen ger råd, information och underlag till kommunerna för deras planering av bostadsförsörjningen. Två centrala delar i Länsstyrelsens arbete är arbetet med bostadsmarknadsenkäten och den regionala bostadsmarknadsanalysen, men insatser sker även på flera andra sätt.

Bostadsmarknadsenkäten (BME)

Bostadsmarknadsenkäten fungerar som ett regionalt underlag för kommunernas planering i samtliga län. Flera länsstyrelser gör kommunbesök i samband med insamlandet av uppgifterna i bostadsmarknadsenkäten.

På träffarna ger länsstyrelsen vägledning i hur enkäten ska fyllas i och man diskuterar tolkningar av frågorna och hur resultaten kan användas. Länsstyrelsens roll när det gäller kvalitetssäkringen av bostadsmarknadsenkäten är mycket viktig. Genom diskussion av länets samlade uppgifter kan kommunerna se sitt arbete i relation till övriga kommuner i länet.

Regionala bostadsmarknadsanalyser

Länens regionala bostadsmarknadsanalyser syftar till att vara ett regionalt underlag för kommuner och andra aktörer på bostadsmarknaden i deras arbete med bostadsförsörjning och annat strategiskt arbete. Länsstyrelsen ska enligt förordningen om regionala bostadsmarknadsanalyser och kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2011:1160) analysera bostadsmarknaden i länet i en skriftlig rapport. Rapporterna ska lämnas till Boverket senast den 15 juni varje år, med kännedom för regeringen.

Konferenser, seminarium och kommunbesök

Kommunernas intresse för och arbetet med bostadsförsörjningen har ökat på senare år. För att underlätta i deras arbete, utbyta erfarenheter och diskutera bostadsfrågor bjuder länsstyrelserna in till olika seminarier och konferenser. Länsstyrelserna stödjer på olika sätt också kommunerna i arbetet med att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Årligen genomför länsstyrelserna ett stort antal kommunbesök. Vid dessa tillfällen diskuteras aktuella frågor kring kommunernas pågående planering och bostadsförsörjning. Flera länsstyrelser gör kommunbesök i samband med insamlandet av uppgifterna i bostadsmarknadsenkäten. Antalet kommuner i länen varierar stort, vilket kan påverka möjligheterna att samla eller besöka sina kommuner. Geografiska avstånd och resurser är också faktorer som spelar roll när det gäller möjligheten att göra kommunbesök.

Plansamråd

Arbetet med bostadsförsörjningen bedrivs också i form av samråd med kommunerna om deras samhällsplanering när översiktsplaner och detaljplaneprogram upprättas. I dessa samråd är frågor som är

kopplade till boendemiljöer och byggande ett självklart inslag. Det kan exempelvis handla om att visa på vikten av att analysera befolkningsutvecklingen på lång sikt för att bedöma olika gruppers behov av bostäder.

Yttrande över planer och riktlinjer för bostadsförsörjningen

Vid yttranden över kommunernas översiktsplaner ger länsstyrelsen synpunkter på kopplingen till bostadsförsörjningen. Vid planering av bostadsförsörjningen ska kommunerna samråda med berörda kommuner och ge länsstyrelsen tillfälle att yttra sig.

Planeringsunderlag

Flera länsstyrelser uppger att de stöttar kommunerna i deras planering genom att producera och tillhandahålla planeringsunderlag. Här hänvisas till bostadsmarknadsenkäten och de regionala bostadsmarknadsanalyserna. GIS-underlag uppdateras efterhand hos olika länsstyrelser för att kommunerna ska ha tillgång till aktuella planeringsunderlag.

Hänvisning till användbara rapporter och pågående uppdrag

Länsstyrelserna redovisar i sina rapporter diverse uppdrag som är på gång; utredningar och regeringsuppdrag för länsstyrelsen och Boverket med anknytning till bostadsmarknaden som kan vara användbara för kommunerna i deras arbete med bostadsförsörjningen.

Utökat uppdrag avseende bostadsförsörjningen

I länsstyrelsernas regleringsbrev för 2017 anges att länsstyrelserna i högre grad ska verka för att behovet av bostäder tillgodoses. Det innebär bland annat att de ska se över sina processer och utbyta erfarenheter mellan sig i syfte att säkerställa ändamålsenliga arbetssätt i arbetet med att verka för att behovet av bostäder tillgodoses.

Granskad: 22 december 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Boverket ger stöd i bostadsmarknadsfrågor

Boverket arbetar på olika sätt för att stödja länsstyrelserna och kommunerna i arbetet med bostadsförsörjningen.
Här följer ett antal exempel:

Webbaserad handbok för arbetet med riktlinjer för bostadsförsörjningen

Boverket har en webbaserad handbok om kommunernas bostadsförsörjningsansvar. Handboken är i första hand till för de som tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen i en kommun. Den innehåller goda exempel på riktlinjer från olika kommuner samt en film som visar hur en kommun har arbetat med sina riktlinjer.

Handboken redovisar vad som gäller enligt bostadsförsörjningslagen och det finns förslag och tips på hur kommunerna kan gå till väga för att ta fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Det finns dessutom hänvisning till andra lagar som berör kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen.

Seminarier om länsstyrelsernas regionala bostadsmarknadsanalyser

Boverket anordnar seminarier där länsstyrelserna träffas i mindre grupper och presenterar sina regionala bostadsmarknadsanalyser för Boverket, Näringsdepartement och för varandra. Det ger tillfälle för erfarenhetsutbyte, bland annat om arbetsmetoder och arbetssätt, underlagsmaterial och statistik.

Boverket och Forum 4

Boverket och länsstyrelsernas Forum för hållbart samhällsbyggande, beredningsgrupp 4, samverkar i en arbetsgrupp i frågor som berör bostadsförsörjning och boendeplanering.

Länsstyrelsernas handläggarträffar

Sedan 2008 har Boverket och länsstyrelserna haft regelbundna handläggarträffar för dem på länsstyrelserna och Boverket som arbetar med bostadsförsörjningsfrågor. Syftet är att byta erfarenheter och diskutera aktuella frågor. Årligen genomförs två handläggarträffar där även näringsdepartementet deltar.

Arbetet med bostadsmarknadsenkäten

Boverket gör årligen en kontinuerlig uppföljning av läget på bostadsmarknaden genom bostadsmarknadsenkäten. Den besvarades 2017 av samtliga kommuner och innehåller kommunens bedömningar av det aktuella läget på bostadsmarknaden. Bostadsmarknadsenkäten genomförs i samarbete med länsstyrelserna. Länsstyrelserna håller i kontakterna med kommunerna och har till uppgift att kvalitetsgranska kommunernas svar på enkäten.
Svaren från bostadsmarknadsenkäten används av såväl myndigheter som forskare, högskolor och universitet, bransch- och intresseorganisationer och av media.

Rapporter och uppdrag som berör bostadsmarknaden

Boverket kan genom sina olika uppdrag stödja länsstyrelserna i deras arbete med att lämna råd, information och underlag till kommunerna med rapporter och uppdrag som relaterar till bostadsmarknaden. Dessa kan fungera som stöd till diskussion och i framtagandet av kommunala och regionala underlag.

Granskad: 22 december 2017 Sidansvarig: Webbredaktionen

Kommunernas bostadsförsörjning

http://www.boverket.se/sv/kommunernas-bostadsforsorjning/

Kapitel 6: SOM-institutet. Samhälle Opinion Medier.

216 **Kapitel 6: SOM-institutet. Samhälle Opinion Medier**

217 SOM-institutet. Samhälle Opinion Medier.

217 SOM-seminariet 2018
Trenduppdatering och översikt
Alltmer polariserat medieförtroende
Älska din nästa - Partiernas sympatikapital inför valet 2018
Svenskarnas förtroende för försvaret
Svensk Samhällsoro
Betyg på regeringen
Opinion om migration och religion
Biblioteksbesök och läsning i Sverige
Är svensk demokrati (o)jämlik?
Svenskarnas viktigaste samhällsfrågor
Hela förmiddagspasset
Hela eftermiddagspasset
Se hela seminariet i efterhand på SVT-play

218 Klimatet och terrorismen oroar svenskarna mest
220 De tio saker som oroar mest

SOM-institutet.
Samhälle Opinion Medier.

https://som.gu.se/

SOM-institutet är en opartisk undersökningsorganisation vid Göteborgs universitet. Sedan 1986 har SOM-institutet arbetat tillsammans med forskare inom en rad olika forskningsfält för att belysa opinioner och för att förstå svensk samhällsutveckling.

SOM-institutet har från starten haft fokus på svenskars vanor, beteenden, åsikter och värderingar när det gäller samhälle, politik och medier.

Idag ger mängden undersökningar och insamlade data exceptionella möjligheter till tvärvetenskapliga analyser över tid på nationell, regional och lokal nivå. Den unika mängden data har bidragit till att SOM-institutet har blivit ett nationellt centrum för forskare med intresse för empiriska studier av samhälle, opinion och medier.

SOM-seminariet 2018

Varje år inleder vi arbetet med avrapportering av den senaste nationella SOM-undersökningen med ett stort seminarium. I år tisdagen den 24 april i Torgny Segerstedtsalen i Göteborgs universitets huvudbyggnad. Presentationerna är tillgängliga här:
SOM-seminariet 2018 förmiddagspass
SOM-seminariet 2018 eftermiddagspass

Under seminariet presenterar nio forskare resultat och analyser från 2017 års nationella SOM-undersökning som avslutades i årsskiftet. En första titt på helt nya data och en bra inblick i den samtida svenska samhällsopinionen, inte minst inför höstens viktiga valrörelse. Vi vill tacka alla som deltog i seminariet!

Se hela seminariet i efterhand på SVT-play
Läs mer om resultaten från SOM-seminariet

Tisdagen 24 april genomfördes SOM-seminariet 2018 där nio olika forskare presenterade valda delar av den senaste nationella SOM-undersökningen.

Vid seminariet framkom bland annat att svenskarna blir alltmer positiva till landets ekonomi, till EU, till svenska politiker och till flera myndigheter och samhällsinstitutioner som försvaret och polisen. Dessutom redogordes för den polarisering vi ser i såväl förtroende för medier som inställning till flyktingmottagning och invandrares religionsfrihet. I Sverige oroar vi oss mest för olika typer av miljöproblem och klimatförändringar, men även för terror och ökad antibiotikaresistens.

När undersökningens respondenter med egna ord får lista vilka samhällsfrågor som är viktigast idag är det dock mer politiskt laddade områden som toppar listorna: invandring/migration, vård och omsorg samt skola. Även frågor om kriminalitet och rättsväsende har klättrat på dagordningen under de senaste årens mätningar. Detta är områden som spås spela stor roll inför höstens valrörelse, efter vilken fyra av tio svenskar gärna ser ett blocköverskridande regeringssamarbete enligt SOM-undersökningen.

Eftersom det är valår var det mycket statsvetenskap och samhällsopinion i seminarieprogrammet, men lite utrymme gavs även till undersökningarnas klassiska frågor om vanor, den här gången i form av en analys av läsning och biblioteksbesök i landet.

Samtliga presentationer från seminariedagen finns tillgängliga under fliken Presenterat.

Presentationer sorterade efter presentationsdatum:

https://som.gu.se/publicerat/presenterat#2018
https://som.gu.se/publicerat/presenterat#2017

Presenterat 2018

SOM-seminariet 2018, Göteborg 24 april
Trenduppdatering och översikt
Johan Martinsson
Alltmer polariserat medieförtroende
Ulrika Andersson
Älska din nästa - Partiernas sympatikapital inför valet 2018
Henrik Ekengren Oscarsson
Svenskarnas förtroende för försvaret
Karl Ydén
Svensk Samhällsoro
Maria Solevid
Betyg på regeringen
Sören Holmberg
Opinion om migration och religion
Marie Demker
Biblioteksbesök och läsning i Sverige
Katarina Michnik
Är svensk demokrati (o)jämlik?
Maria Oskarson
Svenskarnas viktigaste samhällsfrågor
Johan Martinsson

Hela förmiddagspasset
Hela eftermiddagspasset
Se hela seminariet i efterhand på SVT-play

DN LÖRDAG 28 APRIL 2018

"Klimatet och terrorismen oroar svenskarna mest

Klimatförändringar och miljöförstöring är det som oroar svenskar allra mest. Oron är lika stor som för terrorism och för alla tre har den också ökat kraftigt på ett år, enligt SOM-undersökningen.

Klimat, miljö, djur, växter och försämrad havsmiljö ligger högt upp på listan över vad svenskar oroar sig allra mest över.

I den årliga undersökning av svenskars åsikter som SOM-institutet vid Göteborgs universitet gör varje år säger 61 procent, sex av tio, av de tillfrågade att de är mycket oroade över klimatförändringar, lika många oroas över miljöförstöring.

När det gäller terrorism är 60 procent mycket oroade.

– Frågorna handlar om oro inför framtiden och då är det inte orimligt att miljöfrågan kommer så högt för det är något som hela tiden lyfts fram som en mycket stor och viktig framtidsutmaning, säger Maria Solevid, universitetslektor i statsvetenskap och undersökningsledare vid SOM-institutet.

Efter att ha legat tämligen still mellan 2015 och 2016 har samtliga tre ämnen som toppar oro-ligan ökat kraftigt från 2016 till 2017, mellan 12 och 14 procentenheter.

Anledningen går inte att säga säkert. Även om attentatet på Drottninggatan i Stockholm i april förra året skulle kunna vara en trolig

orsak till ökad oro för terrorism och alla larmrapporter om klimatförändringar kan ha ökat oron för miljö och klimat går det inte att peka ut säkra anledningar till att oron stiger.

– Den generella slutsatsen är att när det gäller områden där vi har haft hög oro tidigare år har ökat ännu mer, medan områden där det inte är stor oro ligger still. Man kan säga att orosbilden har dragits isär, säger Maria Solevid.

Frågor som berör natur och hälsa ligger högt på listan. Ökad antibiotikaresistens oroar 55 procent och hamnar på fjärde plats. Utrotning av växt- och djurliv och försämrad havsmiljö oroar 52 respektive 48 procent och återfinns på femte och åttonde plats.

Längre ner hittas områden som ökat antal flyktingar, ökad stress, bostadsbrist och militära konflikter.

Överlag har oron ökat. Det enda området där den har minskat är när det gäller situationen i Ryssland, där är 27 procent mycket oroliga 2017, jämfört med 31 procent 2016.

Kvinnor är mer oroade än män, mycket mer oroade i en hel del områden. När det gäller klimat, miljöförstöring och terrorism är mellan 68 och 70 procent av kvinnorna mycket oroade, medan motsvarande siffra för männen är 51 till 52 procent.

Störst är skillnaden när det gäller stress i arbetslivet, där är 47 procent av kvinnorna oroade jämfört med 22 procent av männen. Att kvinnor oroar sig mer än män är helt i linje med hur det ser ut i andra vetenskapliga sammanhang.

– Inom forskningen brukar det lyftas fram att kvinnor som grupp är mer utsatta än män. Det gäller dels kroppslig styrka men även i alla möjliga positioner i samhället, säger Maria Solevid.

– Kvinnor undviker att utsätta sig för risker i högre grad än män, visar forskning inom flera områden. Generellt är män mer benägna att ta risker oavsett om det handlar om att satsa pengar i spel eller om det är mer vardagliga situationer.

Jannike Kihlberg "

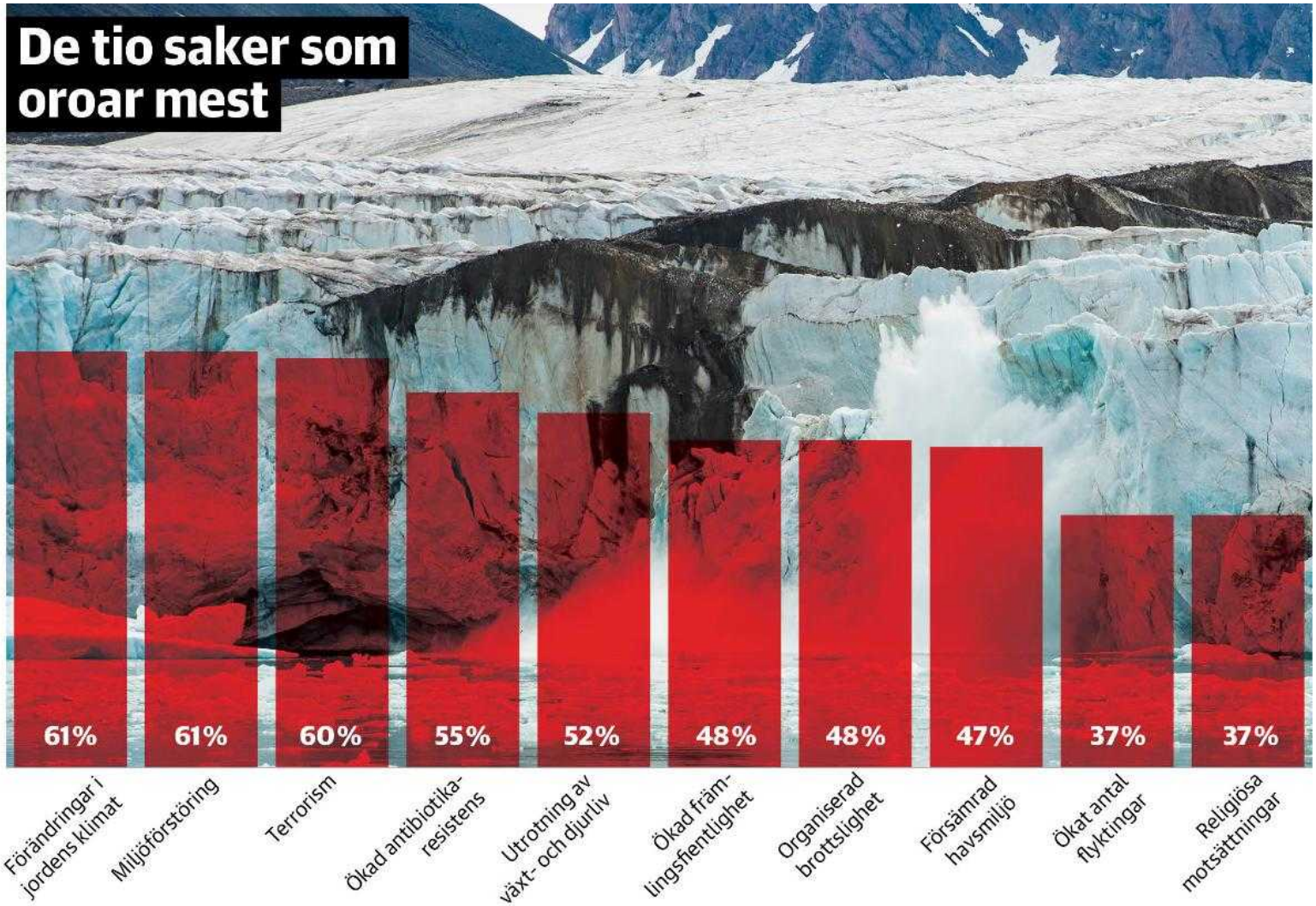
De tio saker som oroar mest
61%
61%
60%
55%
52%
48%
48%
47%
37%
37%
Förändringar i jordens klimat
Miljöförstöring
Terrorism
Ökad antibiotika-resistens
Utrotning av växt- och djurliv
Ökad främ-lingsfientlighet
Organiserad brottslighet
Försämrad havsmiljö
Ökat antal flyktingar
Religiösa motsättningar

Kapitel 7:Vårbudgeten och den tillhörande riksdagsdebatten. Budgetmotioner.

221 **Kapitel 7:Vårbudgeten och den tillhörande riksdagsdebatten.**

222 Vårbudgeten 2018 på fem minuter
225 Vårens budget innehåller reformer för 2,6 miljarder

228 Rksdagsdebatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

277 Moderaternas vårbudgemotion 2018
279 Vi vill satsa på välfärden – och minska bidragen

282 Kristdemokraternas vårbudgemotion 2018

285 Liberalernas vårbudgemotion 2018

288 Centerpartiets vårbudgemotion 2018

289 Sverigedemokraternas vårbudgemotion 2018
293 "SD öppnar för att stödja M-förslag om skattesänkningar genom lägre bidrag

294 Oppositionens förslag

Från regeringen.se 19 april 2018

Vårbudgeten 2018 på fem minuter

Samhällsbygget – ett tryggt och hållbart Sverige

Den 16 april överlämnar regeringen sin ekonomiska vårproposition samt förslag till ändringar i årets budget till riksdagen. I vårpropositionen redovisar regeringen sin bedömning av det ekonomiska läget och inriktning för finanspolitiken inför budgeten för 2019. I vårändringsbudgeten redovisas regeringens ändringsförslag i årets budget.

Den ekonomiska vårpropositionen och förslagen i vårändringsbudgeten bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

- Under de kommande åren ser vi att behoven i välfärden kommer att öka i och med att vi lever allt längre och det föds fler barn. Det kommer att bli nästa mandatperiods stora uppgift. Därför prioriterar den här regeringen satsningar för ökad trygghet för ett Sverige som håller ihop, framför stora skattesänkningar för de rikaste, säger finansministern.

Sveriges ekonomi går starkt

- Tillväxttakten i svensk ekonomi fortsätter vara stabil och blir nästan 3 procent i år.
- Sysselsättningsgraden i Sverige är nu den högsta på över 25 år och den högsta som EU:s statistikmyndighet Eurostat någonsin uppmätt.
- Arbetslösheten sjunker och beräknas vara omkring 6 procent kommande år.
- De offentliga finanserna är starka med överskott hela mandatperioden.
- Sveriges statsskuld som andel av BNP minskar med 10 procentenheter under mandatperioden till den lägsta nivån sedan 1977.

Läs en sammanfattning av prognosen i avsnittet Riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (2018 års ekonomiska vårproposition)
För nedladdning:
Nyckeltalstabell prognos 18 april 2018 som pdf
Nyckeltalstabell prognos 18 april 2018 som excel"

Fler satsningar för ett tryggt och hållbart Sverige redan i år

I vårändringsbudgeten presenterar regeringen fler satsningar på jobb, klimat, välfärd och trygghet som genomförs redan i år.

- Vi har tagit Sverige i en ny riktning. Investeringar i jobb, sjukvård, skola och klimat har gett resultat. Nu fortsätter regeringen med ytterligare satsningar för ett tryggt och hållbart Sverige, säger finansminister Magdalena Andersson.

Åtgärder Vårändringsbudgeten	Miljoner kronor
Fler ska komma i arbete	350
Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland	500
Välfärden ska stärkas	1 500
Stärkt trygghet och säkerhet	280
Summa	**2 630**

För nedladdning:
Hela tabellen med förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2018 som pdf
Hela tabellen med förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2018 som excel

Några förslag ur Vårändringsbudgeten 2018:
Regeringen vill se fler kontroller av personalliggare
Utökat solcellsstöd i regeringens vårbudget
400 miljoner för bättre tillgänglighet i vården i regeringens vårbudget
Ny klimatsatsning - regeringen föreslår premie för elutombordare
Fler utrikes födda kvinnor i arbete - regeringens satsningar på etablering i vårbudgeten
Regeringen satsar på fler böcker i förskolan i vårändringsbudgeten
Byggbonus ökas med 95 miljoner kronor
Snabbare handläggning av investeringsstöd för bostäder
Mer kultur till fler barn och unga
Mer pengar under 2018 till fritidsverksamhet för unga
Ny budgetsatsning på barns och ungas idrottande
Sommarjobb för ungdomar
Extra medel till Tullverket 2018
Regeringen anvisar medel för tidigare asylmottagande
Regeringen tillför 25 miljoner kronor för att förebygga sexuella trakasserier i arbetslivet
Regeringen förstärker arbetet med jämställdhet på flera språk
Metoo ger avtryck i vårbudgeten
Regeringen förstärker kvinno- och tjejjourer med 50 miljoner kronor
Kommande förslag om förstärkt tillfälligt kommunstöd för ensamkommande ungdomar
Regeringen stärker stödet till mindre biografer i hela landet
Fortsatt satsning på Polismyndigheten

Reformer och resultat under mandatperioden

- 250 000 fler människor har idag ett arbete att gå till och över 100 000 av dessa arbetar i välfärden.
- Snabbare väg för nyanlända att komma i arbete – andelen som har jobb efter två år har ökat med 60 procent jämfört med genomsnittet för de senaste 15 åren.
- Andelen personer i ersättnings- och försäkringssystemen har sjunkit och är på den lägsta nivån sedan 1981.
- Antalet anställda i välfärden har ökat – från 128 anställda per 1 000 invånare år 2014 till 135 anställda per 1 000 invånare år 2018.

- Miljöbudgeten har mer än fördubblats och stödet till solceller har ökat med nästan 20 gånger. Utsläppen minskar, särskilt inom transportsektorn.
- Underskottet i de offentliga finanserna har vänts till överskott. Under mandatperioden har vi gått från ett underskott på runt 60 miljarder år 2014 till ett överskott på runt 50 miljarder för åren 2016–2018.
- Sveriges statsskuld som andel av BNP minskar med 10 procentenheter under mandatperioden till den lägsta nivån sedan 1977.
- Ytterligare 28 000 personer är anställda i skolan idag jämfört med läsåret 2014/2015.
- Den samlade politiken under mandatperioden motverkar den ekonomiska ojämlikheten.
-

Sammanfattning av regeringens arbete under mandatperioden

Om riksdagsbehandlingen
Efter att den ekonomiska vårpropositionen och vårändringsbudgeten lämnats till riksdagen har riksdagens ledamöter möjlighet att lämna följdmotioner med alternativa förslag under de följande två veckorna. Förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken som ingår i vårpropositionen bereds av finansutskottet. Förslaget till ändringsbudget, inklusive ändrade anslagsramar, inkomstberäkningar och eventuella lagförslag bereds i finansutskottet.

Riksdagen fattar beslut om propositionerna under juni månad, preliminärt beslutsdatum är den 20 juni 2018.
Genvägar
- **2018 års ekonomiska vårproposition som pdf**
- **Proposition Vårändringsbudget för 2018 som pdf**
- **Pressmeddelande om vårbudgeten 2018: Samhällsbygget – ett tryggt och hållbart Sverige**
- **Pressträff: Magdalena Andersson presenterar vårbudgeten 2018**
-

Publicerad 16 april 2018

DN MÅNDAG 16 APRIL 2018 DN. DEBATT 180416

”Vårens budget innehåller reformer för 2,6 miljarder”

" Sjukvård, skola och barn- och äldreomsorg ska byggas ut i hela landet. Fler ska komma i arbete. Sverige ska bli fossilfritt och jämlikt. Vårt arbete med omfördelande reformer ska fortsätta. En nationell kraftsamling krävs också för att stävja kriminaliteten och stärka demokratin, skriver Magdalena Andersson (S), Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V).

Under snart fyra år har vi drivit en ekonomisk politik för ökad trygghet, hållbarhet och jämlikhet i hela landet. Nu tar vi mandatperiodens arbete i mål med ytterligare offensiva satsningar.

När vi inledde vårt budgetsamarbete 2014 hade underskottet i de offentliga finanserna under den borgerliga regeringen tillåtits växa och uppgick till hela 60 miljarder kronor. Ungdomsarbetslösheten var så hög att Sverige fick krisstöd av EU samtidigt som kunskapsresultaten i skolan sjönk. Tillväxten hämmades av växande klyftor, bostadsbrist och otillräckliga investeringar i utbildning. Jobb, välfärd och klimat hade fått stå tillbaka till förmån för orättvisa och ofinansierade skattesänkningar.

Den utvecklingen har vi vänt. Underskottet är vänt till ett överskott på över 50 miljarder kronor och i år beräknas statsskuldskvoten nå sin lägsta nivå sedan 1977. Skolresultaten har vänt uppåt och ungdomsarbetslösheten har inte varit lägre sedan 2003. Nyanlända kommer allt snabbare in i arbetslivet. Sysselsättningsgraden är den högsta som någonsin uppmätts i EU. Ytterligare en kvarts miljon människor i Sverige har nu ett jobb att gå till.

Vi har genomfört de största satsningarna på miljö och klimat i svensk historia. Sverige är nu ledande i klimatomställningen och riksdagen har antagit en klimatlag som utgör grunden för vårt klimatpolitiska arbete. Utsläppen från industrin, bostäder och transportsektorn minskar samtidigt som solceller, vind, bioenergi och ny teknik ökar takten för att nå 100 procent förnybar elproduktion.

Nu bygger vi ekonomiska skyddsvallar inför nästa lågkonjunktur samtidigt som Sverige har goda möjligheter att lösa dagens samhällsproblem. Den svenska modellen levererar.

Vi föreslår i årets vårbudget reformer för 2,6 miljarder kronor. Välfärden ska byggas ut i hela landet. Fler ska komma i arbete.

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Sverige ska vara ett jämlikt land och vårt arbete med omfördelande reformer ska fortsätta. En nationell kraftsamling krävs för att stävja och förebygga kriminaliteten och stärka demokratin.

Ska tryggheten öka måste fler komma i arbete. Målet om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet vägleder den ekonomiska politiken. 100 000 jobb står lediga för att arbetsgivare inte hittar personal med rätt kompetens och yrkeskunskaper. Därför bygger vi kraftigt ut kunskapslyftet samtidigt som vi möjliggör fler extratjänster. Etableringen av nyanlända behöver gå ännu snabbare. För oss är det grundläggande att alla kvinnor och män i Sverige ska ha den frihet och det självbestämmande som försörjning genom eget arbete innebär.

Ordning och reda på arbetsmarknaden kräver ansvarstagande parter som säkerställer goda arbetsvillkor och trygga anställningar. Vi stödjer parternas strävan att gemensamt utveckla arbetsmarknaden med etableringsjobben. Med långsiktiga investeringar i vägar och järnvägar, bostadsbyggande och bredband kan företag växa och människor bo och arbeta i hela landet.

Välfärden ska finnas där människor bor och ska gå att lita på oavsett var i Sverige man befinner sig. Sjukvård, skola och barn- och äldreomsorg måste byggas ut i hela landet, inte minst nu när antalet barn och äldre blir fler. En solidariskt finansierad välfärd är avgörande för sammanhållning och möjligheten att arbeta, inte minst för kvinnor. För att möta de ökande personalbehoven skjuter vi redan i år till mer resurser till vården.

Sverige kommer att behöva öka antalet anställda i välfärden kraftigt det kommande årtiondet. Det arbetet har vi redan påbörjat och tack vare våra investeringar i välfärden arbetar över 100 000 fler i välfärden jämfört med 2014. Arbetsvillkoren måste samtidigt förbättras för alla som arbetar inom välfärden. Sverige ska även fortsatt vara ett av världens mest jämlika välfärdsländer.

För andra gången redovisas i vårbudgeten indikatorer på välstånd som kompletterar BNP och ger en bredare bild av samhällsutvecklingen och fördelningen av välstånd. De visar en sammantaget positiv utveckling för såväl ekonomiska som miljömässiga faktorer och sociala aspekter av livskvalitet. Andelen med låg ekonomisk standard minskar. I den gemensamt finansierade välfärden finns en stark omfördelande kraft men den ekonomiska ojämlikheten kräver också en aktiv fördelningspolitik. Äldre ska inte betala högre skatt än löntagare. Arbetet med att minska de ekonomiska klyftorna måste fortsätta. När omfördelningen stärks och alla har möjlighet att arbeta minskar klyftorna, tilliten ökar och ekonomin stärks.

De många initiativen inom #metoo visar att politiken för ett jämställt samhälle måste skärpas. Polisen ska bli bättre på att utreda sexualbrott samtidigt som sexuella trakasserier, våld och kränkande behandling ska motverkas med stärkta förebyggande åtgärder och ökat stöd till tjej- och kvinnojourer. Vi skjuter också till medel för utbildnings- och informationsinsatser inom rättsväsendet, skolan och socialtjänsten och ökar stödet till regionala skyddsombud.

För att fler unga ska kunna känna hopp och framtidstro investerar vi nu i 10 000 fler sommarjobb. Att tas tillvara, få vara med och ta ansvar och tjäna egna pengar stärker självkänslan. Fritidsgårdarna är viktiga för många unga, inte minst från familjer som inte har pengar till en semesterresa. Därför skjuts medel till för utökade öppettider och fler aktiviteter. Även ungas kultur- och idrottsaktiviteter tillförs mer resurser.

Vi har visat att minskade växthusgasutsläpp går att kombinera med ekonomisk utveckling. För att stärka konkurrenskraften i den svenska biogaskedjan förstärks stödet för metangasreduktion kraftigt.

Investeringsstödet för solceller utökas så att den som söker stödet ska få beslut snabbare. Efter en kraftig försäljningsökning av elcyklar stärks elfordonspremien och utökas till eldrivna utombordsmotorer. Sveriges värdefulla natur ska skötas och skyddas för både friluftsliv och den biologiska mångfalden. Vi kan inte lämna över ansvaret för dagens miljöproblem till kommande generationer.

För att försvara det demokratiska samtalet mot hat och hot värnas den struktur av myndigheter och domstolar, journalister, lärare och bibliotekarier som skyddar rättssäkerhet, faktakunskap och det fria ordet.

För oss är det grundläggande att bekämpa såväl brottsligheten som dess orsaker och upprätthålla säkerhet och demokrati. Blåljuspersonal ska skyddas och vi ökar resurserna till Polismyndigheten och Tullverket för att Sverige ska vara tryggt och säkert. Narkotika och vapen ska stoppas vid gränsen. Förmågan att ingripa mot organiserad brottslighet ska öka och straffen skärpas.

Vårbudgeten bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. Vi är övertygade om att samhällsproblemen går att lösa och med en fast politisk vilja kan det växande välståndet komma alla i landet till del. Sveriges samlade styrka ökar när vi väljer gemensamma investeringar för framtiden i stället för stora skattesänkningar. Så kan trygghet och framtidstro växa.

Magdalena Andersson (S), finansminister
Per Bolund (MP), biträdande finansminister
Ulla Andersson (V), ekonomisk-politisk talesperson "

Riksdagens snabbprotokoll 2017/18:98
Måndagen den 16 april
Kl. 13.00–16.12

Det justerade protokollet beräknas utkomma om tre veckor.

§ 1 Debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Proposition. 2017/18:100 2018 års ekonomiska vårproposition anmäldes. Finansministern överlämnade 2018 års ekonomiska vårproposition 2017/18:100.

Anf. 1 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):
Herr talman! För snart fyra år sedan bytte regeringen riktning på politiken, och det har gett resultat. Ekonomin är stark. En kvarts miljon fler har ett jobb att gå till. Sverige är ledande i klimatomställningen. Fler anställs i skolan, vården och omsorgen. Och statsskulden är den lägsta sedan 1977. Vanligt folk får del av Sveriges framgångar – barnfamiljer, studenter, fackligt organiserade löntagare och pensionärerna, som har byggt upp det land som vi alla är så stolta över.

Politiken gör Sverige starkare när vi väljer att investera i det gemensamma i stället för att göra stora skat- tesänkningar för dem som tjänar mest. Det växande välståndet kan komma hela svenska folket till del om den politiska viljan finns där. Och regeringen tar nu mandatperiodens arbete i mål, med offensiva satsningar för att bygga ut välfärden, få fler i jobb, ta nya steg mot ett fossilfritt Sverige och snabba på etableringen av nyanlända.

Herr talman! För fyra år sedan befann sig Sverige i ett besvärligt ekonomiskt läge. Underskottet i de offentliga finanserna hade tillåtits växa till över 60 miljarder kronor. Trots många lediga jobb hade arbetslösheten bitit sig fast, och antalet arbetslösa ungdomar var så många att Sverige fick krisstöd av EU. Kunskapsresultaten i skolan sjönk. Och orättvisa, ofinansierade skattesänkningar prioriterades medan jobben, välfärden och klimatet fick stå tillbaka.

I stället för att utveckla den svenska modellen, som bygger Sverige starkt och framgångsrikt, påbörjade den borgerliga regeringen dess avveckling. Steg för steg tilläts Sverige bli lite mindre som Sverige. Under den här mandatperioden har regeringen i stället bedrivit en reformpolitik som lägger grunden för en bättre framtid. Underskott har vänts till överskott på 50 miljarder kronor. En ohållbar migrationspolitik har lagts om. Och investeringar i det gemensamma samhällsbygget har minskat klyftorna och stärkt ekonomin. Samtidigt har regeringen byggt skyddsvallar för sämre tider. Sverige står nu bättre rustat för att möta framtiden och dess utmaningar.

Herr talman! Utvecklingen går åt rätt håll. Och förutsättningarna för att lösa samhällsproblemen finns där. Det är politikens ansvar att ta dem till vara. En ansvarsfull regering ska agera när poliser säger upp sig på grund av dålig arbetsmiljö, när föräldrar är oroliga för att deras barn köper smuggelsprit på en lastkaj i köpcentrumet, när cancersjuka inte får vård i tid eftersom det saknas sjuksköterskor och när pensionärer knappt har pengar så att det räcker till hyran. Ansvar är att fortsätta bygga ut välfärden, att bekämpa kriminaliteten med rättsstatens alla medel och att se till att fler kommer i arbete i hela landet. Grunden för alla investeringar i samhällsbygget är att alla som kan jobba också ska jobba. Det gäller oavsett om man är kvinna eller man, om man är född här eller har kommit till Sverige. Målet om EU:s

lägsta arbetslöshet vägleder den ekonomiska politiken. Regeingen har infört utbildningsplikt och avskaffat vårdnadsbidraget. Extratjänsterna för långtidsarbetslösa och nyanlända blir fler.

Tack vare att en kvarts miljon fler människor har ett arbete att gå till sedan regeringen tillträdde är andelen människor som behöver försörjningsstöd av socialförsäkringar eller andra ersättningssystem den lägsta sedan 1981.

Bristen på kompetent arbetskraft är fortfarande hög. 100 000 jobb står lediga. Den som saknar arbete ska möta både höga krav och goda möjligheter att skaffa sig de kunskaper som krävs av svenska arbetsgivare. Utbyggnaden av Kunskapslyftet fram till år 2021 kommer att omfatta 100 000 platser inom yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning, folkhögskolor, yrkeshögskolor, universitet och högskolor runt om i hela Sverige.

För att underlätta facklig organisering införs skattereduktion för medlemskap i fackförbund. Den svenska arbetsmarknadsmodellen förutsätter starka och jämbördiga parter, en stark arbetsrätt, hög grad av facklig organisering och arbetsvillkor som är jäm-ställda och hållbara. De jobb som växer fram ska ha goda villkor, och social dumpning ska bekämpas. Sverige ska konkurrera med kunskap och kompetens, inte med låga löner. Och på svensk arbetsmarknad ska svenska löner och villkor gälla för alla. (Applåder)

Herr talman! Den svenska välfärdsmodellen förenar på ett unikt sätt ekonomiskt välstånd med hög jämlikhet mellan människor. Styrkan i svensk ekonomi ska märkas för pensionärer som har varit med och byggt Sverige till det land som vi är så stolta över. I Sverige ska vi hedra våra äldre, inte straffbeskatta dem.

Barnfamiljernas ekonomi stärks när barnbidraget nu har höjts för första gången på tio år. Det vi ser framöver är att förbättrad folkhälsa gör att vi både lever allt längre och blir allt friskare samtidigt som vi väljer att skaffa fler barn på grund av god privatekonomi, pålitlig barnomsorg och väl fungerande föräldraförsäkring.

Att både andelen barn och andelen äldre växer är ett styrkebesked för Sverige, men det är också en utveckling som ställer nya anspråk. Vården, skolan och omsorgen ska byggas ut i den takt som behoven växer. Och framtidens personalbehov ska såklart mötas med fler och innovativa lösningar. Men det kommer aldrig att räcka. Om alla ska ta del av välfärd av hög kvalitet, oavsett var man bor i landet, behöver minst 200 000 människor anställas i barnomsorgen, skolan, sjukvården och äldreomsorgen det kommande årtiondet. Detta kommer att vara den största arbetsuppgiften nästa mandatperiod.

Regeringen har lagt grunden för det arbetet med investeringar i välfärden på över 35 miljarder kronor, som har gjort så att över 100 000 fler har kunnat anställas i välfärden. Inom skolan handlar det om 28 000 fler anställda, i förskolan är barngrupperna de minsta på tio år och fler anställs i förlossningsvården, tack vare regeringens stöd till landstingen. Det är på den vägen Sverige ska fortsätta, med investeringar i välfärden i stället för att göra stora skattesänkningar. (Applåder)

Herr talman! Grunden för ett tryggt samhälle läggs med hög sysselsättning, kunskapsskola av hög kvalitet och solidariskt finansierad välfärd. Men tryggheten kräver också en stark stat som beslutsamt slår ned på kriminalitet och som upprätthåller lag och ordning.

Att rättsstaten värnar medborgarnas säkerhet är grundläggande för vår demokrati. Därför ska tryggheten öka i bostadsområden, på tågstationer och resecentrum, på sjukhus och i skolor. Skyddet ska stärkas för blåljuspersonal. Och kampen mot terrorism och extremism ska intensifieras. Ordning och reda vid gränserna förstärks för att strypa flöden av vapen och narkotika, som är själva blodomloppet i den organiserade brottsligheten. Därför får tullen och polisen ökade resurser.

Inför höstens allmänna val rustas samhällsinstitutioner för att möta både yttre och inre hot mot svenska. folkets rätt att i fria val utse sitt eget styre. Journalister, lärare och bibliotekarier, som utgör själva infrastrukturen i fråga om att upprätthålla faktakunskap och det fria ordet, ska stå starkt rustade. När falska nyheter, hot och hat förgiftar det demokratiska samtalet ska Sverige vara ett land i sammanhållning där yttrandefriheten står stark.

Herr talman! Jämställdhetsrevolutionen under slagordet metoo visar att politiken måste skärpas för ett jämställt samhälle utan sexuella trakasserier, våld mot kvinnor och hedersvåld. Därför ökar stödet till tjej- och kvinnojourerna och därför förstärks sex- och samlevnadsundervisningen och polisens förmåga att utreda sexualbrott.

Men metoo har också blottlagt det som många vetat länge, att ojämställdheten även tar konkreta och förfärande uttryck på våra arbetsplatser. Att slippa utsättas för kränkande behandling på jobbet är en grundläggande arbetsmiljöfråga. Regeringen stärker därför stödet till regionala skyddsombud.

För att bryta tystnadskulturen krävs också starka fackliga företrädare och trygga anställningsvillkor. Därför är det närmast förbluffande att det nu höjs röster i debatten för en urholkad arbetsrätt. Har man inte förstått någonting av de vittnesmål som lämnats av kvinnor över hela den svenska arbetsmarknaden, bransch efter bransch?

Hur tänker man sig att en ung kvinna ska våga stå upp mot den manliga chefen om en protest leder till att hon blir av med jobbet? Det är där anställningstryggheten är som svagast som utsattheten för övergrepp är som störst. Det är därför som jag som feminist aldrig kommer att acceptera en urholkad arbetsrätt. (Applåder)

Herr talman! Den vårbudget som regeringen överlämnar till riksdagen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet. I vårändringsbudgeten lägger regeringen fram förslag om sommarjobb för tusentals ungdomar, mer resurser till polisen och tullen och nästan 1 miljard för att de äldre ska få en tryggare omsorg och patienter ska få sin vård snabbare. Dessutom tar vi nya steg för att inte lämna över klimatproblemen på nästa generation.

Prognoserna som presenteras i vårpropositionen sträcker sig långt in i nästa mandatperiod. De bygger på regeringens förda och aviserade politik för de kommande åren. En annan regering med en annan politik leder också till ett annat Sverige. Därför står väljarna inför ett tydligt val i höst.

Ska vi bygga Sverige tryggt och hållbart med investeringar i människor och i vårt gemensamma samhällsbygge, eller ska vi göra stora skattesänkningar där mest går till dem som tjänar bäst? Ska vi stärka människors trygghet och bygga ett hållbart Sverige som håller ihop, eller ska vi lagstifta om lägre löner och högre hyror för vanligt folk?

Mitt besked är tydligt. Politiken ska fortsätta att lösa samhällsproblemen. Vi ska bygga ett tryggt och hållbart Sverige, och vi ska göra det tillsammans. (Applåder)

Anf. 2 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Då står vi här med facit av de fyra åren med regering Löfven och Andersson. Mitt i en brinnande högkonjunktur med höjda skatter på 60 miljarder har vårdköerna fördubblats. Många barn väntar för att komma till psykiatrin. Polistätheten är lägre än tidigare, och integrationsproblemen har ökat.

Herr talman! Jag vill särskilt nämna otryggheten. Utsattheten för sexualbrott har fördubblats på två år. Rekordmånga skjuts nu ihjäl. Det grova våldet är på rekordnivåer. En hel generation unga kvinnor har under den här regeringsperioden börjat se sig över axeln när de går hem på kvällen. De är rädda för det öppna sexuella våldet på gator, konserter och skolor. Jag skyller inte allt det på regeringen. Det är inte Magdalena Anderssons fel. Men ansvaret för att inte prioritera och att inte ta tag i de problem som har uppstått under mandatperioden vilar tungt på regeringen.

Vi har i dag färre poliser än 2014. Det står platser tomma på polisutbildningen för femte terminen i rad, och avhoppen från yrket är fortfarande mycket stort. Bara förra året, herr talman, valde över 900 poliser att sluta. Polistätheten i södra Lappland, där jag är född, är nattetid på en yta lika stor som Danmark en polisbil och två poliser. Det krävs krafttag och okonventionella metoder för att vända den trenden: Ökade straff, bättre förutsättningar för polisen och att fler poliser måste stanna i yrket. Därför vill vi höja polisernas löner med 3 000 kronor.

Jag vill fråga finansministern: Hur har hon egentligen prioriterat? Varför är ni inte beredda att höja polisernas löner så att vi får fler poliser på gatorna? (Applåder)

Anf. 3 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Att öka tryggheten och bygga ett starkare samhälle är en av regeringens prioriterade uppgifter. Därför har vi skärpt straffen mot vapnen och våldet. Vi har också ökat resurserna till polisen. Som andel av reformutrymmet tror jag att det är nästan dubbelt som mycket som under alliansregeringens tid.

Vi inför också nu en samtyckeslag stiftning som naturligtvis kommer att stärka kvinnor som utsätts för sexuella övergrepp. Att stärka unga kvinnors möjlig- heter i Sverige är för mig en väldigt grundläggande ar- betsuppgift. Det är också därför som regeringen nu satsar ytterligare på sexualundervisningen i skolan och att förstärka kompetensen bland våra myndigheter när det gäller sexuella övergrepp. Det är därför som vi flera gånger har satsat ytterligare resurser på kvinnojourerna.

Det är väldigt bra att Elisabeth Svantesson tar upp den diskussionen. Min fråga till Elisabeth Svantesson är: På vilket sätt stärker vi unga kvinnors skydd mot sexuella övergrepp genom att försämra anställningstryggheten? Det var ändå så att under metoorörelsen såg vi att många kvinnor – inte minst i branscher där det råder otrygga anställningsförhållande – var utsatta för olika former av sexuella trakasserier och sexuella övergrepp.

Jag drar slutsatsen att vi behöver stärka arbetsrätten för att stärka kvinnors möjligheter att stå upp på de arbetsplatserna. Varför vill Moderaterna försämra arbetsrätten och därmed försämra unga

kvinnors möjligheter att stå upp mot sina manliga chefer och arbetskamrater? (Applåder)

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Jag hör att finansministern inte ville svara på frågan varför poliserna inte ska få mer lön.

Låt mig göra väldigt klart i den här salen: Moderaterna vill inte försämra anställningstryggheten och inte urholka arbetsrätten. Det kan hända att regeringen kommer att säga det i varje mening fram till valdagen. Det är fortfarande inte sant. Jag hoppas att vi höja debattnivån.

Du blandar också ihop korten. Det är trots allt din regering och dina kollegor som snart har haft ansvar i fyra år i Sverige. Man kan titta på prioriteringarna. Ni har aktivt höjt utgifterna med 100 miljarder under mandatperioden. Av dem har 3 procent gått till lag och ordning och till polisen och 6 procent har gått till byggsubventioner. Det är pengar som går rätt ned i byggherrarnas fickor.

Ni har de facto inte prioriterat kvinnors trygghet. I stället blandar ni ihop korten och säger någonting som inte är sant. Ni har ansvaret, och ni har inte prioriterat. (Applåder)

Anf. 5 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Vi hade gärna velat stärka kvinnors trygghet på arbetsmarknaden ytterligare genom att förstärka arbetsrätten. Men det finns ett kompakt motstånd i riksdagen från de borgerliga partierna och Sverigedemokrater vad gäller att stärka arbetsrätten.

När det gäller poliserna och deras löner är det helt korrekt att jag inte svarade på frågan. Det är min bedömning att vi inte ska lagstifta om löner i Sveriges riksdag. Det är någonting som ska skötas av arbetsmarknadens parter.

Det vi ansvarar för är att se till att myndigheter har de resurser som krävs för att de ska kunna klara sina arbetsuppgifter, inkluderat polisen. Vi har lagt ökade resurser till polisen och mer än vad de själva har begärt. Vid en överslagsräkning tycks det som att vi har lagt dubbelt så stor andel av vårt reformutrymme på polisen jämfört med vad alliansregeringen gjorde under sina åtta år. (Applåder)

Anf. 6 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Herr talman! Senast jag och finansministern stod i ett replikskifte i de här talarpulpeterna frågade jag ministern om före detta statsrådet Ygemans besked från januari 2016 om att 80 000 människor som vistas i det här landet illegalt ska komma att utvisas. Jag frågade hur det hade gått med detta löfte, denna utfästelse eller hur man nu ska betrakta det.

Jag fick inget jättetydligt svar då, och det kan jag i någon mening ha respekt för. Vi jobbar med ganska många siffror och att ha allting i huvudet med bara ett ögonblicks förvarning är såklart inte helt enkelt. Därför får finansministern nu en ny chans, och jag ställer precis samma fråga som sist.

Av dessa 80 000 utvisningar – hur långt har ni kommit? Är det 5 000, är det 10 000 eller är det någon annan siffra? Och med den takt som ni håller – när räknar ni med att bli klara?

Anf. 7 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Fru talman! Det ska vara ordning och reda i migrationspolitiken. Därför ska människor som har rätt att stanna i Sverige, som får möjlighet att stanna i Sverige och som får ett uppehållstånd ha goda möjligheter att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Det är därför vi har stärkt utbildningsmöjligheterna, det är därför vi har avskaffat vårdnadsbidraget, det är därför vi har gjort om föräldraförsäkringen så att man snabbbare ska komma i arbete och det är därför vi inför en utbildningsplikt.

Det är också därför vi i den här budgeten gör ytterligare satsningar på svenska språket. Vi vet att svenska språket är det som är nyckeln inte bara till arbetsmarknaden utan också till det svenska samhället. Här är det viktigt att integrationen fungerar, och vi ser också att etableringen nu går betydligt snabbare än den gjorde när vi klev in i regeringsställning för tre och ett halvt år sedan. Vi ser också att allt fler utrikes födda och nyanlända söker sig ut på den svenska arbetsmarknaden.

På samma sätt som att människor som får uppehållstillstånd i Sverige snabbt ska komma in i samhället är det naturligtvis viktigt att människor som får avslag på sin ansökan lämnar landet. Antalet människor som lämnar landet har ökat rejält under de senaste åren både vad gäller människor som frivilligt lämnar Sverige och i form av avvisningar. Siffrorna har alltså ökat under de senaste åren.

Anf. 8 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Herr talman! Jag talar alltså om människor som har fått avslag. Vi har nu en situation där gränspolisen lägger mycket kraft och energi på att leta reda på dessa människor. När de har gjort sitt jobb – på ett förtjänstfullt sätt, ska tilläggas, givet de begränsade resurser som de jobbar med – händer det vanligen att människor släpps ut i samhället igen därför att det saknas förvarsplatser. Det är ett stort problem.

Frågan är: Ser regeringen över huvud taget detta som ett problem? Och om så är fallet: Vad är strategin för att lösa detta problem?

Den proposition som ni är i färd med att presentera för riksdagen går helt på tvärs mot den principiella utgångspunkten att ett nej är ett nej och att om man får avslag ska man lämna landet. Hur rimmar detta med den inställning som finansministern redogör för här?

Anf. 9 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Regeringen har intensifierat arbetet med avvisningar under denna mandatperiod. Det handlar dels om att polisen har fått stora resurstillskott, dels om att vi har byggt ut förvarsplatserna. Vi har också ökat det samarbete som vi behöver ha med de länder som ska ta emot sina invånare; det handlar bland annat om avtal med Marocko och Afghanistan.

Regeringen har alltså arbetat aktivt med frågorna, och jag ser framför mig att man kommer att behöva fortsätta att göra det under nästa mandatperiod för att vi ska klara av att säkerställa att de som ska lämna landet också kommer att göra det. Jag ser framför mig att det kommer att vara en fortsatt arbetsuppgift. Därför är det naturligtvis bra att regeringen har gjort så omfattande satsningar på polisen och fördubblat antalet platser på polishögskolorna så att vi kan se till att vi har de resurser och de utbildade poliser som detta arbete kräver.
(Applåder)

Anf. 10 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Herr talman! Valåret 2014 fanns det tio länder i EU som hade lägre arbetslöshet än Sverige. Regeringen, Magdalena Andersson och statsministern gick till val på och har under hela mandatperioden talat om att målet är att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet. Nu, fyra år av skattehöjarpolitik och företagarfientlig politik senare, är det 16 länder i Europeiska unionen som har lägre arbetslöshet än Sverige. Frågan, herr talman, är enkel i en debatt som denna: Tror finansministern att målet om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 kommer att nås?

Anf. 11 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Den svenska arbetsmarknaden står väldigt stark. Det är helt korrekt att Sverige inte har den lägsta arbetslösheten i EU – än. Däremot har vi den högsta sysselsättningsgraden i hela EU. Och inte bara det, utan Sverige har faktiskt också den högsta sysselsättningsgrad som EU:s statistikbyrå Eurostat någonsin har uppmätt i något EU-land.

Det här med företagarfientlig politik kommer kanske inte Emil Källström så långt med. Tvärtom ser vi att under mandatperioden har nu 250 000 människor fler fått ett jobb att gå till. Majoriteten av dem finns just i det privata näringslivet. Svensk arbetsmarknad går alltså starkt.

Något som är positivt med den svenska arbetsmarknaden är att det inte bara är många fler som har ett jobb att gå till och en högre andel som har ett jobb och gå till, utan det är också många fler som söker sig ut på arbetsmarknaden. Vi har haft något av en utbudschock under mandatperioden, där en allt större andel av svenska folket söker sig ut på arbetsmarknaden. Det gör att arbetslösheten inte har fallit tillbaka på det sätt som den normalt skulle ha gjort när det är så många fler som har ett jobb att gå till. Det är i grunden något som är oerhört positivt, för om man ska komma i arbete måste man ju börja med att komma ut på arbetsmarknaden och söka sig ett arbete.

Svensk arbetsmarknad går alltså starkt. Däremot faller inte arbetslösheten tillbaka på det sätt som regeringen hade önskat. Men det beror inte på att det är färre som får jobb utan på att det är fler som söker sig ut på arbetsmarknaden. Det gör att jag drar slutsatsen att jag inte vill få ned arbetslösheten genom att hindra människor från att söka sig ut på arbetsmarknaden. Nu handlar det om att se till att de som kommer ut också får den kompetens som de svenska arbetsgivarna efterfrågar. Vi har ju fortfarande 100 000 lediga jobb som behöver besättas.
(Applåder)

Anf. 12 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Herr talman! Det är kul att åtminstone salens socialdemokrater uppenbarligen tyckte att det var ett bra svar, med tanke på applåden. Men faktum är att trots de många orden var det inte ett enda svar på det som var min fråga, nämligen om finansministern tror sig nå målet. Svaret är mycket enkelt. Finansministern vågar inte säga det som alla sansade bedömare, rimligen inklusive henne själv, faktiskt inser: Det mål man oklokt nog utformade som man gjorde kommer inte att nås. Och det kommer absolut inte att nås med den politik som har varit gällande de senaste åren.

De strukturella problem som svensk ekonomi, och inte minst arbetsmarknad, hade med sig in i högkonjunkturen har vi kvar efter fyra goda år. Det är det som regeringen lämnar efter sig. Inte ens när man analyserar regeringens politik utifrån de mål de själva satte upp kan man säga någonting annat än att jobbpolitiken har varit ett misslyckande.

Sverige hade 10 länder i EU framför sig tidigare. Nu är det 16 länder i EU som levererar bättre. Sverige behöver en bättre regering. (Applåder)

Anf. 13 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Att kalla den högsta sysselsättningsgrad som man någonsin har uppnått i något EU-land för ett stort misslyckande – det får möjligen stå för Emil Källström och en kanske lite gnällig opposition. Vi ser däremot att vi har 100 000 lediga jobb i Sverige, och dem vill vi besätta. Det är därför vi ser till att bygga ut Kunskapslyftet så att just de som är arbetslösa i dag ska kunna ta de jobb som växer fram. Det är därför vi satsar på traineejobben, som nu växer och tar fart rejält. Det är också därför vi säger ja till arbetsmarknadens parters förslag om etableringsjobb. Det är ett sätt för den svenska arbetsmarknadsmodellen att ta sig an utmaningen att fler nyanlända ska komma i arbete. Det finns en sak där vi har en tydlig skiljelinje i politiken.

Strukturreform, säger Emil Källström. Vi vet vad det betyder när borgarna pratar. Det handlar om att vi ska lagstifta om sänkta löner. Det är inte regeringens melodi. (Applåder)

Anf. 14 MATS PERSSON (L) replik:
Herr talman! För en tid sedan läste jag i tidningen om Simon som är fem år gammal. Han har en kraftig hjärnskada och nekades assistans av Försäkringskassan när hans föräldrar ansökte om detta. Simon är inte ensam. Han är en av tusentals personer som de senaste åren inte har fått hjälp trots att de har behov av det. Det är människor som är samhällets svagaste. Det är människor vars liv nu slås i spillror därför att de inte längre får den hjälp de behöver. Det är människor med funktionshinder och grava funktionshinder som behöver hjälp i vardagen. Ibland handlar det till och med om att man behöver hjälp att äta eller att andas. Rätten till hjälp nekas nu i det socialdemokratiskt styrda Sverige.

Bakgrunden till detta är det direktiv som den här regeringen och Magdalena Andersson har gett till Försäkringskassan om att minska på assistansen. Det direktivet är väldigt tydligt: Kostnaderna ska ned, och assistanstimmarna ska ned.

Jag är stolt över att Sverige är ett välfärdssamhälle. Jag tycker att reformen som den dåvarande borgerliga regeringen införde på 90-talet kring LSS var en viktig välfärdsreform för Sverige. Men när jag nu ser hur människor nekas sin assistans – tusentals människor som är de svagaste i samhället nekas detta – skäms jag. Det gör för övrigt också Magdalena Anderssons partikamrat som i en tidning nyligen sa att hon lämnar det socialdemokratiska partiet på grund av den politik ni för. Varför ska det sparas på de allra mest utsatta barnen, Magdalena Andersson?

Anf. 15 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Assistansreformen var en viktig frihetsreform. Den gav frihet inte bara till brukarna utan också till deras anhöriga och till föräldrarna till de barn som behöver assistans, och den gav föräldrarna möjlighet att kunna vara kvar i arbetslivet. Självklart ska människor som har behov av assistans och har rätt till det också få det. Direktivet Mats Persson pekar på finns inte längre. Det var under ett år som det fanns en sådan skrivning, men det ändrades sedan efter kritik. Eller hur?

Regeringen har inte ändrat rätten till assistans. Assistansen är en rättighetslagstiftning. Det står i lagen vilka rättigheter man har. Sedan är Försäkringskassan den ansvariga myndighet som tillämpar den

lagstiftningen. Det finns för den enskilde möjlighet att överklaga om man menar att Försäkringskassan tillämpar lagen på ett felaktigt sätt. Det har gjort att det har kommit ett antal domar som har ändrat rättstillämpningen och som Försäkringskassan nu rättar sig efter. Det kom också nyligen domar som ändrar de tidigare domarna, och detta kommer nu återigen att förändra Försäkringskassans rättstillämpning. Det är uppenbart att en del av de här domarna visar att vi kanske inte hade den assistansreform som vi trodde. Därför är det viktigt att den utredning som nu ser över assistansen får möjlighet att arbeta klart så att vi kan se till att få en assistans som är tydlig och som skapar precis den frihet som var den ursprungliga idén med assistansreformen. (Applåder)

Anf. 16 MATS PERSSON (L) replik:
Herr talman! Det är intressant att notera att vi har en finansminister som nu aktivt tar bort sitt politiska ansvar för att tusentals människor har blivit av med assistansen. Så har det inte låtit när den här kritiken har varit som störst. Då har argumenten från Magdalena Andersson varit att man behöver göra det här från Socialdemokraternas sida för att komma åt fusket. Jag vill säga att jag verkligen tycker att allt fusk inom LSS ska bort, men det får inte ske på de sämst ställdas bekostnad.

Magdalena Andersson säger: Nu har vi ändrat utredningen. Den pågår ju just nu. Människor nekas fortfarande assistans därför att de gamla reglerna gäller och för att det finns en väldig osäkerhet om vilka regler som ska gälla. Hade man visat politiskt ansvarstagande skulle man när kritiken var som störst ha gått in och gjort någonting åt problemet. Det har ni inte gjort. Tusentals människor har blivit av med sin assistans. Fler riskerar att bli det i framtiden.

Varför ska de svagaste i samhället drabbas av din politik, Magdalena Andersson? (Applåder)

Anf. 17 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Nu blir det väldigt snurrigt. Jag haralltid varit tydlig med vad som gäller, nämligen att vi inte har gjort någon lagstiftning som förändrat rätten till assistans, vilket det kan låta som när man lyssnar på Mats Persson. Det har regeringen inte gjort. Vi talade om direktiv, och jag trodde att Mats Persson menade den instruktion som gavs till Försäkringskassan som fick mycket kritik och som vi sedan ändrade. Men det var inte den som Mats Persson menade, utan han menade att direktivet till utredningen skulle ha påverkat Försäkringskassans rättstillämpning. Men det blir ju alldeles snurrigt, och det hoppas jag att Mats Persson egentligen inte menar.

Jag tror att Mats Persson pekade på ett direktiv som inte längre finns. Det känns inte som ett seriöst sätt att bedriva en politisk debatt. (Applåder)

Anf. 18 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Herr talman! Det fanns en tid då Socialdemokraterna var stolta men inte nöjda. Det var en annan tid.

Nu tycks man i stället helst vilja glömma mandatperioden, sina regeringspartner och sina svikna vallöften och i stället få Sverige att tala om nästa mandatperiod med förslag om mobilförbud, friskoleförbud och jobbförbud för vissa.

Det är lätt att förstå att regeringen vill vända blad, för bokslutet ser inte bra ut. Trots högkonjunktur är det fler arbetslösa i utsatt ställning på arbetsmarknaden som inte får chansen. Det är färre poliser. Det är

fördubblade vårdköer och det är brutna löften. Socialdemokraterna lovade att alla som får cancer ska få påbörja en behandling inom fyra veckor. Men inte ens hälften av dem som drabbas av den cancer som skördar flest liv i Sverige, lungcancer, påbörjar behandlingen inom sex veckor.

Magdalena Andersson var nyss på vårdturné med Stefan Löfven. Jag trodde att det var en ny S-märkt ”Förlåt migturné”: Förlåt oss för de ringlande vårdköerna, förlåt oss för äldreboendebristen och förlåt oss för de svikna löftena. Men så var det inte, utan det handlade om att ställa ut nya löften och glömma de gamla.

När Åsa Regnér slutade som statsråd var hon tydlig med sin besvikelse över att hon och regeringen hade prioriterat ned äldreomsorgen. Det har hon sagt i intervju efter intervju. Nu har Magdalena Andersson inte slutat än, men eftersom regeringen tycks vilja lämna den här mandatperioden bakom sig vill jag fråga: Vilket område tycker finansministern är regeringens största misslyckande? På vilket område är man besviken över sin insats – är det vården, omsorgen, polisen eller kanske tudelningen på arbetsmarknaden? (Applåder)

Anf. 19 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Tack för en intressant fråga, Jakob Forssmed!

Det är klart att man som politiker alltid ska idka självrannsakan. Självklart finns det områden där man önskar att man hade gjort mer. Jag som är i politiken för att jag verkligen vill förändra samhället och att det ska märkas för vanligt folk att samhället går framåt hade såklart gärna velat göra mer på i princip alla politikområden. Samtidigt är det så att ska man långsiktigt ha ett tryggt välfärdssamhälle måste det också vila på en sund finansiering, och därför har vi tydliga restriktioner i politiken vad gäller hur mycket vi kan spendera genom att vi har ett finanspolitiskt ramverk att förhålla oss till. Det måste vara ordning och reda i statsfinanserna.

Jag hade gärna gjort mer på alla politikområden, men samtidigt måste man i politiken göra avvägningar. Det är politikens kärna: Man kan inte ge allt åt alla, utan man måste prioritera. Vi har tydligt prioriterat att förstärka ekonomin för dem som har tuffa förutsättningar, sänka skatten för pensionärerna med de lägsta inkomsterna, höja bostadstillägget, höja barnbidraget, som inte har höjts på ett decennium, och förstärka underhållsstödet för ensamstående föräldrar. Det är viktiga satsningar, och jag hade gärna gjort mer på de områdena. Vi har ju stärkt äldreomsorgen med en särskild satsning på den och tillfört mer resurser till kommunerna, landstingen och skolan. Sjukvården får 5,5 miljarder i höstens budget. Alla de områdena tror jag hade mått bra av att kunna få ännu mer resurser. Vi har kraftigt stärkt både polisen och tullen, men även här ser jag framför mig att vi kommer att behöva fortsätta satsningarna men också satsa på de andra delarna i rättskedjan.

Svaret på Jakob Forssmeds fråga är nog: Jag hade gärna gjort mer av de flesta sakerna, men samtidigt står jag naturligtvis som finansminister också upp för ordning och reda i statsfinanserna. (Applåder)

Anf. 20 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Herr talman! Jag förstår att det var otroligt svårt att välja. Det här är områden där statistiken och bokslutet inte talar för regeringen. Hade jag varit i finansministerns kläder kanske jag ändå hade ansett att vården sticker ut.

Vården har under regeringens ansvar blivit allt skröpligare med fördubblade vårdköer och med personal som sliter. Men regeringen har inte förmåga att skriva ut rätt medicin.

Vårdköerna har mer än fördubblats på bara tre år. Kötiderna på akuten har ökat dramatiskt. Var tionde äldre får sitta och vänta i mer än åtta timmar på en akutmottagning i dag i Sverige. Samtidigt saknas de riktiga reformerna för att komma till rätta med detta.

De strukturreformer som fanns avvecklades. Samtidigt gjorde ni det väsentligt dyrare för kommunerna att behålla erfarna läkare, erfarna socionomer, erfarna specialistsjuksköterskor när ni höjde den särskilda löneskatten för äldre som jobbar. Nu försöker ni i elfte timmen att åtgärda det genom att slänga in lite pengar i vårändringsbudgeten. Det kommer inte att lösa problemet. (Applåder)

Anf. 21 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! Självklart kommer den nästan miljarden som vi satsar på äldreomsorg och sjukvård i den här vårändringsbudgeten inte att lösa alla problem. Men det klart att tillsammans med de andra satsningar som vi har gjort i tidigare budgetar – bland annat 5,5 miljarder till sjukvården i år – kommer detta att märkas ute i landstingen.

Något som däremot inte skulle hjälpa är Kristdemokraternas förslag till mycket omfattande nedskärningar i kommunsektorn som ni föreslog i er motion med anledning av budgetpropositionen i höstas. För i år vill ni skära på kommuner och landsting med 4 miljarder – en nedskärning som fördubblas till år 2020, om jag minns rätt. Det anställer inga sjuksköterskor, lärare eller undersköterskor, särskilt inte som man istället vill använda pengarna för att sänka skatten mest för dem som tjänar mest. (Applåder)

Anf. 22 ELISABETH SVANTESSON (M):
Herr talman! Regeringen har lagt sin sista vårbudget. Mandatperioden går mot sitt slut, och det är dags att göra bokslut över Stefan Löfvens regering. Det gör vi i ett läge där tillväxten är god, där räntan är rekordlåg och där sysselsättningen ökar.

Efter en lång och utdragen lågkonjunktur är den globala efterfrågan nu kraftig. Det gynnar svenska exportföretag och därmed också svensk ekonomi. Konjunkturen är stark, men regeringen är svag. Man har varken tagit tag i och än mindre löst Sveriges växande problem.

Det här är en regering som inte haft förmåga att fatta de beslut som rustar Sverige för framtiden. Det är en regering som har slösat bort högkonjunkturens fina möjligheter och skickat räkningen rakt in i nästa lågkonjunktur. Regeringen har höjt skatterna med 60 miljarder. Men vad har svenska folket fått tillbaka.

Herr talman! Sverige är på väldigt många sätt fantastiskt. Vårt land har byggts upp av generationer före oss genom ansträngning, uppfinningsrikedom och frihetliga värderingar. Vi moderater är övertygade om att Sverige kan bli ännu bättre för nästa generation. Men det är samtidigt uppenbart att Sverige har problem, och de är större nu än för fyra år sedan.

Regeringen pratar gärna om utmaningar, och sådana har vi också. Men förväxla inte utmaningar med problem.

Att det grova våldet är på rekordnivåer och att dödsskjutningar nästan blivit vardag är ingen utmaning, herr talman, det är ett problem. Att vårdköerna har fördubblats och att inte ens hälften av cancerpatienterna får vård i tid är ingen utmaning, det är ett problem. Att det

finns 130 stadsdelar där färre än hälften av de vuxna går till jobbet och att det finns moralpoliser ofta i samma områden som styr flickors och kvinnors liv är ingen utmaning, det är ett mycket stort integrationsproblem.

Utmaningar är någonting som man väljer att ta sig an. Problem, däremot, måste lösas. Det går att lösa problem, men det kräver en annan politik och det kräver en annan regering. (Applåder)

Herr talman! I Sverige har vi en sjukvård i medicinsk världsklass. Men alltför få får tillgång till vården i tid. Stefan Löfven lovade att ingen skulle behöva vänta mer än fyra veckor på cancervård. I dag vet vi vad det löftet var värt. Barn och unga med ångest och depression får vänta månad efter månad för att komma i kontakt med psykiatrin – detta mitt i en brinnande högkonjunktur. Men allt det här går att göra någonting åt. Det handlar om prioriteringar. Vi moderater prioriterar åtgärder för att korta vårdköerna och halvera köerna till psykiatrin.

I Sverige, herr talman, finns det många som både vill och kan jobba, men som inte gör det. Trots en stark högkonjunktur är det fler långtidsarbetslösa i dag än det var 2014. Många av dem som har invandrat till Sverige kommer aldrig i jobb, och för många andra tar det alldeles för lång tid. Om inte den här utvecklingen vänder kommer kostnaderna för kommunernas socialbidrag att formligen explodera dramatiskt under de närmaste åren. Fler som har invandrat hit måste komma i arbete och in i samhället.

I Sverige finns det många barn som ärver utanförskap av sina föräldrar. Men det går att rätta till med en politik som förväntar sig mer av alla som bor här, som ger verktyg till människor för att påverka sin egen situation. Vi vill ge bättre förutsättningar för den som har invandrat hit att ta sig in på arbetsmarknaden. Vi prioriterar högre krav för den som lever på bidrag.

Herr talman! Att lära sig svenska språket är nyckeln för att komma i jobb. Vår partiledare brukar säga att perfekt svenska är överskattat, men att kunna begriplig svenska är underskattat. Men då behöver kraven på att man lär sig begriplig svenska öka. Sverige saknar sådana krav i dag. Det vill vi moderater ändra på.

I dag finns det barn som pratar betydligt bättre svenska än sina föräldrar. I stället för att de möts av höga förväntningar på resultat i skolan förväntas det att de ska vara tolk åt sina föräldrar och sköta kontakten med myndigheter åt sin mamma och pappa. Ett sådant ansvar ska man inte lägga på barn.

Fler barn ska se sina föräldrar gå till jobbet. Fler barn ska få möjlighet att gå till förskolan. Fler barn ska lyckas med sin skolgång. (Applåder)

I Sverige har vi också poliser som vill kunna göra ett bra jobb och som riskerar sina liv för att vi andra ska vara trygga. Jag och många med sig känner stolthet över hur polisen hanterade terrordådet på Drottninggatan. Jag vet att jag talar för många svenskar när jag säger att polisen måste få känna att vi står upp för det viktiga arbete som de utför.

Samtidigt breder gängkriminaliteten ut sig. Våldtäktsfall läggs på hög. Internationella stöldligor drar fram runt om i Sverige, och den situationen förvärras. Men det går att vända utvecklingen, herr talman, med en politik som prioriterar bättre förutsättningar för polisen att göra sitt jobb. Vi moderater satsar på resurstillskott till Polismyndigheten så att poliserna kan bli fler, men också så att varje polis ska kunna få 3 000

kronor mer i lön varje månad – detta för att fler ska stanna kvar i yrket och för att fler ska vilja bli poliser.

Herr talman! Den som klarar av att ta tag i problemen i samhället har också mycket goda förutsättningar för att ta sig an de utmaningar, och inte minst utnyttja de möjligheter, som vi har.

Tänk, om vi hade kunnat stå här i dag med flera år av stark konjunktur i ryggen och i stället fått fokusera på framtidens utmaningar, på den tekniska utvecklngen och AI-digitalisering – allt detta som underlättar vår vardag och förändrar vårt sätt att leva och jobba i framtiden. Den demografiska utvecklingen visar att vi lever allt längre och är friskare längre upp i åren. Det gäller utmaningen hur våra svenska företag, små som stora, ska kunna växa och anställa. Vi kan inte ta företagande, entreprenörskap, jobbtillväxt och svensk konkurrenskraft för givet.

Herr talman! Jag önskar verkligen att vi hade kunnat gå på djupet i den här debatten med framtidens utmaningar i stället för att diskutera och fokusera på akututryckningar för att den här regeringen inte klarar av att fullgöra sina kärnuppgifter. Jag skyller inte alla problem på regeringen, men ansvaret för att inte ta tag i problemen vilar tungt på regeringen. Det är den som har låtit vårdköerna fördubblas, låtit trygghetskrisen eskalera och integrationsproblemen öka. Dessutom har man inte byggt upp en tillräcklig buffert för nedgång och för sämre tider. Och tro mig, den kommer!

I stället har finansministern ökat utgifterna med 100 miljarder, utgifter som i nedgången kommer att kräva ännu större prioriteringar under nästa mandatperiod. Och trots Magdalena Anderssons tal i valrörelsen om att hon absolut skulle hålla fast vid överskottsmålet tog det bara någon dag på jobbet innan hon ville sänka det. Hon har dessutom redan talat om att hon vill sänka det ytterligare.

Herr talman! Jag är övertygad om att det går att vända utvecklingen, men det krävs politiker som kan prioritera och som kan fatta tuffa beslut. Vi moderater kommer inom några veckor att lägga fram vårt budgetförslag på riksdagens bord. I det fokuserar vi på att det alltid lönar sig bättre att jobba än att stapla bidrag på varandra. Det är därför vi behöver sänkt skatt på låga inkomster och ett bidragstak.

Vi kommer att prioritera att den som tar sig in i landet också har ett eget ansvar att komma in i samhället. Därför behövs språkkrav för medborgarskap och högre förväntningar på den som har invandrat hit. Vi kommer att prioritera att polisen verkligen får det stöd den behöver och att allvarligare brott får större konsekvenser. Det behövs fler poliser med högre löner, och det behövs skärpta straff.

Den som behöver vård ska inte behöva lida i långa köer. Den som föder barn ska få göra det på BB och inte i en bil eller behöva flygas till Finland. Vi behöver en utvecklad kömiljard och fler specialistsjuksköterskor.
Herr talman! Den som löser problem kan också ta sig an utmaningarna. Vi i Alliansen har gjort det förut, och vi kan göra det igen.
(Applåder)

Anf. 23 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! De kommande åren står Sverige inför en stor arbetsuppgift. Vi lever allt längre, och vi skaffar allt fler barn. Det är en positiv utveckling, men det innebär också att välfärden kommer att behöva byggas ut. Det handlar om minst 200 000 fler välfärdsarbetare under det kommande årtiondet. Det måste både utbildas och anställas fler

sjuksköterskor, lärare, underskö- terskor, barnskötare, hemtjänstpersonal och alla andra som arbetar för att våra barn och äldre ska vara trygga.

Att utbilda och anställa 200 000 medarbetare är inte gratis. Men det går om vi gör prioriteringar och väljer bort stora skattesänkningar. Kom ihåg vad som händer om man inte investerar i välfärden: Barngrupperna i förskolan blir större. Hemtjänstpersonalen får springa ännu fortare och stressa ännu mer. Lärarna i barnens skola blir färre. I höstas kom Moderaterna med beskedet att de vill sänka skatten med över 30 miljarder. Nu har Ulf Kristretton meddelat att Moderaterna därutöver vill sänka skatten för dem som har riktigt höga inkomster. Det skulle leda till att den som tjänar 120 000 kronor i månaden får 9 000 kronor mer på kontot varje månad.

Elisabeth Svantesson! Varför är sänkta skatter viktigare för Moderaterna än investeringar i välfärden? (Applåder)

Anf. 24 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Jag är stolt över att vi moderater alltid villgöra det mer lönsamt att jobba. Jag är stolt över förslaget att den hårt arbetande ensamstående föräldern kan få behålla 500 kronor mer i plånboken varje månad. Vi gör detta för att vi vet att det är rätt och för att vi vet att det leder till fler jobb men också för att det ska vara rättvist och att det ska löna sig att anstränga sig.

ställer inte välfärd mot skattesänkningar. Vi har visat att det går att göra både och. Vad ni däremot har visat är att välfärden, trots höjda skatter, på många håll har krackelerat. Det handlar om prioriteringar. Vi kommer i den budget som vi lägger fram på riksdagens bord att visa att vi prioriterar just det som är riktigt. Det betyder också att man prioriterar bort. Det kan vara till exempel byggsubventioner som går ned i byggherrarnas fickor eller ineffektiv arbetsmarknadspolitik.

En moderatledd regering kommer alltid att sätta välfärdens kärna i centrum. Alla ska veta att man kan få god service och känna sig trygg med att polisen fun- gerar. Detta är ju vår uppgift.

Herr talman! Nu vill Magdalena Andersson återigen blanda ihop korten och inte riktigt ta ansvar för den situation som har uppstått under de här åren. Man ska dock veta att en moderatledd regering kommer att satsa på välfärden, precis som vi har gjort i varje budget under den här mandatperioden. Vi har satsat lika mycket som regeringen. Dessutom kommer det att löna sig betydligt bättre att gå till jobbet. (Applåder)

Anf. 25 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Herr talman! När man lyssnar på Elisabeth Svantesson låter det som att hon menar att det är gratis att sänka skatten, att det inte kostar någonting. Så är det naturligtvis inte.

Vi har också åtta år med en alliansregering som ett facit på att det inte går. Under åtta år med den moderatledda regeringen minskade antalet anställda i välfärdssektorn, det vill säga kommunfinansierad sysselsättning, per tusen invånare faktiskt mer än det gjorde under 90-talets budgetsanering. Detta skedde trots att 260 av landets 290 kommuner var tvungna att höja kommunalskatten för att de inte fick tillräckligt mycket stöd av regeringen. Det var resultatet av åtta år med allianspolitik.

Nu, efter fyra år med den här regeringen, ser vi däremot att vi har fått upp antalet anställda per tusen invånare igen. Vi har anställt mer än

ytterligare 100 000 som jobbar i välfärden. Så går det när man priori - terar välfärden. Detta handlar valet om: sänkta skatter eller välfärd som vi alla kan vara trygga med. (Applåder)

Anf. 26 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Magdalena Andersson och några andra socialdemokrater här i salen verkar tycka att allting i Sverige fungerar rätt bra just nu. Men när jag möter väljare möter jag något annat.

Jag kan bara hålla med: Det är inte gratis att sänka skatten. Det upptäcker varenda person som arbetar. De har märkt det när Magdalena Andersson har höjt skatten för väldigt många inkomsttagare. Det kostade dem någonting; med socialdemokratisk politik får man mindre kvar i plånboken.

Magdalena Andersson vill återigen backa tillbaka och tala om allians-åren. Då vill jag gärna påminna om att under den djupaste finanskrisen sedan 30-talet blev jobben 340 000 fler. Poliserna var fler i Sverige under den tiden, och vårdköerna var betydligt kortare. (Applåder)

Anf. 27 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Herr talman! Den 20 mars i år överlämnade regeringen en proposition till riksdagen om att införa en särskild skatt på privata sjukvårdsförsäkringar, en vårdskatt. Vanligen tecknas och betalas det här av arbetsgivare. Min syn på detta är att det är positivt för arbetsgivare, eftersom de snabbare kan få tillbaka sin personal i arbete vid händelse av sjukdom eller olycka. Det är också positivt för arbetstagaren, eftersom man kan få vård snabbare. Det är dessutom positivt för övriga vårdtagare, eftersom det här minskar belastningen på den landstingskommunala sjukvården. Vi får alltså en vinnvinn-vinnsituation.

Ärendet har nu beretts av riksdagens skatteutskott. Motionstiden gick ut den 4 april. Moderaterna, inklusive deras allianskollegor, valde att inte rösta emot. En skatt på sjukvård kommer alltså att införas. Vi sverigedemokrater är tyvärr ensamma om att protestera mot det här. Ledamot Svantesson! Förklara gärna för mig och för alla väljare varför ni tycker att detta är vettig och förnuftig politik!

Anf. 28 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Herr talman! Jag tycker inte att det är vettig politik att höja skatten på sådan verksamhet. Men det här är en del av regeringens budget, och till skillnad från vad Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna gjorde under föregående mandatperiod tycker vi att budgeten ska antas i sin helhet. Det ramverk som vi har haft sedan 90-talet är i grunden bra. Det är dock inte vi som har några sådana förslag. Jag tycker att förslaget är dåligt.

Däremot undrar jag om ni tycker att detta är det sämsta som den här regeringen har gjort. Tycker Oscar Sjöstedt att det här är det största samhällsproblem just nu som vi har att lösa, eller kan Sverigedemokraterna se något annat stort samhällsproblem?

Anf. 29 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Fru talman! Jag påstod inte att det var det enskilt största samhällsproblemet. Det där är dock en synner-ligen svag argumentation. Jag är helt övertygad om att varken våra eller era väljare låter sig övertalas av den argumentationen.

Jag menar så här: Om det nu finns ett förslag, vilket det gör, om vi är överens om att det är direkt skadligt och om vi med en mycket enkel knapptryckning kan stoppa förslaget varför i hela friden gör vi inte det

då? Det kan knappast vara ledamoten Svantessons uppgift att hjälpa det där andra gänget, regeringen, att driva igenom skadlig politik. Om man har valt att sätta sig i en minoritetsregering, vilket de har valt, får man rimligen komma till riksdagen med väl förankrade förslag som har stöd här i kammaren. Jag kan inte dra någon annan slutsats än att decemberöverenskommelsen i allra högsta grad är levande.

Anf. 30 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Fru talman! Jag kan konstatera att regelverket från 90-talet fanns långt före decemberöverenskommelsen. Jag instämmer i att den var helt skadlig. Men det här handlar ju om en budget som helhet. Detta dåliga förslag är en del av en budget. Vi har inte det förslaget i vår budget. Men det tas i en helhet, och det tror jag är rätt. Det håller ordning och reda i svensk ekonomi och skapar stabilitet här inne. Jag vet inte vem som kommer att bilda regering nästa mandatperiod, men jag hoppas att detta ramverk kommer att ”hedras”, för i grund och botten har det tjänat Sverige väl, även när det är politik som man inte gillar. (Applåder)

Anf. 31 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Jag har tidigare vid flera tillfällen debatterat statens budget med Ulf Kristersson, som nu är Moderaternas partiledare. När jag en gång frågade honom om Moderaterna inte tycker att det är rimligt att förorenaren ska betala fick jag ett ganska tydligt svar. Han menade att han är stolt över att vara vakten som alltid verkar för motsatsen, vakten som stoppar skattehöjningar.

Samtidigt som Moderaterna gör allt som står i deras makt för att stoppa höjda miljöskatter på till exempel flyg och fossila drivmedel går näringslivet i fronten. Den 9 april skrev representanter för bland annat Volvo och Scania en artikel om vikten av att staten stöttar innovationer för att Sverige ska ligga i framkant och bli fossilfritt. De tar upp hur viktigt det är med klimatstyrande skatter och stöd till innovation för att minska utsläppen och klara klimatmålet. När industrin pratar om vilka exempel de vill skala upp för att ”göra Sverige till en permanent världsutställning för fossilria transportlösningar” svarar Moderaterna med förslag om sänkt skatt på fossila drivmedel, skattebefrielse för flyget och omfattande nedskärningar av stödet Klimatklivet.

Allt fler ser nu hur stora bristerna är i Moderaternas klimatpolitik. Det är inte bara Miljöpartiet som är trött på Moderaternas politik.

Moderaternas enda miljöpolitik verkar vara att säga nej till miljön. Allt fler ledarskribenter på högerkanten riktar nu också kritik mot Moderaternas oförmåga och ovilja att ta tag i vår tids ödesfråga.

Min fråga till Elisabeth Svantesson är om hon också ser det som sin roll att vara vakten som stoppar alla miljöskatter och stödinsatser för klimatomställningen. Det är en viktig fråga för alla de företag och föreningar som nu planerar att ställa om för att minska utsläppen med de stödsystem som den här regeringen har byggt upp. Kommer Elisabeth Svantesson att slå undan benen på dem som nu vill vara en del av om- ställningen om hon får bestämma? (Applåder)

Anf. 32 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Fru talman! Jag tackar för frågan. Det korta svaret är nej. Självklart är det så att goda satsningar och goda klimatinvesteringar är helt rätt och riktigt att göra. Många av de svenska företagen går nu också i bräschen för att effektivisera och verkligen ta lead på klimatområdet. Det tycker vi är bra.

Vad vi säger nej till, både Ulf Kristersson och jag och hela det moderata partiet, är ineffektiva klimatsatsningar. Nu har den här regeringen snart suttit i fyra år. Konjunkturinstitutet är väldigt tydliga med att sju av åtta av era klimatförslag är ineffektiva. Ibland får ni det att låta som att om man säger nej till just Miljöpartiets förslag är man inte miljövän. Men så är inte fallet. Det finns väldigt mycket vi kan och ska göra för att förbättra klimatet, både i Sverige och genom klimatinvesteringar utomlands. Men att vi inte säger ja till just Miljöpartiets alla påhitt – och det finns faktiskt en del påhitt i både den här budgeten och den förra – betyder inte att vi inte värnar klimatet och miljön. (Applåder)

Anf. 33 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Miljöpartiets miljöpolitik har ju ganska starkt stöd. Regeringens expertmyndighet Naturvårdsverket pekar ut att det är just den politiken som kommer att sluta klimatgapet, något som det inte fanns tillräckliga resurser till under allianstiden och med er klimatpolitik.

Det är jättebra att du säger att ni kommer att satsa ordentligt på klimatet och miljön, Elisabeth Svantessson. Det är fina ord, men hittills har det också varit tomma ord. Man vill fortfarande öka de fossila subventionerna genom att föreslå sänkt skatt på fossila drivmedel, och man vill fortsätta att subventionera flyget.

Elisabeth Svantesson sa i sitt anförande att man måste rusta Sverige för framtiden och prioritera det som är viktigt. Jag undrar om vi i den moderata budgeten kommer att få se satsningar på att prioritera miljö och klimat, så att vi kan klara den klimatutmaning vi alla måste agera mot nu.

Anf. 34 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Fru talman! Låt mig då nämna några saker av det som Moderaterna vill göra och gör i vår budget. Vi tredubblar de medel som regeringen lägger på internationella klimatinvesteringar. Vi gör en riktad satsning på att bygga ut laddinfrastruktur längs våra vägar. Det tror jag kommer att vara väsentligt framöver. Vi satsar på att minska basindustrins utsläpp, samtidigt som vi dubblar regeringens satsning på miljöforskning. Slutligen vill vi göra det lättare att ta tåget. Vi är inte mot tåg, utan för tåg. Därför vill vi bygga ut järnvägen, och vi matchar varenda krona som regeringen lägger, vilket också innebär att vi ökar anslagen till underhåll av järnvägen med 50 procent. (Applåder)

Anf. 35 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! I torsdags inleddes årets försäljning av majblommor. I år väljer man att fokusera på barns tillgång till fritidsaktiviteter, som är väldigt ojämnt fördelade. Barns tillgång till fritidsaktiviteter påverkar deras tilltro till den egna förmågan och till samhället, hur de upplever att de blir lyssnade på och om de har någon påverkan i samhället. Om en mamma eller pappa är funktionsnedsatt, långvarigt sjuk eller arbetslös innebär det ofta en ekonomiskt dålig situation för familjen som gör att barnen tvingas leva i ekonomisk utsatthet. Det här påverkar deras hälsa, deras skolresultat och givetvis deras tillgång till fritidsaktiviteter. Man har inte råd med avgifter eller att hänga med kompisarna ut på en fika. Att åka på semester är bara en dröm för många.

Det här är en av anledningarna till att vi och Vänsterpartiet har drivit igenom höjda tak i a-kassan, höjda golv och höjt underhållsstöd, tagit bort karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen, höjt ersättningsnivåerna i sjukförsäkringen och sänkt skatten för långtidssjuka. Vi har också infört statsbidrag till avgiftsfria lovaktiviteter, avgiftsfri kollektivtrafik

i sommar, avgiftsfria mediciner och avgiftsfri simundervisning för sexåringar. Vi vill utjämna klasskillnader, i motsats till Moderaterna, som helst förstärker dem.

Ni avvisar samtliga dessa reformer, men ni nöjer er inte med det. Ni har en systematisk politik som slår mot sjuka och arbetslösa. Till exempel föreslår ni besparingar om 3 000 kronor i månaden på arbetslösa. Ni sänker sjukpenningen. Ni sänker sjukersättningen. Ni höjer skatten. Varför då? På vilket sätt förbättrar det de här barnens uppväxtvillkor och förutsättningar? Vil- ken analys har ni gjort av hur er ekonomiska politik påverkar barnens uppväxtvillkor?

Anf. 36 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Fru talman! Jag förstår att det var fel när Ulla Andersson påstod att vi skulle höja skatten för människor. Men jag hör precis vad hon säger och hör hennes fråga. Jag tycker att det är så speciellt i politiken ibland när ens intentioner ifrågasätts. Jag har hört Ulla Andersson förr. Vi kom in i riksdagen samtidigt. I varje debatt sedan dess har jag förstått att hon misstror Moderaternas och min intention med den politik som vi för.

Jag nämnde på pressträffen tidigare när jag mötte journalister att det är bekymmersamt att så många barn lever i hushåll som har socialbidrag. När det gäller utrikes födda barn är det fler 2017 än 2014, trots att ni har varit med och stöttat budgetarna genom åren. Det är bekymmersamt.

Min väg, mina verktyg och vår väg framåt för att de barnen ska få högre marginaler och en bättre framtid är att deras föräldrar kommer i arbete. Vi vill se till att barn till utrikes födda men också långtidsarbetslösa tidigare kommer in i förskolan och får lära sig språket. Vi vill ge utrikes födda kvinnor som aldrig kommer i arbete – det är ofta mammor – stöd att lära sig språket och komma in på arbetsmarknaden. Det är det som är vägen framåt. Här skiljer sig vår politik. Vi vill inte att klyftor ska öka. Men vi ser att det bästa sättet att minska klyftorna är att föräldrarna – mammorna och papporna – har ett jobb att gå till. Det är också därför som vi kommer att fokusera just på det i den budget som vi lägger fram om några veckor. (Applåder)

Anf. 37 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! Ja, visst är det en skillnad i den ekonomiska politiken. Ni förstärker klasskillnader. Vi försöker utjämna dem. Det är en stor, stor skillnad. Medan vi försöker skapa en situation för människor som har arbetat så att de blir sjuka där de ska kunna känna ekonomisk trygghet sparar ni nästan 18 miljarder, är det väl, på sjuka och arbetslösa i er budget. Det innebär någonting för varje familj som lever under sådana förhållanden. Varje barn i de familjerna får en sämre ekonomisk situation och en sämre ekonomisk trygghet. Det påverkar hela deras liv, alla deras förutsättningar och deras tillgång till fritidsaktiviteter.

Varför ska sjuka och arbetslösa ha sämre ekonomiska förutsättningar, Elisabeth Svantesson? Och hur påverkar det barnen i de familjerna? Det vägrar du svara på. De lever i en enorm ekonomisk utsatthet, och du tycker att de ska ha det ännu sämre. Varför då? Jo, för att du ska kunna sänka skatten för dem som tjänar bäst. Och du vill faktiskt höja skatten för de långtidssjuka.

Anf. 38 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:
Fru talman! Vad jag och vi moderater vill är att se till att vägen tillbaka från en sjukskrivning blir kortare. Vad vi moderater vill är att vägen från arbetslöshet in i arbete ska vara snabbare. Det är därför vi vill lägga ned Arbetsförmedlingen, för de gör inte sitt jobb.

Vad vi vill är att se till att de barn som lever i utsatta miljöer ska få det stöd de behöver, men deras föräldrar ska få det stöd de behöver för att komma i arbete. Här är en väsentlig skillnad.

Jag rekommenderar Ulla Andersson att resa runt i några av de moderatledda kommuner i Sverige där man jobbar aktivt med människor som har försörjningsstöd och där man kortar vägen från försörjningsstöd till arbete för att just dessa barn ska få riktiga marginaler, inte låga försörjningsstöd.

Det är en tydlig moderat politik, och det kommer det att vara även framåt. Vi kommer alltid att prioritera det som leder till fler jobb, både för dem som har låg utbildning och, såklart, för dem som har hög utbildning. (Applåder)

Anf. 39 OSCAR SJÖSTEDT (SD):
Fru talman! Detta är den sista budgetproposition som kommer att behandlas av just denna riksdag. Det betyder att vi vid inte mindre än åtta tillfällen hade kunnat sätta stopp för den här regeringens ekonomiska politik – ja, egentligen sätta stopp för hela denna regering.

Ni från allianspartierna kan prata om en bortslösad högkonjunktur bäst ni vill. Ni kan kritisera regeringen och dess skadliga reformer i aldrig så högljudda ordalag. Men faktum är att ni inte har lyft ett enda finger för att stoppa dem.

Om man lämnar walkover och släpper fram en sådan här regering, dessutom understödd av kommunistpartiet, kan man rimligen inte bli alltför förvånad över utfallet. Ni har inte lyft ett finger för att stoppa dem, och jag kommer att vara noggrann med att påminna väljarna om det när vi nu går in i en ny valrörelse.

I stället har denna regering kunnat bedriva ett veritabelt krig mot småföretagarna och mot det privata näringslivet. Det handlar inte bara om de skadliga förslagen i sig. Det är hela retoriken som är skadlig. Vi har en finansminister som viftar undan stora skattehöjningar, explicit riktade mot små och växande företag, med att det ändå bara drabbar sådana som hänger på Stureplan.

En av mina absolut närmsta vänner är småföretagare. Han driver ett litet åkeri. Han jobbar betydligt mer än vad majoriteten i denna kammare gör, kan jag säga, och tjänar betydligt mindre. Han brukar säga till mig ungefär så här: Kan ingen gå till val på att inte göra någonting alls? Låt det bara vara! Ändra ingenting! Det är inte för att det är särskilt bra nu, men då blir det i alla fall inte sämre.

Det säger någonting om vilket förtroende vi politiker har hos småföretagarna. Man har tappat allt hopp om att vi ska underlätta och göra saker bättre, men man hoppas på att vi i alla fall inte ska göra dem sämre. Det är ett underbetyg till den här regeringen, och det är ett underbetyg till den del av oppositionen som låter dem hållas.

Stora skattehöjningar på vanligt folks redan skattade sparkapital viftas nonchalant undan med att det bara motsvarar si eller så många chipspåsar. Ja, men lägger man ihop alla de chipspåsarna blir det till slut vansinnigt mycket chips. Man kan då fylla hela kammaren med chips.

Fru talman! Det är inte bara de faktiska och konkreta åtgärderna som spelar roll. Även retoriken spelar roll. När ett mycket illa utrett förslag om exitskatt, i praktiken en återinförd arvsskatt för familjeföretagare, presenteras och finansministern omedelbart går ut och uttalar sig glatt och positivt om det hela reagerar företagen. Trots att hon senare

backade några steg – lyckligtvis – är skadan redan skedd. Företagarna har blivit oroliga.

När regeringschefen själv går ut och uttalar sig positivt om återinförd förmögenhetsskatt skadar det. Människor blir oroliga, och den som händelsevis lekte med tanken att flytta kapital från utlandet till Sverige kommer givetvis inte att bli mer benägen att göra det. Er retorik spelar alltså roll.

Hela denna mandatperiod hade kunnat användas till att utveckla välfärden i såväl offentlig som privat regi och att höja kvalitetskraven, så att vi politiker kan infria medborgarnas förväntningar på det som deras skattepengar går till. Men i stället är det enda ni har lyckats med att skrämma livet ur privata företag och att i det närmaste sätta stoppa för nyetableringar och för investeringar. För vem vill investera sin tid och sina pengar i ett sådant politiskt klimat?

Er beskattning av privata arbetsgivare som tecknar sjukförsäkringar åt sina anställda, av det enkla skälet att de bryr sig om sin personal, kommer att leda till färre sådana försäkringar, vilket gör att fler människor kommer att belasta den landstingskommunala sjukvården. Men den landstingskommunala sjukvården går redan på knäna. Har ni över huvud taget gjort någon som helst konsekvensanalys av vad det innebär för den offentliga sjukvården i landstingens regi att införa en sådan här beskattning?

Fru talman! Regeringens påstående om att man har tagit ansvar för en ohållbar invandringspolitik är så långt från sanningen man kan komma. Att Alliansens politik under de åtta år de satt vid makten var fullständigt katastrofal verkar de flesta i dag eniga om, möjligen undantaget Centerpartiet. Men Socialdemokraterna drev på för exakt samma ansvarslösa och in absurdum naiva politik och lyfte inte ett finger för att ändra på denna när man väl kom till makten.

Förra året, 2017, delades 135 000 uppehållstillstånd ut – 135 000. Den absoluta merparten delades ut till asyl- och anhöriginvandrare. Det är inte hållbara nivåer. Detta är inte att ta ansvar. Denna siffra ska inte bara ned till noll – det räcker inte. Den ska vara negativ, det vill säga: Vi måste ha ett totalt asylstopp, och vi måste få på plats en effektiv återvandringspolitik.

Majoriteten av de arbetslösa består nu av utrikes födda, och trenden är tilltagande. Vi hade alltså haft en mer än halverad arbetslöshet om ni inte hade fört denna vettlösa politik. Och den andra sidan vet vi egentligen ingenting om. Hur ni ska få ihop en politik på detta område är för mig och, antar jag, för alla andra väljare ett enda stort mysterium. Är det asylstopp, eller är det Centerpartiets 30 miljoner nyanlända? Ingen vet.

Fru talman! Jag tycker att det säger någonting om tillståndet i svensk politik i dag att den främsta visionen från det största oppositionspartiet, Moderaterna, är att vi bokstavligt talat ska jobba ihjäl oss. Precis som sin föregångare Fredrik Reinfeldt har moderatledaren, Ulf Kristersson, uttalat att vi ska jobba till åtminstone 75 års ålder.

Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll uttalade sig i positiva ordalag när vi blev 10 miljoner invånare i det här landet. Den kraftiga invandringen, som lett till en större befolkningsökning än i övriga Europa, var viktig för att ”säkra välfärden och pensionerna”.

Ett år senare lät det annorlunda. Regeringen, till-sammans med alliansspartierna, vill nu tvinga människor att arbeta allt längre. Jag

tycker att man missar rätt många saker här, men framför allt en: Människor är olika. Det finns 70-åringar som är precis hur hurtiga som helst, och det finns 55-åringar som är utslitna av sina jobb.

Det som borde vara vårt jobb som politiker är att ge rätt verktyg åt medborgarna att planera för sin pension och att uppmuntra och ge incitament till dem som kan och vill stanna kvar på arbetsmarknaden ett par år. Det handlar alltså om flexibilitet och frivillighet snarare än piska och tvång, till exempel att ge äldre skattelättnader om de stannar kvar på arbetsmarknaden ett par år, ge dem lagstadgad rätt att gå ned i arbetstid och jobba deltid och att göra det billigare för företagen att behålla eller anställa äldre arbetskraft.

Med vårt förslag om rätt till heltid i offentliga jobb kommer löntagarna, vilka väldigt ofta är kvinnor inom vård- och omsorgsyrken, att bli avlastade och förhoppningsvis inte lika utslitna som i dag. Med vårt förslag om lärlingsjobb kan äldre arbetskraft inom exempelvis byggbranschen stanna kvar på arbetsmarknaden som mentorer åt den yngre arbetskraften men kanske undvika de allra tyngsta lyften.
Det finns väldigt många saker man kan jobba med i det här, och frågan om höjd pensionsålder kommer vi att driva i valrörelsen. Det ska ni vara medvetna om

I detta anförande instämde Heidi Karlsson (SD).

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Fru talman! Att Sverigedemokraterna gärna vill samarbeta med Moderaterna är väl känt för de flesta utom möjligen Moderaterna. Oscar Sjöstedt har ju till och med lanserat en plattform för samarbete med de borgerliga partierna. Där föreslås slopade investeringar i hyresrätter med rimliga hyror men också sänkta skatter för höginkomsttagare, slopad värnskatt och återinfört jobbskatteavdrag för höginkomsttagare.

Sverigedemokraterna och Moderaterna har dock fler gemensamma nämnare än så. Oscar Sjöstedt har sagt sig vara beredd att diskutera marknadshyror, något som Moderaterna vill ha och som skulle leda till kraftigt ökade hyror för vanligt folk. Sverigedemokraterna vill göra det lättare för arbetsgivare att fritt säga upp anställda genom att införa fler undantag i turordningsreglerna. Även här finns en stor samsyn med Moderaterna, även om de vill gå längre än ni gör och i praktiken urholka anställningsskyddet helt och hållet.

Nu kan vi läsa i tidningen att Sverigedemokraternas partiledning förbereder en lista på krav till kommande förhandlingar med Moderaterna. Med anledning av detta har jag några frågor. För det första: När kommer väljarna att få se denna lista? För det andra: Kommer ett krav på försämrad anställningstrygghet att finnas med på den listan? För det tredje: Är Sverigedemokraterna i en regeringsförhandling redo att gå längre och avveckla anställningstryggheten på det sätt som Moderaterna vill?

Anf. 41 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Fru talman! Jag ska försöka svara på alla frågor. Den hemliga listan, som har förberetts under lång tid, finns tillgänglig på vår hemsida, www.sd.se, under rubriken ”Valplattform”. Där kan finansministern och den som är intresserad gå in och titta. Så hemlig var den.

Vad avser arbetsrätten föreslår vi helt riktigt ett utökat antal undantag för de minsta företagen med upp till tio anställda, det vill säga att man kan undanta fem personer i stället för två. Vi tror att det behövs. Det

handlar helt enkelt om att värna småföretagarna och göra det lite enklare för dem.

Det här är nämligen inte så oproblematiskt som finansministern vill få det att låta, utan det finns en annan sida av det myntet.

Småföretagarnas rättigheter och möjligheter måste liksom balanseras gentemot löntagaren. Men det är helt riktigt uppfattat som finansministern säger.

När det gäller den debattartikel som jag skrev för ett tag tror jag att vi alla är överens om att vi har en lite halvknepig parlamentarisk situation den här mandatperioden, och det finns väl egentligen ingenting som tyder på att den situationen skulle ändras i någon större utsträckning inför nästa mandatperiod. Då tycker jag att alla har ett ansvar att försöka hitta öppningar för att få bort de låsningar som har funnits, och det här var mitt sätt att försöka säga att vi kan tänka oss att kompromissa om de här sakerna. Inget parti kommer ju att få egen majoritet, och då måste man förhandla och kompromissa med andra.

Detta tycker jag inte är särskilt anmärkningsvärt utan en ganska ansvarsfull ingång. Exempelvis de saker som jag skissade på i debattartikeln skulle vi vara beredda att diskutera främst med allianspartierna men för all del även med Socialdemokraterna.

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S) replik:
Fru talman! Att Sverigedemokraterna är beredda att ändra ståndpunkt har vi fått se en hel del av under den här mandatperioden. SD-ledamöter har vittnat om att det springer riskkapitalister i korridorerna på Sverigedemokraternas partikansli. Hur det har kommit ut i praktisk politik har vi fått se här i kammaren. Sverigedemokraterna gick till val på att avskaffa vinstjakten i skolan, men sedan ändrade man sig och tycker nu att det är viktigt att slå vakt om riskkapitalisternas rätt att tjäna pengar i skolan. Även vad gäller krav på kollektivavtalsvillkor i upphandlingar har man ändrat uppfattning.

Här är nu ytterligare en uppfattning. Oscar Sjöstedt säger nu att man behöver balansera företagarnas och arbetsgivarnas villkor. Det är tydligt att här står Sverigedemokraterna inte på arbetstagarnas sida i det svenska arbetslivet. Det är bra att få höra det tydligt från Oscar Sjöstedt.

Ska jag tolka den här listan som att Sverigedemokraterna kräver att få igenom hela sin valplattform för att samarbeta med Moderaterna?

Anf. 43 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Fru talman! Ja, utgångspunkten för eventuella kommande förhandlingar är vår valplattform. Det är korrekt uppfattat.

Vad gäller att ändra ståndpunkt vill jag säga att om inget parti har egen majoritet måste man kompromissa, och då gör man det med andra partier för att söka majoritet. Det är inget konstigt. Det gör väl Socialdemokraterna också. Ni har ju två samarbetspartier, och jag antar de i alla fall får igenom en del av sin politik.

Det är så det måste gå till. Man kan liksom inte låsa läget och säga att vi ska ha igenom 100 procent av vår politik, och vi tänker inte byta uppfattning i någon fråga. Om alla gör på det sättet blir det ganska svårt att regera landet. Det handlar helt enkelt om att visa kompromissvilja.

Jag vet inte vilka riskkapitalister finansministern pratar om. Jag har inte haft några möten med några riskkapitalister; det är möjligt att det finns andra som har haft det.

Anf. 44 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Fru talman! Ett av den här mandatperiodens stora misslyckanden är tudelningen på arbetsmarknaden, där allt fler människor står allt längre från ett jobb. Enligt Arbetsförmedlingen är 271 000 personer i utsatt ställ-ning på arbetsmarknaden, och utanförskapet de upplever pågår ofta år efter år. Detta gäller en del inrikes födda men inte minst utrikes födda – människor som vill och behöver få in en fot på arbetsmarknaden, in i en arbetsgemenskap och få chansen att bidra liksom en möjlighet att försörja sig själva.

Regeringen har här gjort vägval som inte har löst problemet. Man har visserligen satsat en del på utbildning. Där har man gjort för lite. Man har därtill försökt bygga ut platser i arbetsmarknadspolitiska program utan att lyckas särskilt väl med det. Man har dock konsekvent vägrat att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden genom att sänka krav eller sänka ingångslönerna något under den tid man lär sig jobbet på jobbet. Experternas råd är tydliga. Professor Lars Calmfors, John Hassler och Finanspolitiska rådet säger att vi behöver ta ned de skyhöga svenska trösklarna och att vi måste få fram fler jobb med lägre kvalifikationer. Sverigedemokraterna skriver i sin budgetmotion att det främst finns två förslag för att få ordning på problemen med nyanlända som inte kommer i arbete. Det ena som förs fram är mer utbildning, och det andra som förs fram är sänkta trösklar.

Ni avvisar båda dessa lösningar. Ni säger att vi inte kan förvänta oss att dessa personer med hjälp av utbildning ska kunna bidra på den svenska kvalificerade arbetsmarknaden. Vad gäller trösklar skriver ni att i fråga om sänkta trösklar vänder sig Sverigedemokraterna starkt emot dem. Men samtidigt lägger ni ned många platser i de arbetsmarknadspolitiska programmen.

Vilka experter stöder ni er på med den politiken?

Anf. 45 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Fru talman! Det här är mycket intressant, och det här är och kommer att bli en stor uppgift för resten av den här mandatperioden och nästa mandatperiod.

Vi behöver göra flera saker. För det första behöver vi få till stånd någon form av system med lärlingsjobb, som gärna riktar sig, som vi har föreslagit, mot alla som saknar gymnasieexamen. Visst går diskrepansen mellan inrikes och utrikes födda, men om man byter ut och tittar på dem som har gymnasieexamen och dem som saknar examen finns den stora diskrepansen där. Något sådant system måste på plats, och det kan möj- ligen ses som sänkta trösklar.

För det andra handlar det om hela Arbetsförmedlingens avsaknad av funktionssätt. Jag tycker att Arbetsförmedlingen ska läggas ned så som den ser ut i dag för att i stället öppna för fler aktörer.

I Australien genomfördes en drastisk reform. Den reformen utvärderades, och det visade sig att de grupper som stod allra längst från arbetsmarknaden hade gynnats mest av reformen. Egentligen finns det ett parlamentariskt stöd i kammaren för något sådant, och vi borde kunna agera. Jag uppmanar verkligen Jakob Forssmed och hans kollegor att göra detta, och det måste göras tillsammans. Utan oss finns inte stödet för den reformen.

För det tredje tror jag att småföretagarna är nyckeln. Det är ytterst angeläget med sänkta arbetsgivaravgifter, framför allt för de minsta företagen. Det kommer att stimulera sysselsättningen, och det kommer att en liten bit på vägen lösa problemen – som ledamoten Forssmed mycket riktigt påpekar.

Anf. 46 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Fru talman! Det här är Sveriges stora utmaning på arbetsmarknadsområdet, och då menar jag att det är uppenbart att Sverigedemokraterna inte har någon politik för detta. Man avvisar utbildningsinsatser, och man avvisar sänkta trösklar. Nu säger ledamoten i och för sig att man välkomnar sänkta trösklar, men i budgetmotionen, som partiet har gått fram med i Sveriges riksdag, och som partiet vill ha stöd för, står det att i fråga om sänkta trösklar vänder sig Sverigedemokraterna starkt emot dem.

Ser man problemet? Tar man det på allvar? Var finns politiken? Det räcker inte med att lägga ned Ar- betsförmedlingen om man inte i övrigt har en bred pa- lett av åtgärder för att komma till rätta med problemet.

Se till att människor får en chans att bidra, och se till att de får chansen att delta i en arbetsgemenskap. Om vi inte klarar detta, kommer vi inte heller att klara de integrationsutmaningar som Sverige står inför.

Anf. 47 OSCAR SJÖSTEDT (SD) replik:
Fru talman! Jag är övertygad om att ledamoten Forssmed inte kan ha läst hela vår budget. De saker jag redogör för här finns definitivt med i den budgetmotion vi pratar om, det vill säga riktiga lärlingsjobb så att det går att fånga in just dem som saknar gymnasieexamen. Det är den gruppen som ligger efter. Inrikes och utrikes födda spelar ingen roll – det är samma åtgärder. Det är den gruppen som måste höjas.

Jag håller helt med om att det inte kan vara fråga om enstaka reformer, utan det handlar om en samlad palett av åtgärder. Men jag har lite svårt att sammanfatta hela arbetsmarknadspolitiken på en minut.

Låt mig ge ytterligare ett exempel. Jag pratar om sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag, att reformera Arbetsförmedlingen och riktiga lärlingsjobb. Självklart ska vi återställa RUT-avdraget och gärna expandera det lite grann. RUT-avdraget har skapat många jobb, och det prognostiseras att växa ännu mer. Det är ett exempel på en sådan åtgärd som sammantaget kan göra att vi kan komma till rätta med situationen.

Anf. 48 JANINE ALM ERICSON (MP):
Fru talman! Förra gången jag stod i den här talarstolen kunde jag med stolthet berätta att regeringen lagt fram den största miljöbudgeten någonsin i Sveriges historia. Den här mandatperioden som Miljöpartiet varit med i regeringen har vi tagit rejäla kliv för att nå klimatmålen. I höstas presenterade vi stora satsningar på det moderna, gröna samhällsbygget. Vi avsatte pengar för att få bort plasten i havet och sanera gamla vrak som släpper ut miljögifter. Vi satsade stort på biogas, solceller och laddstolpar i hela Sverige, och vi investerade för en hållbar industri på lång sikt.

Lika stolt är jag nu när jag kan berätta att den budget som vi presenterar i dag innehåller ännu fler satsningar på miljön och klimatet. Det är en budget som ger hopp och framtidstro i en tid då vi står inför stora utmaningar. För vi måste agera nu. Klimatet kan inte vänta.

Nu ser vi till att öka stödet till biogasproduktionen. Vi erbjuder semesterfirare en elmotorpremie till båten, och vi ser till att ännu fler människor kan pryda sina tak med solceller. Vi gör det möjligt för människor att på ett enkelt sätt vara klimatsmarta och ta det gemensamma ansvar som krävs för att vår jord ska må bra.

Därmed tar vi också avstamp inför nästa mandatperiod med en hög ambitionsnivå för vårt lands klimat- och miljöarbete. På så sätt kan vi nå vårt mål om ett fossilfritt Sverige, och Sverige kan även i fortsättningen vara föregångare i att visa världen att det faktiskt går att ställa om.

Fru talman! Det är inte bara planeten som ska må bra utan även människorna som lever på den. Samtidigt som vi satsar på den gröna omställningen och en fossilfri framtid bygger vi ut välfärden i hela landet.

Det går bra för Sverige. Landet har en stark ekonomi, och arbetslösheten sjunker stadigt. Det är många som vill få det att framstå på ett annat sätt, som genom att måla verkligheten i mörka nyanser ställer grupper mot varandra och spär på känslor av rädsla och otrygghet.

Visst finns stora utmaningar. Det visar inte minst de satsningar regeringen gör för att stärka välfärden och skolan och klara klimatkrisen. Men vi i Miljöpartiet tror inte att rädsla hjälper oss att lösa samhällsutmaningarna, utan vi tar fasta på det hopp och den framtidstro som finns i vårt land.

Vi ser till att kommuner får mer resurser för att öka bostadsbyggandet, och vi stärker tryggheten för äldre, bland annat genom trygg vård på rätt plats, och arbetar för att få in mer personal i vården.

Vårt hopp och vår framtidstro ligger hos våra kommande generationer. Det är viktigt att varje ung män- niska får de verktyg som krävs för att kunna fortsätta vara en del i det viktiga arbetet med att ta hand om vårt samhälle och vår planet. Våra barn och unga måste må bra och känna att de har ett meningsfullt liv och en meningsfull fritid.

Därför lägger regeringen 170 miljoner kronor på unga i budgeten. Fler unga ska komma i arbete och få möjlighet att sommarjobba, fritidsgårdarna ska kunna ha öppet även på sommarlovet och fler unga ska kunna ägna sig åt kultur och idrott på fritiden. Det är saker som ger mening och gör att vi mår bra.

Sverige har de senaste åren tagit emot ett stort antal människor som varit på flykt, och nu ser vi till att de nya invånarna får möjligheter att lära sig språket och få utbildning och jobb. Vi ökar nu också stödet till de kommuner som låter ensamkommande som fyllt 18 år och väntar på asylbeslut bo kvar så att de slipper rivas upp från det liv de påbörjat. Det gynnar såväl den enskilde som samhället i stort.

Fru talman! Sverige har en feministisk regering som de senaste fyra åren har drivit igenom mängder av feministisk politik. Men höstens mäktiga metoo-upprop, där modiga kvinnor runt om i världen vittnat om utbredda övergrepp, visar att vi måste jobba ännu hårdare för ett jämställt samhälle där alla, oavsett kön, ska känna sig trygga.

I den här budgeten satsar vi därför över l00 miljoner kronor till förebyggande och kompetenshöjande arbete med koppling till metoo och mäns våld mot kvinnor. Det är en mängd åtgärder som kommer på plats, såsom ökade resurser till kvinnojourerna, polisens utredningar och socialtjänsten. Elever kommer att få mer sex- och samlevnads-

kunskap i skolan, och större krav ställs på ett arbetsliv fritt från sexuella trakasserier. Det kallar jag en feministisk budget värd namnet!

Fru talman! För fyra år sedan bytte vi riktning på politiken. Vi har kommit en bra bit på vägen och gjort stora reformer för att vi ska kunna nå klimatmålen innan det är för sent. Vi har arbetat för en jämlik skola och vänt skolresultaten. Nu behöver vi bara fortsätta på samma spår. Vi behöver ta stora, bestämda kliv mot en fossilfri framtid så att vi kan nå klimatmålen innan det är för sent. Klimatet kan inte vänta. Vi måste agera nu. (Applåder)

Anf. 49 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Fru talman! Efter tre år – tre och ett halvt år, rimli-gen – med en miljöpartistisk innehavare av posten som bostadsminister minskar byggandet i Sverige. Det är ett trendbrott – ett illavarslande sådant. Sedan alliansåren och det arbete som genomfördes då, inte minst av Stefan Attefall och Kristdemokraterna på ministerposten och på departementet, har byggandet i Sverige ökat ganska ordentligt. Detta är mycket glädjande. Men lika glädjande som ökningen varit är det illavarslande att vi nu ser en tydlig minskning för innevarande år. Det är ett tydligt trendbrott, vilket oroar, och det är ett av de tecken som leder mig till slutsatsen att toppen på den här högkonjunkturen har vi nog snarast bakom oss.

De som ställer frågor liknande denna till bostadsminister Peter Eriksson har, har jag hört, liknat honom vid Bagdad Bob. Han vill inte riktigt kännas vid dessa uppenbara motgångar, och kanske är strategin att helt enkelt inte tala om minskningen av byggandet före valet.
Jag hoppas och tror att Janine Alm Ericson ser mer nyktert på frågan och är lika oroad som jag av tecknen på att den svenska bostadsmarknaden viker nedåt och byggandet minskar. Vi är fortfarande i ett läge där det svenska bostadsbyggandet uthålligt måste hålla hög takt. Nu kommer illavarslande tecken på ett trendbrott. Hur ser Janine Alm Ericson på det, och hur ska vi möta detta för att få en bättre fungerande svensk bostadsmarknad?

Anf. 50 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Jag är glad att Emil Källström tar upp just den här frågan, för som han sa i sin fråga är bostadsbyggandet oerhört viktigt för Sveriges utveckling. Det är jätteviktigt att människor har någonstans att bo för att de ska kunna ta de arbeten som finns där de finns.

Vi har sett många olika siffror vad gäller utvecklingen på bostadsmarknaden de senaste åren. Det kan hända att det finns en vikande trend i byggandet. Det är oroande. Vi behöver ha många fler bostäder för att människor ska kunna bo där jobben finns.

Vi lägger nu mer i investeringar för att fler bostäder ska byggas. Investeringsstödet är också riktat till små och klimatsmarta bostäder för att vi ska kunna få mer av den sorten. Hittills är det väldigt mycket bostadsrätter, som människor med väldigt god ekonomi har kunnat ta. Ett skifte där är det också viktigt att vi åstadkommer.

Bostadspolitiken är ett sådant område där regeringen gärna vill ha blocköverskridande överenskommelser just därför att det är viktigt. Det är lika viktigt som energiförsörjningen och försvaret, som vi också har kommit väldigt väl överens om under den här mandatperioden. På bostadspolitikens område kom vi inte ända fram eftersom alliansföreträdarna valde att lämna den förhandlingen.

Min fråga till Emil Källström är naturligtvis vad ni vill göra. Vi har investeringar. Vi har en expansiv bostadspolitik. Vi har ett 20-

punktsprogram som regeringen följer. Men vad vill Centerpartiet göra för att komma åt den vikande byggtakten – om den finns?

Anf. 51 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Fru talman! Hur ska vi komma åt den vikande trenden ”om den finns”? Jag kan meddela att den finns. Vi talar om ett verkligt problem här. Det svenska byggandet minskar just nu, och det är mycket illavarslande. Det är uppenbart att här behövs det politisk handlingskraft. Jag satt med i de förhandlingar som strandade under mandatperioden.

Målsättningen var en ny svensk bostadspolitik, men det var uppenbart att det inte fanns politisk grogrund för att ta de kraftiga grepp som behövs för en långsiktigt bättre fungerande bostadsmarknad.

När det gäller frågan vad vi vill är det mycket tydligt: Vi vill ha betydligt enklare och färre regler, vilket innebär att vi får billigare byggande och mer byggande. Vi vill ha större rörlighet på bostadsmarknaden, vilket innebär att det blir enklare att hyra ut i andra hand och att vi kan nyttja systemet bättre. Vi måste också ha långsiktigt rimligare skatteregler. Här måste vi våga ta grepp om till exempel ränteavdrag.

Det är det som krävs. Regeringens subventioner leder ingenstans, och nu viker det svenska byggandet nedåt.

Anf. 52 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Ja, ränteavdragen är någonting som vi har gemensamt. Även vi i Miljöpartiet ser att vi behöver ha en avtrappning av ränteavdragen – också för att klara bland annat hushållens stora skuldsättning, som är ett av våra stora problem.

Vi tror däremot inte på minskat strandskydd, som är ett exempel på sådant som Centerpartiet driver för ökat byggande. Vi tror inte att det kommer att leda till speciellt många fler bostäder av den sort som vi saknar. Vi tror inte heller att en höjning av hyrorna för människor som inte har råd med det skulle lösa bostadsbristen.

Sedan finns det mycket att göra. Regeringen följer 20-punktsprogrammet som togs fram. Vi har också sett över de skatteregler som finns. Med det hoppas jag att vi kan fortsätta ha en bra dialog om bostadspolitiken, för det är ett viktigt område för svensk utveckling.

Anf. 53 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Fru talman! Nu läggs Miljöpartiets sista ekonomiska proposition fram. Det är bra att det är den sista, för man har bedrivit beskattningsjakt på det vi vill se mer av, på dygder som arbete, sparande, förkovran och givmildhet. Högre skatt på att jobba för alla över 65, högre skatt på att spara till sin pension, högre skatt på att ge till nödlidande.

Vad har då regeringen gjort för pengarna? Jo, man har byggt ut det offentliga åtagandet med en rad missriktade reformer och samtidigt stått passiv inför problemen med vården, jobben och tryggheten. Men jag hoppas att ni haft roligt!

Det är uppenbart att när den rödgröna regeringen väl har skattehöjar- och konjunkturresurser, då bränner de i fickan. Man kunde kanske önska sig att Miljöpartiet med sin konsumentminister hade infört en möjlighet till öppet köp på reformer, en ångervecka när det gäller en del av dessa reformer. Det skulle nog behövas när man prioriterar gratis entré på statliga museer i Stockholm samtidigt som människor får allt svårare att göra entré på ett äldreboende, när man prioriterar gratis släktforskning samtidigt som regeringen håller små flyende barn

deras från sina föräldrar, när man lägger miljardbelopp på bygg- subventioner som byggbolagen inte ens vill ha, när vi inte har ett samhälle med tillräckligt många poliser för att bygga trygghet och när man prioriterar lägre pris på naturguidning som kronhjortsspaning samtidigt som Vårdguiden hänvisar äldre till allt längre väntetider på akuten, där de får spana efter läkare.

Min fråga till Janine Alm Ericson är: Vilken av dessa reformer vore lämpligast att lämna tillbaka?

Anf. 54 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Om det blir vår sista budget återstår väl att se. Det är väljarnas val som gäller.
Att vi skulle ha en mandatperiod full av missrik- tade reformer håller jag självklart inte med Jakob Fors- smed om. Vi har lagt väldigt mycket resurser också på de områden som Kristdemokraterna tycker är viktiga.
Prot. 2017/18:98 16 april _____ _
Vi har lagt välfärdsmiljarder, satsat ordentligt på poli- sen och gjort det betydligt enklare för äldre att få en plats på till exempel ett vårdhem. Jag ser inte hur sänkt skatt, som verkar vara utgångspunkten för kritiken, skulle leda till fler platser på äldreboenden eller bättre vård. Snarare tvärtom – man kan ju inte göra skatte- sänkningar gratis.
Det står också klart i och med Jakob Forssmeds fråga att kultur inte står högt på Kristdemokraternas prioriteringslista. Vi däremot tror att kultur är viktig för att få ett samhälle där människor kan växa och där man kan må bra, inte bara kroppsligt utan också själs- ligt.
Den här budgeten och de satsningar vi har gjort hela denna mandatperiod på både välfärden och klima- tet men också på skolan är sådana som jag är väldigt stolt över. Sedan finns det mycket kvar att göra. Sve- rige är verkligen inte utan problem, och det hoppas jag att vi får återkomma till och fortsätta ta tag i.

Anf. 55 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Fru talman! Jag kritiserar inte sänkta skatter utan höjda skatter på sådant som jag tycker att vi behöver se mer av i samhället. Problemet är inte heller att ni satsar resurser på vården, även om ni misslyckas när vårdköerna fördubblas, eller att ni satsar på polisen, även om vi nu ser färre poliser med er politik, utan att ni gör alla de satsningar jag pekat på i stället för att ta tag i de problem vi faktiskt ser.

Jag förstår att det är svårt att välja vilka av dessa reformer man vill dra tillbaka, men jag har ett förslag: gratis busskort till alla högstadie- och gymnasieelever på sommarlovet. När vi vet att barn och unga behöver röra sig mer och att en av sju gymnasieelever inte rör sig tillräckligt vill regeringen betala ut 350 miljoner kronor för att man ska sluta cykla och gå och i stället ta bussen till sina aktiviteter på sommarlovet. Hur kunde det gå så fel?

Anf. 56 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Man har olika utgångspunkter för sin ekonomiska politik – det står helt klart. Vi vill främja kollektivtrafikresande. Börjar man när man är liten blir man också bättre på det när man är vuxen. Jag vet att Jakob Forssmed vet att vi behöver ha en trafiköver- lyttning från bil till tåg och kollektivtrafik, till exempel. Detta är ett led i det.

Alla barn bor inte heller så nära att de kan gå och cykla. Många bor i väldigt farliga trafikmiljöer, där jag personligen som mamma hellre hade satt mina barn på bussen än låtit dem cykla ute i trafiken.

Med det sagt finns det naturligtvis olika prioriteringar att göra, och dem hoppas jag som sagt få återkomma till i höstens budget, där vi kan se mer av satsningar på vården av människors kroppsliga och, med hjälp av kultur, själsliga utveckling.

Anf. 57 EMIL KÄLLSTRÖM (C):
Fru talman! Vi debatterar i dag den sista budget som den här regeringen presenterar för denna kam-mare under denna mandatperiod. Låt oss för Sveriges skull hålla en tumme för att det också är den sista budget som Miljöpartiet och Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet lägger fram på lång tid. De partier jag nämnde skulle må bra av att vila upp sig och träna lite på politikutveckling i opposition de kommande åren.

Denna budgetdag är också en tid för reflektion och för utvärdering av de år som gått. Frågorna man måste ställa sig är: Är Sverige fundamentalt starkare i dag än för fyra år sedan? Är vi bättre rustade för framtiden i dag än för fyra år sedan? Och är ekonomins grundläggande funktionssätt starkare i dag än för fyra år sedan?

Jag kan tidigt konstatera att regeringens tid vid makten och Magdalena Anderssons tid på Finansdepartementet inte kommer att bli ihågkommen som en tid då det togs stora grepp som vi under lång tid kan känna oss tacksamma för, vilket dock kan sägas både om socialdemokratiska regeringar i mitten av 90-talet och framför allt om Alliansens första tid vid makten. Både på 90-talet och tidigt på 2000-talet togs det strukturgrepp för att svensk ekonomi långsiktigt skulle fungera bättre. Så har icke skett de senaste åren.

Vi har inte sett några större strukturreformer. Den arbetsmarknad som under lång tid har haft alltför höga trösklar in, inte minst för dem som har svårt att ta sig in på grund av att de är nyanlända eller på grund av en historia av sjukdom eller arbetslöshet eller för att de är unga och har otillräckliga gymnasiebetyg, finns kvar i alltför stor utsträckning. Hundratusentals människor kommer inte in i riktiga jobb på toppen av en historisk högkonjunktur.

Vi har en bostadsmarknad som har fungerat dåligt under lång tid. Vi har under år och decennier sett bostadsbrist och långa köer till bostäder i storstäderna och deras närhet. De senaste åren har detta bitit sig fast, samtidigt som allt större delar av landet ser samma problematik. Snart sagt varje centralort i våra 290 kommuner har samma problem. Det är väntetider för att få den första lägenheten. Det är svårt att komma in på bostadsmarknaden om man inte har kontakter eller vet vilka vägar man kan ta vid sidan av kommunernas bostadsköer.

När det gäller ett fjärde område där vi måste ta ett större strukturgrepp, behovet av en kommande storsatsning på svensk infrastruktur, kan vi också konstatera att det i mångt och mycket rör sig om fyra förlorade år. Visst har Alliansens tillskott till den svenska infrastrukturbudgeten fortsatt, och regeringen har faktiskt, ska man ärligt säga, ökat satsningarna på svensk infrastruktur. Det är bra, för det behövs.

Men när det gäller de riktiga strukturgreppen och det framtidsprojekt som Alliansen tog initiativ till, det som nu heter Sverigeförhandlingen, med nya stambanor, kan vi konstatera att Sverige står och stampar. De senaste fyra åren har regeringen gjort många saker, men man har inte satt ned foten åt vare sig det ena eller det andra hållet i denna en av Sveriges verkliga framtidsfrågor. Oavsett vad man tycker i sak finns det ett egenvärde i tydlighet och att i vi kommer till skott med de storsatsningar som behövs i svensk infrastruktur.

Som jag nämnt tidigare under debatten var regeringens främsta vallöfte när den tillträdde att nå Europas och EU:s lägsta arbetslöshet år 2020. Detta var redan inledningsvis ett konstigt mål. Det är rimligare att mäta andra saker. Men nu var det detta mål regeringen satte upp för sig själv.

Det är också uppenbart att det aldrig fanns någon plan för att nå dit. Det första man gjorde i de första budgetar som regeringen lade fram och fick igenom var att höja skatten på allt som rör sig, framför allt på ungas jobb och på småföretags arbetsgivaravgifter. Det är så tydligt som det kan bli, i alla fall innan det är dags för Magdalena Andersson att skriva sina memoarer. Men det besked vi i dag fick från finansministern är uppenbarligen att inte ens regeringen står upp för det mål man gick till val på och lovade svenska folket. Detta syns också tydligt i regeringens egna prognoser. I denna sista budget under den här mandatperioden tvingas regeringen revidera upp sina egna arbetslöshetssiffror.

De skattehöjningar vi har sett är historiska. Det var länge sedan en regering höjde skatten på jobb och företagande i en sådan utsträckning som denna regering har gjort. Totala skattehöjningar på ungefär 60 miljarder, varav drygt hälften på just jobb och företagande, talar sitt tydliga språk. Här måste kommande regeringar faktiskt backa tillbaka och se till att inte minst jobbskaparna får rimligare förutsättningar att verka och utvecklas.

Vi kan konstatera att det efter valdagen, om väljarna så vill, finns potential för ett betydligt starkare och mer sammansvetsat regeringsalternativ, som tar tag i några av Sveriges större utmaningar. Alliansen har redan nu, i god tid före valet, presenterat gemensamma vägar in på arbetsmarknaden för dem som i dag inte kommer in och en gemensam bild av hur vi ska reformera Arbetsförmedlingen, som i dag inte levererar.

Vi har en samsyn när det gäller bostadsmarknad och arbetsmarknad, och även när det gäller behovet av att återupprätta rättsstat, polis och försvar. Här har vi under mandatperioden knuffat regeringen framför oss. Några av de tillskott vi glädjande nog har sett när det gäller rättsstat och försvar hade inte varit lika stora om det inte varit på grund av en allians som i förhandlingar med regeringen sett till att vi fått upp de inledande bud vi fått från Finansdepartementet. Men här behövs det inte en regering som motvilligt låter sig knuffas framåt utan en regering som faktiskt sätter sig i förarsätet och ser till att vi återupprättar några av statens absoluta kärnuppgifter.

Det är nämligen viktigt att poängtera att trots att regeringen på ett historiskt sätt har höjt skatten på allt som rör sig har den misslyckats med att leverera när det gäller några av statens verkliga kärnuppgifter. Polistätheten minskar, och vårdköerna ökar. När det gäller LSS hör vi alltför många vittnesmål om hur den delen av Välfärdssverige inte levererar på grund av regeringens politik.

Trots stora skattehöjningar levererar man inte när det gäller välfärdens kärna och statens kärnuppgifter. Detta är dåligt. Sverige förtjänar bättre.

Centerpartiet står för det nya ledarskap som vårt land behöver. Vår analys är att Sverige trots de senaste tre åren har ett fantastiskt utgångsläge. Vi har ett starkt läge. Vi har fantastiskt duktiga svenska företag, såväl stora som små, och vi kan ta oss an de utmaningar som globalisering, automatisering, digitalisering, artificiell intelligens, delningsekonomi och mycket annat utsätter oss för. Detta är

utmaningar som vi kan göra fantastiskt bra saker av om vi tar de grepp som svensk arbetsmarknad och ekonomi behöver.

Vi kommer att gripa oss an de strukturbehov som jag har talat om: arbetsmarknad och bostadsmarknad. Det är svåra och tunga saker som vi måste reformera. Vi ska inte rädas den uppgiften.

Kombinationen av detta och det andra som vi kommer att leverera, nämligen konkreta förslag som går att genomföra här och nu, redan i en kommande alliansregerings första budget, är en bra kombination. Vi har redan nu i helgen presenterat bland annat vårt gröna avdrag, där vi renodlar och rensar i regeringens flora av bidrag som i bästa fall leder till grön omställning men där det råder stor osäkerhet om när pengar betalas ut och på vilket sätt. I stället föreslår vi att vi ska dra lärdomar från ROT- och RUT-avdrag och överföra dem till den gröna sektorn genom vad vi kallar för ett grönt avdrag.

Vi sätter stopp för det hot mot landsbygden, äganderätten och skogsbruket som i dag hindrar investeringar i mångmiljardklassen, för ingen vet hur man får använda den svenska och norrländska skogsråvaran. Denna osäkerhet kommer att ta slut efter valet. I stället krattar vi manegen för nya teknik- och miljösprång.

Vi ska skjuta till resurser för att mota ungas psykiska ohälsa. Det är en av våra största samhällsutmaningar.

Vårt viktigaste löfte är att ta tag i Sveriges framtidsfrågor. Vi står för ett nytt ledarskap som för Sverige framåt. (Applåder)

Anf. 58 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Det går bra för Sverige. Vi bygger ut välfärden i hela landet. Fler får jobb. Vi tar nya steg mot ett fossilfritt Sverige. Vi snabbar upp etableringen av nyanlända.

Nu kan vi satsa på grön omställning och ett Sverige som håller ihop. Det är vår plan, och det visar vi i vårbudgeten.

Ett viktigt steg för att minska utsläppen i transportsektorn är att minska utsläppen från flyget. Flygskatten trädde nyligen i kraft. Men det finns många andra instanser där vi visar att vi menar allvar med att minska utsläppen i hela samhället.

Mot detta står Centerpartiet, som säger sig vara ett grönt parti men som har gjort till sin viktigaste valfråga att subventionera flyget. Detta är en så viktig fråga för Centerpartiet att man har hotat med misstroendevotum mot ministrar och sagt att detta är den första skatt som ska rivas upp om möjlighet ges.

Att satsa på förnybara bränslen, som ju är Centerpartiets svar, är något som vi båda vill. Det är alltså egentligen bara det att flyget ska betala för sina klimatkostnader som verkar vara Centerpartiets problem. Men merparten av Centerns väljare är ju för en flygskatt, rimligtvis för att de tycker att också flyget ska stå för sina miljökostnader. Det är tråkigt att Centerpartiet har landat i det ställningstagandet, och jag hoppas att Emil Källström och hans parti vågar tänka om här.

Men det finns ju andra intressanta områden att tala om i skattepolitiken. Jag tänkte fråga Emil Källström om ett annat skattepåslag. Nu lägger vi ju inga nya förslag i den här budgeten, men vi i Miljöpartiet har nyligen presenterat ett förslag om att beskatta kött där antibiotika i

förebyggande syfte har getts till friska djur. Världshälsoorganisationen klassar ju antibiotikaresistens som det allvarligaste hotet mot mänskligheten. Samtidigt förskrivs mer antibiotika i världen till friska djur än till sjuka människor. Jag tänkte helt enkelt fråga Emil Källström om Centerpartiet är berett att stötta ett sådant ekonomiskt styrmedel i den här frågan.

Anf. 59 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Fru talman! Miljöpartiet har den här våren gjort en veritabel offensiv när det gäller att presentera nya förslag som man uppenbarligen inte har fått igenom under sina drygt tre år i regeringsställning. Vissa veckor har man snart sagt dagligen presenterat förslag som man inte har stämt av med Socialdemokraterna men kommer att gå till val på. Det är gott så. Så kan man få jobba ibland.

När det gäller förslaget om en skatt på fulkött, som Miljöpartiet talar om här, har jag ännu inte hört eller läst att någon som kan de här frågorna menar att detta på något sätt är möjligt att genomföra. Det finns ju en stor risk i detta. Risken är ju att det finns de som tycker att det här låter ganska bra och tänker att vi på detta sätt kan gynna sunt svenskt kött på bekostnad av dåligt utländskt. Men det är också viktigt för politiska företrädare att lägga fram förslag som faktiskt kan genomföras.

Tills motsatsen är bevisad tror jag att det är klokare att se till att de bönder som producerar det sunda svenska köttet slutar vara Europas högst beskattade och hårdast reglerade bönder. Här har faktiskt Miljöpartiet ofta varit mest engagerat för att lägga fram nya pålagor i form av kilometerskatt och nya regleringar för hur svenska bönder får verka. Vi vill gärna ha styrmedel som gynnar bra och sund svensk mat, men de måste vara genomförbara. Vi kan ju börja med att ta bort de helt egna svenska påfund som har lett till att Sveriges bönder är Europas högst beskattade och hårdast reglerade.

Anf. 60 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Det här förslaget har man arbetat mer med än så. Naturligtvis kommer det att behöva utredas mer, men det finns också olika sätt att införa en sedan här beskattning, bland annat med elektronikskatten och kemikalieskatten, som är införda. Det skulle kunna vara en framkomlig väg.

Det finns de som är positiva till förslaget, till exempel LRF, som ju Centerpartiet brukar ha en del med att göra.

Apropå detta med att stämma av sina förslag med andra partier vill jag säga att man kanske inte gör det i samma utsträckning när man går in i en valrörelse. Då är det intressant att höra att Centerpartiet alltså har stämt av alla sina valförslag med Moderaterna, kanske även solcellsförslaget, även om Elisabeth Svantesson inte tog upp det i sin replik om vad Moderaterna vill göra.

Emil Källström slog sig i förra replikskiftet för bröstet för de låga utsläppen under alliansregeringen. Jag undrar om Emil Källström kan ge exempel på vilka offensiva saker han syftade på där.

Anf. 61 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Fru talman! Jag vet inte om jag riktigt uppfattade frågan, men jag tar det som en uppmaning att tala om Centerpartiets miljöpolitik, vilket jag också kommer att göra.

Det vi nu gör är att lägga fram förslag som syftar till att återgå till det som gällde under allianstiden, nämligen sund ekonomisk utveckling

parat med minskade utsläpp. De senaste årens ökning av de svenska utsläppen ser vi på med stor oro. Vi måste gå från prat till resultat. I veckan har vi presenterat tanken om ett grönt avdrag, som bland annat innebär att fler kommer att kunna sätta upp elstolpar och solpaneler. Vi har förslag om att ställa om den svenska bilflottan och lastbilsflottan till hållbara bränslen.

Låt mig också svara på den inledande frågan, som jag inte riktigt hann med förut: Vi har också förslag för att ställa om flyget i grön riktning, för det är det som behövs. Det globala flyget kommer att öka när Asien fortsätter att utvecklas. Vår uppgift är att se över hur vi kan göra detta mer hållbart. Då behövs det gröna bränslen och satsningar på det. Vi kommer att ta de greppen.

Anf. 62 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! Emil Källström talar gärna om ett nytt ledarskap och om strukturreformer, men han talar inte så gärna klarspråk, så jag tänkte hjälpa honom med det. Jag är ju vänsterpartist, så jag vill hjälpa mina medmänniskor.

Det du, Emil Källström, menar med strukturreformer är väl egentligen att du vill höja folks hyror – du vill ju ha marknadshyror – sänka folks löner och riva upp LAS. Dessutom vill Centerpartiet spara enorma belopp på sjuka och arbetslösa, till och mer än vad Moderaterna vill. Jag tänkte också hjälpa dig att förklara för medborgarna varför ni vill spara så stora belopp på vård, skola och omsorg i ert budgetalternativ, Emil Källström. De allra flesta människor jag möter, till exempel en mängd undersköterskor som jag praktiserar med, tycker att det är för lite resurser i äldreomsorgen. Man behöver stressa, och arbetsvillkoren är inte tillräckligt bra. När jag praktiserar i vården säger man: Vi går på knäna – vi skulle behöva vara fler. Jag har inte hört någon som säger att det behövs mindre resurser.

De allra flesta människor tycker dessutom att välfärdens anställda behöver bättre arbetsvillkor och även högre löner, så varför sparar ni så stora belopp på vård, skola och omsorg, Emil Källström? Ni drar ned på statsbidragen med ungefär 9 miljarder kronor och minskar även skatteintäkterna med ungefär 3 miljarder på kommunsektorn. Totalt sett drar ni alltså ned på kommunsektorn med ungefär 12 miljarder kronor i år. Det motsvarar lönerna för 25 000 lärare eller 30 000 undersköterskor. Det är ju personer som verkligen behövs – vi behöver fler anställda i välfärden, inte färre. Dessutom är det så att många tvingas stressa så mycket i välfärdsjobben att de blir sjuka.

Vi behöver mer resurser, inte mindre, så varför gör ni så enorma besparingar i ert budgetalternativ, Emil Källström?

Anf. 63 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Fru talman! En sådan rapsodi av medvetna missförstånd har jag nog inte hört sedan förra gången Ulla Andersson och jag hade ett replikskifte med varandra.

Det jag menar när jag talar om strukturreformer är samhällsförändringar som innebär att de människor som i dag inte kommer in på arbetsmarknaden utan tvingas förlita sig på låga bidrag får sitt första jobb och kan göra lönekarriär. Oavsett modell och oavsett vilka verktyg man nyttjar för att människor ska gå från försörjningsstöd till en väg in i arbete handlar det om att den disponibla inkomsten mer eller mindre fördubblas över en natt. Jag tycker att det är bra. Jag tycker att det är bra för barnfamiljer och unga, inte minst för barn till nyanlända som när de själva går till skolan får se mamma och pappa

gå till jobbet snarare än att vara kvar hemma. Jag tycker att det är en varm och människovänlig politik.

Jag ser en bostadsmarknad där människor inte kommer in i sitt första egna, riktiga boende. Inte minst hyresmarknaden har helt havererat, inte bara i Stockholm. På allt större delar av den svenska bostadsmarknaden är det uppochnedvända världen. Vill man ha en bostad fort – ja, då får man köpa. Har man tid att vänta i år eller decennier kan man sikta in sig på en hyresrätt. Det måste reformeras. Vi måste reformera bostadsmarknaden, inte minst för att rädda hyresrätten som boendeform.

Slutligen var frågan varför jag drar ned så mycket på en massa olika verksamheter; jag har inte tid att nämna alla. Det vi gör är ju att prioritera. Vi prioriterar kommunernas och landstingens generella statsbidrag, dem man själv kan nyttja. Det är sant att vi drar ned på ett antal av Ulla Anderssons specialdestinerade bidrag som vi ser leder till ineffektivitet.

Ulla Andersson vill höja skatten på allt som rör sig. Jag undrar: Vilken är din drömnivå för skattetrycket, Ulla Andersson? Hur mycket ska svenska folket och svenska företag betala i skatt när Vänsterpartiet får sin vilja igenom?

Anf. 64 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! Det är rätt fascinerande att lyssna på Emil Källström. Han vill rädda hyresrätten genom att införa marknadshyror. Att bostadsbyggandet viker i dag handlar ju om att man bygger för dyrt.

Människor har inte råd att bo där. Då vill ni ta bort investeringsstöden och införa marknadshyror, Emil Källström.

Min fråga handlar om besparingarna i välfärden. Ni drar ned på välfärden med 9 miljarder i statsbidrag. Till det kommer ytterligare 3 miljarder i minskade skatteintäkter, det vill säga totalt 12 miljarder. Det motsvarar 30 000 undersköterskelöner. Det är enormt stora besparingar, Emil Källström. Inser ni inte vilka oerhörda konsekvenser det skulle få? Man har ju för tuffa arbetsvillkor i dag; man går på knäna. Då kommer ni och säger: Hallå där – vi vill spara ännu mer på er än vad som hittills har gjorts!

Vi behöver mer resurser till välfärden, inte mindre. Men det är ju så att ni alltid prioriterar sänkta skatter framför välfärden, framför sjukas och arbetslösas ekonomiska trygghet och framför bostadsbyggande.

Anf. 65 EMIL KÄLLSTRÖM (C) replik:
Fru talman! Jag noterar att jag inte fick något svar på frågan hur högt skattetrycket egentligen blir när Vänsterpartiet får igenom sina höjningar på allt som rör sig – folk och företag. Det kanske är så att den siffran finns men är alltför skräckinjagande att tala om, och är det så förstår jag varför Ulla Andersson smusslar med målet med sina många skattehöjningar.

Låt mig berätta vad jag eftersträvar när det gäller kommunernas resurser till välfärden. Under Alliansens tid vid makten fick min hemkommun Örnsköldsvik 20 procent mer i resurser från människor som jobbade och betalade skatt. Detta skedde under en tid med mycket låg inflation och en befolkningstillväxt som inte var i närheten av de siffrorna. Detta grundar sig på en jobbpolitik som innebar att fler fick ett jobb att gå till och att fler betalade in pengar till välfärden. Det är så mitt och Centerpartiets erbjudande ser ut: en jobbpolitik som leder till att det blir mer resurser till välfärden.

Ulla Andersson vill beskatta allt som rör sig och dela ut pengar här och nu. Jag vill jobba långsiktigt.

Anf. 66 ULLA ANDERSSON (V):
Fru talman! Under den borgerliga regeringen sjönk skatteintäkterna per capita och i förhållande till prisutvecklingen med 5 procent – ungefär 9 000 kronor per person. Det har självklart stor betydelse för vilka förutsättningar landet får för att hålla ihop och för vilka satsningar man gör på välfärden.

Vänsterpartiet har under den här mandatperioden tagit ett stort ansvar för att landet ska kunna styras. När vi har valt att budgetförhandla med regeringen har vi gjort det i syfte att öka den ekonomiska jämlikheten samt stärka välfärden och de gemensamma investeringarna för att pressa ned arbetslösheten och hålla ihop samhället.

För oss har det varit viktigt att den ensamstående mamman ska kunna känna att hon har fått det ekonomiskt bättre och att föräldrar inte ska behöva välja mellan att betala hyran och att köpa glasögon eller medicin till sina barn. Därför har underhållsstödet höjts i tre omgångar, och avgiftsfria mediciner för barn har införts liksom glasögonbidrag för barn och unga. Studenter ska kunna känna ekonomisk trygghet, och fler från studieovana hem ska vilja studera vidare. Därför kommer studiemedlet att i augusti höjas med 300 kronor per månad.

Vi har jobbat för att bygga ut välfärden för att den ska omsluta nya områden. Under alltför många år har människor nämligen fått höra att det bara går att skära ned. Därför har vi satsat på att unga upp till 23 år ska ha avgiftsfri tandvård. Mammografi och cellprovsscreening ska vara avgiftsfri, för ingen ska behöva missa en cancertumör för att plånboken är tom. Vi har satsat på avgiftsfria läkarbesök för äldre i öppenvården, och vi har fått igenom den historiskt sett största satsningen på välfärden genom de 10 så kallade välfärdsmiljarderna. Förlossningsvården har stärkts, och sjukvården har tillförts stora resurser. I år kommer 2 miljarder till förbättrade arbetsvillkor i sjukvården.

Vi har jobbat för omfördelning och tagit några myrsteg framåt. Fler får i dag betala statlig inkomstskatt. Det utjämnar inkomstklyftor samtidigt som välfärden tillförs mer resurser. Jobbskatteavdraget fasas ut från 50 000 kronor, till borgarnas stora fasa. Långtidssjuka har fått sänkt skatt, och avdragsrätten för fackföreningsavgiften har återinförts. Därmed har miljoner löntagare fått sänkt skatt, men framför allt möjliggörs en stärkt facklig organisering. Och det behövs ju när starka krafter – borgarna och Sverigedemokraterna tillsammans med Svenskt Näringsliv – rör sig framåt i syfte att försämra LAS och sänka folks löner.

I den svenska modellen är inkomstbortfallsprincipen central. Om du har oturen att bli sjuk eller arbetslös ska du inte behöva förändra hela livet ekonomiskt. Du ska kunna känna ekonomisk trygghet. Därför har det varit viktigt för oss att taken i sjukförsäkringen höjs, liksom golvet och taken i arbetslöshetsförsäkringen – inte minst efter borgarnas stora sänkningar. Folk ska inte behöva försäkra sig vid sidan om de gemensamma trygghetssystemen; då slås den svenska modellen sönder. Vi hade gärna sett fler höjningar av taken, men vi har tyvärr inte fått regeringen med oss i det då den inte har velat finansiera sådana reformer.

I förhandlingarna om vårändringsbudgeten har det varit viktigt för oss att låta metoo slå igenom. Metoo rullade fram och berörde oss alla. Plötsligt synliggjordes de erfarenheter vi kvinnor och flickor har levt

med i hela våra liv. Kraften i dessa upprop och berättelser måste leda till förändring. Flickors och kvinnors kroppar är just deras kroppar, och dem ska ingen annan ha rätt till – eller anse sig ha rätt till. Där har alla partier som står för alla människors lika värde ett ansvar att ta. Nu tillförs 170 miljoner till sju metooreformer. Pengarna kommer bland annat att gå till förbättrad sex- och samlevnadsundervisning i skolan, en ny satsning på kvinno- och tjejjourer, utbildningsinsatser för rätts- väsendet, en informationskampanj om samtyckeslagstiftningen, kompetensutveckling för regionala skyddsombud och förstärkta resurser till Arbetsmiljöverket.

Men det behövs mycket mer. Det behövs tryggare arbetsvillkor, delad föräldraförsäkring och rätt till hel- tid. Kvinnors arbete måste uppvärderas och få det värde som det egentligen borde ha. Pensionssystemet behöver göras om, och fler måste säga ifrån när kvinnor och flickor kränks och utsätts för sexuella trakasserier.

Fru talman! Varje ung människa måste kunna känna hopp och framtidstro. Alltför ofta i den politiska debatten får de i stället framstå som problem, särskilt om de bor i utsatta förorter.

Fler poliser, hårdare tag och mer batonger är det som hörs mest. Visst kan det behövas fler och mer närvarande poliser, men det behövs framför allt satsningar på arbete, bostäder, utbildning och rikare fritid. Där har Vänsterpartiets rättvisemiljarder stor betydelse. Nu tillförs också mer pengar till utökade öppettider på fritidsgårdar, till ungas idrotts- och kulturaktiviteter samt till 10 000 fler sommarjobb.
Att bli sedd, att få känna sig betydelsefull, att vara med och ta ansvar och att tjäna egna pengar har självklart stor betydelse för var och en av oss, inte minst för unga människor. Ens liv ska inte tillåtas att avgöras av föräldrarnas bakgrund, utbildning, ekonomi eller kontakter.

Fru talman! Jag skulle kunna stå här länge och berätta om alla viktiga reformer som vi har fått igenom under denna mandatperiod och hur de har påverkat livet för många människor – det gäller till exempel kör-kortslån och satsningar mot psykisk ohälsa bland unga. Men det tänker jag inte göra. De 90 reformer som vi har fått igenom talar sitt tydliga språk. Vill man bekämpa ojämlikhet och öka tryggheten och tilliten i samhället gör man det bäst med oss.

Tittar man på inkomstfördelningen när det gäller dessa reformer ser man att det framför allt är människor med låg eller medelhög inkomst som har fått ett förbättrat ekonomiskt utfall medan de som har det bäst ställt har fått betala. Så bör ju vänsterpolitik se ut.

Men visst: Vi hade velat göra väldigt mycket mer. Något är ju fel när huvuddragen i borgarnas skattepolitik ligger kvar. Av EU:s 15 kärn-länder är Sverige numera det land vars skattesystem är minst omför-delande mellan hög- och låginkomsttagare.

Kapitalinkomster utgör en allt större andel av orsakerna till de växande inkomstskillnaderna. Under 2016 utgjorde kapitalinkomsterna 376 miljarder kronor – av dessa gick hälften till den rikaste procenten. Om vi skulle slå ut det på var och en av oss vuxna i befolkningen skulle det bli 25 000 kronor per person.

Hur resurser fördelas och används i ett samhälle eller i en ekonomi har självklart en helt avgörande betydelse för allas vår framtid. Investerar vi dem i utbildning, vård, bostäder och infrastruktur, eller går de till enskild konsumtion eller spekulation?

Därför hade det varit bra att införa en progressiv kapitalbeskattning eller en förmögenhetsskatt. Jämlikhet har ju ett ekonomiskt och ett

samhälleligt värde i sig, och så länge detta inte görs kommer de ekonomiska klyftorna att växa. Här har vi inte fått med oss regeringen.
Här finns det nu ett vägval att göra inför valet: Antingen stärker man välfärden och den ekonomiska jämlikheten med oss eller så går man högerut.

Och hur blir det då? Jo, med Centern kan man göra enorma besparingar i välfärden – de sparar nämligen mest av samtliga borgerliga partier på kommunsektorn. Med Liberalernas fördelningspolitik kan man dessutom få en omvänd fördelning från fattig till rik, eftersom de ger lika mycket till de 10 procent som har högst inkomster som de ger till de övriga 90 procenten av befolkningen. De ger också dubbelt så mycket till män som till kvinnor.

Med Centern och Liberalerna kan man riva upp LAS, höja hyror och sänka folks löner. Man kan dessutom krydda detta med besparingar på sjuka och arbetslösa.

Det är ett val att göra. För oss är valet enkelt: Vi vill se ekonomisk jämlikhet, stärkt välfärd, omfördel- ning, gemensamma investeringar, stärkt anställningstrygghet och förbättrade arbetsvillkor. Det är så vi byg- ger ett land som håller ihop. Det är det man får med Vänsterpartiet – hederlig vänsterpolitik, helt enkelt.

Anf. 67 MATS PERSSON (L) replik:
Fru talman! Jag tror att vi var många som hoppade till i våra bänkar när du, Ulla Andersson, med sådan glädje beskrev hur du har tagit initiativ till – och fått igenom – att fler människor nu betalar statlig inkomstskatt. Du beskrev det sedan som att det handlar om bankdirektörer, men i själva verket handlar det ju om barnmorskor och välutbildade människor som ofta job- bar inom vård, skola och omsorg.

Ni har höjt skatten för hundratusentals vanliga svenskar, ofta personer med akademisk utbildning. Det är jättemärkligt, för Sverige är ett land där utbildning lönar sig väldigt dåligt. När organisationen Saco har gjort mätningar gällande ett antal utbildningar och kollat om det lönar sig att utbilda sig i Sverige har mätningarna visat att det inte lönar sig att utbilda sig när det gäller en majoritet av de utbildningar som man tittat på. Det lönar sig inte att gå på universitet i tre, fyra eller fem år och ta studielån.

Är detta rimligt? Vill vi ha ett samhälle där utbildning, flit och ansvar inte lönar sig? Det är klart att vi inte vill!

Ulla Andersson målar upp detta som en bild av klyftor och att det skulle handla om att hon med detta vill minska klyftorna i samhället. Men problemet är väl inte att vi i Sverige har Zlatan Ibrahimović, som tjänar 200 miljoner om året när han spelar i Manchester United? Det är väl inte detta som är problemet? Problemet är att vi har människor som inte har ett jobb och som inte är en del av arbetsplatsens gemenskap – människor som har små ekonomiska marginaler, som inte kommer in på arbetsmarknaden och som inte kan försörja sig själva.

Problemet är också att klyftan mellan den som har arbete och den som inte har arbete har blivit tydligare. Det är ju detta problem vi ska lösa! Vi ska inte höja skatten för barnmorskor.

Ulla Andersson: Är det rimligt att utbildning inte lönar sig i Sverige?

Anf. 68 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! Just för att vi vill sänka arbetslösheten satsar vi på offentliga investeringar. Det är mycket mer ekonomiskt effektivt än skattesänkningar – det visar forskningen, och det visar verkligheten. Men jag är mycket väl medveten om att detta är en bild som Liberalerna inte delar. Jag skulle också tro att det är just därför som er fördelningspolitik – där de rikaste 10 procenten får lika mycket som den övriga befolkningen – ser ut som den gör.

Att utbildning inte skulle löna sig är väl ändå en sanning med modifikation, Mats Persson? Människor med högre utbildning lever längre och har bättre hälsa samt större påverkan på samhällsutvecklingen och på den politiska debatten.

Självklart är det väldigt viktigt att vi framöver satsar resurser för att göra så att fler kan utbilda sig längre om man så vill. Det är bland annat därför vi höjer studiemedlen. Det är också därför vi satsar mer på välfärden i stället för att spara på den.

Men det är också så, Mats Persson, att även de som har högre utbildning kan jobba så att de blir sjuka. Människor sliter helt enkelt ut sig. Det kan vara undersköterskor, det kan vara barnmorskor och det kan vara sjuksköterskor. Alla jag har träffat hittills säger att de gärna skulle vilja ha fler arbetskamrater och att stressen är för påtaglig. Jag har inte hört någon som säger att sjukförsäkringen är för trygg eller att välfärden behöver mindre resurser.

Så jag skulle vilja fråga dig, Mats Persson: Varför sparar ni så mycket på sjuka och arbetslösa? Varför är detta prioriterat?

Du pratar om barnmorskor som skulle få högre inkomstskatt. Jag har tittat på lönerna – medellönen för barnmorskor är inte i nivå med medellönen för dem som betalar den lägsta nivån på statlig inkomstskatt utan ganska långt därifrån. Likadant är det för poliser och sjuksköterskor, men jag skulle gärna vilja höja deras löner.

Anf. 69 MATS PERSSON (L) replik:
Fru talman! Det blir väldigt tydligt att det här handlar om ideologi. Det är inte jag som påstår att utbildning inte lönar sig i Sverige, utan det är Saco, den fackliga organisationen, som visar det i sina rapporter. Då säger Ulla Andersson: Det där tror inte jag på. Jag tror att man som politiker ska akta sig för det där, för det visar att det handlar väldigt mycket om ideologi och ingenting annat.

Det är uppenbart att det lönar sig dåligt att utbilda sig i Sverige, ofta till kvinnodominerade akademikeryrken. Arbetsterapeuter och barnmorskor är två exempel.

Det ni gör nu är att höja skatten så att sex av tio barnmorskor i år kommer att passera gränsen för statlig inkomstskatt. Det är inte rimligt. Det ska löna sig att utbilda sig, och det ska löna sig att arbeta. Vilket samhällsproblem vill ni egentligen lösa när ni höjer skatten för barnmorskor? Vad har de gjort dig, Ulla Andersson, när du höjer skatten och gör det mindre lönsamt att utbilda sig? Det är ju helt obegripligt.

Anf. 70 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! Jo, vi vill anställa fler barnmorskor. Det behövs. Vi vill satsa mer på förlossningsvården och på fler anställda inom sjukvård, polis och skola. Vi vill inte genomföra stora besparingar i välfärden.

Det är så, Mats Persson, att har man högre utbildning lever man längre, har bättre hälsa, större påverkan på samhällsutvecklingen och också högre inkomst, så det är väl klart att det lönar sig att utbilda sig. Man får bättre pension, och man bättre ersättningar från till exempel sjukförsäkringen om man har oturen att bli sjuk.

Jag tycker att vi ska satsa på att förbättra arbetsvillkoren och höja folks löner, för jag skulle vilja att barnmorskor, poliser och sjuksköterskor fick betydligt högre löner än vad de har, men även undersköterskor och barnskötare. Det är så vi räddar välfärden i framtiden, genom att anställa fler och förbättra arbetsvillkoren. Och det finansierar vi genom skatteintäkter.

Anf. 71 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Fru talman! Ulla Andersson säger sig ofta värna de äldre i samhället. Samtidigt är hon tillsammans med regeringen ansvarig för en politik som jag inte tycker ser de äldres behov av äldreboende och inte minst platser på särskilt boende.

Många vill flytta men får leva kvar i ensamhet och osäkerhet hemma utan socialt umgänge, kanske utan adekvat vård, med oro för att ramla och slå sig utan att någon vet om det och så vidare.

Bristen på äldreboenden har tilltagit under mandatperioden. Det är nu 125 kommuner som anger att de har brist på äldreboenden mot 77 i början av mandatperioden. Förra året var det 4 646 personer som efter att de hade fått ett beslut om äldreboende inte fick komma dit förrän efter tre månader, och i vissa kommuner får man vänta i nästan ett år efter att man har fått beslut om en plats.

Det här gör också att de demenssjuka hinner bli allt sjukare innan de får en plats. De hinner drabbas av många problem med hälsan när de egentligen borde vara på en plats i särskilt boende. Detta gör mig bekymrad. Jag tycker att ni har misslyckats med att lösa det här problemet, som i stället har tilltagit under er tid i maktens korridorer. Jag blir också orolig när Socialstyrelsen nu larmar om att det råder stor brist på kompetens och kunskap om demenssjukdomar inom hemtjänsten. Ni var ju med och lade ned Alliansens utbildningssatsning för personal inom äldreomsorgen.

Min fråga är: Om vi är överens om att det råder stor brist på äldreboenden, varför är då Ulla Andersson så angelägen om att lägga ned 23 000 platser på äldreboenden som drivs av privata ägare? Är det inte rimligt att det lägga det ideologiskt motiverade kravet åt sidan när vi har den här stora bristen?

Anf. 72 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! Jag skulle vilja vända på frågeställningen och fråga varför Jakob Forssmed vill att skatte-pengarna ska gå till stora privata vinstuttag i stället för fler äldreboendeplatser inom äldreomsorgen. Det är nämligen det som faktiskt händer. I de vinstdrivande bolagen är det en enorm avkastning på det operativa kapitalet, 47 procent jämfört med 10 procent i övriga tjänstesektorn, så det är självklart att väldigt mycket av de skattepengar vi betalar går till annat än det som de är avsedda för.

Vi har varit med och fått igenom historiskt stora satsningar på välfärden, mycket större än under er tid vid makten, då antalet anställda inom välfärden faktiskt sjönk. Vi satsar 10 välfärdsmiljarder, varav 2 miljarder till äldreomsorgen. Dessutom finns det ett investeringsstöd för byggande av fler äldreboendeplatser.

Jag är också orolig för äldreomsorgen. Det behöver anställas fler undersköterskor. Vi behöver, precis som Jakob Forssmed tar upp, satsa mer på utbildning och fortbildning. Vi behöver förbättra arbetsvillkoren och lönerna. Det behövs förstärkta välfärdsmiljarder de kommande åren. Det kommer helt enkelt att vara avgörande för hur vi lyckas hålla ihop samhället. Därför vill jag inte sänka skatter, som Jakob Forssmed verkar tycka vara lösningen.

Jag får det inte att gå ihop hur sänkta skatter ska finansiera fler platser på äldreboenden, mer utbildning inom demensvård och fler undersköterskor. Men det kanske Jakob Forssmed kan förklara för mig.

Anf. 73 JAKOB FORSSMED (KD) replik:
Fru talman! Först och främst måste man prioritera väldigt hårt om man ska klara att sänka skatten på arbete och samtidigt göra stora välfärdssatsningar. Vi kristdemokrater lägger ju mer på vården och omsorgen än vad Ulla Anderssons parti gör, trots att vi sänker skatten på arbete. Vi höjer också en del skatter på miljöförstöring och konsumtion för att klara av de här satsningarna.

Jag kanske inte ska vara så förvånad, men det är ju uppenbart att Ulla Anderssons omsorg om de äldre på de 23 000 äldreboendeplatserna inte sträcker sig längre än att hon är beredd att använda dem i sin kamp för att få bort mångfald och valfrihet från äldreomsorgen.

Mitt skäl till att jag vill ha alternativ inom äldreomsorgen är att också äldre personer, som befinner sig i en skör situation, ska kunna välja bort det som inte fungerar. Den möjligheten vill inte Ulla Andersson ge de äldre. Hon vill dessutom ta ifrån dem deras äldreboendeplats, där de kanske känner sig tryggare än vad de gjort någon annanstans.

Anf. 74 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! I äldreomsorgen är det riskkapitalbolag som är de stora dominanta aktörerna; de har över 50 procent av de privata verksamheterna. Det säger något – man är där för att tjäna pengar.

Vi vill också ha mångfald, och det är just därför vi vill begränsa möjligheterna för till exempel riskkapita-lister att vara i äldreomsorgen. Vi vill att det ska vara seriösa aktörer som är där för de äldres egen skull, för att man vill någonting med verksamheten. Alla som är där för äldreomsorgens skull kommer att kunna fort-sätta att vara kvar.

Jakob Forssmed talar om att man ska prioritera väldigt hårt för att kunna sänka skatter och satsa på välfärden. Men i era samlade budgetalternativ från den borgerliga sidan, Jakob Forssmed, är det som ni prioriterar väldigt starkt enorma besparingar på sjuka och arbetlösa, och även dessa människor har barn. Hur ska deras uppväxtvillkor påverkas om deras mammor och pappor ska få sin ekonomiska situation så kraftigt försämrad? (Applåder)

Anf. 75 MATS PERSSON (L):
Fru talman! Sverige är på många sätt ett fantastiskt land. Jag hör till dem som verkligen tror på Sverige. Jag tror att vi kan skapa ett samhälle där driftiga företagare skapar nya jobb och jämlikheten ökar genom att skolan fungerar och att vi kan skapa ett hållbart samhälle genom att klimatutsläppen minskar – ett samhälle som håller ihop. Men för att göra detta behöver vi ha rätt verklighetsbild. Därför blir jag väldigt orolig när jag hör hur regeringen skönmålar hur Sverige går. Det finns alltid en risk att man som oppositionspolitiker svartmålar, att man målar allting med svarta penseldrag, men jag tänker inte göra det.

Sverige är ett bra land, ett fantastiskt land. Men det finns gott om samhällsproblem att ta itu med. Var sjätte ungdom lämnar grundskolan utan att vara gymnasiebehörig. Bidragsberoendet fördjupas när människor fastnar i bidragsberoende år efter år. Sysslolösheten är i sin tur grogrunden för de kriminella gäng som stärker sin närvaro i våra utsatta förorter, som förpestar med sin närvaro i de utsatta förorterna. Att polistätheten är den lägsta sedan 2007 visar på allvaret i frågan.

Vårdköerna växer, och det blir allt svårare att komma i kontakt med vårdcentralen.

Vi ser att välfärdsstaten och rättsstaten inte fungerar, och då utmanas vårt samhällskontrakt.

Fru talman! Vad får vi egentligen för våra skattepengar, frågade en medborgare mig nyligen. Sverige har världens högsta marginalskatter på arbete, men vi har inte världens bästa välfärd. Min slutsats är att Sverige inte behöver höjda skatter utan fler skattebetalare, och ska vi få fler skattebetalare måste vi börja med att investera i att bygga Sverige starkt både nu och på längre sikt.

Fru talman! Det handlar om skolan. Att var sjätte elev lämnar grundskolan utan att vara behörig till gymnasiet är en historiskt hög siffra. Var sjätte elev! Det är en del av ett samhälle där klyftorna växer, inte minst mellan den som får stöd i skolan hemifrån och den som lämnar skolan på eftermiddagen för att stötta sina föräldrar hemma.

När detta dras till sin spets ser vi framväxten av en ny underklass. Det skapar en grogrund för ett samhälle som slits isär och en växande kriminalitet. Vi får ett samhälle där det blir viktigare varifrån du kommer än vart du är på väg.

Det är motsatsen till den liberala visionen om samhället. Din framtid ska inte avgöras av din bakgrund; varifrån du kommer ska betyda mindre än vart du är på väg.

Fru talman! Det är beklämmande att se att trots att var sjätte elev lämnar grundskolan utan att vara gymnasiebehörig är det en total avsaknad av satsningar på skolan i den budget som ligger på riksdagens bord. Det är till och med så att det läggs lika mycket pengar på elbåtmotorer som på skolan. Det är löjeväckande, men också oroväckande eftersom det sänder en tydlig signal om att skolans problem inte tas på allvar.

Jag ser framför mig att svensk skola behöver rejäla reformer för kunskap och studiero och för att höja läraryrkets status så att fler elever vill bli lärare. Liberalerna satsar på förlängd skolplikt för nyanlända och fler förstelärare i utanförskapsområden. Vi sätter fokus på ordning och reda, och vi prioriterar lärarna. Vi vet att klassresan börjar i klassrummet och att kunskap är makt.

Fru talman! Det växer fram en ny arbetslöshet i Sverige. Mitt i högkonjunkturen är antalet utsatta på svensk arbetsmarknad 300 000. Vi ser ökade klyftor mellan den som har ett arbete och den som står utanför och inte får ta del av en arbetsplatsgemenskap.

Vi ser att bidragsberoendet fördjupas. Två av tre är fortfarande bidragsberoende fyra år efter att de först fått socialbidrag. När sysslolösheten biter sig fast släcks hoppet om en bättre framtid, och när bidragsberoendet går i arv i flera generationer framåt blir Sverige svagare.
Detta blir inte minst tydligt i våra invandrartäta förorter, där sysslolösheten breder ut sig. Det blir en grogrund för religiös extremism, och

här hämtar de kriminella gängen hämtar sin näring. När det är högkonjunktur i Sverige är det inte högkonjunktur i Rinkeby, Rosengård eller Biskopsgården.

Det gäller att skapa en arbetsmarknad där alla behövs och där det finns fler enkla riktiga jobb för dem som i dag står utanför. Vi ska ha höga förväntningar på människor. Alla kan och ska bidra, och den som lever på bidrag ska utföra en praktik eller insats för att få bidrag. Det är en politik som lyfter människor och som också lyfter Sverige.

Fru talman! Utbildning ska löna sig. Liberalerna står upp för det strävsamma Sverige. Utbildning, ansvarstagande och flit ska löna sig i ett samhälle. Så är det inte i dagens Sverige. För många är det en dålig ekonomisk affär att välja att lägga tre, fyra eller fem år av sitt liv på att utbilda sig och leva på studielån. Det är helt orimligt.

En liberal rättvisesyn handlar om att alla ska ha samma förutsättningar men också om att utbildning, strävsamhet och flit ska löna sig.

Fru talman! Hur ska vi ha råd med vår gemensamma välfärd? Det är en fråga som många människor som jag träffar ställer sig. I debatten målar finansminister Magdalena Andersson upp det som att alla pengar som används i Sverige går till rimliga och produktiva saker. Så är det inte. Regeringen lägger pengar på en lång rad saker som inte löser några samhällsproblem.

Låt mig ta några exempel. För det första bygger man ut Arbetsförmedlingen. Arbetsmarknadspolitiken får 80 miljarder kronor, vilket är dubbelt så mycket som det svenska försvaret. Man bygger ut i en högkonjunktur.

För det andra ger man bidrag till byggherrar för att bygga bostäder, trots att det är högkonjunktur och bostäderna byggs ändå.

För det tredje har man en plakatpolitik som sätter signalpolitiken före det som faktiskt ger resultat. Det tydligaste exemplet är att man ger en särskild bonus till den som köper en elcykel. Jag är själv en cyklande människa som cyklar mer än jag kör bil, men, med all respekt, subventioner till elcyklar löser inte den gemensamma globala klimatproblematiken. Den kan vi enbart lösa med en europeisk koldioxidskatt och gemensamma ansträngningar.

Fru talman! Jag hör till dem som menar att de reformer vi gör de kommande åren måste vara fullt finansierade. Om man inte vågar göra denna prioritering och inte vågar dra ned på de utgifter jag här redogjorde för kommer vi framöver att se höjda skatter.

Fru talman! Magdalena Andersson kommer att höja skatten de kommande åren, men Sverige behöver inte högre skatter utan fler skattebetalare.

Fru talman! Det finns en risk att högkonjunkturen skymmer sikten, men snart kommer lågkonjunkturen. Varje dag känner svenska företag av den mördande konkurrensen från kineser, amerikaner och tyskar. Det den svenska företagaren vet är att han eller hon måste vara lite bättre än sin tyska eller amerikanska konkurrent.

Precis samma förhållningssätt bör prägla den ekonomiska politiken i Sverige. Vi är en liten, öppen ekonomi i norra Europas utkanter som behöver ha bättre ekonomiska villkor än våra konkurrentländer. Vi ska inte ha högre skatter än vad de har. Det ska vara mer attraktivt att vara företagare i Sverige. Det ska vara mer attraktivt att förlägga sitt

huvudkontor i Sverige och inte som nu när Nordea lämnar Sverige och Spotify väljer att noteras på den amerikanska börsen. Det är tecken på att Sverige inte har bättre ekonomiska villkor än andra länder.

Fru talman! Allra sist: Liberalerna sätter skolan först. Ska vi göra Sverige starkare i framtiden och bygga ett jämlikt samhälle som håller ihop och där vi också i framtiden har de skarpaste företagarna måste skolan fungera. I vår budgetmotion prioriterar vi skolan. Vi prioriterar kunskap och studiero och att höja läraryrkets status. När skolan fungerar, fungerar Sverige. (Applåder)

Anf. 76 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! För fyra år sedan bytte vi inriktning på den svenska politiken, bort från orättvisa skattesänkningar till investeringar i samhällsbygget. Vi gör nu en kraftsamling för att göra samhället bättre tillsammans, och det är vårt vägval.

Med Miljöpartiet i regeringen har Sverige fått en tuffare klimatpolitik och tagit stora kliv för att nå klimatmålen. I höstas presenterade vi den största miljöbudgeten någonsin med rekordmånga satsningar på klimatet och miljön. Med vårbudgeten satsar vi ännu mer på miljön och klimatet.

Efter fyra år i regeringen har Miljöpartiet sett till att Sverige har infört världens mest ambitiösa klimatlag, tagit internationellt ledarskap för att haven ska bli renare och ändrat riktning så att industrin går åt ett mer hållbart håll. Vi har också gjort så att fler kan resa mer fossilfritt och välja att pryda sina tak med solceller. Dessutom kan fler välja cykeln framför bilen med vår, märk väl, hyllade elcykelpremie.
Jag ska inte bara prata om miljö och klimat, för det handlar också om riktningen för politiken på andra sätt. För oss är valet enkelt. Ska vi gå framåt tillsammans, eller ska vi gå tillbaka till sänkta skatter och växande klyftor?

Fördelningspolitik med en social hållbarhet är viktigt för Miljöpartiet. Det är en fråga som är viktig också för många som kallar sig socialliberaler. I Liberalernas senaste budgetar föreslås dock en synnerligen dålig fördelningspolitik. De stora satsningarna ligger på skattesänkningar just för dem med högst inkomster.

Min fråga till Mats Persson är: Känner du dig nöjd med att den liberala politiken ökar de ekonomiska skillnaderna kraftigt och att Liberalernas politik gynnar män mer än kvinnor?

Anf. 77 MATS PERSSON (L) replik:
Fru talman! Jag skäms inte över att vi i vår budget tydligt säger att utbildning ska löna sig. Det är en princip som jag vill stå upp för, och den syns i det budgetalternativ som Liberalerna har lagt på riksdagens bord. Det är en viktig inriktning för Sverige.

Astras chef och ledning säger till exempel: När vi ska rekrytera folk från andra länder till Sverige säger de att det inte direkt är våra skatter som gör att de vill flytta hit, även om Sverige har rent vatten och bra barnomsorg.

Det är klart att skatterna är ett problem för svenska företag, och framför allt gör de att utbildning lönar sig dåligt.

Vi sänker skatten i vår budget också för dem som har lägst inkomster och för dem som går från bidrag till arbete. Vi har en politik som är mycket inriktad på att minska de ökade klyftorna. Den stora klyftan i det svenska samhället handlar inte om att barnmorskor ska ha högre

skatt utan om att det finns en klyfta finns mellan den som har arbete och den som inte har det.

När man lyssnar på er i Miljöpartiet nuförtiden påminns man om att det fanns en tid då ni inte lät som socialdemokrater. Med all respekt, men retoriken är otroligt vänsterinriktad, vilket bekymrar mig. Vad hände med synen på småföretag? Vad hände med synen på valfrihet? Vad hände med synen på att tro på att företagare bygger Sverige? Man hör ingenting om det längre.

När du kritiserar vår budget och säger att den inte har någon miljöpolitik blir jag mycket bekymrad. Jag tror att ni och vi vill samma sak men har lite olika sätt att göra det på. Liberalerna tror på principen att förorenaren ska betala, och därför har vi en grön skatteväxling i vår budget. Vi höjer miljöskatterna, och vi sänker skatten på arbete.

Vi tror däremot inte på plakatpolitik. Vi tror inte på riktade subventioner till det som politiken tror ska ge effekt. Vi tror inte på detta. Ibland gör man olika bedömningar i politiken, men försök inte ge en bild av att vi inte värnar miljön! Vi är otroligt aktiva i klimatfrågan.

Anf. 78 JANINE ALM ERICSON (MP) replik:
Fru talman! Jag tror inte att jag försökte ge någon bild alls av Liberalernas miljöpolitik just nu. Den kan vi återkomma till.

Angående att Liberalerna och Mats Persson inte tror att våra miljöförslag leder fram till det som vi säger kan vi lyssna på till exempel Naturvårdsverket, som säger att det är dessa åtgärder som kommer att sluta det klimatgap som alliansregeringen lämnade efter sig. Men jag ser fram emot Liberalernas offensiva miljöförslag.

Jag tänkte också kommentera att Mats Persson ofta använder ordet flit – att det ska löna sig att vara flitig. Jag tycker att detta visar en människosyn som jag inte delar: att man tycker att den som går på universitetet är mer flitig än den som är lokalvårdare och försöker skaffa ett jobb och försörja sina barn.

Jag märker att Mats Persson inte svarade på frågan om han gillar sin ekonomiska politik, som ökar skillnaderna i samhället och som ger män betydligt mer än kvinnor.

Anf. 79 MATS PERSSON (L) replik:
Fru talman! Då får jag vara jättetydlig, även om jag tyckte att jag svarade mycket tydligt. Jag är otroligt stolt över vår ekonomiska politik, för den säger att utbildning ska löna sig. Det är en princip som jag tycker är viktig att stå upp för.

Miljöpartiet hade synpunkter på ordet flit. Jag tycker att känns väldigt tråkigt när man i debatter medvetet missförstår intentionen, som om jag vore en ond människa. Det är klart att jag ser upp till alla människor som gör sitt bästa, oavsett om de har utbildning eller inte. Men jag tycker också att det är rimligt att en person som utbildar sig eller som blir chef på jobbet och därmed tar lite mer ansvar än andra och får mer skäll inte ska straffbeskattas för det.

Jag skäms inte alls för vår ekonomiska politik. Jag tycker att det är rimligt att utbildning ska löna sig, att den som tar ansvar ska få skörda frukterna av det och att flit ska löna sig.

Jag hoppas att vi inte behöver missförstå varandra. Jag tror att vi vill det bästa – jag hoppas det. Vi vill alla bygga samhället bra, men vi har olika tekniker och visioner för att göra det. (Applåder)

Anf. 80 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! World Economic Forum mäter konkurrenskraften i olika länder. Sedan Liberalerna lämnade regeringen har Sverige klättrat 30 placeringar – det tycker jag säger ganska mycket. Bloomberg mäter innovationskraften, och där ligger vi tvåa. Forbes mäter näringslivsklimatet, och där ligger vi i topp. Jag tänkte att det kan vara bra att upplysa Mats Persson om detta.

Mats Persson pratar om att ansvarstagande och flit ska löna sig. Sedan spar Mats Persson enorma belopp på människor som har jobbat sig sjuka och helt enkelt har jobbat så att kroppen och hjärnan har tagit slut.

Vidare säger Mats Persson att skolan ska komma först, men det stämmer ju inte. Det som kommer först i er budget, Mats Persson, är skattesänkningar. Om man tittar på hur de fördelas ser man att de 10 procent som redan har det absolut bäst får lika mycket som de övriga 90 procenten av befolkningen. Anser ni i Liberalerna att dessa 90 procent inte anstränger sig tillräckligt mycket, inte är flitiga och inte bidrar till samhällets utveckling, eftersom er fördelningspolitik ser ut på det sättet?

Är det så, Mats Persson, att män anstränger sig så mycket och är mycket mer flitiga än kvinnor, eftersom ni ger dubbelt så mycket till män som till kvinnor i er budgetpolitik? Jag skulle gärna vilja ha ett svar på detta, för jag tycker att det är mycket relevant information till medborgarna.

Mats Persson! Om ni ska sätta skolan främst måste ni lägga 20 miljarder på skolan nästa år, för det är ungefär så mycket ni sänker skatterna med.

Anf. 81 MATS PERSSON (L) replik:
Fru talman! Vi finansierar våra skattesänkningar fullt ut, bland annat i en grön skatteväxling. Vi har inte de vidlyftiga utgifter som Ulla Andersson har till exempel för Arbetsförmedlingen eller bidrag till bygg herrar. Det är därför vi kan göra den prioriteringen.

Vi sätter skolan först av en anledning. Vi gör det därför att vi tror att det bygger Sverige starkt, att det ger alla barn möjlighet att växa och att det gör att alla barn kan lära sig något i skolan, men då måste man utgå från att alla elever är olika. Det är vad vi gör i vår budget, där vi satsar på kunskap och studiero. Vi säger också tydligt att läraryrkets status måste höjas.

Ulla Andersson är arg – man känner det – över att ett parti kan lägga fram ett förslag som säger att utbildning, flit och ansvar ska löna sig. Det illustrerar skillnaden mellan en socialistisk rättvisesyn och en liberal rättvisesyn. För en socialist handlar jämlikhet alltid om att ta från de rika och ge till de fattiga och om inkomstutjämning. För en liberal handlar det om att alla ska ha samma förutsättningar men också om att den som exempelvis utbildar sig och avstår från att jobba i fyra fem år ska få skörda frukterna av det. Det är olika synsätt.

Jag tycker att det är viktigt att stå upp för synsättet att utbildning ska löna sig. Jag skäms inte det minsta för det. Innebär det att barnmorskan får lägre skatt? Innebär det att klyftorna i samhället ökar? Nej, det gör det inte, för vi gör parallella insatser som gör att den som i dag står utanför arbetsplatsens gemenskap kommer in i den. När fler människor kommer i arbete minskar klyftorna, för den största klyftan är mellan den som har arbete och den som inte har det.

Det är två helt olika ideologiska synsätt som möts här. Min intressanta fråga till Ulla Andersson blir: Var går egentligen gränsen för hur mycket skatt du vill ta ut?

Anf. 82 ULLA ANDERSSON (V) replik:
Fru talman! I vår senaste budgetmotion, innan vi började budgetförhandla, hade vi en skattekvot på 46 procent, ungefär som det var när Göran Persson regerade i det här landet. Under er regeringstid ökade de ekonomiska klyftorna mest i Sverige av alla OECD- länder. Jag tycker att det är tydligt.

För en liberal verkar det vara de 10 rikaste procenten som ska gynnas. Varför får de annars lika mycket som de övriga 90 procenten av befolkningen? Liberalerna brukar säga att de är feminister, men varför får då män dubbelt så mycket som kvinnor? Anstränger sig inte kvinnor tillräckligt mycket? Anstränger sig inte de övriga 90 procenten av befolkningen tillräckligt mycket heller eftersom de inte får samma möjlighet att ta del av Liberalernas inkomstförstärkningar?

Och nej, Mats Persson, för er kommer inte skolan först, utan för er kommer skattesänkningar först. Annars hade skolan i er budgettabell legat 20 miljarder över regeringens och Vänsterpartiets budgetalternativ, och det gör det inte.

Anf. 83 MATS PERSSON (L) replik:
Fru talman! Det är klädsamt om vi liberaler berättar om våra förslag, så kan Ulla Andersson berätta om sina förslag. Vi har den ordningen i debatten.

Då vill jag berätta att det som vi redan har gjort i vår budget är att lägga 16 miljarder mer på skolan än vad Ulla Andersson och regeringen gör. Det gör vi för att vi sätter skolan först och för att vi verkligen vill prioritera den. Vi vet nämligen att om det är någonting som ger jämlikhet i ett samhälle är det när klassresan börjar i klassrummet – det är där den börjar. Vi är tydliga med den prioriteringen. Diskriminerar vi kvinnor i vår skattepolitik? Det gör vi absolut inte. Såklart gör vi inte det. Det som det handlar om är att män i vårt samhälle tjänar mer därför att män ofta jobbar i privat sektor och därför att vi politiker har varit för dåliga på att få upp lönerna i kvinnodominerade yrken. Det vill vi göra någonting åt när vi exempelvis säger att lärarlönerna måste upp. Det är ett sätt för oss att ta vårt feministiska ansvar.

Det är mycket tydligt att vi har väldigt olika ideologiska utgångspunkter. Det vore klädsamt om man inte anklagar den andra för att vilja något illa med samhället.

Anf. 84 JAKOB FORSSMED (KD):
Fru talman! Kära åhörare! Det bekräftas med denna vårproposition att Sverige betalar ett högt pris för regeringens passiva politik. De som betalar det högsta priset är de allt fler arbetslösa som finns i utsatt ställning, som inte får en chans i en arbetsgemenskap, som inte får visa vad de går för och som inte får en chans att försörja sig själva.

De som också får betala ett högt pris är de som inte får en plats på ett äldreboende, där bristen har ökat under mandatperioden. Det är också de som är utsatta för brott, inte minst i våra förorter, och det är alla sköra personer i behov av vård som får vänta i allt längre vårdköer. Dessa personer betalar passivitetens pris, och Sverige har inte råd med en mandatperiod till med samma politik.

Vi har hört Magdalena Andersson från regeringen måla tillvaron i relativt ljusa färger. Det är inte svårt att se att konjunkturvädret är vackert och att Sveriges förutsättningar att möta också stora utmaningar i grunden är goda. Det är bra. Det handlar om hög utbildningsnivå, naturresurser, innovationer, framgångsrika företag, driftiga entreprenörer, stort engagemang i civilsamhället och många som går till jobbet i ur och skur. Arbete är grunden, skogen är vårt gröna guld och tilliten vår osynliga diamant. Stor tillit mellan människor är också samhällsekonomins dolda tillgång.

En lång högkonjunktur och Alliansens jobbreformer har dessutom fyllt Sveriges skafferi med goda råvaror. Det har varit många goda år i rad, men regeringen har förslösat högkonjunkturen. Man har haft stora resurser till sitt förfogande, men man har grävt ned talenterna. Strukturellt riktiga reformer har lyst med sin frånvaro. Denna passivitet gör nödvändiga reparationer svårare och dyrare, och den drabbar behövande här och nu.

I stället har regeringen använt våra gemensamma resurser och till och med höjt skatten på arbete, sparande, förkovran och till och med givmildhet för att kunna strössla ut ett antal reformer ur ett slags godispåse – både små- och storgodis, skulle man kunna säga.
Det är klart att en del är bra, men det finns också det som verkligen förtjänar att kritiseras: elmotorpremie, elcykelpremie – till och med jag som cyklar hela tiden tycker att det är en märklig reform – lägre moms på naturguider, gratis busskort till skolelever, fem miljardsubventioner till byggbolag som inte ens vill ha dem, gratis släktforskning, gratis entré till museer och gratis det ena och det andra.

Vi behöver i första hand rejäla reformer för bostadsmarknad, arbetsmarknad, konkurrenskraft, jobben, vården och omsorgen.

Samhällskroppen behöver näringstät och fiberrik mat, typ broccoli. Men många reformer präglas i stället av socker, gelatin, färgämnen och olika typer av E-nummer, typ hallonlakritsskallar. Det är näringsfattigt, fiberbefriat och relativt tuggmotståndssvagt, får man nog säga. Det är kanske den nya svenska modellen – tallriksmodellen. Socialdemokraterna lovade lägst arbetslöshet i Europa till 2020. Det skulle bli en guldmedalj, men vi är långt ifrån pallen, som innehas av Tjeckien, Tyskland och Malta. Sverige kommer långt ned på listan. Vi skulle halka ur det olympiska programmet om vi uppvisade sådana resultat.

Socialdemokraternas viktigaste vallöfte havererar därmed. Stefan Löfven lovade till och med att inget statsråd skulle få lägga fram ett enda förslag som inte bidrog till att nå detta mål. I vårpropositionen gör regeringen nu bedömningen att man missar detta mål. Det är naturligtvis ett enormt misslyckande, framför allt för de människor som inte får chansen i en arbetsgemenskap, som inte får vara med och bidra på en arbetsplats och som inte får chansen att försörja sig själva.

Sköra människor i behov av vård betalar också ett högt pris för regeringens passivitet. Socialdemokraterna lovade i valet 2014 en vård i absolut världsklass. Allt färre håller nu med om den beskrivningen, snart fyra år senare. En kraftigt minskande andel av de svenska patienterna tycker att sjukvårdssystemet fungerar bra. När befolkningen i elva länder får sätta betyg på kvaliteten på sjukvården hamnar Sverige näst sist bland jämförbara länder. Det är inte konstigt när regeringen har varit passiv och låtit vårdköerna växa från ca 40 000 till 90 000 personer som har fått vänta mer än 90 dagar. Vårdköerna har mer än fördubblats.

Regeringen har inte haft fokus på detta, och man har inte klarat att vända utvecklingen. I stället avskaffade man kömiljarden. Man har också infört en särskild löneskatt på äldre som arbetar.

Jag har i debatt efter debatt varnat för hur detta kommer att drabba kommuners och landstings förutsättningar att behålla nyckelpersoner – erfarna läkare, socialsekreterare, specialistsjuksköterskor och lärare som skulle kunna jobba ett par år till men som får större problem när regeringen lägger på en särskild löneskatt.
Nu – verkligen i elfte timmen – i den sista ändringsbudgeten satsar regeringen 200 miljoner i ett litet försök att stoppa detta blodflöde. För lite och för sent är ett slitet uttryck, men sällan har det varit mer passande.

På område efter område är passivitetens pris högt. Äldreboendebristen har tilltagit. Nu råder brist i 125 kommuner, jämfört med 77 år 2014. Fler äldre hamnar i ensamhet och isolering, och det får rent fysiska konsekvenser. Hälsan försämras i otrygghetens spår.

Tryggheten försämras också. Man kan av regeringens retorik tro att vi nu har tusentals fler poliser som patrullerar våra gator och torg. Men facit är att vi har 439 färre än när regeringen tillträdde. En myndighet ansvarig för lag och ordning, direkt underställd regeringen, med 439 färre poliser. Vilket misslyckande!

Jag tror att det krävs mycket mer än bara poliser för att vända trenden med ökad otrygghet. Jag tror på civilsamhället. Men jag är också övertygad om att om inte staten gör sitt, och om inte polisen kan skydda företagare och medborgare, då minskar tilliten. Om inte den som begår grova brott löper en mycket stor risk att åka fast kan vi knappast förvänta oss att civilsamhället ska orka, som de nattvandrande mammorna i Husby, Rinkeby och Gottsunda som kväll efter kväll går ut i de svenska mörka köldgraderna för att stötta och sätta gränser.

Denna passiva politik behöver ersättas av en aktiv reformagenda för Sverige för att prioritera och reformera de grundläggande välfärdsfunktionerna för att möta människors behov, för att förstärka ekonomin och för att förstärka konkurrenskraften. Det behövs reformer för att öka jobbtillväxten. Då kan också tilliten öka.

Vi har förutsättningarna: Vi har företagare och entreprenörer redo att släppa loss sin skaparkraft. Vi har dem som har kommit till vårt land och som inget hellre vill än att få bidra. Vi har föräldrar som vill det bästa för sina barn. Vi har vårdpersonal som gör enorma insatser. Vi har så många tillgångar. Och vi har en arsenal av kristdemokratiska reformer och av alliansreformer redo att sjösättas. Det är reformer för jobb, mer yrkesutbildning, skattelättnader på arbete, så att fler jobb kan växa fram, etableringsjobb där man får chansen att lära sig jobbet på jobbet med något lägre ingångslön. Vi har reformer för trygghet och fler poliser. Inträdesjobb heter det. Det är bra att ni är med där nere på alliansbänken. Vi har reformer för trygghet och fler poliser, men inte bara fler utan med bättre löner och bättre villkor och med tydligare lokal förankring.

Kristdemokraterna har reformer för familjerna. Det handlar om flexibel föräldraförsäkring, föräldrastöd och bättre ekonomi.
Inte minst har vi reformer för våra äldre. Det är rejäla förbättringar av de sämst ställda äldres ekonomi, så att de sociala behoven inte behöver prioriteras bort. Det är stöd till kommuner som bygger äldreboenden och viten till dem som bara förlänger kön. Vi ska ge makt och myndighet till alla över 85 att själva få välja när det är dags att flytta

till ett äldreboende. De ska inte vara beroende av myndigheter, utan de ska själva kunna bryta ensamhet och isolering.

Vi har reformerna för vården. Vi prioriterar mest resurser till vården och omsorgen. Men det är inte bara mer pengar, utan det är pengar för att öka kvaliteten och strukturreformer för att korta köer, för att få fram fler vårdplatser och för att bygga ut primärvården, så att vi inte behöver åka lika ofta till sjukhusens akutmottagningar och så att vården verkligen kommer de sjuka och sköra till del.

Vi vill göra detta. Vi vill lägga fram de här reformerna för att bygga ett samhälle med frihet utan egoism och med solidaritet utan socialism. Vi har klivit in förr när det har varit tomt och trött i Regeringskansliet. Vi har gjort det tillsammans med den reformkraft som stavas Alliansen. Min uppfattning, fru talman, är att denna vårproposition visar att det är dags att byta ut den här regeringen. (Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

Moderaternas vårbudgemotion 2018

Vi tror på Sverige – Moderaternas budgetmotion 2018.
Motion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M)

Motion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M) (docx, 486 kB)
Motion 2017/18:3681 av Ulf Kristersson m.fl. (M) (pdf, 591 kB)

Innehållsförteckning

1Sammanfattning.....1

2 Innehållsförteckning 3

3 Förslag till riksdagsbeslut.....6

4 Alliansens bedömning av svensk ekonomi.....7
a. Starkare internationell återhämtning 7
b. Utanförskapet biter sig fast i Sverige trots högkonjunktur 9
c. Stark konjunktur men villkoren för långsiktig tillväxt utmanas..11
5 Alliansens syn på regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken 13
a. Risker för svensk ekonomi och Sveriges statsfinanser 13
b. Ekonomisk politik som minskar sysselsättning och arbetsutbud 15
c. Politik som slår mot svensk tillväxt och jobb 19

6 Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken 21
a. Stora reformbehov i svensk ekonomi.....21
b. Centrala reformområden för Alliansen 22
c. Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser.24
d. Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden 27
e. Goda förutsättningar för fler och växande företag 29
f. En hållbar utveckling för framtiden 30
g. Stärk tryggheten 31
h. En trygg och tillgänglig välfärd 31
i. Migrationen till Sverige kräver nya reformer 33

7 Moderaternas inriktning på budgetpolitiken 35
a. Inledning.....35
b. En förlorad högkonjunktur 36
c. Finanspolitikens övergripande inriktning.....37
d. Reformer för ett starkare Sverige 38
e. Tabell över föreslagna reformer 44
f. Fler jobb med Moderaternas förslag 46
g. En politik för rättvis fördelning och social rörlighet.....48

8 Fler jobb för alla 50
a. Utmaningar på svensk arbetsmarknad.....51
b. Det ska alltid löna sig att arbeta 52
c. Ökade jobbchanser för alla.....58
d. Längre arbetsliv och fler arbetade timmar finansierar välfärden 61
e. Förbättrad omställning och matchning på arbetsmarknaden.....63
f. En sjukförsäkring som stödjer återgång till arbete.....64
g. Stärkt arbetslinje i fler socialförsäkringssystem.....67
h. Bättre integration med fokus på jobben 68
i. Ett jämställt arbetsliv.....70

9 Bekämpa brott och otrygghet 71
a. En stärkt och mer effektiv polis 73
b. Fler verktyg mot brottsligheten 74
c. Skärpta straff för allvarliga brott....76
d. Ett starkt försvar i en orolig omvärld 77
e. Bekämpa terrorismen 80
f. Bekämpa fusk och missbruk i skatte- och bidragssystemen 81

10 Välfärd....83
Mer kunskap i skolan för ett växande Sverige....84
a. Fortsatta utmaningar för skolan....84
b. Nolltolerans mot dåliga skolor 85
c. Fler ska kunna lära sig mer i den svenska skolan 86
d. Fler och skickligare lärare 87
e. En mer tillgänglig förskola....89
f. En gymnasieskola för jobben och den högre utbildningen ...90
En trygg välfärd och bättre sammanhållning....90
g. En hälso- och sjukvård av hög kvalitet i rätt tid....91
h. En trygg ålderdom och äldreomsorg av hög kvalitet 94
i. Sänkt skatt för pensionärer....95
j. En trygg social omsorg som sätter barnens uppväxtvillkor främst 95

11 Tillväxt i hela landet....96
a. Svensk konkurrenskraft prövas 96
b. Infrastruktur som binder ihop Sverige 97
c. Fler bostäder och en effektivare bostadsmarknad 98
d. Bättre villkor för entreprenörskap och företagande 101
e. Stärk forskningen och den högre utbildningen 103
f. Utnyttja kraften i delningsekonomi och digitalisering....104
g. Goda villkor för landsbygden....104
h. Tillgänglig kultur för alla 105

12 En ansvarsfull migrationspolitik....107
a. En långsiktigt hållbar migrationspolitik 107
b. Ett effektivt återvändande 109

13 Värna miljö och klimat med effektiva insatser....109

14 Finansiering 112
Nedsatt rikthyra för myndigheter i Stockholms innerstad 113
Effektivisering av arbetsmarknadsutbildningen 113
Effektivisera Arbetsförmedlingen och Arbetsförmedlingens insatser....113
Höjd reducerad moms....114
Höj fastighetsskatten på obebyggd tomtmark....114
Slopad gruppregistrering av moms....114
Höjd referensränta 114
Nej till ineffektiva byggsubventioner 114
Ansvarsfull uppräkning av biståndet mot 1 procent av bni 115
Nej till regeringens skatteförslag 115

Bilaga A....116
Bilaga B....117
Bilaga C....118
Bilaga D....120
Bilaga E 122

DN ONSDAG 2 MAJ 2018 DN. DEBATT 180502

”Vi vill satsa på välfärden – och minska bidragen”

Vi vill skapa utrymme för satsningar på välfärdens kärna genom att minska regeringens bidragshöjningar, byggsubventioner, arbetsmarknadsåtgärder och klimatsatsningar utan effekt. Varje krona som går till bidrag till den som kan jobba är en krona som hade kunnat gå till polis, skola eller vård, skriver Ulf Kristersson (M) och Elisabeth Svantesson (M).

När vi i dag presenterar Moderaternas vårbudget gör vi det i ett läge där den svenska ekonomin är stark. Men konjunkturnedgången knackar på dörren och det finns en rad stora problem som inte minskar utan växer. Det ställer krav på prioriteringar. Den stora frågan i valet i höst kommer inte att vara vem som säger sig satsa mest på välfärden, utan hur satsningarna blir möjliga. Moderaterna prioriterar välfärd före bidrag.

Det är oförmågan att prioritera och oviljan att genomföra viktiga reformer som har präglat den rödgröna regeringen i fyra år.

Högkonjunkturen slösas bort. I stället för att rusta Sverige för framtiden – och för nästa lågkonjunktur – har Stefan Löfven och Magdalena Andersson höjt bidragen och ställt sig passiva inför behovet av riktiga reformer.

Regeringen har under mandatperioden höjt skatterna med 60 miljarder kronor och ökat statens utgifter med 100 miljarder kronor. Samtidigt har vårdköerna fördubblats, polistätheten minskat och jobbklyftan mellan svenskfödda och utlandsfödda har vidgats. Fler är långtidsarbetslösa nu än 2014. När konjunkturen vänder nedåt står Sverige sämre rustat.

Styrkan i svensk ekonomi behöver användas bättre. I Moderaternas vårbudget visar vi att det går att göra riktiga prioriteringar. Det går att låta välfärdens kärna och statens kärnuppgifter gå före bidrag – och samtidigt se till att det lönar sig bättre att arbeta.

Vi sänker skatten på arbete med ett jobbskatteavdrag som både leder till att fler jobbar, och som ökar antalet arbetade timmar. Vi klarar detta för att försvaret, polisen, vården, skolan och jobben får gå före bidragen. Samtidigt måste man spara i goda tider, överskottsmålet ska inte äventyras.

Den förra alliansregeringen genomförde en rad åtgärder för att stärka arbetslinjen. Vi bröt det utanförskap som då riskerade att bita sig fast genom förtidspensionering. 200 000 människor tog sig ur bidragsberoende till egen försörjning. Trots att Sverige gick igenom den värsta lågkonjunkturen sedan 1930-talet växte jobben och allt fler blev del av arbetsgemenskapen.

I dag är utanförskapet ett annat. Det finns 130 områden i Sverige där inte ens hälften av de vuxna går till jobbet. Främst är det människor som har invandrat till Sverige, som inte kommer in på arbetsmarknaden utan förblir bidragsberoende. De närmaste åren kommer att bli avgörande för att undvika ett nytt permanent utanförskap.

Ska hopplöshet ersättas med framtidstro, måste också tafatthet ersättas med politisk vilja och handlingskraft.

Moderaterna ger i dagens budget därför tre besked om våra prioriteringar:

1 Moderaterna prioriterar välfärdens kärna och statens kärnuppgifter. Regeringen har alltså ökat utgifterna med 100 kronor under de senaste åren. Bland dessa vill vi omprioritera. Första steget för att skapa utrymme för nya reformer är att minska regeringens bidrags-höjningar, byggsubventioner, arbetsmarknadsåtgärder och klimatsats-ningar utan klimateffekt.

Vi satsar, fullt finansierat genom omprioriteringar, över 28 miljarder kronor direkt på vård, skola och statens kärnuppgifter nästa mandatperiod. Moderaterna inleder banan för att Sverige ska nå målet om ett försvar som motsvarar två procent av BNP. 2021 satsar vi 10 miljarder kronor mer på försvaret än regeringen.

Vår polissatsning är uppemot 6 miljarder kronor större än regeringens och vi fyller upp det hål som finns mellan regeringens retorik om fler poliser, och vad detta egentligen kostar. Vi utökar och förbättrar den kömiljard som kortade sjukvårdsköerna förra gången. Nu blir reformen på 3 miljarder kronor och kommer att gälla fler steg av vårdprocessen. Vi ger också elever ytterligare en timmes undervisning per dag i lågstadiet.

2 Det måste löna sig bättre att jobba. Nyligen konstaterade Finansdepartementets Expertgrupp för studier i offentlig ekonomi att vissa hushåll till och med kan förlora ekonomiskt på att någon i familjen tar ett jobb. Det är helt orimligt om vi ska klara exempelvis integrationen. Alltför många lärare och sjuksköterskor får också betala mer än hälften av en löneökning i skatt. Sverige behöver sänkt skatt på arbete, inom ramen för ansvarsfulla offentliga finanser. Våra reformer är därför fullt ut finansierade genom utgiftsminskningar och mindre skadliga skatter.

3 Vi väljer välfärd före bidrag. Med en åldrande befolkning och en dåligt fungerande integration kommer utgiftstrycket i kommunerna att öka under kommande år. Vi tror snarast att dessa utgifter nu underskattas av regeringen. Kraven på prioriteringar kommer öka. Den stora skiljelinjen i svensk politik handlar inte om man vill satsa på välfärden, utan hur man rustar en ekonomi som har råd att göra det.

Regeringens egna expertmyndigheter pekar på att skatterna måste höjas eller bidragen minskas för att betala de stora reformbehov som Sverige står inför. Socialdemokraterna har inget svar på detta. Det duger inte. Ett seriöst parti – och en regering – måste kunna presentera förslag på hur välfärden långsiktigt ska finansieras.

För att värna välfärden kommer Moderaterna i regeringsställning prioritera satsningar på välfärden framför bidrag. Det utrymme som kan uppstå kommer i huvudsak att behövas för att kommuner och landsting ska kunna anställa fler lärare, höja kvaliteten i vården samt förbättra integrationen lokalt.

Sverige har redan ett av världens högsta skattetryck. Det är uppenbart att höjda skatter inte är en hållbar väg för att öka välfärdens resurser. Vi måste därför prioritera hårdare.

Varje krona som går till bidrag till den som kan jobba är en krona som hade kunnat gå till polisen, skolan eller sjukvården. Eller tillbaka till skattebetalarna. För att skjuta till ytterligare resurser till välfärden behöver framför allt tre saker ske:

De samlade bidragskostnaderna måste minska.
Kostnaderna för asyl- och anhöriginvandring måste minska.
Överskottsmålet uppfyllas.

Därför föreslår Moderaterna den största bidragsreformen sedan 1980, med bland annat ett bidragstak som gör att summan av bidrag aldrig kan bli högre än lönen från arbete, tydligare krav på den som har socialbidrag och en successiv kvalificering in i välfärden för den som är ny i Sverige.

Med tydlig kompass och strama prioriteringar går allvarliga problem att lösa. Och den som löser akuta problem blir också väl rustad för att ta sig an de långsiktiga utmaningar som Sverige står inför: demografi, digitalisering, globalisering. Vi prioriterar välfärd före bidrag och har konkreta reformer för att ta Sverige helskinnat genom nästa lågkonjunktur. Alternativet vore ansvarslöst.

Ulf Kristersson (M), partiledare
Elisabeth Svantesson (M), ekonomiskpolitisk talesperson

Kristdemokraternas vårbudgemotion 2018

Välfärdslöftet – Budget för vård, omsorg och trygghet
Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD) (docx, 525 kB)
Motion 2017/18:3798 av Andreas Carlson m.fl. (KD) (pdf, 647 kB)

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut 6

1 Kristdemokraterna återupprättar välfärdslöftet 7

2 Alliansens bedömning av svensk ekonomi 8
2.1 Starkare internationell återhämtning 8
2.2 Utanförskapet biter sig fast i Sverige trots högkonjunktur .10
2.3 Stark konjunktur men villkoren för långsiktig tillväxt utmanas 12

3 Alliansens syn på regeringens riktlinjer för den ekonomiska politiken 14
3.1 Risker för Sveriges ekonomi och statsfinanser 14
3.2 Ekonomisk politik som minskar sysselsättningen och arbetsutbudet 16
3.3 Politik som slår mot Sveriges tillväxt och jobb..... 20

4 Alliansens riktlinjer för den ekonomiska politiken 22
4.1 Stora reformbehov i svensk ekonomi 22
4.2 Centrala reformområden för Alliansen 23
4.3 Ansvar för svensk ekonomi och hållbara offentliga finanser 25
4.4 Fler i arbete genom stärkta drivkrafter och sänkta trösklar in på arbetsmarknaden 27
4.5 Goda förutsättningar för fler och växande företag 29
4.6 En hållbar utveckling för framtiden 30
4.7 Stärk tryggheten 31
4.8 En trygg och tillgänglig välfärd 32
4.9 Migrationen till Sverige kräver nya reformer 34

5 Kristdemokraternas ekonomiska politik 36

6 Fler jobb och mer företagande 39
6.1 Regeringens missriktade arbetslöshetsmål 41
Regeringens arbetsmarknadspolitik havererar 41
6.2 En arbetsmarknad där alla får plats 42
6.3 Skattelättnader för utsatta grupper på arbetsmarknaden ..42
6.4 Effektivisera arbetsmarknadspolitiken 44
6.4.1 Avskaffa arbetsmarknadsutbildning i AF:s regi – satsa på yrkesvux 45
6.4.2 Fler platser i yrkesvux 46
6.4.3 Avveckla extratjänsterna 46
6.4.4 Avveckla anställningsstöd 47
6.4.5 Avveckla moderna beredskapsjobb 47
6.4.6 Avveckla snabbspåren 47
6.4.7 Neddragning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag 48
6.5 Trygga anställningar 48
6.5.1 Lönestöd 48
6.6 Fler växande företag 49
6.6.1 Bättre regler för personaloptioner 50
6.6.2 Enklare att bli och vara företagare 50
6.6.3 Värna och utveckla tjänstesektorn 50

7 Skattesänkningar för alla – mer till de som jobbar 51
7.1 Höjd brytpunkt och återställt jobbskatteavdrag 52
7.2 Jobbskatteavdrag för föräldrar 52
7.2.1 Jobbskatteavdrag för föräldrar ökar jämställdheten 53
7.2.2 Främja sparande – nej till höjd skatt på ISK 53

8 Stärk familjerna 54
8.1 Höjt bostadsbidrag 54
8.2 Barnomsorgspeng införs 54
8.3 Stärkt pensionsrätt för barnår 54
8.4 Minskade barngrupper i förskolan 55
8.5 Fritidspeng för barn i familjer med svag ekonomi 55
8.6 Höjt adoptionsbidrag 55
8.7 Föräldrastöd och föräldrautbildning 56
8.8 Familjerådgivning och familjerådgivningscheckar 56
8.9 Inför sociala utfallskontrakt 56

9 En hälso- och sjukvård i världsklass 57
9.1 Ökad valfrihet och makt till den enskilde 58
9.2 Statligt ansvar för sjukvården 59
9.3 Vårdplatsgaranti inom sjukhusvården 60
9.4 Trygg vård nära dig genom investering i primärvården 61
9.5 Ökad delaktighet i vården – certifierade patienter 62
9.6 Fortsatt satsning på regionala cancercentrum (RCC) 63
9.7 Förstärk apotekens roll inom hälso- och sjukvården 64
9.8 Återinför kömiljarden 65
9.9 Vårdserviceteam – tid att fokusera på patientens vård 65
9.10 En förbättrad förlossningsvård 66
9.11 En förstärkt barn- och ungdomshälsovård 67
9.12 Patientansvarig läkare 68

10 Socialtjänstens problem och möjligheter 68
10.1 Stärk professionens ställning 68
10.2 En nationell kris-socialjour 69
10.3 Högre assistansersättning i LSS 70

11 Att åldras i trygghet och värdighet 71
11.1 Låt fler äldre arbeta 72
11.2 Sänk skatten på arbetande äldre 72
11.3 Avskaffa skillnaden i beskattning 73
11.4 Trygga äldres boende – höj bostadstillägget 73
11.5 Regeringen tar bort viktiga satsningar 74
11.6 Satsning på personalens kompetens 74
11.7 Vårdserviceteam i äldreomsorgen 74
11.8 Äldreboendegaranti och äldreboendemiljard 75
11.9 Förbättrad personalkontinuitet inom hemtjänsten 75
11.10 Valfrihet och en värdighetsgaranti i varje kommun 76
11.11 Nationellt måltidslyft 77
11.12 Stärkt demensvård – nationell demensplan och geriatriska centrum 77

12 En fungerande rättsstat – oumbärlig för ett gott samhälle ..77
12.1 Kraftfull satsning på svensk polis 78
12.2 Motverka våldsbejakande extremism 79
12.3 Brottsutsattas behov i fokus 80

13 En skola där ingen lämnas efter 80
13.1 Speciallärarlyft för stärkt kunskapsutveckling 81
13.2 Satsningar på elevhälsa 81
13.3 Inför evidensbaserade antimobbningsprogram 82
13.4 Förebygg övergrepp mot barn 83

13.5 Utbildningsträffar för föräldrar 83
13.6 Satsning på skolor i utsatta områden 83

14 Reformer för fler bostäder 84
14.1 Avtrappning av ränteavdragen 85
14.2 Inför förmånligt bospar 86
14.3 Flyttskatter 86

15 Försvaret behöver stärkas 87

16 En förbättrad migrations- och integrationspolitik 88
16.1 Asylprogram: Sfi och samhällsorientering direkt 89
16.2 Permanent lag om tillfälliga uppehållstillstånd de tre första åren 90
16.3 Familjeåterförening och anhöriginvandring 90
16.4 Synnerligen och särskilt ömmande omständigheter 90
16.5 Asylansökningsområden 91
16.6 Effektivare avvisningar 91
16.7 God man inom 24 timmar 92
16.8 Förbättra bostadssituationen för asylsökande och nyanlända 92

17 Det civila samhället 93
17.1 Återinför gåvoskatteavdraget 93
17.2 Ökat skydd i idrottsföreningar mot sexuella övergrepp 94
17.3 Öka stödet till trossamfunden 94
17.4 Sänkt skatt på ersättningar till funktionärer i ideella organisationer 94

18 En landsbygd med självförtroende 95
18.1 Hållbar skattesänkning för jordbruket 95
18.2 Ersättningar för viltskador 96
19 Politiskt ansvar för miljön och klimatet 96
19.1 Fortsatt skatteväxling 97
19.2 Rädda Östersjön 97

20 Viktiga infrastruktursatsningar för hela Sverige 98

21 Sammanhållning över gränserna 100

22 Finansiering 101
22.1 Budgetförstärkning 101
22.2 Utgiftsminskningar 101
22.2.1 Förändrad pris- och löneomräkning och reducerade rikthyror 101
22.2.2 Återinförd bortre tidsgräns i sjukförsäkringen 102
22.2.3 Neddragningar inom utgiftsområde 13 102
22.2.4 Neddragningar inom arbetsmarknadsprogram/sänkt tak i a-kassa 102
22.2.5 Slopad pensionsrätt för studier 102
22.2.6 Avskaffad åldersavskrivning, höjd påminnelseavgift från CSN 102
22.2.7 Höjd maxtaxa 103
22.2.8 Upprustning av skollokaler och utemiljöer 103
22.2.9 Neddragningar inom utgiftsområde 17 103
22.2.10 Nej till byggsubventioner med mera inom utgiftsområde 18 103
22.2.11 Neddragningar inom utgiftsområde 20 och höjda miljöskatter 103
22.2.12 Neddragningar inom utgiftsområde 24 103
22.2.13 Lägre ökningstakt på statsbidragen till kommunerna 103

23 Den offentliga sektorns finanser 105

24 Förslag till utgiftsramar 107

25 Beräkning av statsbudgetens inkomster 128

Liberalernas vårbudgemotion 2018

En budget som håller ihop Sverige - Liberalernas budgetmotion för 2018.
Motion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L)

Motion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L) (docx, 860 kB)
Motion 2017/18:3752 av Jan Björklund m.fl. (L) (pdf, 1320 kB)

Liberalerna har ingen innehållsförteckning.

En budget som håller ihop Sverige

Det är högkonjunktur och många människor får det allt bättre, men det är inte högkonjunktur för alla i Sverige. Tvärtom växer klyftorna mellan den som har jobb och den som står utanför, mellan den som levt länge i Sverige och den som nyss kom hit, mellan bostadsområden och landsändar. Liberalernas uppdrag handlar om att reparera tryggheten, skapa möjligheter och försvara friheten. Så bygger vi en bro över klyftorna, in i nästa årtionde.

Människors liv har förändrats i grunden på bara ett tiotal år. Valfrihet och individualisering har gett oss mer att säga till om. Vi har fått möjligheter att resa, arbeta, studera och leva var vi vill. Med internet och smart teknik har det blivit allt enklare att jobba, mötas och uppleva saker. Livet har blivit friare och därmed mer oförutsägbart.

Det är som frisk luft för många – men skapar oro och rädsla hos andra.

Det är kanske inte konstigt att många tycker att det var bättre förr, eller tvivlar på att det blir bättre i övermorgon för dem själva och deras barn. Många som har flytt hit de senaste åren, har fortfarande inte släppts in på riktigt. Nu är det hög tid att skapa en annan bild av framtiden. Vi ser hur klyftorna växer mellan dem som har alla möjligheter, och dem som fastnat i utanförskap och hopplöshet. Det är politikensviktigaste uppgift att bygga broar över klyftorna.

Om Sverige ska klara de utmaningar vi står inför – oavsett om det gäller klimatet eller skolresultaten, Rysslands aggressivitet eller växande vårdköer, utanförskapet eller främlingsfientlig hatpropaganda – så måste vi ta tillvara och ge chanser till alla som bor i vårt land. Den som idag har minst frihet ska kunna känna framtidshopp igen.

Klyftorna sliter sönder vårt land, broarna håller ihop det. Vi liberaler vill hålla Sverige helt.

Liberalernas budget för 2018:

Skapa möjligheter.
För det första måste var och en av oss veta att vi styr över vårt eget liv och kan förbättra vår situation. Föräldrarnas bakgrund ska inte få vara avgörande för barnens framtid.

Skolan ska göra klassresor möjliga, med hjälp av kunskap, förväntningar och studiero.

Fler ska få chansen till ett första jobb istället för att fastna i utanförskap. Och den som utbildar sig, jobbar hårt och tar ansvar ska också se resultatet av sina ansträngningar i den egna plånboken.

Satsningar för att skapa möjligheter:
- Tioårig grundskola och fler lektionstimmar för alla
- Extra undervisningstid i skolan för nyanlända elever
- Särskilda karriärtjänster med högre lön på skolor i utsatta områden

- Enklare att anställa, för att skapa fler riktiga jobb
- Inträdesjobb för nyanlända och unga
- Ökade drivkrafter att gå från bidrag till jobb
- Gör det mer lönsamt att studera vidare, genom att höja brytpunkten för statlig skatt

Reparera tryggheten
För det andra måste de grundläggande uppgifterna i samhället fungera. Dit hör en rättsstat som människor kan lita på. Trygghet i vardagen, och vetskapen att polisen är på plats när det behövs. Lika viktigt är det att alla människor kan känna att det går att klara sin egen försörjning – och att det finns ett skyddsnät när vi behöver det. Att vi får rätt vård i rätt tid, var vi än bor.

Satsningar för att reparera tryggheten:
- Återinför vårdbiträden
- Bättre primärvård och fler allmänläkare på vårdcentralerna
- Karriärtjänster för sjuksköterskor för att uppvärdera yrket
- Fler poliser och höj polislönerna
- Kommunala trygghetsvakter

Försvara friheten
För det tredje ska vi vara beredda att försvara vår och andras frihet på riktigt. Världen omkring oss är osäkrare än på länge. I den nya verkligheten behöver Sverige öka försvarsförmågan rejält. Ett starkt försvar en självklar del av demokratin. Vi försvarar ett Sverige där människor får leva, tro, klä sig och älska som de vill. Där friheten gäller alla – vem du än är, var du än kommer ifrån. Och där människor får vara som de är, men också bli något annat om de vill.

Satsningar för att försvara friheten:
- Kraftig upprustning av försvaret
- Frihet måste få kosta – förstärk den personliga assistansen
- Satsning på kunskap om och arbete mot hedersvåld i skolan, socialtjänsten och polisen.

Så bygger vi bron in i nästa årtionde: Med liberal politik för att skapa möjligheter, reparera tryggheten och försvara friheten. För att den som idag tvivlar på framtiden, ska få anledning att längta till imorgon.

Riktlinjer för den ekonomiska politiken

Alliansens bedömning av svensk ekonomi

Svensk ekonomi går bra. Efter en ovanligt lång och djup nedgång råder det nu högkonjunktur. Som i varje högkonjunktur blir jobben fler och skatteintäkterna större.

Samtidigt kan inte högkonjunkturen dölja att Sverige står inför en period med stora reformbehov. Trots den höga tillväxten präglas svensk ekonomi av flera långsiktiga problem och obalanser. Arbetsmarknaden kännetecknas av en stor och ökande tudelning, där en allt större andel arbetslösa står allt längre från arbetsmarknaden. När många nyanlända nu etablerar sig i Sverige riskerar tudelningen att förstärkas. Trots högt tryck i ekonomin och en påtaglig arbetskraftsbrist är arbetslösheten därför fortsatt hög i många grupper och sysselsättningsgraden förväntas som helhet vända ned redan om ett par år. Det är tydligt att konjunkturuppgången inte kommer alla till del.

Samtidigt dämpas BNP-tillväxten på grund av den ökande arbetskraftsbristen.

Parallellt med utvecklingen i Sverige är de ekonomisk-politiska riskerna i omvärlden betydande. Osäkerheten kring Donald Trumps politik i USA, förhandlingar om Storbritanniens utträde ur eu och utvecklingen på Koreahalvön skapar stor osäkerhet i prognoserna för den globala ekonomin. Dessutom finns frågetecken kring huravtrappningen av de senaste årens mycket expansiva penningpolitik kommer att påverka både finansmarknaden och den reala ekonomin, samt hur länge USA:s mycket långa högkonjunktur kan hålla i sig.

För att Sverige ska klara utvecklingen krävs nya strukturreformer. För att konjunkturuppgången ska komma alla till del behöver arbetsutbudet öka, inträdet på arbetsmarknaden underlättas, efterfrågan på lågkvalificerad arbetskraft stärkas ochmatchningen fungera bättre. Med ökande risker för protektionism och populism krävsatt Sverige genomför reformer för att säkra långsiktig tillväxt.

Starkare internationell återhämtning

Efter finanskrisen och den efterföljande globala lågkonjunkturen har den internationella återhämtningen präglats av en förhållandevis långsam konjunkturuppgång. Under de senaste åren har dock en expansiv penningpolitik och en mindre åtstramande finanspolitik gynnat tillväxten i OECD-länderna. 2017 ser ut att bli det första året på ett decennium då ekonomierna i samtliga OECD-länder växer.

Många förtroendeindikatorer har fortsatt att förstärkas och ger stöd åt bilden av en bred fortsatt återhämtning inom OECD. Den amerikanska ekonomin är i nuläget nära fullt resursutnyttjande. Euroområdet går allt bättre och förväntas fortsätta växa stabilt tack vare en fortsatt expansiv penningpolitik och starka förtroendeindikatorer, samt på grund av att de politiska riskerna har minskat. För Storbritanniens del ser konjunkturen ut att mattas av 2017 och 2018. Utträdesförhandlingarna riskerar att bli komplicerade, vilket skapar en osäkerhet som påverkar investeringsbeslut redan på kort sikt. Samtidigt som utsikterna ser goda ut i de flesta länder har den ekonomisk-politiska osäkerheten ökat. Värderingarna på världens börser blir allt högre. I kombination med politiska risker, främst när det gäller den amerikanska finanspolitiken, svåra utträdesförhandlingar ur eu för Storbritannien vid Brexit och ett fortsatt sårbart finansiellt system innebär det att riskerna för bakslag på medellång sikt inte är obetydliga.

I tillväxtländerna ses också en tydlig förstärkning, både för råvaruexportörer ochråvaruimportörer. Kinas tillväxt har stabiliserats i linje med de kinesiska myndigheternas tillväxtmål om 6,5–7,0 procent, som en konsekvens av att ekonomin i landet ombalanseras från investeringar till konsumtion. Kina lider dock av fortsatt hög skulduppbyggnad, som ännu inte mattats av.

Centerpartiets vårbudgemotion 2018

med anledning av prop. 2017/18:100 2018 års ekonomiska vårproposition
Motion 2017/18:4156 av Annie Lööf m.fl. (C)

Motion 2017/18:4156 av Annie Lööf m.fl. (C) (docx, 544 kB)
Motion 2017/18:4156 av Annie Lööf m.fl. (C) (pdf, 1176 kB)

Innehåll

Förslag till riksdagsbeslut....3
Motivering 3

1. Ett bättre Sverige är möjligt 3

2. Alliansens bedömning av det ekonomiska läget 5
2.1 Stark internationell konjunktur 5
2.2 Stark tillväxt i Sverige men riskerna ökar 6
2.3 En tudelad arbetsmarknad där utanförskapet biter sig fast trots högkonjunkturen 8

3. En bortslösad högkonjunktur....10
3.1 En expansiv finanspolitik som inte rustar Sverige för nästa kris....10
3.2 Avsaknad av strukturreformer gör att utanförskapet biter sig fast 12
3.3 Trots skattehöjningar brister välfärden samt samhällets kärnuppgifter....13

4. Sverige behöver ambitiösa reformer 15
4.1 En ansvarsfull ekonomisk politik 15
4.2 Prioriterade reformområden....16
4.2.1 Säkra utrymme för reformer och förbered Sverige för nästa ekonomiska nedgång....17
4.2.2 Fler i arbete 17
4.2.3 En trygg välfärd och polis i hela Sverige....19
4.2.4 Se till att Sverige kan växa sig starkare 21
4.2.5 Se till att Sverige är tryggt i en orolig omvärld 22

5. Centerpartiets riktlinjer för den ekonomiska politiken....25
5.1 Ekonomiska reformer för Sverige framåt 25
5.2 Prioriteringar i vårmotionen 26
5.3 Reformer och finansiering 29

6. Bryt klyvningen med jobb och företagande 30
6.1 Alla jobb behövs....30
6.2 En integration för alla i Sverige....72
6.3 Utveckla hela landet 82

7. Ökad trygghet i hela landet....106
7.1 Starkare trygghet från brott och övergrepp....106
7.2 Nära och tillgänglig vård när du behöver den 115
7.3 Trygghet i en orolig omvärld....119

8. Sverige behöver grön tillväxt 129
8.1 Klimat 129
8.2 Energi....139
8.3 Grön skatteväxling....141
8.4 En vardag utan gifter – med renare hav och vatten 143
8. Offentligfinansiella effekter 149
8.1 Övrig finansiering....150

9. Referenser....151

Sverigedemokraternas vårbudgemotion 2018

Budgetpropositionen för 2018
Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)

Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) (docx, 609 kB)
Motion 2017/18:2487 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) (pdf, 925 kB)

Innehållsförteckning

1 Sammanfattning 1
Innehållsförteckning 3
Förslag till riksdagsbeslut 8

2 Det ekonomiska läget 9

3 Bevara samhällskontraktet 9

4 Vård och omsorg 10
4.1 Patienträttsgaranti 11
4.2 Tillgänglighet – ett akut problem 12
4.3 Sjukvårdens kompetensförsörjning 12
4.4 Större inflytande över schemat 13
4.5 Stärk patienternas rättsliga ställning 13
4.6 Patientansvarig läkare – på riktigt 13
4.7 Nationellt it-stöd och patientinformation 14
4.8 Psykisk ohälsa 14
4.9 Personalens säkerhet 14
4.10 Obligatorisk hälsokontroll av nyanlända 15
4.11 Snabbspår för att minska belastningen på akuten 15
4.12 Kostnadsfri slutenvård för äldre patienter 15
4.13 Palliativ vård 16
4.14 Mobila vårdenheter 16
4.15 Medborgarskapets betydelse för vård i Sverige 17

5 Trygghet, lag och ordning 18
5.1 Sjutusen nya poliser 18
5.2 Kraftigt förbättrade arbetsvillkor 19
5.3 Återta samhällets förlorade områden 20
5.4 Straffskärpning för attacker mot blåljuspersonal 21
5.5 Skärpta straff 21
5.6 Organiserad brottslighet 21
5.7 Bekämpning av terrorism 22
5.8 Detaljerad statistik om brottslighet 22
5.9 Övriga förstärkningar 22
5.9.1 Skatteverket 23
5.9.2 Tullverket 23
5.9.3 Skattekontroller 23

6 Migration 23
6.1 Stopp för nya asylsökande 24
6.2 Asylsökande som redan anlänt 24
6.3 När uppehållstillstånd beviljats 25
6.4 Verkställande av utvisningar 26
6.5 Tydlighet avseende tillståndslösa invandrare 26
6.6 Anhöriginvandring 27
6.7 Arbetskraftsinvandring 27
6.8 Fri rörlighet inom EES 28

7 Internationellt bistånd 28
7.1 Humanitära insatser och flyktinghjälp 29

8 Arbetsmarknadspolitik och skatt på arbete 30
8.1 Kompetensbristen hos arbetssökande 30
8.2 Sänkta skatter på arbetsinkomster 31
8.2.1 Fokus på låg- och medelinkomsttagare 31
Tabell 1 Fördelningspolitisk analys av förhöjt första inkomstintervall i jobbskatteavdraget. 0,91 PBB–1,35 PBB 32
8.2.2 Sänkta marginalskatter 32
Tabell 2 Fördelningspolitisk analys av justerade marginalskatter 33
8.3 Slopad allmän löneavgift för småföretag 33
8.4 Reformera Arbetsförmedlingen 34
8.5 En svensk modell 35
8.6 Riktiga lärlingsjobb 36
8.7 Myndigheten för yrkeshögskolan 37
8.8 Personer med funktionsförmåga som medför nedsatt arbetsförmåga 37
8.9 Turordningsregler 38
8.10 Starta eget företag 38

9 Näringsliv, infrastruktur och samhällsplanering 38
9.1.1 Sverige äger 39
9.2 Energi 39
9.2.1 Bevara och utveckla kärnkraften 39
9.2.2 Energieffektivisering 39
9.2.3 Vätgasstrategi 40
9.3 Infrastruktur och transporter 40
9.3.1 Koll på vägarna 40
9.3.2 Nej till kilometerskatt 40
9.3.3 Stärk svensk åkerinäring 41
9.3.4 Med flyget lyfter Sverige 41
9.3.5 Rätt kurs för sjöfarten 41
9.3.6 Statlig finansiering av isbrytning 42
9.3.7 Upprustning av Göta älv 42
9.3.8 Hamnar 42
9.3.9 En järnväg som spårat ur 43
9.4 Bostäder 43
9.4.1 Boendemiljö 44
9.4.2 Integration på bostadsområdet 44
9.4.3 Säkrare polisiär närvaro i förorter 44
9.4.4 Ökad konkurrens och finansiering på byggmarknaden ..45
9.4.5 Regional bostadsplanering och investeringsbidrag för äldrebostäder 45
9.4.6 Fler studentbostäder 45

10 Socialförsäkring 45
10.1 Avkvoterad föräldraförsäkring & dubbeldagar 45
10.2 Föräldrapenning 46
10.3 Införande av sorgpeng 46
10.4 Underhållsstöd 46
10.5 Vård- och merkostnadsbidrag för funktionshindrade barn 46
10.6 Vårdnadsbidraget 47
10.7 Barnbidrag 47
10.8 Bostadsbidrag 47
10.9 Offentlig arbetslöshetsförsäkring 48
10.10 Slopad sjuklönekostnad för småföretagare 48
10.10.1 Glasögonbidrag för barn och ungdomar 49
10.11 Koppla välfärd till medborgarskap 49
10.12 Villkoren för pensionärer 49

11 Miljö 50
11.1.1 Miljösatsningar 50

11.1.2 Globala frågeställningar 50
11.1.3 Effektivisering av miljöpolitiken 51
11.1.4 Infrastruktur för el- och vätgasdrift 51
11.1.5 Sveriges landsbygder 51
11.1.6 Prioritera svenskt jordbruk 51
11.1.7 Insatser för skogsbruket 52
11.1.8 Fiske och vattenbruk 52

12 Skola och utbildning 52
12.1 Ny förberedelseskola för nyanlända skolungdomar 53
12.2 Karriärtjänster för lärare 54
12.3 Jourklasser och statliga skolor 54
12.4 Åtgärda akut lärarbrist 54
12.5 Bygg för bättre utbildning 55
12.6 Översyn av lärarutbildningar 55
12.7 Tvåårigt gymnasium och återinförande av ämnesbetyg ..56
12.8 Teknikcollege & teknikbrygga 56
12.9 Yrkeshögskolan och matchningen på arbetsmarknaden .56
12.10 Högre utbildning 57
12.10.1 Ekonomiska incitament till studier 57
12.10.2 Mer undervisningstid 57
12.11 Statligt forskningsinstitut 58
12.12 Kvalitet framför kvantitet 58
12.13 Tandvårdsbidrag – ökat stöd till ålderspensionärer 58
12.14 Vård av och omsorg om äldre 59
12.14.1 Matlyft 59
12.14.2 Sociala aktiviteter 59
12.14.3 Äldrevårdscentraler 59
12.15 Tvåårsprövningar av assistansersättning 60
12.16 Samlade koordinatorer 60
12.17 En meningsfull sysselsättning 60
12.18 Likvärdig rätt till hjälpmedel 60
12.18.1 Ledarhund 61

13 Kultur och sammanhållning 61
13.1 Kultur, medier, trossamfund o.ch fritid 61
13.2 Hela Sverige – kultur räknas 62
13.3 Kyrkoantikvarisk ersättning – ett löfte från stat till kyrka ..63
13.4 Kulturlots och Sverigecenter – länk mellan arv och fritid .63
13.5 Sverigesamlingen – historisk förankring ger stabilitet för morgondagen 65
13.5.1 ROT och FOND – för bevarande och främjande av svenskt kulturarv 65
13.5.2 Kanon för kunskap 65
13.5.3 Svenska dataspel – möjlighet till pedagogisk resurs och historieförmedlare 66
13.5.4 Öppna museer i både stad och land 66
13.6 Idrott för hälsa och livskvalitet 67
13.7 Trossamfund och etniska föreningar 67
13.8 Friluftsliv för folkhälsa och omsorg om arv och miljö 68
13.9 Tillgängligt kulturarv – delaktighet och livskvalitet 69
13.10 Kulturell hänsyn i dagens och morgondagens samhällsbyggnad 69

14 Försvar och säkerhet 70
14.1 Organisation och taktik..... 70
14.2 Värnpliktsutbildning 71
14.3 Totalförsvaret 71
14.4 Materielanskaffning och övningar 71

15 Rikets styrelse 72
15.1 De politiska partierna, allmänna val och regeringen 72

15.2 Presstödet 72
15.3 Övriga åtgärder 72
15.3.1 Parlamentarisk kontroll 73
15.3.2 Länsstyrelserna 73
15.3.3 Datainspektionen 73
15.3.4 Sametinget 73

16 Skatter och avdrag 73

17 Tabeller per utgiftsområde 79
17.1 Utgiftsramar per utgiftsområde 79
17.1.1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse 79
17.1.2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning 79
17.1.3 Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution 80
17.1.4 Utgiftsområde 4 Rättsväsendet 80
17.1.5 Utgiftsområde 5 Internationell samverkan 80
17.1.6 Utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap 80
17.1.7 Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd 82
17.1.9 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg 83
17.1.10 Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning 83
17.1.11 Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom ..83
17.1.12 Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn 83
17.1.13 Utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering 84
17.1.14 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv 84
17.1.15 Utgiftsområde 15 Studiestöd 85
17.1.16 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning 85
17.1.17 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid 86
17.1.18 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik 88
17.1.19 Utgiftsområde 19 Regional tillväxt 88
17.1.20 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård 88
17.1.21 Utgiftsområde 21 Energi 89
17.1.22 Utgiftsområde 22 Kommunikationer 89
17.1.23 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel 89
17.1.24 Utgiftsområde 24 Näringsliv 90
17.1.25 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner 90
17.1.26 Utgiftsområde 26 Statsskuldsräntor m.m. 90
17.1.27 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen 90

18 Statsbudgeten och den offentliga sektorn 91
18.1 Utgiftstak för staten 91
18.2 Statsbudgetens inkomster 91
18.3 Statsbudgetens saldo och statsskulden 91
18.4 Den offentliga sektorns finanser 92
18.5 Kommunsektorns finanser 92
18.6 Förslag till utgiftsramar 2018 92
18.7 Förslag till utgiftsramar 2019–2020 93
18.8 Beräkning av statsbudgetens inkomster 2018 94
18.9 Beräkning av statsbudgetens inkomster 2019–2020 95

DN TORSDAG 3 MAJ 2018

"SD öppnar för att stödja M-förslag om skattesänkningar genom lägre bidrag

Genom att strama åt bidragssystemen vill Moderaterna skapa utrymme för såväl skattesänkningar som satsningar på polis, vård och skola. SD-ledaren Jimmie Åkesson öppnar för att stödja en sådan politik, men villkorar det med krav på att migrationskostnaderna dras ner kraftigt.

Moderaterna lade som sista allianspartі fram sin vårmotion på onsdagen. Den visar vilken ekonomisk politik partiet vill driva om man får regeringsmakten i höst.

Moderaterna räknar med att spara in 13 miljarder kronor per år på en bidragsreform som bland annat innehåller ett tak för hur stora bidrag man kan få. Principen ska vara att det alltid lönar sig att ta ett arbete. Tillsammans med bland annat höjd moms ska det bidra till finansieringen av ett nytt jobbskatteavdrag med en prislapp för staten på 22 miljarder kronor per år.

– Det finns en välkänd konflikt mellan bidrag och välfärdens kärnverksamhet. Ingenting är lättare än att öka bidragen men det tränger ut det som vi förknippar med den svenska välfärdsmodellen: riktigt bra sjukvård, trygghet på gator och torg och ett starkt försvar, säger partiledaren Ulf Kristersson.

Skattesänkningar och stramare bidrag ska fungera som morot och piska för att fler ska komma i arbete och bidra till finansieringen av polis, vård och skola.
– Vi lägger 38 miljarder kronor på reformer i det vi kallar välfärdens kärna nästa mandatperiod. Ska det vara möjligt måste man hålla koll på bidragsutgifterna, säger Ulf Kristersson.

Finansminister Magdalena Andersson (S) är kritisk till ytterligare jobbskatteavdrag som enligt henne spär på skillnaden mellan pensionärer och de som arbetar.

– Jag tycker att det är märkligt att Moderaterna fortfarande tycker att pensionärer ska betala högre skatt än löntagare. De går fram med omfattande skattesänkningar och det vet vi av erfarenhet från tidigare borgerliga regeringar att det slår mot välfärden, säger hon.

De borgerliga partiernas vårmotioner har olika omfattning och olika tyngdpunkter. I stort är de borgerliga dock relativt väl samlade i den ekonomiska politiken kring lägre skatter och reformer på arbetsmarknaden för att fler, framför allt nyanlända, ska få jobb.

I migrationspolitiken och regeringsfrågan råder däremot splittring. Det sköt SD-ledaren Jimmie Åkesson in sig på när han presenterade sitt partis vårmotion på onsdagen.

– Moderaterna säger att de vill minska kostnaderna för invandringen och det är bra men frågan är hur man ska lyckas med det om man inte pratar med oss, sade SD-ledaren.

Jimmie Åkesson öppnar för att stödja M-förslagen om sänkta skatter och bidragstak men framhåller att det avgörande är hur en M-ledd regering hanterar migrationspolitiken. SD vill spara 21 miljarder på migrationen nästa år.
– Regeringsfrågan är helt öppen och vårt mål är att få så stort genomslag som möjligt för vår politik, säger SD-ledaren.

I vårmotionen lyfter SD fram reformer som ska få fler äldre att stanna kvar i arbetslivet. Partiet säger nej till förslaget från regeringen och Alliansen om höjd pensionsålder. I stället vill SD locka fler att fortsätta jobba med sänkt skatt och rätt till deltid.

Hans Rosén hans.rosen@dn.se Hans Olsson hans.olsson@dn.se"

DN TORSDAG 3 MAJ 2018

"Oppositionens förslag

Nu har alla fyra allianspartierna och Sverigedemokraterna presenterat sina svar på regeringens vårbudget. Här är tyngdpunkterna som partierna har valt att lyfta fram.

Moderaterna:
Skatter
Ett ytterligare jobbskatteavdrag. Höjd brytpunkt för statlig skatt.
Bidrag
Kostnaderna ska minskas. Ett nytt maxtak för hur mycket bidrag man kan få. Nyanlända ska kvalificera sig in i välfärdssystemen. Sänkt ersättning från a-kassan.
Polis och försvar
10 000 fler polisanställda och rätt att få studielånen avskrivna efter fem år i yrket. Höjda anslag till försvaret.
Vården
Kortare vårdköer, bättre villkor för sjuksköterskor, stärkt förlossningsvård.
Skola
Mer undervisningstid i skolan, utökad rätt till förskola.

Centerpartiet:
Integration
Samverkan mellan stat och kommun enligt Falkenbergsmodellen för att bryta negativ utveckling i utanförskapsområden.
Vården
Möjlighet att utbilda sig till specialistsjuksköterska med full lön och bättre karriärvägar. Utbyggd primärvård för psykisk ohälsa.
Klimat
Ett samlat grönt avdrag för hushåll som investerar i solceller, laddstolpar eller liknande. Ett forskningsprogram för grönt flyg.
Skatter
Breddad kemikalieskatt.

Liberalerna:
Skola
Höjda lärarlöner, fler undervisningstimmar i grundskolan, utökad skolplikt för nyanlända elever.
Integration
Obligatorisk språkförskola från tre års ålder för nyanländas barn. Sänkt skatt för den som går från bidrag till jobb.
Skatter
Höjd brytpunkt och slopad värnskatt ska göra att färre behöver betala statlig skatt.
Funktionshindrade
Mer pengar till personlig assistans.
Försvaret
Höjda anslag.

Kristdemokraterna:
Vården
Fler äldre ska ha rätt till sjukvård i hemmet.
Äldreomsorgen
Alla över 80 ska erbjudas äldresamtal om sin livssituation och vad kommunen kan erbjuda.
Funktionshindrade
Mer pengar till personlig assistans.
Integration
Fler nyanlända ska kunna lära sig svenska på en arbetsplats.
Rättsväsendet
Fler domstolar för effektivare rättsskipning i hela landet.

Sverigedemokraterna:
Polisen
Fler anställda och högre löner. Stärkta resurser för utredning av brott.
Vården
Ökad samordning för kortade vårdköer. Kompetensutveckling för personalen.
Integration
Kunskapstest i svenska och samhällskunskap för medborgarskap.
Migration
Minskning av kostnaderna genom att alla asylsökande som kommer via säkra länder ska avvisas.
Äldre
Nej till höjd pensionsålder. Rätt till deltid och sänkt skatt för äldre som fortsätter att arbeta.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

Kapitel 8: Förstamaj och något om ett par veckor därefter.

296 **Kapitel 8: Förstamaj och något om ett par veckor därefter.**

298 Stefan Löfvens tal på 1 maj 2018: Det starka samhället.
305 Tillbaka till 50-talet med Löfvens vision
307 S: 600 kronor mer till dem med låg pension

308 Magdalena Andersson riktade hård kritik mot SD
309 Politiken ska ge människor möjlighet deltai förändringen
312 Krav på ökad flygskatt inför MP-kongress
313 Jonas Sjöstedts tal på 1 maj 2018, Stockholm

318 Karl-Petter Thorwaldssons Förstamajtal 2018
330 Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida.

330 Arbetande inom industrin
331 Stark uppgång trots färre anställda
331 10 frågor till Mikael Damberg
331 66/68 Tillverkning av varor
335 69 Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.
335 Skogens nya guldålder
339 Så vändes misstro till makt i medieskuggans Hofors
348 Goodenoughs uppfinning blev tillräckligt bra
352 Rusningen på batterier sätter press på Northvolt
354 ABB har investerat 10 miljoner euro

355 Miljökrav på bränsle ger ökade utsläpp
356 Skärpta åtgärder mot utsläpp från mat och flyg krävs
358 Vatten hotar gator och källare

359 Nya mätvärden ska göra lastbilarna bränslesnålare
360 Dyra körkort och ointresse hos unga förvärrar förarbristen

361 "Peter Wolodarski: Släpp fram Europatåget nu, inte 2040
363 Tips inför tågresan utomlands
365 Tacka internet för enklare tågresor i Europa
366 Nytt program sänkte antalet långtidssjuka

367 M: S-styrda majoriteten skönmålar socialtjänsten
368 Nyanlända har fått arbete snabbare
369 Fler med utländskt påbrå studerar vidare på högskolor
371 Människohandel med arbetare ökar Kraftigt
373 Kvinnor födda i utlandet skapar jobb åt invandrare
376 Hon vill hjälpa nya företagare med nätverk
378 Klyftorna är mindre i länder där många är med i facket

379 Vilket parti vågar styra upp den ohämmande kapitalismen
381 Amazon och konsten att spela monopol
383 Så lätt får ex-politiker tillgång till makthavarna
389 Sverige har en naiv syn på lobbying
390 Kritik mot kort: ”Subvention till lobbyister
392 Synen på lobbyister i andra länder
394 Regeringen passiv när andra länder sänker digitalmomsen

396 M lovar mer fokus på klimatet

397 Nu ska Stefan Löfvens Sverige bygga nya murar
398 Tuffare invandringspolitik kan ge samarbete med M
400 Försöket att locka SDväljare en riskfylld strategi
401 Hemlösa mötte Åkesson med hyllningar – och svekdebatt

402 Trumps optimala avtal är en hägring i öknen
403 Du kan inte ana hur fel vi har om världen
405 Social trygghet på EU-nivå hotar den svenska modellen
408 Partierna pluggar en ny politisk geografiläxa
409 Vildar borde inte vara ett problem

410 Nya djurskyddslagen ett svek mot Astrid och djuren
412 Det finns en risk som du aldrig kan påverka
416 Samla data om vård för att göra den bättre och mer jämlik
419 Därför är Koranen ingen okänd värld förden som läst Bibeln
421 "Böneutrop välkomnas i Växjö
421 Metoorörelsen måste bli ett världsomspännande uppror
423 Vad vinner vi på att införa en lag mot hedersbrott?
426 Extremt hög beläggning på landets häkten

427 Nobelpriset inställt – krav på krisutredning
430 Kvinnornas vittnesmål står nu för alltid i historieböckerna
431 Det enda de kan göra nu är att de återstående kollektivt avgår
433 6 frågor om Akademien som behöver svar
434 Vad var det Akademiledamöterna skrattade åt
436 Lotass beslut står fast – lämnar Akademien
436 De har ingen rätt att bevilja mig

437 Hot eller våld drabbar var tredje myndighetsanställd
439 Vi måste bli smartare om vi ska kunna lösa svåra problem
441 Leonardo da Vinci
444 Därför måste demokratins vänner lära sig förstå dess fiender
446 Kommentarer.

Från SAP.se 2 maj 2018

Stefan Löfvens tal på 1 maj 2018: Det starka samhället.

Observera att det talade ordet gäller!

Vänner, socialdemokrater, äntligen är det första maj!

”Första maj, första maj, varje sliten kavaj, blir en mantel av strålande ljus…”

Det enda som är bättre än första maj, är första maj under ett valår! Och vi ska ge allt i det val som kommer. Inte, i slutänden, för att vinna röster eller mandat. Det är bara medel, för att nå målet. Nej, vi söker folkets förtroende för att skapa, just det som står på våra första maj-nålar på bröstet: Trygghet.

Och den som inte förstår värdet av trygghet för en människa, har aldrig känt vad riktig otrygghet kan innebära.

Den som kommit hem, sett fönstret krossat, fotavtrycken på sovrums-golvet, den kan svara.

Den som fått se sina barns ögon, dras till en blodfläck som finns kvar i tunnelbaneuppgången, den kan svara.

Den som fått känna den fruktansvärda kränkningen, i sexuella trakasserier, eller sexuellt våld, den kan svara!
* * *

Och trygghet är något ännu större, än frihet från brott!
Den äldre man, som kanske blivit bjuden av vännerna på fotboll, men som tackar nej, eftersom han vet att han inte har råd att ta matbiten efteråt, han kan svara på vad otrygghet kan innebära, i form av tvekan och ensamhet.

Den unga kvinna, som känner sitt ofödda barn röra sig i magen, hon som har så mycket lycka och förhoppningar framför sig, men samti-digt vet att det är kris på förlossningsavdelningen, hon kan svara på vad otrygghet kan innebära, för hon känner det med varje spark!

För hans trygghet, för hennes trygghet, för allas vår trygghet. Det är därför vi söker mandat. Det är därför vi ska ge allt. Det är därför vi ska vinna valet!
* * *

Och jag vet, att det som krävs för att skapa trygghet, är vad Gustav Möller, vår legendariska gamla socialminister, en gång började kalla ”det starka samhället”.

Det som blev ett kännetecken för den svenska modell, som under det förra seklet kunde förundra världen.

Jag tror många längtar efter just den styrkan idag. Alldeles för många, har alldeles för ofta, märkt hur samhället har försvagats, och dragit sig tillbaka.

Och om brottslighet blir ditt eget, personliga problem, om bra skola och sjukvård blir marknadsvaror - då börjar folk försöka köpa sig trygghet så gott det går.

Men det funkar ju aldrig!
Vanligt folk hamnar bara i en flodvåg av räkningar, för larmen, för vaktbolagen, för barnens privata skola, för mammas privata vård.
Det är detta vi socialdemokrater alltid vetat. I ett svagt samhälle, blir folk inte tryggare – bara fattigare!
* * *

Och känner man sig övergiven av samhället, då växer oron. Då skapas grogrunden för extremism. Då kan män med stora ord och kalla hjärtan, ta makten, genom att peka ut syndabockar och sprida hat.

Men vänner – det finns en annan väg. Den stora majoriteten av svenska folket vill någonting annat. De vill ha en demokratisk gemenskap, som tar ansvar!

Så låt oss svara upp mot den viljan!
Låt oss göra det kommande decenniet, till det starka samhällets revansch!
* * *

Och det är bara vi socialdemokrater som kan leda det arbetet!
Moderaterna frågar ju aldrig: Vad kan vi bygga upp?" utan: "Vad kan vi skära ned – så vi har råd att sänka skatten?"
Och SD frågar ju aldrig: "Hur kan vi läka ihop?" Tvärtom lägger de all sin kraft på att hetsa grupp mot grupp, så att ingen ska märka att deras enorma löften saknar täckning!
Nej – det är upp till oss! Jag vill att vi ska leda en bred folkrörelse för trygghet. Som när andra vill splittra - samlar. Som när andra vill skära ned - bygger upp. Som när andra misströstar - skapar tro på framtiden.
Vi ska aldrig förlora vårt land, till otrygghet, oro och extremism! Vi ska bygga det som så många längtar efter, som så många förtjänar: ett starkare samhälle - ett tryggare Sverige!
* * *

Och vänner, nu har vi byggt upp en ekonomisk styrka som gör det möjligt!

Minns ni hur det såg ut för fyra år sedan?
Alliansregeringen hade talat vitt och brett om jobben, men fokuserade på att slå sönder arbetslöshetsförsäkringen, och lämnade efter sig en högre arbetslöshet än när de började. Sverige hade till och med haft så hög ungdomsarbetslöshet, att vi fick krisstöd från EU!

Ändå slogs det larm om hur hemskt det skulle bli med socialdemokratisk politik. Dubbelstöten, trippelstöten - det till och med affischerades om hur hemska vi skulle vara mot unga.

Idag är ungdomsarbetslösheten den lägsta på 16 år! Vi har infört vår 90-dagarsgaranti, och varje ung garanteras utbildning, arbete eller praktik.

Idag går ungefär 300 000 fler människor till jobbet. Andelen som försörjs av stöd från samhället är den lägsta sedan 1981. Och Sverige har den högsta sysselsättningsgraden som Eurostat någonsin uppmätt i ett EU-land.

Reinfeldts mål om 5 miljoner i arbete till 2020, nådde vi redan förra året.

Men alla vet ju att vi socialdemokrater siktar högre! Alla som kan jobba ska jobba.

Våra investeringar i export, innovation, företagande, kunskapslyft och nyanställningar i välfärden - de är långt ifrån färdiga!

Vi är stolta, men inte nöjda! Vi är inte framme – men vi är på väg!
* * *

Det här har också gjort, att senast vi hade så här låg statsskuld, var jag en fjunig tjugoåring. För de som inte vill fråga en herre om hans ålder, var det 1977!

Det underskott vi ärvde, på 60 miljarder per år, har vänts till ett överskott på 50 miljarder. Och det här är den absolut mest avgörande frågan i valet: Vad ska vi göra med den här ekonomiska styrkan?
Vi vet ju vad våra motståndare vill göra med pengarna! Har ni sett filmen ”Måndag hela veckan”? Där spelar Bill Murray en TV-reporter, som tvingas uppleva samma dag, om och om, och om igen. Lite så är det att leva med svensk höger.

1921 stod det på valaffischerna: ”Lätta skattebördans tryck”. 1935 stod det: ”Lägre skatter”. Och 46 – när Europa låg i ruiner: ”Som man röstar får man skatta”.

1952: ”Visst går det att sänka din skatt”. 1962: ”Ja till sänkt skatt”.
1979: ”Lägre skatter”, en favorit i repris från 35!
1985: ”Sänk skatten” – men nu med fiskmåsar i bakgrunden! 1994: ”Ja, vi sänker skatter”. 2002: ”Med vår regering får alla sänkt skatt”
Är det någon som vågar gissa vad de går till val på i år?
* * *

Depression, mellankrigstid, fredstid! Oljekris, bankkris, finanskris!

Det finns ingen samhällssituation i Sveriges demokratiska historia, som Moderaterna inte velat bemöta med att sänka skatten för rika! Det är som en evig loop! Det är Måndag hela veckan!

Enda skillnaden är att filmen tar slut efter nästan exakt 100 minuter. Moderaterna har hållit på i snart 100 år!
* * *

Vänner!
Vi vill istället använda vår ekonomiska styrka till att genomföra det största trygghetsprogrammet i modern tid!

I vårt starka samhälle, ska vi korta sjukvårdsköerna rejält, så att du som väntar på en operation för dig, eller någon du älskar, inte behöver leva i oro och vanmakt.

I vårt starka samhälle, ska folk få närmare till vården, oavsett var de bor i landet, och lättare få läkartid, få stöd vid psykisk ohälsa, kunna komma in på helgen när oron blir för stor för barnets ihållande hosta.
I vårt starka samhälle, ska vi ha fler ambulanser och ambulanshelikoptrar, så att du vet, när du ligger där, och livet balanserar på en tunn tråd, att du snart får höra ljudet av en siren – eller smattrande rotorblad.
Och för att göra allt detta möjligt, för att bemanna operationssalarna, ambulanshelikoptrarna, vårdcentralerna, vill vi socialdemokrater öka antalet anställda i vården med 14 000 under de kommande fyra åren.

I det starka Sverige jag vill se, ska vi ha kraft att ge sjukvårdens hjältar de arbetsförhållanden och de kollegor som de förtjänar!
* * *

Och grundprincipen i vårt starka Sverige, ska alltid vara, att den som drabbas av sjukdom, av arbetslöshet, eller av en allvarlig funktionsnedsättning, ska känna stödet från ett helt samhälle. Punkt.

Och om du jobbar hårt, har du rätt till lön för mödan: En inkomst att leva på. En trygg anställning, som inte hyvlas eller avgörs från dag till dag. En arbetsplats som inte dödar, skadar, eller bränner ut. Och en ständig möjlighet att stimuleras, utvecklas, lära genom livet.

Det är inte förmåner – det är vårt gemensamma ansvar! I vårt starka samhälle, sätter vi riktig kraft bakom orden: Det ska löna sig att arbeta!
* * *

Och självklart ska du känna en trygghet ifrån brott!
Lag och ordning ska vara en socialdemokratisk hjärtefråga. Glöm aldrig klassperspektivet! Det är ju arbetarklassen som bor i de hårdast utsatta områdena. Det är ju arbetarklassens barn, som oftast dras in i kriminella gäng och narkotikamissbruk. Det är ju de som har det svårast, som drabbas hårdast om samhället är för svagt för att bekämpa brotten!
Vänner, därför vi tar striden för lag och ordning. Vi vill riva klassamhället. Därför ska den organiserade brottsligheten belysas, bekämpas och besegras!
* * *

Nu krävs ännu fler modiga kvinnor och män, som är redo att lyssna, trösta, analysera, lösa fall och gripa förövare, med modern utrustning – och stark lagstiftning i ryggen!
Och det blir väldigt magstarkt när Moderaterna försöker attackera oss om antalet poliser, när de flesta insatta vet vad det beror på.

Under deras sista år vid makten, gick polisutbildningen på sparlåga. Värst var det 2010, då bara 140 stycken fick börja, vilket är långt ifrån att ens täcka pensionsavgångarna.

Vi gör nu den största satsningen på polisen på 20 år. Vi utbildar dubbelt så många poliser som Moderatregeringen. Samtidigt tillförs resurser så att lönerna kan förstärkas, över fem procent i genomsnitt redan nu i vår.

Vi ska öka antalet polisanställda med 10 000 till 2024, och redan nästa år kommer det ut 1 300 poliser på våra gator.

Vänner - vi bygger ett Sverige, som kan visa att staten alltid är starkare än de kriminella gängen!
* * *

Men det krävs mer. Vi vill ju bekämpa brottens orsaker i grunden. Och då krävs ju just det jag talar om idag: ett helt, starkt, samhälle! Starkare skolor, starkare föreningar, en starkare samhällsgemenskap, som fångar upp alla unga som riskerar att hamna snett.

Det krävs också, att vi en gång för alla, gör upp med det svaga samhälle som låtit segregationen växa!

Med starka starka krav. En plikt att lära sig språket. Vidareutbilda sig. Göra sig anställningsbar. Annars kan man inte räkna med stöd från det gemensamma.

Men också med stora, starka möjligheter. En modern språkundervisning. Rejäla bristyrkesutbildningar. Och ett stopp för arbetskraftsin-

vandring till yrken där det inte råder brist, så att de jobben kan utföras av arbetslösa i Sverige.

Vänner, denna uppgift kan aldrig klaras av ett klent samhälle, som fokuserar på att sänka skatten för rika.

Vårt samhälle, ska vara starkt nog att bryta segregationen, innan segregationen bryter sönder Sverige!
* * *

Det kommer också kräva tuffa beslut.
Vi har nu lagt om migrationspolitiken. Antalet asylsökande har minskat kraftigt. Fokus har lagts på att få andra länder att ta större ansvar, och dela på arbetsuppgiften.

Den politiken behöver ligga fast. För att integrationen ska fungera, för att folk ska komma i arbete och bli en självklar del av samhället, krävs att Sverige inte tar ett oproportionerligt ansvar. Så enkelt, och så svårt, är det.
Men jag vägrar se skuggsamhällen växa fram. De som Sverige tar emot, ska vara en självklar del av vår samhällsgemenskap, med samma rättigheter och skyldigheter som alla andra.

Inget A-lag. Inget B-lag. Ett starkt Sverige. Som håller ihop.
* * *

Och Sveriges kanske viktigaste uppgift, det är att ge vårt allt, i de globala uppgifter som behöver utföras, för att hjälpa i konflikters närhet, och se till att människor inte tvingas fly över huvud taget.

Det starka Sverige jag vill se, är också en stark kraft globalt. För ett effektivt förebyggande av konflikter. För ett rejält europeiskt samarbete för fred. Och för en fullständig övergång till en hållbar värld, som inte skapar krig över resurser och nya klimatflyktingar.

Och för en vecka sedan välkomnade jag FN:s säkerhetsråd, på Dag Hammarskjölds Backåkra, i Skåne. Egentligen var det en enda fråga som satte sin prägel på mötet: Att återuppta samtalen om en politisk lösning på Syrienkriget.

Hammarskjöld sa en gång: ”FN skapades inte för att ta människan till himmelen, utan för att rädda mänskligheten från helvetet.” Och nu måste vi länder som utgör FN:s säkerhetsråd, resa oss över våra egna nationella intressen, och axla det breda ledarskap som världssamfundet har anförtrott oss.

Det krävs inget mindre, och inget mer, än ett eldupphör. En öppning för humanitär hjälp. Och en FN-ledd politisk process.

Bara så, kan det helvete som det syriska folket genomlidit i åtta år få sitt slut.
* * *
Socialdemokrater, mötesdeltagare!
I många år nu, har jag burit med mig en dikt av Inger Sjöstrand.

På stigar
går man aldrig
riktigt ensam
Fötterna har sällskap med
alla steg som
stigit stigen fram

Och jag bär med mig den som en påminnelse, om den centrala uppgift som vårt samhälle aldrig får svika, inför de som trampat upp stigarna, för mig, och för min generation.

Värdig äldreomsorg. Bra boenden. Rättvisa pensioner.
Det är inget vi ger våra äldre som någon sorts välgörenhet. Det är något de arbetat ihop själva, ofta under ett mycket hårdare och längre arbetsliv än de som vi upplever idag.

Det är därför regeringen investerar så mycket i mer personal i äldreomsorgen och vården. Det är därför vi har höjt bostadstillägget, fyrdubblat tandvårdsbidraget för alla över 65, infört avgiftsfri öppenvård för alla över 85. Och steg för steg tar vi bort den orättfärdiga pensionärskatten, och ser till att lön och pension beskattas lika!
* * *
Och nu ser vi också hur pensionärers inkomster har höjts, i genomsnitt med 1100 kronor, varje månad. Men det är långt från nog.

Idag, på arbetarrörelsens högtidsdag, presenterar vi en ny satsning på 4 miljarder, för att förbättra pensionerna för de som arbetat ett helt yrkesliv, men ändå har låg pension.

Det är en reform för er som jobbat med att ta hand om våra barn. För lastbilschaufförerna som sett till att vi haft mat i våra butiker. För undersköterskorna som vårdat oss genom alla år. För lagerarbetarna, grundskolelärarna, butiksanställda och redovisningsassistenter.

De ska inte straffbeskattas, som Moderaterna föreslår. De ska hedras. Med vårt förslag får de höjd pension med upp till 600 kronor mer i månaden. Efter skatt ger det omkring 5000 mer i hushållskassan, per person och per år.

Jag vill att vårt starka samhälle, ska ge en grundmurad ekonomisk trygghet, till alla dem som trampat upp de stigar vi går på. Det är inte en fråga om snällhet, utan respekt för de som har byggt landet!
* * *

Ja vänner, fram till valet kommer vi fortsätta presentera byggdelarna i det som kommer bli det största trygghetsprogrammet i modern tid, det som vi vet kommer att göra Sverige starkt.

Men vi måste också visa vad som händer, om vi slänger bort den här ekonomiska styrkan på något annat.

Moderaterna talar hemskt ogärna om konsekvenserna av sin politik. Se bara här i Stockholms läns landsting, som Karin talade om, där man styrt sjukvården i 12 år. Nya Karolinska har genom politisk naivitet, misskötsel och tilltro till privatisering, lyckats bli den trettonde dyraste byggnaden i hela världen.

Samtidigt har den heroiska personalen fått gå runt med visselpipor, när inte ens larmsystemen fungerade, och det kommer avslöjande efter avslöjande om hur patienterna drabbas. Men när moderaternas ledare får frågor om den här skandalen, då svarar han, och jag citerar: ”Ni är så engagerade i ett husbygge i Solna”.

Jag kan bara säga så här: Den som vill vifta bort världens trettonde dyraste byggnad, som ”ett husbygge i Solna”, den ska nog inte ha någon makt över svensk sjukvård – eller svensk ekonomi!
* * *

Men såhär är det på punkt efter punkt. De vägrar tala om konsekvenserna!

Men om man satsar på att sänka skatten för de som tjänar mest, då får man väl vara ärlig med att det blir mindre till vård, skola och omsorg! Om man vill rikta in sig på att sänka skatten på löneinkomster, då får man väl berätta för pensionärerna att deras skatteorättvisa ska öka! Om man fortsätter säga att alla vinster i välfärden är bra, då får man väl erkänna att det blir mindre pengar till barn och äldre, därför att ett riskkapitalbolag har väl aldrig tvekat om att ta ut så mycket vinst som möjligt!

Ska jag fortsätta? Om man vill tillåta religiösa friskolor, då får man väl också stå för konsekvenserna när skola och religion blandas samman! Om man vill ha kvar Europas kanske mest oreglerade arbetskraftsinvandring, då får man ta ansvar för att människor utnyttjas, jobbar för slavlöner och lever i skuggsamhällen!

Om man vill göra det lättare att sparka folk, och lagstifta om att folk ska jobba till 30 procent lägre lön, då får man väl stå för att man vill öka otryggheten på arbetsmarknaden, och att man kanske inte tycker det är så viktigt att det ska löna sig att arbeta!

Jag är så trött på det här! Min enkla önskan är: Tala ur skägget!
Stå för konsekvenserna – eller byt politik!
* * *

Och min uppmaning till svenska folket är den här: Se vad som står på spel!

Sverige är i ett avgörande läge. Moderaterna har ju berättat vad de vill göra.

Det blir återigen skattesänkningar för de som redan har mest, samtidigt som andra ska nöja sig med lägre löner, svagare välfärd och den större otrygghet som blir resultatet.

Och Jimmie Åkesson säger att han redan har förberett sin långa önskelista, för saker han ska kräva i utbyte, för att låta Kristersson genomföra sitt program.

De har också förberett sig genom att svänga hejvilt, för att gå Moderaterna till mötes!
SD vill att den som tjänar 100 000 i månaden, ska få 46 000 kronor i sänkt skatt om året! Storbolagens vinster i välfärden ska försvaras, men det ska bli lättare att sparka vanligt folk!

Så, se vad som står på spel!
Ingen vet ännu vad en moderat och sverigedemokratisk regering skulle innebära. Men allt de sagt hittills, tyder på att det skulle bli den mest löntagarfientliga regeringen i modern tid!
* * *

Ja, vänner,
det är detta valet kommer handla om!
Ska vi använda vår ekonomiska styrka till att anställa fler sjuksköterskor och poliser, skapa en integration som håller ihop Sverige, och trygga ekonomin för våra äldre,
eller ska vi sänka skatten för de som redan har mest?
Ska vi ha ett starkare eller svagare samhälle?
Ska den svenska modellen som vi känner den, utvecklas, eller avvecklas?

Jag vill, att vi från denna dag, i denna valrörelse, och genom åren framför oss, leder en folkrörelse för alla dem, som förstår värdet av trygghet för en människa.

För dem, som vill gå säkra hem på kvällen. För honom, som vill kunna tacka ja, när vännerna bjuder på fotboll. För henne, som känner ett nytt liv sparka.
För oss alla, ska vi bygga ett starkare samhälle, ett tryggare Sverige - tillsammans!

Uppdaterades senast: 2 maj 2018

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

"Tillbaka till 50-talet med Löfvens vision

Analys. Statsminister Stefan Löfven talade om det kommande decenniet som ”det starka samhällets revansch”. Hans hårt pressade parti försöker vända underläget med en kombination av miljardlöften och hårdare invandringspolitik.

Solen sken, den socialdemokratiske statsministern sjöng och lovade stora statsutgifter. På ytan ett fint avsnitt i en tradition från slutet av 1800-talet.

Men det var ett decimerat parti som tågade längs Stockholms gator denna första maj, inte bara mätt i antal deltagare. Partiet går in i valrörelsen med ett väljarstöd på 26 procent, långt under det som tidigare kallats katastrofresultat.

S har också en annan tradition, den att tappa väljarstöd månaderna före riksdagsval. Det är ett uselt utgångsläge för Löfven.

Demonstrationståget gick utan att tveka till Norra bantorget och höll möte. Partiet har haft svårare att ta ut den politiska kursen. Det finns en tradition också i det.

En av Stefan Löfvens legendariska företrädare som partiledare och statsminister, Tage Erlander, grubblade och misströstade redan tidigt på 1950-talet.

Partiet saknade helt enkelt en framtidsstrategi – återstod endast att administrera samhället, skrev han i sin dagbok. Erlander sökte en ny kurs och hittade den hos den tidigare socialministern Gustav Möller, som myntat begreppet ”det starka samhället”. Det blev 1950-talets S-projekt.

Nu försöker Löfven lösa sin brist på framtidsstrategi på samma sätt. ”Låt oss göra det kommande decenniet till det starka samhällets revansch”, eldade han publiken på Norra Bantorget.

Visionen om ett starkt samhälle eller en stark stat har inte haft mycket att hämta i den tidsanda som rått från 1968 och fram till tiotalet. Den har haft en auktoritär doft av likhet och övervakning. Individens frihet blev ett mer lyskraftigt mål.

Nu vänder vindarna. Det blåser auktoritärt och nationalistiskt. De känns också i de socialdemokratiska valbudskapen.

”Vi ska göra allt för att vinna valet i höst”, sade Stefan Löfven och den resan har han påbörjat. I partiets valstrategi anpassar man sig helt till väljarnas dagordning.

Stramare invandringspolitik och hårda tag mot brott är återkommande i tal och intervjuer. På Norra bantorget lovade Löfven att de jobb som inte är bristyrken ska gå till arbetslösa i Sverige, inte till arbetskrafts-invandrare. Statsministern talade också om att göra upp med ”det svaga samhälle som låtit segregationen växa”.

Regeringsförslaget om att ge 9 000 ensamkommande som fått eller riskerar att få avslag på sin asylansökan en ny chans nämnde han inte alls. Det passar ju inte in i det strama budskapet.
Den andra ingrediensen i Socialdemokraternas valbudskap är pengar. Barnbidragen har just höjts. På första maj fick pensionärerna löften värda fyra miljarder kronor. Stefan Löfven lovade också fler vårdan-ställda och fler poliser.

Den tredje ingrediensen i S valstrategi är att desarmera sådana förslag och beslut som kan vändas mot partiet i valrörelsen.

Försäkringskassans generaldirektör Ann-Marie Begler fick plötsligt sparken förra veckan och därmed kan regeringen distansera sig från hennes beslut. Regeringen har också backat från direktiven att minska kostnaderna för personlig assistans.

Socialdemokraterna har inte presenterat något valmanifest ännu, det är troligen fler vallöften att vänta. Hur de ska kunna betalas när Sverige går in i en period med en större andel äldre och barn är mycket oklart. Det väntar stora utgiftsökningar för vård, skola och omsorg i kommu-nerna, och personalbristen är stor.

Finansminister Magdalena Andersson (S) har hittills sagt att det inte kommer att behövas några skatteökningar.

LO:s ordförande krävde mer statliga pengar till kommunerna och ett stopp för sms-anställningar och otrygga jobb. Karl-Petter Thorwalds-son krävde också barnomsorg på obekväm arbetstid.

Det är ytterligare ett exempel på återvinning i det socialdemokratiska kretsloppet. Socialdemokraterna lovade samma sak i förra valrörelsen. De håller sannolikt tummarna för att väljarna har glömt det.

Pensionärer och LO-medlemmar är de mest centrala väljargrupperna för Socialdemokraterna. Men för att ett parti ska lyfta krävs ofta mer än en serie löften. Det behövs en sammanhängande berättelse, en riktning.

Det var den Stefan Löfven hämtade från socialdemokratins storhetstid under efterkrigstidens första årtionden.

”Välfärdsnationalism” kallar näringslivets tankesmedja Timbros vd Karin Svanborg-Sjövall Socialdemokraternas budskap.

Men demonstranterna fortsatte att marschera till Internationalen, som de alltid har gjort.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

"S: 600 kronor mer till dem med låg pension

Socialdemokraterna vill höja pensionen med 600 kronor i månaden för dem med låga pensioner. Det beskedet gav statsminister Stefan Löfven (S) under förstamajfirandet. – Vi behöver göra något, pensionerna är för dåliga, säger han.

Med 131 dagar kvar till valet är Socialdemokraterna i behov av att stärka sin position om partiet vill behålla regeringsmakten. De senaste opinionsmätningarna har visat på sjunkande stöd och just nu ser S ut att få svårt att överträffa det förra valresultatet på 31 procent.

Sedan ett par veckor har S börjat lansera vallöften, bland annat stopp för religiösa friskolor och skärpta krav för arbetskraftsinvandring. När statsminister Stefan Löfven inledde årets förstamajfirande på ett äldreboende i Södertälje hade han med sig ytterligare ett vallöfte.

Beskedet är att S vill höja pensionen med 600 kronor i månaden för dem som har en allmän inkomstpension på mellan 11 000 och 14 000 kronor i månaden. Efter skatt innebär höjningen cirka 5 000 kronor mer per år för pensionärerna i den här inkomstgruppen, enligt S.
– Vi ska höja pensionerna för dem som arbetat ett helt yrkesliv och ändå får låg pension, säger Stefan Löfven.

S tänker nu ta förslaget till den parlamentariska pensionsgruppen och hoppas att få stöd av övriga partier.

– Vi behöver göra något, pensionerna är för dåliga. Har du slitit i ett helt arbetsliv och ändå sitter med en så låg inkomst att du inte känner ekonomisk trygghet så är det något som är fel. Jag bedömer att vi ska komma överens om detta, säger Stefan Löfven.

Om förslaget stoppas i pensionsgruppen vill S genomföra samma ökning via förändringar av skatten. Hur det ska gå till är ännu oklart.
– Det får vi återkomma till. Vår bestämda uppfattning är att de människor som jobbat ett helt arbetsliv ska ha en bättre ekonomisk trygghet, säger Stefan Löfven.

Förslaget beräknas kosta statskassan ungefär fyra miljarder kronor att genomföra. Enligt statsministern har staten råd med en sådan utgiftsökning eftersom ekonomin går starkt.

– Nu har vi ett överskott men vi kommer aldrig att göra något som äventyrar en stark ekonomi, säger Stefan Löfven.

S förhoppning är att höjningen ska kunna genomföras ”så fort som möjligt” men det kommer inte att ske före valet.

På tisdagseftermiddagen höll Stefan Löfven tal på Norra bantorget i Stockholm inför flera tusen åhörare. Temat för talet var ”det starka samhället”, vilket enligt statsministern omfattar såväl trygghet mot brott som kortare vårdköer, kamp mot arbetslösheten och lägre skatt för pensionärer. Enligt Stefan Löfven hotas det starka samhället av den politik som huvudmotståndarna i Moderaterna driver.

– Moderaterna talar hemskt ogärna om konsekvenserna av sin politik, säger Stefan Löfven.
– Min uppmaning till det svenska folket är den här: se vad som står på spel.
Hans Olsson
hans.olsson@dn.se"

"Plats: Norra bantorget i Stockholm. Väder: Soligt. Publik: Cirka 5 000. Mest applåder: ”Stå för konsekvenserna – eller byt politik.” Stefan Löfven angående vad som väntar om Moderaterna får makten. "

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

" Magdalena Andersson riktade hård kritik mot SD

Landskrona. Magdalena Andersson, (S), trappade upp retoriken inför valet när hon talade i Landskrona på första maj. Budskapet var tydligt riktat till de väljare som står mellan S och SD.
– Jimmie Åkesson vill ha Ulf Kristersson som statsminister och det är inte en politik som är bra för Sveriges löntagare och för vanligt folk, sa finansministern.

Finansminister Magdalena Andersson började med att tala i Slottsparken i Landskrona. Hon inledde med att prata om socialdemokratiska ideal och drömmar.

– Vi samlas i drömmen om en bättre värld. Där alla vågar drömma stora drömmar, om att utvecklas och skapa ett nytt liv.

Men hon berörde också utmaningar och problem, som till exempel arbetslösheten. För sex år sedan stod S-ministern på samma scen och pratade om ungdomsarbetslösheten och om hur Sverige mottog krisstöd från EU för att få ned siffrorna.

– Nu säger man samma sak om de nyanlända som man sa om de unga, ingen arbetsgivare har råd att anställa dem, sänk deras löner.

Men att låta riksdagen besluta om lönerna är inte rätt väg, anser finansministern som också kritiserade Alliansen för planer på oansvariga skattehöjningar.

Den hårdaste kritiken riktade hon dock mot Jimmie Åkesson, och Sverigedemokraterna som hon anklagar för att vara ett högerparti.

– Jag utgår bara från hur de röstat i riksdagen. De har gång på gång röstat mot att vi vill stärka löntagarnas rättigheter. De var emot att vi skulle införa kollektivavtalsenliga villkor för alla upphandlingar, vilket är otroligt viktigt för att stärka löntagarnas villkor på svensk arbetsmarknad, de var emot avdragsrätt för fackföreningsavgift och de är tydliga med att de vill fortsätta med vinstjakt i skolan och stora skattesänkningar.

– De vill också luckra upp arbetsrätten, säger Andersson till DN efter talet i Landskrona.

S har pekat ut framför allt Moderaterna och Sverigedemokraterna som sina huvudmotståndare inför valet och finansministern säger att det är viktigt med ”en tydlig varudeklaration” på SD.

Är du orolig för att Sverigedemokraterna ska ta era väljare?

– Det jag försökte göra i dag var att beskriva vilken politik Sverigedemokraterna röstar för i riksdagen, gång på gång på Moderaterna. Det är tydligt att Jimmie Åkesson vill ha Ulf Kristersson som statsminister och det är inte en politik som är bra för Sveriges löntagare och för vanligt folk.

SD-ledaren Jimmie Åkesson anser att S-retoriken signalerar panik och anklagar finansministern för att utelämna de gånger hans parti röstat med regeringen.

”En tydlig skiljelinje mellan oss och Socialdemokraterna vad gäller arbetsmarknadspolitiken, är att vi för en politik för alla löntagare, medan Socialdemokraternas politik främst tycks syfta till att göra pamparna i LO-borgen nöjda. Avdragsrätten för fackföreningsavgiften är ett tydligt exempel som hon själv tar upp och där vi i stället gör andra och bättre åtgärder, till exempel sänkningen av inkomstskatten”, skriver Åkesson i en kommentar till DN.

I Dagens Nyheters/Ipsos väljarbarometer för april når Socialdemokraterna 26 procent av väljarstödet. Mot slutet av talet riktade hon sig till partiengagerade och manade till hårt arbete med dörrknackning och samtal med väljare.

Vad tror du att siffrorna beror på?
– Det kan man naturligtvis diskutera. Det har varit en tuff mandatperiod, dels klev vi in med stora underskott i statsfinanserna, vi var tvungna att fatta beslut som gjorde att vi fick ordning och reda i statsfinanserna. Vi hade flyktingkrisen 2015.

S-strategin inför valet är enligt Andersson att prata om trygghet och välfärd, till exempel 10 000 fler poliser till slutet av 2024.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se "

"Fakta.
Plats: Slottsparken i Landskrona.
Väder: Svensk vår. Mulet med solglimtar.
Publik: Glad. Några hundra personer, flera med röda rosor i händerna.
Mest applåder: I slutet, när finansminister talade om välfärden. "

DN TORSDAG 3 MAJ 2018 DN. DEBATT 180503

”Politiken ska ge människor möjlighet delta i förändringen”

"Miljöpartiets valmanifest handlar om hur vi kan bygga ett land som vågar stå först i omställningen till en ny värld och hur människor får möjlighet att vara med i förändringen. Det är ett manifest för framtidstro, i en tid när så mycket av den politiska debatten fylls av uppgivenhet, skriver Isabella Lövin, Gustav Fridolin och Amanda Lind.

Vi människor skriver själva våra kapitel i historieböckerna. Om vi vill så kan rubriken på kapitlet om vår tid bli ”Den modiga generationen”. Den som valde att agera när vi förstod konsekvenserna av klimatförändringar, utrotningen av arter och plasten i haven.

Mänskligheten står inför en stor förändring. Antingen en som kommer av ohejdade klimatförändringar och miljöförstöring. Eller en vi styr över själva, där vi i tid lyckas utveckla våra samhällen bort från resursslöseri och ständigt ökande utsläpp.

Vi vet vad klimatkrisen kan innebära. Vi ser redan krig och konflikter i resursbristens spår. Vi har också de tekniska lösningarna och kunskapen för att ställa om våra samhällen – om vi vill.

För att lyckas krävs en avgörande sak. Människor måste se att det går att ställa om, att ett bättre samhälle är möjligt. Det måste finnas en tro på förändringens kraft.

Inget land i världen har lika bra förutsättningar som Sverige att bli världens första fossilfria välfärdsland. Våra naturresurser ger oss unika möjligheter att skapa ett 100 procent förnybart energisystem. När befolkningen växer kan vi bygga gröna, barnvänliga städer. Ekologisk mat, kulturliv och gröna industrier kan ge levande landsbygd.

I regering har Miljöpartiet drivit fram världens mest ambitiösa klimatlag. Vi har säkrat en bred uppgörelse bakom målet om 100 procent förnybar elproduktion. Vi har tagit striderna, även när det varit obekvämt. Sverige har i dag en skatt på flyget, miljöbudgeten har mer än fördubblats och intensivt svenskt förhandlingsarbete i EU har lett till ett hittills tredubblat pris på klimatutsläpp för den smutsigaste industrin.

Men för att nå klimatmålen räcker det inte med uppgörelser och mål, det krävs också att vi från politikens sida ger människor möjlighet att vara med i förändringen. Miljöpartiets valmanifest, som presenteras i dag, handlar om det: Hur vi kan bygga ett land som vågar stå först i omställningen till en ny värld. Hur människor får möjlighet att vara med i förändringen.

Det är ett manifest för framtidstro, i en tid när så mycket av den politiska debatten fylls av uppgivenhet. För att förändringen ska vara möjlig behövs en politik som leder till att:

1 Människor får vara med och göra klimatomställningen i sin vardag. Förändringen kan inte bara bäras av dig och mig själva, vi måste bära den tillsammans. Vi ska bygga ett samhälle där det är lätt att göra rätt. Ett av de krav vi lyfter fram först i valmanifestet är att bygga tåg som binder ihop hela Sverige – för att man ska kunna lita på tåget. Det klimatsmarta valet ska vara det billigare och enklare valet. Det handlar också om bra kollektivtrafik, säkra cykelvägar och satsningar på förnybara drivmedel. Att det ska vara lätt att sätta upp solceller på taket, och slippa miljöfarliga produkter i affären.

Vi vill fortsätta utfasningen av fossila subventioner och genomföra en storskalig grön skatteväxling så att det som är dåligt för miljön blir dyrare och det som är bra för miljön billigare.

2 Städerna blir barnvänliga och landsbygden levande. När Sverige växer ska vi bygga täta, barnvänliga städer där vi bygger bort både segregation och miljöpåverkan. Det ska vara möjligt att bo och utvecklas i hela landet. Det ska finnas bredband tillgängligt i hela landet, och skatten ska sänkas för dem som bor och driver företag i glesbygd. Skola och äldreomsorg ska kunna köpa ekologisk mat från svenska bönder.

Vi vill införa en skatt på importerat kött där antibiotika överanvänts i produktionen.

Svenska bönder och ekologisk produktion ska inte konkurreras ut av kött från djur som levt på sätt som inte skulle vara tillåtet i Sverige.

3 Hav och djur värnas. Om inget görs kommer vi att ha mer plast än fisk i haven år 2050. Därför behöver vi minska den onödiga förbrukningen av plast och fortsätta arbetet för att få bort kemikalier och gifter i vår natur och i vår egen vardag. Djur i haven och på land ska ha adekvat skydd och den biologiska mångfalden värnas. Fler skyddade områden fria från bottentrålning ska inrättas.

4 Klyftorna minskar. För att ett samhälle ska kunna möta svåra utmaningar krävs att det hänger ihop. Vi vill förverkliga Skolkommissionens agenda för att bryta segregation och ojämlikhet.

Barngrupperna i förskola och fritids ska fortsätta minska. Unga som mår dåligt ska få stöd i tid. Vi vill stärka elevhälsan och steg för steg förverkliga en köfri barn- och ungdomspsykiatri.

5 Vi får mer tid för varandra. Vägen till ett hållbart samhälle är vägen bort från slit och släng, och ständigt ökad konsumtion. I valmanifestet föreslår vi att äldre anställda i välfärden ska kunna gå ner i tid utan att det drabbar pensionen. Vi accepterar inte att en generation kvinnor till får sämre pension än män. Vi vill ge fler rätt att ta ut löneökning i sänkt arbetstid. Vi föreslår också att det införs en möjlighet till utvecklingstid i upp till ett år för att ge människor chansen att fortbilda sig, starta företag eller att genom utbildning välja en ny väg i livet.

Vissa verkar tro att vår roll i världen inte spelar roll i valet. Vi tror tvärtom. Vårt valmanifest börjar i de globala frågorna. Vi har visat att Sverige kan ta ledarskap som exempel och påtryckare. Vi ska fortsätta att vara ledande i klimatarbetet och för genomförandet av FN:s utvecklingsmål Agenda 2030. Vi vill stärka den feministiska utrikespolitiken.

Under den kommande mandatperioden kommer den nya vapenexportlagstiftningen att prövas och vi kommer att arbeta för en strikt tolkning där Sverige inte exporterar vapen till diktaturer. Vi vill värna asylrätten, och åter förbättra möjligheten för familjeåterförening och skyddsskäl för till exempel HBTQ-flyktingar och kvinnor som flyr från hedersförtryck.

Det har aldrig varit viktigare att vara miljöpartist. Det är motvind för humanismen på många håll i världen. Det behövs länder och partier som visar att det finns en annan väg att gå, en väg där medmänsklighet och hållbar utveckling är ledstjärnan.

I riksdagen lägger de borgerliga och Sverigedemokraterna förslag om att kraftigt skära i klimat- och miljöpolitiken. Om den politiken blir verklighet skulle Sverige tappa sin internationella tätposition och försvåra för de människor som i vardagen vill kunna leva klimatsmart.

Vi människor står inför vår största uppgift någonsin, att agera så att våra barn och barnbarn kan blicka tillbaka på oss med stolthet. Klimatet kan inte vänta, det kräver handling här och nu.

Isabella Lövin (MP), språkrör
Gustav Fridolin (MP), språkrör
Amanda Lind (MP), partisekreterare "

DN FREDAG 4 MAJ 2018

" Krav på ökad flygskatt inför MP-kongress

Miljöpartiet lovar i sitt valmanifest som släpptes på torsdagen att gå till val på mer grön politik. Inför kongressen kommer interna krav på att partiet ska föreslå en utökning av den omdebatterade flygskatten. – Det för tidigt att börja tala om en höjd flygskatt i dag, säger språkröret Isabella Lövin.

Miljöpartiets ledande företrädare har under mandatperioden upprepat att partiet ska fokusera mer på klimat och miljö. Och det är också budskapet i partiets valmanifest inför kongressen i Västerås den 25–27maj

På en pressträff pekade språkrören ut ett antal fokusområden: höghastighetståg, köttskatt, stopp för plast i sjöar och hav, arbetstidsförkortning för anställda i välfärden och köfri psykiatri för barn och unga samt möjlighet till familjeåterförening för nyanlända.

Flera interna röster har inför kongressen höjts för att Miljöpartiet ska gå till val på en utökad flygskatt.

– Det ligger fortfarande i prognoserna att flygandet kommer att öka. Sett till det ser vi att det finns utrymme att höja flygskatten. Även om den bara funnits sen den 1 april tycker jag att vi ska gå till val på att höja flygskatten. Med en fördubblad flygskatt kanske vi till och med skulle kunna vända utvecklingen, säger Niclas Malmberg (MP), riksdagsledamot och ordförande i Uppsala län.

Men båda språkrören säger nej till att i dag föreslå en ökad flygskatt. – Däremot har vi andra förslag för att begränsa flygets miljöpåverkan som en trängselskatt på landningsbanor, obligatorisk koldioxiddeklaration för flygbolag. Man ska veta hur mycket utsläpp - man köper orsakar. Och vi har en utredning på gång om biodrivmedels inblandning i flygbränsle. Vi har många olika förslag och åtgärder på gång. Det för tidigt att börja tala om en höjd flygskatt i dag, säger språkröret samt klimat- och biståndsminister Isabella Lövin.

Flygskatten har mött hård kritik från alliansspartierna och var ett av tre skatteförslag som förra året gjorde att Alliansen hotade att fälla flera ministrar. Regeringen drog tillbaka de två andra förslagen och behöll flygskatten.

Trots partiets opinionssiffror kring riksdagsspärren är Miljöpartiet ”ett parti med självförtroende”, säger språkröret Gustav Fridolin.

– Vi har prövats och vi har bestått prövningen. Politik handlar om att ta fajter, ibland vinna och ibland stånga huvudet blodigt och hitta en annan väg, säger han.

Inför kongressen har frågan återigen väckts om eventuella regeringssamarbeten efter valet. Nu säger Gustav Fridolin att regeringssamarbete med en M-ledd regering är ”osannolikt”, framför allt med tanke på Moderaternas klimat- och migrationspolitik.

– Det är den analys vi gjort efter att Moderaterna förflyttat sig den här mandatperioden. De har både när det gäller ett antal grundläggande humanistiska värderingar och miljöpolitik förflyttat sig så långt ifrån oss att det ser osannolikt ut att vi skulle kunna ha ett närmare samarbete, säger Fridolin.

Miljöpartiet har tidigare aviserat att de också tänker gå till val på en öppnare migrationspolitik.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se "

Från vansterpartiet.se

Jonas Sjöstedts tal på 1 maj 2018, Stockholm

Förstamajfirare, socialister, feminister

Vilken glädje det är att få stå här och se er alla som kommit hit till Kungsträdgården. Jag ser unga föräldrar med femåringar som precis fått glass, jag ser pensionärer som varit med på många första maj och självklart är här igen, och gymnasieelever som ska rösta för första gången (och några har klättrat upp på statyn, av Karl XIII)

Hit till vårt 1 maj-möte kommer personal från butikerna och restaurangerna längs tågets väg, hit kommer lärare, sjuksköterskor, lagerarbetare, hit kommer ni som har ett arbete ni trivs med men ser hur villkoren försämrats och ni som har svårt att få ihop till försörjningen trots att ni har två eller tre jobb. Här bland oss finns musikälskare, hemmakockar, fackligt förtroendevalda, arkitekter, artister, byggnadsarbetare, programmerare och aktivister.

Vi är många som vill ha ett rättvist, jämlikt samhälle! Välkomna allihop! Det här är vår dag – frihetens dag, folkets dag – när vi tittar oss runt och påminns om hur det känns att vara i en gemenskap där ingen ser vare sig uppåt eller neråt på någon annan, utan där vi alla ser varann i ögonen som jämlikar. är ett sånt samhälle vi vill ha! Det är ett sånt Sverige vi vill ha! Det är vår tur nu!

En person som alltid brukade glida runt här i Kungsan på 1 maj, i skinnjacka och boots, var Jerry Williams, som tyvärr lämnade oss för ett par veckor sen. Eller ”drog in årorna” som han själv skulle sagt.

Jerry Williams, Sverige rödaste rocker, en av Vänsterpartiets trognaste medlemmar. Och jag vill rikta ett varmt tack till Jerry som alltid, alltid stod upp för vänstern. Och för hans språk – ett språk som var en - i sig. Ett språk som kom ur erfarenheten av ett tydligt klassamhälle, med dem däruppe och vi härnere. Det upproriska språket bar med sig ett löfte om att en dag ska det inte vara så längre.

Så sent som i vintras sa Jerry såhär om vinster i välfärden:
– Det som är dyngöken, det är att någon ska tjäna pengar på var ens ungar går i skolan någonstans. Likadant om din farsa blir sjuk och åker in på sjukan, då ska någon jävla grillhagen sitta och tjäna pengar på det.

– Det är åt helvete.
Med hälsning från Jerry Williams – Huka er alla Grillhagen, vare sig ni heter Jan Emanuel Johansson eller Bert Karlsson – det är snart slutgrillat för er i välfärden. Vi tänker inte göda er med våra skattepengar längre!
Vänsterpartiet gick till val på just det löftet, välfärden är inte till salu! Vi vill lagstifta mot att plocka ut vinster från vård, skola, förskola och äldreomsorg. Våra skattepengar ska istället gå till mer personal och bättre kvalitet. De privata företag som är seriösa och sätter verksamheten främst kan vara kvar. De vars drivkraft är att plocka ut vinster får söka sig någon annanstans. Välfärden ska inte styras av girighet – den ska styras av omtanke om oss som använder den.

Och – otroligt men sant – vi har drivit regeringen framför oss och nu blir det ett lagförslag till riksdagen före sommaren! Borgarna kommer ju att rösta nej, och frågan är hur det är med SD? Ska Jimmie Åkesson svika de väljare som faktiskt trodde på honom när han påstod att han var emot vinstjakten i skolan? Det verkar så. SD lät sig bjudas på middagar och drinkar i Svenskt Näringslivssalonger och började låta som deras lobbyister.

Det finns bara ett parti som aldrig viker ner sig i vinstfrågan. Vänsterpartiet. Vi ger oss aldrig i frågan om vinster i välfärden, lita på att vi tänker driva den med kraft så länge det behövs!

Jerry Williams växte upp på sjukhusområdet på gamla Karolinska ”Karro” i Solna, där hans mamma Edit jobbade som undersköterska. När Edit avled i cancer 1954 flaggade sjukhuset på halv stång! En av ambulansförarna på sjukhuset var vänster och mycket fackligt aktiv.

Sjukhusledningen ville inte först, men ambulansföraren fick fler med sig och hotade med strid, och då blev det så.
***

Kan ni föreställa er Nya Karolinska flagga på halv stång för en undersköterska?

Nyligen såg jag ett Tv-reportage om svårt cancersjuke Oskar 12 år, som inte kan andas frisk luft för fönstren på bancanceravdelningen går inte att öppna på Nya Karolinska. Och det går inte att gå ut på balkongerna och det finns inget kök där föräldrarna kan laga mat till sina sjuka barn.

Jag kände sån sorg och sån vrede efter att ha sett hur Oscar och andra sjuka barn har det. Hela historien om Nya Karolinska kom så nära. Det kunde varit jag och mina barn, eller du och dina barn som låg där sjuka och inte kunde komma ut en enda gång på dagen för att ingen ansvarig brytt sig om att tänka på att barn på sjukhus behöver få andas frisk luft.

Det är en skam! Ska vi bygga nya sjukhus ska det vara för Oscars och alla andra sjukas skull, inte för konsulter och byggherrar!

Istället har moderaterna och Boston Consulting Group gjort Stockholms landsting till Groupies!

De har byggt världens dyraste skrytbygge till sjukhus, moderaternas eget regalskepp Vasa!

Mitt i skandalen tronar det moderata landstingsrådet Irene Svenonius och hennes man, den förra upphandlingschefen för Karolinska. Och vad gör Ulf Kristersson – jo han gör Svenonius till en av sina närmaste, han lyfter upp henne till partiledningen. Moderaterna vill styra hela Sverige som ett företag, som ett Nya Karolinska där konsulterna har ständig fest medan undersköterskor och patienter får betala priset. Det tänker vi sätta stopp för den 9:e september!
***

Sverigedemokraterna, alltid med udden riktad mot dem som kommer från andra länder. Vi ser rasister och nazister marschera på gatorna och vi ser attacker mot löner och tryggheten på arbetsmarknaden. Det som byggts upp i mödosam och modig kamp av svensk arbetarrörelse i ett sekel, det river högern ner.

Högern vill ha mer av det som kallas Gig-ekonomi – men det handlar knappast om att det är Jerry Williams och hans musikervänner som fått ett gig och är ute och lirar. Istället är det unga människor som tvingas ut på en arbetsmarknad där de via appar får ange vilken lägstalön de kan tänkas arbeta för, i ett konstant race to the bottom.

På valdagen är det 100 år sedan den allmänna rösträtten infördes, efter stort motstånd från Kristerssons föregångare. Det är mycket som står på spel det här valet. Vi ser högern liera sig med Fackförbundet Handels har gett ut en bok som heter ”Lösa förbindelser”. Där berättar Malin och Erik som jobbar på ICA Maxi i Linköping, om hur de ständigt måste hålla koll på appen där arbetspassen läggs ut. Ett nytt pass signaleras med ett pling i telefonen – ett ljud som har kommit att förknippas med magont. Det gäller att få upp telefonen först, att tacka ja innan någon annan gör det. De tar till och med telefonen in i duschen – för att inte missa plinget.

Vad säger du ICA-Stig? Du ska väl vara lika schysst som i reklamen mot Cindy, Sebastian, Ulf och Jerry. Låt oss hjälpa dig bli det!

De otryggaste anställningsformerna, som tim- och behovsanställning, har ökat mest på arbetsmarknaden sedan ”allmän visstid” infördes av alliansen 2007. Nu lovar högern ännu mer otrygghet och sänkta löner, vi lovar det motsatta. Vi lovar – bort med allmän visstid, rätt till heltid och slut på missbruket av bemanningsföretag!

Även #metoo – denna fantastiska rörelse - har visat hur viktigt det är att skapa verklig trygghet i arbetslivet. Väldigt många av vittnesmålen som vi hört och läst, handlade ju just om arbetslivet. För vem vågar säga ifrån mot en närgången chef när det är han som har makt över din otrygga visstidsanställning? När det är just han som avgör om du kan betala hyran nästa månad? Vi måste göra upp med de otrygga anställningarna och mota tillbaka sexismen. Metoo måste få politiska konsekvenser.

Och när människor från andra länder utnyttjas på svensk arbetsmarknad av oseriösa arbetsgivare, när papperslösa tvingas arbeta för 12 kronor i timmen och sova på golvet i bilverkstäder och frisersalonger, då är det dags att säga ifrån. Men vårt svar är inte att som Stefan Löfven säga att det är orimligt att de tar jobb som arbetslösa svenskar skulle kunna ta.

Vårt svar är att ta kamp mot arbetsgivarna och visa solidaritet med dom som utnyttjas!

Vi ska stå upp för asylrätten och skärpa reglerna om arbetskraftsinvandringen. Men vi ska rikta vår vrede åt rätt håll, mot oseriösa företag som utnyttjar folk och dåliga lagar. Inte mot fattiga människor som jobbar hårt för skitlöner och med dåliga villkor.

Det är arbetarrörelsens sätt att svara på orättvisor!
***

Mycket av det bästa i Sverige har byggts upp av vänstern och arbetarrörelsen. Det har inte skett utan konflikt, tvärtom, det har krävt protester och strejker.

1909 var det storstrejk utlöst av en lönesänkaroffensiv från SAF, 1931 minns vi som året när militär öppnade eld med gevär och kulsprutor mot ett demonstrationståg i Ådalen och dödade fem arbetare.

Vi har gruvarbetarstrejken 1969 som i storkonflikten 1980 berördes en femtedel av arbetskraften. Konflikten slutade med att SAF gav med sig och gick med på LO:s lönekrav. inleddes med att några gruvarbetare satte sig ner i gruvan i Svappavaara och snabbt var det tusentals som anslöt. När strejken avslutades hade gruvarbetarna fått igenom bättre villkor och högre lön.

Alla dessa arbetare som tagit strid för värdiga villkor och löner det går att leva på. Så viktigt det är för oss att de vågade!

Många kanske inte tänker på det, men strejkrätten används varje dag och överallt. Den används på alla arbetsplatser vi ser här runtomkring oss, även när arbetet flyter på som vanligt. För utan de anställdas rätt att i sista hand ta till strejk, då skulle arbetsvillkor och löner vara mycket sämre än idag.
Att socialdemokraterna skulle gå in i en valrörelse med förslag om inskränkning av strejkrätten är därför så oförlåtligt! Men det pågår just nu en utredning om just det. De skyller på konflikten i Göteborgs hamn.

Socialdemokraterna säger att de helst vill regera med Centern och Liberalerna efter valet. Det är partier som är öppet antifackliga, som vill ha marknadshyror och lönesänkningar. Partier som jublar när socialdemokraterna gör jobbet åt dem och öppnar för begränsad konflikträtt.

Vänsterpartiet har fällt en socialdemokratisk regering en gång i vårt partis historia. Det var när man lade ett förslag om att begränsa strejkrätten. Detta är en varning till socialdemokraterna. Stefan Löfven, jag har ett

tydligt budskap till dig denna första maj:
Rör inte strejkrätten!

För två år sedan förstamajtalade jag i Malmö. I det talet krävde jag avdragsrätt för fackföreningsavgiften, nu i sommar blir det verklighet.

Vänsterpartiet gör det billigare att vara med i facket så att fler kan gå med. Så gör vi facket starkare, det förbättrar löntagarnas ställning och villkor på sikt. Det är en av de saker jag är stoltast över den här mandatperioden.

Nu vill vi gå vidare. Vänsterpartiet vill nu även införa en avdragsrätt för a-kasseavgiften. För en vanlig butiksanställd skulle det ge 400 kronor mer om året. Sånt gör skillnad för den som har en låg lön. Men förslaget är inte bara bra fördelningspolitik.

Om få är med i a-kassan så leder arbetslöshet till fattigdom. Det ställer löntagare mot löntagare och sätter press nedåt på allas löner. Men om fler kommer att vara med i A-kassan och facket går vi åt andra hållet. Det gör det lättare att få upp lönerna för alla. Vi ska ha mer trygghet och starkare löntagare.
***

Det fanns en tid när Sverige var ett land som högt och tydligt sa ifrån när förtryckare bombade civila. Men när jag i riksdagen frågade Stefan Löfven om Turkiets anfall mot Afrin i Syrien var svaren svävande.

När en allians mellan kurder och araber, muslimer och kristna, gjorde jobbet på marken för att besegra terrorgruppen IS i Kobane, Sinjar och i befrielsen av Raqqa. Då jublade till och med de borgerliga i Sverige. Då jublade hela världen.

Sedan blev det tyst när Nato-landet Turkiet anföll Afrin och federationen i norra Syrien och fördrev befolkningen. När de anföll de som besegrade IS, de som bygger en bättre framtid med feminism och jämlikhet. De svenska Natovännerna vill inte stöta sig med Natolandet Turkiet. EU vill inte kritisera sin egen gränsvakt, Erdogans Turkiet.
Det här är inte en tid när det duger att vara tyst. Vi i Vänstern tittar inte bort, varken från Erdogans eller Assads vidriga attacker på civila, eller från Trumps och Putins skenheliga maktspel i regionen.

Och vi i Vänstern glömmer aldrig vilka som gjorde jobbet på marken mot IS, vilka som inte backade. Vi stödjer det kurdiska folket. Vi tänker inte svika er!
***

Vi lever i en värld där de 8 rikaste personerna äger mer än halva jordens befolkning. Vi lever också i ett Sverige där vi fått en växande smörklick superrika, som glider omkring. Samtidigt har vi svenska pensionärer som blir hemlösa och åker runt på nattbussar för att få sova. Och de som får löneförhöjning på Försäkringskassan är de som ger flest avslag till dem som behöver sjukpenning!

Den brutala ojämlikheten har gjort att till och med borgerliga partier har börjat prata om jämlikhet. På sitt eget bakvända vis. De vill nämligen att de som tjänar allra minst ska skärpa sig, få lägre löner och göra sig anställningsbara, annars har samhället inte råd med dem.

Verkligt mod vore istället att säga rakt av till storbolagen och de förmögna: Ni har för mycket makt och för mycket pengar!

Det är Nordeas bankdirektörer Koskull och Wahlroos, det är välfärdskapitalisterna Bert Karlsson och Jan Emanuel Johansson som vi ska sätta press på. Det är pensionsmiljardärerna i Allra som ska bidra allra mest!

Det finns de som hävdar att det är mossigt att tala om höger och vänster. Men vi håller inte med. Tvärtom. Vänsterpartiet tänker prata mycket om

jämlikhet och klass i den här valrörelsen. Vem som har råd att gå till tandläkaren handlar om

klass, vems barn som får högre betyg i skolan handlar om klass, vem som får bättre vård handlar om klass.

Vi bygger jämlikhet med vänsterpolitik. Under de senaste åren har vi förhandlat fram reform efter reform, mer än 80 reformer, som gör Sverige bättre. Fria glasögon för barn, gratis mediciner, mer stöd till ensamstående föräldrar, mer pengarna till kvinnojourerna och nya miljarder till välfärden. Det är en politik för jämlikhet, men också en politik som tydligt gynnar kvinnor.

Den som har lett förhandlingarna för Vänsterpartiet är Ulla Andersson. Och hon har berättat hur hon gör. När hon går in och förhandlar med regeringen så tänker hon alltid ”när jag kommer ut ur det här rummet igen, då ska mina gamla arbetskamrater på förskolan i Gävle ha fått det lite bättre.” Så ser en feministisk politik ut som steg för steg förbättrar Sverige.

Och mina vänner, vi ska fortsätta. Med mer politik för jämlikhet och feminism. Vi vill att tandvården ska bli en del av högkostnadsskyddet. Vi vill att sjukvården får de resurser den behöver. Och så har vi frågan om sex timmars arbetsdag. Redan under nästa mandatperiod vill vi sätta igång med att korta arbetstiden. Precis som vanligt säger högern att det inte går. Men vi har kortat arbetstiden förut – självklart kan vi göra det igen.

Även klimat handlar om klass. Det är de rikaste i världen som förstör klimatet mest. 80 procent av världens befolkning har aldrig suttit i ett flygplan. En politik för jämlikhet är också en politik för klimatet. Det är bra att lägga solceller på taket, jag gör det själv. Men vi behöver ta större tag. Vi behöver en regering som säger ifrån mot de storföretag som förstör klimatet. Som drar våra pensionspengar från miljöförstörande företag – inte som säljer Vattenfalls kolgruvor till dem.

Kära socialdemokrater – man kan inte förändra samhället om man inte utmanar kapitalet och högern. Det gällde för 100 år sedan när rösträtten infördes. Och det gäller i valet 2018!

Runtom i världen och Europa ser vi hur vänstern växer. Det sker i USA och det sker i Storbritannien. I Frankrike har hundratusentals människor demonstrerat nu i vår mot inskränkningar i arbetsrätten.

2018 är det 100 år sedan rösträtten och 50 år sedan gruvstrejken och studentrevolten! Det är dags att än en gång våga ställa de stora frågorna om frihet, rättvisa och jämlikhet. Det är dags att samla sig mot marknadens klåfingrighet och mot den råa fascismen. Det är dags att bygga något så mycket bättre.

Låt det här bli valet där vänstern lyfter - det gör vi tillsammans!

Den 9 september är din röst lika mycket värd som Sveriges rikaste.

Använd den för att skapa en framtid som tillhör oss alla – inte bara några få. Rösta på Vänsterpartiet – det enda Vänsteralternativet i svensk politik!

Det är vår tur nu!

Från LO.se

Karl-Petter Thorwaldssons Förstamajtal 2018

Sätt stopp för de otrygga anställningarna, förbättra a-kassan, höj pensionerna, ge rätt till barnomsorg på obekväm arbetstid och inför en egenmaktsreform på arbetsmarknaden. Det krävde LOs ordförande Karl-Petter Thorwaldssons i sina förstamajtal i Ale och Göteborg.

Publicerad 2018-05-01 Uppdaterad 2018-05-01
Det talade ordet gäller

Vänner, kamrater, göteborgare!
Tack för att jag får vara här och fira arbetarrörelsens dag med er.
Finns det en bättre plats att vara på, den finaste dagen på hela året, än på Västkusten, i Göteborg – Sveriges framsida!

Här finns en framåtanda, en framtidsoptimism, en strävan efter utveckling, Lägst arbetslöshet bland storstäderna!
Sveriges bästa arbetsmarknad!
Tack för att jag får vara er Kålle idag.

Med den här takten går ni snart om Stockholm som Sveriges största exportlän också.
Förra året ökade exporten från Västra Götaland långt mer än i något annat län.
Volvo har aldrig sålt så många bilar och lastbilar!
Sveriges största industribolag har metallarbetarna att tacka för det.
Tack vare socialdemokratisk handelspolitik har de fått ännu mer att göra!
Ja, tillväxtmotorn för hela regionen – för hela Sverige – är LO:s medlemmar.
Och det är inte bara fordonstillverkarna i Västra Götaland som levererar:
Titta bara på läkemedel, kemikalier, rymd- och flyg eller den maritima sektorn.
Västkusten visar var skåpet ska stå!
* * *

Göteborgare,
För sex veckor sedan träffade jag avgångseleverna på Hvitfeldtska gymnasiet här till vänster upp för backen.
I tre teoretiska klasser visste de allihop vad de skulle göra efter studenten.
Jobba! Och 80 procent av dem hade redan jobb vid sidan av studierna.
”De jobbar för mycket!” sa lärarna till mig.
Det är socialdemokratin som har levererat: Europas lägsta ungdomsarbetslöshet!

Detta är ju radikalt! Tänk er.
För bara fyra år sen hade vi 25 procent ungdomsarbetslöshet.
Bland de högsta i Europa.
Vi fick en miljard i krisstöd från EU för att unga skulle komma i arbete!
Det är inte alls längesedan.
Men då. För exakt fyra år sedan, när jag stod här senast, vet ni vad jag sa då?
Att ungdomsarbetslösheten är vårt största samhällsproblem!

Här på Götaplatsen sa jag att prio ett för en socialdemokratisk regering måste vara SSU:s reform:

Att varje ung utan arbete ska ha sysselsättning efter 90 dagar.
Det är nu genomfört. Med råge!
Vem hade trott att det nya problemet skulle vara att ungdomarna jobbar så mycket att studierna kan bli lidande!

För bara fyra år sedan hade vi ett annat Sverige.
Minns ni?

Då var det massarbetslöshet, inte bara bland unga.
Högern hade infört allmän visstid och de otrygga anställningarna började breda ut sig.
Det tog nio år för invandrare att få jobb.
Vi hade snabbast sjunkande skolresultat bland alla jämförbara länder.

Men visst hade högern infriat sina vallöften om stora skattesänkningar – det får vi ge dem!
140 miljarder, mest till dem som redan har det bäst.
Men priset som vanligt folk fick betala blev högt.
För det fanns inte täckning för den fakturan. Heller.
Sveriges ekonomi var satt på kollisionskurs: Statsskulden ökade.
Sverige gick back med 61 miljarder kronor.

För fyra år sedan stod vi inför ett avgörande val.
Det fanns bara ett sätt att vända skutan rätt:
Den borgerliga regeringen skulle ut ur Rosenbad. Och det lyckades vi med!

Vi satte rodret i händerna på Stefan Löfven och Magdalena Andersson.
Idag, fyra år senare, är sysselsättningsgraden den högsta på 25 år.
En högre sysselsättningsgrad har aldrig uppmätts i EU.
En kvarts miljon fler har ett jobb.
För invandrare har tiden att komma i jobb halverats!
Statsskulden har inte varit lägre sedan 1977 – sen Elvis levde!
Budgetöverskottet är 46 miljarder och tillväxten är stark.

Ja, den ekonomiska uppryckningen efter de borgerliga åren har startat.
Den går i rasande takt och svensk ekonomi är starkare än kanske någonsin.

Mötesdeltagare.
Detta, starka statsfinanser och rekordhög sysselsättning, är viktiga mått.

Avgörande för att kunna genomföra reformer.

För att efterfrågan på arbete ska växa och löntagares makt ska stärkas.
För att kunna bygga välfärd och trygghet i vårt land.

Därför är det inte rättvist att svartmåla Sverige.

Men.
Det är heller inte rättvist att skönmåla Sverige.
Många, inte minst bland LO-medlemmar, märker inte av att skutan har vänt.
Det har den. Men stormen är inte utseglad än.

För ekonomisk tillväxt är i sig själv bara en siffra, en kalkyl, ett mått.
Det är viktigt att mäta framgång.
Men vi ska också kunna märka framgång.
För det är en sak att det går bra för svensk ekonomi.
Men för mig är inte Sverige ett framgångsrikt land förrän hela landet lever.

För ekonomiska kalkyler spelar ingen roll
Om affären eller skolan har slagit igen på din ort,
Om vårdcentralen och posten har försvunnit.
Eller om närmsta lasarett eller Räddningstjänst är flera timmar bort.

När människor känner att samhället drar sig tillbaka,
att avståndet växer till välfärd, myndigheter och grundläggande samhällsservice.
Då ökar otryggheten.

Och du som bor i staden tänker inte på siffror,
när vissa områden fortfarande präglas av arbetslöshetens förtvivlan.
Och den splittrande segregationen börjar avgöra hur vi ser på varann.
Om drömmen om en egen bostad är minst 15 år bort.
Om farmor tvingas flytta från chockhöjda hyror.
Eller om oron för gängkriminalitet jagar dig på kvällspromenaden

Kanske är du rädd för att gå till jobbet.
För att stressa dig in i sjukskrivning, slita sönder ryggen eller klämmas till döds.
Kanske håller trakasserier, hot eller våld dig sömnlös inför arbetsdagen.
Du har mobilen under kudden av rädsla att missa ett pass.
När otryggheten gör sig påmind i vardagen, då spelar det ingen roll hur stark tillväxtsiffran är.

Och värst av allt:
Detta är resultaten av en medveten politik.

Glöm aldrig det.

Detta är arvet efter högerns åtta år av systematiska marknadsexperiment.

Det är resultatet av att sälja ut, privatisera, konkurrensutsätta stora delar av vårt gemensamma samhällsbygge.
Av den ständiga jakt på timmar som allmän visstid förde med sig.

Uppluckringen av vår trygghet.
Det är inte bara enligt plan för högern.
Det är själva kärnan i högerideologin:
Föraktet för gemensamma lösningar.
De trygghetssystem som vi har byggt upp tillsammans ska rivas ned.
Så att alla sedan måste se efter och bygga upp sitt eget.
Var och en efter förmåga.
Men inget efter behov.

Vem vinner på det? Jo, de rikaste förstås.
När marknadskrafterna får styra fördjupas samhällsklyftorna och den starke får övertag.

Och tveka inte en sekund!
Det ingår i högerns framtidsplan för Sverige den här gången också.

Du kanske tror att jag överdriver?
Men vet ni vad Carola Lemne, vd för Svenskt Näringsliv, sa i förra veckan?
Jo, att vi måste vara beredda på ännu mer ojämlikhet – ännu större skillnader.

Mitt besked till Sveriges högerkrafter är tydligt.
Det finns ett alternativ till ojämlikhet och växande klyftor.

Det är vårt alternativ, och det sammanfattas med några av de vackraste orden i vårt svenska språk:
Jämlikhet, rättvisa och solidaritet!
* * *

Mötesdeltagare,
För 38 år sen var det en kille som heter Ulf som hoppade av gymnasiet för att börja jobba i fotoaffär.
Det var ett bra handelsjobb, en bra start på vuxenlivet. Det började bra!
Men efter att ha stått i butiken i några månader hade han tyvärr svårt att få ett riktigt jobb igen.

Det var synd.
För han tappade verklighetsförankringen och glömde det viktiga i ett bra arbetsliv.
Om någon månad tar de unga här uppe på Hvitfeldtska studenten.
Vi vill välkomna dem till våra branscher.
Många av dem blir handelsanställda.
Vi vill att de ska få en bra start på sitt arbetsliv precis som Ulf.
Schyssta villkor och en lön som man kan leva på.

Därför är det obegripligt att Ulf idag, 38 år senare, vill försämra arbetsmarknaden.

Ja, Ulf Kristerssons moderater har inte vett att skämmas för sig.
De har tagit tio kliv högerut med sin nye partiledare
Och inlett en aggressiv kamp mot tryggheten på arbetsmarknaden!

Först vill de försämra anställningstryggheten.
Arbetsgivaren ska ha makt att kunna sparka vem de vill, när de vill.
Sedan vill de ta bort återanställningsrätten,
som ger den som fått gå rätten att komma tillbaka om arbetsbrist inte längre råder.
Och för den som förlorar arbetet ska a-kassan försämras. Igen!

Ulf Kristersson vill gå längre än såväl Reinfeldt som Kinberg-Batra:
Lagstifta om sänkta löner. Flytta makt över löner till politikerna!
Det undergräver lönebildningen – förstör den svenska modellen.
Moderaterna blir arga när vi säger det.
Vi är arga för att de föreslår det!
Det är inte bara borgerligt – det är korkat!

En mycket klok göteborgare –
LOs första vice ordförande Therese Guovelin – brukar säga att:
”Vi försvarar den svenska modellen genom att förklara den svenska modellen”.

Ulf Kristersson – låt mig förklara det mest grundläggande i svenska modellen för dig:
De som vet hur jobbet funkar ska bestämma lönen.
Parterna. Fack och arbetsgivare. Punkt.

Detta är nyckeln i den svenska arbetsmarknadsmodellen.
Det har levererat välstånd och tillväxt för Sverige i snart 80 år.
Det är därför som vi är det sjunde mest konkurrenskraftiga landet i världen, samtidigt som vi har världens högsta lägstalöner.

Det är därför vi fått reallöneökningar 19 av 20 år i rad.
Lönerna blir rättvisare – även de lägsta lönerna ökar.
Lönen ska upp och olönsamma jobb ska bort.

Det fungerar eftersom vi satsar på omställning tillsammans med arbetsgivaren.
80 procent får ny sysselsättning på grund av detta.
Det skapar trygghet för löntagare och arbetsgivare,
både vi och företagen kan utvecklas.
Därför är vi moderna och konkurrenskraftiga.
Svenska företag går i bräschen för innovation och ny teknik:
För bara två veckor sen provkörde Ann-Sofie Hermansson en eldriven sopbil här på Götaplatsen!

”Er svenska modell är en förebild!” sa världens ledare till mig på EU-toppmötet här i Göteborg i höstas.

Men det som imponerar på Frankrikes president Macron,
det vill Ulf Kristersson och den svenska högern förstöra.
Mitt besked är följande:
Bonjour monsieur Kristersson,
du får gärna stå i ditt egna Eiffeltorn och se ned på svenska löntagare,
men den svenska modellen rör du inte!
* * *

Mötesdeltagare,
För några veckor sedan träffade jag en kille som hade lyckats fly från det fasansfulla kriget i Syrien.
Vilken människa!
Vid kusten i Turkiet tog han på sig sin ryggsäck och hoppade i.
Det tog över sju timmar att simma åtta kilometer till Grekland.
Jag träffade honom i Örnsköldsvik.
Och vet ni vad.
Han är i jobb!
På eftermiddagarna tillverkar han högteknologiska systemlösningar med sina arbetskamrater.
På förmiddagen sitter han en trappa upp och lär sig svenska.
Det fungerade skitbra!
Och det var inspirerande!
För det är ju så här det ska vara:
Människor ska ha en plats, lära sig svenska, kunna försörja sig och lära känna arbetskamrater.
Få möjlighet att bidra till vår välfärd som en del av vår gemenskap.
När någon blir en kompis och inte en siffra – då får vi ett sammanhållet samhälle.

Precis så fungerar etableringsjobben.
Men Moderaterna, de är likgiltiga inför att fack, arbetsgivare och regeringen är överens om en bra och jobbskapande integrationsplan som alla vinner på.
För dem är det viktigare att politiker får makt att sänka kollektivavtalssatta löner.

De säger att det bara gäller vissajobb.
Men sänker man lönen för några kommer det också spilla över på andra.
Detta vet Moderaterna.
Att angripa den svenska modellen är nämligen bara första steget mot ett polariserat låglönesamhälle,
Där höjdarna dikterar villkoren för vanligt folk.

Det ska vi i facket sätta stopp för.
Fack och arbetsgivare sätter löner – punkt slut!
* * *

Och Sverigedemokraterna dansar som vanligt efter Moderaternas pipa.
För låt er inte luras av SD.
De är inget annat än en ulv i fårakläder.
I Almedalen 2017 hade SD en röd flagga med texten ”Arbetarpartiet”.
Men retoriken stämmer inte när man granskar politiken.
SD vill försämra anställningstryggheten,
sänka skatten för de rikaste,
skära i välfärden
och fortsätta vinstjakten i våra skolor och gemensamma välfärd.
Under mandatperioden röstade SD emot kollektivavtalskrav vid offentlig upphandling.
Emot att stävja missbruket med att stapla tidsbegränsade anställningar.
Listan kan göras lång.

Låt mig säga så här,
SDs grundbult är motsatsen till våra värderingar om allas lika värde.
SD formar sin politik genom att göra skillnad på människor.
Därför ligger det i sakens natur:
Ett sådant parti kommer aldrig att stå för jämlikhet.
Ett sådant parti kommer aldrig stå på samma sida som vanligt folk.

SD är ett högerparti som för en löntagarfientlig politik.
Den politiken ökar klyftorna,
Splittrar och söndrar vårt samhälle,
Ända in till fikarummen på våra jobb.

En moderatledd regering med stöd av Sverigedemokraterna är den allra sämsta sortens höger.

Den 9 september ska alla väljare veta vad som står på spel.

Vi säger nej till vad som kan bli den mest högerextrema regeringen i svensk historia.
Vi säger ja till en S-ledd regering som förbättrar livet för vanligt folk.
* * *
Mötesdeltagare,
Reformer ska föra oss närmre vårt mål:
Ett sammanhållet och jämlikt samhälle.
Där det inte har betydelse
var i landet du bor, vilket yrke du har, hur gammal du är,
om du är man eller kvinna, vem du älskar,
var du är född eller vilken utbildningsbakgrund dina föräldrar har.
Alla ska ha samma möjlighet att leva ett tryggt och meningsfullt liv.

Varje människa är unik.
Vi har drömmar och rädslor. Erfarenheter och förväntningar.
Vi hoppas och gläds. Vi bär på sorg, oro och smärta.
Vi är lika och olika.
Men vi har alla samma värde. I facket, samhället, politiken. På jobbet och i skolan.
Det är arbetarrörelsens orubbliga övertygelse.
Därför är varje människa värd att kämpa för.

Och vi vet att i ett jämlikt och jämställt samhälle
är människor lyckligare, lever längre, gör ett bättre jobb och är friskare.
Brottslighet och våld är inte lika vanligt.
Även den som kommer från knappa förhållanden
får chans att förverkliga sina drömmar.

Det har aldrig funnits större möjlighet att bygga en sådan framtid!
Men det kräver att vi har politiken på vår sida:

Det kräver en stark socialdemokrati!

Regeringen har gjort mycket bra! Det ska den ha beröm för!

- Efter knappt fyra år har vi inte bara den lägsta arbetslösheten på 10 år;
- Lex Laval är kasserad! För svenska kollektivavtal ska gälla i Sverige!
- Höjt tak i a-kassan ger idag 5 000 kr mer i månaden om du blir arbetslös.

Och vår statsminister står upp emot osund låglönekonkurrens och systematiskt utnyttjande av människor på arbetsmarknaden.

Vi välkomnar initiativen mot svartarbete
och lagskärpning kring arbetskraftsinvandring.
Arbetskraft ska rekryteras utifrån behov på svensk arbetsmarknad,
inte för att tillgodose arbetsgivares jakt på billig arbetskraft!

35 miljarder har investerats i vår gemensamma välfärd!
100 000 fler jobbar i välfärd och skola.
Pensionärsskatten har sänkts, barnbidraget är höjt.
För första gången på tio år.

1,5 miljard är en bra början till landsbygdens företag, jobb, transporter och boende.
För Sverige ska växa och blomstra också utanför storstäderna.
Då krävs tåg och järnvägar i världsklass.
Höghastighetståg är lysande!
Det minskar avstånd mellan människor, jobb och bostad, stad och land!

Det är nödvändigt att satsa stort på polisen,
äldreomsorgen, kortare vårdköer,
och för att anställa och behålla personal i välfärden.

Detta är bra!
Men vi måste också rösta rätt i landstingen för att ge välfärdens hjältar möjlighet att göra sitt jobb!
Ingen i Sverige har missat haveriet med Nya Karolinska,
men vi glömmer inte vad som pågår här i Västra Götalands moderatstyrda landsting.
Våra stolta medlemmar och vårdpersonal uträttar underverk varje dag.
Trots överbeläggning, underbemanning och bedrövliga villkor,
Moderaterna har haft chans att rätta till detta,
Men nu är det dags att byta ut dem!

Det säger sig självt:
Bättre villkor för välfärdens arbetare ger oss en bättre välfärd!

Och Socialdemokraterna har lovat oss:
14 000 fler välfärdsarbetare.
Den vanvettiga vinstjakten ska stoppas!

Äntligen! Det här är riktigt, riktigt bra!
Med en blomstrande ekonomi har regeringen berett väg och satt kurs för jämlikhetskapande politik.
Men.
Att vara ordförande för 1,5 miljoner otåliga LO-medlemmar förpliktigar!
Nu ska vi se till att förändringstakten efter de borgerliga åren snabbas upp ännu mer!

Först ska vi göra vårt för att ge Socialdemokraterna fortsatt mandat.

Ökat mandat att leda Sverige i rätt riktning!
Vi ska frigöra dem från den blåbruna bromsklossen i riksdagen.
Sedan är det dags för ett rejält samhällsbygge med radikala och rejäla reformer.
För halvhjärtade satsningar skapar ingen framtidstro!

LO vill se 70 statliga miljarder för att täcka hål och förbättra välfärden i hela landet.
Vi ska öka statsbidragen till kommuner och landsting för bättre välfärd!
Behovet av att stärka välfärden kommer växa i hela landet,
Kommunalskatten ska inte behöva höjas för att klara behoven.
Glesbefolkade kommuner ska inte lämnas i sticket,
De har redan hög skatt, men samtidigt ofta för svag välfärd.
Ökade statsbidrag som fördelas utifrån behov skapar rättvisa!
Välfärden ska vara jämlik i hela landet!

Därför måste det också finnas ett tak för kommunalskatten!
Det är inte rimligt att kommuner tvingas höja skatten för vanligt folk,
på grund av att skatter för dem som har allra mest avskaffades
och sänktes under de borgerliga åren.
Vi har aldrig haft lägre kapitalskatter än idag.
Det är hög tid för en rättvis skatteväxling mellan löner och kapital.

Vi måste också ta itu med klyftorna i skolan!
Skolan är grundläggande för att skapa lika möjligheter för alla,
men idag saknar var sjätte elev gymnasiebehörighet när de slutar nian.
Det hänger oftast ihop med föräldrarnas utbildningsbakgrund.
Resursstarka föräldrar kompenserar själva barnens lärande när skolan drar ner.
Och enligt forskningen spelar fritiden också roll för lärandet i skolan.
Men i områden med lägre inkomster är färre barn inskrivna på fritids.
Därför ska vi införa avgiftsfritt lärfritids!
Ett rejält utbyggt fritids blir ett verktyg för att minska klyftorna i skolan.
Alla barn samma möjlighet till läxhjälp, pedagogisk utveckling och fritidsaktiviteter.
Alla barn ska få samma chans till kunskap!

Och naturligtvis ska vi stoppa vinstjakten!
En gång för alla. Välfärden är till för oss – inte riskkapitalister!
* * *

Mötesdeltagare,
Det finns ingen bättre tid än nu för att nå målet om full sysselsättning.
Tänk att vi som står här idag kanske får uppleva det igen!
Men då måste kvinnor få samma möjlighet som män att arbeta och jobba heltid.
Det skulle motsvara en halv miljon fler sysselsatta i Sverige.
Det kräver att vi gör upp med kvinnornas situation på arbetsmarknaden.
Idag tjänar en näringslivstopp 60 gånger mer än en undersköterska. 60!
Det handlar om klass. Men det handlar också om kön.

Det råder ingen tvekan om att kvinnor i LO-yrken har Sveriges sämsta ekonomiska villkor.
Låg lön. Lägre än män med samma arbetsuppgifter.
Och hälften av kvinnorna i arbetaryrken jobbar deltid. Ofrivilligt!
På lönebeskedet innebär det 18 500 kronor.
I plånboken är det är knappt 12 600!
5 000 kr mindre än en man!
Mindre än hälften av en man i tjänstemannayrke!

Mötesdeltagare,
Här på Avenyn idag är Malin med och lyssnar.
Hon är undersköterska.
Hon berättar i LOs valfilmer att otrygga anställningar skapar en oro redan idag. Hon berättar också om den oro som hon, hennes kollegor och vänner känner inför Moderaternas förslag om att försämra anställningstryggheten.

För otrygga anställningar handlar inte bara om lön.
Idag är varannan visstidare behovsanställd per timme.
Det betyder: obekväma arbetstider som ingen annan vill ha.
Fritid blir inte fritid, utan förvandlas till en ständig jakt på timmar eller ständig beredskap för inringning.
Det är ju omöjligt att kombinera med ett fungerande vardagsliv!

Och så länge hyvling tillåts kan vem som helst förlora arbetstid, och lön, från den ena dagen till den andra.
För i detta kryphål finns inga turordningsregler eller uppsägningstid.
Och först igenom kryphålet var arbetsgivare i de kvinnodominerade branscherna.

Malin och de andra undersköterskorna jag träffar är ovärderliga och bär upp sitt yrke med stolthet.
Det ska de göra!
Precis som restauranganställda jag träffar som älskar att jobba med service!
Men det positiva väger självklart inte upp
att jobbet är otryggt, lönen är låg och villkoren är usla.
Arbetsmiljön i LO-kvinnornas yrken är i många fall helt oacceptabel:
Stressen ökar.
70 procent har ont i kroppen varje vecka.
Var fjärde har upplevt våld eller hot på jobbet det senaste året.
Var tionde har utsatts för sexuella trakasserier.
Arbetsgivarna måste ta större ansvar för att stoppa detta!

Mötesdeltagare,
Låt mig vara mycket tydlig:
Detta är inget annat än ett skitarbetsliv för kvinnor!

Ytterst handlar det om makt.
Så länge kvinnor har mindre makt än män är det vårt förbannade ansvar att bekämpa detta!

Idag på första maj 2018 utfäster vi ett löfte från LO:
Vi ska göra allt för att kvinnor ska ha samma makt och inflytande på arbetsmarknaden som män!
Vår främsta fackliga kamp de närmaste åren är kvinnornas kamp.
Låt mig upprepa så att alla hör:
Vår främsta fackliga kamp de närmaste åren är kvinnornas kamp.

Vi börjar här och nu med ett trygghetspaket för att göra slut på usla anställningar:

1. Inför en omgående egenmaktsreform på arbetsmarknaden!
Det finns bara en sak att säga till arbetsgivare som nekar sin personal en schysst anställning: Tack för mig!

Varje lågavlönad löntagare som vill ha heltid ska få det. Därför:
- Inför rätt för del- och visstidare att säga upp sig på dagen!
- Stärkt omställning och rätt till vidareutbildning.
- Och du som vidareutbildar dig ska ha rätt till en rimlig månadsinkomst under studietiden.

Det ger större trygghet på jobbet och i omställning!
Det förskjuter makt från den som anställer till dig som är anställd!

2. Vi ska sätta stopp för de otrygga anställningarna!
Du ska veta hur mycket du tjänar varje månad.
Du ska inte tvingas skaffa ett extrajobb vid sidan av jobbet!
Och ingen ska behöva tveka inför att larma eller säga ifrån mot en chef, kollega, gäst, patient eller brukare på grund av rädsla att förlora jobbet!

Därför har jag en lista med styggelser som ska bort:

- Hyvling!
- SMS-anställningarna!
- Allmän visstid!
- Och inför högre arbetsgivaravgift för anställningar som inte är tillsvidare!

Till skillnad från resten av världen har vi inte vänt oss till regeringen.
Vi har ju en unik svensk modell.
Vi har begärt förhandling med vår motpart och vi kommer inte att ge oss!
Dessa förödande anställningsformer ska förpassas till historiens sophög.
Senast om tio år ska våra anställningar vara tillsvidare. På heltid.
Både för kvinnor och män. Det lovar jag er!

3. Arbetslöshetsförsäkringen ska kraftigt förbättras!
Arbetslöshetsförsäkringen är en grundbult i den svenska modellen.
Det är ett stort problem att den omfattar för få.
Idag har bara en av fyra arbetslösa rätt till ersättning.
Det måste bli lättare att ta sig in!
Som det ser ut idag har de med sämst anställningsvillkor, oftast kvinnor, också svårast att få a-kassa.
Så kan vi inte ha det.

- Ändra kraven för kvalificering!
- Gör fler arbetsmarknadsprogram a-kassegrundande!

När fler får rätt till a-kassa ökar löntagarnas makt och trygghet på arbetsmarknaden och i omställning!
Det gör skillnad för kvinnor!

4. Barnomsorg på obekväma arbetstider!

- Rätt till barnomsorg på kväll och helg.

Det finns en värld där människor inte jobbar 9-17.
Det är ett välfärdssamhälles uppgift att se till att barnomsorgen fungerar också för dessa familjer – som själva ofta är just välfärdssamhällets stöttepelare!

5. Höj pensionen!
Det är skamligt,
Sverige har aldrig varit rikare, men äldre får inte en värdig pension.
Det är illa nog att pensionärer idag blir fattiga efter ett helt livs heltidsarbete.
Men dessutom vidgas löneklyftan mellan kvinnor och män ännu mer i pensionen.
Hälften av kvinnorna blir fattigpensionärer.
Det är vanvettigt!
Den som har byggt upp Sverige ska inte bli fattig,
Pensionen ska vara minst 70 procent av lönen!
Vi kräver att staten tar sitt ansvar och höjer inbetalningarna till pensionen med 2 procent.
I Sverige ska vi ha en värdig pension!
* * *

Mötesdeltagare.
Det finns en tydlig koppling mellan otrygga anställningar
och trakasserier mot kvinnor.
Argumentet att jämställdheten får komma senare duger inte.
Det uppmärksammades genom modiga kvinnors upprop under hösten.
Tack!

Ni hade inget ansvar att berätta.
Men det är allas ansvar att agera.
I facket, i politiken, i vardagslivet.
I oss själva.

Inte alla män, säger vissa.
Och så är det – långtifrån alla män är förövare.
Men inte heller alla män jobbar för att förändra maktskillnaderna.
Det måste det bli ändring på nu.
Kvinnor ska få mer makt.
Män måste avstå makt.

Ett samhälle utan jämställdhet kan aldrig bli jämlikt. Kan aldrig bli tryggt.
Det är baskemig kvinnornas tid nu!
* * *
Mötesdeltagare,
Första maj är den internationella solidaritetens dag och solidariteten känner inga gränser.

Vi kan inte blunda för Gulfstaternas fruktansvärda behandling av gästarbetare.
Arbetarna blir fråntagna sina pass, luras på lönen och sätts i arbetsläger.
Och det är förbjudet att lämna landet om arbetsgivaren säger nej.
2013 hade 1 200 arbetare dött i bygget av Qatars VM-arenor.
Ingen vet hur många det blir innan den första bollen sparkas.
Jag har själv träffat nepaleser på väg att resa dit.
De fick betala en särskild avgift för kostnaden att frakta hem sina döda kamrater.

Svenska Byggnads, deras international och världsfacket gjorde ett enormt arbete.
I november kom beskedet!
Det slavliknande systemet ska avskaffas,
Minimilön ska gälla alla i landet.
Två miljoner gästarbetare kan få upprättelse och rätt till ersättning.
Men det är inte över förrän reformerna också är genomförda.
Det har vi inte sett än!

Halva jordens befolkning såg senaste VM-finalen.
Minst lika många ögon kommer riktas mot VM i Qatar om fyra år.
Vi ska se till att de också fortsätter riktas mot de människor som byggt arenorna
och priset de betalat för vårt nöjes skull.
* * *
Vänner,
Jämlikhet var målet från första början,
När den tidiga arbetarrörelsen reste sig för att förbättra vanligt folks villkor.
En av dem var den fackliga pionjären Alina Jägerstedt.

En skicklig cigarrtillverkare.
Medgrundare till Stockholms första tobaksarbetarfack.
En av sju bakom principbeslutet att bilda ett landsomfattande förbund.

Hon var med och avgjorde en mönsterbildande strid för föreningsrätten som började här i Göteborg.

1896 krävde de göteborgska tobaksarbetarna höjning på sina usla löner.
Det blev startskottet för en kraftmätning i fem svenska städer.
Cigarrfabrikanterna gjorde allt för att krossa facket!

Alla skulle avskedas! De som inte tog avstånd från facket också.
Alina Jägerstedt och hennes kamrater utvecklade strategin som fällde avgörandet:
Strejkunderstöd till alla berörda arbetare, även de oorganiserade.

Hela arbetarrörelsen slöt upp och gjorde det möjligt.
Stöd kom från fackföreningar i hela landet, partiet, Norge, Danmark och Tyskland.
Tobaksarbetarna höll ut i elva veckor. Medlemsantalet ökade.
Cigarrfabrikanterna tvingades till förhandlingsbordet.
I avtalet slogs rätten att organisera sig fackligt entydigt fast.
Tusen tobaksarbetare kunde gå tillbaka till jobbet.
Lönerna i Göteborg – de höjdes.
Och arbetarrörelsens gemensamma styrka vann över dem som ansåg att vanligt folk inte var värda mer än det absolut nödvändiga.
* * *

Tobaksarbetarna var bland de första att organisera sig fackligt och jämställt.
Det syntes i avtalen de förhandlade fram.
Redan i slutet av 1800-talet drev tobaksarbetarna igenom lika lön för lika arbete.
Det vore skam om vi idag, nästan 120 år senare, inte kan göra samma sak på hela arbetsmarknaden!

Alina Jägerstedt banade väg för att förändra de villkor som formade hennes eget liv.
Hon kämpade för trygghet, jämlikhet och kvinnors rätt att delta på samma villkor.
Och efter att hon, som enda kvinna, var med och grundade Socialdemokraterna
kämpade hon också för det i politiken.

Samma år som vi fick allmän och lika rösträtt i Sverige avled Alina Jägerstedt.
Hon fick aldrig rösta i ett riksdagsval.
Eller uppleva valseger för en socialdemokratisk statsminister.
Men det, mina vänner.
Det är precis vad vi ska göra.
Den nionde september röstar vi för jämlikhet, jämställdhet och trygghet!
Och varje dag fram till dess ska vi göra allt för att säkra fortsatt mandat för en stark och s-ledd regering!
Det är vi skyldiga Alina Jägerstedt att se till!

Tack för ordet!

Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

Innehåll

Sid

Innehållet hämtat från Internet 2-3 april 2014.

3 LO, LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE
http://www.lo.se

40 TCO. Tjänstemännens Centralorganisation.
TCO

74 SACO, Sveriges akademikers centralorganisation.
http://www.saco.se

99 SN. Svenskt Näringsliv.
http://www.svensktnaringsliv.se/

132 Företagarna.
http://www.foretagarna.se

149 Statistisk årsbok för Sverige 2014.
Statistik om arbetsmarknad och näringsverksamhet

152 Arbetsförmedlingen 3 april 2014
http://www.arbetsformedlingen.se

161 Andra företagareföreningar

163 Arbetsrätten på bordet under ett unikt möte

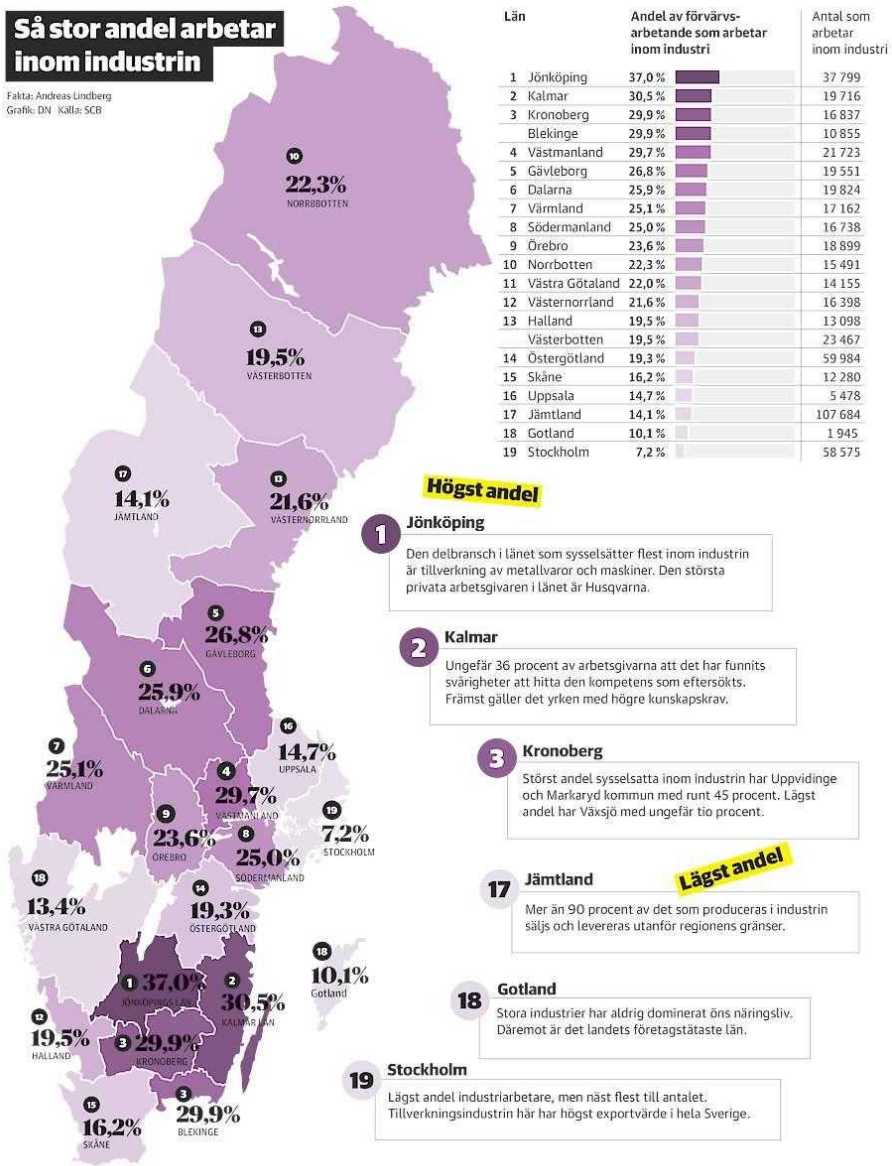

	Län	Andel av förvärvsarbetande som arbetar inom industri	Antal som arbetar inom industri
1	Jönköping	37,0 %	37 799
2	Kalmar	30,5 %	19 716
3	Kronoberg	29,9 %	16 837
	Blekinge	29,9 %	10 855
4	Västmanland	29,7 %	21 723
5	Gävleborg	26,8 %	19 551
6	Dalarna	25,9 %	19 824
7	Värmland	25,1 %	17 162
8	Södermanland	25,0 %	16 738
9	Örebro	23,6 %	18 899
10	Norrbotten	22,3 %	15 491
11	Västra Götaland	22,0 %	14 155
12	Västernorrland	21,6 %	16 398
13	Halland	19,5 %	13 098
	Västerbotten	19,5 %	23 467
14	Östergötland	19,3 %	59 984
15	Skåne	16,2 %	12 280
16	Uppsala	14,7 %	5 478
17	Jämtland	14,1 %	107 684
18	Gotland	10,1 %	1 945
19	Stockholm	7,2 %	58 575

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

"Stark uppgång trots färre anställda

Sveriges industri drabbades hårt av finanskrisen för tio år sedan. Men sedan dess har det vänt och nu går det bättre än på länge.

Sedan 2015 har det gått bättre för Sverige än för många andra jämförbara länder.
– Nu i början av 2018 går det bättre än vad det gör i till exempel Tyskland, säger Mats Kinnwall, chefsekonom på Teknikföretagen. Starkast i landet just nu är fordonsindustrin. Men även basindustrier som massa- och pappersindustrin ser en ökad efterfrågan.

Tack vare den rådande byggkonjunkturen är även betong- och stålindustrin välmående.
– Är det någon sektor av en ekonomi som gynnas av låga räntor så är det just byggandet, säger Mats Kinnwall.

Sedan 80-talet har ändå antalet sysselsatta inom industrin krympt från knappt en miljon till omkring 550 000 anställda. Förutom automatisering och ett sjunkande intresse för industriarbete kan det till viss del förklaras av sättet att räkna.

Bland annat är många tjänster kopplade till industrin som inte inräknade för att de har lagts ut på entreprenad.
– Men personerna som städar fabriken, reparerar maskiner eller jobbar i restaurangen är ju kvar på samma ställe, även om de får sin lön från en annan arbetsgivare, säger Mats Kinnwall.
– Dessutom underskattas industrins betydelse i officiell statistik, eftersom alla underleverantörer i form av industrinära tjänsteproducenter går utanför statistiken.

Enligt hans beräkningar sysselsätter industrin i själva verket runt 850 000 personer och står för 21 procent av Sveriges BNP.
– Gör man rätt val finns det goda förutsättningar för Sverige att fortsätta konkurrera globalt. Gör man däremot fel saker kan det finnas långtgående och förödande konsekvenser, säger Mats Kinnwall.
Andreas Lindberg andreas.lindberg@dn.se "

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

" 10 frågor till Mikael Damberg

Hur mår egentligen Sverige som industriland? Hur påverkar digitaliseringen? Och vilka konsekvenser får Brexit? Här ger närings- och innovationsministern sin syn på saken.

1 Vad är det första du tänker på när jag säger svensk industri?
– Jag tänker på export, tillväxt och jobb. Vi ser en revansch för svensk industri i dag där man både slår sig fram internationellt men också skapar väldigt mycket jobb i Sverige.

– Industrin utgör ryggraden i svensk ekonomi. Ungefär hälften av Sveriges BNP kommer från exporten. Över en miljon människor går till ett jobb inom svensk industri varje dag. Det är i väldigt stor utsträckning detta som bygger vårt välstånd och finansierar vår gemensamma sektor.

2 Men antalet jobb inom industrin är betydligt färre i dag än för 50 år sedan. Är Sverige fortfarande ett industriland?
– Ja, absolut! Faktum är att Sveriges industri har vuxit sedan finanskrisen också i antal jobb. Enligt en ny undersökning från tillväxtverket, har både små och medelstora tillverkningsföretag växt med tusentals anställda över hela landet de senaste åren och då räknar de bara den rena tillverkningen. Om man dessutom räknar in den moderna tjänstesektorn som jobbar ihop med industrin så är utvecklingen ännu starkare.

– Ett modernt företag som Scania tjänar i dag lika mycket pengar på sin service och sina uppkopplade fordon som de gör på att producera lastbilar och bussarna. Vi måste förstå att industrin har ömsat skinn

och ser annorlunda ut än förr. I dag omfattar den mer än ren tillverkning.

– Det är högtryck i Sveriges industri i dag. Men det är viktigt att vi också funderar på vad som krävs för att vi ska fortsätta ligga i framkant. Det är därför regeringen har jobbat med smart industristrategin, eller nyindustrialiseringsstrategin som vi kallar den. Vi har tagit fram två handlingsplaner efter diskussioner med de stora arbetsgivarorganisationerna, fackliga organisationerna och industriföretagen.

3 Hur kan digitalisering användas för stärka industrins konkurrenskraft?
– Vi ser att de industrier som orkar med att göra framtidsinvesteringar, till exempel i automatiseringar/robotiseringar, får en konkurrensfördel och kan öka sin produktion i Sverige och många gånger också flytta hem produktion. Vi ligger relativt väl framme globalt sett. Tittar man på robottätheten så är vi nummer fem i världen.

– Men den digitala utvecklingen måste vara sammankopplad med utbildning. Om jag skulle peka ut svensk industris viktigaste fråga i dag och de kommande fem åren så stavas den kompetensförsörjning, att rekrytera in människor med rätt kompetens och att utveckla den befintliga personal man har, så att de kan hantera en alltmer digitaliserad verksamhet. Det är därför regeringen gör så stora satsningar på kunskapslyftet med 100 000 utbildningsplatser, framför allt inom yrkeshögskolan över hela landet. Vi testar också hur man ska kunna erbjuda kortare universitetskurser till redan yrkesverksamma så att de kan hänga med och vidareutbilda sig.

4 Industrier har ju länge utlokaliserat produktion från Sverige till låglöneländer – hur ser du på det?
– Det var någon form av modetrend för 10–15 år sedan att alla företag med självaktning skulle flytta produktion till Kina, Östeuropa eller Indien. I efterhand visar det sig att det ofta inte blev så lönsamt som man trott. Det kostade på i kvalitet, blev inte så billigt som man tänkt och det blev svårare med logistiken. Viktigast och allvarligast för Sverige var att man i många fall tappade kopplingen mellan produktion, utveckling och innovation.

– Det vi ser nu är att svenska företag investerar och växer mer i Sverige än utanför. Investeringarna börjar vända hemåt. Det bygger på att vi är effektiva, duktiga och innovativa.

5 Industrin står enligt energimyndigheten för 30 procent av landets energiförbrukning. Hur påverkar det Sveriges strävan att nå hållbarhetsmålen?
– Svensk industri är i ett globalt perspektiv väldigt duktiga på hållbarhet. Vi har varit resurseffektiva under många år och har dessutom väldigt mycket grön energi. Det gör att den energi som produceras i Sverige ofta är bättre än den som finns i våra konkurrentländer. Men det är sant att industrin fortfarande är en stor källa till inte minst koldioxidutsläpp. Därför har vi från regeringens sida valt att gå in i vad vi kallar för industriklivet, ett långsiktigt investeringsprogram där vi är beredda att investera 300 miljoner kronor om året fram till 2040 tillsammans med svensk industri för att minska utsläppen.

– Vi forskar just nu tillsammans med SSAB, LKAB och Vattenfall för att se om man kan använda vätgas istället för kol inom stålproduktionen. Då skulle man kunna minska koldioxidutsläppen med tio procent i Sverige. Skulle den tekniken kunna exporteras till resten av världen

skulle man kunna minska koldioxidutsläppen med 55 gånger Sveriges utsläpp.

6 Hur viktiga är utländska investeringar för den svenska industrins fortlevnad?
– Sverige är ett litet och exportberoende land. Vi är beroende av att andra länder vill köpa våra produkter och investera i vår verksamhet. Utländska företag anställer i dag 100 000 människor i Sverige!

– Men det finns också saker som vi funderar över. Är det exempelvis rimligt att Sverige inte har något att säga till om när det gäller vem som äger kritisk infrastruktur, som våra flygplatser och hamnar? Vi har tillsatt en utredning för att titta på våra säkerhetsintressen Men det rubbar inte det faktum att Sverige är beroende av internationella investeringar för att skapa jobb och tillväxt.

7 Hur kan politiken locka fler utländska investerare till Sverige?
–Jag tror att Sverige måste bli lite kaxigare. Vi är attraktiva! Det är ganska stort när ett företag som Spotify går in på New York-börsen. Vi måste nog lära oss att slå oss för bröstet lite. Forbes rankade Sveriges företagsklimat som det mest konkurrenskraftiga i världen. Om vi tittar på rankingar vad gäller innovationsförmåga är vi nummer två. Vi rankas också väldigt högt på många listor om var det är bra att göra investeringar.

– Jag tycker ofta att vi lovar i underkant för vad vi kan leverera ute i världen. Sedan överlevererar vi när vi väl får en arbetsuppgift. Så gör inte holländarna eller amerikanarna eller danskarna, de brer på ganska ordentligt. Vi måste också våga skryta lite granna. Om folk inte förstår att vi är så duktiga som vi är så kommer inte investeringarna och jobben till Sverige.

8 Vilka är möjligheterna och riskerna med utländskt ägande?
– Om man tittar på siffrorna så kan man se att bolag som får utländska investerare ofta växer snabbare än bolag med svenska ägare. Det är svårt att veta vad det beror på, men kanske att de är lite mer aggressiva i sina tillväxtambitioner. Ska man verkligen utmana på den internationella marknaden krävs det ofta en nysatsning som är kraftfull.

– Men jag tror fortfarande att det blågula ägandet är viktigt för svensk industri. Vi är duktiga på innovation. Jag är lite orolig för att en del av svenska bolag blir sålda för tidigt, innan de befäst sin position i Sverige. Det är viktigt att vi har industriella aktörer som är beredda till långsiktigt ägande och att följa bolagen hela vägen, men också att vi har en del statliga bolag som är strategiskt viktiga för oss, oavsett om det är Vattenfall eller Telia.

9 Hur ska svensk industri klara konkurrensen från länder som Indien och Kina?
– Genom innovation. Vi måste konkurrera genom att vara lite smartare och snabbare. Vi gillar att lösa problem i Sverige. Vi är nyfikna och vi är icke-hierarkiska i vår organisation, tar vara på medarbetarnas åsikter om hur man kan göra verksamheten bättre. Allt det är modernt och dessutom är vi väldigt digitala så att jag tror att vi har bra förutsättningar att göra ett skifte in i en digital värld.

– Men detta förutsätter personal och trygghet och jag är lite orolig för att vi måste försvara den svenska modellen där det finns trygghet i omställning för människor. Det är viktigt att människor inte upplever ny teknik som ett hot, att man inte är rädd för frihandel, utan snarare längtar till framtiden. Om vi inte har medborgare och medarbetare som tror på framtiden tror jag vi kommer att förlora vår position som innovationsledande. Därför behövs mer trygghet i omställningen, mer

kompetensutveckling, men också mer trygghet från ett jobb till ett annat.

10 Vilka konsekvenser kan Brexit få för Sveriges industri?
– Det kan långsiktigt få stora konsekvenser. Storbritannien är en allierad till Sverige i det europeiska samarbetet. Framför allt är svensk industri väldigt hopväxt med industrin i Storbritannien och det finansiella systemen där. Skulle de förlora sin roll och sitt finansiella centrum så drabbar det också svenska företag som vill växa internationellt. Jag är oroad för om Storbritannien ska lämna både den inre marknaden och tullunionen, det kan få stora konsekvenser.

Jonas Desai
jonas.desai@dn.se "

66/68 Tillverkning av varor.

(SAB P delar som gäller varutillverkning. DC, DK 66-68 och delar av 62 som gäller varutillverkning)

66 Tillverkning av kemivaror o d.
660 Allmänt. 661 Kemikalier. 662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen. 663 Drycker, njutningsmedel. 664 Livsmedel. 665 Oljor, olje- o asfaltprodukter, fett, vax. 666 Glas och porslin, lergods, cement, betong. 667 Färger. 668 Hygienartiklar, läkemedel, kemisk-tekniska artiklar. 669 Metaller od

67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d.
670 Allmänt. 671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror. 672 Enkla metallvaror av järn o stål. 673 Enkla föremål av metaller, ej ädelmetall, ej järn. 674 Trävaror . 675 Läder och skinn . 676 Pappersmassa, papper och pappersvaror . 677 Garn, tråd, textilier. 678 Plast- och gummivaror. 679 Gruvbrytning, oljeutvinning o d, tillverkning av stenvaror

68 Tillverkning av komplexvaror.
680 Allmänt. 681 Finmekaniska produkter, instrument, optik, elektronik. 682 Maskiner. 683 Maskiner och apparater för värme, ventilation, sanitet och för el o d. 684 Möbler o d. 685 Skor,lädervaror, hjälpmedel för gång o d, sportartiklar. 686 Grafiska produkter, bokbindning o d. 687 Beklädnadsartiklar. 688 Dekorationsartiklar, leksaker o d. 689 Transportmedel.

69 Tillverkning / byggande av byggnader och anläggningar.

(SAB P delar som gäller byggande. DC, DK 69 och delar av 62 som gäller byggande.)

690 Allmänt. 691.Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68). 692 Byggnadsdelar. 693 Murning, betonggjutning o d. 694 Byggnadsträarbeten. 695 Olika slags byggnader och anläggningar. 696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d. 697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d. 698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d. 699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner. Isoleringsarbeten.

DN ONSDAG 2 MAJ 2018

"Skogens nya guldålder

Ångermanland. Det går rekordbra för svensk skogsindustri. Efter år av oro och nedläggningar har en global högkonjunktur, e-handel och ökad miljömedvetenhet lett till de högsta trä- och massapriserna på länge. I Örnsköldsvik hoppas man fånga vågen med en av svensk industrihistorias största enskilda satsningar någonsin. Den stora frågan är: räcker skogen?

”Det luktar pengar.”
En kollega från Örnsköldsvik har berättat att hans pappa brukar kommentera den fräna doften från Västernorrlands pappersbruk med de orden.

Jag flyger upp till staden från Stockholm bara två dagar efter att SAS återupptagit linjen som har varit stängd sedan 2008. Det finns återigen en stor efterfrågan inom näringslivssektorn, säger flygbolagets presschef Fredrik Henriksson.

Ångermanland står i dag i blickfånget för skogsindustrins utveckling. Branschens ökade intäkter förklaras dels med en global högkonjunktur, dels med ökad efterfrågan från växande ekonomier i Asien. Men det finns även mer långtgående trender som pekar på att utvecklingen kan hålla i sig.

På Husums snart 100 år gamla pappersbruk har man hittat en ny växande marknad. Och i Domsjö i Örnsköldsvik planeras ett nytt gigantiskt bioraffinaderi som beräknas sysselsätta 5 000 personer och tillverka allt ifrån fiskfoder och kläder till bioolja och skottsäkra västar. Råvaran är svensk skog.

1. Från A4 till cappuccino
Majestätiskt tornar den upp sig, sodapannan vid bruket i Husum norr om Örnsköldsvik. Högre än många höghus i Stockholm.

Maskinerna på bruket går dygnet runt. På stora rullar tillverkas vitt kartongpapper och så kallad linerboard som skeppas till hela världen. Upp till 700 000 ton kan produceras varje år.

– Just nu riktar vi in oss på den amerikanska marknaden. Vi skeppar mycket till Jacksonville och Baltimore, berättar Tonniette Lundgren, kommunikationsassistent på Metsä Board Husum, när hon lotsar oss runt bland sparkcykelåkande fabriksmän i de gult upplysta fabrikslokalerna med tiotals meter till tak. En säregen lukt som påminner om fermenterad fisk ligger över fabriken.

Metsä Board var tidiga med insikten. För tolv år sedan, 2006, började den finska pappers- och massakoncernen ett omfattande omställningsarbete: de beslutade att lämna den allt mindre lönsamma branschen för grafiskt papper för att i stället satsa på att tillverka kartong och paketeringsprodukter.

Pappersbruket i Husum strax norr om Örnsköldsvik var vid en tidpunkt ett av Europas största och tillverkade 730 000 ton kontors- och tidningspapper per år. På den tiden drevs det av Mo och Domsjö AB, Modo, som även ägde flera andra verk och stora mängder skog i Ångermanland.
Men runt millennieskiftet började det gå sämre. Ett stort utbud av papper och massa möttes av en sjunkande efterfrågan och Modo såldes och delades upp. Verket i Husum köptes av finska Metsä Board 2000, som då hette M-real.

– Det här är en industri som varit känd för dålig tajmning på investeringar. När det gick bra satsade alla stort, så när konjunkturen sjönk kollapsade priserna. Det skedde stora nedläggningar runt finanskrisen, säger Oskar Lindström, aktieanalytiker med inriktning på råvaror på Danske Bank.

Han menar att industrin lärde sig en läxa efter finanskrisens stålbad. I stället för att passivt följa konjunktursvängningar började de aktivt arbeta med mer långtgående trender. Och det fanns två lovande områden: näthandel och matförpackningar.

2003 gick näthandelsföretaget Amazon med vinst för första gången någonsin. Samtidigt hade take away-kaffet smugit sig in i storstadsbornas vardag och lattetrenden bredde ut sig.

– Det handlar om globalisering. Dels har e-handeln ökat efterfrågan på förpackningar. Men behovet av olika former av matförpackningar har också ökat. Take away-trenden har vuxit sig stor och i framför allt utvecklingsländer har en allt större del av maten börjat handlas i förpackningar, säger Oskar Lindström och fortsätter:

– Pendeln har också svängt vad det gäller miljön. I dag anses pappersförpackningar vara ett mer miljömedvetet alternativ till plast. I flera länder har plastpåsar förbjudits och att kunna ersätta dem är en stor möjlighet för pappersföretagen.

2015 spottade bruket i Husum ut sina sista A4-ark. Då hade Metsä Board beslutat att lägga 1,6 miljarder kronor på att bygga om pappersbruket till en kartongfabrik. I april 2016 återinvigdes det. Näringsminister Mikael Damberg (S) var på plats.

I dag är rörelsemarginalerna för nordisk pappers- och massaindustri tillbaka på samma nivå som vid millennieskiftet. Produktionen av grafiskt papper fortsätter att dala, men den vägs upp av ökade kartongvolymer.

2. Lars Winters dröm

Lars Winter, vd för Domsjö fabriker, bor i en före detta träpatrons villa. Huset på Kempekullen utanför Örnsköldsvik byggdes 1872 åt platschefen på Domsjö ångsågverk. I dag bor Lars där med sin fru – de vuxna barnen har flyttat till Umeå och München.

Fabriken ägdes under 100 år av Mo och Domsjö AB och har präglat såväl Örnsköldsviks stadsbild som dess historia. Företaget har gett namn åt stadens stolthet Modo Hockey, som fostrat världsstjärnor som Peter Forsberg och Sedintvillingarna.

Men 1999 såldes fabriken efter flera år av olönsamhet till sex privatpersoner, som beslutade att sluta tillverka pappersmassa för att i stället satsa på cellulosaprodukter och etanol. En kursändring som gick vägen, företagets vinst har ökat och Domsjö har besökts av både kungen och statsministern. 2012 köptes bioraffinaderiet, som det kom att kallas, av indiska konglomeratet Aditya Birla.

Lars Winter drömmer om att leda Domsjö in i en ny guldålder. Visionen heter Flaggskepp Bioraffinaderi, en gigantisk fabrik som skulle sysselsätta sammanlagt 5 000 personer. Raffinaderiet beräknas kosta omkring 15 miljarder kronor att bygga och skulle producera vitt skilda bioprodukter från fiskfoder till flygplansbränsle.

– Det som gör Örnsköldsvik så unikt är den kompetens som finns. Jag känner inte till något annat område med samma förutsättningar, säger Lars Winter.

Han syftar på ett forskningskluster där bland annat Processum huserar, ett till 60 procent statsägt forskningsinstitut som han själv är vice ordförande för. Processum leder projektet med Flaggskepp Bioraffinaderi och det är deras produkter som skulle tillverkas i fabriken.
– Det här är olja, fast vi har kortat ner den miljonåriga processen till ett par minuter.

Forskaren Björn Alriksson, skruvar exalterat upp locket på ett provrör och visar upp en mörkbrun, trögflytande vätska. Biooljan har ”eldningsoljekvaliteter”, men i framtiden hoppas Processum kunna ta fram en olja som kan ersätta dagens fossila drivmedel.

Han och företagets vd Magnus Hallberg visar oss runt i labbet på källarvåningen. Där tar de bland annat fram protein till fiskfoder, som skulle kunna ersätta sojaproteinet som används i laxodlingar i dag. Snart kommer de även tillverka nanocellulosa, ett material av växtfiber som är starkare än kevlar.

– Vi bygger en pilotmaskin för det. Bara ett fåtal liknande finns i världen, säger Magnus Hallberg och fortsätter:
– Mycket av tekniken finns redan, utmaningen är att göra produktionen lönsam. Nu är de lägst hängande frukterna saker som inte konkurrerar med oljan, som fiskfoder. Men på i framtiden kommer vi även behöva fasa ut fossila bränslen.

Anledningen till att Lars Winter vill bygga en så stor fabrik handlar om ekonomisk bärighet. För lönsamhet krävs produktion i väldigt

stora volymer. Om planen realiseras skulle fabriken tillverka en miljon ton cellulosa och en halv miljon ton andra produkter.

– Ett av Ikeas ledord är att alla ska kunna köpa deras produkter och vi försöker tänka på samma sätt. Jag vill att alla ska kunna köpa det vi tillverkar.

Förra hösten gjordes en positiv förstudie om Flaggskepp Bioraffinaderi. Den visade att fabriken skulle vara lönsam, men att två frågor måste besvaras: finansieringen och virkestillförseln.

3. En hållbar utveckling?

Huruvida Lars Winters vision kan realiseras handlar framför allt om ifall skogen räcker till. Sex miljoner kubikmeter virke till rätt pris skulle behövas årligen.

Det finns stora mängder skog i Sverige, men också en stor efterfrågan på den. Omkring hälften som avverkas går till sågverksindustrin där den blir till möbler och byggmaterial. Det som blir över går till bioraffinaderier och pappers- och massabruk.

– Vi börjar nå en maximal nivå för avverkningen, vilket leder till ökade priser, säger Oskar Lindström från Danske Bank.

Enligt Skogsstyrelsen finns det över tre miljarder kubikmeter virke i svenska skogar. I snitt kommer 90 miljoner kubikmeter avverkas årligen, samtidigt som beståndet ökar med 120 miljoner. En sjättedel av tillväxten är miljöskyddad.

Hur mycket som får avverkas regleras av skogsvårdslagen, som enligt Erik Sollander på Skogsstyrelsen är förhållandevis enkel. Förutom i nationalparker och naturskyddsområden är det relativt fritt fram att avverka så mycket man vill. Det som begränsar avverkningen är främst miljöcertifieringar, berättar han. Många skogsföretag vill vara ekomärkta vilket ofta kräver att mer skog planteras än vad som avverkas.

Men det går inte att enbart mäta hållbarhet i volymer, menar flera miljöorganisationer. Naturskyddsföreningens skogsexpert Malin Sahlin berättar att ett ensidigt skogsbruk har en stark negativ inverkan på den biologiska mångfalden.

– Värst var bruket mellan 60- och 80-talet. Fortfarande omvandlas naturskog till skogsåkrar även om några procent besparas kalhuggning. I dag är 900 skogsarter hotade, främst på grund av avverkning.

Regeringen lanserade under våren en ny skogspolitik som bland annat innefattar en stor nyckelbiotopsinventering, vilket öppnar för fler skyddade områden. Förslaget röstades ner av oppositionen som menade att det skulle straffa skogsägare som skött sin mark väl. Samtidigt anser landsbygdsminister Sven-Erik Bucht (S) att en ökad produktion av biomassa är nödvändig för att Sverige ska uppnå miljömålen om ett fossilfritt samhälle.

– Om inte vi ökar tillgången på biomassa på hemmaplan måste vi öka importen från länder med en mindre ambitiös miljöpolitik, skriver han i ett mejl till DN.

Flera skogsägare och industrichefer som DN talat med menar att dagens otydliga skogspolitik är ett hinder för framtida satsningar.
– Först säger landsbygdsministern att 31 procent av arealen är skyddad. Sedan säger miljöministern att mycket mer behöver skyddas, säger Sören Petersson, vd för Holmen Skog, som äger mycket skog i Ångermanland.

Klart är att framtidens skogspolitik kommer att spela en stor roll för Örnsköldsvik. För närvarande överväger Processum att göra en projektering för Flaggskepp Bioraffinaderi. H&M och Ikea har visat intresse för projektet, som om allt går vägen kan bli verklighet 2023.

Lukten från Domsjös bioraffinaderi skiljer sig från den från klassiska pappersbruk. En skarp, lite kryddig doft kommer från cellulosatillverkningen. På Processum tar forskarna fram bioolja som luktar tjära, samtidigt som lukten från kartongbruket i Husum för tankarna till fermenterad fisk, inte helt olikt surströmming.

Både produkterna och lukterna från Ångermanlands trä- och massaindustri har förändrats de senaste åren, men ordspråket kvarstår: ”Det luktar pengar”.

John Falkirk
john.falkirk@dn.se "

"Fakta. Svensk skogsindustri i korthet
Omkring 70 procent av Sveriges yta är skogsmark och fyra femtedelar av skogen brukas.

Ungefär 1 procent av skogen avverkas varje år.

Skogsindustrin producerade nästan 40 miljoner ton varor 2016, närmare hälften var sågade trävaror och resten massa och papper.

Sverige är världens tredje största exportör av skogsvaror. 2016 uppsteg exportvärdet till 125 miljarder kronor.

100 000 personer arbetar i skogsnäringen, 70 procent är anställda och resten egenföretagare.

Skogsnäringen står för omkring en procent av Sveriges samlade utsläpp av växthusgaser och för drygt 15 procent av Sveriges totala elanvändning. Källa: Skogsindustrierna "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

" Så vändes misstro till makt i medieskuggans Hofors

Donald Trumps överraskande stöd i USA:s rostbälte satte spänningarna mellan stad och land i blixtbelysning. I den svenska valrörelsen väntas nu landsbygdens utmaningar ta stor plats.
I bruksorten Hofors utnyttjades medieskuggan av en bångstyrig bloggare som blev ledare för kommunens näst största parti.
DN:s Måns Mosesson och Fredrik Funck berättar om viljan att bli sedd i ett av Sveriges rostbälten.

De glödande stålstavarna kommer på löpande band från höger, där en roterande plugg skjuter in i den heta massan och gör dem till rör. Eldflammorna stiger i luften när vattenduschen kyler av produkterna och skickar dem vidare genom rörverk 5.

Framför en datorskärm som visar rörens dimensioner står Kent Andersson, i skyddsglasögon och hjälm.

Uppe i operatörshytten sitter hans syster. Här har även hans mamma och pappa arbetat, såväl som hans bror och moster och faster och flera kusiner.

Stålverket har varit hjärtat i Hofors i över hundra år – för någon månad sedan såldes det till Japan.

Kent Andersson drar upp tröjärmarna.
På höger handled står: ”Det börjar i Hofors”.
På vänster: ”Det slutar i Hofors”.

– Jag är Hoforspatriot, säger han. Jag kommer att leva hela mitt liv här. Vi har det bra, vi har bra skolor, vi har äldreomsorg. Det är synd att Hofors svartmålas.

Kent Andersson har gjort sig ett lokalt namn genom att ligga på politikerna för att få dem att bygga bättre lekplatser åt barnen i kommunen. I honom bor en engagerad samhällsmedborgare – och en besviken mediekonsument.

När han växte upp hade såväl Arbetarbladet som Gefle Dagblad fasta redaktioner i Hofors.

– Vi hade reportrar som bodde här, som kunde byn, då kunde det stå bra grejer i tidningen, säger han. Nu står det bara om Hofors när det händer någonting dåligt.

När den sista tidningen stängde sin redaktion för ett par år sedan tyckte Kent Andersson att det genast märktes i spalterna. Det blev mindre positiva reportage, mer korta rapporter om trafikolyckor, narkotika-beslag och inbrott.

– Jag tyckte inte att det stämde längre, det som skrevs. De baktalade mitt älskade Hofors. Jag tyckte att det var skitjobbigt.

I likhet med många av sina arbetskamrater började Kent Andersson i stället att följa en blogg, som snabbt vann popularitet bland Hofors knappt tio tusen invånare.

I Hoforsbloggens rapportering kände Kent Andersson igen sig.

– Han skrev om de där små vardagliga grejerna. Att någon hade brutit benet för att en fläck var osandad utanför Ica. Han skrev om min kamp för bättre lekplatser. Så fort någonting hände i Hofors så skrev han. Donald Trumps seger i det amerikanska presidentvalet 2016 satte klyftan mellan stad och landsbygd i blixtbelysning.

Trump vann många nya väljare i det så kallade rostbältet – en industri-region som sträcker sig över stora delar av nordöstra USA. Området har varit hjärtat i den amerikanska tillverkningsindustrin och bruken fick samhällena att blomstra.

Sedan kom globalisering och minskade transportkostnader, fabrikerna stängde och stålet rostade.
Nu finns här orter som Johnstown i Pennsylvania, där fyra av fem arbetstillfällen har försvunnit sedan 50-talet – och där Trumps löften om en återuppväckt industrisektor väckte drömmar. Människor som traditionellt sett hade röstat på det demokratiska partiets president-kandidat gick här över till att rösta republikanskt.

Finns det ett svenskt rostbälte? Och vad innebär det i så fall inför höstens val?

– Det finns inte ett rostbälte utan flera, säger Charlotta Mellander, professor i nationalekonomi vid Internationella handelshögskolan i Jönköping.

– I USA är det så oerhört tydligt att rostbältet går i nordöst. Vi har i stället många platser med samma problematik. Orter som länge levde riktigt gott på råvarubaserad industri, men som har förlorat på globaliseringen och omställningen till dagens tjänstesamhälle – detsamma som städerna har vunnit på.

De svenska rostbältena är utspridda över hela landet, menar professorn.

– Det här beskrivs ofta som ett Norrlandsproblem, men du kan hitta de här orterna även i Smålands inland och i Skåne, i Dalsland eller kring Bergslagen.

Hofors ligger just i Bergslagen, ett område som genom sina stora malmfyndigheter länge var hjärtat i den svenska basindustrin. Den svenska stålindustrin är i en gynnsam period, i Hofors har kommunens största arbetsgivare Ovako gått från stora varsel till att nyanställa personal.

De amerikanska förhållandena är alltså inte helt enkelt överförbara till Sverige.

Men i Bergslagen finns likväl många orter som länge har tampats med avfolkning och förlorade arbetstillfällen – Hofors har tappat omkring en fjärdedel av sin befolkning sedan 80-talet. Charlotta Mellander menar att de etablerade partierna länge har ignorerat krympande kommuners utmaningar, och att det riskerar att slå tillbaka i valet 2018.

– Den faktorn kommer nog att slå igenom hårt i det här valet, precis som det gjorde i Brexit och i det amerikanska presidentvalet. Det finns ingen anledning att tro att vi i Sverige inte skulle påverkas av liknande strukturer.

Rubrikerna skvallrar om Hoforsbloggens spretiga innehåll:
”Posten lägger ned verksamheten i Hofors.”
”Befarad skottlossning – polis kom efter tre timmar.”
”Idioter styr Hofors äldreomsorg.”
”Videospecial: Tiokilosgädda på pimpelspö.”

Peter Hillblom öppnar dörren och bjuder in till en tvårummare fylld av dvd-filmer, inramade foton på fiskefångster och Star Wars-leksaker. De två små chihuahuorna Moses och Loke vispar runt på golvet. Datorn, en HP Probook, står i sovrummet.

Det var från tangentbordet som Peter Hillblom byggde sin maktbas. Efter ett yrkesliv utanför hemorten hade han flyttat tillbaka till Hofors 2009 för att få mer tid att fiska. Han märkte fort att centrum inte såg likadant ut som när han lämnade, mycket han tog för givet som barn var nu borta.

Han började skriva om förändringarna på sin blogg. Han anmärkte att posten allt oftare kom på eftermiddagen, att det lokala bankkontoret inte längre hanterade kontanter, han anklagade ”Löfven och hans gangsterkamrater” för att ligga bakom platsbristen på svenska sjukhus. Peter Hillblom klappar Moses bakom örat.

– Man kan känna att vi inte är lika betydelsefulla som storstäderna. Två och en halv timme från Stockholm, och ändå är det som två olika kontinenter.

Hoforsbloggen började bevaka ultralokala frågor, som rivningen av husen på Persfallsvägen eller att cykelvägen mot Edsken var ”i bedrövligt skick”. Men Peter Hillblom skrev också om de positiva händelserna i hans älskade hemstad: det lokala bandet Tykoz Bravaders återförening eller de amerikaner som hockeylaget förvärvat – ”invånarantalet har alltså stigit med fem i kommunen”. Han tipsade

om recept på rabarbersaft, intervjuade lokala företagare och berättade om sina vandrande pinnar Archimedes och Göran Rosenberg.

Vid stålverkets västra port finns en kiosk som heter Time.

Den drevs vid den här tiden av Anne Persson, som hade lämnat sitt jobb som vaktmästare på kommunhuset för att bli egenföretagare. Persson fick höra av en kollega att Hoforsbloggen hade nämnt hennes goda glass i flera inlägg – det kändes värmande att någon uppmärksammade hennes hårda arbete, särskilt efter allt det jobbiga som hade hänt.

Två gånger hade Anne Persson blivit rånad, en gång med ett hagelgevär riktat mot bröstet, och alla inbrott kunde hon inte längre räkna på ena handens fingrar.

Det hade fått henne att börja tänka på hur sällan man såg poliser patrullera i Hofors, jämfört med när polisstationen fanns kvar nere vid rondellen.

– Vi skulle behöva poliser även i Hofors, vi är ändå nästan tio tusen personer, säger hon.

Anne Persson började läsa Hoforsbloggen märkte hon att Peter Hillblom delade hennes frustration. I en av bloggens artiklar refererade han till den lokala polisens hemsida: ”Polisväsendet representeras i dag av ett obemannat kontor på Granvägen 8 där man bara öppnar e-post en gång om dagen helgfria vardagar”, skrev Hillblom. ”Inte konstigt att många invånare skakar på huvudet när ämnet polis i Hofors kommit på tal.”

– Bloggen var ifrågasättande och provocerande, säger Anne Persson. Den var kul att läsa. Och vi hade jättemycket gemensamma åsikter. Ska det verkligen vara så här?

Successivt märker Peter Hillblom att hans ord börjar väga tungt i kommunen.
När han skriver att apoteket Orren har för långa kötider och för dåligt utbud känner sig en anställd manad att blidka kritiken i kommentarsfältet: ”Apoteket har nu slutat med lunchstängt, vilket är ett stort och viktigt steg för att förbättra servicen till invånarna”, skriver apotekaren.

Bloggens kraft borde kunna utnyttjas, tänker Peter Hillblom. En kväll i april 2014 ser han filmen ”De sju samurajerna”, om en japansk by som anlitar samurajer för att skydda sig mot ett hotfullt rövarband.

Det är ett knappt halvår kvar till valet 2014 och filmen får bloggaren att bestämma sig.

Han skriver att han ska ”skrapa ihop ett gäng lagom respektlösa individer” för att rädda Hofors.

Han ska starta ett parti.
Han vet precis vad han letar efter.
– Duktiga, drivande människor som arbetar varje dag för att lyfta bilden av Hofors – varför i helvete är inte såna politiker i stället för dönickarna uppe i kommunhuset?
Han kommer genast att tänka på Kent Andersson – Hillblom har skrivit reportage om stålarbetarens kamp för bättre lekplatser i kommunen.

Han lyckas få med Foto-Johan, innehavare av samhällets elektronik-butik.

Han rekryterar en av stadens största hockeyprofiler, Strand. Han fångar in Time-Anne, som han brukar köpa glass hos.

– Det tog emot för mig, säger Anne Persson. Jag hade ett så stort politikerförakt, jag ville inte in i det där rävspelet med påhopp och prestige. Men Peter var ihärdig.

Hoforspartiets icke-befintliga historia är dess styrka, så ser de nyfunna partivännerna det. De behöver inte ta någon hänsyn till politisk stolt-het, de kan koncentrera sig på en enda sak – Hofors bästa.

– Vi skulle gå till val på sunt förnuft, säger Kent Andersson. Känns det bra? Då skulle vi rösta för det. Vi var varken höger eller vänster, vi var rakt framåt.

Han ser nöjd ut med formuleringen.
För egna pengar trycker de upp tröjor och bildekaler. De cyklar runt och lägger sitt partiprogram i varenda brevlåda.

De vill ha en mer offensiv marknadsföring av kommunen.
De kräver kvalitet på skola och utbildning.

Vård och omsorg.
Utökad polisnärvaro.
– Det var inga märkvärdiga löften, medger Peter Hillblom. Politiken i sig var helt oviktig, vi hade kommit undan med nästan vad som helst. Vi var ändå någonting helt nytt.

På valnatten sitter de och stirrar på tv-skärmen och tror inte att det är sant.

– Vi var som tokstolliga, säger Anne Persson. Vi amatörer, vi kan alltså göra en förändring?

När gryningen kommer den 15 september 2014 har Hoforspartiet fått 13,6 procent av rösterna och blivit kommunens näst största parti. Sverige är ett land som präglas av stort förtroende.

Den mellanmänskliga tilliten – den tilltro svenskar har till andra människor – är bland den allra högsta i världen.

– Det där är någonting väldigt värdefullt, säger Henrik Ekengren Oscarsson, professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet. Tilliten är en svensk naturresurs som gör att samhället fungerar så bra som det ändå gör.

Ekengren Oscarsson är knuten till SOM-institutet, som varje år mäter svenskarnas förtroende för samhällets bärande institutioner – allt från kungahus och medier till banker och sjukvård. Ur ett internationellt perspektiv ligger svenskarnas tillit till samhället stabilt och högt. I den senaste mätningen, presenterad i förra veckan, har förtroendet för ett antal tunga institutioner, däribland polisen, rent av gått upp. Samtidigt poängterar Henrik Ekengren Oscarsson att det finns oroande skillnader beroende på var i landet de svarande bor.

DN har i samarbete med SOM-institutet gjort en karta över samhälls-förtroendets geografi, där skillnaderna mellan stad och landsbygd syns tydligt. Hofors ligger strax under genomsnittet.

– Det finns platser där samhällsförtroendet är klart lägre, bland annat på landsbygden. Många känner sig bortglömda när välfärdsservicen dras ner och samhället inte gör sig synligt på samma sätt som tidigare. Det tycks finnas hela bygder där människor inte känner sig hemma i Sverige. Vi ska vara väldigt vaksamma på de nedåtgående spiralerna. Blomsterhandlaren öppnar dörren och visar hålet som gapar där låshuset satt.

– Låset låg här på backen när jag kom på morgonen, säger florist Anders Östergren.

– Usch, det är för jäkligt, säger den numera folkvalda politikern Anne Persson.

Inbrottet skedde för tre veckor sedan. Samma natt skedde ett antal inbrottsförsök på Centralgatan – på Birgits fotvård har de nu hängt en ringklocka i dörren så att ingen ska kunna ta sig in utan att det märks, Sporterians dörr lyckades tjuvarna lyckligtvis inte forcera.

– Har polisen varit här? frågar Anne Persson.
– Nej. De ringde och sa att de ansåg att det stals för lite.
– Eländes elände.
– Ja. De tyckte liksom inte att det var värt.

Anne Persson går ut på trottoaren igen.
Hon suckar.

Snart har den första mandatperioden gått med Hoforspartiet som kommunens näst största. Lokalpolitikens begränsningar har varit tuffa. Anne Persson drömde om fler patrullerande poliser – hon fick en frisbeegolfbana, en av de få motioner från Hoforspartiet som faktiskt har gått igenom.

Att jobba i motvind i opposition är väl en sak. Men att inga reportrar kontinuerligt beskriver deras slit gör det än motigare.

– Jag vill ju att medborgarna ska få veta om jag har gjort någonting för dem. Har jag gjort det jag lovade? Har vi gjort nytta under de här åren? Har vi gjort skada?

Var fjärde svensk kommun saknar numera en lokal nyhetsredaktion. I takt med att internetjättar som Facebook och Google har tagit alltmer av annonsintäkterna har lokaltidningar över hela landet tvingats skära ner och centralisera.

– Prenumeranterna dör ifrån oss, säger Helena Nyman. Medelåldern för de som prenumererar på vår papperstidning är 67 år.

Helena Nyman är chefredaktör för Arbetarbladet, den redaktion som blev sist med att lämna sina lokaler i Hofors – de sista åren hade det varit en ensam reporter stationerad där.

– Om man menar att Hofors ligger i medieskugga för att vi inte dagligen rapporterar om alla små saker som händer i samhället så är det sant. Men vi prioriterar annorlunda i dag.

Nyman menar att Arbetarbladet måhända berättar mindre om Hofors än tidigare, men att artiklarna som faktiskt skrivs har ett annat djup.

– Förut gick vi ut och tog bilder när ett tivoli kom till torget. Ingen skulle läsa om det på nätet i dag. För att någon över huvud taget ska läsa våra artiklar behöver vi hitta mer angelägna ämnen.

Vad spelar en nedlagd redaktion för roll för medborgarnas nyhetskonsumtion?

Faktiskt inte särskilt stor, menar professor Charlotta Mellander, som har forskat i frågan.

– Var redaktionen ligger rent fysiskt verkar inte vara viktigt. Vad som däremot spelar stor roll är om det bor journalister i kommunen. Det är logiskt – även reportrar ska sätta sina barn på förskola och skjutsa sin mor till sjukhuset. De får lättare syn på vad som engagerar läsarna om de själva bor i området de bevakar. Då ser de förutom problemen dessutom vårens första vitsippor slå ut och kan skriva en artikel om det.

– En del tycker att Hofors är världens bästa plats, säger Charlotta Mellander. Det är klart att de vill se det speglas i nyheterna, annars finns en risk att de inte upplever att pressen representerar dem. Institutet för mediestudiers senaste kartläggning visar att det bor fyra journalister i Hofors. Om reportrarna var fördelade som svenskarna i övrigt skulle den siffran ha varit 13.

Carina Tenor, medieforskare vid institutet, konstaterar att 72 kommuner i Sverige nu saknar en fast redaktionell bevakning.

– Lokaljournalistik har haft en unik funktion i Sverige, säger hon. Förutom den rena nyhetsförmedlingen har den ofta haft förmågan att binda samman ett samhälle, att skapa en känsla av samhörighet. Folk vill se en bild i tidningen på konserten de själva har varit på. Det är en spegling, en bekräftelse på att man finns.

Carina Tenor har intervjuat representanter för samtliga kommuner i Sverige och sett ett gemensamt mönster på de platser där radio, tv och tidningar inte längre har en fast redaktion.

– Många upplever att de har blivit osynliga, att ingen är intresserad längre. Då är det lätt att bli arg på medier – och då kan en ny sajt upplevas som någonting väldigt positivt. Den säger: vi tror på er, vi startar här, vi kommer att rapportera.

Exemplen är många, och spretande: nättidningen Fyren i Höganäs, sprungen ur en kamp om den lokala hamnen, sajten Frilagt i Hässleholm, skapad av en journalist som sparkades från sin tidning, den högerextrema sajten Fjällsjö Nyheter i Jämtland.

– När traditionella medier har dragit bort kan enskilda personer bli väldigt tongivande, konstaterar Carina Tenor.

Peter Hillblom böjer sig ner under skrivbordet och lyfter upp Loke, det är snart dags att gå ut och rasta hundarna.

Är han en lokal Silvio Berlusconi, finansmannen som först tog makten över de italienska tv-kanalerna, därefter parlamentet?

Nja, i så fall är Peter Hillblom mer intresserad av Beppe Grillo, den italienska komikern som gjorde sin provokativa blogg till en språngbräda in till senaten.

Bloggen gjorde honom tongivande, han fick makt.

Men efter tre år som ledare för Hofors näst största parti har Peter Hillblom nyligen bytt fot. I valet 2018 ställer han upp för Liberalerna, han står som tredje namn på deras valsedel.

Liberalerna är betydligt mindre än Hoforspartiet i kommunen, men i ett mer etablerat parti hoppas Hillblom på sikt kunna påverka även den nationella politiken.

– Jag har insett att man som lokalt parti blir ganska låst. För att vårt lilla samhälle ska förbättras måste man kliva utanför kommungränsen och trycka på. Vi har ju Hagaskolan till exempel, som har stått tom i många år. Den skulle passa utmärkt för en statlig myndighet.

Anne Persson sitter i en fåtölj i Folkets hus och väntar.

Innan kommunfullmäktiges sammanträden samlas kommunens politiker här i foajén för att ge möjlighet för medborgarna att träffa dem. Det är en timme avsedd för dialog, diskussion och frågor.
Den här tisdagskvällen kommer ingen medborgare.

– Folk sitter väl hemma och ugglar, säger Anne Persson. Jag vet inte om de inte vågar eller inte vill. Det känns som att de inte ser vad vi gör. Tidningarna är ju nästan aldrig här.

Anne Persson kan inte minnas när någon journalist var på ett sammanträde senast. Kanske var det när fullmäktige tog beslut om att bygga ett stort växthus i parken? Eller när de diskuterade eventuella vindkraftverk?

– När vi går upp i talarstolen brukar vi inleda: ”Tack herr ordförande, ledamöter och frånvarande press.” Det har blivit ett stående skämt. Men det är inte roligt, absolut inte roligt.

Kent Andersson sitter lutad över sin dator, går igenom dagordningen för kvällens möte.

– Fanns det inget missnöje så fanns det ingen anledning för oss att ha ett parti, säger han.

Det är en paradox, förstås. Att en del av befolkningen i kommunen känner lågt förtroende för samhällets institutioner är samtidigt Hoforspartiets hopp.

– Det kommer vi att vinna på, säger Andersson. Jag är helt säker på att vi kommer göra ett bra val i höst.

– Oavsett vad så kan ingen säga att vi bara sitter och gnäller på Facebook, säger Persson. Vi försöker åtminstone göra någonting.
Så plockar de två partikamraterna ihop sina anteckningar och går in i sammanträdesrummet, en sliten festlokal med scen och dansgolv.
Mitt i rummet står ett bord med en skylt: PRESS.

Det står mitt under den glittrande discokulan, är avsett för fotografer och reportrar.

Bordet står tomt.

Måns Mosesson
mans.mosesson@dn.se"

"Om reportageserien
Svenska rostbälten
Ett rostbälte är ett område som historiskt har präglats av en stor tillverkningssektor men som i och med globaliseringen och en växande tjänstesektor står inför nya utmaningar.

Enligt Charlotta Mellander, professor i nationalekonomi, finns sådana områden i stora delar av landet, bland annat i Skåne, Småland, Dalsland, Jämtland och Lappland.

I tre delar gör DN en resa genom Bergslagen, en industriregion i mellersta Sverige, där flera kommuner nu kämpar med avfolkning, hög arbetslöshet och minskad samhällsservice. Hur kommer det att påverka valet 2018?

Reportern och fotografen
Måns Mosesson är reporter med fokus på samhällsfrågor, belönad med Stora journalistpriset för reportaget Rädda Sverige, om Sverigedemokraternas väljare. Det senaste året har han bland annat porträtterat Tim ”Avicii” Bergling och skildrat vardagen för människorna som i sitt yrke vårdar, skyddar och förhindrar brott i olika delar av Sverige.

Fredrick Funck är fotograf på Dagens Nyheter. Nyligen har gjort ett virtual reality-reportage om en blind persons vardag och porträtterat filmregissören Tarik Saleh. I mars prisades han i tävlingen Årets bild för en serie porträtt av sin fru under cancerbehandling. "

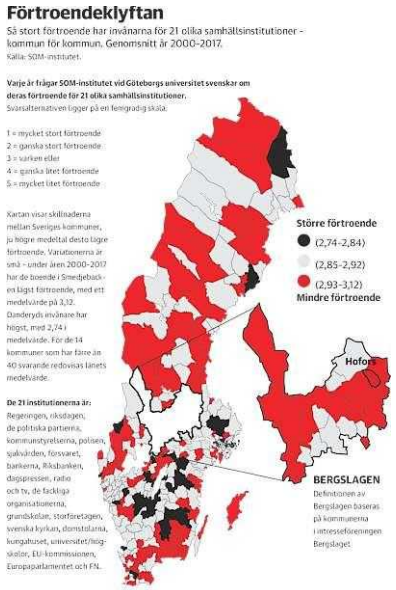

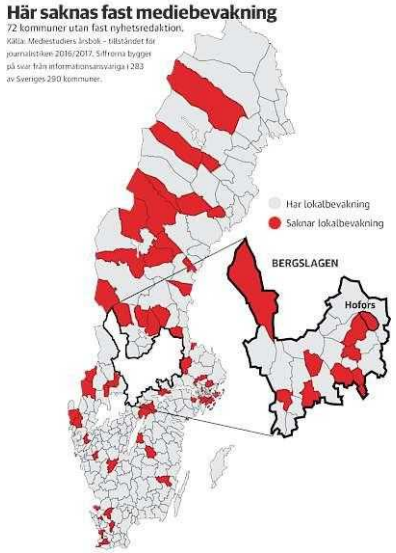

Så förändrades tillgång till polis och räddningstjänst

Så har antalet anställda inom polis, räddningstjänst och brandkår förändrats mellan åren 2000–2015, per capita. Dessa verksamheter har sin organisering på regionnivå, vilket kan påverka utfallet.

Källa: Statistiska centralbyrån och Jönköping internationella handelshögskola

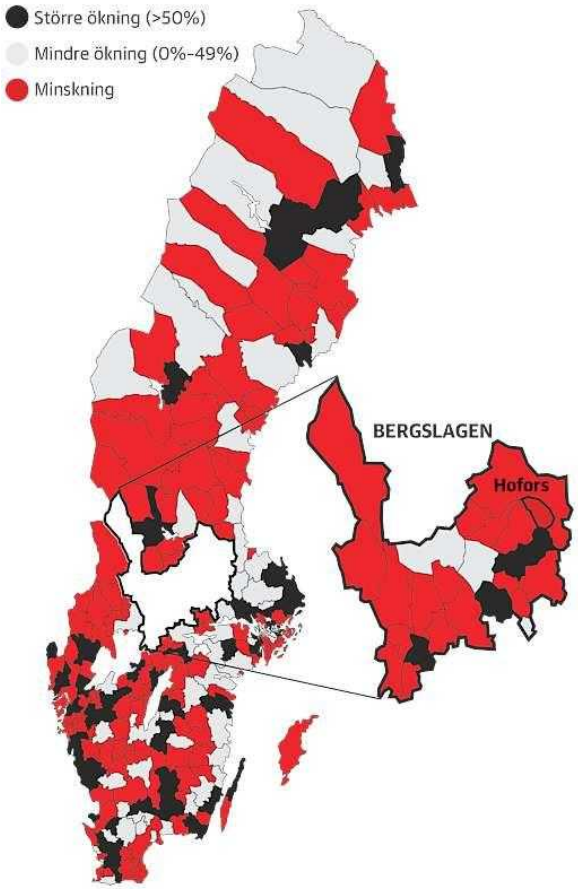

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Goodenoughs uppfinning blev tillräckligt bra

John Goodenough hade dyslexi, och dumförklarades som barn, men kom sedan att utveckla batteriet som finns i alla våra mobiler, surfplattor, datorer, elbilar och elcyklar. Vid 95 arbetar han fortfarande, och inom fem år tror han att han kan presentera ett ännu bättre batteri.

Nästa gång du använder din elcykel, lyssnar på en podd på mobilen eller arbetar på din bärbara dator långt från ett eluttag kan du skänka en tacksam tanke till John Goodenough som gav oss litiumjonbatteriet, det bästa uppladdningsbara batteri vi har.

När världens kemister ordnar omröstningar om vem som borde får Nobelpriset hamnar John Goodenough högt på listorna, och han har funnits med bland DN:s hetaste tips om möjliga kemipristagare de senaste fyra åren. Det vore ett pris helt i linje med Alfred Nobels egna ord om att belöna dem som ”hafva gjort menskligheten den största nytta.”

– Det är tillfredsställande att veta att man har gjort något. Tekniken vi utvecklar är moraliskt neutral. Om något är bra eller dåligt beror på hur det används. Men jag är glad att kvinnorna i Bangladesh kan få bra betalt för sina produkter, och att människor kan kommunicera över världshaven. Men jag hade förstås ingen aning om vad elektroingenjörerna skulle använda batteriet till.

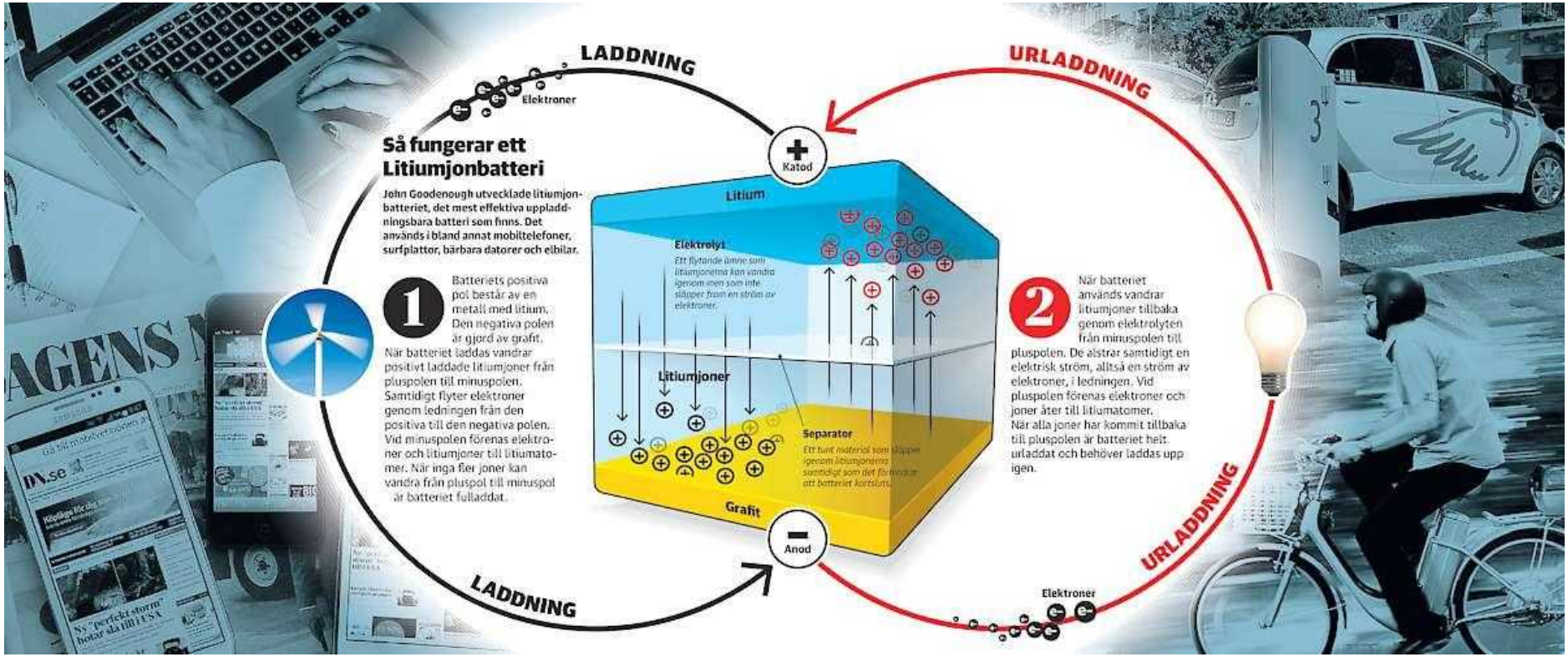
LADDNING
Elektroner
Så fungerar ett Litiumjonbatteri
John Goodenough utvecklade litiumjonbatteriet, det mest effektiva uppladdningsbara batteri som finns. Det används i bland annat mobiltelefoner, surfplattor, bärbara datorer och elbilar.
1
Batteriets positiva pol består av en metall med litium. Den negativa polen är gjord av grafit. När batteriet laddas vandrar positivt laddade litiumjoner från pluspolen till minuspolen. Samtidigt flyter elektroner genom ledningen från den positiva till den negativa polen. Vid minuspolen förenas elektroner och litiumjoner till litiumatomer. När inga fler joner kan vandra från pluspol till minuspol är batteriet fulladdat.
Katod
Litium
Elektrolyt
Ett flytande ämne som litiumjonerna kan vandra igenom men som inte släpper fram en ström av elektroner.
Litiumjoner
Separator
Ett tunt material som släpper igenom litiumjonerna samtidigt som det förhindrar att batteriet kortsluts.
Grafit
Anod
LADDNING
URLADDNING
2
När batteriet används vandrar litiumjoner tillbaka genom elektrolyten från minuspolen till pluspolen. De alstrar samtidigt en elektrisk ström, alltså en ström av elektroner, i ledningen. Vid pluspolen förenas elektroner och joner åter till litiumatomer. När alla joner har kommit tillbaka till pluspolen är batteriet helt urladdat och behöver laddas upp igen.
URLADDNING
Elektroner

Professor John Goodenough är 95 år gammal. Han går långsamt med käpp genom korridoren på väg mot sitt kontor på University of Texas i Austin, men han har inga planer på att sluta arbeta.

– Vad skulle jag annars göra? Min fru dog för några år sedan, säger han.

Litiumjonbatteriet blev alltså förutsättningen för både bärbar elektronik och elfordon, eftersom det är lättare, effektivare, kan lagra mer energi, ger högre spänning och laddas upp snabbare än alla andra typer av batterier som vi har. Men de är ändå inte tillräckligt bra för att lösa våra energibehov.
– Vårt moderna samhälle drivs av energi från fossila bränslen, och det är inte hållbart. Vi måste åter hitta en ny teknik för att ta tillvara energin från solen. Bättre batterier är nödvändiga för att omvandla sol- och vindenergi till el, säger John Goodenough.

Ett stort problem med litiumjonbatterier är att elektrolyten, allstå ämnet mellan polerna i batteriet, är flytande och lättantändlig. När batteriet åldras kan små träd av kristaller byggas upp mellan elektroderna, och hetta upp eller kortsluta batteriet så att det börja brinna.

Tillsammans med sin kollega Maria Helena Braga håller John Goodenough därför på att utveckla ett nytt, fast material för elektrolyten som ska ge bättre och säkrare batterier.

– Inom fem år räknar jag med att vi har en ny produkt. Jag måste jobba snabbt så att jag inte missar den, säger 95-åringen.

I slutet av 1960-talet började några ingenjörer på Ford Motor Company att försöka utveckla nya typer av batterier.

– Så kom den första energikrisen, när arabländerna bestämde sig för att använda olja som ett vapen mot Israel. Plötsligt blev folk mycket intresserade, och frågade sig om det kunde finnas andra sätt att göra batterier, säger John Goodenough.

Han var fysiker, och arbetade med att utveckla minnen till datorer vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, i Boston.

– Men 1976 visste jag att jag måste lämna MIT eftersom jag inte fick ägna mig åt grundforskning, som jag ville. Jag arbetade vid flygvapenlaboratoriet, och grundforskning var inget för flygvapnet.
John Goodenough bjöds in att övervaka batteriforskningen på Ford Motor Company, och kom då i kontakt med elektrokemi. Samtidigt blev han erbjuden tjänsten som chef för laboratoriet för oorganisk kemi vid universitetet i Oxford.

– Några av mina tidiga arbeten hade handlat om oxider av övergångsmetaller, och det var tydligen tillräckligt för att de skulle bli intresserade. Så jag kanske är kemist, sa jag till mig själv. Jag hade ju använt kemi för att ställa frågor om fysik.

– Så, eftersom jag plötsligt officiellt hade blivit kemist fick jag hitta kemiproblem för mina doktorander att lösa.

Han och hans studenter fann att ämnet litiumkoboltoxid fungerade bra som katod, samma ämne som fortfarande används i i stort sett alla litiumjonbatterier. Företaget Sony skapade sedan det första batteriet.
– Och därmed startade revolutionen, säger John Goodenough.

Det var långt ifrån självklart att John Goodenough skulle bli en framstående forskare.

– Jag hade dyslexi som barn. Min far var professor i religionshistoria vid Yale, och förväntade sig att hans son skulle kunna läsa. Ingen kände till dyslexi på den tiden. De trodde bara att jag var dum.
John Goodenoughs barndom var inte särskilt lycklig.

– Men när jag var tolv gjorde min far mig den goda tjänsten att få in mig på en internatskola. Så jag flyttade hemifrån vid tolv års ålder. Och det var en befrielse.

På internatskolan lärde han sig självdisciplin. Hans föräldrar skildes några år senare, så han fick själv ta ansvar för sin skolgång.

– I stället för att läsa statskunskap, eller historia, eller juridik och sådant ägnade jag mig åt det som föll sig naturligt för mig: språk och matematik, säger John Goodenough.

Sommaren 1939 reste han runt i Skandinavien.

– Jag var i norska fjällen tillsammans med sex tyskar och en finsk pojke när Hitler invaderade Polen. Vi paddlade kajak i Barents hav utanför Kirkenes. Vår finske vän blev hemkallad därifrån för att strida mot ryssarna. När vi kom till Bergen blev även tyskarna hemkallade.

– Jag önskade dem allt gott, men sa att jag måste åka och strida på den andra sidan. Det var en vacker sommar men en hemsk tid.

När John Goodenough skulle ta värvning blev han kontaktad av sin matematiklärare.
– ”John”, sa han till mig, ”om jag var du skulle jag inte gå till flottan, som alla dina vänner gör. De behöver någon med matematikkunskaper som kan bli meteorolog.”
Goodenough nappade på idén.

– Jag var meteorolog under hela andra världskriget, och skickade flygplan över Atlanten. Jag behövde inte skjuta på någon, och ingen sköt på mig.
Han hade alltid varit van vid att vara ensam, och hade växt upp i en nästan helt mansdominerad värld: först på pojkskolan och sedan i militären.

– Så när jag kom hem efter kriget var jag som ett moget äpple i ett träd som bara väntade på att bli plockad av någon ung dam. Jag höll nästan på att gifta mig med fel flicka, men som tur var gifte jag mig med rätt flicka. Och vi levde lyckliga i 65 år.

Av sin far hade John Goodenough fått rådet att hålla så många dörrar som möjligt öppna, och han tänkte länge att han skulle bli läkare.

– Men en kväll satt jag på mitt rum och läste Alfred North Whiteheads bok *Science and the Modern World*. Och jag sa till mig själv att vetenskapen kommer att vara det intellektuella fundamentet för samhället i min generation. Och fysiken är den mest grundläggande av alla vetenskaper. Så om jag någonsin får chansen att läsa vidare efter kriget så vill jag ägna mig åt fysik.

Han doktorerade i fysik vid University of Chicago, och kom sedan till MIT, och hann hålla på med grundforskning i tio år innan han blev kemist.
– Man kan inte planera sitt liv. Det bara händer, säger han. När John Goodenough gick ut internatskolan hade han formulerat fyra tankar om livet som han har hållit fast vid.

– För det första: att dialogen är helig, för lärande och för försoning. Det är något jag önskar att vår nuvarande president förstod.

– För det andra: vikten av metaforer och historieberättande för att förmedla visdom.

– Det tredje: sanningens skönhet, för intellektuell sanning och andlig sanning. Det är kännetecknet för det heliga, att det har sin egen skönhet.

– Till sist: vi finner mening i livet genom vad vi arbetar för. Det vi arbetar för bestämmer vilka vi blir. Därför måste vi välja klokt.

Hans tro genomsyrar också hans arbete som forskare.

– Som forskare ärar vi skaparen genom att försöka förstå skapelsen och hur den fungerar. Det finns inget mer realistiskt sätt att hedra och ära skaparen än genom vetenskapliga undersökningar. Och om vi kan åstadkomma tillämpad vetenskap som gagnar mänskligheten tycks det mig att vi älskar vår nästa som oss själva. Det är de två största budorden, säger han.

Maria Gunther maria.gunther@dn.se "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"Rusningen på batterier sätter press på Northvolt

Fordonsindustrins satsning på el har fått efterfrågan på celler och batteripack att skjuta i höjden. Det har skapat flaskhalsar i alla led i försörjningskedjan, något som företaget Northvolt nu fått känna av. Det är till och med svårt att få utrustning för att tillverka celler. – Det börjar bli tajt på flera plan, säger vd Peter Carlsson.

Det är bara drygt en vecka sedan första spadtaget togs för demoanläggningen i Västerås. Steg ett för en miljard kronor, en milstolpe i drömmen om batteriproduktion i Sverige i en form och i en skala som inte finns någon annan stans i världen. Inte ännu i alla fall.

Nästa steg är fabriken i Skellefteå,
Till skillnad från andra batteritillverkare ska Northvolt göra alla steg i processen i egen regi, utom gruvbrytning och anrikning. Bilindustrin väntas stå för ungefär hälften av försäljningen på sikt.

Fullt utbyggd får fabriken en kapacitet på 32 GWh. Det motsvarar batterier till omkring 420 000 elbilar om året med ett genomsnittsbatteri på 75 kWh, en energimängd som Peter Carlsson tror blir vanlig i kommande elbilar.

– Bilköparna vill ogärna göra avkall på räckvidden, Man är van att en bil går 40–50 mil på en tank. Med 75 kWh klarar man det i en normalstor stor bil, säger han.
– Nu drar vi snart igång nästa runda för den första delen av fabriken i Skellefteå, vi tar fram ett underlag som investerarna får titta på, säger han.

Någon risk för överutbud av batterikapacitet ser han inte. Problemet beskrivs som det rakt motsatta,

– Enbart BMW:s, Volkswagens och Daimlers planer på elektrifiering fram till år 2025 kräver produktionskapacitet på 190 GWh, säger han. I dag bygger koreanska batterijättarna LG och Samsung fabriker i Polen och Ungern för att ta en bit av Europakakan, men det bekymrar inte Peter Carlsson.

Northvolts satsning i Sverige välkomnas och stöttas av bland andra Energimyndigheten – och applåderas av EU i Bryssel, som ser det som av stort strategiskt värde att Europa inte halkar efter Asien och USA. Att tillverka celler är en process i en lång rad komplicerade steg. Energiåtgången i det kritiska första steget, när det anrikade materialet renas och förädlas, är enorm. Det slukar två tredjedelar av all energi som går åt. Här ser Peter Carlsson en stor konkurrensfördel – förnybar vattenkraft.

– Grön kraft i framställningen kommer att spela en allt viktigare roll för tillverkarna i deras strävan efter hållbarhet i elektrifieringen, säger han.

– Det var ett av huvudskälen till varför vi valde Skellefteå. Där finns också en av Nordens huvudstäder kring råmaterial runt Boliden, inklusive återvinningsflöden kring Rönnskärsverken.

Priserna på kobolt har ökat kraftigt och en stor andel finns i Kongo-Kinshasa? Hur ser du på det?

– Koboltpriserna har gått från 15 000–20 000 till 90 000 dollar per ton, men jag tror att det är rätt mycket spekulation i uppgången. Med ökat intresse ser vi att utbudet ökar från andra håll än Kongo.

– Vi jobbar med en batterikemi som har betydligt mindre mängd kobolt än flera av dagens batteri, säger han.

Vilka andra risker ser du?
– Jag är mest oroad över flaskhalsar som börjar uppstå på de mest oväntade ställen. När vi träffar leverantörer av de maskiner vi behöver för att bygga celler så är det hela världens batteriindustri som knackar på samma dörr.

– Det gäller också att säkra leveranser av anrikat material. Även där blir det tajt, ja även för insatsvaror som elektrolyt.
Har läget förvärrats på senare tid?

– Jag skulle vilja säga att det har hettats upp ytterligare.

Jakten syns tydligt i alla led. Biltillverkarna slåss redan hårt om celler och färdiga batteripack.

– Jag träffade Audi nyligen. De ska ha 30 procent elbilar år 2025. Extrapolerar man den siffran och ser på Europa blir det uppemot 15 fabriker som vi bygger – för att ta en tredjedel av marknaden.
Men ska råvarorna räcka krävs det att batterierna återvinns.
– I ett längre perspektiv blir det en nyckel att få till ett cirkulärt flöde. Vi samarbetar med Chalmers om att utveckla processer för att spjälka batterier, säger Peter Carlsson.

Lasse Swärd
lasse.sward@dn.se "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"ABB har investerat 10 miljoner euro

ABB har nu betalat in pengar till batteriföretaget Northvolt, efter att i höstas ha ingått en avsiktsförklaring om att investera 10 miljoner euro i bolaget. Det uppger en källa med insyn i ärendet för nyhetsbyrån Direkt.

Betalningen skedde sedan Northvolt i fredags aviserade att man lyckats få med två ytterligare partners på tåget, nämligen det kanadensiska litiumbolaget Nemaska Lithium samt Seci, en japansk tillverkare av utrustning för produktion av batterier.

Hur stor andel av Northvolt ABB får för sina 10 miljoner euro uppger sig källan inte känna till.

I samband med att ABB och Northvolt ingick avsiktsförklaringen i höstas sade Northvolts kommunikationschef Jesper Wigardt till Direkt att ABB:s investering skulle utgöra den första delen av en finansiering av en demofabrik för 80–100 miljoner euro, en fabrik som skulle tas i drift 2019.

I förra veckans pressmeddelande, publicerat i samband med ”första spadtaget” av den Västeråsbaserade demofabriken, uppgav Northvolt att man hade fått in mer än de 100 miljoner euro som behövs för den (kallad ”Northvolt Labs”).

ABB-betalningen skedde på torsdagen, då kronan hade försvagats cirka 10 procent mot euron sedan avsiktsförklaringen ingicks: beloppet motsvarade drygt 105 miljoner kronor på torsdagen, mot drygt 95 miljoner kronor i september.

Totalt har Northvolt sagt sig behöva cirka 40 miljarder kronor för sina planer, som huvudsakligen är att bygga en större fabrik i Skellefteå.

Enligt vad vd Peter Carlsson sade till SvD Näringsliv i måndags är intresset från finansmarknaden ”väldigt, väldigt stort” för att investera i bolaget, tack vare att Northvolt är ”en central del av omställningen” och att ”man ser att det här är ett väldigt, väldigt intressant projekt, också från ett finansieringsperspektiv”.

”Den första planen på en miljard [kronor, red anm] säkerställde vi nu i fredags. Lite senare i år kommer vi att gå vidare och säkerställa plan två. Det är inte 40 miljarder utan det är att finansiera ungefär en fjärdedel av det, vilket är en 8-gigawattsanläggning uppe i Skellefteå”, sade han.

Enligt Northvolts hemsida är planen att bygga en batterifabrik med en årskapacitet på 32 gigawattimmar.

Martin Lindgren "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Miljökrav på bränsle ger ökade utsläpp

Sjöfarten är orsaken till att de svenska utsläppen ökade något förra året, enligt SCB. Centerpartiet anklagar regeringen för att inte göra tillräckligt åt problemet. Enligt branschorganet Svensk sjöfart kan siffrorna tolkas positivt – att fler fartyg bunkrar svenskt bränsle som är mer miljövänligt.

Det är valrörelse och då blir utsläppssiffror ett slagträ i kampen mellan Centern och Miljöpartiet om de gröna väljarna. På tisdagen kom mer bränsle på den brasan i form av utsläppssiffror från Statistiska - (SCB). Enligt den statistiken sjönk inte utsläppen 2017 utan ökade en aning (0,4 procent), trots den rödgröna regeringens satsningar och de höga ambitionerna i Parisavtalet.

Rickard Nordin är Centerpartiets klimatpolitiske talesperson.

– Det är alarmerande. Vi behöver minska utsläppen och att det har stått i stort sett still sedan 2014 är ett jätteproblem. Regeringen har inte levererat, säger han.

Det finns olika slags statistik för utsläpp. Det speciella med SCB:s siffror är att de också inkluderar utsläpp från fartyg och flyg i internationell trafik som har bunkrat bränsle i Sverige. Här finns källan till huvuddelen av den 8 procentiga ökning som SCB noterar för transportbranschen. Främst handlar det om sjöfart men också flyg.

Ett problem enligt Rickard Nordin (C) är de avgifter som sjöfarten betalar för att trafikera farleder.

– Regeringen har minskat miljöstyrningen i avgifterna och det är det första man skulle behöva ser över så att det lönar sig att göra rätt, säger Rickard Nordin.

Klimatminister Isabella Lövin (MP) lyfter fram att utsläppen enligt SCB minskar i alla sektorer utom transportbranschen.

– Jag är oroad över är att flyget ökar. Dessutom är jag oroad över att oppositionen går till val på att avskaffa flygskatten som vi har infört på det transportslag som ökar allra mest, säger Isabella Lövin.

Det främsta skälet till att sjöfartens utsläpp ökar är nya miljökrav som gör att fler bunkrar bränsle i Sverige, enligt Fredrik Larsson, klimatansvarig på rederiernas branschorgan Svensk sjöfart. Det handlar om striktare gränser för bränslets svavelhalt i Östersjön och Nordsjön.

Många fartyg, svenska och utländska, fyller på med renare bränsle från den bunkringsstation som finns i havet utanför Göteborg.

– Ur den synvinkeln är det positivt att utsläppen ökar för det bränsle som säljs i Sverige är renare, säger Fredrik Larsson.

Han pekar också på en stor framgång. I april enades världens länder om att sjöfartens utsläpp ska halveras till år 2050.

– Ett gediget arbete i regeringskansliet gav en stark svensk förhandlingsposition som bidrog till ett skarpt avtal.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se "

Fakta. Utsläppen av växthusgaser planar ut

Utsläpp av växthusgaser (i kton koldioxidekvivalenter), siffran för 2017 är preliminär. **Källa:SCB**

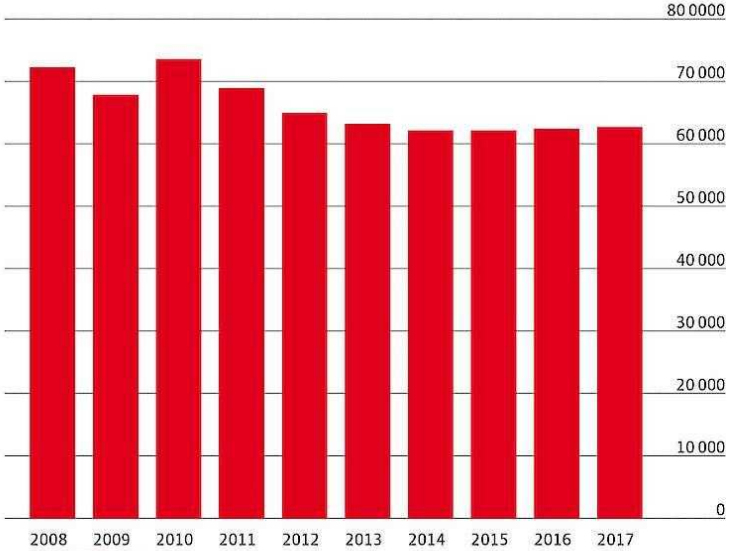

Rederier och flygbolag var den främsta orsaken till ökningen, enligt SCB.

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Skärpta åtgärder mot utsläpp från mat och flyg krävs i ny rapport

Skarpare åtgärder krävs för att minska utsläppen, enligt ny rapport. Global skatt på flygbränsle, moms på utrikesflyg, färre flygresor i offentliga verksamheter, förbättrad tågtrafik i Sverige och klimatskatt på livsmedel är förslag på frågor som bör utredas, enligt rapporten.

Om klimatmålen ska nås måste utsläppen från svenskars konsumtion minska radikalt. I en ny rapport lyfts flygresandet och köttätande fram som områden där det behövs mer kraftfulla åtgärder än i dag.

– Båda är områden som står för stora utsläpp och där det inte sker så mycket för att minska dem. Biltrafiken orsakar också mycket utsläpp men där pågår arbete med att få ner dem, säger Katarina Axelsson, forskare vid Stockholm Environment Institute.

Hon är huvudförfattare till rapporten som har gjorts på uppdrag av Världsnaturfonden, WWF.

Flygresandet har ökat kraftigt, i dag är de totala utsläppen för svenskars flygande cirka 11 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Det är ungefär lika mycket som utsläppen från alla personbilar i Sverige.

Flygskatten ser forskarna som en positiv åtgärd, men flygandet väntas öka mer än skatten kan motverka. De samlade åtgärder som finns på

bordet i dag räcker inte, enligt rapporten, för att minska flygets klimatpåverkan.

– Även om vi blandar in biobränsle och har mer energieffektiva flygplan kommer höghöjdseffekterna att kvarstå, säger Katarina Axelsson.

Forskarna föreslår att Sverige ska jobba för en global skatt på flygbränsle genom att bilda allianser med andra länder. Och dessutom utreda möjligheterna att införa moms på utrikesflyg, kvotplikt på biobränslen och strikta regler för flygresor inom offentliga verksamheter.

Satsningar på förbättrad tågtrafik inom Sverige och investeringar i snabbtåg inom Europa är andra åtgärder som föreslås.
Tillgången på biobränsle är begränsad. För att få fram mer anser forskarna att det krävs kraftiga investeringar för en storskalig biobränsleproduktion.

– Det svenska inrikesflyget skulle kunna drivas på restprodukter från skogen. Men på global nivå räcker utbudet av biodrivmedel endast till en liten del av vad flyget skulle behöva, säger Ola Hansén, klimatexpert på Världsnaturfonden, WWF.

När det gäller utsläpp från maten tror lanserar forskarna ett förslag om en klimatskatt på livsmedel i kombination med lägre priser på frukt och grönt. Precis som när det gäller flyget tycker forskarna att offentlig sektor skulle kunna gå före, här genom att införa vegetarisk mat som norm och bara servera kött ibland.

– Offentlig sektor bör kunna bidra genom att föregå med gott exempel. Offentlig sektor och investeringar står för en stor andel, 35 procent, av de totala utsläppen, säger Katarina Axelsson.

Jannike Kihlberg
jannike.kihlberg@dn.se "

"Fakta. Förslag på politiska styrmedel
Verka för global skatt på bränsle genom allians med andra länder.
Utreda möjlig moms på utrikesflyg, samt höjd moms på inrikesflyg.
Utreda kvotplikt för biobränslen.
Investera i snabbtåg inom EU.
Förbättrad tågtrafik inrikes.
Strikta reseregler i offentlig förvaltning kring flygresor.
Vegetarisk norm i offentlig verksamhet.
Klimatskatt i kombination med lägre priser på frukt och grönt.
Klimatmärkning av livsmedel.
Informationskampanjer om matsvinn och köttkonsumtion.
Kampanjer för att få konsumenter att äta mindre kött. "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Vatten hotar gator och källare

Vårfloden tilltar nu med mycket eller extremt höga flöden i stora delar av Norrland och nordvästra Svealand. ”Vi befarar att vi får stänga av vägar”, säger Tommy Lindvall, säkerhetssamordnare i Boden. Om några dagar är dock troligen det värsta över för den här gången.

Boven i vårflodsdramat är förstås snösmältningen, men regn kan förvärra läget. Ett regnväder som nu dragit in över landet gjorde att SMHI utfärdade en klass 3-varning för Dalarna och hela södra Norrlands fjällvärld.

Klass 3 innebär extrema flöden, vilket definieras som ett flöde som i snitt inträffar vart femtionde år på den aktuella platsen. En sådan utfärdas inte varje år inom landets gränser.

Men regnet har hamnat längre norrut och österut än väntat, och SMHI reviderar på fredagseftermiddagen sina varningar.

– Klass 3-varningen som ligger kommer troligen att nedgraderas till en tvåa. Det kraftiga regnet som spåddes i går har flyttat sig och minskat lite, säger Jonas Olsson, jourhavande hydrolog på SMHI.

– Det är extremt komplext just nu med snösmältningen och att veta var regnen hamnar.

Problemets fokus flyttas nu i stället till Norrlandskusten, framför allt områdena uppströms Luleå och Piteå.

– Kanske flyttas klass 3-varningen upp dit, säger Jonas Olsson.

Det gäller inte i första hand de stora älvarna utan små och medelstora vattendrag.

– De stora älvarna måste fyllas på mer för att det ska bli så kraftigt. Det är inte säkert att det hinner bli så.

Med den senaste tidens varma väder – som bidragit till den besvärliga vårfloden – har det mesta av de nyss enorma snömängderna i Norrland redan smält bort.

– Snön är på väg att ta slut. Det här är nog det sista rycket av vårfloden. Framåt nästa helg är det inte mycket kvar av snötäcket. Kanske kan det vara allvarligt läge en bit in i nästa vecka, men i slutet av nästa vecka blir det betydligt lugnare, säger Olsson.

I Boden råder en klass 2-varning, och vattnet har stigit över bräddarna i stadens vattendrag och brett ut sig över ängar och gångstråk.

– Vårfloden ställer till det varje år, men i år är det lite värre. Vi har inte haft så pass kraftfullt sen 2008, säger Tommy Lindvall, säkerhetssamordnare i Bodens kommun.

Nu är vattenståndet 9,26 meter över det normala,
– Vi ser att nivåerna stiger. Vi befarar att vi kan hamna i avstängning av vägar och att fastigheter kan få in vatten.

Anders Bolling
anders.bolling@dn.se "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Nya mätvärden ska göra lastbilarna bränslesnålare

Från nästa år, 2019, ska också tunga fordons koldioxidutsläpp mätas. Det väntas EU-kommissionen föreslå nu i maj. De svenska lastbilstillverkarna Scania och Volvo välkomnar förslaget.

Lastbilar är inga standardprodukter som personbilar. Det är stor skillnad. En lastbil beställs av åkare för specifika uppdrag. Det betyder att hytt, chassi, antal axlar, motor, växellåda, bakväxel, påbyggnad med mera är unikt för varje lastbil. Det finns tusentals konfigurationer enligt lastbilstillverkarna.

Så hur ska man mäta?
Lars Mårtensson, miljö- och innovationschef hos Volvo Lastvagnar, svarar:

– Man kommer bara att räkna på fossila bränslen som diesel och gas. Till att börja med kommer man att räkna på lastbilarnas utsläppsvärden medan påbyggnader, som skåp, tank, bankar för timmer och så vidare, samt släpfordon kommer att standardberäknas.

– Det här är första gången det kommer att finnas ett oberoende sätt att mäta och simulera utsläpp från tunga fordon, fortsätter Lars Mårtensson och tillägger:

– Vi tror det är bra. Det kommer att användas som vägledning. Men mätvärdet behöver sättas i ett sammanhang beroende av transportuppdraget.
Han berättar att för lastbilsköparna utgör bränsle en tredjedel av kostnaderna. Det är mycket pengar som förbränns …

Tanken hos EU är att när mätvärden finns i Vectosystemet, där allt ska lagras, så kommer åkare kunna välja bort bränsletörstiga fordon. Varje nytt fordon får ett Vectovärde som inkluderar förbrukning per 100 kilometer, förbrukning per tonkilometer och koldioxidutsläpp.

Den europeiska branschorganisationen för fordonstillverkarna, ACEA, förutspår att koldioxidutsläppen från tunga lastbilar i genomsnitt kommer minska med 16 procent från 2019 till 2030.

Hos Volvo är optimismen stor om att det går att fortsätta göra lastbilarna bränsleeffektivare.

– Det finns en potential att spara bränsle. Det genom en kombination av olika tekniker, säger Lars Mårtensson.

Han ger några exempel: bättre aerodynamik kan spara uppemot tio procent och däck med lägre rullmotstånd ger också en betydande besparing.

– Det finns mycket man kan göra som inte kommer att omfattas av någon lagstiftning.

– Det här är komplext; det är bara början.

För Volvo och andra lastbilstillverkare har bättre energieffektivitet länge varit ett mål. Volvo räknar med en 20-procentig minskning från 1991.
Till att börja med kommer EU-kommissionens förslag bara att omfatta lastbilar med fyra eller sex hjul och med drivning på två av dessa (4x2, 6x2) men från 2020 ska också 6x4 och 8x4 inkluderas. Dessutom bussar.

Noterbart är att alternativa bränslen och eldrivna lastbilar inte ingår i det kommande förslaget.

Förutom sådana lösningar är bättre förarträning, konvojkörning med täta avstånd mellan ekipagen, längre och tyngre ekipage samt smartare logistik ytterligare exempel på möjligheter att spara bränsle och därmed minska de skadliga utsläppen.

Lars Mårtensson uppger att Volvo ser goda möjligheter för batteri-eldrivna lastbilar för distribution och LNG (flytande gas) och hybrid-maskineri för fjärrtrafikfordon.

Så vad ska allt det här leda till? Genomsnittsvärden som för person-bilar?

Lars Mårtensson tror att det på sikt blir gränsvärden för förbrukningen. Men hur det färdiga förslaget blir är svårt att veta i dag.

– Vi vet inte vad det blir förrän i slutet av månaden.

Jacques Wallner
jacques.wallner@dn.se"

"Fakta. Förbränning och utsläpp.
Förbränning av fossila bränslen som diesel, naturgas och bensin ökar den globala uppvärmningen.
Förbränning av ett kilo diesel ger tre kilo koldioxid i utsläpp.

När DN i fjol körde Scania S730 med en 16,4 liter stor V8-motor med 730 hästkrafter i en treaxlig lastbil med ett fyraxligt släp med 63 tons bruttovikt gick det åt 5,5 liter diesel per mil.

Enligt branschorganisationen ACEA svarar lastbilar för en femtedel av EU:s koldioxidutsläpp, men 70 procent av landtransporterna. "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

" Jacques Wallner: Dyra körkort och ointresse hos unga förvärrar förarbristen

Är vi för dåliga på att yrkesvägleda våra unga? Är vi inte till-räckligt bra på att lotsa dem till jobb?

Under ett miniseminarium med lärare, studievägledare, transportföre-tagare med flera diskuterades hur bristen på yrkesutbildad arbetskraft kan lösas.

För det första måste transportbranschen bli bättre på att berätta för de unga hur deras yrken har förändrats. De unga vet för litet om vilka utbildningar som finns och som leder till jobb.

Några föreslog att man skulle dra undan finansieringen av sådana utbildningar som bara leder till arbetslöshet ...

Ett annat välbekant hinder för att få ett jobb är att många inte har insett sambandet mellan körkort och att vara anställningsbar.

Varför tar då inte fler unga körkort?

För dyrt och bristande intresse, gavs som främsta skäl. Man ser inte behovet av körkort/bil. Som om körkort med nödvändighet måste kombineras med bilägande!

Men transportföretagarna skulle inte klara sig ens om alla unga gick rätt utbildningar och klev rätt ut i arbetslivet. Det behövs fler. Det innebär att företagen måste se sig om efter vuxna som kan utbildas.

Företagen måste också bredda sin antagning. Av cirka 125 000 lastbilsförare är cirka 5 procent kvinnor. Men på Transportprogrammet är, enligt en debattör, 27 procent kvinnor.

Landets cirka 25 000 bussförare har en hög medelålder, omkring 60 år, och behöver därför också förstärkning av nya yngre förare.

Men har jag själv varit någon bra vägvisare för mina barn? Det kan jag inte påstå. Jag har uppmuntrat dem att studera sådant som känns intressant. Inte med nödvändighet sådant som Sveriges näringsliv efterfrågar. Körkort då? Jag har uppmuntrat barnen till att ta körkort med varierat utfall. För många unga vuxna blir det först med familj och barn som behovet av att ta körkort blir uppenbart. Gott så!

Jacques Wallner
jacques.wallner@dn.se"

"Grönt ljus: Nu 52 318 laddbara bilar i Sverige, upp 61 procent på ett år. "

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

"Peter Wolodarski: Släpp fram Europatåget nu, inte 2040.

På 2000-talet har det blivit svårare att ta tåget till Europa, trots flera nya broar och ytterligare spår. Problemet går att lösa utan stora investeringar.

Nyligen kom ett pressmeddelande från SJ. Det meddelade glatt att resandet med nattåg har ökat kraftigt de senaste fem åren. På sträckan Malmö–Stockholm är beläggningen omkring 100 procent bättre, mot Narvik handlar det om en ökning med 25 procent. SJ satsar därför 150 miljoner kronor på att rusta upp sina sov- och liggvagnar, berättar bolaget.

I pressmeddelandet låter beslutet som en självklarhet. Sanningen är att SJ för inte länge sedan ville lägga ned nattåget mellan Stockholm och Malmö. Om det inte varit för alla protester, och ett intrikat förhandlingsspel där SJ drog vinstlotten i och med att regeringen sa ja till direktupphandling utan anbudsstrider, hade det knappast funnits några tåg att renovera.

DN berättar i dag på nyhetsplats om det växande intresset för att ta tåget på utlandssemestern, inte minst på grund av miljöskäl.

Tack vare internet har det länge varit enkelt att planera sådana resor. I alla fall i teorin. I praktiken har nationella operatörer likt SJ gjort det svårare och svårare att färdas på räls till kontinenten.

Från Stockholm är sådana nattåg sedan länge nedlagda. SJ säljer inte utlandsresor. Och den som börjar planera en färd i riktning mot Medelhavet upptäcker snabbt att resan ställer krav på mängder av byten och separata platsbiljetter. Det går att ta tåget. Men det verkar inte som om operatörerna vill att man ska åka med dem. Och detta trots att det finns en växande efterfrågan.

För några veckor sedan undersökte jag tillsammans med tågentreprenören Mats Nyblom om det skulle vara möjligt att chartra ett nattåg från Sverige till kontinenten. DN ordnar sedan flera år författarkryssningar på Östersjön för våra läsare. Varför skulle vi inte kunna göra motsvarande med tåg?

Det visade sig vara komplicerat. Till slut hittade vi en privat operatör i Tyskland som köpt upp 30 år gamla vagnar från tyska DB och schweiziska SBB. De var beredda att göra jobbet. Men tro inte att frågan var löst med det.

Jag tänkte i min enfald att broarna över Öresund och Stora Bält skulle göra Europaresan enklare jämfört med på 1900-talet, då man behövde ta färjorna Helsingborg–Helsingör och Rödby–Puttgarden för att komma till Tyskland. Inte alls.

Trots att EU har en gemensam marknad med fri rörlighet för varor, tjänster och människor är tågresandet mycket nationellt och fullt av gränshinder.

Danmark är ett av de svåraste länderna att ta sig igenom, eftersom man elektrifierade sin järnväg sent och har ett annat spänningssystem än Sverige och Tyskland. Signal- och radiosystemen är också annorlunda.

Bara vissa specialbyggda lok kan ta sig över Öresundsbron, eftersom skiftena för alla system sker på olika platser under gränsövergången.

Om spänningsbytet i stället inträffat en bit in på land i antingen Danmark eller Sverige hade det varit enkelt att ordna med ett lokbyte. Nu är det ytterst få persontåg som kan utnyttja bron, i praktiken bara några specialbyggda X2000 och de så kallade Öresundstågen.

Det privata tyska tågbolaget berättade att det är ”sehr kompliziert” att ta sig in i Danmark, nästan lika svårt som att köra i det protektionistiska Frankrike. Känslan är att statliga DSB inte vill ha utländska besök, särskilt inte från Tyskland. Deras rekommendation var därför att ta färjan mellan Trelleborg och tyska Sassnitz och hoppa över Danmark.

Men det handlar inte bara om trilskande danskar. Tågentreprenören Mats Nyblom säger att Sverige inte har så mycket att yvas för. SJ vill inte heller ha konkurrens. När Nyblom nyligen startade ett uppstickarbolag som erbjuder lågprisresor mellan Linköping och Stockholm med SL:s gamla pendeltåg, ville SJ inte släppa in företaget i sin försäljningsportal på internet. Och Trafikverket tar lång tid på sig att ge klartecken för tidtabeller, trots att det finns gott om ledig spårkapacitet.

Den europeiska järnvägsmarknaden är allt annat än europeisk. Varje land har egna operatörslicenser och säkerhetsbestämmelser. Lokförare ska kunna kommunicera på lokala språk. Enligt lag måste varannan natt tillbringas på bostadsorten, vilket försvårar nyetableringar i branschen.

Och givetvis tycker enskilda stater att det egna systemet är överlägset alla andras.

De traditionella nationella tågoperatörerna är samtidigt nöjda, så länge de behåller kontrollen över sin egen marknad. Deras intresse för att integrera Europa är mycket begränsat.

Flyget växte fram i en sådan skyddad miljö. Men på 1990-talet kom avregleringen. Om luftfarten fortsatt att styras på samma nationalistiska sätt hade det i dag aldrig funnits så många valmöjligheter och låga priser för konsumenterna.

I den svenska debatten är det just nu mycket fokus på höghastighetståg. Det talas visionärt om snabba förbindelser till Hamburg. På sikt (20 år?) skulle dessa kunna föras samman med den höghastighetskorridor som planerar att löpa hela vägen mot Italien. Det är utmärkt att vara visionär, men varför inte börja med att utnyttja den infrastruktur som finns?

Vill vi ha tåg till kontinenten via Danmark kan svenska staten redan nu starta en upphandling av såväl dag- som nattåg till exempelvis Hamburg. Det kommer förmodligen att kosta en del i början, innan marknaden hunnit etablera sig, men det är bara en fråga om politisk vilja.

I dag är det svårare att ta tåget utomlands än det var under 1900-talet, trots att land- och broförbindelser finns hela vägen till Tyskland. Med nuvarande politiska låsningar är risken att vi måste vänta till 2040 innan någon tar bort hindren för en utlandsresa med tåg.

Peter Wolodarski
peter.wolodarski@dn.se "

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

"Tips inför tågresan utomlands

Tågresor till utlandet har blivit populärare samtidigt som det är svårare att boka utrikesresor från Sverige. Här är tips inför tågresan.

Intresset för att resa med tåg i Europa har ökat kraftigt och det är fler som köper Interrailkort, ett tågpass som tillåter ett visst antal tågresor under en period. Många har upptäckt att SJ bara bokar utlandsresor till Köpenhamn, Oslo och Narvik. Vill man åka längre måste de bokas på de utländska bolagens sajter.

Nyblivna tågentusiaster märker snart att det ofta är komplicerat att boka en tågsemester i Europa. En del ser svårigheterna som en utmaning och lägger mycket tid på att lära sig hur det fungerar. Andra låter en resebyrå sköta jobbet.

De som vill få initierade tips kan med fördel gå med i någon av de grupper som finns i sociala medier. Facebookgruppen ”Tågsemester” har till exempel mer än 18 000 medlemmar och många av dem delar med sig av erfarenheter.

Appen Railplanner är också en god hjälp. Den kan laddas ner på App store och Google play och många funktioner fungerar även utan tillgång till internet.

Det räcker inte med en artikel för att ge en fullständig bild av hur man bokar tågbiljetter i Europa. Därför nöjer vi oss med att sammanfatta det viktigaste.

Interrailkort
Gäller i 30 länder och lönar sig ofta, särskilt om man ska längre än till mitten av Tyskland. Två barn upp till 12 år reser gratis på en vuxens kort. Men tänk på att även barnen kan behöva platsbiljetter.

Man kan köpa ett antal resdagar inom en ramtid, till exempel 10 dagar under en månad, eller obegränsat resande under en period, till exempel en månad.

Det går att köpa Interrailkort på flera ställen. Till exempel på interrail.se, genom SJ:s samarbetspartner europarunt.se och hos de resebyråer som bokar tågbiljetter.

Platsbiljetter
På många sträckor är platsbiljetter obligatoriska, även för barn. För att resan ska gå smidigt är det bra att köpa biljetterna i förväg.

Det går att köpa platsbiljetter på internet hos flera länders järnvägsbolag. Platsbiljetterna kan kosta 500–1 000 kronor totalt för en semesterresa till södra Europa.

Sovvagnar
För svenskar som vill åka nattåg gäller det i första hand att ta sig till Hamburg eller Berlin. Därifrån har österrikiska ÖBB nightjet, sovvagnar till Österrike, Italien och Schweiz.

Svenska Snälltåget kör nattåg mellan Malmö och Berlin, på sommaren går det direktvagnar från Stockholm till Berlin. I övrigt måste man boka hos det aktuella landets bolag.

Resebyråer
Centralens resebutik i Kalmar har länge varit specialiserad på utlandsresor med tåg. Alingsås resebutik bokar också tågresor till utlandet. Båda säljer interrailkort.

En fördel med resebyråerna är att de bevakar när platsbiljetter och sovvagnar blir tillgängliga. Biljetterna kan snabbt ta slut under högsäsong.

Länkar
Här är några allmänna länkar: interrail.se, SJ:s partner acprail.com, tyska järnvägen bahn.de, österrikiska järnvägen oebb.at.
Länkar till resebyråer: resebutik.se, alingsas-resebutik.se, tågbokningen.se, bigtravel.se, europarunt.se.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

" Maria Crofts: Tacka internet för enklare tågresor i Europa

Dagens tågresor har inte mycket att göra med 1980-talets tågluffande. Den största förändringen är mobiltelefonen och lättillgängligt internet. Tekniken gör att man ofta kan undvika att hamna i jobbiga situationer.

Min första tågluff i början av 1980-talet gick till Lissabon, en lång och stundtals ganska strapatsrik resa. Nervägen var fantastisk med fyrarätters bordsserverad meny i den spanska restaurangvagnen och fem trevliga medresenärer i liggplatskupén. På hemvägen blev det tuffare när det varken fanns sovplatser eller matservering och vi blev stående många timmar vid gränsen mellan Spanien och Frankrike.

På den tiden hände det att resenärer med Interrailkort fick kliva av tåget ute på landsbygden för att de inte kunde betala ett tillägg i det aktuella landets valuta. Tilläggen kom ofta överraskande och det var svårt att få reda på dem i förväg.

På Lissabonresan visste jag, men fråga mig inte hur, att man skulle betala ett tillägg för resan mellan Paris och Lissabon. Jag lyckades köpa ett tillägg för hela resan på stationen i Paris och slapp ha med mig okända belopp i franc, pesos och escudos. Det här var alltså före euron.

I början av 1990-talet gick nästa långresa med tåg till Östeuropa. Då var den största utmaningen att köpa biljetter och göra platsreservationer.

Smidiga utlandsresor stod inte högt på agendan i de forna öststaterna, strax efter murens fall, och biljettkassorna var ofta svåra att hitta och köerna långa och långsamma. Jag minns fortfarande känslan när vi hittade ett ställe, nästan utan kö, som sålde utrikesbiljetter i underjorden vid kulturhuset i Bulgariens huvudstad Sofia.

Det dröjde nästan tio år till nästa Östeuropaluff och då var det mesta mycket enklare trots att vi åkte så långt som till Constanta vid Svarta Havet i Rumänien. Den största skillnaden var att det fanns internet och en annan fördel att vi hade mobiltelefon. Det var innan det fanns smarta telefoner men det gick att ringa och boka hotellrum.

Den största förbättringen var ändå att internet fanns på allvar. Nu kunde vi gå in på ett internetkafé och logga in på Deutsche Bahns sida där tågtidtabellerna för hela Europa fanns listade. Det fanns ingen sökfunktion som i dag, men tabellerna gjorde det möjligt att planera nästa resa, skriva ner rutten på ett papper och ta med till biljettkassan där man var.

Jag förstår att många av dagens resenärer, som är vana vid förbokade charterresor, tycker att det är krångligt med tågbokningar. Men internet gör det mycket lättare. Förutom att man kan läsa och boka på hemsidorna hos andra länders tågbolag så går det att utbyta tips i olika grupper på sociala medier. Så låt dig inte avskräckas utan boka och njut av känslan att se landskapet sakta passera förbi och förändras utanför tågfönstret.

Maria Crofts
maria.crofts@dn.se "

DN MÅNDAG 14 MAJ 2018

" Nytt program sänkte antalet långtidssjuka

SJ har tillsammans med Previa och Försäkringskassan gått in i ett unikt samarbete som motverkar långtidssjukskrivningar. Det har lett till att SJ har minskat antalet långa sjukskrivningar med 25 procent.

– Vi har infört en rehabiliteringsprocess som innebär att vi tar tidigt kontakt med alla som blir sjukskrivna så fort man varit borta mer än tre dagar, sedan jobbar vi intensivt med dem som har varit borta längre, säger Peter Blomqvist hr-direktör på SJ.

Samarbetet har lett till att sjukskrivningarna nu ligger på 3 procent och att tre av fyra har gått tillbaka till sina gamla jobb eller fått nya.

SJ gjorde för några år sedan en liknande satsning som också visade sig vara positiv. Men när företaget återgick till gamla rutiner steg antalet långtidssjukskrivningar. Frågan blev ett fall för SJ:s styrelse.

– Vi har lärt oss att vi behöver prata om helhetssituationer för individen och ibland behöver vi också stötta på den privata sidan för att få pusslet att gå ihop, säger Peter Blomqvist.

SJ har lyckats spara 12 miljoner kronor med hjälp av samarbetet. Det unika är att Försäkringskassan för första gången är med och underlättar den administrativa processen så att medarbetarna slipper gå igenom en lång kedja för att få ett beslut när de blir sjuka.

– Individen behöver inte ha en massa kontakter, för det är också jobbigt om man är sjuk att själv behöva ta kontakt med Försäkringskassan, då ordnar vi det åt dem, säger Peter Blomqvist.

Enligt Ulrika Törnefedt, ansvarig för tågvärdar och lokförare på SJ i Uddevalla, har den nya satsningen visat sig vara lyckad även bland hennes medarbetare.

– Jag kan se en jättestor skillnad, det märker jag framför allt på stämningen. Efter att vi har haft våra årliga medarbetarenkäter ser jag att förtroendet och närvaron har ökat. Prestationen har ökat i gruppen på grund av detta, säger hon.

SJ har tillsammans med Previa utvecklat ett program som för att förebygga långtidssjukskrivningar.

Chefer och ansvariga får utbildningar som ska hjälpa till att identifiera tecken som visar om en medarbetare mår dåligt. Enligt Ulrika Törnefeldt kan dessa tecken vara att medarbetare drar sig undan mer, är tyst eller har frånvaro som upprepar sig.

– Det är många sådana saker som tyder på att medarbetare mår dåligt, då är det bra att man försöker göra så att de ska känna sig trygga. Medarbetarna i Uddevalla har under en tid haft det svårt på grund av personalbristen, vilket har lett till att det har varit svårt att få ledigt. Det har gjort att många har känt sig stressade och slutkörda.

– Nu ser vi en positiv trend att personalen mår bättre och jag tror att det beror på att de har möjlighet att vara lediga för att vi är fler anställda, säger Ulrika Törnefeldt.

Media Dakik "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"M: S-styrda majoriteten skönmålar socialtjänsten

Sju av tio socialsekreterare i Stockholms län har allvarligt övervägt att byta yrke enligt en ny undersökning, rapporterade DN på fredagen. Oppositionen i Stockholms stadshus tycker att utvecklingen är oroande.

DN rapporterade i fredagens tidning om en ny undersökning från Akademikerförbundet SSR som visar att sju av tio socialsekreterare i Stockholms län allvarligt har övervägt att byta yrke.

Andréa Ström (M), som är vice ordförande i socialnämnden i Stockholm, länets största kommun, anser att majoriteten i Stadshuset ”skönmålar” situationen.

– Det är en oroväckande utveckling vi har sett i Stockholms stad under en längre tid nu. Vi har föreslagit både kort- och långsiktiga insatser för att skapa en mer hållbar arbetssituation för våra socialsekreterare, men den S-styrda majoriteten säger nej och fortsätter skönmåla situationen, säger hon.

Hon meddelar att Moderaterna i Stadshuset vill möjliggöra fler karriärsteg för socialsekreterare i Stockholm för att göra det mer attraktivt att stanna inom yrket.

– På kort sikt vill vi minska socialsekreterarnas administrativa börda genom att bland annat förenkla biståndsbedömningar och anställa fler administratörer som kan avlasta socialsekreterarna. Det är tråkigt att den S-styrda majoriteten inte har prioriterat och gjort mer för att förbättra förutsättningarna för den yrkesgruppen, säger Andréa Ström.

Situationen för socialsekreterare har sett likadan ut i fler år än den nuvarande majoriteten haft makten i stadshuset. Gjorde ni för lite på er tid?

– Vi inledde ett omfattande arbete som sedan Miljöpartiet fortsatte. Dock har problemen växt sig större nu samtidigt som arbetsbördan för socialsekreterare har ökat, säger Andréa Ström.

Oppositionsborgarrådet Lotta Edholm (L) hoppas att den pressade situationen inom socialtjänsten ska hamna högre upp på dagordningen i valrörelsen.

– Debatten handlar mycket om brott och straff eftersom polisen befinner sig i en strukturell kris, vilket stockholmarna har uppfattat, och att majoriteten i Stockholm inte har bemött den växande otryggheten som människor ser. Många stockholmare kanske tror att socialtjänsten är något som ”angår andra”. Men att bekämpa till exempel kriminella gängs möjligheter att rekrytera unga, kräver en socialtjänst som kan hjälpa den ungdom som inte tror att samhället kan erbjuda dem något.

En försvagad socialtjänst leder till att problem förvärras som sedan hamnar på polisens och rättsväsendets bord.

Om oppositionen kommer till makten efter valet lovar Lotta Edholm bland annat att höja lönerna för yrkesgruppen.
– Vi vill lyfta socialsekreteraryrket så att socialtjänsten i Stockholm kan göra skillnad för barn och unga. Det här är ett kvinnligt dominerat akademikeryrke som hamnat i skymundan.

Emma Bouvin
emma.bouvin@dn.se "

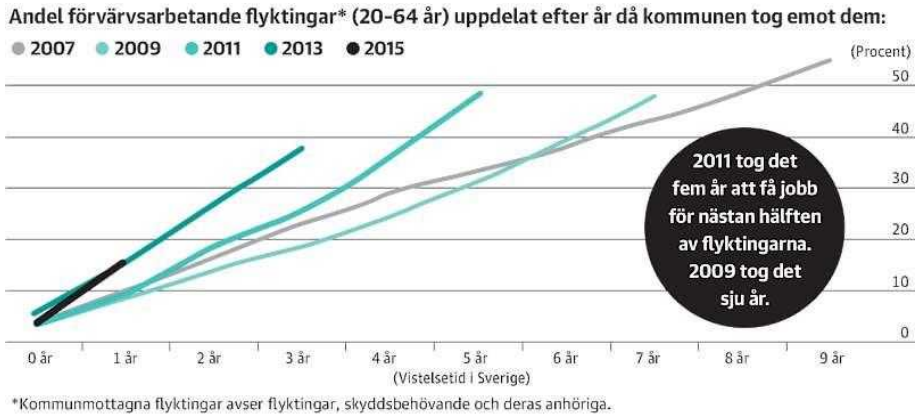

DN TISDAG 8 MAJ 2018

"Nyanlända har fått arbete snabbare

Väntetiden för nyanlända flyktingar att få jobb har blivit kortare. Men inför valet i höst hävdas det ofta att integrationen inte fungerar. I en rad artiklar går DN Ekonomi till botten med statistiken och hittar mindre kända sidor av utrikes föddas situation i Sverige.

Bland det viktigaste i regeringens vårbudget finns långt bak, på undanskymd plats. Där redovisas SCB-statistik som visar att integrationen av flyktingar på den svenska arbetsmarknaden på senare år har gått allt bättre.

Efter flyktingarnas ankomst till Sverige tar det kortare tid än förut, tills åtminstone hälften av dem är i arbete. Tidigare dröjde det åtta nio år att nå dit. Men för de flyktingar som anlände 2011 tog det inte mer än fem år innan nästan hälften av dem hade blivit förvärvsarbetande.

Det ser ut att gå ännu litet fortare för dem som därefter har anlänt till Sverige. Men det kan vara tillfälligt. Fortfarande är det en jättelik uppgift att slussa in de många nyanlända som kom hit under 2015, innan flyktingpolitiken lades om.

Nuvarande utveckling står i kontrast till finansminister Magdalena Anderssons (S) uppmärksammade uttalande om att integrationen inte fungerar (DN 22/12 -17).

Hon har rätt i att det finns stora problem med hög arbetslöshet bland utomeuropeiskt födda – och att gapet är stort mot inrikes födda. Men samtidigt är det allt fler som är har fått jobb.

Högkonjunkturen spelar en viktig roll. Huvuddelen av de senaste årens ökade sysselsättning består av utrikes födda. Med hög efterfrågan på arbetskraft blir det många fler som får in en fot. Det kan ge ytterligare chanser, även för dem som sedan inte får stanna där.

Integrationen är inte snabbt avklarad, utan kommer att ta tid. Kraven är stora på de nyanlända att anpassa sig, men det är ofrånkomligt att Sverige som helhet också påverkas.

Allt kan inte vara som förut – och flyktinginvandringen medför kostnader, åtminstone på kort sikt. Med bättre integration kommer dock allt fler flyktingar att kunna bidra ekonomiskt, även om mycket återstår.

Bilden är mer sammansatt än den verkar och det finns anledning att nyansera den. Jämfört med andra EU-länder har Sverige en relativt hög sysselsättningsgrad när det gäller flyktingar. Men mot inrikes födda finns fortfarande ett stort gap som är svårt att överbrygga.

Delvis handlar det om utbildning. De som endast gått grundskola, eller ens det, har svårt att få plats på dagens arbetsmarknad. Det gäller särskilt för utomeuropeiskt födda.

När man talar om bristande matchning på arbetsmarknaden, så handlar det om att arbetssökandes bakgrund inte stämmer med rekryterarnas krav. Bland de nyanlända drabbar det även högutbildade, särskilt kvinnor, som snabbt skulle kunna göra nytta i Sverige.

Många får ändå till sist jobb, men ofta inte på en nivå som motsvarar deras formella meriter. Lönen blir då lägre och arbetsinnehållet mindre kvalificerat, särskilt för dem som fått sin utbildning utomlands.

Flyktingarnas situation ligger bakom en stor del av de växande ekonomiska skillnaderna i Sverige. De som inte har arbete släpar efter och andra hamnar i låglönejobb och har svårt att komma vidare. Det påverkar i sin tur möjligheterna för deras barn.

Stora utmaningar återstår, men det finns även ljuspunkter. Med hjälp av Statistiska centralbyrån, SCB, har DN fått fram uppgifter om mindre kända sidor av integrationen och de nyanländas situation som vi framöver kommer att belysa.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Fler med utländskt påbrå studerar vidare på högskola och universitet

Personer med utländsk bakgrund har länge varit underrepresenterade bland studenter på högskolor och universitet i Sverige, men de senaste åren har statistiken vänt. Fler och fler inom denna grupp väljer att studera vidare och drar nu ifrån dem med svensk bakgrund.

– För många är utbildning något värdefullt, dyrt och ouppnåeligt i hemländerna. Jag kommer från en bakgrund där vi inte tar sådant för givet, säger Dina Zadius som studerar juridik vid Uppsala universitet.

Det är i en studie från UKÄ (Universitetskanslersämbetet) som man har undersökt kopplingen mellan social bakgrund och högre utbildning. Studien visar bland annat att en underrepresenterad grupp bland dem som väljer att studera vidare på högskola eller universitet efter gymnasiet fortfarande är barn till lågutbildade föräldrar. Men för en grupp, som länge varit under- representerad på svenska lärosäten, har statistiken vänt de senaste åren. Det gäller personer med utländsk bakgrund – alltså första- eller andra generationens invandrare.

Enligt rapporten från UKÄ är det rent procentuellt fler personer med utländsk bakgrund som väljer att studera vidare efter gymnasiet, jämfört med personer som är födda i Sverige och har två svenskfödda föräldrar.

– Den här gruppen har verkligen kommit ikapp de andra. Det är en positiv nyhet, säger Fredrik Svensson som skrivit rapporten för UKÄ.

Ökningen har skett från att årskullar födda i mitten av 1980-talet inlett sina studier på högskolor och universitet.

Vad som har orsakat ökning de senaste åren kan studien från UKÄ inte visa, men juriststudenten Diana Zadius tror att många personer med utländskt påbrå värde-sätter utbildning och demokrati på ett särskilt sätt.

Diana är 22 år och kom till Sverige när hon var fyra år då hennes familj flydde från Kurdistan. I dag studerar hon juristprogrammet vid Uppsala universitet och för henne har det alltid varit en självklarhet att studera vidare efter gymnasiet.

– Min familjs värdegrund har alltid varit utbildning, utbildning, utbildning.

Enligt Diana har hennes egna föräldrar, som båda är uppväxta i Kurdistan, aldrig haft samma möjlighet att studera. Detta har gjort att både hon och hennes syskon värdesatt utbildning.

– Jag tror att de med svensk bakgrund tar demokrati och utbildning för givet. Det finns en kontrast där.

Diana, som är politiskt aktiv inom Centerpartiet i Uppsala, hoppas att i framtiden kunna använda sin utbildning som jurist i en roll som politiker.

– Mina föräldrar har alltid sagt att jag ska ha en utbildning även om det är politik jag vill hålla på med. Det ger mer tyngd.
Dessutom ser hon utbildningen som ett extra skydd på en osäker arbetsmarknad.

– Det har ju framkommit att det är svårare för folk med utländskt påbrå att få ett jobb. Även om man är född i Sverige är chansen sämre än för en etnisk svensk. Det finns alltid en osäkerhet och därför är utbildning viktigt.

Om Diana i framtiden får egna barn kommer de få samma värderingar med sig som hon fått av sina föräldrar.

– Det här har präglat mig under hela min uppväxt. Trots att jag är uppvuxen i Sverige och har svenska vänner är detta inpräntat i mig. Jag kommer vara på mina barn precis som mina föräldrar har varit.

Frida Hansson"

"Fakta. Övergången till högre studier i olika grupper
Före födelseåren runt mitten på 80-talet hade personer med utländsk bakgrund lägre övergång till högre studier. Men baserat på de senaste uppföljningsbara kohorterna har de med utländsk bakgrund passerat de med svensk bakgrund i övergången till högskolan. "

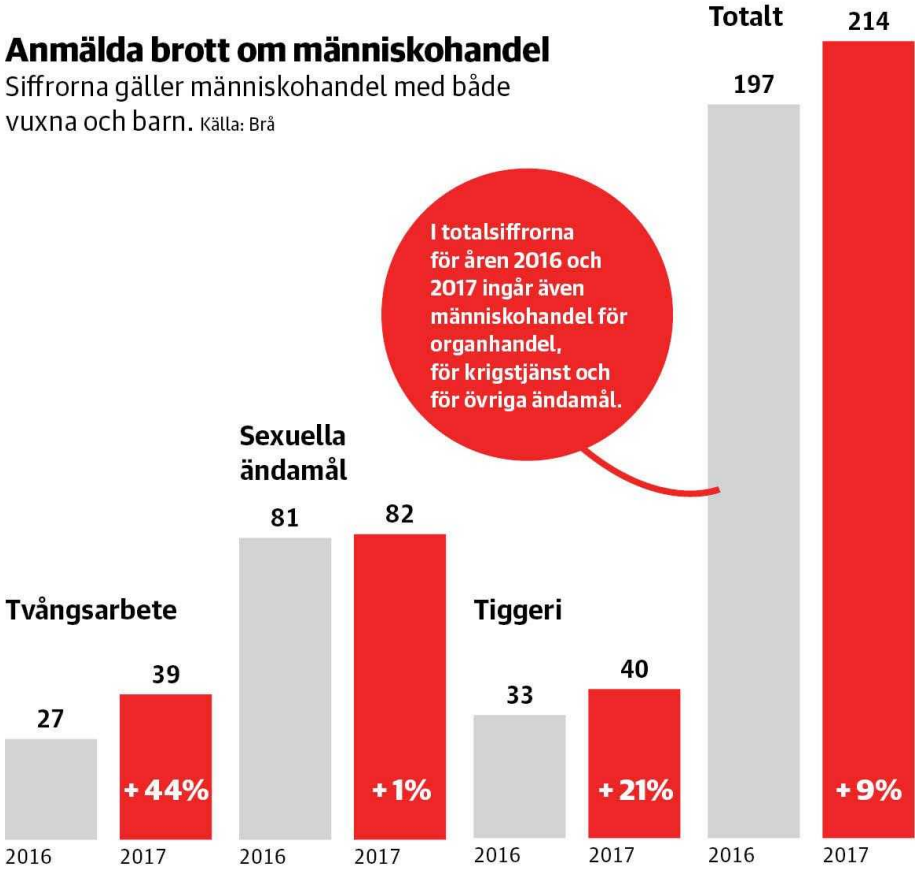

DN FREDAG 11 MAJ 2018

"Människohandel med arbetare ökar kraftigt

Allt fler människor tvingas arbeta under slavliknande förhållanden i Europa. I Sverige har antalet anmälda fall av människohandel för tvångsarbete nästan fördubblats det senaste året. Trots den kraftiga ökningen är det fortsatt få som döms.

I början av april släppte Europarådet en rapport som visar att människohandeln fortsätter att öka i medlemsländerna och särskilt i de fall då människor utnyttjas för arbete. Även om omfattningen varierar har samtliga länder ett större problem att hantera i dag än för bara ett par år sedan.

I Sverige har antalet anmälda fall av människohandel för tvångsarbete ökat drastiskt. Under 2017 kom det in 39 anmälningar till polisen, vilket är en ökning med 44 procent jämfört med föregående år.

– Det finns flera olika förklaringar till detta. Dels beror det på att det har blivit svårare att ta sig till länder i Europa vilket ökar möjligheterna att utnyttja människor. Det beror också på att frågan har fått mer uppmärksamhet internationellt den senaste tiden. Tidigare har fokus mest legat på människohandel för sexuell exploatering, säger Kajsa Törnqvist Netz, Migrationsverkets samordnare mot människohandel.

Enligt Europarådets rapport är migrerande arbetstagare och asylsökande en särskilt utsatt grupp. Majoriteten av de som utnyttjas för arbete är män, ofta inom sektorer som bygg, fiske och jordbruk. I de fall då kvinnor utnyttjas handlar det främst om hushållsarbete och arbete på massage- och nagelsalonger.

– Det är inte ovanligt att dessa personer jobbar orimligt många timmar i veckan och knappt får något betalt. Jag känner till exempel då individer aldrig fått tillgång till sina egna bankkort. På så sätt kan arbetsgivaren visa att de satt in lön till sina anställdas konton och samtidigt bara betala dem ett par tusen i månaden, säger Kajsa Törnqvist Netz.

I januari 2018 dömdes en man för människohandel i Göteborgs tingsrätt efter att ha utnyttjat två andra män för tiggeri i över åtta månader. De tre männen kommer alla från samma by i Bulgarien och gärningsmannen lyckades övertyga de båda andra om att jobb fanns att få i Sverige. De två männen, som hade varit arbetslösa under en längre tid, flyttade in i en lägenhet i Alingsås i förhoppning om att tjäna pengar. Men så blev det inte.

I stället tvingades männen sitta utanför olika varuhus och tigga pengar i 10 till 12 timmar varje dag, utan rast eller ledighet, enligt domen. Varje kväll beslagtogs allt som de tjänat in under dagen och det enda männen fick i utbyte var ett mål mat. I förhören framgår också att de blivit misshandlade vid upprepade tillfällen, bland annat med ett järnrör från en träningsmaskin i lägenheten. När polisen gjorde en husrannsakan fann de blod på både madrass och sängkläder.

Gärningsmannen dömdes till tre års fängelse, skadestånd samt utvisning.

Överlag är det dock svårt att få till en fällande dom om människohandel. Mellan 2010 och 2016 föll totalt 27 domar och bland dem finns endast två fall av tvångsarbete.

– Brottet har en krånglig och många gånger svårbevisad uppbyggnad. Det är flera led som måste styrkas och tappar åklagaren något moment så faller allt, säger Nils Cederstierna, chefsrådman vid Nacka tingsrätt.

I sommar träder en ny lag i kraft i syfte att få fler fällda för människohandel. Brottet förtydligas och straffen skärps. Dessutom införs det nya brottet människoexploatering. Nils Cederstierna ledde den människohandelsutredning som lade fram förslaget till den nya lagstiftningen. Han tror att den nya lagen kommer att göra skillnad.

– Att bredda lagen är ett steg i rätt rikting. Brottet människoexploatering kommer att göra det lättare att döma arbetsgivare som grovt utnyttjar sina anställda, säger Nils Cederstierna.

Men det handlar inte bara om att kunna bevisa brott. En annan betydande anledning till att människohandel för tvångsarbete är svårt att komma åt är att de som utnyttjas inte alltid ser sig själva som offer. Det kan också bero på att de lever illegalt i landet eller har hotats av sin arbetsgivare och därför inte vågar kontakta polisen.

– Vi har skrivit en del om skuggsamhället i Sverige i våra rapporter om människohandel till regeringen. En del asylsökande går under jorden när de får avslag på sina ansökningar och kan då vara beredda att ta vilket jobb som helst. För många är alternativet att tjäna 20 kronor i timmen bättre än att inte tjäna någonting alls, säger Kajsa Wahlberg på polisens nationella operativa avdelning.
I ett försök att komma till rätta med oseriösa arbetsgivares utnyttjande av arbetskraft är flera olika myndigheter, däribland polisen, involverade i systematiska kontroller ute på misstänkta arbetsplatser.

Samtidigt råder det brist på poliser vilket påverkar arbetet.

Gränspolisen i Stockholm har ställt in flera av arbetsplatskontrollerna för att i stället bedriva spaningsarbete i syfte att komma åt kriminella gäng och ligor.

– Arbetsplatskontrollerna har blivit färre vilket är lite frustrerande med tanke på att byggbranschen är helt översvämmad av illegal arbetskraft. Men med anledning av den senaste tidens många skjutningar priorite-

ras inte det området just nu, säger Jerk Wiberg, gruppchef på gränspolisen i Stockholm.

Felicia Nordlund
felicia.nordlund@dn.se "

"Fakta. Ny lag införs mot människoexploatering
Den grövsta formen av arbetskraftsutnyttjande är tvångsarbete. Enligt Internationella arbetsorganisationen (ILO) inkluderar det fall där arbetstagaren bland annat utsatts för fysiskt våld, begränsats i sin rörelsefrihet och varken fått tillgång till sin lön eller sina id-handlingar. ILO uppskattar att det finns 610 000 personer som utnyttjas för tvångsarbete i EU.

I Sverige finns totalt tre åtal och två fällande domar om människohandel för tvångsarbete, ett fall om bärplockning och ett om tiggeri. Senaste gången någon dömdes för brottet var 2012.
En dom om människohandel blir aktuell först när det går att bevisa att en person genom tvång eller vilseledning har rekryterat, transporterat och inhyst en annan person. Åklagaren måste också kunna bevisa att syftet varit att utnyttja.

En ny version av den befintliga lagen om människohandel träder i kraft den 1 juli. Den innehåller bland annat det nya brottet människoexploatering. Till skillnad från brottet människohandel finns inga krav på bevisning av en så kallad handelsåtgärd, alltså rekrytering, transportering och inhysning av brottsoffret, i det nya brottet.

Människoexploatering kräver dock bevis om ett fullbordat utnyttjande och inte bara avsikten att utnyttja. "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Kvinnor födda i utlandet skapar jobb åt invandrare

Kvinnliga företagare med utländsk bakgrund är viktiga jobbskapare, särskilt inom rut-branscherna. Det är genom dem som många andra utrikes födda kan hitta arbete.

Utrikes födda kvinnor som driver rut-företag anställer i mycket stor utsträckning personer med utländsk bakgrund.

Nya uppgifter som DN har beställt från Statistiska centralbyrån, SCB, visar att hos de kvinnliga rut-företagarna som är utrikes födda har så många som 84 procent av de anställda utländsk bakgrund. Uppgifterna gäller läget under 2016. Om man jämför med 2013, som hittills har varit det senaste året i statistiken, har läget markant förändrats. Hos de kvinnliga utrikes födda rut-företagarna var då andelen anställda med utländsk bakgrund 73 procent.

Enligt den nya SCB-statistiken är andelen anställda med utländsk bakgrund inte lika hög hos de utrikes födda män som driver rut-företag som hos kvinnliga rut-företagare med motsvarande bakgrund. Hos inrikes födda rut-företagare är andelen anställda med utländsk bakgrund ännu lägre.

Man kan alltså med fog hävda att kvinnliga företagare med utländsk bakgrund är viktiga jobbskapare för andra utrikes födda.

De flesta av rut-företagens anställda med utländsk bakgrund kommer från europeiska länder. Men på en delad andraplats finns Irak som är ursprungslandet för cirka 3 000 anställda i svenska rut-företag.

Vanligare att utrikes födda kvinnor blir företagare

Andelen män och kvinnor med utländsk bakgrund som är företagare eller anställda.

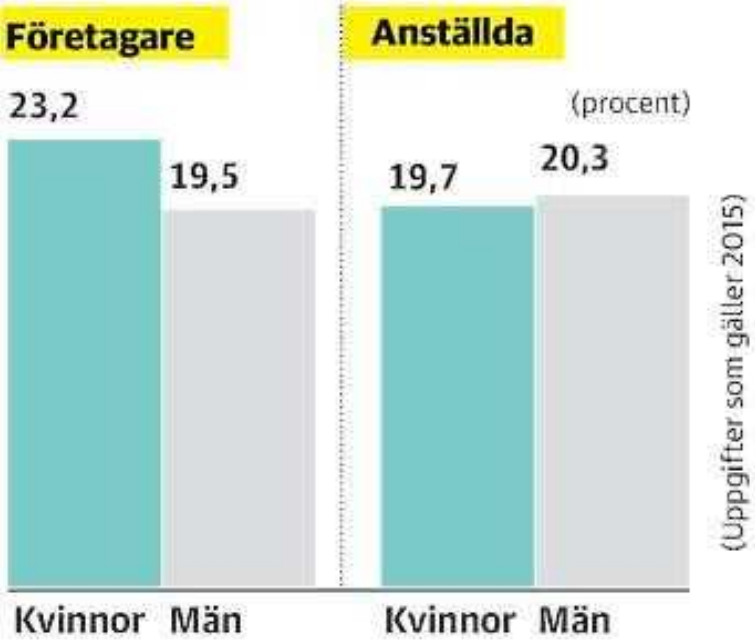

Andelen anställda i rut-företag som är utrikes födda, uppdelat utifrån företagarens födelseland och kön.

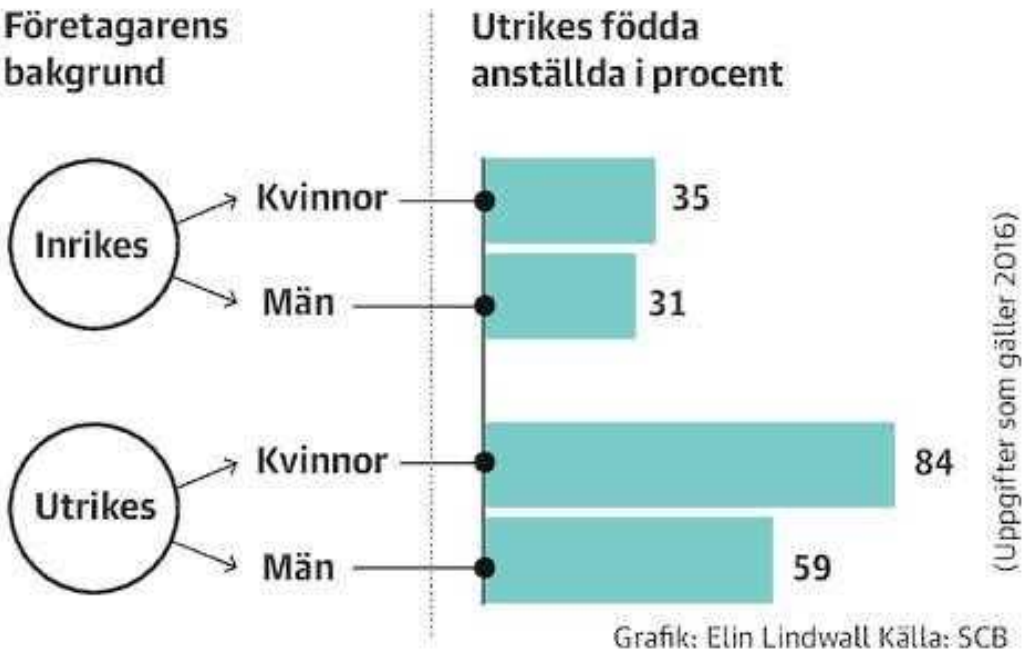

Generellt bland rut-företagens anställda är andelen utomeuropeiskt födda cirka 20 procent. Bland rut-företagarna är dock den utomeuropeiska andelen endast hälften så stor.

Där kan man dock vänta sig att andelen utomeuropeiskt födda företagare kommer att öka, i takt med att många nyanlända flyktingar kommer ut på arbetsmarknaden och ska hitta en egen försörjning. Många av dem kan få svårt att hitta reguljär anställning, som inte är beroende av tillfälliga subventioner.

Beslutet att starta eget företag är ofta inte självklart för dem som nyligen har kommit till Sverige från andra länder. Vissa har en företagarbakgrund, åtminstone inom familjen, vilket är vanligt i länder i Mellanöstern. Men andra, som tidigare har haft en anställning, ställs i Sverige inför valet att bli företagare eller att riskera långvarig arbetslöshet.

Egenföretagande innebär att arbetstider och inkomster inte är reglerade. Det kan betyda att ersättningen för nedlagt arbete blir betydligt lägre än kollektivavtalens miniminivåer.

Sådana levebrödsföretag kan ge familjeförsörjning, men blir relativt sällan en ekonomisk succé. Konkursrisken är ofta ganska hög.

Men det finns också företag som har startats av utrikes födda och som sedan växer och erbjuder jobb åt många fler.

Julieta Avetisyan från Armenien, som beskrivs i artikeln här intill, är en kvinnlig företagare som har åstadkommit mycket av just detta. Hon är inte så ovanlig som man kanske kan tro. För kvinnor med utländsk bakgrund är det ofta lättare att starta företag än att själv hitta anställning.

Bland utrikes födda är det vanligare att kvinnor arbetar som företagare än att män gör det. SCB-statistik som gäller 2015 visar att inom denna grupp ligger andelen kvinnor som är företagare på cirka 23 procent, mot knappt 20 procent för männen.

I båda fallen är andelen företagare betydligt större än bland den svenska befolkningen i stort. Där brukar andelen företagare beräknas till cirka 7,5 procent.

De kvinnliga företagarna med utländsk bakgrund har en genomsnittlig utbildningsnivå som är högre än de manliga företagarnas. Bland kvinnorna hade närmare hälften en eftergymnasial utbildning, mot drygt en tredjedel bland de manliga företagarna.

Branscherna där flest kvinnor med utländsk bakgrund arbetar som företagare är restauranger, frisersalonger, städföretag, inrättningar för kroppsvård och skönhetssalonger. Sammantaget sysselsattes under 2015 drygt 22 000 personer i dessa företag som innehas av utrikes födda kvinnor.

Johan Schück
johan.schuck@dn.se "

"Fakta. Rut-avdraget
Rut-avdraget kan gälla hushållsnära tjänster som barnpassning, data- och it-tjänster, flyttjänster, kläd- och textilvård, personlig hjälp och omsorg, reparation av vitvaror, snöskottning, städning och trädgårdsarbete. "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Hon vill hjälpa nya företagare med nätverk

Julieta Avetisyan från Armenien driver två bolag och har fått flera utmärkelser för sitt företagande. Nu startar hon ett nätverk för utlandsfödda kvinnor.

Utanför Östgötaportens bostadshus i Hageby i Norrköping står kundvagnar uppradade vid ingångarna. Några hundra meter bort ligger det stora köpcentrumet Mirum Galleria.

– De här ställer till det för oss. Vi måste köra ner dem från trapphusen, säger företagaren Julieta Avetisyan och syftar på kundvagnarna.

Julieta Avetisyan driver städ-, bud- och flyttföretaget Adsitas och Numeron, som tillverkar städdukar. Adsitas har uppdraget att städa de allmänna ytorna i fastigheterna i Hageby. Julieta Avetisyan är nöjd med att ha rott hem affären.

– Jag är stolt över att ansvara för städningen i så stora områden i Norrköping, säger hon.

En dag är sällan den andra lik i Julieta Avetisyans vardag. Adsitas budtjänster startades nyligen och om paketen ryms i en vanlig personbil kör hon dem ofta själv. Maken Hayk Mkrtchyan, som också är engagerad i bolaget, håller på att ta C-körkort för att kunna köra större leveranser.

Julieta Avetisyan kom till Sverige från Armenien för 16 år sedan. I hemlandet läste hon journalistik på universitetet. Ett minne från den första tiden i Sverige är särskilt starkt.

Hon var 23 år och hade sin några månader gamla son i famnen när handläggaren på Migrationsverket meddelade att familjen måste åka tillbaka till Armenien. Om hon inte skrev under dokumentet som låg framför henne skulle polisen kallas dit, enligt handläggaren.

Julieta Avetisyan upptäckte för första gången en ny, mer bestämd sida hos sig själv.

”Jag ska stanna i Sverige och jag ska jobba på Migrationsverket”, sade hon till handläggaren.

Och så blev det.
Under den första tiden i Sverige arbetade hon som tolk och läste kurser i företagsekonomi och personaladministration. Tolkarbetet skedde delvis på Migrationsverket men främst över telefon. Julieta Avetisyan saknade att komma ut och träffa folk.

Maken uppmuntrade henne att starta bolag. Hon hade ingen erfarenhet från städbranschen men tyckte att riskerna verkade vara färre än i andra branscher. Det var också en bransch som kändes aktuell till följd av rutavdraget. Hon kunde även fortsätta som tolk, vilket innebar att hon hade en säker inkomst.

Efter att ha utbildat sig till certifierad lokalvårdare började arbetet med företaget. Vid starten av Adsitas för fem år sedan investerades 1 200 kronor. Till en början låg fokus på att få in kunder, snarare än på lönsamheten. I dag omsätter bolaget 1,5 miljoner.

– Det kanske inte låter som mycket men sett till vår investering är det mycket, säger hon.

Julieta Avetisyan säger att hon minns starten som enkel.

– Det var jättelätt för jag visste ingenting! Det var först senare som jag fick hantera bokslut, få in kunder och personal som inte alltid skötte sig, säger hon.

Svårast var att hon saknade de kontakter som krävdes för att få in kunder. För att marknadsföra sig åkte hon och maken till områden med fina villor och delade ut flygblad.

Via Nyföretagarcentrum kom hon snart i kontakt med sitt första affärsnätverk – mestadels etablerade affärsmän i kavaj. Envist gick hon på mötena, trots att hon inte alltid kände sig bekväm i sammanhangen. Än i dag uppstår ibland märkliga situationer.

– Ibland är folk inte vana vid att träffa utlandsfödda och vet inte hur de ska bete sig. Många vet exempelvis inte om de ska prata riktig svenska med mig eller lätt svenska, säger hon.

Julieta Avetisyan saknade ett sammanhang med andra företagare i liknande situation som hon själv. Tillsammans med Nyföretagarcentrum arbetar hon nu med att starta ett nätverk för utlandsfödda kvinnliga företagare.

– Jag har märkt att de behöver en push för att kunna tro på sig själva. Det finns mycket resurser i de här personerna som inte utnyttjas, säger hon.

Riktlinjer och program är färdiga. Återstår gör att hitta personerna som vill vara med.

Hon tror att anledningen till att fler utlandsfödda kvinnor än män är företagare är för att kvinnor integreras snabbare eftersom de oftast har huvudansvaret för barnen.

– Barnen lär sig språket på några månader genom skolan och aktiviteter och mammorna lär sig genom barnen. Det är kvinnorna som leker med barnen, går på utvecklingssamtal och som tar med barnen till läkare, säger hon.

Ida Yttergren
ida.yttergren@dn.se
Jonas Lindkvist
jonas.lindkvist@dn.se "

"**Gör:** Driver företagen NumerOn, som tillverkar städdukar, samt städ-, flytt- och budföretaget Adsitas.
Ålder: 37 år.
Bor: Norrköping.
Familj: Man och tre barn.
Motto: If you never try, you'll never know. (Om du inte försöker kommer du aldrig att få veta).
Tre tips.

Julieta Avetisyans tre tips till personer som vill starta eget men saknar nätverk i Sverige:
1 Våga ta dig utanför din bekvämlighetszon.
2 Tro på dig själv och din idé.
3 Var beredd att jobba dygnet runt. "

DN FREDAG 11 MAJ 2018

”De sociala klyftorna är mindre i länder där många är med i facket”

"Ekonomisk jämlikhet främjas av facklig styrka och kollektivavtal. Detta enligt LO, som inför valet stödjer sig på internationell forskning i ämnet. – De sociala klyftorna är mindre i länder där många är med i facket, säger LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson.

LO-basen pekar också på de senaste årens förändrade budskap från Världsbanken och OECD:

– Det har skett en total omsvängning, inte minst från OECD, som stöds av forskningen. Länge var den förhärskande doktrinen att facket är ett problem för tillväxt och fattigdomsbekämpning, nu säger forskare tvärtom att starka fackliga organisationer och kollektivavtal är pådrivande för tillväxt och jämlikhet, och att ökande ojämlikhet leder till en stagnerad ekonomi, säger LO:s ordförande Karl-Petter Thorwaldsson.

Han drar paralleller till Sverige inför höstens val:

– Alliansen hotar med sämre anställningsskydd och fackligt inflytande, och vill lägga sig i lönebildningen genom att lagstifta om sänkta löner. Det enda det skulle åstadkomma är en maktobalans, som otvetydigt - leder till ökad ojämlikhet.

Sedan 1980-talet har de ekonomiska klyftorna vidgats. Trenden är gemensam för hela västvärlden. Utvecklingen sammanfaller med en tid då många länders fackföreningsrörelse försvagats, konstaterar LO. LO-rapporten har 55 källhänvisningar till böcker, rapporter och artiklar från 1967 och framåt, där författaren grävt efter samband mellan ekonomisk jämlikhet och facklig anslutningsgrad, kollektivavtalens täckning och graden av lönebildningens centralisering.

– Till exempel visar amerikansk forskning att lönespridningen i industrin sedan 1960-talet påverkats nästan dubbelt så mycket av den fallande fackliga anslutningsgraden som av de teknologiska förändringarna, säger Thorwaldsson.

Men vad säger LO om Frankrike då? Där är få med i facket. Trots det har den militanta franska fackföreningsrörelsen med sina strejker och demonstrationer nästan alltid fått regeringar på knä och lyckats behålla för löntagarna förmånliga regler och ersättningar. Just nu är de på krigsstigen mot regeringen Macrons försök att reformera arbetsrätten och det statliga franska järnvägsmonopolet.

– De franska facken fungerar mest som bromskloss genom att blockera och sätta sig på bakhasorna, de lyckas sämre med att uppnå ekonomisk jämlikhet, Frankrike har 10 procents arbetslöshet, påpekar Thorwaldsson, som understryker att LO aldrig sett Frankrike som en förebild.
– De är så pressade av sina låga organisationsgrad att de tvingas ge sig in i varje fråga med konflikt. Det är inte konstruktivt.

Tove Nandorf
tove.nandorf@dn.se "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018 DN. DEBATT 180429

”Vilket parti vågar styra upp den ohämmande kapitalismen?”

Utmaningarna är många: klimatomställning, en haltande balans mellan demokrati och marknad, globalisering och digitalisering – vad händer när AI slår igenom? Ändå följer partierna traditionella spår. Det är uppenbart att dagens ohämmade kapitalism måste styras upp. Vem vågar tala om detta? skriver Ulf Dahlsten och Anders Wijkman.

Valrörelsen följer traditionella spår. Det är olyckligt då de utmaningar världen och Sverige står inför är långt ifrån traditionella och kräver både nytänkande och samarbete över blockgränserna.

Att valrörelsen ter sig så förutsägbar beror nog på att det går bra för Sverige, i alla fall vid en ögonblicksbild. Tillväxten är god, sysselsättningen ökar och statens finanser är i bra skick. Partierna väljer därför att positionera sig i de frågor där de spårar ett missnöje och där de tror sig ha förtroende. Det har handlat om sjukvård, skola, polis, bostäder och integration. Det är viktiga frågor, men inte allt vi behöver tala om.

Valrörelsen har inte tagit den oro på allvar som finns både bland unga människor i gemen och hos de växande grupper som ser sig som utvecklingens förlorare. Valen i USA, Ungern, Österrike, Italien, Nederländerna och många andra europeiska länder liksom opinionsundersökningarna i Sverige visar på en bristande framtidstro och sviktande tilltro till både marknad och demokrati. Att Sverige går bra just nu är inget svar på den oron och därför har valrörelsen hittills inte heller förmått skapa engagemang. De som känner sig osedda vänder i allt högre grad ryggen åt de traditionella partierna och sak samma gäller för många ungdomar som helt enkelt inte upplever att de politiska partierna har några svar på de frågor man funderar över. Den svaga rekryteringen till partierna ungdomsförbund är ett av flera bevis på misstron.

De frågor politikerna, med några få undantag, undviker – och som vi tar upp i det följande – kräver lösningar som förutsätter långt bredare ansatser. Det handlar om systemfel som bara kan lösas genom transformativa förändringar.

Vad är det då som oroar inte minst de unga, men partierna talar allt för litet om? Sikten skyms delvis av kunskapsgap och pseudohändelser, men ett antal centrala frågeställningar är återkommande. De återfinns alla inom hållbarhetsagendans tre dimensioner – ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet:

1 Balansen mellan politik och marknad är alltmera haltande.
Den svenska modellen bygger på att demokratin styr marknaden så att alla får del av de värden som skapas. Men nu när de globala marknaderna sprungit ifrån politiken tycks politikerna både till höger och vänster ha gett upp, med en växande ojämlikhet som följd och förlorade jobb i vad många upplever som ojuste konkurrens.

En färsk analys inom det Brittiska Parlamentet förutsäger att den rikaste procenten av mänskligheten kommer att äga två tredjedelar av alla tillgångar år 2030. Handelsavtalens brister – både ur social och ekologisk synpunkt – är väl kända. Ändå görs ingenting åt saken. De växande obalanserna inom handelssystemet är en annan utmaning. I längden är det ohållbart att ett land som Tyskland, starkt gynnat av den

låga växelkursen som euron innebär, lägger alltmera pengar på hög medan länder som Grekland och Italien brottas med allt större skulder.

2 Ett finanssystem som lever sitt eget liv.
De avreglerade finansmarknaderna har bland annat lett till en ond cirkel av ökad utlåning och uppdrivna bostadspriser. Bankernas rätt att tämligen fritt skapa nya pengar har lett till en casinoekonomi där pengarna till stor del hamnat i spekulationsobjekt och bidragit till att vidga inkomstskillnaderna. Finanssektorns andel av vinsterna i näringslivet har mångdubblats sedan avregleringen. Löner och bonusar har rusat i höjden. Vad är mervärdet för samhället?

Unga människor tvingas ta miljonlån. Alla vet att det är en bubbla. En dag spricker den och vad händer då? Kina har satt upp finansiell stabilitet som en ödesfråga, men vad gör Sverige?

3 Globalisering har spårat ur.
Mycket av problematiken kokar ned till att globaliseringen i sin nuvarande form är en paradox: Den eroderar de nationella grundvalar som samtidigt utgör dess grundpelare. Sprickan mellan ländernas elit, som kör systemet, och vanligt folk vidgas. Vilka av partierna har gjort dessa utmaningar till sina?

4 Vad vill Sverige med EU?
Europas framtid är en helt central fråga. EU är i kris, främst på grund av eurons brister, oförmågan att hantera migrationen från Afrika och Mellanöstern och Brexit. Flertalet av medlemsländerna på kontinenten sitter inte stilla. De för en engagerad debatt om olika åtgärder för att stärka unionen. Men i Sverige är det tyst. Vad vill partierna? Som det nu är riskerar Sverige att hamna helt vid sidan av.

5 Digitaliseringen ger fördelar men också risker.
It och robotar har redan ersatt hundratusentals jobb i Sverige. Vad händer när AI slår igenom? Det handlar inte främst om självstyrande bilar utan om en utveckling som kommer att påverka hela samhället, produktion och arbetsmarknad och dessutom skapa helt nya maktstrukturer. Vart tog skyddet för privatlivet vägen? Vem äger våra data?

Kan AI utveckla system som övertrumfar och tar kontrollen över människan? Dessa frågor engagerar alltfler människor, främst bland de unga, men vad gör politiken? Det räcker inte med åtgärder för att säkra valet från påverkan från ryska troll.

6 Klimatomställningen har knappast börjat.
En helt avgörande fråga är huruvida klimatet och centrala ekosystem kan räddas i tid? Klimatmålen är ambitiösa men det är hittills alltför lite verkstad. Elmarknaden håller på att ställas om och det är bra, men i övriga sektorer återstår det mesta. Fossilfritt Sverige är bra som projekt, men vad tycker partierna? Materialflödena är i allt väsentligt linjära, allt tal om cirkulär ekonomin till trots. Det byggs fortfarande till nittio procent i betong – trots att höghus byggda i trä är mycket bättre för klimatet. Och användningen av textilier och plast ökar snabbt med starkt negativa konsekvenser både för klimatet och världshaven. Jordbrukets omställning har knappt påbörjats. Plöjningsfri och klimatsmart odling dröjer.

För oss är det uppenbart att en den ohämmade kapitalismen i sin nuvarande form – där kortsiktig vinstmaximering för enskilda företag sätts före långsiktig balans mellan ekonomi, människa och natur – måste styras upp. Men vem vågar tala om detta?

Dessa är stora frågor utan enkla svar. De kräver ett systemtänkande och en insikt i hur ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet hänger ihop. Politiken måste återta en ledande och systemsammanhållande roll. De globala marknaderna behöver lagar och finansmarknaderna regler, korruptionen bekämpas, klimatpolitiken gå från ord till handling, den växande sociala och ekonomiska ojämlikheten åtgärdas och marknadstänkandet som fått ohämmat bre ut sig ersättas av resultattänkande och tillit till människor.

Många av dessa frågor kan inte lösas av Sverige ensamt.

Globaliseringen med dess olika konsekvenser måste tacklas på internationell nivå. Men nya angreppssätt och lösningar måste initieras någonstans och Sverige har goda möjligheter till påverkan, inte minst inom EU. Om alla väntar på alla lär inga förändringar ske.

Om inte ekonomins ramverk radikalt stöps om inom kort kommer kombinationen av växande obalanser i världsekonomin och allt större finansiella bubblor, sociala spänningar, eroderade ekosystem och ett alltmer instabilt klimat – vilket sannolikt tvingar tiotals miljoner människor på flykt – att leda till allt större och svårare kriser. Ytterst står både demokratin och våra barns välbefinnande på spel. Om dessa frågor måste vi tala. Vad är politikens roll om inte att leda diskussionen om vår gemensamma framtid? Väljarna förtjänar mer än en valrörelse som handlar om stuprörspolitik.

Ulf Dahlsten, tidigare statssekreterare (S), styrelsemedlem tankesmedjan Global Utmaning
Anders Wijkman, tidigare Europaparlamentariker (KD), styrelsemedlem Global Utmaning "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Per Svensson: Amazon och konsten att spela monopol

När som helst kan det digitala varuhuset Amazon komma till Sverige. Då bör vi veta att Amazon i dag också har ett växande lager av makt.

När blir Amazon ett monopol? Frågan ställdes av magasinet The Atlantic förra sommaren (16/6 2017). Nätjätten hade just förvärvat den ekoprofilerade amerikanska livsmedelskedjan Whole Foods Market. Priset var drygt 13 miljarder dollar.

Men, noterade Atlantic, bara en timme efter att affären blivit offentlig hade Amazons börsvärde ökat med 14 miljarder dollar: ”I princip köpte Amazon landets sjätte största matkedja för ingenting.”

Det normala är annars att aktiekursen backar efter ett stort företagsköp. Varför avvek Amazon från mönstret? En delförklaring skulle enligt The Atlantic kunna vara att investerarna utgår från att den ”enorma ekonomiska makt” som koncentrerats hos Amazon i grunden har förändrat konkurrensvillkoren inte bara på detaljistmarknaden utan i den bredare amerikanska ekonomin.

Amazons grundare Jeff Bezos ska, enligt legenden, ha dragit upp riktlinjerna för sitt företag under en bilresa från New York till Seattle i början av 90-talet. Han startade sedan Amazon i sitt garage som ett digitaliserat postorderföretag nischat på böcker.

I dag är Bezos världens rikaste individ. Finansmagasinet Forbes uppskattar att hans förmögenhet närmar sig 133 miljarder dollar, det vill säga drygt 1 143 miljarder kronor. Bezos skulle personligen kunna stå för ett års utgifter i den svenska statsbudgeten, och ändå få 200 miljarder kronor över att slösa på något roligt.

Vid sidan av Amazon äger han den ena av USA:s två dominerande kvalitetstidningar, Washington Post, samt ett hobbybolag i rymdbranschen, Blue Origin. Moderskeppet Amazon patrullerar ett snabbt växande universum. Nätvaruhuset är inte längre bara ett nätvaruhus, det tycks också sträva efter påtaglig närvaro i köpcentrum och på butiksgator.

I en kommentar till Amazons köp av Whole Foods Market konstaterade den liberala tidskriften New Republic (19/6 2017) att Jeff Bezos vision ”the Everything Store” uppenbarligen ska förstås ”skrämmande bokstavligt: Amazons mål är att lägga under sig handeln som sådan, både den digitala och den fysiska.” Den amerikanska vänstertidningen The Nation försökte i en lång essä i vintras (15/2 2018) förmedla en bild av Amazons närmast megalomaniska mångsidighet. Vid sidan av den gamla kärnverksamheten ägnar sig företaget numera åt bokutgivning, film och tv-produktion, lånemarknaden, ”hemleveranser av restaurangmat”, säljer webbannonser, hanterar data åt amerikanska underrättelsetjänsten och producerar ”allt från blusar till batterier”. The Nation sammanfattar: ”Bezos har format sitt företag med en mer radikal målsättning än att bara dominera marknaderna, han har byggt Amazon för att ersätta dem. Hans vision är att Amazon ska bli affärslivets grundläggande infrastruktur.”

Det är detta som är det monopolistiska hos Amazon. Företaget står för närmare hälften av den amerikanska e-handeln, men den i sin tur svarar än så länge bara för en tiondel av den samlade detaljhandeln i USA. Det är inte i första hand dessa marknadsandelar som får Amazon att framstå som internets motsvarighet till det romerska imperiet. Det som karaktäriserar Bezos och hans företag är att de liksom romarna fullt ut förstår den fundamentala betydelsen av att kontrollera ett effektivt vägnät.

Systematiskt har Amazon byggt sin egen infrastruktur; både i den digitala och i den fysiska världen. Amazon Web Services är ett av världens största molnföretag. Men Amazon har också konstruerat ett traditionellt men hypereffektivt distributionssystem: lager, transportplan, lastbilar.

Det är en gammal insikt att den som kontrollerar vägarna också kan kontrollera flöden av varor och tjänster. När nya vägar har skapats har det också skapats stora förmögenheter och stor makt.

I essäer och artiklar om Amazon lyfts järnvägsexpansionen i 1800-talets USA ibland fram som en illustrativ historisk parallell: om Bezos lyckades köpa en livsmedelskedja för ingenting så kunde driftiga entreprenörer få sina järnvägslinjer gratis. Tricket var enkelt. De visste var linjerna skulle dras och såg till att köpa upp mark kring framtida stationer. När järnvägen sedan byggdes steg markvärdet dramatiskt. Ödemark hade förvandlats till stadstomter.

Sedan länge går det välunderbyggda rykten om att Amazon är på väg till Sverige. Finns det skäl att frukta den etableringen? Många säger nej, med motiveringen att näthandeln har utrymme för fler aktörer, och för övrigt är ju Amazon ett effektivt bolag som gör tillvaron enklare och billigare för sina kunder.

Så kan det vara. Men låt mig hämta ett motargument från 1520-talet. Huset Fuggers, den tidens mäktigaste finans- och industrikoncern, hade fått sina lönsamma monopol ifrågasatta. Jakob Fugger skickade då ett brev till kejsaren Karl V och påminde honom om att monarken hade Fuggers att tacka för sin krona. Det var Fuggers som försett Karl med den enorma summa han behövde för att muta de furstar som utgjort valkollegium.

Politisk makt och ekonomisk makt har aldrig var två skilda företeelser. Nätet är vår tids järnväg, bara än mer omvälvande och samhällsförändrande. Det har länge funnits något äppelkindat oskuldsfullt i vårt förhållande till nätjättarna: Facebook, Google, Amazon. Nu har vi börjat uppmärksamma integritetsproblematiken. Hög tid att också ta maktproblematiken på allvar.

En av de mäktigaste järnvägsmagnaterna hette Jay Gould. I boken ”Age of betrayal. The triumph of money in America 1865–1900” sammanfattar journalisten Jack Beatty den roll Gould spelade i det sena 1800-talets USA:

”Han ställde aldrig upp i något val, han förlorade aldrig något val – han *härskade*.”

Per Svensson DN "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Så lätt får ex-politiker tillgång till makthavarna

Den som en gång suttit i riksdagen kan få ett passerkort som gäller hela livet. 762 namn finns på listan över ex-ledamöter med tillträde till riksdagen. Flera arbetar i dag för tankesmedjor, pr-byråer och fackförbund – och kan vandra runt bland svenska makthavare. – Det är problematiskt, säger lobbyforskaren Anna Tyllström.

Riksdagen på Helgeandsholmen mitt i Stockholm är noga övervakad. Trappan på Riksgatan 1 skärmas av med blåa band och utanför de tunga dörrarna står skyddsvakter.

Den som saknar passerkort, särskild ackreditering, inbjudan och inte är riksdagsledamot kommer inte in.

Men med dagens ordning kan den som en gång suttit i riksdagen få livslångt tillträde till lokalerna, utan att besöken registreras.

Tillträdet är något begränsat jämfört med nuvarande ledamöters, men exakt vilka utrymmen de har tillgång till är hemligt. Dock kan de vandra fritt bland beslutsfattare på bankhallens stengolv, i kafeterian och i restaurangen.

DN har begärt ut namnen på de som i dag har en aktiv ackreditering för tidigare ledamöter, också kallat veterankort.

Bland namnen på listan finns såväl före detta partiledare som statsråd och en statsminister. En del av de 762 före detta ledamöterna på listan har fortsatt inom politiken som kommunpolitiker eller ambassadörer och vissa har gått i pension.

Andra, visar DN:s granskning, arbetar i dag för arbetsgivare med särintressen. De är anställda av bland andra arbetsgivarorganisationen Svenskt näringsliv, pr- och kommunikationsbyråerna JKL, Prime, Narva och Rud Pedersen samt olika fackförbund. Flera sitter också med i bolagsstyrelser.

Även riksdagsledamöter som lämnat i förtid kan få rätt till ett kort, som tidigare SD-mannen Erik Almqvist, som petades av partiledningen efter den så kallade järnrörsskandalen 2012. Också Anders Forsberg från samma parti, som 2017 dömdes för grov förskingring, finns med på riksdagens lista. Han fungerar fortfarande som rådgivare till partiet, men arbetar, enligt pressavdelningen, inte i riksdagen.

Även tidigare MP-ministern Mehmet Kaplansom lämnade regeringen 2016, bland annat efter att ha varit på samma middag som den högerextrema turkiska organisationen Grå vargarna, har enligt listan tillgång till lokalerna.

De flesta före detta ledamöter som DN talat med uppger att de sällan eller aldrig använder sina veterankort, men vem som faktiskt gör det och i vilken utsträckning går inte att veta eftersom besöken inte registreras.

Före detta M-statsministern Fredrik Reinfeldt, som bland annat är rådgivare inom försäkrings- och banksfären, svarar via sin pressekreterare att han inte använder kortet.

En av Reinfeldts närmaste män under tiden i alliansregeringen, tidigare statssekreteraren Mikael Sandström, är öppen med att han använder sitt kort för att påverka politiken. Sedan början av året är han chefsekonom på TCO, centralorganisationen som samlar 14 fackförbund med närmare 1,4 miljoner medlemmar, till exempel sjuksköterskor, lärare och poliser.

– TCO är en påverkansorganisation så vi träffar regelbundet politiker. Antingen för att i största allmänhet prata om saker som är aktuella, men framför allt för att prata om frågor som är angelägna för oss, säger han.

Han möter folkvalda någon gång i veckan, från alla partier utom Sverigedemokraterna. Just nu bedriver TCO påverkan i flera frågor inför valet: en bred skatteöverenskommelse, förbättrad kompetensutveckling och ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen.

– Det är inget konstigt. Man träffas och sen diskuterar man. Antingen en allmän diskussion eller så pratar man om den konkreta frågan. Sandström och flera av de ex-ledamöter som DN pratat med anser att påverkansarbetet är en del av yttrandefriheten.

Ulrica Messing, tidigare socialdemokratisk minister, som i dag är konsult på pr-byrån Prime och ordförande för Göteborgs hamn, är sällan på plats men skulle gärna besöka riksdagen oftare.

– Man har inte bara möjlighet utan en skyldighet att påverka sina folkvalda. Den skyldigheten och möjligheten ska alla ta, folkrörelser, fackliga organisationer, företagare och kyrkliga samfund. Demokrati bygger på att man har samtal.

Av en slump stöter DN på Liberalernas förre partiledare Lars Leijonborg i riksdagshusets entréplan en eftermiddag i april. I dag är han bland annat ordförande för Friskolornas riksförbund och rådgivare på kommunikationsbyrån Diplomat. Han är här för att låta sig intervjuas om sin nya bok om sina år i politiken och har med sig sitt veterankort.

– Det är en jättegammal tradition. Vi kan till och med gå in i plenum och sätta oss om vi vill.

Syftet med besöken är oftast att träffa ”någon som jobbar i riksdagen eller någon riksdagsledamot”, uppger den tidigare partiledaren. Några problem med transparensen gentemot väljarna kan han inte se.

När DN några veckor senare ringer upp Leijonborg för att ställa fler frågor vill han inte svara.

– Jag har inget intresse av detta. Jättebra, hej då, säger han och lägger på luren.

Han är inte ensam om att inte vilja svara på våra frågor. Före detta S-näringsministern Björn Rosengren driver numera affärs- och varumärkesutvecklingsbyrån Priority. På hemsidan beskriver företaget hur deras expertis ”sträcker sig från kvalificerad hantering av stora börsbolag till politiska påverkanskampanjer”.

Men Rosengren vill inte svara på hur han använder sin rätt att komma in i parlamentet.

”Eftersom jag alltid kan kontakta de riksdagsledamöter jag av olika skäl önskar träffa eller samtala med, alldeles oavsett detta passerkort, så är detta för mig en ickefråga. Om riksdagen av någon anledning finner korten problematiska så har den alla möjligheter att agera. Jag ser detta mer som en trevlig gest till tidigare ledamöter”, skriver han i ett mejl.

Tobias Krantzsvarar via telefon. Hanhar både varit riksdagsledamot och minister för Folkpartiet och lämnade riksdagen 2010. I dag är han chef för utbildning, forskning och innovation på arbetsgivarorganisationen Svenskt näringsliv, som företräder privata företag. Han svarar inte på hur ofta han använder sitt veterankort vid inpasseringen, men säger att han ser det som en formsak huruvida det kortet används eller om han blir listad som besökare.

Krantz besöker riksdagen i olika roller, ibland som privatperson, ibland som före detta partirepresentant och ibland som företrädare för Svenskt näringsliv.

Det faktum att Tobias Krantz i rollen som företrädare för Svenskt näringsliv gör sitt bästa för att påverka när han är i riksdagen är inte någon hemlighet, säger han.

– Självklart är jag även i riksdagen för att föra fram våra ståndpunkter och åsikter. Det är jag och vi öppna med. Det är inget konstigt med att intresseorganisationer av olika slag bedriver opinions- och påverkansverksamhet.

På frågan om Krantz ser något problematiskt i att besöken som görs med veterankortet inte registreras svarar han att det är en fråga för riksdagen och partierna att avgöra.

Både byråer och konsulter uppger att byråerna gärna anställer före detta politiker eftersom de ser ett stort värde i deras kunskap om den politiska världen.

Miljöpartiets tidigare språkrör Maria Wetterstrand är i dag VD för Miltton Purpose i Helsingfors och är konsult inom hållbarhet. Hon har använt sitt kort ett par gånger, bland annat för att komma in i riksdagsbiblioteket. Hon har upprepade gånger fått frågan från företag och organisationer om hon vill lobba mot regeringen för pengar.

– Jag har inga synpunkter på om andra väljer att göra det eller inte. Men jag känner mig inte bekväm med att utnyttja mitt namn och mina nätverk för att ta betalt för att bedriva lobbyverksamhet, säger hon och fortsätter:

– Om jag själv tycker att det är bra grejer kan jag göra det gratis, men då är det för att jag tycker det själv. Men att bedriva lobbying för vissa åsikter jag själv inte valt, det har jag väldigt svårt med för egen del.

De flesta branschföreträdare DN talat med är överens om att lobbyister måste vara tydliga med vilka deras uppdragsgivare är i mötet med förtroendevalda. Men när det gäller ex-ledamöternas särskilda rätt att få komma och gå i riksdagens lokaler går åsikterna isär.

Martin Petersson, är ordförande för PRECIS, som organiserar ett trettiotal pr-företag samt vd för kommunikationsgruppen H&H Group, ser inga bekymmer med veterankortet, men heller inga fördelar.

– Jag har inte reflekterat över att det skulle ha betydelse i vår typ av verksamhet. Vi hjälper framför allt uppdragsgivare med principiell insikt och kunskap om det politiska systemet och processerna.

Patrik Westander ser ackrediteringen som betydligt mer problematisk. Han är vd och pr-konsult på pr- och lobbyföretaget Westander. Han anser att lobbyism är en viktig del av demokratin, men är kritisk till hur systemet med de före detta ledamöterna fungerar.

– Det sänder olyckliga signaler om en politisk elit och ökar avståndet mellan folkvalda och medborgare. Många tidigare ledamöter byter dessutom ut riksdagslönen mot konsultarvoden. Det är särskilt olyckligt när de i sina nya roller som pr- och lobbykonsulter får en gräddfil till riksdagen, säger Patrik Westander.

Westander menar att riksdagen är en viktig plats för påverkansarbete och att en minoritetsregering innebär ökad makt till riksdagen och därmed mer utrymme för lobbying. Han säger att många pr-byråer lyfter fram sin tillgång till de politiska nätverken och erbjuder möjligheten att ”köpa sig tillträde” till de politiska beslutsfattarna.

Patrik Westander skulle vilja se att riksdagen tar fram en uppförandekod för pr- och lobbykonsulter.

– I dag kan aktörer som inte själva vill synas anlita pr-byråer för att påverka politiska beslut och det är ett demokratiproblem. Riksdagen borde ställa öppenhetskrav som motverkar lobbying med dolda kunder.

Lobbyforskaren Anna Tyllström vid Institutet för framtidsstudier ser, precis som Westander, att riksdagen skulle kunna vara en strategiskt viktig plats för påverkansarbete.

– Vår forskning visar att att fysisk närhet är a och o i politiken, trots vårt digitaliserade samhälle, säger Anna Tyllström.

Hon förespråkar generellt generösa villkor för före detta riksdagsledamöter, eftersom hon ser det som viktigt att människor engagerar sig politiskt och orkar vara folkvalda. Däremot ställer hon sig kritisk till det nuvarande systemet, där före detta riksdagsledamöters besök i riksdagen inte loggas.

– Det är uppseendeväckande att det finns människor, anställda av en arbetsgivare med särintressen, som kan sitta i riksdagskafeterian utan att det registreras.

Förklaringen till varför en tidigare ledamot ska få fortsatt ackreditering till riksdagen saknas. I stället skriver riksdagsdirektören Kathrin Flossing i ett mejl:

”Riksdagsledamöter har sedan lång tid haft tillträde till riksdagen även sedan de slutat sitt riksdagsuppdrag”.

Men vad syftet är kan ingen svara på.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se
Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

"Fakta.
Före detta riksdagsledamöter som har ett passerkort:

Göran Hägglund
Då: Partiledare för Kristdemokraterna.
Nu: Styrelseledamot vårdkoncernen Aleris samt senior rådgivare/pr-konsult på pr-byrån Narva. Har varit i riksdagen med sitt kort ett fåtal gånger, bland annat för att träffa talmannen och sin efterträdare Ebba Busch Thor men försöker i övrigt hålla sig borta. ”Det är andra som leder mitt parti och Alliansen.”

Ulrica Messing
Då: Socialdemokratisk minister.
Nu: Ordförande för Göteborgs hamn, seniorkonsult på Prime och styrelseledamot Postnord. Har varit i riksdagen med sitt kort ett fåtal gånger, framför allt för att delta i seminarium. Uppger att hon registrerat sig som besökare när hon var där i egenskap av ordförande för Göteborgs hamn.

Maria Wetterstrand
Då: Språkrör för Miljöpartiet.
Nu: Konsult/vd. Har använt kortet vid ett par tillfällen, bland annat för att besöka riksdagsbiblioteket.

Lars Leijonborg
Då: Partiledare för dåvarande Folkpartiet (nu Liberalerna) och riksdagsledamot.
Nu: Ordförande för Friskolornas riksförbund, styrelseledamot i tidningskoncernen Mittmedia och rådgivare på kommunikationsbyrån Diplomat. Uppger att han är i riksdagen ”ganska sällan”, oftast för att träffa någon som jobbar i riksdagen eller någon riksdagsledamot.

Mikael Sandström
Då: Statssekreterare åt förre statsministern Fredrik Reinfeldt och moderat riksdagsledamot.
Nu: Chefsekonom på TCO. Använder kortet regelbundet framför allt för att opinionsbilda mot riksdagsledamöter.

Peter Rådberg
Då: Miljöpartisk riksdagsledamot,
Nu: Seniorkonsult på konsultfirman Rud Pedersen. Uppger att han i sitt nuvarande uppdrag använt sitt kort fyra, fem gånger, för att lyssna på en debatt, fika och ”känna på atmosfären”.

Tobias Krantz
Då: Riksdagsledamot och minister för Folkpartiet.
Nu: Chef för utbildning, forskning och innovation på - arbetsgivarorganisationen Svenskt näringsliv. Använder kortet i riksdagen ibland, andra gånger registreras han som gäst genom inbjudan. ”Självklart är jag även i riksdagen för att föra fram våra ståndpunkter och åsikter.”

Fredrik Reinfeldt, uppger att han inte använder kortet.
Då: Moderat statsminister samt riksdagsledamot.
Nu: Rådgivare i bank- och försäkringssfären, författare och föreläsare. Uppger att han inte använder kortet. Reinfeldt svarar via sin pressekreterare: ”Detta är det vanliga före detta ledamotskortet och inget speciellt just för Fredrik Reinfeldt. Det är mycket enkelt, han använder det inte.”

Gudrun Schyman, uppger att hon inte använder kortet.
Då: Partiledare för Vänsterpartiet samt riksdagsledamot.
Nu: Partiledare för Feministiskt initiativ. Uppger att hon inte använder kortet. ”Jag har inte varit där en enda gång sedan jag slutade. Jag vet inte vad jag tänkte när jag bad att få det, kanske att jag behövde hälsa på före detta kollegor.”

Ackrediteringen
En före detta riksdagsledamot kan ansöka om ackreditering, det vill säga ett inpasseringskort till riksdagen. Till skillnad från exempelvis ackreditering för journalister gäller veterankorten tills vidare, de behöver i normalfallet inte förnyas.

Veterankortens innehavare registreras inte när de besöker riksdagen. Det går därför inte att se vem personen i fråga besöker eller i vilken roll personen är där.

Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning vill inte uppge exakt vilka utrymmen de före detta ledamöterna har rätt till, men att det inte rör sig om dygnet runt-inpassering. Ackrediteringen kräver att man går genom säkerhetskontrollen innan man fortsätter in i riksdagsbyggnaden. Säkerhetsavdelningen känner inte till något exempel på någon före detta ledamot som nekats ackreditering eller fått den tillbakadragen.

Riksdagsförvaltningen håller just nu på med en översyn av tillträdesreglerna, där bland annat ackrediteringssystemet granskas.

Utöver ackrediteringen för tidigare riksdagsledamöter finns också ackreditering för media, för personer som arbetar för leverantörer som riksdagen har avtal med, exempelvis fastighetstekniker eller byggarbetare samt ackreditering för partifunktionärer, där varje parti får en kvot med ackrediteringar för personer som partierna uppges på något vis har en funktion i partiet. När en aktiv riksdagsledamot tar emot en besökare i riksdagen får ledamoten själv välja om besökaren registreras eller inte.

Källa: Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Ewa Stenberg: Sverige har en naiv syn på lobbying

Sverige är ett av få demokratiska länder där väljarna inte har någon insyn i vilka som påverkar våra politiker och varför. I riksdagen kan lobbyister verka fritt utan att behöva berätta vilka som betalar dem. Det är naivt.

Ulrica Messing, tidigare S-minister och riksdagsledamot, är numera konsult på pr-byrån Prime. Hon har fritt tillträde till riksdagen för obegränsad tid framöver. Messing säger att hon och andra inte bara har möjlighet, utan en skyldighet att påverka sina folkvalda. Mikael Sandström, tidigare moderat riksdagsledamot och statssekreterare, lägger i DN:s granskning till att påverkansarbete är en del av yttrandefriheten.

Detta är typsikt för den svenska synen på lobbying. Det låter bra och får en att undra varför de flesta andra demokratier valt att reglera detta genom registrering av lobbyister.

Organisationen som övervakar korruption i världen, Transparency international, pekar ut lobbying som en av de största korruptionsriskerna i EU. Kapitalstarka grupper kan köpa sig tillgång till beslutsfattare och sedan påverka besluten. Där det finns offentliga kontrakt eller lagstiftning som påverkar möjligheterna för företag att tjäna pengar finns det ofta lobbying. Det gäller till exempel reglerna om möjligheterna att göra vinst i välfärden, nya vapensystem, och infrastrukturprojekt. Så länge som intresseorganisationer och företag agerar öppet är lobbningen oproblematisk.

Men det det finns också dold påverkan: samtal över lunchbord och mingelmat, åsikter som förkläs till faktaunderlag och blir underlag till riksdagsmotioner skrivna av lobbyister med okända uppdragsgivare. Jag har tillbringat flera månader av mitt yrkesliv med att granska lobbying. Det är mycket svårt, präglat som det är av hemlighetsmakeri och kasperteater. Därför finns det också lite forskning om lobbying.

Ibland är påverkan indirekt. Den kan simulera en folkopinion och samtidigt dölja vem som står bakom. Okända uppdragsgivare gömde sig till exempel bakom pr-byråer och eldade på FRA-motståndet inför riksdagsbeslutet 2008.

Annan lobbying riktar sig direkt mot riksdag och regering. Då är personliga band viktiga. Byråer och särintressen har blivit allt mer intresserade av att anställa före detta ministrar, riksdagsledamöter och politiska tjänstemän. En konsult med kontakter kan lättare påverka utan att det blir uppenbart att argumenten ingår i en betald kampanj.

Riksdagen håller just på att införa karensregler för hur snabbt ministrar och statsekreterare får byta sida. Ett lagförslag behandlas i riksdagen, men det gäller inte politiska tjänstemän eller riksdagsledamöter och har inga sanktioner. Trots skärpningen framstår Sverige fortfarande som ett underutvecklat land när det gäller lobbying, oskuldsfullt inför de flesta risker.

Lobbyister och politiker lever alltmer i symbios. Frågan är om någon regering kommer att vilja ge väljarna insyn?

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se"

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

"Kritik mot kort: ”Subvention till lobbyister”

Samtliga riksdagspartier öppnar för att se över ordningen med veterankort. Två av åtta gruppledare anser dessutom att exledamöternas besök borde registreras. – Systemet är en subventionering till lobbyisterna, säger statsvetaren Marja Lemne.

Dagens Nyheters granskning har visat att 762 före detta riksdagsledamöter har beviljats en särskild ackreditering, ett så kallat veterankort, till riksdagen. Men listan med namn brister på flera punkter och innehåller både personer som har dött för många år sedan och en som fått behörighet utan att ha varit ledamot. Passerkortet, som ger tillträde till en rad utrymmen, bland annat riksdagens kafé, restaurang och entréhall, kan gälla på livstid. Om en ex-ledamot besöker riksdagen ställs inga krav på registrering. Systemet får nu kritik på flera punkter.

Marja Lemne, som tidigare haft uppdrag för Socialdemokraterna, är statsvetare vid Södertörns högskola och anser att ordningen med veteranackrediteringen borde ses över.

– Det är hög tid att ompröva det här systemet, förklaringen att ”så har vi alltid gjort” är en av de sämsta som finns. Det finns inget som säger att man måste underlätta för lobbyister.

Hon ser tillträdet för ex-ledamöterna som en rest som lever kvar.
– På 1950- och 60-talen levde vi i ett delvis korporativt samhälle med starka intressen i fackföreningar och arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer. Det var en annan värld då. Det verkar som att man inte vaknat upp till världen som den ser ut i dag.

Lemne upplever att det finns en föreställning om att korruption inte existerar i Sverige och att det talas lite om lobbyister, som hon menar gynnas av det nuvarande systemet.

– Man skulle kunna hävda att politikerna kan träffa de här personerna ändå, men inte lika enkelt. Detta är en subventionering till lobbyisterna.

Bo Rothstein är professor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet och anser att ex-ledamöternas förmån står i konflikt med likabehandlingsprincipen.

– Det finns ingenting som säger att tidigare ledamöter ska ha särskilda förmåner vad gäller den här typen av tillgång jämfört med medborgare i övrigt. Vi har en grundlagsprincip som understryker likhet inför lagen och likabehandling, säger han.

Riksdagsförvaltningen uppger att det pågår både en generell översyn av vilka som har tillträde till riksdagens lokaler samt en säkerhetsanalys.

Samtliga riksdagspartier öppnar för att ordningen med veterankort ses över, samtidigt som flera partier tycker att stora delar av systemet fungerat bra.

Socialdemokraterna vill invänta den pågående utredningen innan partiet tar ställning.

”Så vitt jag vet är det en tradition som fungerat bra, skulle det visa sig att den skulle behöva förändras på något sätt är jag inte främmande för en sådan diskussion”, skriver S-gruppledaren Anders Ygeman, som inte har några synpunkter på säkerheten, i ett mejl.

Men regeringspartnern Miljöpartiet är mer kritiskt och vill se en tidsgräns på omkring ett år efter att ledamoten slutat.

– Jag kan inte se något skäl till att man som tidigare riksdagsledamot ska ha livstidsaccess till riksdagen. Efter en viss tid är det inte relevant längre, säger Jonas Eriksson som är gruppledare för Miljöpartiet i riksdagen.

Huruvida de före detta riksdagsledamöternas besök ska registreras eller ej är en mer komplex fråga, anser Jonas Eriksson.

– Vilken medborgare som helst ska ju ha möjlighet att besöka en riksdagsledamot utan att någon får reda på det, men där behöver man ju ha en besöksmottagare. Men människor som inte jobbar i riksdagen eller har ett uppdrag där bör inte kunna vandra fritt.

Både Kristdemokraterna och Centerpartiet vill se en förändring i regelverket där de före detta ledamöternas besök registreras.

– I grunden är det bra, men det måste finnas möjlighet att kontrollera vem som besökt riksdagen. Generellt har vi inte upplevt veterankortet som ett problem, säger Centerns gruppledare Anders W Jonsson. Moderaterna välkomnar en översyn och ser argument både för och emot en registrering.

”Det är positivt att det nu görs en översyn av systemet med passerkort till tidigare ledamöter, inte minst mot bakgrund av att vi har ett förändrat säkerhetsläge. I en sådan översyn bör flera av de frågeställningar som granskningen aktualiserar övervägas”, skriver Moderaternas gruppledare Tobias Billström i en kommentar.

Vänsterpartiets gruppledare Mia Sydow Mölleby säger att Vänsterpartiet haft stor användning av veterankorten för tidigare medarbetare som deltagit i statliga utredningar.

Liberalernas gruppledare Christer Nylander skriver i ett sms att man är beredd att se över regelverket.
”Exakt hur dessa regler ska se ut vill jag avvakta att ta ställning tills vi har en helhetsbild. Riksdagen ska vara så öppen som möjligt, men missbruk av passerkort ska naturligtvis inte accepteras.”

Även Sverigedemokraternas gruppledare Mattias Karlsson anser att en översyn av systemet är påkallat, särskilt ur en säkerhetssynpunkt.
”Jag har i sak ingenting emot att tidigare ledamöter kan ackrediteras. Jag tycker däremot att man bör se över huruvida det bör ske per automatik”, skriver han.

Att ex-ledamöternas besök registreras tycker Karlsson ”inte vore orimligt”, men vill undersöka saken närmare innan han tar vidare ställning. Han anser också att även pressackrediteringarna borde bli föremål för utredning.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se
Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

"**Bakgrund. Veterankortet**
En före detta riksdagsledamot kan ansöka om ackreditering, ett inpasseringskort, till riksdagen. Veterankorten gäller tills vidare. Veterankortens innehavare registreras inte när de besöker riksdagen. Ackrediteringen kräver att de går genom säkerhetskontrollen innan de fortsätter in i byggnaden.

Riksdagsförvaltningen håller på med en översyn av tillträdesreglerna, där ackrediteringssystemet granskas.

Utöver ackrediteringen för tidigare riksdagsledamöter finns också ackreditering för medierna, för fastighetstekniker eller byggarbetare samt för partifunktionärer.

När en aktiv riksdagsledamot tar emot en besökare i riksdagen får ledamoten välja om besökaren registreras eller inte.

Källa: Riksdagsförvaltningens säkerhetsavdelning "

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

"DN:s korrespondenter rapporterar om synen på lobbyister i andra länder.

Lobbyister är portade i USA
USA. Amerikanska kongressledamöter som slutar sina uppdrag kan de beträda ”the floor”, motsvarigheten till riksdagens plenum. De får nyttja administrativa tjänster, gym, parkering och kongressens bibliotek och researchavdelning. Det upphör om den tidigare ledamoten registrerar sig som lobbyist, vilket man är skyldig att göra om man ägnar minst 20 procent av sin arbetstid åt lobbying. Lobbyister har bara tillgång till ”the floor” vid ceremoniella tillfällen som State of the Union. Annars är man förbjuden att exploatera tidigare kongresskontakter.
Björn af Kleen

Karenstid på sex månader
Storbritannien. ”Kategori X”-passerkort erbjuds de ledamöter som suttit minst en mandatperiod i parlamentet. Korten får inte användas i samband med lobbying. 2015 filmades dock flera politiker som erbjöd sig att arbeta som lobbyister med hjälp av denna access. Det ledde till en ny regel som innebär att avgående ledamöter måste vänta minst sex månader innan de tar nya lobbying-uppdrag. Debatten handlar även om att ledamöter får ha extrainkomster från pr-byråer och tankesmedjor om de redovisas. Erik de la Reguera

Allt färre ackrediteras
Tyskland. Reglerna för vem som får tillträde till förbundsdagen har skärpts. De senaste åren har allt färre lobbyister beviljats en officiell ackreditering till parlamentet, ett så kallat Hausausweis som i regel

gäller i ett år. Under valåret i fjol rörde det drygt 700 personer, däribland företrädare för försäkringsbolag, biltillverkare och telekombolag. Listan är officiell. Även tidigare förbundsdagsledamöter kan ansöka om fortsatt tillträde, livet ut. De kan därigenom vara aktiva som lobbyister utan att registreras som sådana.
Lina Lund

Lagförslag är på väg
Brasilien. I parlamentet diskuteras ett lagförslag som försöker reglera lobbyverksamheten. Som det är nu kan en parlamentariker bjuda in vem som helst att bedriva lobby i korridorerna. Det nya lagförslaget är viktigt eftersom många lobbister i själva verket försöker korrumpera politikerna. När Saab sålde Gripen-planen till Brasilien anlitade företaget en okänd lobbist som nu står anklagad för att ha överfört stora summor pengar till sonen till den före detta presidenten Lula da Silva. Det enda land i Sydamerika som infört tydliga regler för lobbister är Chile.
Henrik Brandão Jönsson

Reglerna liknar Sveriges
Norge. Grannlandet har liknande regler som Sverige när det gäller personer som har rätt att vistas i stortingets lokaler. Jane Berntsen vid stortingets administrationsenhet upplyser om att tidigare stortingsrepresentanter kan utrustas med ett så kallat B-pass, som ger dem rätt att vistas i stortinget. Det finns ingen tidsgräns. Även statsråd, statssekreterare, politiska rådgivare i departementen, politiskt tillsatta i partierna, medlemmar av ackrediterad press och styrelsen i de anställdas pensionärsförening ges B-pass.
Jens Littorin

Skärpt regel i lagförslag togs bort
Frankrike. Regeringen föreslog nyligen ett förbud mot nya konsultuppdrag, med start ett år innan en person väljs in i nationalförsamlingen. Detta mötte starkt motstånd i parlamentet – och när de övriga punkterna i lagpaketet om ”rent styre” klubbades igenom fanns punkten inte längre med. Ex-ledamöter har fortsatt tillträde till parlamentsbyggnaden, något kan ge fördelar vid påverkansarbete. Förra året trädde en ny lag i kraft som gör det obligatoriskt att registrera sig som lobbyist, men statistik över antalet besök är svår att komma över.
Erik de la Reguera

Ett vimmel av lobbyister i korridorerna
EU. I Bryssels korridorer finns allt ifrån ideella organisationer till storföretag. Det har förekommit anklagelser om att parlamentariker tagit lobbyisters förslag rakt av och lagt fram som sitt eget. Reglerna har stramats upp och de som vill få tillgång till beslutsfattarna måste registrera sig i ett ”transparensregister”. Här ska de också redovisa vilka ekonomiska resurser de lägger ner. Till de som spenderar mest pengar hör Google, Facebook och Amazon. Över 8 000 företag och organisationer finns i registret.
Marianne Björklund "

DN FREDAG 4 MAJ 2018 DN. DEBATT 180504

”Regeringen passiv när andra länder sänker digitalmomsen”

" Mediernas omvandling från distribution i analoga kanaler till en digital framtid är krävande och pressar utgivarna ekonomiskt. Trots det taxerar staten ut en högre moms för den digitala framtiden. Och regeringens löfte för ett år sedan om sänkt digitalmoms har inte infriats. Nu krävs ett snabbt agerande av regering och riksdag, skriver 38 publicister.

I går var det Pressfrihetens dag. Det är en frihet som aldrig får tas för given. Vi uppmärksammar i dag en fråga som är viktig för pressfriheten. Dagens höga moms på digital journalistik riskerar nämligen inom kort att leda till färre redaktioner, fler vita fläckar på mediekartan och en försvagad demokrati. För att undvika det måste regering och riksdag snarast införa en teknikneutral moms.

I Sverige och många andra EU-länder har tidningar en lägre momssats än andra varor och tjänster. Det för att främja läsande, kvalitetsjournalistik och debatt. I Sveriges fall är momsen sex i stället för 25 procent. Men den lägre momssatsen gäller bara för tryckta tidningar. Momsen på digitala versioner av samma nyheter är 25 procent. Det betyder att momsen på nyhetsförmedling fyrdubblats i takt med digitaliseringen och våra nya medievanor.

I början av förra året lovade finansminister Magdalena Andersson (S) och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP) på DN Debatt (25/1 2017) att sänka digitalmomsen så snart EU, som styr momsfrågor, öppnat för det. Men sedan dess har EU:s arbete för en momsharmonisering låst sig i en helt annan konflikt mellan Frankrike och Tjeckien. Det samtidigt som en växande andel av befolkningen – inte minst unga – vill ta del av nyheterna digitalt och tidningarnas kostnader för distribution och papper ökat brant. I den här utsatta situationen har regeringen gjort på stället halt. Det samtidigt som andra länder valt att aktivt gå före.

I Norge, som inte är med EU, beslutade regeringen redan 2015 att man skulle sänka digitalmomsen på alla nyhetsmedier.

Detsamma gjorde EU-landet Frankrike. Deras sänkning har lett till att Frankrike hotas med vite av EU för att landet bryter mot gällande regler. Men oavsett hur man ser på det riktiga i Frankrikes beslut så har momssänkningarna bevisligen haft positiva effekter på både tidningsläsningen och redaktionernas resurser.

Färsk intäktsstatistik från medierevisorn ACPM visar till exempel att hela 22 procent av den franska dagspressens läsarintäkter 2017 kom från de digitala kanalerna. Motsvarande andel för den svenska morgonpressen var 13 procent.

För Norges del märks sänkningen inte minst genom att antalet abonnemang på dagstidningar ökade – för första gången på 19 år – under förra året, enligt MBL-statistik. Slutsatsen om att den sänkta momsen haft en positiv påverkan får även stöd i brittisk forskning. Den visar att andelen som betalar för digitala nyheter är större i Norge än i andra studerade länder. Och i vårt västra grannland var politikens skäl till sänkningen tydligt: ”Medierna har nu en tuff konkurrens (…) och regeringen vill hjälpa dem i omställningsarbetet”, sa kulturministern Thorhild Widvey till Dagens Næringsliv när beskedet kom.

Erfarenheterna talar alltså för att en ändrad moms stärker journalistikens möjligheter. Och via SOM-institutets forskning vet vi också att den lokala demokratin gynnas. Deras forskning visar att tidningsläsare generellt sett är bättre rustade att utöva sina demokratiska rättigheter än andra. Det även med hänsyn till ålder, politiskt intresse, utbildningsnivå och socioekonomi.

Om regering och riksdag inte väljer den fransk-norska vägen och på egen hand sänker momsen så har Danmark visat på en annan väg framåt. I väntan på att EU öppnar för en teknikneutral skatt så avser Danmark att kompensera medierna för momsen. Det nya förslaget är inte framförhandlat ännu men bör rimligen handla om ett stöd baserat på de digitala mediernas nettoomsättning, så att de får ett bidrag motsvarande cirka 20 procent av försäljningsintäkterna.

har alltså tre alternativ att välja mellan. Den kan se till att EU:s momsknut blir löst, slå följe med Frankrike eller gå på Danmarks linje med en tillfällig lösning.

Väljer regeringen något av de två första alternativen så presenterade branschorganisationen TU – Medier i Sverige redan 2017 två lagförslag om hur en momssänkning skulle kunna genomföras.

I den ena lösningen ändras mervärdesskattelagen så att även elektroniskt tillhandahållande av tidningar som i dag har reducerad moms omfattas av den lägre skattesatsen på sex procent.

I den andra lösningen ändras mervärdesskattelagen så att den här typen av publicistik omfattas av ett kvalificerat undantag från mervärdesskatt.
Därtill har vi alternativ tre där allmänna nyhetstidningar kompenseras för momsen till dess att moderna regler är på plats inom EU. Vi menar att en sådan kompensation bör kunna prövas av EU-kommissionen som ”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset” och därmed vara förenligt med EU:s regler om statsstöd. Syftet med kompensationen ligger också i linje med artikel 11 – om yttrandefrihet och informationsfrihet – i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

En teknikneutral moms är en förutsättning för en kraftfull nyhetsbevakning i hela landet och en fortsatt stark demokrati. Det effektivaste sättet att långsiktigt motverka fler vita fläckar och djupnande medieskuggor är att skynda på i momsfrågan. Det är inte minst viktigt då public service försäkrats stabila villkor för lång tid framåt. Den balans som hittills funnits mellan de offentliga och privata medierna riskerar annars att försvinna helt.

Nu krävs ett snabbt agerande av regering och riksdag. Att vänta är inte längre ett alternativ.

Christofer Ahlqvist, chefredaktör och ansvarig utgivare Göteborgs-Posten; Carl-Johan Bergman, chefredaktör Dalarnas Tidningar och redaktionell chef Mittmedia; Sture Bergman, vd VK Media; Per Bowallius, vd Mittmedia; Mimmi Karlsson Bernfalk, chefredaktör och ansvarig utgivare Blekinge Läns Tidning; Elisabeth Blide, publisher Norra Halland; Anna-Klara Bratt, chefredaktör Feministiskt Perspektiv; Eva Burman, chefredaktör och ansvarig utgivare Eskilstuna-Kuriren med Strengnäs Tidning; Anders Enström, chefredaktör och ansvarig utgivare Barometern-OT; Anders Eriksson, vd Dagens Nyheter, Dagens industri, Expressen, Helsingborgs Dagblad och Sydsvenskan; Thomas Eriksson, publisher Metro; Anna Falk,

chefredaktör och ansvarig utgivare, Södermanlands Nyheter; Raoul Grünthal, vd Schibsted Media; Lovisa Hamrin, vd Herenco; Lina Hedenström, vice vd NTM; Marie Hillblom, chefredaktör och ansvarig utgivare, Katrineholms-Kuriren; Erik Isberg, chefredaktör och ansvarig utgivare Folkbladet; Marie Johansson Flyckt, ansvarig utgivare Hall Media; Cecilia Frisk, publisher och ansvarig utgivare TTELA; Viveka Hedbjörk, publisher Hallandsposten och Hallands Nyheter; Anders Hörling, chefredaktör och ansvarig utgivare Nya Lidköpings-Tidningen; Anders Ingvarsson, chefredaktör och ansvarig utgivare Helahalsingland.se, GD.se, Bandypuls.se, Gefle Dagblad, Hudiksvalls Tidning, Ljusnan, Söderhamns-Kuriren och Ljusdals-Posten; Fredric Karén, publisher Svenska Dagbladet; Anna Lindberg, publisher Östgöta Media; Hans Lindeberg, chefredaktör Östersunds-Posten; Daniel Nordström, chefredaktör och ansvarig utgivare Mittmedia, Västmanland/Stockholm; Bertil T Pettersson, publisher Länsposten, Upplands Nyheter, Västmanlands Nyheter, Gästriklands Tidning, Dalabygden, Sörmlandsbygden och Svea Jord & Skog; Pia Rehnquist, chefredaktör och ansvarig utgivare Sydsvenskan och ansvarig utgivare Helsingborgs Dagblad; Mikael Rothsten, redaktionschef och ansvarig utgivare Nya Wermlands-Tidningen; Marcus Melinder, chefredaktör och ansvarig utgivare Norran; Jimmie Näslund, vd Sörmlands Media; Karin Näslund, chefredaktör och ansvarig utgivare, Örnsköldsviks Allehanda, Tidningen Ångermanland, Allehanda.se, Sundsvalls Tidning och Sundsvalls Nyheter; Kalle Sandhammar, chefredaktör och vd Upsala Nya Tidning; Lena K Samuelsson, chefredaktör och vd Aftonbladet; Lars Sjögren, vd, chefredaktör och ansvarig utgivare Skånska Dagbladet; Victoria Svanberg, styrelseledamot och delägare NWT gruppen; Jessica Wennberg, chefredaktör och ansvarig utgivare Västerbottens-Kuriren; Peter Wolodarski, chefredaktör och ansvarig utgivare Dagens Nyheter "

DN FREDAG 4 MAJ 2018

" M lovar mer fokus på klimatet

Moderatledaren Ulf Kristersson lovar att en ny alliansregering ska ha klimatet högt på agendan. Han medger att partiet kan öka sin trovärdighet i klimatpolitiken. – Den är säkert för liten och det beror på att vi har pratat för lite om de här frågorna, säger Kristersson.

ett tal på Handelshögskolan i Stockholm stakade han ut riktlinjerna för en ny moderat klimatpolitik.

– En ny alliansregering kommer att ha klimatpolitiken högt på agendan, det är ett löfte från mig, sade M-ledaren.

Kristersson uppgav att partiet ”lågmält växlade upp” miljöarbetet redan efter att han hade blivit vald till partiledare för ett halvår sedan. Han räknar dock inte med att klimatet blir en huvudfråga i valet. Kristersson vill koncentrera de inhemska klimatinsatserna till att minska utsläppen inom basindustrin och inom transportsektorn. De två sektorerna står för två tredjedelar av Sveriges utsläpp.

Moderaternas klimatpolitik uppges bestå av ett 50-tal förslag varav en del är nya.

När det gäller basindustrin vill M göra om den rödgröna regeringens stöd inom det så kallade industri-klivet till ett klimatavdrag. Avdraget ska ges för investeringar i teknik som radikalt kan minska utsläppen. Partiet lovar också att i nästa forskningsproposition 2020 satsa mer på forskning om klimatvänlig teknik i basindustrin.

– Det är nya tekniksprång som behövs nu, säger Kristersson.

Hans vision är att Sverige ska vara ett föregångsland och visa att det går att ha ekonomisk tillväxt samtidigt som utsläppen minskar.
När det gäller transportsektorn vill M satsa 100 miljoner kronor per år på en teknikneutral laddinfrastruktur och inte enbart på elladdstolpar. Till exempel även för vätgas.

Kristersson betonar även vikten av svenska klimatinsatser utomlands. Han vill på sikt dubblera Sveriges multilaterala bistånd med klimatfokus, från en miljard till två miljarder per år.

Detta innebär dock inte att Moderaterna satsar mer på klimatpolitiken än regeringen. De om- fördelar pengarna och vill bland annat avskaffa de statliga subventionerna till köp av elcyklar och de statliga stöden till klimatåtgärder inom regeringens så kallade klimatkliv.

Kristersson kritiserar i talet den rödgröna regeringens politik för att vara ineffektiv jämfört med Moderaternas.

– Varje bortslösad klimatkrona är en stöld från alla de som bryr sig om klimatet, säger han.

Kristersson betonar även att människor måste ha respekt för den klimatpolitik som förs och angriper regeringen för att tillåta kommunerna att förbjuda vissa dieselbilar, som tidigare klassats som miljövänliga, i stadskärnor.

Moderaterna vill avskaffa regeringens flygskatt, men uppger när det gäller skatt på bensin att man inte tagit ställning till om det behövs några förändringar. **TT** "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Ledare: Nu ska Stefan Löfvens Sverige bygga nya murar

Staketet längs perrongen i Hyllie byggs om och görs permanent, rapporterade Sydsvenskan i sin fredagsutgåva. Det är i Hyllie polis bordar Öresundstågen för att kontrollera pass och nationella id-kort. Stängslet ska hindra tågresenärer från att smita in i Sverige. Det är den fysiska manifestationen av de ”inre gränskontroller” som blivit förlängda gång på gång sedan de infördes i november 2015.

På fredagsmorgonen lovade Stefan Löfven att hans Sverige ska slå vakt om staketet i Hyllie. Han vill verka för att de ”inre gränskontrollerna” ska finnas kvar också efter november 2018. Det är då EU:s tidsgräns passeras.Just den gränsen tycks få ta på allvar i dessa tider när så många annars är besatta av gränser.

Öresundsbron invigdes sommaren 2000. Den var en sinnebild för ett Sverige direktanslutet till ett nytt, öppet och fritt Europa. Det hade bara gått ett drygt decennium sedan Berlinmuren föll.

Överraskande länge levde sedan föreställningen om fri rörlighet som något naturligt och önskvärt. När det för sju år sedan dök upp uppgifter om att dansk polis hade krävt att svenska resenärer skulle visa pass reagerade en svensk politiker med en indignerad debattartikel i Ystads Allehanda (5/4 2011). Han hänvisade till den nordiska passfriheten: ”Att då kunna bli avkrävd pass när man tar lokaltåg mellan Skåne och Själland är helt oacceptabelt och strider helt mot det Norden vill uppnå när det gäller närhet och nytta.”

Politikern hette Hans Wallmark och är i dag Moderaternas vice gruppledare i riksdagen.Det parti han företräder hyser numera måttlig entusiasm för såväl öppna hjärtan som öppna gränser. Det är

Moderaterna å andra sidan inte ensamma om. Löfvens löfte om bibehållna gränskontroller ingår i ett stort socialdemokratiskt antimigrationspaket.

Löfven tänker inte riva Öresundsbron. Det får ju ändå finnas gränser. Men att döma av det övriga innehållet i paketet är det tveksamt om Socialdemokraterna hade byggt bron i dag. Den gör det lättare att ta sig till Sverige. Den fanns inte på Erlanders tid.

S vill ge svensk flyktingpolitik permanent uppehållstillstånd på EU:s bottennivå. Det är frestande att betrakta detta som konkurrensneutraliserande åtgärder inför höstens val. S vill vara ett lika tufft maktparti som M, vars ledare mer eller mindre uppriktigt nu hälsat motståndarna välkomna till hårdingarnas klubb.

Haken med trianguleringar av det slaget är politikens inneboende dragning till auktioner. Politiker gör gärna politik genom att bjuda över varandra. Det finns inget som säger att det inte skulle gälla också för migrationspolitiken. Vi är jättetuffa! Ha, löjligt, vi är tusen gånger tuffare än ni kan säga!

Snart är man i Danmark, eller i ett läge då omslaget till det nya numret av tidningen Fokus blir bekräftat. En bild på Jimmie Åkesson omgiven av mörker. Rubriken: ”Han som bestämmer”.

Ett befästad nation, ej en öppen, bygger nu också S. Kanske är det fel att tolka detta enbart i taktiska termer. Löfven talar själv om en återgång till traditionell socialdemokratisk politik. Och det är uppenbarli - gen åt det hållet partiet nu strävar; framtiden finns i det förflutna. Det starka samhället. Folkhemmet. Ordning och reda, löning på freda´.

Men Folkhemmet byggdes i en tid då det ännu kunde framstå som möjligt att skapa homogena samhällen med skarpa yttre gränser. Den tiden är sedan länge lyckligtvis förbi. S borde låta SD få ensamrätt på nationalnostalgiska fantasier. DN 5/5 2018 "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Tuffare invandringspolitik kan ge samarbete med M

Det finns nu en bred majoritet i riksdagen för en hårdare invandringspolitik. Socialdemokraterna, Moderaterna och Sverigedemokraterna står alla för en linje som skulle innebära att färre asylsökande kommer till Sverige.

Socialdemokraterna har nu definitivt kastat loss från regeringskollegorna i Miljöpartiet när det gäller migrationspolitiken. S går till val på en restriktiv asylpolitik som inte ska ändras förrän det finns en gemensam lösning på flyktingmottagandet i EU.

– Det här är en återgång till en mer traditionell socialdemokratisk politik, säger statsminister Stefan Löfven (S).

En av punkterna i S-förslaget är att Sverige inte ska ta emot fler flyktingar än vad andra EU-länder gör i förhållande till sin storlek. Förra året sökte cirka 26 000 människor asyl i Sverige. Enligt migrationsminister Heléne Fritzon (S) borde siffran ha varit mellan 14 000 och 15 000 om mottagandet stått i förhållande till Sveriges storlek.
– Man kan räkna på många sätt men det hade varit betydligt färre, säger hon.

Varken migrationsministern eller statsministern vill sätta något tak för hur många flyktingar Sverige ska ta emot. Storleken på mottagandet ska bestämmas av hur många som kommer till EU.

Socialdemokraterna hoppas att EU ska komma med ett förslag om gemensam flyktingpolitik inom kort. I förhandlingarna har Sverige drivit linjen att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel men

intresset har varit minst sagt ljummet från övriga EU-länder och S är nu berett att släppa det kravet.

Nya linjen innebär också hårdare tag mot papperslösa. Kommunerna ska inte längre få ge försörjningsstöd till dem som saknar uppehålls-tillstånd. Enligt statsministern kan det leda till att barn till papperslösa hindras från att gå i skolan.

– Man ska i första hand återvända. Sen exakt vad som ska hända med dem som inte kan återvända av olika skäl är en annan sak. Men principen måste vara att ja är ja och nej är nej. Har man inte rätt att vara i Sverige kan man inte ta del av välfärden på samma sätt, säger Stefan Löfven.

S har dock inget konkret förslag om att barn som fått nej på sin asylansökan förbjuds att gå i skolan.

Den nya S-förslaget betyder att riksdagens två största partier står för en snarlik migrationspolitik. Moderatledaren Ulf Kristersson har sagt att han vill ha en bred uppgörelse med S för att skapa långsiktighet kring migrationen. Statsministern är öppen för en uppgörelse över blockgränsen.

– Jag uppfattar att Ulf Kristersson står upp för asylrätten och då har vi förutsättningar för att föra en diskussion. Vi kommer aldrig att göra avkall på asylrätten, säger Stefan Löfven.

Ulf Kristersson välkomnar S nya linje i migrationspolitiken.
– Nu kan vi äntligen diskutera en långsiktig, hållbar och stram migrationspolitik. Det är bra för Sverige, säger Ulf Kristersson, som vill inleda samtal med S redan före valet.

– Jag är gärna med och skapar en långsiktig svensk migrationspolitik hur det än går i valet – och jag gör det gärna före valet, säger han.

Även Sverigedemokraterna välkomnar att S tar ställning för en stramare migrationspolitik.

– Förslagen är långt ifrån tillräckligt. Men det är bättre att M och S gör upp sinsemellan än att de låter MP och C fortsätta påverka migrations-politiken, säger Paula Bieler (SD), migrationspolitisk talesperson.
S hårda linje möter också kritik – från regeringskollegorna i Miljöpar-tiet, internt i partiet och från samarbetspartnern Vänsterpartiet.

– S ger sig nu in i tävlingen om att ha den hårdaste politiken när det gäller att strama åt för människor på flykt. Det var särskilt sorgligt att höra statsministern säga att barn till papperslösa ska förvägras skol-gång. Det är ett sätt att säga att barnen får ett slags straff för det val föräldrarna har gjort, säger V-ledaren Jonas Sjöstedt.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

"Fakta. S-förslagen
Avskaffa den så kallade Ebo-lagen, som ger asylsökande möjlighet att bosätta sig på andra ställen än Migrationsverkets boenden. Fördubbla tiden som ska ha gått innan en ny asylansökan, efter ett avslag, kan lämnas in, från fyra till åtta år.

Papperslösa ska inte kunna få försörjningsstöd (socialbidrag). Gräns-kontrollerna ska gälla tillsvidare, med formell omprövning varje halv-år. Skärpta krav på att asylsökandes identitet ska vara fastställd.

Asylsökande som fått avslag ska inte kunna vara kvar genom att i stället söka arbete, ett så kallat spårbyte.

Bistånd ska användas för att förebygga och förhindra migration. Sverige ska bara ta emot det antal asylsökande som motsvarar Sveriges storlek. Straffen för människosmuggling ska skärpas. "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Ewa Stenberg: Försöket att locka SD-väljare en riskfylld strategi.

En ny järnaxel växer fram efter Socialdemokraternas förslag om hårdare migrationspolitik. S och M kan lätt göra upp och få stöd av SD. Men riskerna är stora. Det rödgröna samarbetet skakas och ett internt S-bråk bryter ut bara månader före valet.

Under flyktingkrisen, i oktober 2015, påminde statsminister Stefan Löfven (S) om när han själv var ett nummer. 570721G var Löfvens beteckning när Stockholms stads barnavårdsnämnd den 27 augusti 1957 beslutade att placera honom i ett fosterhem. I ett tal på Münchenbryggeriet manade han till nationell samling och empati, att inte se människor som siffror och staplar. Stefan Löfven menade att tältlägren som hade rests skulle kunna göra Sverige starkare på sikt, när landet fått ett stort tillskott av unga människor som kan jobba.

På fredagsmorgonen stod samme statsminister på en pressträff och presenterade en ny stramare socialdemokratisk migrationspolitik för framtiden.

Den tillfälliga lag som infördes efter det att Sverige 2015 tagit emot 163 000 asylsökande vill S nu ersätta med ännu stramare regler. De cirka 26 000 personer som kom förra året borde ha varit drygt hälften så många, enligt statsministern och migrationsminister Heléne Fritzon. Människor som siffror och staplar.

Det rödgröna samarbetet sprängs nu i luften i migrationsfrågorna. Regeringspartierna var ju överens om att den hårdare lagen skulle vara tillfällig. Nu kräver MP och V en mer generös politik nästa år medan S vill se en hårdare.

Det borgerliga samarbetet i migrationspolitiken har redan spruckit. Moderatledaren Ulf Kristersson föreslår en snar uppgörelse över blockgränsen. Det finns en majoritet i riksdagen för en stramare politik. Den gamla järnaxeln mellan S och M, som fanns innan Alliansen skapades, är på väg att uppstå. De mindre partierna får protestera bäst de kan när S, M och SD tillsammans har två tredjedelar av riksdagen bakom sig.

Socialdemokraternas nya migrationspolitik presenterades under det partiet kallar ”lilla valrörelsen”. Den är tänkt att attrahera den växande väljargrupp som vill ta emot färre flyktingar. Men utspelet är riskfyllt. Det var inte så många dagar sedan regeringen föreslog en ny chans för tusentals unga asylsökande som fått nej att få stanna och studera.

Förstås en eftergift för MP, men förbryllar säkert många väljare.
S nya kurs prövar inte bara regeringssamarbetet utan också den interna sammanhållningen. En S-riksdagsledamot hoppar av i protest och möts av många ryggdunkar på Facebook. Andra S-företrädare skriver en kritisk debattartikel. Det är fyra månader kvar till valet, och plötsligt bubblar protester i partiet, något som Stefan Löfven i stort sett har varit förskonad från sedan han valdes.

Det finns en beprövad medicin mot sådan. Stigande opinionssiffror. Annars kan det bli en tung valrörelse för 570721G.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Hemlösa mötte Åkesson med hyllningar – och svekdebatt

De är gamla, fattiga och utsatta. Och de har plötsligt hamnat i centrum för svensk politik. DN var med när hemlösa äldre svenskar hos organisationen ”Vid din sida” mötte SD-ledaren Jimmie Åkesson med hyllningar och en svekdebatt.

En hemlös man i silverfärgat hår och skägg spänner ögonen i Jimmie Åkesson. – Vi borde känna igen varandra, säger han, och vecklar ut ett klipp från tidningen Södermalmsnytt.

Det är en två år gammal artikel om hur SD Stockholm gav sig in i en kampanj för hemlösa svenskar. Lars Bick, som mannen heter, fick sponsring från partiet när han skapade ett solidaritetsmärke för hemlösa. Men det blev bråk om nålen och bråk om kampanjen.

– Då hette det att SD Stockholm inte skulle ägna sig åt jippon. Ni skulle syssla med politik. Men sedan har ni inte lyft frågan en enda gång, säger Lars Bick, och ger Åkesson en uppfordrande blick.

Sverigedemokraternas partiledare lovar att kolla upp historien och återkomma. Det är många fler i lokalen som vill hinna hälsa och prata, många som betraktar Sverigedemokraternas partiledare som en hjälte. Linus är en av dem. – Jag tycker att det är bra att Jimmie Åkesson rör om i grytan. De andra politikerna tar makten för given. De har glömt bort oss svenskar, säger han.

Linus vill inte att DN publicerar hans efternamn, med hänsyn till familjen. Han har haft ett hårt liv med perioder av missbruk. Ett par kvällar i veckan kan han besöka organisationen ”Vid din sida” för att få mat och stöd med kläder och gå på toaletten ifred.

Alla gästerna i möteslokalen nära Norra Bantorget är äldre hemlösa svenska medborgare. De kan berätta hur de tappade greppet om ekonomin när de blev av med jobbet eller drabbades av dödsfall i familjen.

En del lever hellre på gatan än att störa barn och barnbarn.
– Det här är människor som inte vill vara till besvär. De skulle aldrig tigga. Men om man inte hörs eller syns, så finns man inte i vårt samhälle, säger Jeanette Höglund, som är grundare till ”Vid din sida”. Hon startade organisationen efter att ha mött en 75-årig man som försökte sova på tunnelbanan när hon jobbade som ordningsvakt.

– Jag var van vid att se rumäner som tigger och missbrukare som sov ute. Men inte en vanlig morfar eller mormor. Det är människor som har varit med och byggt upp vårt välfärdssamhälle. Nu sitter de och sover på nattbussar. Det gör mig så förbannad.

Kanske blir valåret 2018 en vändpunkt. Äldrefrågor får stort utrymme i det som ibland kallas ”lilla valrörelsen” nu i maj. I måndags gick Socialdemokraterna i demonstrationståg med löften om att höja pensionerna.

Redan för två år sedan kom Jimmie Åkesson med ett ultimatum till de andra partierna: Sverigedemokraterna kommer inte att inte stödja någon regering som inte förbättrar fattigpensionärernas situation rejält.
– Vi kan vara en garant för att fattiga äldre blir en prioriterad grupp, om vi nu skulle hamna i en förhandling med till exempel Ulf Kristersson, säger Jimmie Åkesson.

I dag har han möjlighet att påminna om vallöftet. Då ska han hålla vårtal på Långholmen i Stockholm.

– Gruppen äldre blir ju allt större i framtiden, så de här problemen kommer inte att minska. Och då behöver vi förbättra de generella levnadsvillkoren för de fattigaste äldre. Höjd garantipension är ett bra

första steg, höjda bostadstillägg också. Men sedan är det ju inte alla som vill ha en egen lägenhet, så pengar och bostäder kommer inte att lösa allt, säger han.

För ett år sedan tackade Stockholms stadsmission nej till ett bidrag från SD, med hänvisning till partiets människosyn. Men Jeanette Höglund har inga problem med att hälsa Jimmie Åkesson välkommen till ”Vid din sida”.

– Vi har bjudit in alla partiledare. Den som kommer hit får min respekt, säger hon. Jimmie Åkesson är påtagligt berörd när han sammanfattar intrycken från sitt möte med de hemlösa. – Jag trodde faktiskt inte att det skulle vara så här. Detta kändes som väldigt vanliga personer, säger han.

Lars Bick är inte lika känslosam när han sammanfattar partiledarmötet: – Nej, det var totalt slätstruket.

Karin Eriksson "

"Fakta. Åkessons vårtal
På lördagen håller Jimmie Åkesson sitt vårtal på amfiteatern på Långholmen i Stockholm. Partiet ska även presentera innehållet en förvalskampanj.

Fakta. Vid din sida
”Vid din sida” är en organisation med fokus på äldre hemlösa svenska medborgare. Den grundades hösten 2016 av ordningsvakten Jeanette Höglund. Två kvällar i veckan har ”Vid din sida” tillgång till en lokal i Stockholms city.

Inom kort ska organisationen omvandlas till en stiftelse och ambitionen är att få en egen permanent möteslokal. "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Ledare: Trumps optimala avtal är en hägring i öknen

Logisk skärpa är inte president Donald Trumps bästa gren. Allt tyder på att han drar USA ut ur kärnteknikavtalet med Iran, när deadline för besked infaller på lördag. Samtidigt gullar han med Nordkorea, som redan har atombomber, och verkar tro att diktatorn Kim Jong-Un har gått med på att skrota dem. Kanske är Iranavtalet dåligt bara för att Barack Obama undertecknade det, medan en deal med Nordkorea är bra för att Trump själv ska fixa den.

Uppgörelsen från 2015 tjänar till att fördröja iranska kärnvapen med 10–15 år. Centrifuger för urananrikning togs ur bruk, uranlagret skickades utomlands. I utbyte suspenderades ekonomiska sanktioner. Förutom USA står Ryssland, Kina, Storbritannien, Frankrike och Tyskland bakom. FN:s atomenergiorgan IAEA gör omfattande inspektioner och har gång på gång bekräftat att Iran fullgör sina förpliktelser.

Trump avskyr avtalet ändå. Dels för att det inte för evig tid utesluter en iransk bomb, dels för att det inte stoppar Teherans missiltester eller inblandning i regionala konflikter som Syrienkriget. Presidenten har därför krävt att de europeiska parterna rättar till alla fel.

Avtalet är inte perfekt. Det vore bra om det innehöll allt från mänskliga rättigheter till teokratins upplösning i atomer, men det hör inte till saken. Poängen var att frysa iransk kärnvapenutveckling. Den som gapar över mycket får ofta ingenting.
Israels premiärminister Benjamin Netanyahu gjorde i veckan ett försök att avgöra frågan genom att presentera hemliga iranska dokument.
Men de visade bara vad världen redan visste, att Iran hade ett - fram till 2003 och ljög om det.

FN-sanktionerna 2011 tvingade Iran till förhandlingsbordet. Det betyder inte att återinförande får ayatollorna att lägga sig på rygg för Trumps önskelista. Reaktionära mörkmän i Iran har bara väntat på att USA ska ge dem argument i den inrikespolitiska dragkampen. Om avtalet faller är risken att Iran startar om sitt nukleära projekt.

Centrifugerna börjar snurra igen, stridsspetsar konstrueras, men IAEA förlorar insynen.

Om Iran beväpnar sig är spridningseffekten nästa fara. Ärkefienden Saudiarabien, liksom Egypten och Turkiet, kan bli intresserade.

Resultatet vore ett än mer explosivt Mellanöstern. Trump tycks dessutom inte särskilt intresserad av amerikanskt engagemang i regionen, hur nu en reträtt skulle få iranierna på bättre tankar.

De europeiska länderna har försökt tala Trump till rätta, och åstadkomma något slags sidoavtal. Att Iran snabbt skulle acceptera kraftiga begränsningar i missilkapacitet jämfört med Saudiarabien är dock föga troligt. Och européerna kan försöka upprätthålla avtalet utan USA, men om Iran stängs av från det amerikanska finanssystemet kommer företag i väst att hålla sig undan. Uppgörelsen skulle kvävas, liksom resterna av det transatlantiska förtroendet.

Ingen skulle lita på USA. Inte heller Nordkorea. Det bör ifrågasättas om Trumps tidigare krigsretorik och sanktioner verkligen har fått Kim att vilja överge sin livförsäkring, kärnvapnen. Säkert skulle han i alla fall notera halveringstiden för amerikanska löften.

Förtryckarregimen i Teheran är vidrig på många sätt. Men den som vrakar Iranavtalet har inget bättre alternativ till hands. Att bomba bort alla kärntekniska anläggningar är sannolikt omöjligt, att spränga bort kunskapen går inte. Och en amerikansk invasion i Iran skulle kunna få Irakkriget att framstå som en söndagspromenad. **DN 6/5 2018** "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Peter Wolodarski: Du kan inte ana hur fel vi har om världen

På 20 år har andelen som lever i extrem fattigdom i världen halverats. Det är en revolution som det talas tyst om.

Nästan 1 300 prenumeranter kom och lyssnade när DN nyligen ordnade en kväll med tidningens korrespondenter. Jag vet inte vad som överraskade publiken mest, själv fäste jag mig vid när Erik Esbjörnsson, vår medarbetare i Johannesburg, berättade om utvecklingen i Afrika.

Efter allt tal under kvällen om demokratiska bakslag, spända relationer mellan stormakter och risk för krig gav Erik en betydligt ljusare bild av den kontinent han bevakar.

Han berättade att dödstalen i hiv/aids sjunkit dramatiskt sedan 1990-talet, att antalet döda i krig och konflikter minskat, att en försiktig optimism gror i många länder tack vare den ekonomiska utvecklingen. I lördagens DN rapporterade Erik Esbjörnsson också om kampen mot malaria, som just nu når historiska framgångar. Sedan 2005 har antalet dödsfall i sjukdomen minskat rejält. Det som kanske verkade omöjligt har på kort tid blivit möjligt. Förklaringen stavas tidigare diagnostisering och ökad användning av myggnät. Svårast är det att få till stånd förbättringar i länder där det råder konflikter, som Nigeria och Kongo. Men den övergripande bilden är tydlig: malaria trycks tillbaka.

Under utrikeskvällen kom jag på mig själv med att tänka att Afrika kanske är ett undantag från den bredare utvecklingstrenden i världen.

Den tanken fick snabbt omprövas när Ola och Anna Rosling Rönnlund intog scenen.

Ola är son till Hans Rosling, som fram till sin bortgång förra året ägnade all vaken tid åt att folkbilda och missionera om tillståndet i världen. Rosling älskade fakta och hatade ignorans. Han kämpade med att uppdatera vår världsbild, så att den bygger på kunskaper i stället för förutfattade meningar.

Tillsammans med sonen Ola och svärdottern Anna skrev Hans Rosling boken ”Factfulness” (Natur & Kultur) strax före sin död. Den har precis getts ut på svenska och visar med överväldigande empiri att förbättringarna i världen inte begränsar sig till Afrika.

Under de senaste 20 åren har andelen som lever i extrem fattigdom halverats, konstaterar Rosling:

”Det är helt revolutionerande. Jag anser det vara den viktigaste förändringen i världen under min livstid. Det är också ett ganska grundläggande faktum om människors liv på jorden”, skriver han. Så sent som 1997 levde 42 procent av befolkningen i både Indien och Kina i extrem fattigdom. 2017 hade andelen sjunkit till 12 procent i Indien. I Kina föll andelen till 0,7 (!) procent under samma period.

Vad betyder det? Vi talar om historiska förbättringar i närtid. 1997 är inte länge sedan, det är året då jag själv tog studenten. Bara sedan dess har 270 miljoner människor i Indien och drygt en halv miljard i Kina kunnat lämna misären och röra sig mot något som liknar anständiga förhållanden. Betydligt färre barn dör av sjukdomar. Föräldrarna kan börja köpa mat och har råd med gasspis för att värma upp födan – då kan barnen gå i skola i stället för att samla ved på dagarna.

Vi svenskar vill gärna tro att vi har bra koll på utvecklingen internationellt. Vi tar snabbt till oss av nya fakta. I ”Factfulness” redovisar Rosling kunskapsmätningar från hela världen som visar att svenskar är som de flesta andra – ganska dåligt pålästa om global utveckling.

Ta den extrema fattigdomen. När människor får frågan om utvecklingen under de senaste 20 åren och ges tre svarsalternativ är det bara en liten minoritet som svarar rätt – att fattigdomen halverats. I Sverige är andelen med korrekt svar 25 procent.

Vanföreställningarna begränsar sig inte till ett område.

Kunskapsluckorna är genomgående. Några fler exempel: de flesta vet inte att 88 procent av världens barn numera vaccineras mot någon sjukdom vid ett års ålder, eller att 80 procent av människor i världen har viss tillgång till elektricitet, eller att medellivslängden globalt nått i genomsnitt 70 år, eller att majoriteten av världens befolkning numera bor i medelinkomstländer.

Oavsett hur man mäter syns enastående förbättringar, som dessutom inträffat under 2000-talet – men vi verkar inte medvetna om dem. Kunskapsluckorna tycks inte handla om politisk uppfattning eller utbildningsnivå. Mönstret syns överallt och visar sig även när nobelpristagare får fylla i Roslings kunskapsfrågor.

Vi i medierna får oss en släng av sleven, eftersom journalistiken tenderar att lyfta fram det dramatiska och negativa. En god nyhet har svårare att bli en toppnyhet, förbättringar ges inte samma vikt som försämringar.

Men journalistiken speglar djupare instinkter hos människan.

En av ”Factfulness” stora förtjänster är att boken försöker få oss alla att bli mer ödmjuka och inse våra begränsningar när vi tolkar skeenden. Hjärnan tenderar att dra förhastade slutsatser, konstaterar Rosling, eftersom denna förmåga under evolutionen hjälpt oss att undvika omedelbara faror.

Det finns skäl till att vi dras till skvaller och dramatiska berättelser. Det är ingen slump att vi har ett begär efter socker och fett.

Under lång tid handlade dessa mekanismer om att överleva.

I dagens värld är behoven annorlunda. Om vi vet att vår hjärna är snabbtänkt och har ett sug efter dramatik, hjälper det oss att kontrollera intaget av nya signaler. Världsbilden kan då bli mer nyanserad, mer faktabaserad.

Allt är inte positivt just nu. Risken för allvarliga konflikter är överhängande, demokratin utmanas i Europa, auktoritära ledare har på senare år nått framgångar på många håll. Men det mesta är faktiskt bättre än vi tror. Ja, till och med mycket bättre.

Peter Wolodarski
peter.wolodarski@dn.se "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018 DN. DEBATT 180506

”Social trygghet på EU-nivå hotar den svenska modellen”

På sikt är EU:s sociala pelare problematisk. Inte för att det är fel på schysta villkor och social trygghet, utan för att de uppsatta principerna och rättigheterna kan leda till att makten över Sveriges arbetsmarknads- och välfärdsmodell överförs till europeisk nivå. Detta borde bekymra statsministern, skriver Nils Karlson, vd för forskningsinstitutet Ratio.

Under det informella toppmötet i Göteborg i november i fjol proklamerade statsminister Stefan Löfven och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker EU:s sociala pelare med 20 principer med en rad olika sociala mål och rättigheter. Enligt statsministern var påståendet om att makt riskerade att överföras till EU och Bryssel en dimridå. De som var emot förslaget är det för att de inte vill ha schysta villkor och social trygghet, hävdade han.

Mindre än tre månader senare kom ett enigt arbetsmarknadsutskott och en enig riksdag fram till att ett förslag från EU-kommissionens, explicit baserat på den sociala pelaren, om att revidera det så kallade upplysningsdirektivet – som anger olika arbetsrättsliga minimivillkor – strider mot subsidiaritetsprincipen.

Samtliga partier menade således att makt riskerar att överföras till EU på ett otillbörligt och oönskat sätt. Också LO, TCO, Saco och Svenskt Näringsliv instämde i kritiken. Den svenska arbetsmarknadsmodellen riskerade att undergrävas.

Mycket talar för att detta är ett reellt hot. I en ny rapport från Ratio som vi presenterar i dag analyseras den sociala pelarens konsekvenser på kort och lång sikt. Detta borde bli den viktigaste frågan inför valet till Europaparlamentet nästa år, men också vara en del av debatten i årets valrörelse.

I det korta perspektivet innebär förslaget kanske inte så mycket, även om EU-kommissionen redan kommit med nya förslag bland annat om inrättandet av en europeisk arbetsmarknadsmyndighet som ska följa upp pelarens principer och rättigheter i medlemsstaterna.

På lite längre sikt är den sociala pelaren dock djupt problematisk. Inte för att det är fel på schyssta villkor och social trygghet, utan just för att de uppsatta principerna och rättigheterna kan leda till att makten över Sveriges och andra länders arbetsmarknads- och välfärdsmodeller överförs till europeisk nivå.

Den sociala pelaren är nämligen ett mycket ambitiöst projekt. Syftet är att skapa ”en rättvis alleuropeisk arbetsmarknad” och ”en alleuropeisk välfärd”.

Enligt förslaget ska alla inom EU bland annat ha har rätt till livslångt lärande. Alla unga människor ska ha rätt till fortbildning, lärlingsplats, praktik och alla arbetstagare ska ha rätt till en rättvis lön som tillåter en skälig levnadsstandard.

Vidare ska minimilönen ligga på en nivå, så att arbetstagaren med familj kan tillgodose sina behov och alla som saknar tillräckliga resurser ska ha rätt till tillräckliga minimiinkomstförmåner som säkerställer ett värdigt liv i livets alla skeden. Alla har rätt att få hälso- och sjukvård av god kvalitet, i rätt tid och till rimlig kostnad. Alla ska ha rätt till långvarig vård och omsorg av god kvalitet och till rimlig kostnad, särskilt hemvård och närvård. Enligt pelaren ska det finnas subventionerade bostäder och bostadsbidrag för dem som behöver det. Och så vidare. Dessa skrivningarna är närmast ordagrant tagna från EU-kommissionens svenska hemsida.

Problemet är att när rättigheter av detta slag ska garanteras alla inom EU är det just centralisering som subsidiaritetsprincipen innebär. Forskningen är tydlig på denna punkt. Lägsta möjliga nivå, blir högsta nivån. Tvärtemot vad Sveriges riksdag tycks tro. Det räcker att visa att alla medlemsstater inte klarar att nå målen själva och att det därför är mer effektivt att de genomförs på EU-nivå.

Men det är inte nog med det: EU-rätten kommer att ha företräde framför medlemsstaternas nationella lagstiftning på dessa områden när lagstiftning väl tagits fram. Vidare har EU-domstolen en historiskt bevisad förmåga att själv utveckla en praxis där nya rättigheter stadgas, alldeles oavsett medlemsstaternas vilja, när målet är att öka den europeiska integrationen.

Underförstått innebär detta en radikal maktöverföring till central EU-nivå på områden där medlemsstaterna hittills har haft huvudansvaret, alldeles oavsett av att EU-kommissionen hävdar att de 20 principerna och rättigheterna inte ska vara rättsligt bindande och subsidiaritetsprincipen ska gälla.
Den sociala pelaren är därför, precis som riksdagen insett, inte förenlig med den svenska arbetsmarknadsmodellen, där parterna själva har ansvaret för att genom kollektivavtal sköta lönebildning och reglering av villkoren på arbetsmarknaden. Det är dessutom en modell som i de flesta avseenden fungerar väsentligt bättre än motsvarande system i Syd- och Kontinentaleuropa. Där har staten en väsentligt större roll på

arbetsmarknaden. Det begrepp som brukar användas är tripartism: i stället för två parter som i Skandinavien utgör staten en tredje part. Precis som i den sociala pelaren.

Konsekvensen är dessutom att det som hittills varit EU:s kärna och allra största fördel, nämligen den inre marknadens fria rörlighet av varor, tjänster, personer och kapital, också riskerar att inskränkas. Ska ”rättvisa löner” och ”minimilöner” garanteras ”alla” lär det inte bli mycket bevänt längre med den fria rörlighet, konkurrens och innovationsförmåga som Europa så väl behöver.

Det borde statsministern ha tänkt på. Den svenska modellen behöver utvecklas, inte avvecklas.

Nils Karlson, professor i statsvetenskap och vd för Ratio – Närings-livets forskningsinstitut "

"Bakgrund. EU:s sociala pelare
Under det informella toppmötet i Göteborg i november i fjol proklamerade statsminister Stefan Löfven och EU-kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker EU:s sociala pelare med 20 principer med en rad olika sociala mål.

De olika rättigheterna är indelade i tre kategorier:

1. Lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden
Utbildning och livslångt lärande
Jämställdhet mellan könen
Rätt till lika behandling och lika möjligheter oavsett exempelvis kön, religion eller ursprung
Rätt till lämpligt stöd för att få anställning

2. Rättvisa arbetsvillkor
En trygg och anpassningsbar anställning
Lönesättning som garanterar en skälig levnadsstandard
Information om anställningsvillkor och uppsägningsskydd
Dialog mellan arbetsmarknadens parter och inflytande för arbetstagarna
Balans mellan arbete och privatliv
Hälsosam, säker och välanpassad arbetsmiljö

3. Social trygghet och social integration
Barnomsorg och stöd för barn
Social trygghet
Arbetslöshetsförmåner
Minimiinkomst
Skälig ålderspension
Sjukvård av god kvalitet
Inkludering av personer med funktionsnedsättning
Långvarig vård och omsorg
Tillgång till väsentliga tjänster som vatten, sanitet och energi
Källa: Ratio "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Ewa Stenberg: Partierna pluggar en ny politisk geografiläxa

En politisk geografiläxa hamrades in i svenska partier efter Brexit och valet av Donald Trump: Sluta att försumma de delar av landet där jobb gått förlorade och befolkningen minskat! Nu anstränger de sig. Men vallöften om utlokaliseringar, bredband och service-center räcker inte långt när klyftorna växer allt snabbare.

De som betalar kommunalskatt betalar högst skatt där det är sämst service, röt LO:s ordförande Karl Petter Thorwaldsson (S) när han talade i Ale på första maj. Han krävde att staten ska gripa in.
I de senaste valrörelserna har politikerna talat mycket om storstadsväljarna. Nu skådar de ut mot småstäder och landsbygd.

Klyftan mellan centrum och periferi har alltid funnits, men den har fått en starkare politisk laddning under tiotalet. Gapet kan beskrivas på många sätt, i ord eller siffror.

Statsvetaren Katarina Barrling beskriver den som en konflikt mellan *någonstans* och *varsomhelst*.

Hon utgår ifrån den brittiska författaren David Goodhart och hans indelning i två väljartyper: Somewheres och Anywheres. De senare bor ofta i storstäder eller universitetsorter, är välutbildade och tjänar bra. Deras ideal är frihet, internationalism, modernitet och förändring. Somewheres tenderar att bo i industristäder, förorter och småstäder. De har lägre utbildning och inkomster och värdesätter trygghet, traditioner, hemort och nation.

Någonstansarna har under de senaste åren känt sig allt mer vilsna i politiken. Det är bland dem högerpopulisterna hittat sina väljare. De öppnade riksdagen för Sverigedemokraterna.

Hemmahörighet är ett färgstarkt men polariserat sätt att beskriva en ny konfliktlinje i svensk politik. Många väljare är ju både och.

Siffrorna beskriver klyftan mer precist. Det skiljer nästan sex kronor i kommunalskatt mellan välmående skånska Vellinge och den krympande inlandskommunen Dorotea, kommunerna med lägst respektive högst skattesats i landet. Trots det har Dorotea svårt att klara sina åtaganden.

Skillnaderna väntas växa. Andelen äldre i befolkningen är på väg att bli den högsta på 50 år. Kommuner i periferin har en större andel äldre sedan många av de unga har flyttat. Det ökar kravet på service och omsorg mest i redan fattiga kommuner.

Och det är inte i Dorotea eller Hofors som tillväxten väntas ske. Enligt Långtidsutredningen väntas 90 procent av jobbtillväxten ske i de tre storstadsregionerna fram till 2040.

Det är en dramatisk utveckling. Men försöket som riksdagspartierna gjorde att enas om en ny landsbygdspolitik sprack. Regeringen och Vänsterpartiet lade nyss fram ett eget, mer begränsat, förslag.

De satsar på bredband, företagande, lanthandlar, myndighetsservice och utlokaliseringar. Men frågan är om det räcker.

Flera regeringar, senast den nuvarande, har misslyckats med att ändra ansvarsfördelningen mellan stat, kommuner och regioner. Den nuvarande grundlades av rikskansler Axel Oxenstierna i regeringsformen år 1634 och har stått emot hundra år av demokrati och sekler av urbanisering. Alla våra nordiska grannländer har eller håller på att organisera om sina kommuner och regioner, för att indelningen blivit omodern.

Men gamle Oxenstierna rår ingen i Sverige på.
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

”Vildar borde inte vara ett problem”

Sverigedemokraterna kommer inte ha samma problem med politiska vildar under nästa mandatperiod. Det säger partiledaren Jimmie Åkesson i samband med sitt vårtal på lördagen. – Det borde inte vara ett problem, men det kommer säkert finnas enskilda exempel.

Amfiteatern på Långholmen i Stockholm var fullsatt när Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson höll sitt årliga vårtal på lördagen. Talet kretsade kring samma områden som partiet fokuserat på i sina utspel under året: migration, brott och straff och sjukvård.

Åkesson lyfte bland annat partiets krav på att kriminella ska utvisas i större utsträckning, att Sverige i princip inte bör ha någon asylinvandring och att Socialdemokraterna och Moderaternas migrationspolitik inte är trovärdig.

DN har nyligen rapporterat om att 155 förtroendevalda i kommunfullmäktige runtom i landet har lämnat SD och sitter kvar på sina poster som så kallade politiska vildar. Jimmie Åkesson säger att detta inte är något han oroas över.

– Det ser avsevärt bättre ut för oss inför det här valet. Vi klarar, som vi ser det, en tredubbling av mandat i de allra flesta kommuner.
Men hur ska man veta att en röst på SD är en röst på SD om företrädare lämnar partiet i den utsträckningen?

– Inför förra valet hade vi inte växt klart överallt. Då blir det ett problem när det kommer in människor, antingen köksvägen, genom att man själv skriver upp sitt eget namn, eller kanske inte skulle hamnat där från första början. I dag är vi ett annat, större, parti, med avsevärt många fler kandidater och en större bredd bland dem.

Så det borde inte bli ett problem?
– Det borde inte vara ett problem, det kommer säkert finnas enskilda exempel.
Men inte i den omfattningen? – Nej det tror jag inte.

På frågan om vilka partier som ligger närmast för Sverigedemokraterna i ett eventuellt regeringssamarbete nämner Jimmie Åkesson, precis som tidigare, M och KD.

– Tittar man på hur politiken generellt ser ut så har vi utmålat Moderaterna som det parti där det känns mest rimligt att bilda något slags samarbete med, men vi vet inte nu för det händer saker hela tiden. Socialdemokraterna börjar också anpassa sig och har som valstrategi att börja utmana oss på vår planhalva. Så mycket kan hända.

Vilket parti som ligger närmast SD i migrationspolitiken säger Åkesson att han inte kan svara på.

– Det är inte så lätt att veta vad de tycker eftersom de bjuder över varandra hela tiden. Många av förslagen Stefan Löfven presenterade i går påminner om sådant vi presenterat i olika former.
– Till exempel detta att med hjälp av bistånd sätta press på länder som inte vill ta emot sina medborgare. Det presenterade jag så sent som i februari.

Jimmie Åkesson säger att det största problemet med M och S migrationspolitik är bristen på trovärdighet i frågorna. Han anser att den politiska diskussionen inför årets val till stor del formats av Sverigedemokraterna, som de andra partierna anpassat sig efter.

– Debatten inför valet handlar till stora delar om hur de andra partierna ska förhålla sig till oss, sade Jimmie Åkesson i talet.

Amanda Lindholm
amanda.lindholm@dn.se "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018 DN. DEBATT 180512

”Nya djurskyddslagen ett svek mot Astrid och djuren”

Regeringens proposition om en ny djurskyddslag är helt otillräcklig. Framstegen är få och de ”flexiblare och förenklade” reglerna är inte sällan en förskönande omskrivning av de sänkta krav som branschernas lobbyorganisationer fått igenom. Det skriver Kristina Forslund, Magnus Irestig och Karin Nyman.

Den här lilla boken vill vi tillägna Sveriges bönder, alla dem som kärleksfullt och trofast har hängt kvar vid jorden, trots allt slit, trots dålig lönsamhet och trots alla tvära kast i landets jordbrukspolitik som bönderna måst rätta sej efter, även när påbuden varit dåraktiga.” Så börjar Astrid Lindgrens och Kristina Forslunds bok ”Min ko vill ha roligt”. Det är en sammanställning av en serie debattartiklar som Astrid skrev och som kanaliserade en stark folkopinion för att Sverige skulle vara världsledande i att måna om djuren.

Kampen gav resultat. Det är nu 30 år sedan Sveriges djurskyddslag infördes. Den överlämnades under högtidliga former av statsminister Ingvar Carlsson som gåva till Astrid Lindgren på hennes 80-årsdag. Lagen stadgar att ”Djur skall hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt”. Hönor som levde instängda i trånga burar, skulle släppas ut. Burarna skulle förbjudas.

som infördes 1988 är en ramlag där detaljföreskrifterna delegeras till den myndighet som ansvarar för jordbruksfrågor och skrivs i samförstånd med näringen. Den socialdemokratiska regeringen hade emellertid en uppriktig vilja att förbättra djurens välfärd. Därför lade man till i djurskyddsförordningen, i paragraferna 10, 14 och 16, kornas rätt till bete, grisars rätt till strö i boxen och att suggor skulle hållas lösgående.

Utvecklingen därefter har tyvärr formats till ett långdraget svek mot lagens intentioner, mot den djurvänliga opinionen och mot Sveriges djur. Åtta mandatperioder senare sitter miljoner hönor fortfarande kvar i burar och flera reformer har i praktiken upphört att gälla.

En sådan är kravet på strö eller halm i grisars boxar. ”Strö” blev i praktiken en näve halm i boxen, uppäten innan skötaren hann vända ryggen till. Trots flera väl dokumenterade fall där strö saknas och där grisar tvingas sova och gödsla på samma plats vilket är grymt och onaturligt för ett så renligt djur som gris, har åtal aldrig väckts enligt paragraf 16 i djurskyddsförordningen mot djurägare som har grisar utan strö i boxen.

Inte heller syftena med krav på sommarbete uppfylls som det var tänkt i paragraf 10 i djurskyddsförordningen. Kraven på utevistelsen är låga och omfattande möjligheter för dispens från beteskravet gör dessutom att djuren i praktiken kan tillbringa hela sina liv inomhus. Den bråkdel av korna som ses beta i sommarhagen är oftast sinkor eller kvigor, men alla de som mjölkas den gröna årstiden kommer sällan ut. Tjurar och kalvar upp till sex månaders ålder omfattas inte av beteslagen.

Billigt och effektivt men som alltid är det djuren som får betala det verkliga priset för den billiga maten. Medan andra länder har förbättrat för djuren har det i Sverige varit på stället marsch. För mjölkkorna till och med en tillbakagång. Många i Sverige lever kvar i tron att vi är ett föregångsland gällande djurvälfärd, men internationella jämförelser visar att Sverige på flera områden har halkat efter. Exempelvis är uppfödning av pälsdjur i dag förbjuden i länder som Österrike,

Storbritannien, Slovenien och Kroatien. Minkar som i naturen rör sig över kilometerstora revir sitter i Sverige fortfarande instängda i små burar som inte alls tillgodoser deras naturliga behov, men trots det godkänner lagen att minkar hålls inburade.

Regeringen lade den 8 mars en proposition om en ny djurskyddslag som föreslås ersätta den nu gällande. Tyvärr är den föreslagna lagen helt otillräcklig. Framstegen är få och de ”flexiblare och förenklade” reglerna är inte sällan en förskönande omskrivning av de sänkta krav som branschernas lobbyorganisationer fått igenom.

Griskultingar ska inte garanteras lika lång diperiod, grisande suggor får fixeras och hönor och minkar ska även framöver tvingas sitta kvar i de burar som utomlands betraktas som plågsamma och därför är förbjudna. Ett så kallat ”gott djurskydd” innebär endast att djurägarna följer de föreskrifter som Jordbruksverket (som också ska verka för ett lönsamt jordbruk) utfärdat i samförstånd med branschen.

Många upprörs med rätta av missförhållanden i svensk djurindustri. Så sent som i mars publicerades smygtagna bilder och filmer från Sveriges största hönskläckeri, där döda eller sjuka och döende kycklingar och hönor får betala priset för en skoningslös vinstjakt.

Den sörgårdsidyll vi får se i den förljugna reklamen har i verkligheten ersatts med högautomatiserade system där djur kan lida och dö utan att någon upptäcker deras umbäranden innan de efter utdragen dödskamp samlas ihop och kastas i en sopcontainer. Tidigare jordbruksministern Eskil Erlandsson erkände utan omsvep att: ”I många produktionsformer är de enskilda djurens värde så lågt att det inte längre är rimligt av ekonomiska skäl att tillkalla veterinär för behandling av enstaka djur.”

Den dag svenska konsumenter blir fullt medvetna om att svenskt djurskydd inte är ett föredöme utan snarare rymmer sämre djurvälfärd än andra europeiska länder kommer svekdebatten att vara hård mot dagens politiker. Några konsumenter kommer att aktivt välja bort svenska produkter med tanke på djuren. Andra kommer att inse att storskalig djurindustri alltid sker på bekostnad av djurens välfärd, och övergå till en helt växtbaserad kost.

Vi vill därför uppmana regeringen att dra tillbaka propositionen om ny djurskyddslag med försämrad djurvälfärd och skyndsamt återkomma med en avsevärt omarbetad proposition som ger djuren en möjlighet att leva ett anständigt liv där hänsyn tagits till för arten etologiska och fysiologiska behov. Att åter föra fram Sverige som ett land där djurvälfärd finns för djuren i verkligheten och inte bara i den vackra men förljugna reklamen.

Astrid fick aldrig uppleva att Ingvar Carlssons löften till henne uppfylldes. Djuren lider fortfarande i sina trånga burar. Mjölkkon, ”världens amma” som Astrid Lindgren kallade henne, är i dag så hårt exploaterad att hon ofta slaktas innan hon bytt sina mjölktänder. ”Griseknoen” som kommer från den konventionella bulkproduktionen andas frisk luft en kort stund på väg till slakteriet. Nu är rätt tid att erkänna djur som levande, kännande varelser, och att införa lagar som ger dem rätten till värdiga liv.

Kristina Forslund, veterinär, docent i idisslarnas sjukdomar, medförfattare till ”Min ko vill ha roligt” av Astrid Lindgren
Magnus Irestig, ledamot i partistyrelsen, Djurens parti
Karin Nyman, översättare, Astrid Lindgrens dotter "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

”Det finns en risk som du aldrig kan påverka”

Mer än var tredje person i Sverige kommer att få en cancerdiagnos under sin livstid, enligt Cancerfonden. Nina Cavalli Björkman är överläkare vid Institutionen för immunologi, genetik och patologi vid Uppsala universitet. Här reder hon ut några av de vanligaste frågorna om en av våra vanligaste sjukdomar.

1 Vilka är de vanligaste frågorna från dina cancerpatienter?
– Det beror lite på sammanhanget. Man vill veta vad man själv kan göra för att må bättre eller få bättre prognos. Många människor vill också veta varför just de har drabbats av det. Bland mer svårt sjuka får jag ofta frågor om livslängd och hur länge man kan leva med sjukdomen.

2 Vilken är utmaningen när man ställs inför sådana frågor?
– Den största utmaningen är att intuitivt försöka förstå vilken typ av svar patienten önskar. Ibland är frågan ett rop på hjälp. Det patienten egentligen söker är ofta stöd och tröst, inte en tidsram. Andra vill faktiskt veta om de ska sälja sommarstugan, om de hinner åka till Mallorca en gång till.

– Vår uppgift är aldrig att ge en definitiv tidsram, men vi kan ge svepande svar för att hjälpa någon som behöver hinna med viktiga saker.

3 **Vad är det svåraste för dig personligen?**
– Man känner väldigt mycket för dem man försöker hjälpa. Det går inte att vara känslokall i det här jobbet. Man måste hitta ett arbetssätt som gör att man kan fungera ändå. Ganska många dagar går jag hem med en känsla från det jag gjort under dagen. Jag tror att jag har blivit en mer reflekterande person sedan jag började jobba med cancer.

4 Varför ville du arbeta med just cancer?
– Min plan när jag utbildade mig vara att bli kirurg, jag tyckte det passade min personlighet. Sedan fastnade jag för onkologi när jag vikarierade på onkologen. Jag kände direkt att det var en utmaning med sådana svåra sjukdomar och svåra frågor.

– Något av det allra bästa med det här jobbet är människokontakten. Jag får följa mina patienter under lång tid, från att de blir sjuka tills de blir friska eller dör. Jobbet är både filosofiskt och existentiellt.

– Inom alla specialiteter utvecklar man sin kompetens efter ett antal år inom sin specialitet. Men man är aldrig fullärd när det gäller människokontakt. Efter 20 år som läkare tycker jag fortfarande att det kan vara svårt. Och roligt att fortsätta lära sig.

5 **Vilka är utmaningarna inom cancervården i Sverige i dag?**
– Bristen på kvalificerad personal är vårt allra största problem. Den allmänna sjukvårdssituationen där vi både har för få sköterskor och för få platser, innebär att jag inte alla gånger kan erbjuda mina patienter det jag tycker att de borde få.

6 Vilka cancersorter är vanligast?
– Bland män är prostatacancer vanligast, följt av annan hudcancer än malignt melanom och tjocktarmscancer. Bland kvinnor är bröstcancer

vanligast, följt annan hudcancer än malignt melanom och tjocktarmscancer.

7 **Varför just dessa sorter?**
– Ett förenklat svar på frågan är att: vi lever ganska länge. Om vi till exempel tittar i södra Afrika så är prostatacancer, som är vår absolut vanligaste cancersjukdom i Sverige, väldigt sällsynt där därför att medellivslängden är så kort att man inte hinner få den cancersorten. En del av panoramat beror alltså på att vi lever så länge i Norden att vi hinner få diagnosen. Varför just i den delen av kroppen vet man inte, till exempel tjocktarmscancer kopplas till en del livsstilsfaktorer som är vanligare i västvärlden men man kan drabbas oavsett var man bor och hur man lever.

8 Vilka cancersorter är dödligast?
– Lungcancer, bukspottkörtelcancer och gallväggscancer är exempel på sjukdomar som har sämre prognos än andra, delvis på grund av att forskningen inte har kommit så långt för vissa av sjukdomarna.

– Bröstcancer har vi blivit otroligt mycket bättre på att behandla, likaså prostatacancer. Men inom bukspottskörtelcancer saknas de stora genombrotten. Det är svårt att forska på sjukdomar som har alltför dålig prognos eftersom man då har patienten hos sig ganska kort tid och hinner inte slussa in dem i forskningsprojekt.

9 När uppstår cancer?
– När någonting blir fel i cellernas delningsprocess. Ju fler gånger en cell ska delas och ju längre man lever, desto större risk att det blir ett fel i slutet.

10 Vilka är de största riskfaktorerna?
– Rökning är det absolut bästa exemplet på en stark riskfaktor, som inte bara orsakar lungcancer men också andra cancersorter.

Virusinfektioner, exempelvis kondylomviruset ökar risken för livmoderhalscancer hos kvinnor men också andra cancerformer som i svalget, halsen, och en sällsynt version som växer i underlivet kring analöppningen. Det vaccinerar vi ju mot nu så jag hoppas att jag inte kommer att se så många sådana patienter i framtiden. Solljus är en stark riskfaktor för melanom, den mest allvarliga hudcancern.

– Ett exempel på en svagare riskfaktor är vår kost. Man ska inte äta för mycket rött kött, inte dricka för mycket alkohol och undvika att bli överviktig. Vi ser att människor med alkoholberoende har lättare att få cancer i matstrupen. Vi vet också att personer med hög

alkoholkonsumtion har större risk att få cancer i andra organ.

Stillasittande är också en riskfaktor. Det kommer många forskningsstudier som visar att man med träning och motion inte bara kan minska risken för att få cancer utan även påverka sin prognos genom att träna.
– Det finns mig veterligen ingen vetenskap som har kunnat påvisa att stress är en riskfaktor. Däremot så är det en riskfaktor för illabefinnande rent allmänt.

11 Hur mycket kan vi faktiskt påverka cancerrisken? Är det rimligt att tänka att vi har det i egna händer?
– Nej det är inte rimligt och det är viktigt för vore det så skulle man skuldbelägga sig om man fick cancer. Cancer kan man få av ren otur eller av arv, det vill säga att du har en ökad risk eftersom något i din arvsmassa ger dig den risken. Du kan leva så hälsosamt som du kan

med målsättningen att du inte får någon överrisk, men det finns en risk som du aldrig någonsin kan påverka eller ta bort.

12 Hur stor roll spelar genetiken eller arvet?
– Det är olika för olika cancersjukdomar. Man brukar säga att mellan 5–15 procent kan ha en ärftlig komponent i sin cancer. I vissa fall har vi definierat gener där man efter blodprov kan se om du har den genen och att du har en ökad risk. Annars kan du rita ett släktträd och se att mamma kanske hade det här och mormor eller moster hade det här, och via det räkna ut att risken finns, på ett sätt man inte kan se i ett blodprov. Men de allra flesta människor får cancer av en slump.

13 Vilket är det mest spännande området inom cancerforskning just nu?
– Jag tycker att det vore konstfel att inte säga immunterapi. Det är en helt ny typ av cancerbehandling som går ut på att man aktiverar kroppens eget immunförsvar så att det på egen hand dödar cancercellerna. Glädjande är att behandlingen verkar fungera bäst på flera av de sjukdomar som vi tidigare inte har någon bra behandling för. Det är jättespännande.

– Inte alla patienter är hjälpta av immunterapi men några är väldigt väl hjälpta och några verkar inte ha någon sjukdomsaktivitet flera år efter behandlingen vilket kanske, kanske innebär att de är botade. Det kommer vi veta när vi har längre facit men det är något vi inte kunde drömma om för tio år sedan.

14 Hur viktigt är det att få en diagnos tidigt?
– Avgörande, för de allra flesta cancersjukdomar. Har cancern hunnit sprida sig har man sämre chans till bot. Då har man en kronisk situation vilket innebär att du får leva med sjukdomen. Men hittar man en tumör tidigt har man ofta god chans att få bort sjukdomen för alltid.

15 Vilka är de vanligaste biverkningarna av cancerbehandling?
– Det mina patienter frågar mig mest om är illamående och att tappa håret. Illamående tycker jag att vi har kontrollerat ganska väl i dag med de mediciner vi har. Det är inte alls som det var på 80-talet och 90-talet när folk låg och kräktes av cellgifter och strålbehandlingen.

– Håravfallet finns fortfarande. Det finns så kallade ismössor som ungefär ser ut som en badmössa som kyler ner skalpen så att inte cellgiftet kan ta sig dit. Är man otroligt mån om att inte tappa sitt hår så försöker vi ge människor ismössor. Men de flesta klagar inte över det utan tycker att det får kosta vad det vill att göra den här behandlingen.

16 Vad uttrycker människor mest oro för under behandlingen?
– Folk är förstås rädda för illamående, rädda för att tappa håret och rädda för att det ska göra ont. Men också för att tappa integritet och ligga här i en patientskjorta som det står landstinget på. Men jag tycker i allmänhet att folk biter ihop och tar biverkningar kanske mer än de borde.

– Jag har alltid tyckt att mina patienter är så tappra och klagar så väldigt lite. När jag ber dem träffa läkarkandidater säger de aldrig nej. Och jag tror att de känner att de här sjukdomarna är så hotfulla mot ens existens så att man ställer upp på det mesta, biverkningar till exempel, för att få hjälp. Det är något väldigt vemodigt i det; att man utlämnar sig på det sättet.

17 Vad är det som avgör om det blir kirurgisk ingrepp, cellgiftsbehandling eller strålbehandling?
– Om möjligt så inleder man oftast behandlingen med att operera bort cancern, och kirurgi är också den metod som botar flest patienter. Därefter kan man ibland ge cellgifter och/eller strålbehandling för att ytterligare minska risken att sjukdomen kommer tillbaka.

– Cellgifter ger man rätt in i blodet så att de snurrar med det runt hela kroppen. Det är en bra behandling om man har cancer på flera olika ställen. Med strålning riktar man strålarna mot ett speciellt ställe. Om du har en tumör på bara en plats kan det vara den absolut bästa metoden och då skonar du resten av kroppen under behandlingen.

18 Enligt en studie från Cancerfonden finns det stora klyftor inom cancervården. Lågutbildade får betydligt sämre vård och dör i större utsträckning än högutbildade. Vad tänker du om detta?
– Jag är väldigt förvånad över hur Cancerfonden har gjort den tolkningen. Detta är mitt personliga forskningsområde och man kan säga att det är väl känt över hela världen att det går sämre för cancerpatienter med låg socioekonomisk status än för dem med hög. Även i Sverige, om du delar människor efter utbildningsnivå – så ser man skillnader. Problemet är att det är nästan omöjligt att kunna säkerställa att vi har diskriminerat på något sätt eller att de människorna har fått sämre behandling, eftersom människor med låg utbildningsnivå röker mer och som grupp är mer drabbade av andra sjukdomar än cancer också. Det i sig kan påverka att man inte kan ge cancerbehandling. Det finns alltid många förklaringar och att kategoriskt säga att ökad dödlighet i denna grupp beror på att de får sämre behandling tycker jag är oerhört förvånande.

– Vi onkologer värjer oss mot att vi på något sätt skulle diskriminera. Min uppfattning är att det är många faktorer som spelar in och att vi anstränger oss att skräddarsy en lösning för varje enskild patient så att det ska fungera för individen. Men så länge jag har jobbat med det här har jag aldrig upplevt att en patient får sämre behandling bara därför att han eller hon bara har gått grundskolan, så gör man inte.

– Sedan är det ju så att lågutbildade, så som vi mäter socioekonomisk status i Skandinavien, har svårare att navigera vårt sjukvårdssystem. De far illa för att de inte vet vem de ska ringa och hur de ska ta sig fram i vårt system. Det är en viktig sak att åtgärda. Vi måste ha en sjukvård som är tillgänglig för alla.

19 Till sist, du säger att du gillar att jobbet är filosofiskt i vissa aspekter. Men är inte vetenskap och filosofi svårt att få ihop?
– Cancersjukvård är både och. Vad gäller behandlingar så ska vi ge evidensbaserad vård. Det måste finnas stöd i forskning för vad vi rekommenderar för våra patienter. Men en otroligt stor del av min vardag handlar om att prata med människor om livet. Vad de tycker är roligt, vad som är viktigt, vad man ska hinna med eller hur man ska hantera när man vaknar och har ont. Och det är ju inte evidensbaserad sjukvård utan ett slags medmänsklighet.

– Man sitter i så många sådana samtal att det också blir naturligt att reflektera över sitt eget liv och sin egen existens.

Jonas Desai
jonas.desai@dn.se"

"Fakta. Nina Cavalli Björkman
Ålder: 47 år. Bor: Villa i Uppsala. Yrke: Onkolog, specialist i cancersjukdomar Familj: Man (som också är cancerläkare), två barn, och två sköldpaddor.
Bäst med jobbet: Definitivt människokontakten. Sämst med jobbet: Den allmänna sjukvårdssituationen, med för få sköterskor och för få platser för patienter.

Så vårdar jag min egen hälsa: Röker inte, simmar tre gånger i veckan och jag försöker njuta av livet! "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018 DN. DEBATT 180507

”Samla mer data om vård för att göra den bättre och mer jämlik”

" Genom att samla in och använda vårddata i realtid kan man minska antalet vårdskador och öka kvaliteten och jämlikheten i vården. Sverige har unika möjligheter att samla in data, men den stora potentialen tas inte till vara, bland annat på grund av system som inte kan kommunicera. Det skriver 32 företrädare inom vård, forskning och företag.

Det pågår en intensiv debatt om vad som bör göras för att möta brister och utmaningar i vården. Området rankas allra högst av väljarna inför höstens val. Hela 44 procent anser att sjukvården är viktig i DN/Ipsos senaste mätning. En avgörande fråga handlar om vårddata, enligt en ny rapport från de 33 organisationerna inom ”Agenda för hälsa och välstånd”.

Varje år drabbas 110 000 patienter av vårdskador på svenska sjukhus, enligt Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Det motsvarar åtta procent av de granskade vårdtillfällena. Vårdtiden för patienter som får en vårdskada är nästan dubbelt så lång som för övriga. Kostnaden för den extra vårdtiden är närmare 9 miljarder kronor årligen, eller drygt 13 procent av den totala kostnaden för sjukhusvård.

Genom att samla in, använda och dela vårddata i realtid kan man minska antalet vårdskador väsentligt, dels genom att undvika misstag och dels genom att identifiera och byta ut ineffektiva behandlingsmetoder.

Med synkroniserade system för vårddata kan vi dessutom öka vårdkvaliteten, uppnå en mer jämlik vård, minska den administrativa bördan i vården samt öka integritetsskyddet, patientsäkerheten och patientdelaktigheten.

Många länder satsar nu på att synkronisera vårddata.

Samtidigt pågår en snabb kunskapsutveckling inom biomedicinsk forskning, som kan möjliggöra skräddarsydda behandlingar. Sverige bör ligga i framkant i båda processerna samt i integrationen av dessa. Sverige har unika möjligheter att förbättra vården genom vårddata. Tack vare registret Swedeheart har vi redan i dag en mycket god hjärtsjukvård. Dödligheten i hjärtinfarkt 30 dagar efter insjuknande var nästan 30 procent lägre i Sverige än i England, enligt en forskningsstudie.

Men den stora potentialen med samlade vårddata tas inte till vara. Det beror bland annat på att vi har ett antal olika system för vårdinformation som inte kan kommunicera med varandra. Det finns brister vad gäller nationella standarder för uppbyggnaden av vårddata och det saknas gemensamma verktyg och metoder för att hantera data.

Dessutom registreras inte vårddata i önskad omfattning och dokumentation mellan olika delar av vården skiljer sig åt, vilket försvårar överföringen av information till nästa steg i vårdkedjan.

Patienter, vårdgivare, forskare och företag måste få bättre möjlighet att bidra till insamling, användning och delning av data, och det måste ske på ett etiskt, säkert och strukturerat sätt.

Datainsamling väcker berättigad oro, en oro som sannolikt förstärkts efter skandalerna kring Facebook/Cambridge Analytica och Transportstyrelsen. Men när det gäller vårddata har andelen som är villig att anonymt dela med sig av sin data till och med ökat något.

I en ny Sifo-undersökning, beställd av Forska!Sverige, säger 95 procent av befolkningen ja till att dela sina hälsodata, för ett eller flera av dessa syften: Främja medicinsk forskning (87 procent), förbättra patientvård (71 procent), stödja myndigheters arbete att till exempel utveckla folkhälsa och smittskydd (61 procent) samt öka sin egen delaktighet och på sikt få mer kunskap om den egna hälsan (57 procent).

På nationell nivå pågår ett antal initiativ inom ramen för E-hälsovision 2025, ett samarbete mellan regeringen och SKL. Ett antal landsting arbetar också hårt med frågan om vårddata. Generellt är det dock en stor brist på standardisering av vårdinformation.

I syfte att snabba på processen har de 33 organisationerna i ”Agenda för hälsa och välstånd” gemensamt identifierat flaskhalsar och arbetat fram ett stort antal konkreta åtgärdsförslag riktade till regeringen, myndigheter och landsting.

Förslagen ingår i en rapport som presenteras i dag. Några av problemen samt ett urval av våra förslag på lösningar:

1 Resurserna för forskning och utveckling är otillräckliga. Ska vi uppnå synkroniserade vårddata i hela landet krävs ett starkt utvecklingsarbete inom vården. Därför är det problematiskt att endast sju av Sveriges 21 landsting investerade över två procent i forskning och utveckling (FoU) av respektive landstings totala sjuk- och hälsovårdsbudget år 2016. Flertalet landsting ligger på mellan 0 och 0,75 procent.

Vi föreslår att regeringen stärker investeringarna i medicinsk FoU och dess tillämpning, vilket inkluderar nationellt stöd för utveckling av vårddata.

Vi föreslår att landstingen ser över och ökar den andel av budgeten som används till forskning och utveckling i vården. Landstingen bör också skapa incitament för både offentliga och privata vårdgivare att ge större utrymme för forskning och utveckling.

2 Det saknas en sammanhållen strategi för vårdinformation. Vi har ett antal system för vårdinformation som inte kan kommunicera med varandra, vilket är ett stort hinder.

Vi föreslår att regeringen tar beslut om en nationell förvaltningsorganisation för gemensamma, nationella specifikationer. Regeringen bör också säkerställa att alla vårdutförare får krav på, och ersättning för, att samla in, använda och dela vårddata enligt nationella kravspecifikationer.

Vi föreslår att landstingen säkerställer att journalsystemen och andra dataregister är förenliga med den nationella standard som är på väg att etableras.

3 Det råder osäkerhet kring juridik och policy. Integritetsskyddet är helt avgörande när det gäller vårddata. Den 25 maj 2018 träder en ny dataskyddsförordning i kraft, baserad på EU-direktivet General Data Protection Regulation (GDPR). GDPR ger oss verktyg för att vara redo för digitalisering och den skyddar individers integritet. Samtidigt

är juridiken runt vårddata komplex och svår att överblicka. Det kan leda till att vårdpersonal gör fel, med juridiska konsekvenser som följd. Det kan också leda till att personalen inte vågar samla in vårddata, vilket drabbar patienterna.

Vi föreslår att Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) arbetar fram en gemensam uppförandekod för hur GDPR kan efterlevas.

Vi föreslår att landstingen säkerställer att en dataskyddsorganisation etableras. Det måste bli tydligt för vårdpersonalen vem som ansvarar för tolkning och implementering av lagstiftning. Personalen bör utbildas i vilka vårddata som får och ska sparas, vem som är ansvarig samt hur data ska hanteras.

Såväl regeringen som den politiska oppositionen vill satsa mer på digitalisering inom hälsosektorn. Det är därför av yttersta vikt att politikerna är beredda att genomföra de förändringar som krävs för att vården ska kunna uppfylla medborgarnas förväntningar, inte bara i dag, utan även i framtiden. Sverige kan inte hålla sig i fronten, varken inom forskning, företagande eller vård, om vi inte kan använda oss av samlade vårddata.

Marie Aabö, vd Medtronic; Jonas Bonnedahl, forskningschef landstinget Kalmar län; Anders Blanck, vd LIF, de forskande läkemedelsföretagen; Ulf Brändström, generalsekreterare Astma– och allergiförbundet; Ivar De La Cruz, ordförande Naturvetarna; Lena Gustafsson, ordförande ”Agenda för hälsa och välstånd”; Agneta Holmäng, dekanus Göteborgs universitet; Lotta Håkansson, ordförande Reumatikerförbundet; Katarina Johansson, grundare Nätverket mot cancer; Lars Johansson, vd Janssen; Ulrika Lindstrand, förbundsordförande Sveriges ingenjörer; Thomas Magnusson, ordförande Diabetesorganisationen i Sverige; Karin Meyer, vd Apotekarsocieteten; Katrin Moeschlin, klinisk forskningsdirektör norden MSD; Anna Nilsson Vindefjärd, generalsekreterare Forska! Sverige; Ole Petter Ottersen, rektor Karolinska institutet; Malin Parkler, vd Pfizer; Erik Renström, dekanus Lunds universitet; Katrine Riklund, prorektor Umeå universitet; Inger Ros, ordförande Riksförbundet HjärtLung; Ulrica Sehlstedt, partner Arthur D.Little; Kristina Sparreljung, generalsekreterare Hjärt-Lungfonden; Heidi Stensmyren, ordförande Sveriges Läkarförbund; Anders Sylvan, landstingsdirektör Västerbottens läns landsting; Johan Söderholm, dekanus Linköpings universitet; Eva Tiensuu Janson, dekanus, Uppsala universitet; Mats Ulfendahl, forskningsdirektör Region Östergötland; Manuel Voll, general manager, IQVIA Nordics; Britta Wallgren, vd Capio Sverige; Ann-Marie Wennberg, sjukhusdirektör Sahlgrenska universitetssjukhuset; Ola Winqvist, vice ordförande Svenska läkaresällskapets forskningsdelegation och Ulrika Årehed Kågström, generalsekreterare Cancerfonden. "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Därför är Koranen ingen okänd värld för den som läst Bibeln

Koranen är ingen lätt text, men för den som känner till kristna berättelser ekar mycket bekant. Och trots bristen på kvinnogestalter är Koranen inte nödvändigtvis en mindre kvinnovänlig skrift än Bibeln, skriver Ronny Ambjörnsson.

Den som läser Koranen för första gången känner lätt igen sig. Det är ingen främmande värld för den som någon gång läst Bibeln. De gestalter som det handlar om har läsaren mött i såväl Gamla som Nya testamentet: Abraham, Isak, Jakob, Moses, Aron, Jesus. Det är helt enkelt profeterna före Muhammed, som alla bär vittne om en enda, allenarådande Gud.

Men det är ändå ingen lätt text. Koranen utgår från den historia som det berättas om i Bibeln. Men den förutsätter att historien är känd, det finns inga längre sammanhängande berättelser i Koranen. Det som möter läsaren är uppmaningar och religiösa bud, vilka ofta upprepas i olika sammanhang. De är inte svåra att förstå. Men de har inte berättelsens tydlighet. En berättelse är ju på många sätt en form av minnesteknik, ett slags kronologisk ordning.

Ett annat förhållande som försvårar läsningen är bristen på namn. Det enda kvinnonamn som över huvud taget nämns i Koranen är Maria, Jesu moder, en gestalt från den kristna historien. Bristen avspeglar naturligtvis i det här sammanhanget det patriarkala samhällets ointresse för kvinnor; i både Gamla och Nya testamentet ingår kvinnor som självklara delar av berättelsen.
Är då Bibeln mer kvinnovänlig än Koranen? Inte nödvändigtvis, menar Gary Wills, amerikansk religionsvetare och framträdande (katolsk) intellektuell. Wills har tagit till sin uppgift att gå igenom Koranen för att se i vilka avseenden den skiljer sig från Bibeln och i vilka avseenden den sammanfaller. Genom att diskutera osäkra punkter förs man av Wills in i Koranens värld. För den som inte är förtrogen med denna är Wills bok ovärderlig. Den har resonemangets pedagogik, en argumenterande röst vars skäl och motskäl läsaren tar till sig.

Alla tre religionerna är, menar Wills, patriarkala, eftersom de vuxit fram i patriarkala samhällen. Enligt Bibeln var det först med kvinnan som synden kom in i människornas värld. Djävulen vänder sig i ormens gestalt först till Eva, som i sin tur vänder sig till Adam. Eva äter alltså först av den förbjudna frukten, sedan Adam. Koranen har emellertid en annan turordning. Djävulen vänder sig samtidigt till båda könen som alltså gemensamt syndar. Koranens kvinna är heller inte gjord av mannens revben, som i Bibeln – både man och kvinna är skapade av jord. I Koranens värld är könen i detta avseende mer jämlika. Inom islam har också kvinnan rätt att skilja sig och ta med sin hemgift ur boet. Slöjan påbjuds visserligen i de flesta muslimska länder, men har inte mycket stöd i Koranen. Den verkar ha tillkommit som en eftergift åt det samtida samhället, oberoende av religion.

Koranen tillåter månggifte, en man får ha fler fruar. Detsamma gäller dock Bibelns patriarker och reglerna på detta område hör snarare till områdets kultur än dess religioner. Religionen får på detta sätt ofta klä skott för kulturella vanor och bruk. Det gäller än i dag.

Begreppet jihad nämns i dag ofta i västliga medier och har då för det mesta betydelsen heligt krig. I Koranen står uppfattningen vanligen för strävan mot ett mål. Som till exempel i sura (kapitel) 25 där de troende uppmanas att med Koranens hjälp oförtröttligt kämpa för islam. Det är alltså en kamp där vapnen i första hand utgörs av ord. Under tidens gång har det emellertid kommit att beteckna en kamp med traditionella vapen – svärd, gevär, granater. Denna innebörd har under senare tid fått en paradoxal bekräftelse i ett västligt begrepp: korståg, det ord med vilket president Bush annonserade sin just inledda kamp mot

muslimsk terrorism, en vecka efter händelserna på Manhattan den 11 september 2001. Begreppen polariserar varandra, med hatet som resultat.

I Koranen uppfattas Muhammed som den profet som avslutar Bibelns berättelser. Han är den siste av profeterna, den som fullbordar de profetior som i Bibeln föregått honom. Han ser heller inte de människor som följer Bibeln som sina fiender. Fienden är de som dyrkar många gudar, särskilt de araber som inte anslöt sig till islam. Mot dem för han krig. Men de stora erövringar som i islams namn gjordes efter Profetens död – det vill säga hela Mellanöstern – var inte i första hand följden av troskrig. Många kristna och judar övergick helt enkelt till den nya religionen och kom då att beskyddas av den muslimska överheten. Dock inte alla; det stora flertalet behöll uppenbarligen sin religiösa tillhörighet, mot att de fick betala en särskild skatt. Bokens folk – så kallas judar och kristna i muslimska länder – skulle försvaras. Redan i Koranen talas det om beskydd: ”… om Gud inte höll tillbaka vissa människor … skulle helt visst kloster och kyrkor, synagogor och moskéer där Guds namn åkallas … ha jämnats med marken.”

Muhammed tycks ha uppfattat judar och kristna som sina bröder, med vilka man kan tvista, men som i grunden delar samma uppfattning. Vill ni, säger Koranen, ”tvista med oss om Gud, han som är vår Herre, likaväl som er Herre”. Han tänker sig dock inte att Jesus är Guds son, han kallas också i Koranen hela tiden ”Marias son”. Jesus är människa, liksom Muhammed. Och i likhet med Muhammed vill han gott.

Men alla människor är inte goda. De behöver regler, lagar. Den muslimska lagen kallas sharia, som egentligen har betydelsen den rätta vägen (till vattenhålet), men inte nödvändigtvis lag, dagens innebörd.

Koranen är ingen lagbok. En del verser innehåller föreskrifter, men dessa upptar inte så stor del av texten. Den sharialagstiftning som vuxit fram i muslimska länder utgår dock från samlade traditioner kring Profeten, yttranden som tillskrivs honom, samt de olika lagskolornas tolkningar. Sharia är alltså som helhet en religiös lag, vilket gör den svår att ändra. Den härrör ju ytterst från Gud. I den finns gamla primitiva lagar som utmönstrades redan under upplysningstiden i Europa, där man också hela tiden skiljt på världslig och kyrklig lag. Islam brukar översättas med lydnad eller underkastelse. En annan översättning är överlämnande, människan överlämnar sig åt Gud. Islam åtföljs ofta av ett annat ord, salam, som betyder frid eller fred.

Freden är en förutsättning för den sociala inlevelse som uppfattas som en kärna i religionen. Att ge allmosor är att överskrida den egoism som också kännetecknar människan. Allmosor knyter band mellan människorna, mellan givaren och tagaren, den fattige och den rike.

Islam är en religion för handelsmän och sjöfarare, risktagare. Allt kan i en sådan värld omkastas, den rike bli fattig, den fattige rik. Det som består är de egenskaper som tillskrivs Gud, barmhärtighet och nåd, förmedlade genom ord som dånar ur böneutroparnas högtalare fem gånger om dagen och håller världen samman.

Ronny Ambjörnsson "
"Ronny Ambjörnsson är idéhistoriker och författare, bland annat till boken ”Den hemliga trädgården, om trädgårdar i litteratur och verklighet” (Bonniers, 2015). "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Böneutrop välkomnas i Växjö

Stiftelsen Växjö muslimer får tillstånd för högtalarutsända böneutrop från en moské i stadsdelen Araby på fredagar. Stiftelsen vill att fler moskéer tar efter deras initiativ.

Enligt polismyndigheten, som beviljat tillståndet, får utropet inte ljuda starkare än 110 decibel ”utomhus i förskolornas utemiljö” och 45 decibel ”inomhus i bostäder och skolverksamheter”. 110 decibel, motsvarar ungefär ljudet av en tryckluftsborr, 45 decibel är ungefär samma ljudnivå som i ett kontorslandskap.

Stiftelsen Växjö muslimer är nöjd. Enligt stiftelsens presstalesperson Avdi Islami besöker ungefär tusen muslimer på ett eller annat sätt moskén varje år.

– Nu när beslutet är taget så är väldigt många muslimer glada, säger han.

Utropet kommer att vara förinspelat och högtalarna kommer att riktas enligt kriterierna i tillståndsbeslutet, berättar Avdi Islami. Samtidigt menar han att det är viktigt att människor accepterar olika religiösa budskap i vardagen.

Tillståndet gäller från och med nu och ett år framåt.

TT "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"Metoorörelsen måste bli ett världsomspännande uppror

Ett vidrigt brott i Indien har väckt starka reaktioner och fäst ljuset vid ett globalt problem. Kvinnors och flickors rättigheter berör alla.

Hon var åtta år, en liten tjej med tjockt brunt hår, stora bruna ögon, klädd i en lila klänning. Hon älskade att springa omkring på ängarna i norra Indien och sköta om hästarna.

Sedan ropade en man att hon skulle komma in i den närbelägna skogen. Han grep henne om halsen och tvingade i henne sömnmedel, enligt polisrapporten. Mannen släpade flickan, Asifa Bano, till ett hindutempel där han och andra män våldtog henne upprepade gånger under tre dagar innan de mördade henne. Asifas kropp lämnades kvar i skogen.

Mord och våldtäkt inträffar i alla samhällen, men denna flickas kropp var ett slagfält. Hinduiska extremister försökte terrorisera och driva bort den muslimska gruppering som Asifa tillhörde. Mordet utlöste en enorm debatt i Indien. Några hinduiska advokater och hemmafruar protesterade mot att de mordmisstänkta skulle åtalas och premiärminister Narendra Modi var skamligt länge alltför tyst. Berömvärt nog mobiliserade många indier i medelklassen, inklusive hinduer, och krävde rättvisa åt Asifa.

Det finns något att lära av denna skräckhistoria och miljoner snarlika sådana. Metoorörelsen har haft ett häpnadsväckande genomslag och

undergrävt den straffrihet som gjorde det möjligt för mäktiga män att komma undan med sexuella övergrepp. Men nu behövs en världsomspännande ansträngning, bland såväl rika som fattiga länder, för att göra Metoos principer verkligt universella.

Här några små inblickar som visar omfattningen av det sexuella våldet som en av vår tids största utmaningar inom området mänskliga rättigheter:

En studie av 10 000 män i sex länder i Asien och Stillahavsområdet visade att nästan en fjärdedel av dem erkände att de hade våldtagit en kvinna. En separat studie 2011 visade att 37 procent av männen i delar av Sydafrika sa att de våldtagit en kvinna.

Över 125 miljoner kvinnor och flickor i Afrika och Asien har genomlidit könsstympning. I Somalia och en del andra länder skärs nästan alla delar av genitalierna bort och vaginalöppningen sys ihop med törne och förblir nästan helt stängd tills flickan gifter sig.

Var tredje sekund blir en flicka under 18 år bortgift någonstans i världen, enligt Unicef. Vare sig det sker i Bangladesh eller i Texas är dessa giftermål ibland framtvingade och dessa flickor riskerar därmed i särskilt hög grad att bli våldtagna och misshandlade.

Så låt oss betrakta Metoo som en global rörelse för mänskliga rättigheter.

Vi har en benägenhet att se mänskliga rättigheter som något som rör tortyr av politiska dissidenter, men könsbaserat våld är betydligt vanligare och ibland också institutionaliserat och format av lagtexter och regeringsbeslut. Sålunda förefaller regeringen i Burma förra året ha understött en policy där massvåldtäkter ingått i en strategi för att terrorisera rohingyabefolkningen och driva bort den. De kvinnor som berättar öppet om detta är sannerligen hjältemodiga.

Men vi borde alla höja våra röster, oavsett kön eller geografi. Dessa överfall och skamligheter påvekar inte bara kvinnorna därför att dessa våldsmönster håller talanger nere och bromsar hela samhällens utveckling. När miljontals kvinnor och flickor misshandlas förminskar det oss alla.

Medborgarrättsrörelsen var inte bara något som angick svarta människor, gayrättigheter påverkar inte bara homosexuella och det utbredda våldet mot kvinnor är ett brott mot mänskliga rättigheter som utgör en moralisk och pragmatisk utmaning mot oss alla, män som kvinnor. I sin extrema form är detta bara ett annat slags terrorism.

Ett lämpligt steg vore att västländerna i högre grad började använda biståndsmedel för att få slut på straffriheten. Vi kan utbilda polis och domstolar utomlands att behandla sexuellt våld med större allvar och sjukhus och vårdcentraler att behandla offer mer professionellt och inkännande. Avgörande är att vi också stöder kvinnogrupper i andra länder i deras arbete med att föra upp dessa frågor på den nationella dagordningen, för dessa problem finns kvar så länge man blundar för dem.

Slutligen finns det inget bättre sätt att stärka kvinnor och förändra samhällets dynamik än att utbilda flickor. Extremistgrupper spränger flickskolor av samma skäl som vi bör stötta flickors utbildning: I det långa loppet kan utbildade kvinnor förändra samhällen.

Några kommer att säga att dessa attacker långt utanför våra gränser inte rör oss. Ingen som varit med mig i Nairobis slum Kibera skulle säga så. Där visade en undersökning att 43 procent av flickorna hade haft sin första sexuella erfarenhet genom tvång eller våld. Där mötte jag en fyraårig flicka som heter Ida som hade blivit så brutalt våldtagen att hon behövde opereras för inre skador. Idas föräldrar tog henne till polisstationen för att anmäla våldtäkten.

Polisernas reaktion? De krävde en muta för att gripa förövaren, men det verkade som att hans familj redan betalat en större muta. Så i min närvaro skrek poliserna åt Idas föräldrar, sa åt dem att försvinna och hotade att gripa dem.

Det där är inte en enskild flickas eller en viss familjs problem. Det är toppen av en världskris för mänskliga rättigheter.

Nicholas Kristof amerikansk författare och journalist.

Översättning: Lars Ryding "

DN. SÖNDAG 13 MAJ 2018 DN. DEBATT 180513

”Vad vinner vi på att införa en lag mot hedersbrott?”

"Många uttalar sig tvärsäkert om förslaget om lagstiftning kring hedersbrott, men frågan är i själva verket svår. Hur ska vi se på ärekränkning – som försvarar en form av hedersmoral? Eller mord inom kriminella gäng? Ska sådana mord straffas hårdare än andra? Det handlar ju också om hederskultur, skriver Torbjörn Tännsjö, professor i praktisk filosofi.

Justitieutskottet har föreslagit riksdagen att ge regeringen i uppdrag (2017/18:JuU14) att utreda och förslå lagstiftning kring hedersbrott. Det handlar dels om en särskild brottsrubricering, dels om att brott med hedersmotiv ska straffas hårdare (än motsvarande brott utförda med andra motiv).

Är detta en god idé? Många har starka uppfattningar i frågan, för eller emot. Jag förvånas över tvärsäkerheten då jag personligen finner frågan svår. Här ska jag förklara varför.

Ett centralt begrepp i den nya lagen skulle vara det om heder (eller ära). Vad man vill komma åt är särskilda kulturer och moraluppfattningar, som vilar på denna begreppsbildning. Hur ser dessa kulturer och moraluppfattningar ut?

Centralt för hedersmoralen är en tanke om att vi alla förtjänar respekt. Denna respekt bottnar i att vi bär på just heder och ära. Denna heder och ära kan utmanas. När så sker, då någon behandlar oss respektlöst, och vi inte kan försvara oss, är den adekvata reaktionen skam. Vi vill

sjunka genom jorden, kanske dö då vi berövats heder och ära. Eller, om möjligt, återupprätta vår heder och ära. Det kan bara ske på ett sätt: den som tagit vår heder och ära ifrån oss attackeras och fråntas sin heder och ära.

I många sammanhang missbrukas tanken om sociala konstruktioner. Här är den på sin plats. Föreställningarna om heder och ära, skam och upprättelse, är just sociala konstruktioner. De upprätthålls av våra ömsesidiga förväntningar. Detta är hoppingivande. Det innebär att vi kan göra oss av med dem genom att vi beter oss annorlunda och bygger upp andra förväntningar på varandra.

Notera att skam, som alltså är något socialt konstruerat, är något annat än skuld (som är en naturlig moralisk kategori). Skuld känner man lämpligen då man inser att man handlat fel. Man önskar att man hade handlat annorlunda. Man måste i så fall ha haft ett bättre alternativ att tillgå. Känner man skuld vill man bättra sig och göra bättre val i framtiden.

Skam känner man då misslyckats med att försvara sin heder och ära. Detta kan vara, och är ofta, något helt oförskyllt. Man blev kanske våldtagen. Ändå vill man sjunka genom jorden.

Vissa former av hedersmoral är inbäddade i ett socialt sammanhang. Det kan handla om familjen, klanen eller det kriminella gänget. Då blir individens förlust av heder och ära ett problem för den sociala gruppen. För att rädda heder och ära måste familjen, klanen eller gänget slå tillbaka mot den som skadat gruppens anseende. Man kräver på så vis kollektivt upprättelse av hedern. Man kräver respekt.

Andra former av hedersmoral har en mer individuell utformning. Ta till exempel frågan om ärekränkning. En individ kan känna sig kränkt av olika påhopp i medier från andra. Det fanns en tid när sådana påhopp möttes med ett krav på duell. I dag sköter rättsväsendet saken åt oss. Denna form av hedersmoral försvaras av gällande straffrätt med bestämmelser om straff för ärekränkning.

Här har vi alltså ett exempel på en särskild brottsrubricering med utgångspunkt i hederskulturen. Men här är alltså inte brottet att man lever enligt denna kultur. Tvärtom. Här skyddar lagen i stället hederskulturen genom en särskild brottsrubricering.

Det är väl inte vad justitieutskottet velat ha mer av? Ändå är det förstås en möjlighet. Man kunde tänka sig att den som dödar en släkting i ett försök att försvara släktens heder skulle straffas mildare än en vanlig mördare. Denna individ var ju när allt kom omkring utsatt för ett särskilt tryck att utföra mordet.

På liknande sätt har ”Crime passionnel” bestraffats mildare (eller inte alls) i det förflutna, då det ansetts vara en förmildrande omständighet då en man dödar sin hustru sedan han beslagit henne med otrohet. Mordet syftade i så fall till att återupprätta hans heder.

Men inte heller detta kan justitieutskottet ha varit ute efter.

Vad har de då velat uppnå? Jag förmodar att de särskilt tänkt på hederskulturer där kvinnor dödas eller straffas för ett sexuellt utspel, som ansetts skada familjens eller klanens heder. Eller då man rent av dödar en kvinna för att hon blivit våldtagen.

Hur ser man på motsvarande mord inom ett kriminellt gäng? Samma slags hederskultur gör sig gällande. Ska det också straffas hårdare? Och hur ser man för övrigt på mannen som, utan avseende på familj eller klan, dödar sin hustru för att hon varit ”otrogen”? Ska han straffas hårdare?

Allt detta måste förstås utredas och rimliga gränser dras upp, om man alls vill ha en sådan lagstiftning. Men vill man det? Vad kan det kosta att införa den? Vad kan man vinna på den?

Alla lagar som kriminaliserar nya beteenden eller, som i det här fallet, skärper påföljderna för brott som redan bestraffas, är behäftade med två slags kostnader.

De vållar ökat lidande för dem som får de längre straffen, liksom för deras närstående, särskilt om de har barn.

De vållar kostnader för skattebetalarna. Det är dyrt att ha folk i fängelse. I synnerhet kan den kostnaden framstå som hög om det handlar om människor som efter att de avtjänat sitt straff kommer att utvisas ur landet. Vart extra år i svenskt fängelse blir då till en extra börda på de svenska skattebetalarna. Vad säger motionärerna inom SD om den saken?

Någon tänker kanske att kostnaderna är ovidkommande. Det viktiga är att de personer som blivit offer för hedersrelaterat våld får upprättelse. Det får de om förövarna sätts åt extra hårt. Men tänker man så har man anammat just den hedersmoral man vill bekämpa. Så bör man därmed akta sig för att resonera, om man är för lagförslaget.

Frågan blir därmed vad man få för dessa kostnader. De som är entusiastiska för lagförslaget och som gärna vill betala med andras lidande och egna skattepengar måste vara övertygande att en sådan lag reducerar den typ av brottslighet den riktar sig mot. Är det realistiskt att tro att så blir fallet?

Om det fungerar som de önskar är förstås mycket vunnet. Om man tar i betraktande sådana brott, som utförs med dessa särskilda slags motiv, så ser man att de bottnar i kulturer och sedvänjor och föreställningar vi gärna vill slippa. Om strängare straff innebär att de kulturer det handlar om, allt ifrån den enskilde mannen som känner sig kränkt av hustruns otrohet, över gänget som känner sig hotat av att en gängmedlem visat sig svag i ett kritiskt ögonblick, till familjen/klanen som tar åt sig då en medlem visat prov på fritt sexuellt beteende, försvagas, så kunde man tycka att allt var fritt fram för straffskärpningar som dessa. Men så enkelt är det inte.

Det räcker inte att vissa vinster görs med dessa straffskärpningar, det måste vara klart att vinsterna överväger kostnaderna. Dessutom måste vi vara förvissade om att det inte finns bättre, mer humana och kostnadseffektiva sätt, att bekämpa dessa kulturer.

Min gissning är att det finns sådana bättre sätt, men det får bli ett ämne för en annan betraktelse.

Torbjörn Tännsjö, professor emeritus i praktisk filosofi vid Stockholms universitet "

DN MÅNDAG 14 MAJ 2018

" Extremt hög beläggning på landets häkten – risken för incidenter ökar

Det är hårt tryck på landets häkten just nu. Beläggningen är så hög på sina håll att de intagnas mående och rättssäkerhet kan påverkas. Dessutom ökar risken för incidenter markant. – Det är bara en tidsfråga innan det händer något, säger Per Sunneborn, fackordförande för ST inom Kriminalvården.

För att hålla det så tryggt och säkert som möjligt på landets häkten bör det alltid finnas en hel del lediga platser. Helst ska beläggningen ligga på 80–85 procent, och aldrig komma över 90-strecket, anser Kriminalvården. Men den senaste tiden har man allt oftare kommit en rejäl bit över den gränsen. Den 1 maj var beläggningen exempelvis hela 96 procent. Och det är något som får mycket allvarliga följder i ett land som Sverige, som återkommande kritiserats för långa häktningstider och omfattande restriktioner.

– Människor blir sjuka av att sitta isolerade under långa perioder. Om det då är fullt överallt har vår personal väldigt svårt att ge den omvårdnad som krävs för att en häktestid ska vara åtminstone på en nivå som kan beskrivas som acceptabel, säger Kriminalvårdens generaldirektör Nils Öberg.

De praktiska konsekvenserna blir fler transporter av de häktade, om de sitter långt ifrån den aktuella tingsrättsorten. Utredningar kan också fördröjas, om poliser konstant måste förflytta sig för att exempelvis kunna hålla förhör. Är det fullt på häktena kan man heller inte göra de reparationer som många av lokalerna är i stort behov av.

– När de häktade kommer till en huvudförhandling och ska försvara sig mot de anklagelser som åklagaren formulerar, så är de i sämre skick att göra det. Så det är en rättssäkerhetsfråga, säger Nils Öberg.

Öberg påpekar också att den häktade kan komma att ha sämre förutsättningar när hon eller han antingen släpps ut i samhället igen, alternativt går vidare till anstalt.

Orsaken till den höga beläggningen är bland annat att många häktesplatser fått stängas, dels för att lokalerna är för dåliga, dels för att personal saknas. Att polisen har fått fart på sin utredningsverksamhet påverkar också.

– På lång sikt vet vi att har vi överfullt i häkten och på anstalter så kommer det förr eller senare att undergräva säkerheten och leda till allvarliga säkerhetsproblem, säger Nils Öberg.

Fackordföranden Per Sunneborn är mycket oroad över läget. Han hävdar att det på vissa platser ibland varit så fullt att man fått sätta häktade i exempelvis arrestlokaler, som egentligen inte är anpassade för det.

– Det blir nervöst när det blir för trångt, när människor inte får sitt utrymme. Det är bara att tänka sig själv om man blir satt i en arrestlokal utan en teve. Ett dygn blir rätt så långt då, och det kanske går ut över humöret och speglar av sig i uppträdandet, säger han.

Sunneborn är rädd att situationen blir än värre framöver, när ordinarie personal går på semester.

– Det är med stor oro som vi närmar oss sommaren. Det är bara en tidsfråga innan det händer något.
En lösning på problemet är att snabbt öka antalet platser, säger Nils Öberg. Men då behövs betydligt större anslag.

– Ska vi klara en utbyggnad av Kriminalvården med ungefär 1 700 nya anstaltsplatser, och kanske 500–700 häktesplatser, då pratar vi om en kostnadsökning på någonstans runt två miljarder på 15 års sikt. Så det är stora belopp. **TT**"

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Nobelpriset inställt – krav på krisutredning

Det blir inget Nobelpris i litteratur i år. Striderna i Svenska Akademien tvingade fram det historiska beslutet. Många välkomnar beskedet men kraven på förnyelse består. Fyra avhoppade ledamöter vill att en haverikommission tillsätts. – Akademiens höga mål har fått vika för unkna machovärderingar, säger Kjell Espmark.

På fredagsmorgonen kom beskedet i frågan som kulturvärlden väntat på i två veckors tid: Det sker inget utdelande av Nobelpriset i litteratur 2018. Årets pristagare kommer i stället att utses och annonseras tillsammans med 2019 års pristagare. Senast en sådan reservation skedde var 1949, då William Faulkner mottog priset först året därpå, samtidigt med 1950 års pristagare, Bertrand Russell.

Tungt vägande skäl till beslutet anges i pressmeddelande vara ”en numerärt försvagad Akademi och ett minskat förtroende för Akademien i omvärlden.”

Sara Stridsbergs utträde förra helgen innebar att man enbart är tio aktiva ledamöter.

”Det är nödvändigt att Akademien får tid att återställa sin fulla styrka, engagera ett större antal aktiva ledamöter och återskapa förtroendet för sin verksamhet innan nästa litteraturpristagare utses”, skriver Akademien vidare i pressmeddelandet.

Man skriver även att man nyligen påbörjat ett omfattande förändringsarbete, vilket bland annat innebär att modernisera tolkningen av Akademiens stadgar, framför allt vad gäller möjligheter till frivilligt utträde.

”Därtill kommer rutinerna för hanteringen av jävsfrågor och av sekretessbelagd information att förstärkas.”

– I år har vi haft en mycket ovanlig situation med strider och en försvagad akademi. Vi måste ha respekt för pristagarna, tidigare pristagare och framtida. Vi måste vara trovärdiga som institution, säger tillförordnade ständige sekreteraren Anders Olsson till TT.

Nobelstiftelsen, som förvaltar Alfred Nobels förmögenhet och handhar själva utbetalningen av prissumman till personen Akademien utser, säger i ett pressmeddelande att man stödjer beslutet.

”Den förtroendekris som Svenska Akademien befinner sig i har påverkat Nobelpriset negativt. Deras beslut betonar allvaret i situationen och bidrar till att värna Nobelprisets anseende på lång sikt. Inget av detta berör utdelandet av Nobelpris inom övriga priskategorier 2018”, skriver man genom Carl-Henrik Heldin, ordförande i Nobelstiftelsens styrelse.

”Nobelstiftelsen förutsätter att Svenska Akademien nu lägger all sin kraft på arbetet med att återupprätta sitt förtroende som prisutdelande institution och att Akademien framöver redovisar de konkreta åtgärder som vidtas”, står det vidare.

I intervjun med TT pekar Anders Olsson på den rekonstruktion och inledande modernisering man igångsatt.

– Vi har tagit in experter utifrån när det gäller just förnyelsen av organisationen och när det gäller vårt sätt att se på vårt kommande arbete, inte minst när det gäller utträde, inval och så vidare. Vi ska skapa en ny och stark akademi, säger han till TT.

Peter Englund säger till DN att det var rätt att skjuta upp priset.
– Jag tror att det är ett klokt beslut. I övrigt har jag inga kommentarer förutom de jag redan gjort, säger han till DN.

Englund är en av de ledamöter som valt att lämna Akademiens arbete, men ännu inte har begärt formellt utträde, något som kung Carl XVI Gustaf möjliggjorde under torsdagen genom en förändring av stadgarna.

I intervjun med TT säger Anders Olsson att de enda man mottagit en formell begäran om utträde från är Klas Östergren och Sara Stridsberg. Han väntar ännu på definitiva besked från Peter Englund, Kjell Espmark, Sara Danius, Katarina Frostenson, Kerstin Ekman och Lotta Lotass – de båda sistnämnda har dock varit frånvarande från Akademiens arbete i flera år.

En av de första som under den nuvarande krisen valde att lämna arbetet var författaren Kjell Espmark. Han offentliggjorde sitt beslut den 6 april, men har väntat med att uttala sig i frågan, och hänvisat till att situationen varit ömtålig.

På fredagen ger Kjell Espmark dock sin bild av situationen som har uppstått.

– När jag och flera andra lämnade arbetet i Akademien så var det i indignation över dess moraliska förfall, inte som det påståtts i besvikelse över en eller annan förlorad omröstning. Själv talar jag om integriteten som Akademiens själva livsnerv, och när ledande röster inom församlingen satte vänskap och andra ovidkommande hänsyn före ansvaret för denna integritet, ja då kunde jag inte längre delta i arbetet, säger han till DN.

Han menar att utvecklingen den senaste månaden enbart har tydliggjort de problem som finns inom institutionen.

– Den följande diskussionen har klargjort innebörden av den röta som fått fäste inom Akademien. Dess höga mål har fått vika för vänskapskorruption, försök att mörka allvarliga överträdelser, grova brott mot gällande jävsregler, unkna machovärderingar och arrogant översitteri. Fenomen djupt ovärdiga Gustav III:s akademi, säger Kjell Espmark. Espmark berättar att han i nuläget inte tänker återvända till arbetet, men inte heller planerar att formellt begära utträde.

– Jag ser det som omöjligt att för närvarande gå tillbaka till Akademien, när arbetet är i så djupt förfall. Det går över huvud taget inte att verka för förnyelse inom en församling dominerad av de krafter som först måste bort. Men jag kvarstår som ledamot så länge jag tror mig kunna verka utifrån för den alldeles nödvändiga förnyelsen.

Kjell Espmark berättar att han, tillsammans med Sara Danius, Peter Englund och Klas Östergren, för knappt två veckor sedan skrev ett brev till Nobelstiftelsen.

– Vi anslöt oss där till kravet på en oberoende haverikommission med uppgift att utreda Akademiens djupa kris och lämna förslag på en förnyelse med avseende på såväl stadgar som personsammansättning. Det är alldeles nödvändigt att få till stånd en sådan genomlysning

utifrån. Själv tänker jag mig en kommission bestående av till exempel Inga-Britt Ahlenius, Jan Eliasson och Mats Svegfors som ledamöter. Kjell Espmark kommenterar på fredagen också Akademiens beslut att skjuta upp Nobelpriset i litteratur, något han välkomnar.

– Det är nödvändigt att det skjuts upp och beslutet vittnar om en viss självinsikt. Men med det skjuter man bara problemen framför sig. Nästa år så kan den resterande Akademien knappast ha hunnit byta skepnad. Att de då skulle ha återfått omvärldens respekt är en illusion.

Espmark hänvisar till de amerikanska och tyska kritiker – The New Yorkers James Wood som kallade Akademien ”sargad och djupt vanryktad”, och Süddeutsche Zeitungs Thomas Steinfeld som kallade ledamöterna för ”en hop pretentiösa småstadsbusar”– och säger att kritikernas dom har längre räckvidd än så.

– Man kan fråga sig hur denna rest av Akademi för övrigt ska kunna förnya sig själv om den ens skulle uppnå det antal som krävs för inval. Vilken snillrik författare vill inta en stol som en äldre kollega i berättigad avsmak har lämnat? Vilken humanistisk briljans vill träda in i ett sällskap som forskarsamhället tagit avstånd ifrån?

Nobelstiftelsens vd, Lars Heikensten, säger i en intervju med DN att han ogärna vill kommentera de olika personfrågorna inom Akademien. – Men det är uppenbart för alla som följt det här att det finns sådana. Det är också uppenbart att Akademien och de här personerna måste hitta ett sätt att hantera de här problemen. När det gäller idén att ta hjälp utifrån så är det något som vi har diskuterat med Svenska Akademien, säger Heikensten och fortsätter:

– I Nobelstiftelsen tror vi absolut att det vore klokt. Vi hjälper gärna till, men ska det fungera måste det finnas ett genuint intresse från Akademien själv. Vi kan inte trampa in utifrån, vi har ingen önskan att lägga oss i på det sättet.

Kristofer Ahlström
kristofer.ahlstrom@dn.se
Georg Cederskog
georg.cederskog@dn.se
Hugo Lindkvist
hugo.lindkvist@dn.se "

"Krig vanligaste orsaken till inställt Nobelpris
Enligt Helena Wallemo, press– och marknadsansvarig på Nobelstiftelsen, har priset reserverats eller ställts in totalt 14 gånger: Sju priser har reserverats och delats ut året därpå, två priser har reserverats och inte delats ut och fem priser har skjutits upp och inte delats ut eller ställts in.

De tillfällen då priset inte har delats ut har världskrig varit skälet sex gånger: 1914, 1918, samt 1940–1943. Det sjunde tillfället var 1935. "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Björn Wiman: Kvinnornas vittnesmål står nu för alltid i historieböckerna

Det blir inget Nobelpris i litteratur 2018. Ingen ständig sekreterare som öppnar den berömda dörren på slaget 13 den första torsdagen i oktober, inga stilfulla tal om litteraturens värde i Börshusets salar, ingen pristagare som skålar belevat under festernas fest i Blå hallen i december. Däremot en plump i prisprotokollet som för all framtid kommer att påminna om vad som hände i Sverige hösten 2017.

Svenska Akademiens beslut är historiskt – och en sensation över hela världen. För den som följt utvecklingen på nära håll var denna drastiska åtgärd dock den enda tänkbara. Ett Nobelpris i litteratur i år hade blivit en förolämpning mot vem som än fått det – och i slutändan mot själva litteraturen.

De senaste dagarna har präglats av segervissa och svavelosande uttalanden från enskilda Akademiledamöter, om att institutionens förmåga att utse en litteraturpristagare är intakt. Det kanske den var – men det var inte det som saken handlade om. Nu talar i stället den tillförordnade ständige sekreteraren Anders Olsson klokt om respekt för tidigare och framtida Nobelpristagare och om att Akademien måste vara ”trovärdig som institution”.

Det är precis den krisinsikten som saknats under den vår som resterande delar av Svenska Akademien har ägnat sig åt att systematiskt borra sig ner i djupet. Dessvärre är förtroendekrisen intakt. När som helst kan en enskild ledamot – likt Horace Engdahl efter det självvrannsakande pressmeddelandet för två veckor sedan – flyga upp som en gubbe ur lådan och ogiltigförklara det som kollektivet nyss ”enats” om. Svenska Akademiens kris är inte slut med detta. Möjligen ser man slutet på inledningen. Den avhoppade ledamoten Kjell Espmarks förgörande kritik och krav på en ”haverikommission” understryker med skärpa situationens fortsatta allvar.

Mycket talar för att det är Nobelstiftelsen som har vridit om armen på Svenska Akademien. Det är Svenska Akademien som utser pristagaren – men det är Nobelstiftelsen som delar ut priset, det är de som äger det. ”Vem skulle vilja ta emot årets Nobelpris i litteratur från en reducerad, sargad och djupt vanryktad grupp?” skrev nyligen den ansedde amerikanske litteraturkritikern James Wood i DN. Den tidigare kulturchefen på den tyska tidningen Süddeutsche Zeitung Thomas Steinfeld har kallat Svenska Akademiens ledamöter för ”en hop pretentiösa småstadsbusar” och en italiensk tidning talade i veckan om ”Il porco del Nobel” – ”Nobelgrisen”.

Det är på den nivån som Svenska Akademiens internationella anseende ligger i dag – och det insåg Nobelstiftelsen. Enligt stiftelsens egen statistik överträffade den negativa publiciteten kring Svenska Akademien redan på ett tidigt stadium den kring Macchiarini-skandalen på Karolinska institutet. Beslutet att ställa in litteraturpriset var nödvändigt för att rädda hela Nobelprisets värdighet. Priset är på lång sikt viktigare än de enskilda Akademiledamöternas personliga prestige, inte minst för bilden av Sverige utomlands.

Men det allra viktigaste i tomrummet efter 2018 års Nobelpris i litteratur handlar om något helt annat. Det handlar om att erkänna betydelsen av de anklagelser om sexuella trakasserier och övergrepp i Svenska Akademiens omedelbara närhet som DN:s Matilda Gustavsson avslöjade i DN den 21 november 2017. De 18 kvinnor som berättade i reportaget visade vilken obönhörlig kraft som sanningen bär på. Betydelsen av deras vittnesmål är nu för alltid inskriven i historieböckerna.

Björn Wiman
bjorn.wiman@dn.se "

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"Röster om krisen. ”Det enda de kan göra nu är att de återstående ledamöterna kollektivt avgår”

”Jag respekterar Svenska Akademiens beslut att skjuta upp 2018 års Nobelpris i litteratur till 2019. Det visar att Akademien nu avser att fokusera på återupprättandet av sitt anseende.”
Kung Carl XVI Gustaf uttrycker sitt stöd för beslutet

”För Akademien skulle det varit omöjligt att dela ut ett pris i år. De behöver tid av självrannsakan och den pristagare som skulle ha utsetts hade blivit ifrågasatt. Den måste göra allt för att upprätta anseendet. För annars tänker man: vem skulle annars vilja ta emot det?”
Ben Williams, publisher på Johannesburg Review of Books

”Om man verkligen ville få folk att veta om att Svenska Akademien och Nobelpriset i litteratur är besudlat så har man lyckats nu.”
David Lagercrantz, författare

”För den ryska litteraturen är det mycket bra att det inte delas ut något Nobelpris i år. Det vore lika bra att de avskaffade Nobelpriset helt och hållet för vår del. Det blir ju bara skandaler varje gång någon av våra författare utses.”
Dmitrij Bykov, rysk litteraturvetare och författare

”Att de inte delar ut priset på grund av vad som har hänt gör Nobelpriset ännu mer prestigefyllt.
Svetlana Aleksijevitj, den belarusiska Nobelpristagaren

Svetlana Aleksijevitj, som blev smutskastad i ryska medier efter att hon fick priset, säger att Svenska Akademiens val bara understryker Sveriges moraliska resning.

”I ett läge där Akademien har förlorat så mycket trovärdighet, så är det ur Akademiens egen synvinkel säkert klokt att göra ett uppehåll. - Möjligen har till och med Nobelkommittén föreslagit det.”
Ingrid Elam, kritiker och litteraturprofessor

”Jag tycker att det enda de kan göra nu är att de återstående ledamöterna kollektivt avgår. Jag kan inte se att det finns en annan möjlighet. Dels därför att svenska folket tittar med stor skepsis och nästan hånfullhet mot Svenska Akademien just nu. Den blicken finns nog även utomlands mot Akademien.”
Göran Greider, författare och ledarskribent

”Det här beslutet var det enda rätta och troligen resultatet av ett externt tryck från Nobelstiftelsen. Jag tror att stiftelsen framgent också kommer att vara mer aktiva i hur den här processen går vidare. Dagens beslut handlar inte om huruvida Nobelkommittén skulle hinna slutföra sin uppgift utan att det vore omöjligt att dela ut ett Nobelpris av respekt för både en kommande pristagare och de tidigare.”
Åsa Arping, professor i litteraturvetenskap
Åsa Arping var en av initiativtagarna till det forskarupprop mot Svenska Akademien som samlat flera hundra akademiker

”Det som har hänt i Svenska Akademien skadar. Det är absolut inte bra för anseendet och det är därför det är så viktigt att Akademien nu arbetar oförtrutet för att återupprätta förtroendet. Det tar alltid längre tid än att riva ner ett förtroende men det är deras uppgift att visa sig mogna det och förhoppningsvis återkomma och dela ut två priser nästa år i stället.”

Stefan Löfven, statsminister

”Svenska Akademien har haft stor betydelse under lång tid för det svenska kulturlivet, litteraturen och svenska språket i sak. Det är förståeligt att den senaste tidens händelser får konsekvenser i form av att Akademien beslutar att skjuta upp beslutet att utse årets Nobelpristagare i litteratur. De är en fristående institution och bär ansvaret för att återbygga förtroendet för sitt arbete.”

Alice Bah Kuhnke, kulturminister

”Man vill gärna ha en Nobelpristagare som blir ett samtalsämne, som i sig innebär att man pratar om god litteratur. Samtidigt förstår jag så klart varför beslutet tagits. Men jag vill framföra att inte ens här i Sverige har man ifrågasatt kompetensen hos ledamöterna, så det har aldrig varit en fråga om det.”

Dorotea Bromberg, vd och förlagschef på Brombergs

Detta har hänt.

2017

21/11. 18 kvinnor vittnar i ett reportage av DN:s Matilda Gustavsson om att Kulturprofilen utsatt dem för sexuella trakasserier och övergrepp.

23/11. Akademien bryter allt samarbete med mannens kulturscen. Advokatutredning inleds.

1/12. DN avslöjar att bl a Horace Engdahl och Per Wästberg föreslagit att Kulturprofilen skulle få statlig konstnärslön.

4/12. Flera personer uppger för DN att Kulturprofilen spridit uppgifter om Nobelpristagaren i litteratur.

10/12. Ständiga sekreteraren Sara Danius säger att hon blev ”föremål för ett skamligt förslag” från Kulturprofilen.

12/12. Minst åtta kvinnor har polisanmält Kulturprofilen.

2018

8/3. Kulturprofilen nekar till samtliga anklagelser, enligt hans advokat.

13/3. DN avslöjar att Kulturrådet granskar utbetalningarna till Klubben.

14/3. Delar av förundersökningen mot Kulturprofilen läggs ned, meddelar åklagarmyndigheten. Utredning fortsätter i minst ett fall.

1/4. Kristina Lugn kommenterar anklagelserna i franska TF1: ”Det är sant vad de säger om honom. Det är sant. Vad han gjorde mot unga tjejer, det är sant. Men Akademien var inte inblandad i det. Vi är inte inblandade.”

6/4. Peter Englund, Kjell Espmark och Klas Östergren lämnar arbetet. Ledamoten Anders Olsson bekräftar att det hållits en hemlig omröstning om uteslutning av Katarina Frostenson, något som splittrat ledarmöterna.

6/4. Sara Danius berättar för SvD att stadgarna ska ändras.

7/4. Advokatbyrån rekommenderar Akademien att polisanmäla Kulturprofilens verksamhet. Akademien har dock beslutat att inte anmäla.

9/4. DN avslöjar innehåll i den hemliga advokatutredningen: Kulturprofilen ska i förtid ha avslöjat namnet på sju Nobelpristagare, den första redan 1996. Dessutom anklagas mannen och Katarina Frostenson för att ha överutnyttjat Akademiens lägenhet i Paris.

10/4. Horace Engdahl skriver i Expressen att Sara Danius är ”den av alla sekreterare sedan 1786 som har lyckats sämst med sin uppgift”. Avhoppade Kjell Espmark säger till Aftonbladet att texten är ”det skändligaste” han läst.

10/4. Anders Olsson, direktör i Akademien, träffar kungen. Dagen därpå meddelar kungen att han överväger att ingripa för att komplettera stadgarna.

11/4. Nobelstiftelsen riktar hård kritik mot Akademien, och menar att Nobelprisets anseende har tagit skadai.

11/4. Anna-Karin Bylund berättar om brevet hon skickade till Akademien för 22 år sen, där hon larmade om Kulturprofilen. Dåvarande ständige sekreteraren Sture Allén svarar att ”brevets innehåll framstod inte som viktigt”.
12/4. Efter ett ödesmöte lämnar Sara Danius arbetet i Akademien med omedelbar verkan. ”Det var Akademiens vilja”, säger hon. Senare kom beskedet att även Katarina Frostenson lämnar. Sara Stridsberg uppger att det handlar om en uppgörelse: ”Katarina Frostenson lämnar arbetet i Akademien, inte sin plats, om Sara Danius lämnar som ständig - sekreterare.”
14/4. Stridsberg ifrågasätter giltigheten i beslutet som innebar att Danius lämnade sitt uppdrag.
16/4. 227 svenska forskare skriver i ett upprop i DN att de kvarvarande ledamöterna inte förmår bedriva verksamheten på ett adekvat sätt.
18/4. Kungen meddelar i ett uttalande att han ämnar ändra stadgarna, och göra det möjligt för ledamöterna att utträda:
19/4. Lotta Lotass begär utträde ur Akademien, men menar att hennes tro på Akademien som institution är ”orubbad”.
20/4. Akademien meddelar att man lämnar över advokatutredningen till rättsvårdande myndigheter.
24/4. Horace Engdahl avfärdar i en intervju i P1:s ”Nordegren & Epstein i P1” forskaruppropet mot Akademiens hantering av sin kris.
27/4. Ekobrottsmyndigheten meddelar att man har inlett en förundersökning i ett ärende med koppling till Akademien.
28/4. Sara Stridsberg meddelar att hon vill lämna sitt uppdrag som ledamot.
2/5. Ett förtydligande av Akademiens stadgar har verkställts, uppger kungen i ett uttalande. Det är nu möjligt att utträda från institutionen.
4/5. Svenska Akademien meddelar att Nobelpriset i litteratur skjuts upp.

DN LÖRDAG 5 MAJ 2018

"6 frågor om Akademien som behöver svar

I och med beslutet att skjuta upp Nobelpriset för 2018 har Svenska Akademien skaffat sig mer tid att försöka återupprätta förtroendet, både i Sverige och utomlands. Här är sex frågor som återstår.

1 Vad framkom i Akademiens advokatutredning?
Efter många konflikter och flera pressmeddelanden beslutade Akademien att lämna in den 227 sidor långa utredning som advokatfirman Hammarskiöld & Co gjort till Ekobrottsmyndigheten. När medierna begärde ut den var stora delar maskade. Finns där fler kompromettterande uppgifter?

2 Vad kommer Ekobrottsutredningen fram till?
Den 27 april meddelade ekobrottsmyndigheten att de inlett en förundersökning om ekonomisk brottslighet i ett ärende med koppling till Svenska Akademien. Vem eller vilka som utreds är ännu inte känt, men uppgifter från Akademiens advokatutredning – som undersökt kopplingarna till Kulturprofilen och Klubben – finns med som förundersökningsmaterial.

3 Hur djupa är jävsproblemen i Svenska Akademien?
Ett av Akademiens problem har varit jäv, som påpekades i advokatutredningen. SVT har tidigare rapporterat att även ledamoten Tomas Riad varit inblandad i en situation som också rest frågor om jävsreglerna. Kungen har uttryckt sin vilja att en av de arton stolarna ska reserveras för en jurist. Är det en tillräcklig åtgärd för att förhindra jäv?

4 Kände Svenska Akademien till anklagelser om sexuella trakasserier och övergrepp?
Krisen i Svenska Akademien började med Matilda Gustavssons artikel i DN den 21 november, där 18 kvinnor anklagade Kulturprofilen för sexuella trakasserier och övergrepp. Advokatbyrån har slagit fast att ledamöterna inte känt till något som kan klassas som straffbara sexuella övergrepp, men det är fortfarande oklart huruvida den kvarvarande Akademien känt till det Sara Danius i rollen som ständig sekreterare kallade ”oönskad intimitet”.

5 Vad tycker Nobelstiftelsen om kris- hanteringen?
Svenska Akademien beslutar om Nobelpriset i litteratur på uppdrag av Nobelstiftelsen, som uttryckt stark skepsis i frågan om hur krisen har hanterats. Stiftelsen har mottagit beskedet om uppskjutande av årets pris positivt, vilket skvallrar om hur svårt förtroendet har skadats. Det står stiftelsen fritt att lämna över uppdraget till en annan part om Akademien inte lyckas reparera sitt rykte.

6 Vem vill bli Akademiledamot?
Akademien behöver nu fylla på med nya aktiva ledamöter för att fungera igen. Mycket tyder dock på att det kan komma att bli svårt att hitta nya ledamöter som är beredda att sätta sig på en stol vars tidigare innehavare lämnat den i protest, och arbeta inom en institution vars rykte för tillfället framstår som solkat. "

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Björn Wiman: Vad var det Akademiledamöterna skrattade åt på bilden?

Bilden blev en klassiker över en kväll. Den togs av DN:s fotograf Alexander Mahmoud och föreställer två ledamöter i Svenska Akademien på promenad genom Gamla Stans gränder efter torsdagens traditionsenliga veckosammankomst. Den ena, Kristina Lugn, ler lyckligt åt en fråga från en av reportrarna som slagit följe med paret. Den andra, Horace Engdahl, kastar huvudet och halva kroppen bakåt i ett befriat gapflabb.
Vad skrattar de åt?

Åt det faktum att Svenska Akademien bara några minuter tidigare hade beslutat att frånta sig själv sin viktigaste och mest glansfulla uppgift, att utse en Nobelpristagare i litteratur? Eller åt att de, som Akademiledamöter, också i denna ödesdigra stund anser sig stå över det omgivande samhällets konventionella krav på rimliga reaktioner?

Ja, Svenska Akademiens agerande under de senaste veckornas kris står verkligen i skärande kontrast mot det övriga samhällets förväntningar. När 900 svenska forskare i humaniora och samhällsvetenskap krävde att Akademien skulle följa riktlinjer för rättssäkerhet och andra vedertagna principer om etik och redbarhet avfärdades de med ordet ”hjärnsläpp”. När den kulturintresserade allmänheten har velat att institutionen ska ta anklagelser om sexuella trakasserier och övergrepp på allvar och att den ska låta rättsväsendet utreda misstankar om ekonomiska oegentligheter har de mötts av insinuationer om ”kulturhat”.

De senaste veckorna har det hetat att kritiken mot Svenska Akademien skulle ha drivits av populism, bildningsfientlighet och antielitism. Det har antytts att reaktionen mot den utgår från en repressiv reflex mot kultur och beläsenhet. Ett av de besynnerligaste argumenten är att det bristande förtroendet för Akademien skulle vara ett utslag av ”den svenska avundsjukan”.

En av Svenska Akademiens mest namnkunniga kritiker uttalade sig i fredagens Dagens Nyheter. Han fäller sin dom över Akademien ”i indignation över dess moraliska förfall” och menar att ”en röta fått fäste” i den anrika institutionen: ”Dess höga mål har fått vika för vänskapskorruption, försök att mörka allvarliga överträdelser, grova brott mot gällande jävsregler, unkna machovärderingar och arrogant översitteri.” ”Vilken snillrik författare vill inta en stol som en äldre kollega i berättigad avsmak har lämnat?” frågar han sig. ”Vilken humanistisk briljans vill träda in i ett sällskap som forskarsamhället tagit avstånd ifrån?”

Besk kritik, onekligen. Vem är det som levererar den? En avundsjuk kulturhatare? En hätsk populist som drivs av ett hämningslöst mobbningsbegär? En blodtörstig medlem i ett brutalt mediedrev? Nej. Den som uttalar sig är författaren och litteraturprofessorn Kjell Espmark, som suttit 37 år i Svenska Akademien, varav 17 år som ordförande i dess Nobelkommitté, men som den 6 april i år beslutade att lämna sin stol tom i protest.

Den kritik som Kjell Espmark formulerar gör egentligen all vidare argumentation överflödig. Debatten har inte handlat om ett skadeglatt hånskratt mot finkulturen, utan om en genuin oro och en berättigad vrede från människor som vill att Svenska Akademien även i framtiden ska vara en fri och självförvaltande institution, som på ett trovärdigt sätt kan slå vakt om litteratur, humanistisk forskning, bildning, språk och yttrandefrihet – allt det som vi vill förknippa med ”snille och smak”. Det har handlat om att människor inte accepterar det som krisen i grunden gäller: Akademiens oförmåga och ovilja att ingripa mot de anklagelser om sexuella trakasserier och övergrepp som DN:s Matilda Gustavsson avslöjade i november.

Kan detta förlorade förtroende återvinnas? Och i så fall hur? Kjell Espmark aktualiserar tillsammans med de övriga avhoppade ledamöterna Sara Danius, Peter Englund och Klas Östergren idén om en oberoende ”haverikommission” med uppgift att utreda Akademiens djupa kris. ”Det är alldeles nödvändigt att få till stånd en sådan genomlysning utifrån”, säger han till DN. ”Det går över huvud taget inte att verka för förnyelse inom en församling dominerad av de krafter som först måste bort.”

I detta får han möjligen medhåll också från oväntat håll. När Kristina Lugn anlände till Börshuset på torsdagen fick hon frågan om Svenska Akademien även i år skulle kunna utse en Nobelpristagare i litteratur. ”Skulle vi inte gå i land med det så tycker jag alla ska avgå”, svarade Kristina Lugn.

Kanske var det åt den befriande sanningen i denna insikt som de skrattade, när Alexander Mahmoud några timmar senare tog sin klassiska bild.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"Lotass beslut står fast – lämnar Akademien

Den tidigare Akademiledamoten Lotta Lotass står fast vid sitt beslut att lämna Svenska Akademien, meddelar hon i ett mejl till DN. Lotass berättar också att hon uppmanats av Akademien att ompröva sitt tidigare beslut om utträde.

”Det uttalades en önskan från Akademien att jag skulle ta mitt beslut under övervägande ännu en gång, vilket jag har gjort, men nu meddelat att jag står fast vid min begäran om utträde”, skriver Lotta Lotass. Hon skickade in sin ansökan om utträde dagen efter att kung Carl XVl Gustaf meddelat att stadgarna ska tillåta utträde.
– Ärendet var öppet tills i morse då jag fick det definitiva och sorgliga beskedet från Lotta. Vi måste självfallet respektera hennes beslut, säger Svenska Akademiens tillförordnade sekreterare Anders Olsson till DN på söndagen.

Så sent som i fredags var Anders Olsson fortfarande hoppfull om ett annat besked från Lotass. I en TT-intervju meddelade han då att endast två ledamöter hittills begärt utträde ur Akademien, Sara Stridsberg och Klas Östergren. Han betonade samtidigt vikten av att snabbt välja in nya ledamöter till den i dag kraftigt försvagade institutionen och uttryckte också en förhoppning om att få tillbaka de avhoppade ledamöterna i arbete.

På TT:s fråga om Lotta Lotass formella utträde svarade Anders Olsson då att det inte var helt klart med hennes utträde.
Det var den 2 maj som kung Carl XVI Gustaf ändrade stadgarna i Svenska Akademien så att det tidigare livslånga ledamotskapet blev möjligt att avsluta på egen begäran.

Sara Meidell sara.meidell@dn.se
Maria Schottenius maria.schottenius@dn.se

DN TISDAG 8 MAJ 2018

”De har ingen rätt att bevilja mig”

"I ett pressmeddelande på måndagen meddelade Svenska Akademien att man beviljat ledamöterna Kerstin Ekman, Klas Östergren, Sara Stridsberg och Lotta Lotass utträde. Kerstin Ekman lämnade arbetet i Akademien för 29 år sedan. Hon reagerade på att man nu ”beviljat henne utträde”. — De har inte rätt att bevilja mig det som var ett faktum redan 1989, skriver hon i en kommentar till DN.

Svenska Akademiens beslut innebär att fyra nya medlemmar nu kan väljas in.

– Vi har redan tagit beslut om utträden, så nu är det invalsfrågan som står på agendan, säger den tillfällige ständige sekreteraren Anders Olsson till SvD, som var först med att rapportera om Akademiens beslut.

Enligt institutionen har ledamöternas ansökan om utträde beviljats med omedelbar verkan.

Svenska Akademien består för närvarande av tio arbetande ledamöter efter den senaste tidens kriser. Ledamoten Per Wästberg skriver i ett mejl till DN att nya inval är på gång:

”Vi avser att välja in tre nya ledamöter inom en månad. Författare, jurist eller någon annan kategori beror ju på kommande diskussioner”, skriver Per Wästberg.
Inval i Svenska Akademien har tidigare gällt på livstid, men den 2 maj kompletterade Kungen stadgarna, något som öppnade möjligheten för ledamöterna att lämna institutionen på egen begäran.

I en kommentar till DN reagerade Kerstin Ekman på pressmeddelandet:
”Svenska Akademien hade ingen som helst juridisk eller stadgeenlig rätt att neka mig utträde år 1989. De påstod att det var förbjudet därför att de var rädda för ’strömhopp’ ur akademien. Det var Erik Lönnroths uttryck. Att öppna en civilrättsprocess mot akademien skulle ha varit tidsödande och störande. Jag har under de här 29 åren haft annat att göra. Jag har skrivit böcker. Jag har varit fri.

Nu ’beviljar’ de mig plötsligt utträde. De har inte rätt att bevilja mig det som var ett faktum redan 1989. Men denna desperata lilla skara som misskött akademien försöker fortfarande tala ett slags maktspråk. Vi förbjuder. Vi beviljar. När det strömhopp ut ur akademien som Lönnroth befarade nu är i full gång är de desperata. De måste vara 12 stycken närvarande för att kunna göra inval. Hur ska det gå till? De är tio. Ska de sticka en röstsedel i handen på den som inte längre vet om det är julafton eller akademisammanträde? Ska de handklova någon av dem som ’inte längre deltar i akademiens arbete’ och sätta vederbörande i en taxi? Och om de lyckas att göra inval ska det bli väldigt roligt, ja, rent av underhållande att se vilka som tackar ja till en plats i denna misär.”

Ledamöterna Sara Danius, Peter Englund, Kjell Espmark och Katarina Frostenson är i nuläget inte aktiva i Akademiens arbete, men det finns inga uppgifter om att de formellt begärt utträde.

– Jag ser det som omöjligt att för närvarande gå tillbaka till Akademien, när arbetet är i så djupt förfall. Det går över huvud taget inte att verka för förnyelse inom en församling dominerad av de krafter som först måste bort. Men jag kvarstår som ledamot så länge jag tror mig kunna verka utifrån för den alldeles nödvändiga förnyelsen, sade Kjell Espmark till DN i fredags.

Maria Schottenius maria.schottenius@dn.se
Hugo Lindkvist hugo.lindkvist@dn.se "

DN MÅNDAG 14 MAJ 2018 DN. DEBATT 180514

”Hot eller våld drabbar var tredje myndighetsanställd”

"Var tredje myndighetsanställd Jusekmedlem har utsatts för hot eller våld de senaste åren. Det är ett hot mot rättssamhället och demokratin. Vi föreslår därför ett starkare skydd för myndighetsanställdas personuppgifter och att det blir otillåtet att uttrycka sig kränkande eller otillbörligt i kontakter med myndigheter. Det skriver företrädare för Jusek.

Jusek har sedan 2009 undersökt förekomsten av hot, våld och trakasserier som riktas mot våra medlemmar inom rättsväsendet. I årets undersökning har vi också inkluderat myndigheter utanför rättsväsendet där medarbetarna har många direktkontakter med medborgarna.

Resultatet är oroväckande. Nästan var tredje medlem har utsatts för våld, hot, trakasserier, skadegörelse, mutförsök eller annan otillbörlig påverkan de senaste två åren. Skillnaderna mellan myndigheterna som ingår i årets undersökning är stora. På Kronofogdemyndigheten och Migrationsverket svarar nästan sex av tio att de har utsatts för hot, våld eller annan otillbörlig påverkan. På Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen svarar ungefär fyra av tio att de utsatts. Inom Sveriges Domstolar, Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten varierar det mellan var fjärde och var tredje.

Undersökningen visar också att nästan var tredje medlem har övervägt att byta arbete eller uppdrag som en följd av att ha utsatts för hot eller våld. Ytterligare konsekvenser av utsattheten är att tre av tio har förändrat beteenden i privatlivet och två av tio anser att deras hälsa har påverkats. Var femte medlem känner sig otrygg i sin yrkesutövning på grund av risken för hot, våld eller trakasserier.

Den i princip helt offentliga folkbokföringens adressuppgifter gör det enkelt att kontakta myndighetsanställda i deras privata sfär. Öppenheten är i grunden något vi ska värna men den får inte bli ett verktyg för att hota eller påverka myndighetsutövningen. I dag känner många av våra medlemmar oro för att de är så lätta att spåra utanför yrkesrollen.

För Jusek är det oacceptabelt att våra medlemmar utsätts för hot, våld eller andra påtryckningar i sitt arbete, eller för den delen känner oro när de utför sina arbetsuppgifter. Vi kan inte heller acceptera att deras hälsa påverkas. Det innebär onödigt lidande med långtgående konsekvenser för den enskilde individen. Men frågan om hot och våld mot myndighetsanställda är större än de problem som drabbar våra medlemmar.

Myndigheterna inom och utom rättsväsendet utgör en hörnsten i det demokratiska samhället. Om myndighetsutövningen påverkas av att enskilda medarbetare hotas eller utsätts för våld riskerar det att få konsekvenser för förtroendet för såväl rättssamhälle som demokratiska principer. I slutändan handlar det om hur vi värnar vår demokrati. Att så många av våra medlemmar funderar på att byta arbete eller uppdrag är oroande. Kompetensförsörjningen är redan ett bekymmer inom delar av rättsväsendet och underlättas knappast av att våra medlemmar utsätts för hot och våld i sitt arbete.

Alla former av våld och hot mot myndighetsanställda måste naturligtvis bekämpas och det enda rimliga svaret är nolltolerans. Det kräver ett långsiktigt, förebyggande arbete och att incidenter hanteras systematiskt och effektivt. Här har arbetsgivaren ett stort ansvar. Tyvärr ser vi inga tecken på att situationen har förbättrats inom de myndigheter som funnits med i tidigare undersökningar.

Om vi ska kunna se en positiv utveckling på sikt krävs många olika åtgärder, bland annat ett förbättrat stöd till medarbetarna, ett förstärkt skydd för personuppgifter och ett stärkt straffrättsligt skydd mot hot och våld.

Förutom det långsiktiga arbetsgivaransvaret krävs politiskt ansvarstagande för att minska risken att våra medlemmar utsätts för hot och våld under sin yrkesutövning. Därför föreslår Jusek:

1 Bättre sekretesskydd för privata uppgifter. Enligt nuvarande regler kan personuppgifter i folkbokföringen bara spärras om det finns en konkret hotbild. Denna spärr skapar dessutom många komplikationer i den privata livsföringen för den enskilde myndighetsanställde.

Kommuner och banker kommer till exempel inte åt adressuppgifter för den som har spärr. Många myndigheter har uppgifter av en karaktär som gör att det finns en abstrakt hotbild för vissa av myndighetens anställda.

En ny form av spärr i folkbokföringen för dessa anställdas bostadsadress bör därför införas. För att spärra en bostadsadress ska det räcka med en enkel anmälan från anställningsmyndigheten till Skatteverket. Sådana adressuppgifter ska inte få lämnas ut från folkbokföringen till andra än myndigheter om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan risk för skada. Det särskilda skyddet ska dock inte hindra att exempelvis banker och försäkringsbolag får tillgång till personuppgifter.

2 Blåljussabotage bör utvidgas till samhällssabotage. Blåljusutredningen (SOU 2018:2) har föreslagit kriminalisering av angrepp som hindrar viss utryckningsverksamhet, blåljussabotage, straffskärpning för våld eller hot mot tjänsteman och en särskild straffskärpningsgrund för brottsliga angrepp mot någon i dennes yrkesutövning. Det förekommer emellertid också att brott begås med syftet att störa eller hämnas för samhällets åtgärder mot framför allt grov och organiserad brottslighet, till exempel sprängningar utanför domstolar och polisstationer.

Därför behövs skärpta regler mot brott som riktas mot rättsväsendet och andra samhällsinstitutioner och som har till syfte att störa eller hämnas för samhällets åtgärder mot brottslighet. Skärpningen skulle kunna göras genom ett nytt brott vid sidan av blåljussabotage, samhällssabotage, eller genom att det betraktas som en försvårande omständighet vid straffmätning att ett brott medvetet riktats mot samhällets rättskipande eller i övrigt myndighetsutövande funktioner.

3 Beivra kränkande eller otillbörligt beteende mot myndighetsanställda. Tonläget i kommunikationen med myndigheter och deras anställda är ibland oacceptabelt hård och förolämpande. Ibland anses det till och med att en myndighetsanställd får tåla en del obehag som en del av yrkesrollen. En fortsatt eller vidgad acceptans av detta skadar den offentliga verksamheten och dess möjligheter att rekrytera och behålla kompetenta medarbetare.

Det bör därför införas en ny reglering som gäller i kontakter med alla samhällets institutioner, motsvarande den som redan gäller om någon muntligen eller skriftligen uttalar något otillbörligt i domstol. Reglerna ska göra det straffbart att uppträda kränkande eller otillbörligt i kontakten med myndigheter.

Frågan om myndighetsanställdas utsatthet när det gäller hot och våld är större än de enskilda individer som drabbas. Vem vill ta ett uppdrag i medborgarnas tjänst om hot och våld är en del av arbetsmiljön? Som fackförbund kan vi tillsammans med arbetsgivare bidra till ett långsiktigt och tryggt arbetsmiljöarbete. På samhällsnivå måste vi genom lagstiftning och regelöversyn markera att alla former av hot och våld mot företrädare för våra demokratiska institutioner är oacceptabelt.

Sofia Larsen, ordförande Jusek
Håkan Öberg, vice ordförande Jusek "

DN FREDAG 11 MAJ 2018

"Vi måste bli smartare om vi ska kunna lösa dessa svåra problem

Under de senaste årtiondena har komplexiteten i samhället ökat i en allt snabbare takt. Även om viss internationell statistik pekar i rätt riktning, så växer de globala systemriskerna för varje dag. World Economic Forums Global Risks Report 2018 understryker allvaret och behovet av politiskt klokskap.

På deras långa lista ligger nu klimatförändring, biodiversitet, livsmedelsproduktion, nedsmutsning av luft och hav, internetsäkerhet, finansiell stabilitet och geopolitik, högst på agendan. Till dessa kan vi lägga kommande massarbetslöshet på grund av robotisering och artificiell intelligens, pandemier, starka solstormar, brist på friskvatten, energibrist och massmigration. Och tyvärr är listan på globala utmaningar mycket längre än så, vi har inte ens nämnt alla enskilda samhällsproblem i olika länder.

Beror alla dessa problem på någon mystisk mental brist hos människan? Eller är förklaringen egentligen väldigt självklar? Är det så att ett komplext samhällssystem kräver en betydligt högre generell visdom hos befolkningen än ett enkelt dito? Ungefär på samma sätt som att det kräver mer kunskap och klokskap för att sköta ett kärnkraftverk än att elda med ved, som man gjorde förr. Mänskligheten har - tillgång till mycket mer kunskap nu än tidigare, men det innebär inte att vi är speciellt mycket klokare än våra förfäder.

Jag hävdar att den generella visheten hos människor måste följa utvecklingen av komplexiteten i samhället. Annars uppstår det ett gap

mellan behov och befintlig nivå. Om man betraktar alla globala, nationella, lokala och personliga problem som existerar på vår planet, från ett utomjordiskt perspektiv, så framstår det utan tvivel som att vår civilisation och kanske vår planet kommer att slukas av detta visdomsgap, om vi inte snart uppmärksammar och åtgärdar felet. Nu kanske några invänder att det knappast går att höja visheten hos människor eftersom den i bästa fall enbart ökar med stigande ålder. Nej, det är åtminstone inte vad forskningen säger. Vishet kan tränas genom mer kunskap, dialog, reflektion, rollspel etcetera.

Vad händer när visheten ökar? Då blir vi bättre på att förutse, förstå och agera på ett sätt som är långsiktigt och fördelaktigt för alla involverade.

Bör Sverige satsa stort på detta? Ja, det anser jag. Det finns många anledningar, bland annat för att snabbare uppnå hållbarhetsmålen, agera som internationellt föredöme och kanske för att skapa Sveriges nästa exportsuccé? Men för att sätta igång denna nationella process krävs att riksdag och regering agerar.

Christer Nylander Lund "

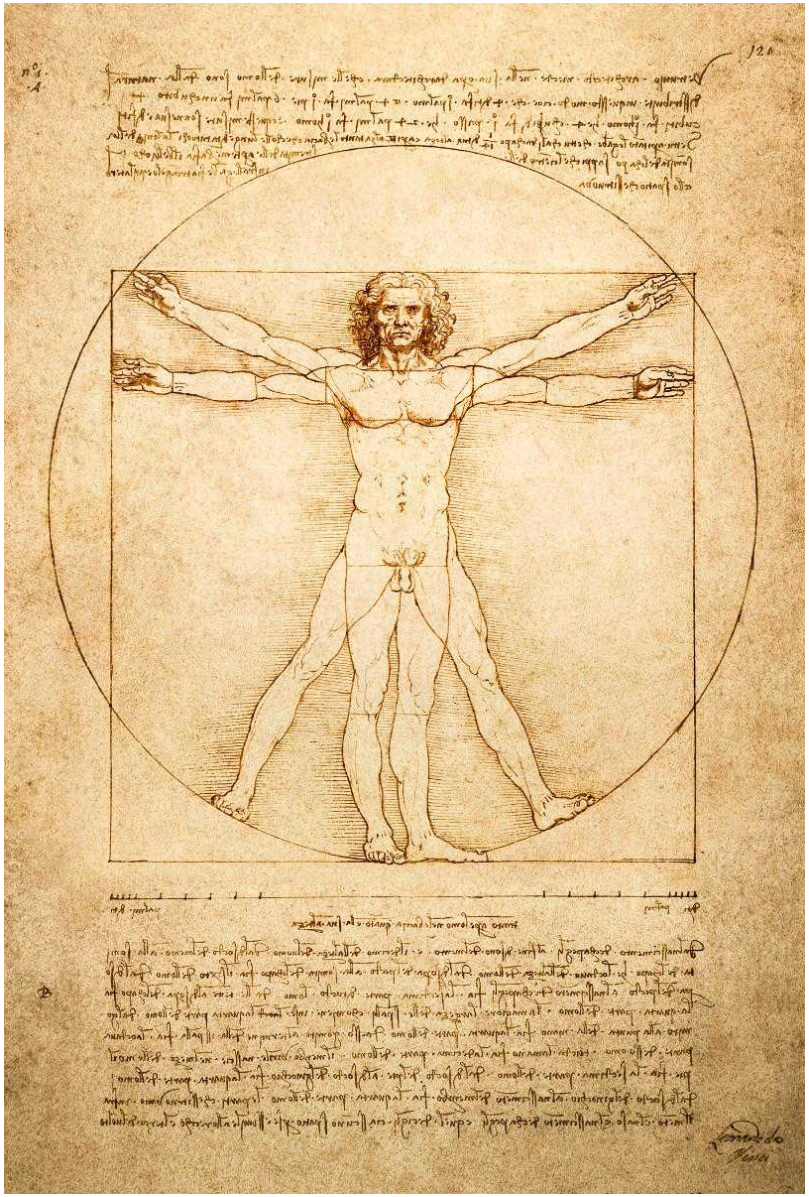

DN SÖNDAG 13 MAJ 2018

"Leonardo da Vinci

Han var universalgeniet från Toscana som skapade ”Nattvarden” och ”Mona Lisa”, världens två mest kända målningar. Men han uppfann även fallskärmen, dykardräkten och stridsvagnen. Nu visas Leonardo da Vincis uppfinningar på Kalmar slott.

”Säg mig om någonting någonsin blev gjort”, skriver Leonardo da Vinci i en av sina anteckningsböcker mot slutet av sitt liv.

Det kreativa geniet – renässansmänniskan som ägnade sig åt konst, arkitektur, musik, filosofi, naturvetenskap, matematik och avancerade tekniska uppfinningar – tvivlade ändå på sig själv, och ibland lyckades han inte slutföra sina projekt.

Som ung hade han bättre självförtroende. År 1482, när han är 30 år gammal, erbjuder han sina tjänster i ett brev till Ludovico Sforza, hertigen av Milano. ”Jag har sett och prövat tillräckligt av det som produceras av dem som betraktas som mästare i konsten att uppfinna krigsmaskiner”, skriver han, och att han vill bemöda sig om ”att förklara mig för Ers excellens och blotta mina hemligheter”.

Han kan konstruera broar som är lätta och enkla att transportera, och andra som klarar eld och därför är oförstörbara i strid, skriver han, och att kan känner till metoder för att strypa vattentillförseln till belägrade städer. Han kan förse hertigens armé med vindbryggor och andra hjälpmedel för att ta sig in i städer, sätt att förstöra murar och befästningsverk, och lätta och flyttbara maskiner som kastar brandbomber.

Han vet hur underjordiska källare och slingrande gångar kan konstrueras utan buller, och kan bygga bepansrade fordon som inte kan skadas av fiendens kanoner och därför ”tvingar de starkaste härar till reträtt”. Behöver hertigen strida till sjöss kan Leonardo förse honom med skepp som klarar kanonkulor och andra lämpliga maskiner.

Först i slutet av brevet skriver han: ”I fredstid tror jag att jag kan uträtta något på arkitekturens område lika väl som någon annan, både när det gäller att bygga offentliga och privata byggnader och att kanalisera vatten från en plats till en annan. Dessutom arbetar jag som skulptör i marmor, brons och lera och kan måla lika bra som andra med vilka jag blir jämförd.”

– Det finns alltid pengar i militär utveckling, så den springer ofta före den civila tekniken. Furstarna i Italien gjorde ju nästan ingen annat än krigade med varandra, så det var naturligt att Leonardo föreslog att han skulle konstruera sådant, säger Mimmi Mannheimer, slottschef på Kalmar slott.

Den 4 maj öppnade utställningen ”da Vinci – Inventions” på slottet, med flera av Leonardos maskiner byggda i naturlig storlek, i de material han själv skulle ha använt. Utställningen har visats i många av världens storstäder men kommer nu för första gången till Sverige.

Kalmar slott hade sin glansperiod under Gustav Vasa och hans söner, och är nu ett av Sveriges bäst bevarade renässansslott, och därför en passande miljö för Leonardos konstverk och uppfinningar.

Leonardo da Vinci föddes den 15 april 1452 i byn Anchiano utanför Vinci i Toscana. Han var son till Piero Fruosino di Antonio da Vinci, notarie i Vinci, och bondkvinnan Caterina, och eftersom han var född

utom äktenskapet fick han ingen formell utbildning. Därför blev han heller inte tvingad att lära sig skriva och teckna med höger hand, trots att han var vänsterhänt. De omfattande anteckningsböcker han lämnade efter sig, med skisser, noggranna iakttagelser av världen och fantasifulla uppfinningar, är skrivna med spegelvänd stil för att han skulle slippa lägga handen i det torkande bläcket.

Redan som barn bestämde Leonardo sig för att lära sig allt som går att lära, och hade turen att födas just i rätt tid, och på rätt plats.

– Kyrkan kunde inte längre ha monopol på sanningen och säga att de visste allting. Med renässansen kom också viljan att upptäcka och förstå. Man tog sig rätten att undersöka världen mer än man tidigare hade gjort.

I sina anteckningsböcker skriver Leonardo da Vinci om två barndomsminnen: en hök som dök ner och satte sig på hans vagga, och strök sina stjärtfjädrar över hans läppar och mun, och en mörk grotta han fann när han vandrade i bergen. Han var både nyfiken på vad som fanns i grottan, och skräckslagen över vilka otäcka monster som kunde dölja sig därinne.

Både fåglars flygkonst och monstret i grottan återkommer sedan på olika sätt i Leonardo da Vincis anteckningar och konst under hela hans liv. Han var den förste som studerade vetenskapligt och i detalj hur insekter, fladdermöss och fåglar flyger, i stället för att lita på Aristoteles förklaring: att fåglar flyter på luften på samma sätt som fartyg flyter på vatten. Leonardo upptäckte att trollsländans främre vingpar slår nedåt samtidigt som de bakre slår uppåt, och att vingarna är platta på vägen ned för att insekten ska lyfta, och vinklade på vägen upp för att minska luftmotståndet. Han beskrev hur fåglar håller huvud, ben, stjärtfjädrar och vingar när de landar; hur takten på vingslagen ser ut för olika fågelarter; insåg att den utbredda fågelvingen påverkar luften med en lika stor kraft som luften påverkar vingen – något som Isaac Newton formulerade som sin tredje rörelselag 200 år senare.

Som alltid hos Leonardo da Vinci nöjde han sig inte med att bara studera. Han drog slutsatsen att det måste gå att bygga maskiner som gör det möjligt för människan att flyga. Hans anteckningar innehåller mängder av konstruktioner av glidflygare, farkoster med vingar som rör sig som fågelvingar, insektsvingar eller fladdermusvingar, en helikopter och även en fallskärm: en pyramidformad träställning täckt av linnetyg. Några av dem finns med på utställningen i Kalmar Slott, även om ingen går att flyga med.

– Hans fallskärm fungerar tydligen så länge man glider i luften. Men när man landar får man allt trä och det tunga tyget över sig, säger Mimmi Mannheimer.

Utställningen visar flera av de uppfinningar Leonardo da Vinci skriver om i brevet till Ludovico Sforza, som en stridvagn i trä och en valvbro av stockar som är lätt sätta ihop och ta isär och därför enkel för en armé att bära med sig. Där finns även hans dykardräkt, som han tänkte sig kunde användas för att ta sig ned under vatten och sänka fartyg.

Han utvecklade kanoner, och insåg att en avlång, spetsig projektil skulle följa en mycket stabilare bana än en rund kanonkula.

– Så han ägnade sig åt mycket handfasta saker vid sidan av sina visionära flygprojekt, säger Mimmi Mannheimer.

Leonardo da Vinci var fascinerad av naturen på många sätt. Han funderade på gruvdriften och hur hållbar den var, och om malmen skulle räcka. I hans anteckningar finns gåtor, som han kallar profetior, till exempel: ”Ett otaligt antal kommer att få sina små barn stulna, och halsen på dessa ska skäras upp, och de ska styckas på det mest barbariska vis.” Gåtan syftar på får, kor, getter och annan boskap som människor slaktar för kött. Själv var Leonardo vegetarian, av omsorg om djuren. Han ska också ha haft för vana att köpa burfåglar för att släppa dem fria.

Även människokroppen fascinerade Leonardo da Vinci. Under renässansen återupptäcktes texter av den romerske arkitekten Vitruvius från decennierna före Kristi födelse. Vitruvius beskrev hur en manskropp med ideala proportioner både bildar en kvadrat och en perfekt cirkel, med naveln i centrum, som i Leonardos ikoniska teckning ”Den vitruvianske mannen”.

Leonardo da Vinci deltog vid obduktioner och dissektioner för att studera människors och djurs anatomi, och för att förstå hur kroppen fungerar och vilka muskler och nerver som styr minspel och rörelser. Han studerade även optik och ljus, och funderade mycket på ögat och synen, och varför vi ser världen rättvänd trots att bilden på näthinnan borde vara uppochnedvänd.

Allt han visste om anatomi och ljus syns även i hans målningar. Samtidigt som han arbetade med ”Mona Lisa” studerade han nerverna som styr munnens rörelser i människor och hästar. Hans speciella teknik att använda skuggor vid mungipor och ögon gör att betraktaren aldrig kan vara riktigt säker på om kvinnan på porträttet ler eller inte.

– Han var genial på så många olika sätt, och var på det mesta. I dag skulle han säkert ha fått en bokstavsdiagnos, säger Mimmi Mannheimer.

I slutet av brevet till Ludovico Sforza i Milano skriver Leonardo: ”Jag kan också med mitt arbete bidra till den bronshäst som skall bidra till er fars och det ryktbara huset Sforzas odödliga ära och eviga minne.” I flera år höll han sedan på att modellera på den sju meter stora hästen i lera, samla på sig brons, totalt 70 ton, och fundera ut metoder för att gjuta den. Till skillnad från de många andra oavslutade projekt han lämnade efter sig blev lerstatyn klar. Men 1494 invaderade Karl VIII av Frankrike Milano, och Ludovico Sforza tog allt brons och använde till kanonkulor för att försvara staden, och de franska soldaterna använde lerhästen som måltavla att skjuta prick på med pil.

Utställningen på Kalmar slott handlar inte bara om renässansmänniskan, menar Mimmi Mannheimer.

– Det här är också relevant i dag. Vi behöver innovatörer för att möta de utmaningar vi står för. Vi kan behöva en ny Leonardo, säger hon.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

”da Vinci – Inventions” är en av de mest omfattande utställningarna som skapats. Den har visats i bland annat Tokyo, Madrid, Kuala Lumpur, Washington, Johannesburg och Shanghai.

Den 4 maj till den 4 november 2018 visas utställningen på Kalmar Slott. "

DN TORSDAG 3 MAJ 2018

"Därför måste demokratins vänner lära sig förstå dess fiender

Populister över hela världen ser den politiska liberalismen som ett hinder för den rena folkviljan. Därför måste de som försvarar demokratin förstå dess inneboende sårbarheter, skriver statsvetarprofessorn Sverker Gustavsson.

Valet av Donald Trump som USA:s president innebär att demokratin som politisk princip förvanskas, missaktas och förlöjligas. Frågan är hur vi fortsatt ska kunna främja en vidmakthållen kombination av strid och samverkan. Vad krävs för att majoritetsstyre och politisk liberalism varaktigt och långsiktigt ska gå att förena?

Att uppehålla sig vid Donald Trump som person är dagspolitiskt kittlande men besvarar inte frågan. Mer fruktbart är att uppmärksamma den underminering av demokratin som sedan några decennier präglar amerikansk politik. Kampanjer och politisk opinionsbildning styrs mer och mer av starka ekonomiska intressen. Mesta möjliga polarisering blir självändamål. Tolerans och måttfullhet blir alltmer sällan praktiserade dygder.

Detta är tesen i två nyligen utkomna och väl dokumenterade böcker. Den ena är skriven av Steven Levitsky och Daniel Ziblatt och heter ”How democracies die – what history reveals about our future”. Den andra är författad av Nancy MacLean och har titeln “Democracy in chains – the deep history of the radical right’s stealth plan for America”. När grundnormen har hunnit upplösas tillräckligt, det är tesen, anser sig partierna tvungna att bortse från tolerans och måttfullhet. På det sättet banar de ekonomiska intressena vägen för Trump. Problemet är inte Trump, utan vad polariseringen även utan Trump föranleder. Donald Trump och Silvio Berlusconi, Marine Le Pen och Vladimir Putin... Men också Narendra Modi i Indien, Recep Tayyip Erdogan i Turkiet, Viktor Orbán i Ungern och Jaroslaw Kaczynski i Polen – alla är de varma anhängare av majoritetsstyre men inte av rättsstat, yttrandefrihet, föreningsfrihet och legitim opposition. Populism är med andra ord inte detsamma som diktatur. De kinesiska ledarna förkastar såväl majoritetsstyre som politisk liberalism. Populistiska ledare, däremot, älskar majoritetsstyre men utan politisk liberalism.

Trumps ständigt upprepade mantra under valrörelsen 2016 var att han ville ”dränera” det ”träsk”, som det ”politiskt korrekta” hyllandet av politisk liberalism hade medfört. Av det amerikanska folket sökte han mandat för att aktivt motverka och helst förgöra alla dessa oppositionspolitiker, lobbyister, jurister, journalister och experter som hindrar den rena och oförstörda folkviljan att oförmedlat bestämma.

Under mellankrigstiden utmejslades denna uppfattning av den aggressivt men klart och koncist argumenterande tyske juristen Carl Schmitt. Sina tankar om vikten av att skilja mellan – i stället för att försöka förena – majoritetsstyre och politisk liberalism sammanfattar denne i sin bok ”Die geistesgeschichtliche Lage des heutigen Parlamentarismus”, vars första upplaga utkom 1923 och på engelska som ”The crisis of parliamentary democracy” 1985.

Inslaget av politisk liberalism anses av Schmitt inte förädla utan förvanska folkviljan på dess väg från allmänna val till gällande rätt. Perverteringen åstadkoms genom att folkmeningen inte oförmedlat övergår till lagstiftning, rättstillämpning och yrkespraxis. Den

omvandlas till oigenkännelighet av förhandlande, dömande, utredande, bevakande och värderande mellaninstanser.

Genom Tysklands nederlag i första världskriget, beklagade sig Schmitt, hade den förlegade 1800-talsidén om att kunna kombinera majoritetsstyre och politisk liberalism kommit att bemäktiga sig sinnena inte bara i Förenta staterna, Storbritannien och Schweiz utan även av segrarmakterna – i maskopi med den inhemska socialdemokratin – påtvingats Tyskland.

Weimarrepubliken var enligt Schmitt dömd att misslyckas.

Majoritetsviljan borde oförmedlat få säkerställa samstämmighet mellan folkvilja och maktutövning. Bästa möjliga beslut uppnås inte efter överläggningar och förhandlingar mellan företrädare för skilda idéer och intressen utan genom att en förtroendevald uttolkare av folkviljan slår fast vad som gäller.

Varken den akademiskt liberala idén om seminarium eller den ekonomiskt liberala idén om marknad kunde, ironiserade Schmitt, med någon utsikt till framgång läggas till grund för utövandet av statsviljan. Behovet av en obestridlig yttersta auktoritet gick där inte att förbise. Folkmeningen fick inte förvridas genom utredningar, debatter, seminarier och förhandlingar av det slag som inslaget av politisk liberalism förutsätter. Tillämpningen betydde vad han polemiskt kallade ”organiserad obeslutsamhet”. Den sortens förvanskande bearbetning borde inte tillåtas trolla bort den oförstörda folkmeningen. Poängen med rösträtten var för Schmitt att ge folkligt mandat åt statsviljan. För detta behövde den förtroendevalde kunna peka med hela handen och bortse från invändningar. Det sanna folkstyret var den ordning, som inte lät sig hejdas av några missriktat politisk-liberala antaganden om rättsstat, yttrandefrihet, föreningsfrihet och legitim opposition.

Alla inslag av bearbetning på vägen från valutslag till lagstiftning hämmar och snedvrider genomslaget för folkviljan. Det är grundtanken. Schmitts politisk-liberala kritiker menar tvärtom att det frihetliga inslaget förädlar folkviljan. Statens beslutsfattande blir på det sättet inte bara mera mångfasetterat underbyggt utan också bättre rättsstatligt formaliserat.

Den mest genomtänkte av demokratins teoretiker efter 1945 har varit den amerikanske statsvetaren Robert Dahl. Dennes motstående analys är också skarpögd och väl formulerad. Men den är inte arrogant avfärdande utan konstruktivt självkritisk med avseende möjligheten att praktiskt förena majoritetsstyre med politisk liberalism.

Man kan säga att Dahl tar på sig uppgiften att försvara Schmitts och Trumps mellanliggande ”träsk” liksom värdet att vara ”politiskt korrekt”. I sin berömda bok ”Democracy and its critics” från 1989, i svensk översättning som ”Demokratin och dess antagonister” 1999, argumenterar han för denna motstående uppfattning.

Boken inleds med några varningens ord till alltför segervissa demokrater. Läsaren bör inte, skriver han, vara helt säker på att kunna hantera de sårbarheter, som finns inbyggda i den historiskt givna kombinationen av majoritetsstyre och politisk liberalism. Närmare bestämt påminner han om tre sårbarheter. Tillsammans antyder dessa olösta, och förmodligen också teoretiskt olösliga, problem en underliggande skuggteori, som praktikens demokrater med omdöme och urskillningsförmåga måste kunna hantera.

Den första av dessa sårbarheter uppkommer genom att folkbegreppet inte otvetydigt låter sig avgränsas. Krig, erövringar och folkvandringar i det förgångna avgör vilka invånare på något visst territorium som gör anspråk på att vara ett ”eget” folk. Lika litet går det att avgöra hur ett system av kombinerat kommunal, regional, nationell och överstatlig självstyrelse bör struktureras vertikalt. Teorin anger inte säkert vilka medborgare som tillhör enheter på de olika nivåerna och som är skyldiga att foga sig i beslut fattade på andra nivåer än den egna.

Populister utnyttjar sårbarheten, som följer av svårigheten att avgränsa vilka som är mest berörda, till att säga att bara de som ”egentligen” och ”ursprungligen” tillhör någon viss gemenskap är berättigade. Detta sätt att politiskt utnyttja frånvaron av absolut avgränsning skapar konflikter. Europas historia överflödar av exempel på motsättningar uppkomna och vidmakthållna med hjälp av detta slags populistisk argumentering.

Vid sidan av avgränsningen av folket brottas demokratin med en andra sårbarhet. Den gäller gränsen mellan yrkesutövare och förtroendevalda. Arbetar yrkesutövare i domstolar, centralbanker, skolor, universitet, sjukhus och andra myndigheter på delegation eller fattar de sina beslut på grundval av vetenskap och beprövad erfarenhet? Frånvaron av ett entydigt svar på den frågan gör demokratin öppen för angrepp. Ty populismen lägger vikt vid att ingen yrkespraxis får stå hindrande i vägen för majoritetsviljan. Demokraten hävdar att det rör sig om en principiell oklarhet som erfarenhetsmässigt låter sig hanteras.

En tredje sårbarhet följer av att folkstyret som sådant inte innebär någon särskild ståndpunkt inrikes- eller utrikespolitiskt utan ”bara” gör anspråk på att vara en form av överideologi. Demokratin anses av sina anhängare endast vara ett maskineri för jämkning med uppgift att undgå vad som annars i värsta fall kan inträffa. Eller, annorlunda uttryckt: att praktisera avtalsfrihet, yttrandefrihet och föreningsfrihet samt bejaka opposition fördjupar insikten om att folket bara finns i pluralis. På ett praktiskt plan uppträder folket aldrig i singularis på det sätt som Schmitt och Trump framställer saken.

För den som vill effektivt försvara ”träsket” handlar det följaktligen om att verka för en inrikes- och utrikespolitik som inte underminerar det folkliga stödet för demokratin. Detta påpekande av Dahl om värdet av pragmatism gäller inte bara för kapitalism mot socialism utan också för nationalism mot internationalism. Huvudsaken är inte den egna ideologiska belägenheten i förhållande till någon av dessa fyra extremt hävdade uppfattningar. Vad det handlar om är att långsiktigt hålla uppe möjligheten att fruktbart debattera och förhandla.

Sverker Gustavsson "

Kommentarer.

Det är en viktig artikel men den är nog otydlig för många. Den handlar om folkviljan som man antar kommer till uttryck genom röstningarna i dagens demokratier och som ger makt åt "majoriteten". Men efter röstningarna tar politiska byråkratier hand om röstresultaten och tolkar dem på ett oklart sätt. Trump kallar denna byråkrati för "träsk" och Sverker Gustavsson kallar den för "den politiska liberalismen" som försöker göra något bra av röstresultaten..

Donald Trump och Silvio Berlusconi, Marine Le Pen och Vladimir Putin... Men också Narendra Modi i Indien, Recep Tayyip Erdogan i Turkiet, Viktor Orbán i Ungern och Jaroslaw Kaczynski i Polen – alla är de varma anhängare av majoritetsstyre menar författaren, men de

ogillar den politiska liberalismens byråkratier. Trump vill helst förgöra alla dessa oppositionspolitiker, lobbyister, jurister, journalister och experter som hindrar den rena och oförstörda folkviljan att oförmedlat bestämma. Den politiska liberalismens byråkrater har stora brister, men åstadkommer ändå något nästan godtagbart resultat av omröstningarna.

Det finns tre sårbarheter i förhållandet mellan folkviljan i röstningarna och den följande byråkratin menar Sverker Gustavsson.

Den första av dessa sårbarheter uppkommer genom att folkbegreppet inte otvetydigt låter sig avgränsas. Krig, erövringar och folkvandringar i det förgångna avgör vilka invånare på något visst territorium som gör anspråk på att vara ett ”eget” folk. Lika litet går det att avgöra hur ett system av kombinerat kommunal, regional, nationell och överstatlig självstyrelse bör struktureras vertikalt. Teorin anger inte säkert vilka medborgare som tillhör enheter på de olika nivåerna och som är skyldiga att foga sig i beslut fattade på andra nivåer än den egna.

Populister utnyttjar sårbarheten, som följer av svårigheten att avgränsa vilka som är mest berörda, till att säga att bara de som ”egentligen” och ”ursprungligen” tillhör någon viss gemenskap är berättigade. Detta sätt att politiskt utnyttja frånvaron av absolut avgränsning skapar konflikter. Europas historia överflödar av exempel på motsättningar uppkomna och vidmakthållna med hjälp av detta slags populistisk argumentering.

Vid sidan av avgränsningen av folket brottas demokratin med en andra sårbarhet. Den gäller gränsen mellan yrkesutövare och förtroendevalda. Arbetar yrkesutövare i domstolar, centralbanker, skolor, universitet, sjukhus och andra myndigheter på delegation eller fattar de sina beslut på grundval av vetenskap och beprövad erfarenhet? Frånvaron av ett entydigt svar på den frågan gör demokratin öppen för angrepp.

En tredje sårbarhet följer av att folkstyret som sådant inte innebär någon särskild ståndpunkt inrikes- eller utrikespolitiskt utan ”bara” gör anspråk på att vara en form av överideologi. Demokratin anses av sina anhängare endast vara ett maskineri för jämkning med uppgift att undgå vad som annars i värsta fall kan inträffa.

Men det finns en fjärde sårbarhet och den gäller utbildning av folkviljan, d v s utbildning av folket med kunskaper om hur världen fungerar, om behov och processer så att de röstar bra på ett demokratiskt sätt, ger folket kunskaper genom skolor och andra informationssystem.

Varken politiska partier, demokratiska församlingar från världsnivå ner till lokal nivå eller vetenskaper eller privata eller offentliga organisationer uppvisar några tydliga uppfattningar om demokratins problem.

Det har inte alltid funnits människor på jorden. I 165 miljoner år regerade dinosaurierna, men för 65 miljoner år sedan dog de ut sedan en komet fallit ned och fördärvat levnadsvillkoren. Några små möss överlevde och från dem har utvecklats våra dagars djurliv och mänsk-ligheten.

Såsmåningom åstadkoms skriftspråk så att det finns beskrivningar sedan drygt 5000 år. Människorna skaffade sig hövdingar, furstar, kungar och kejsare som bekämpade varandra med krig. De senaste hundra åren har förekommit två världskrig och mindre krig har följt.

För hundra år sedan bröt tanken om demokrati igenom och de flesta av världens nära 200 stater är nu demokratier, som dock är det mest formellt och fungerar illa. I demokratier får folket rösta och utse representanter som ska styra. Ska det fungera väl måste folket ha kunskaper om hur samhällena fungerar, och där brister det.
"Samhällsplaneringens problem, Hur ska man kunna förbättra världen." är ett projekt som sedan 29 april 1998 redovisas på internet på hem-sidan wimnell.com. De senaste sammanställningarna där, är :

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

De tre hänger ihop och är en beskrivning om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

Världen styrs av människornas verksamheter och de har ordnats in i 9 huvudområden som sedan delats in i underområden så att det tillsmman blir 129 verksamhetsområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	20 områden
2. Religiösa verksamheter o d.	5 områden
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	15 områden
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	3 områden
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	11 områden
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	30 områden
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	21 områden
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	12 områden
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	12 områden
Summa	129 områden

Områdena är ordnade med utgångspunkt från att utvecklingen i världen ska ske enligt demokratiska principer. Det är i princip världens nu cirka 7 miljarder personer som ska styra utvecklingen.

Alla röstberättigade borde känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Första delen, 40zl, börjar med en kort översikt om systemet för de mänskliga verksamheterna . Följt av en orientering om världshistorien och Sveriges historia.

Sedan kommer en översikt om verksamhetsområdena 1-5 samt en sammanställning om de 129 verksamhesområdena med uppgifter om myndigheter och professorer inom områdena.

Verksamheterna 1-5 är grunden för områdena 6-9 som gäller ekonomiska/teknologiska verksameter i 6 och kulturella verksamheter i 7-9.

Område 1 innehåller två stora delar:

Område 10 som gäller verksamheter som ordnar och översiktligt i bibliotek o d beskriver mänskligt vetande som finns, vetande man vill utöka genom forskning , verksamheter som översiktligt beskriver ekonomiska och kulturella verksamheer och verksamheter som beskriver det mänskliga vetandets och tänkandets utveckling i filosofihistoria, idé- och lärdomshistoria o d.

Områdena 11-19 som gäller individernas inre verkligheter, det de har i huvudet med kunskaper om sig själva och världen utanför, världsbilder, ideologier, hur man klarar sig i vardagen, hur man vill ha framtiden, hur man bör bete sig gentemot andra männskor och gentemot de gemensamma samhällena.

Verksamheterna i områdena 11-19 är de viktigaste och ligger till grund för alla andra verksamheter. Verksamheterna kan påverkas av skolor od, information i böcker, tidningar, tidskrifter, radio, tv, internet, reklam, propaganda, torgmöten, demonstrationer, underhållningsprogram o s v.

Verksamheterna i område 2 gäller religoner och de kan också, åtmindtone delvis, anses ingå i områdena 11 -19.

Område 3 gäller politik:
31-34 politiska vetenskaper,
35 verksamheter i demokratiska församlingar och
36-39 politiska verksamheter av individer och organisationer med poltiska krav om poltisk styrning.

Område 4 gäller forskning om samband mellan olika verksamheter. Denna forskning är outvcklad som särskild verksamhet och samband utreds vanligen i samband med något särskilt område.

Område 5 gäller naturforskning. Naturen kan inte beskriva sig själv och då kommer 5 att gälla människornas beskrivningar av naturfenomen. I Alla andra områden för mänskliga verksamheter kan människorna i princip själva beskriva sina verksamheter, men eftersom de flesta är dåliga på det är det vanligen särskilda utredare och forskare som beskriver mänskliga verksamheter.

Del 2 , 40zm, handlar om FN. EU, tidningsartiklar om utrikes förhållanden. Sveriges riksdag och de svenska landstingen och kommuerna.

Del 3, 40zn, handlar om Sveriges regering, vad den gör och borde göra och innehåller ett stort kapitel med tidningsartiklar om de politiska partierna och deras problem.

Kapitel 9: Löner, pensioner och inkomstskatt.

450 **Kapitel 9: Löner, pensioner och inkomstskatt.**

451 LO. Lönerapport 2017
452 Sammanfattning
467 Sammanräknad förvärvsinkomst 2016 – decilindelning
469 Taxeringen år 2017 i sammandrag Hela riket,
472 Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension

475 INOM VÅRDEN FINNS SVERIGES VANLIGASTE YRKEN
476 10 vanligaste yrkena för kvinnor
477 10 vanligaste yrkena för män

481 SKILLNADER I LÖN MELLAN DE HÖGST OCH LÄGST BETALDA YRKENA
486 Från SACO.se 4 maj 2018

484 Förvärvsarbetande och pensionärer med de lägsta inkomsterna redovisas illa i den offentliga statistiken.

487 Inkomstskatterna
490 Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet
491 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
492 Mer om skatter och bidrag
494 Om barnkostnader
495 Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter
495 Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

497 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

Från LO.se 4 maj 2018

LO. Lönerapport 2017

Löner och löneutveckling år 1913–2016 efter klass och kön

Författare: Mats Larsson, Arbetslivsenheten

Innehåll

Sammanfattning 2

1 Löner år 2016 3
Lön efter klass, kön, sektor, ålder och region

2 Löneutveckling 15
Löneutveckling enligt konjunkturlönestatistiken
Real löneutveckling
Löner år 1913-2016

3 Kvinnor och män 31
Standardvägda löner
Kvinnors lön i procent av mäns lön år 2000-2016
Andel kvinnor och medellön efter sektor
Löner för kvinnor och män år 1913-2016

Bilaga 1 Metod och dataunderlag 42
Bilaga 2 Månadslön för anställda efter klass, kön och sektor 44

Rapporten har utarbetats av LOs Arbetslivsenhet
För ytterligare information kontakta Mats Larsson, telefon 08-796 28 11

Sammanfattning

Medellönen för samtliga anställda är 32 200 kronor i månaden enligt 2016 års lönestatistik. För arbetare är medellönen 25 800 kronor och för tjänstemän 38 200 kronor. Medellönen är alltså 12 400 kronor, eller 48 procent, högre för tjänstemän än för arbetare.

De två senaste åren, år 2015-2016, har medellönen för samtliga anställda ökat med 4,4 procent. För arbetare har lönerna ökat med 4,3 procent och för tjänstemän med 4,5 procent. I kronor motsvara det 1 070 kronor för arbetare och 1 660 kronor för tjänstemän.

Medellönen för kvinnor är 29 900 kronor och för män 34 400 kronor. Medellönen är alltså 4 500 kronor, eller 15 procent, högre för män. Bland arbetare är skillnaden 3 200 kronor, 13 procent, och bland tjänstemän 7 800 kronor, 23 procent, till männens favör.

År 2015-2016 har dock lönerna ökat mer för kvinnor än för män räknat i såväl procent som i kronor. Det har inte hänt sedan år 2007-2008. Bland samtliga anställda ökade medellönen för kvinnor med 5,3 procent, 1 510 kronor, och för män med 3,7 procent, 1 220 kronor. Lönerna har ökat mer för kvin- nor bland både arbetare och tjänstemän, dock främst bland tjänstemän.

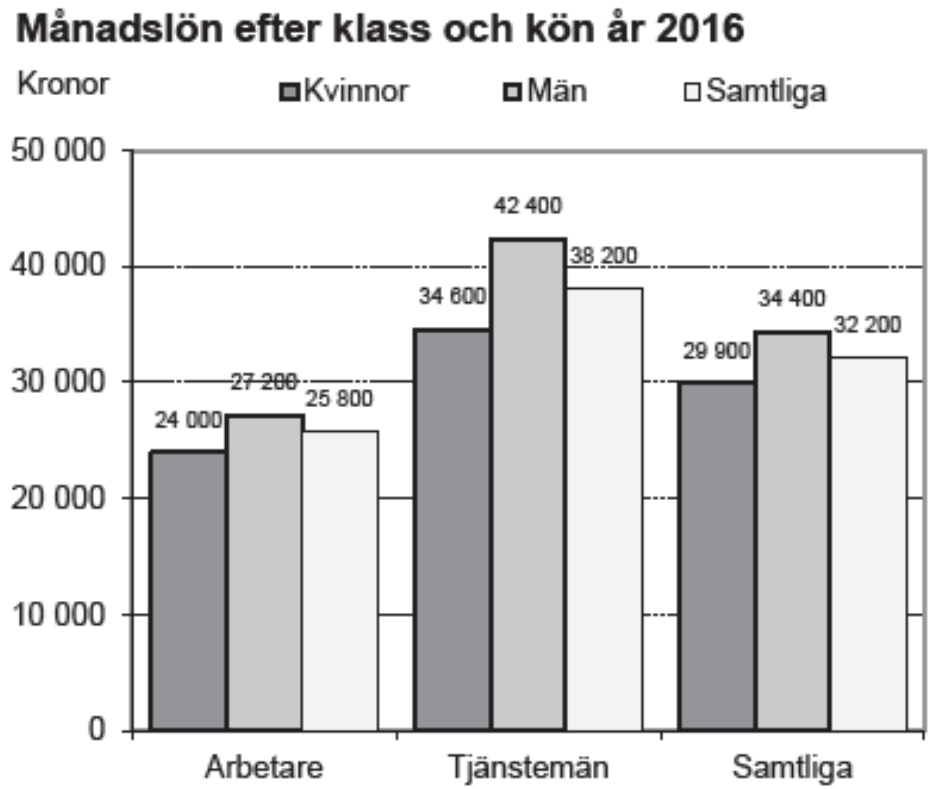

På 2000-talet har medellönen för samtliga anställda ökat med totalt 62 procent. För arbetare har lönerna ökat med 58 procent och för tjänstemän med 68 procent år 2000-2016. Lönegapet mellan arbetare och tjänstemän har därmed ökat med 9 procentenheter, eller 5 500 kronor, de senaste 16 åren och dagens lönegap är på samma nivå som på 1930-talet.
Reallönerna har ökat nästan alla år de senaste 22 åren. I genomsnitt har reallönen ökat med 2,0 procent per år för arbetare och med 2,4 procent för tjänstemän år 1994-2016.

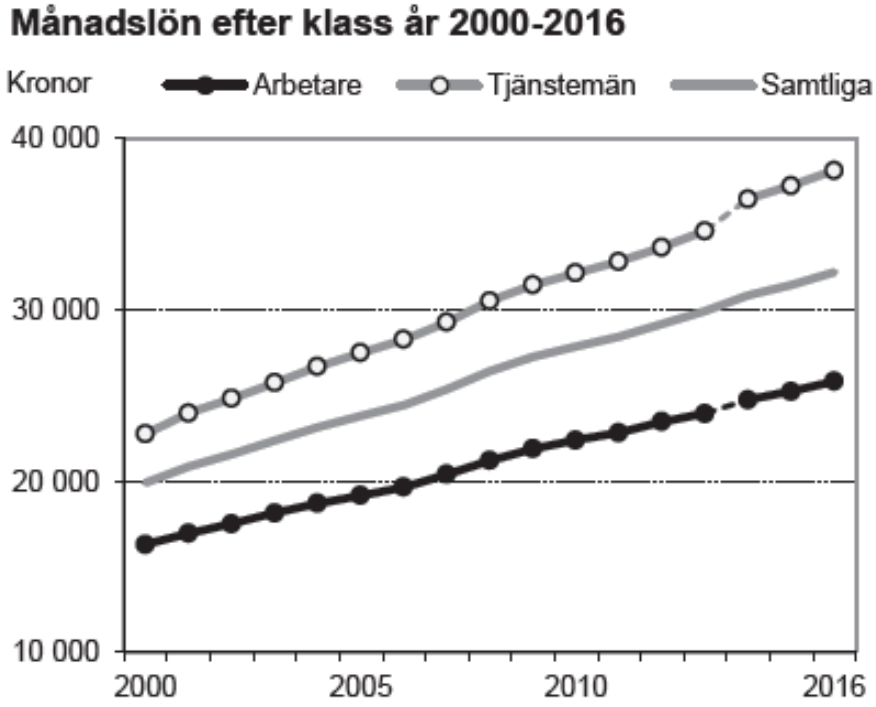

Tabell 1.1 Månadslön efter klass och kön år 2016

	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga
Samtliga	25 800	38 200	32 200
Kvinnor	24 000	34 600	29 900
Män	27 200	42 400	34 400

1 Löner år 2016

År 2016 var den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda 32 200 kronor. En uppdelning av de anställda efter klass visar dock på en ojämn lö- nestruktur då den genomsnittliga månadslönen för arbetare är 25 800 kronor och för tjänstemän 38 200 kronor. Lönen är alltså i genomsnitt 12 400 kronor, 48 procent, högre för tjänstemän än för arbetare (se diagram 1.1 och ta- bell 1.1).

Detta framgår av LOs bearbetning av SCBs lönestrukturstatistik år 2016.

I följande avsnitt framgår även att löneskillnaden inte bara är stor mellan arbetare och tjänstemän. Kön, ålder, sektor och region visar också på stora löneskillnader - ofta betydligt större än 12 400 kronor

Diagram 1.1 Genomsnittlig månadslön efter klass år 2016

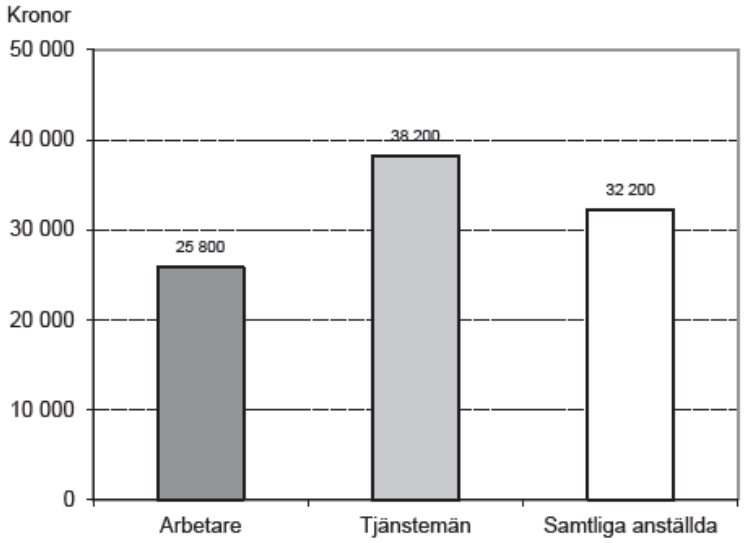

Dataunderlag och lönebegrepp
Rapportens dataunderlag är SCBs lönestrukturstatistik år 1994-2016. Lönebegrepp i rapporten är tid- och prestationslön (grundlön), helglön samt andra (fasta) löneförmåner. Rörliga tillägg, t.ex. för obekväm arbetstid, skiftgång eller övertid, ingår inte i lönebegreppet. Timlöner är uppräknade till månadslön och deltidsarbete är uppräknad till heltid. Mer om lönebegrepp och definitioner i Bilaga 1 Metod och datunderlag.

Kvinnor och män
Kvinnor har i genomsnitt lägre lön än män. Bland samtliga anställda är medellönen för kvinnor 29 900 kronor och för män 34 400 kronor. Medellönen är alltså 4 500 kronor, eller 15 procent, högre för män än för kvinnor.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män är större bland tjänstemän än blandarbetare. Bland arbetare är medellönen för kvinnor 24 000 kronor och för män 27 200 kronor, det vill säga 3 200 kronor, eller 13 procent, högre för män. Bland tjänstemän är medellönen för kvinnor 34 600 kronor och för män 42 400 kronor, det vill säga 7 800 kronor, eller 23 procent, högre för män än för kvinnor (se diagram 1.2 och tabell 1.1).

En jämförelse efter både klass och kön visar på en brant lutande lönetrappa där kvinnliga arbetare står längst ner med 24 000 kronor i medellön medan manliga tjänstemän står på översta trappsteget med 42 400 kronor - en skillnad på 18 400 kronor, eller 76 procent.

I kapitel 3 ges en mer detaljerad beskrivning av löner och löneutveckling för kvinnor och män.

Diagram 1.2 Månadslön efter klass och kön år 2016

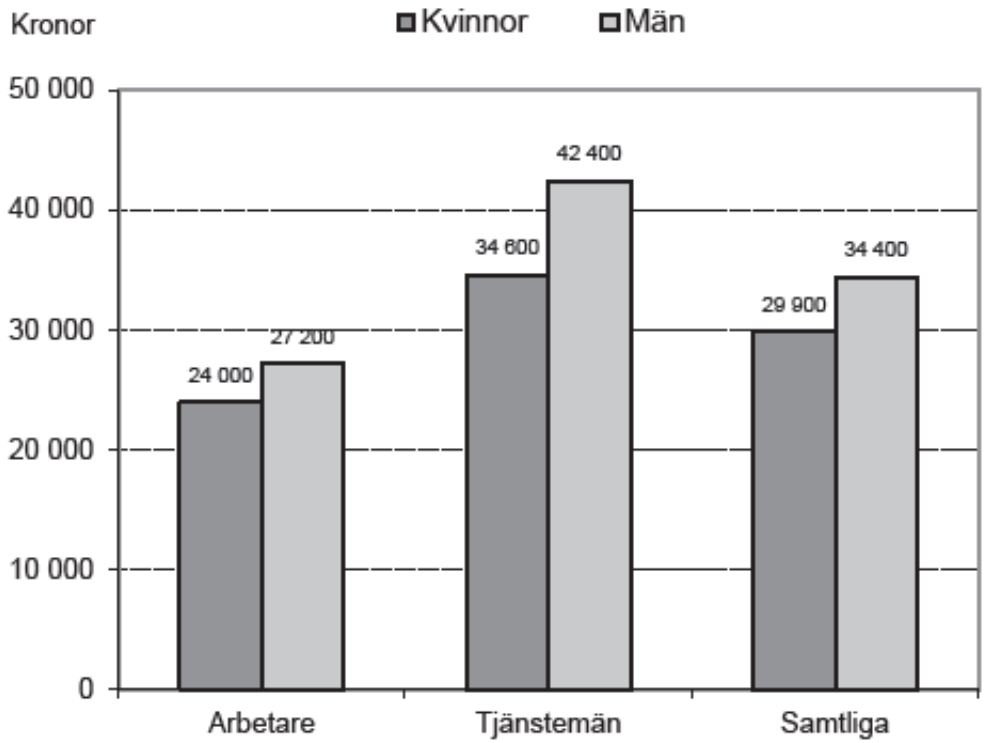

Sektor
Anställda efter klass uppdelade på sex sektorer (se faktaruta) visar att medellönen är klart högre för tjänstemän än för arbetare i samtliga sektorer. Högst är lönen för tjänstemän inom Tillverkningsindustrin med 43 400 kronor i månaden. Några tusenlappar lägre är den för tjänstemän inom Byggnadsindustri och Privat tjänsteproduktion, 40 700 kronor respektive 39 800 kronor. Lägst lön för tjänstemän är det i Kommunal sektor, 32 100 kronor.

Den lägsta medellönen för tjänstemän är ändå högre än den högsta medellönen för arbetare som här gäller arbetare inom Byggnadsindustri vars medellön är 30 700 kronor. Närmast efter kommer arbetarna inom Tillverkningsindustri med 27 500 kronor.

Lägst medellön har arbetarna i Kommunal sektor med 23 300 kronor medan arbetarna inom Landsting ligger strax över med 24 100 kronor (se diagram 1.3 och tabell 1.2).

Diagram 1.3 Genomsnittlig månadslön år 2016
Arbetare och tjänstemän. Sex sektorer

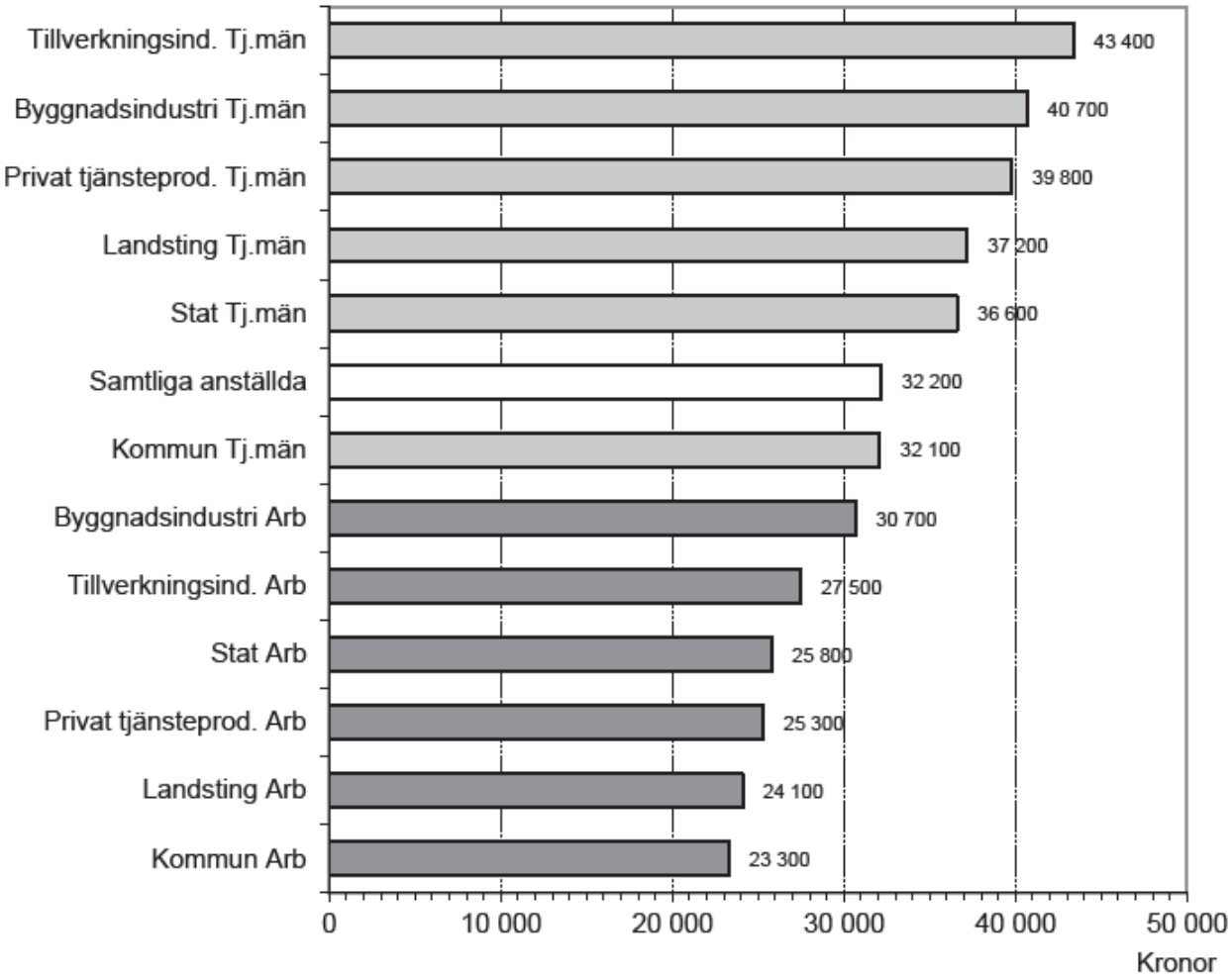

Tabell 1.2 Månadslön efter klass, kön och sektor år 2016

Sektor	Arbetare			Tjänstemän			Samtliga anställda		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
Samtliga sektorer	24 000	27 200	25 800	34 600	42 400	38 200	29 900	34 400	32 200
Privat sektor	24 300	27 600	26 600	36 000	43 900	40 400	30 300	34 600	33 000
Tillverkningsindustrin	25 600	27 900	27 500	39 200	45 300	43 400	32 900	34 400	34 000
Byggnadsindustrin	27 000	30 800	30 700	34 200	44 100	40 700	32 900	33 500	33 500
Tjänsteproduktion	24 100	26 200	25 300	35 700	43 600	39 800	29 900	35 000	32 600
Offentlig sektor	23 400	23 800	23 500	33 300	37 200	34 400	29 300	32 900	30 300
Stat	24 300	26 600	25 800	35 000	38 600	36 600	34 500	36 800	35 600
Kommun	23 300	23 600	23 300	31 900	32 800	32 100	27 500	28 500	27 800
Landsting	24 200	23 800	24 100	34 900	45 600	37 200	32 300	40 200	34 000

23 sektorer

En fördelning av löntagarna på 23 sektorer (se faktaruta) visar än tydligare tjänstemännens lönemässiga försprång. Inte inom någon av de 23 sektorerna når arbetarnas medellön upp till de 32 300 kronor som är medellönen för samtliga anställda. Tjänstemännen däremot, har inom de flesta sektorer betydligt högre löner än så.

Högst lön har tjänstemän inom sektorn Finans- och försäkringsverksamhet vars medellön är 48 900 kronor. Närmast därefter kommer tjänstemännen inom Information och kommunikation med 44 900 kronor i medellön.
Utöver ovan nämnda toppduo så har tjänstemän i ytterligare sju sektorer medellöner över 40 000 kronor (se diagram 1.4).

Bland arbetare är det genomgående klart lägre nivåer som gäller. Högst medellön har dock arbetarna inom Gruvor och mineralutvinningsindustri samt Byggindustrin, 31 600 resp. 30 700 kronor. Förutom dessa två är det bara i sektorn Information och kommunikation där medellönen är över 30 000 kronor för arbetare.
I resterande sektorer ligger medellönen oftast betydligt lägre för arbetare. Lägst är den i sektorerna Barnomsorg och Hotell och restaurang med 22 500 resp. 22 900 kronor i medellön för arbetare. Några 100-lappar högre, mellan 23 000-23 800 kronor, ligger lönerna för arbetare inom Äldre- och handikappomsorg, Skola och Utbildning (privat).

Privat sektor
A Jordbruk, skogsbruk och fiske
B Gruvor och mineralutvinningsindustri
C Tillverkningsindustri
D+E Energi och miljö
F Byggindustri
G Handel och serviceverkstäder
  46 Partihandel
  47 Detaljhandel
H Transport och magasinering
I Hotell och restauranger
J Information och kommunikation
K Finans- och försäkringsverksamhet
L Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare
M juridik, ekonomi, vetenskap och teknik
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster mfl
P Utbildningsväsendet
Q Vård och omsorg, socialtjänst
R+S+T+U Kultur, nöje och fritid mfl

Offentlig sektor
Stat
Kommun
  Äldre- o handikappomsorg
  Skola
  Barnomsorg
  Socialt arbete
Landsting

Diagram 1.4 Månadslön efter klass och sektor år 2016
23 sektorer

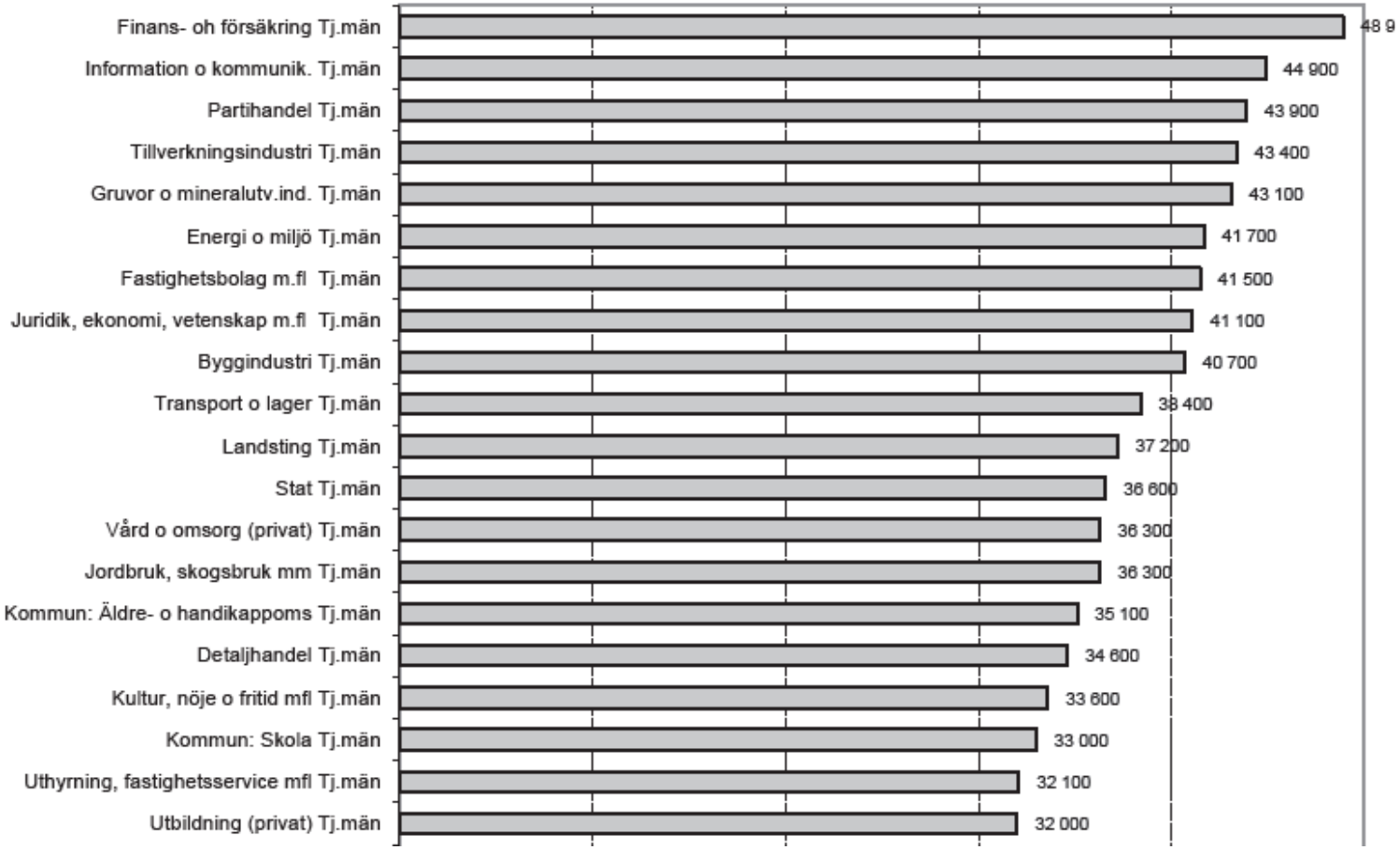

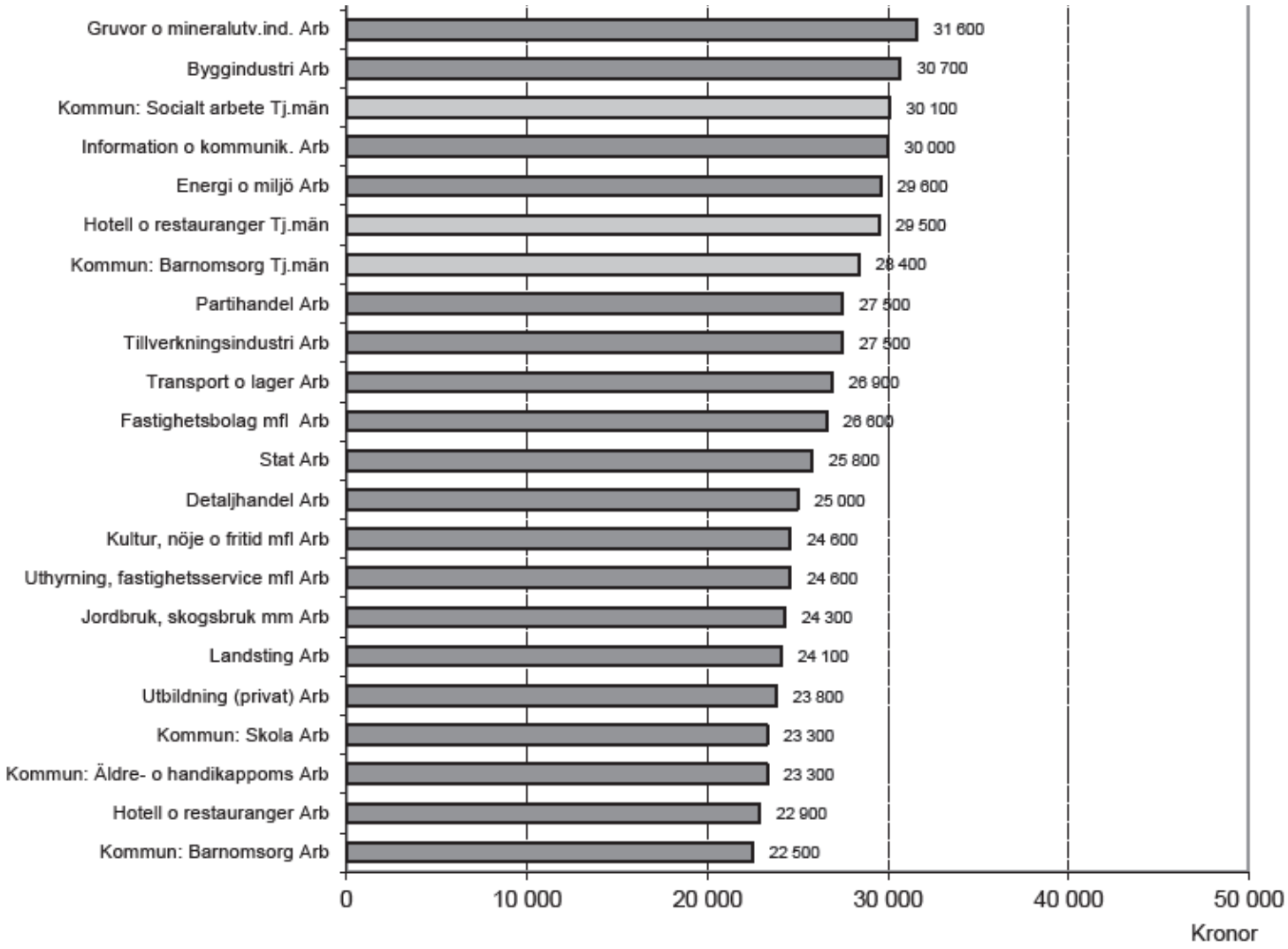
Gruvor o mineralutv.ind. Arb
31 600
Byggindustri Arb
30 700
Kommun: Socialt arbete Tj.män
30 100
Information o kommunik. Arb
30 000
Energi o miljö Arb
29 600
Hotell o restauranger Tj.män
29 500
Kommun: Barnomsorg Tj.män
28 400
Partihandel Arb
27 500
Tillverkningsindustri Arb
27 500
Transport o lager Arb
26 900
Fastighetsbolag mfl Arb
26 600
Stat Arb
25 800
Detaljhandel Arb
25 000
Kultur, nöje o fritid mfl Arb
24 600
Uthyrning, fastighetsservice mfl Arb
24 600
Jordbruk, skogsbruk mm Arb
24 300
Landsting Arb
24 100
Utbildning (privat) Arb
23 800
Kommun: Skola Arb
23 300
Kommun: Äldre- o handikappoms Arb
23 300
Hotell o restauranger Arb
22 900
Kommun: Barnomsorg Arb
22 500
0
10 000
20 000
30 000
40 000
50 000
Kronor

Ålder

Arbetare och tjänstemän startar sina arbetsliv på ungefär samma lönenivå men därefter tar löneutvecklingen helt olika vägar. År 2015 var medellönen för 20-åringar 20 800 kronor i månaden bland arbetare och 20 600 kronor för tjänstemän. Alltså 200 kronor högre för arbetare. Men det är bara i den absoluta starten av arbetslivet som lönerna är ungefär lika höga för arbetare och tjänstemän. Redan bland 21-åringar är ordningen den omvända då medellönen är 800 kronor högre bland tjänstemän än bland arbetare. Därefter ökar löneskillnaden upp i åldrarna och vid 35 års ålder är medellönen drygt 10 000 kronor högre för tjänstemän än för arbetare och vid 45 års ålder cirka15 000 kronor högre. Därefter kulminerar löneskillnaden och ligger runt15 000 kronor tills den minskar något runt 60-årsåldern (se diagram 1.7). För arbetare ökar medellönen i takt med stigande ålder med cirka 400 kronor per ettårsgrupp mellan 20-30 års ålder. Därefter minskar ökningstakten till cirka 120 kronor upp till 40-årsåldern där lönen stagnera runt 26 000 kronor.

För tjänstemän ökar lönen upp i åldrarna i en helt annan takt än för arbetare. Mellan 20–30 års ålder ökar medellönen med drygt 1 000 kronor per ettårsgrupp och mellan 30–40 år med knappt 700 kronor. Därefter minskar ökningstakten till knappt 200 kronor per ettårsgrupp upp till 50-årsåldern där medellönen kulminerar runt 41 000 kronor. Därefter minskar medellönen något ner till ca 39 000 för tjänstemän över 60 år (se diagram 1.7).

Män har högre genomsnittlig månadslön än kvinnor i samtliga åldersgrupper. Redan i 20-årsåldern är medellönen cirka 2 000 kronor högre för män än för kvinnor. I 30-40 års ålder tilltar löneskillnaden ytterligare och ökar med drygt 300 kronor per ettårsgrupp. Löneskillnaden mellan kvinnor och män kulminerar runt 50 årsåldern då medellönen är cirka 6 500 kronor högre för män än för kvinnor (se diagram 1.8).

Löneskillnaden mellan kvinnor och män tilltar alltså med stigande ålder vilket är ett resultat av att medellönen planar ut tidigare för kvinnor än för män. För kvinnor planar medellönen ut redan i slutet av 30-årsåldern medan den för män planar ut först runt 45-årsåldern.

Män tycks alltså ha en längre lönekarriär än kvinnor. Detta gäller dock främst tjänstemän då medellönen för manliga tjänstemän ökar påtagligt ända upp till 50-årsåldern medan den för manliga arbetare slutar att öka redan i 30-årsålden (se diagram 1.9 och 1.10).

1 Lönerna i detta och nästa avsnitt gäller år 2015 och är därför inte fullt jämförbara med lönerna i övriga avsnitt som gäller år 2016

Diagram 1.9 Månadslön efter klass, kön och ålder år 2015[1]
Arbetare

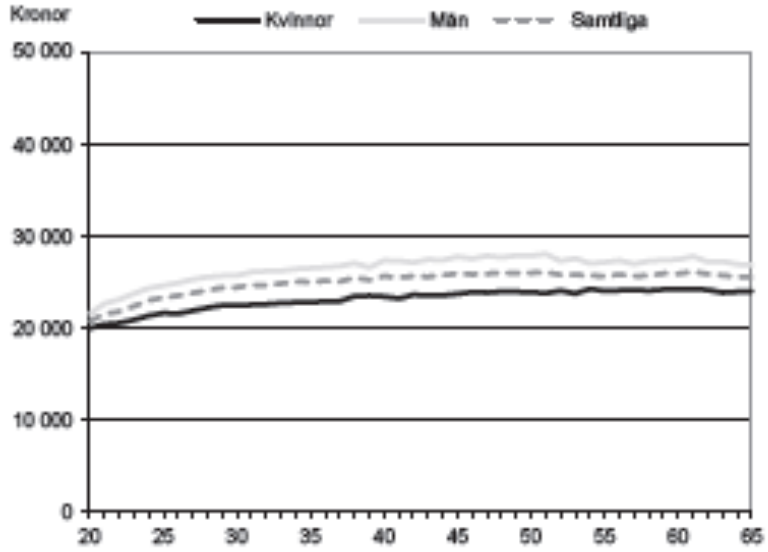

Diagram 1.10 Månadslön efter klass, kön och ålder år 2015[1]
Tjänstemän

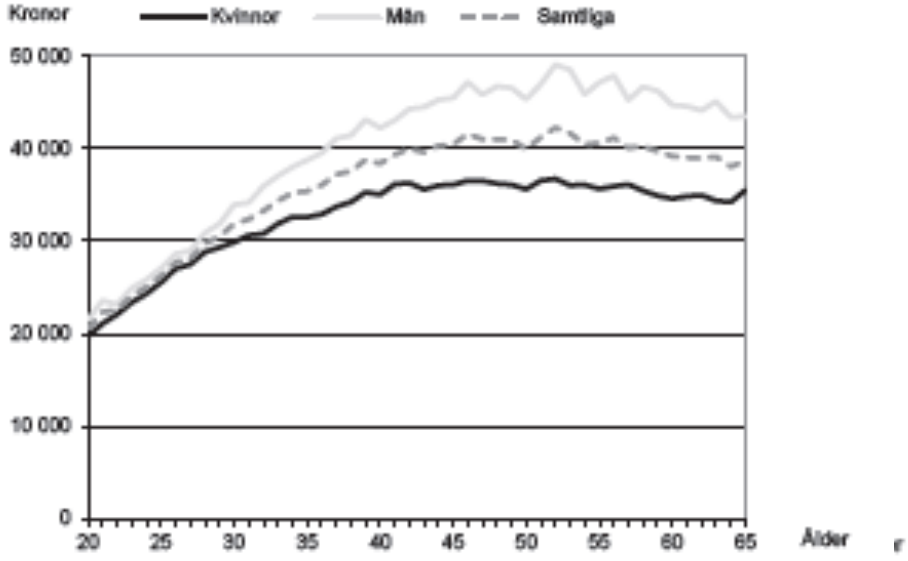

Region
Lönerna varierar något mellan Sveriges 21 län. Det är dock främst Stockholms län som skiljer sig från övriga län.

I Stockholms län är den genomsnittliga månadslönen för samtliga anställda 35 600 kronor enligt 2015[2] års lönestatistik (se faktaruta). Närmast efter kommer Uppsala län med 32 000 kronor. Endast i dessa två län är medellönenhögre än genomsnittet för hela riket, som var 31 400 kronor år 2015 (se diagram 1.11).

Diagram 1.11 Lön efter län år 2015[2]. Samtliga anställa

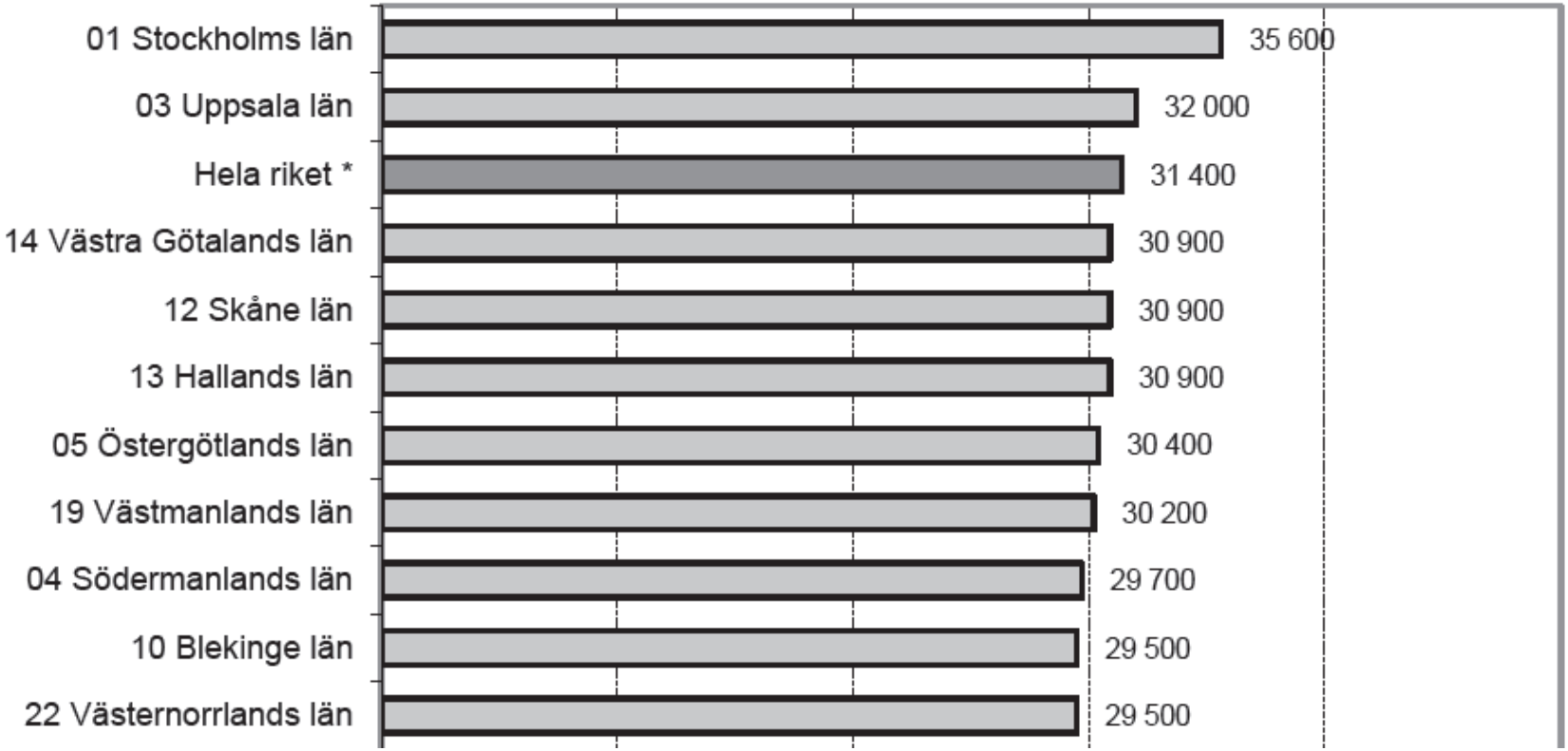

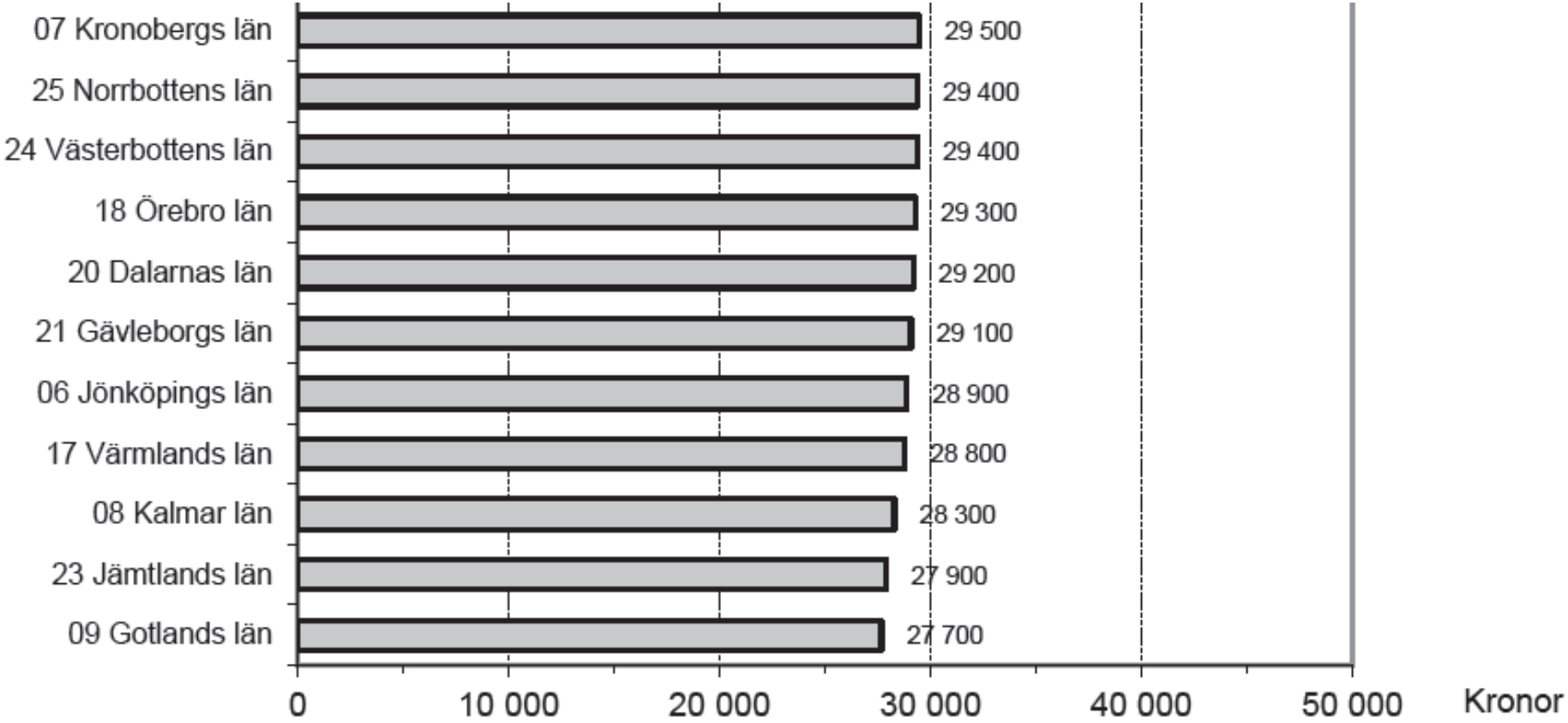

[2] Lönerna i detta och närmast föregående avsnitt gäller år 2015 och är därför inte fullt jämförbara med lönerna i övriga avsnitt som gäller år 2016

De höga lönerna i Stockholm gäller dock främst tjänstemän då den genomsnittliga månadslönen för tjänstemän i Stockholm är 42 100 kronor medan den för arbetare stannar på 24 500 kronor, vilket är under genomsnittet för arbetare i hela riket (se diagram 1.12 och 1.13).

Bland arbetare är det istället i Norrbottens län som lönerna är högst, 25 600 kronor. Skillnaden i medellön efter län är dock relativt liten bland arbetare och förutom i Norrbottens län är medellönen mellan 24 400-25 200 kronor i alla län utom Jämtlands och Gotlands län där medellönen stannar på 24 000 resp. 23 900 kronor (se diagram 1.12).

Diagram 1.12 Lön efter län år 2015[2]. Arbetare

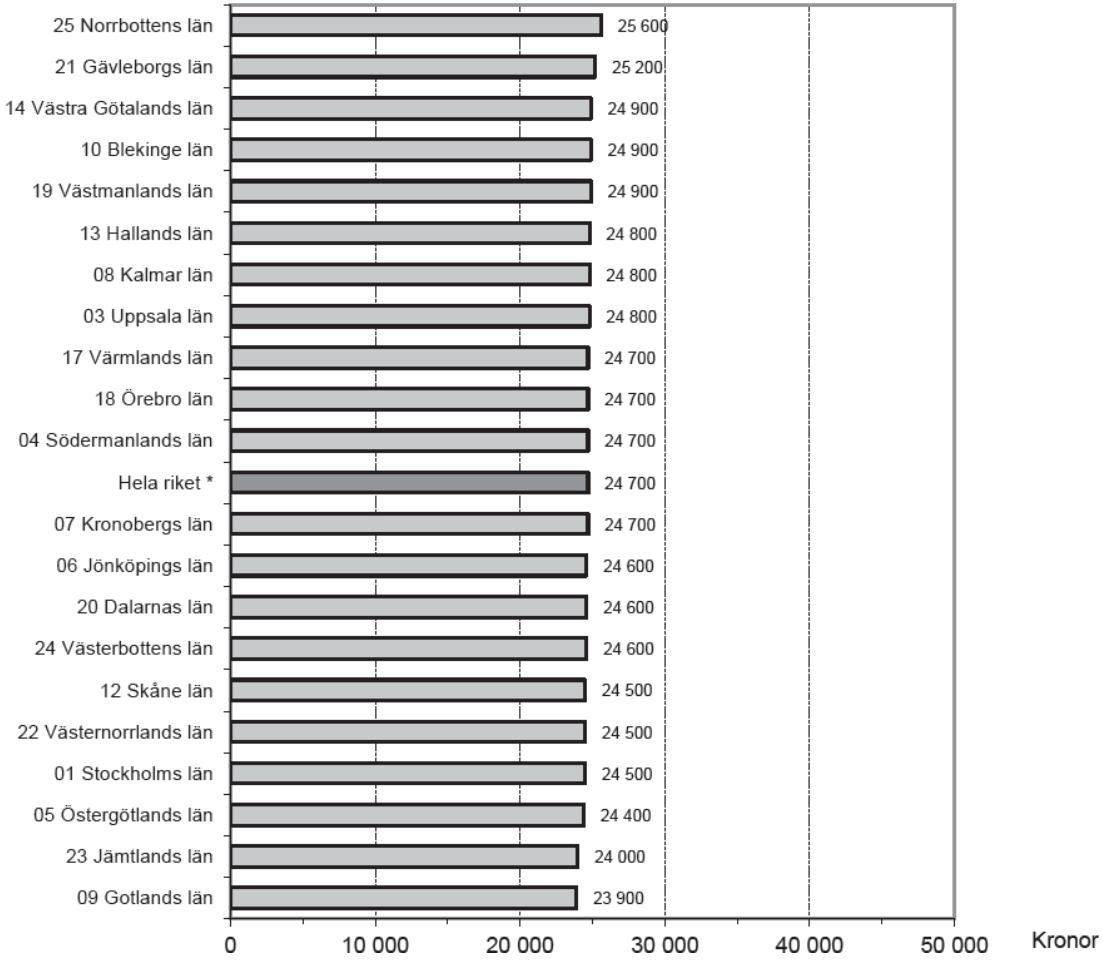

Bland tjänstemän är skillnaden i lön större mellan länen än bland arbetare. Högst medellön har tjänstemän i Stockholm med 42 100 kronor närmast följt av Uppsala med 37 500 kronor. Endast dessa två län ligger över medellönen för tjänstemän i hela riket. Lägst medellön för tjänstemän är det i Gotland och Jämtland med 32 100 kronor (se diagram 1.13).

Diagram 1.13 Lön efter län år 2015[2]. Tjänstemän

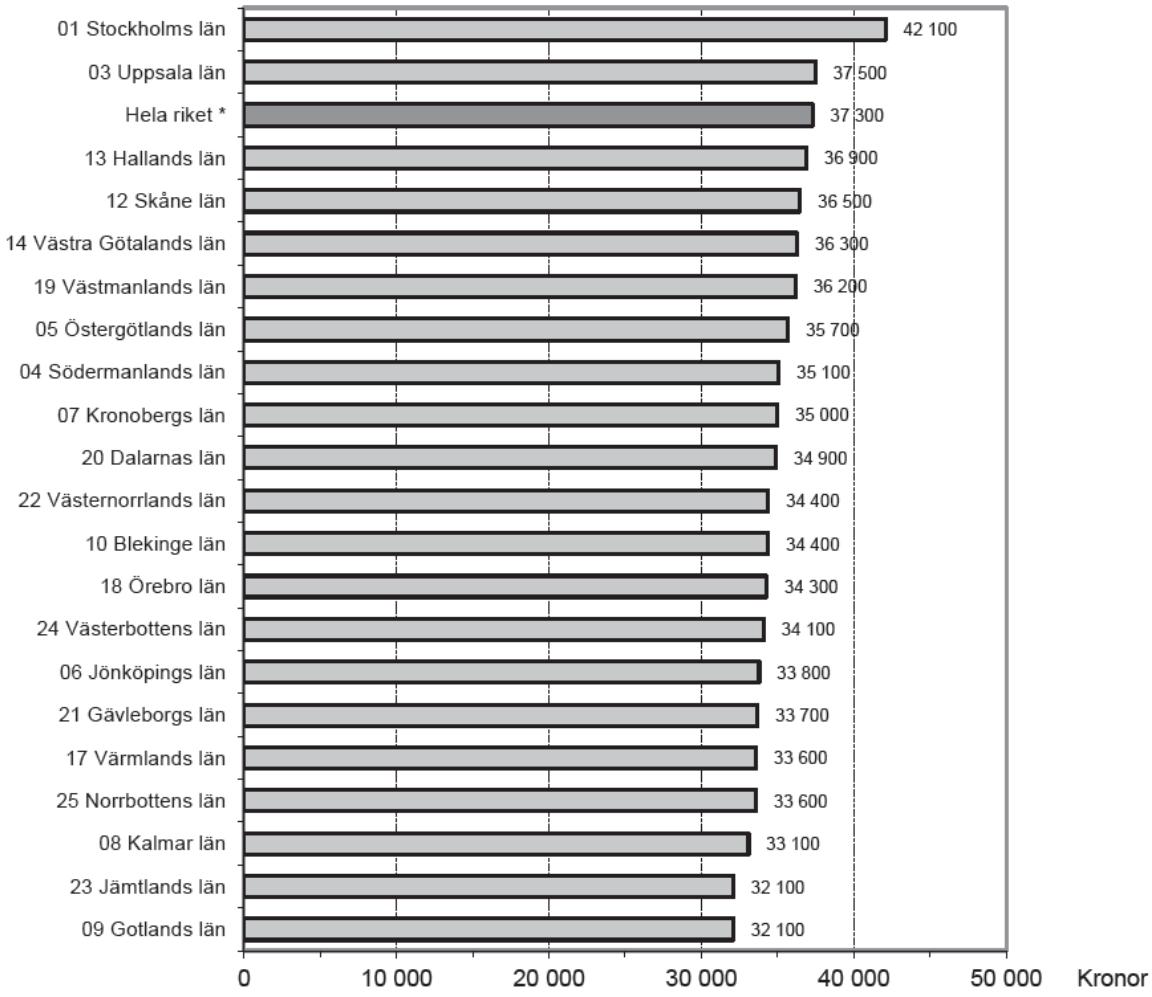

Sammanfattning av kapitel 1

År 2016 var medellönen för samtliga anställda 32 200 kronor i månaden. För arbetare var medellönen 25 800 kronor och för tjänstemän 38 200 kronor. Medellönen var alltså 12 300 kronor, 48 procent, högre för tjänstemän än för arbetare.

Medellönen för kvinnor var 29 900 kronor och för män 34 400 kronor, det vill säga 4 500 kronor, eller 15 procent, högre för män.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män var dock mindre bland arbetare än bland tjänstemän. Bland arbetare var medellönen för män 3 200 kronor, 13 procent, högre än för kvinnor och bland tjänstemän 7 800 kronor, 23 procent,högre.

Även mellan olika sektorer, åldrar och regioner var löneskillnaderna stora. Klass och kön framstår dock som den gemensamma nämnaren även för dessa löneskillnader.

Sammanräknad förvärvsinkomst 2016 – decilindelning

Sammanräknad förvärvsinkomst efter deciler. Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31

Decil-grupper	Kvinnor och män		Kvinnor		Män	
	20– år	20–64 år	20– år	20–64 år	20– år	20–64 år
1	23 539	11 855	24 991	13 251	22 133	10 504
2	111 190	96 357	104 008	90 653	126 161	104 022
3	162 579	177 761	143 746	161 123	192 653	200 890
4	206 477	241 790	179 246	218 456	240 117	273 288
5	251 402	289 357	218 903	262 378	290 438	321 683
6	297 192	327 932	261 737	298 395	336 518	360 821
7	341 016	366 646	303 328	332 297	381 213	402 012
8	391 097	414 336	346 606	372 230	433 828	452 057
9	463 431	486 239	407 708	432 668	514 878	535 337
10	752 455	789 273	613 585	649 484	865 426	899 699

Medelvärde topp 5 %	935 401	982 470	737 509	781 471	1 092 900	1 139 223
Medelvärde topp 1 %	1 614 378	1 709 900	1 150 340	1 220 417	1 971 254	2 078 832
Medelvärde 1	300 038	320 155	260 386	283 093	340 337	356 031
Medelvärde 2	312 291	337 381	269 922	296 997	355 706	376 819
P10	78 884	49 840	76 233	49 678	82 463	50 000
P25	162 932	179 144	143 910	161 982	193 476	201 199
P50 median	274 597	309 374	240 330	281 254	314 541	341 550
P75	390 286	413 527	345 998	371 408	433 339	450 224
P90	519 164	544 942	452 179	478 126	580 713	601 540
P90/P10	6,6	10,9	5,9	9,6	7,0	12,0
Gini-koefficient	0,362	0,361	0,347	0,344	0,36	0,365

Definitioner och förklaringar

Sammanräknad förvärvsinkomst består av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. I inkomst av tjänst ingår förutom löneinkomst även inkomst från pension, sjuk-penning och andra skattepliktiga ersättningar från försäkringskassan.
Medelvärde 1 beräknas för samtliga. Medelvärde 2 beräknas för de som har en inkomst.
Decilgrupp är en tiondel av befolkningen. Värdet som anges är medelvärdet i respektive grupp. Decilgrupp 1 är den tiondel av befolkningen som har lägst inkomst.
Percentiler/Gränsvärden - Värdet som avgränsar den första tiondelen av populationen kallas P10 medan värdet som avgränsar den översta tiondelen av populationen benämns P90. Värdet i mitten, P50, kallas median. Gini-koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1. Ett högt värde på koefficienten visar på en större ojämnhet än ett lågt värde.
Källa SCB Senast uppdaterad 2018-01-31

Taxeringen år 2017 i sammandrag
Hela riket, miljoner kronor

	Fysiska personer och dödsbon	Aktiebolag, sparbanker m.fl.	Ekonomiska föreningar m.fl.	Ideella föreningar m.fl.	Samtliga skattskyldiga	Förändring från föregående år, %
Statlig inkomstskatt, förvärvsinkomster						
Överskott av tjänst	2 260 141				2 260 141	4,8
Överskott av näringsverksamhet	47 837	530 886	1 547	6 452	586 723	-5,0
Allmänna avdrag	276				276	-89,2
Fastställd inkomst	2 306 921	530 886	1 547	6 452	2 845 806	2,7
Grundavdrag	219 393			10	219 403	2,5
Beskattningsbar inkomst	2 087 343	530 886	1 547	6 443	2 626 219	2,7
Skatt på inkomst	55 604	113 482	340	1 410	170 836	0,3

Statlig inkomstskatt, kapitalinkomster						
Överskott av kapital	310 238				310 238	5,8
Skatt på kapitalinkomst	92 298				92 298	5,9
Underskott av kapital	60 159				60 159	-4,4
Skattereduktion för kapitalunderskott	17 358				17 358	-4,1
Kommunal inkomstskatt						
Beskattningsbar förvärvsinkomst	2 087 343				2 087 343	5,0
Kommunal inkomstskatt	669 629				669 629	5,3
Annat						
Statlig fastighetsskatt	673	13 836	601	1 649	16 759	5,0
Kommunal fastighetsavgift	13 443	1 584	1 565	294	16 886	2,6

Allmän pensionsavgift	113 348				113 348	4,6
Skattereduktion för allmän pensionsavgift	113 321				113 321	4,6
Skattereduktion för arbetsinkomster ("jobbskatteavdrag")	105 105				105 105	1,1
Skattereduktion för husarbete (ROT/RUT)	12 687				12 687	-46,5
Skattereduktion, övrigt	322				322	-45,3

Övriga skattereduktioner består av skattereduktioner för sjöinkomst, förnybar el samt fastighetsavgift för pensionärer.

Mer om statistiken Källa SCB Senast uppdaterad 2018-01-12

Personer 55 år och äldre efter ålder, kön och typ av pension 2016.

Personer folkbokförda i Sverige både 2016-01-01 och 2016-12-31.

kön		Totalt antal personer med någon pension	medel-värde i tkr		Därav med									
ålder					Allmän pension					Tjänstepension			Privat pension	
					antal	medel-värde tkr	därav m garantiperson			antal	medel-värde tkr		antal	medel-värde tkr
							antal	medel-värde tkr						
Kvinnor och män 55-år		2 180 394	199,1		2 025 078	144,1	622 741	20,5		1 853 821	62,8		662 438	38,9
Kvinnor och män 65-år		1 949 292	209,1		1 927 961	146,6	622 741	20,5		1 730 471	59,3		558 108	40,2
	55-60	71 795	51,7		0	0,0	0	0,0		31 053	76,1		48 074	28,1
	61-64	159 307	142,4		97 117	94,4	0	0,0		92 297	125,0		56 256	35,3
	65-69	557 462	233,2		536 905	142,2	143 715	16,1		512 292	84,3		274 156	38,3
	70-74	534 966	225,7		534 281	155,8	134 327	16,8		485 917	62,0		178 195	41,5
	75-79	353 150	199,8		353 094	151,7	101 301	18,9		315 004	45,5		63 536	41,6
	80-84	245 283	182,9		245 267	146,2	96 049	23,1		211 138	37,5		25 659	41,9
	85-89	161 832	166,3		161 816	135,3	83 087	25,9		132 428	34,0		10 951	47,8
	90-	96 599	150,4		96 598	121,3	64 262	29,4		73 692	33,9		5 611	55,2

Kvinnor 55- år		1 167 370	163,2		1 087 553	125,4	511 572	20,4		980 962	43,4		344 883	33,7
Kvinnor 65- år		1 051 132	171,4		1 041 444	127,3	511 572	20,4		920 746	40,8		289 021	34,9
	55-60	37 830	39,3		0	0,0	0	0,0		15 482	54,3		26 070	24,8
	61-64	78 408	113,3		46 109	81,9	0	0,0		44 734	94,3		29 792	29,9
	65-69	283 344	199,4		273 982	128,7	104 373	14,9		260 426	61,6		149 403	34,8
	70-74	272 948	185,8		272 668	137,7	108 829	16,0		246 313	40,8		89 980	34,5
	75-79	187 139	162,5		187 111	131,0	85 592	18,5		165 446	29,9		29 797	32,1
	80-84	139 156	148,9		139 146	123,7	82 941	22,8		117 712	26,4		11 684	35,4
	85-89	100 739	134,8		100 731	112,0	73 373	26,3		80 767	25,5		5 144	44,7
	90-	67 806	122,2		67 806	99,9	56 464	31,0		50 082	26,8		3 013	56,9
Män 55- år		1 013 024	240,4		937 525	165,8	111 169	20,7		872 859	84,6		317 555	44,6
Män 65- år		898 160	253,2		886 517	169,2	111 169	20,7		809 725	80,3		269 087	46,0
	55-60	33 965	65,5		0	0,0	0	0,0		15 571	97,8		22 004	31,9
	61-64	80 899	170,7		51 008	105,7	0	0,0		47 563	153,9		26 464	41,4
	65-69	274 118	268,2		262 923	156,2	39 342	19,3		251 866	107,8		124 753	42,5
	70-74	262 018	267,4		261 613	174,5	25 498	20,5		239 604	83,9		88 215	48,7
	75-79	166 011	241,9		165 983	175,1	15 709	21,1		149 558	62,9		33 739	50,0
	80-84	106 127	227,4		106 121	175,9	13 108	25,0		93 426	51,5		13 975	47,4
	85-89	61 093	218,4		61 085	173,7	9 714	23,3		51 661	47,1		5 807	50,5
	90-	28 793	216,9		28 792	171,9	7 798	18,0		23 610	49,1		2 598	53,2

Garantipension betalas ut till den som haft låg eller ingen arbetsinkomst under livet.

Tjänstepension De flesta som arbetar har, förutom allmän pension, dessutom en tjänstepension. Om du har tjänstepension sätter din arbetsgivare varje månad av en summa till dig. Tjänstepensionen kan också kallas avtalspension om ditt företag har kollektivavtal.

Från SCB 4 maj 2018

INOM VÅRDEN FINNS SVERIGES VANLIGASTE YRKEN

Inom vården finns några av Sveriges vanligaste yrken. Den största gruppen är undersköterskor inom hemtjänst, hemsjukvård och äldreboenden med cirka 138 000 anställda. Det är också en yrkesgrupp som är mycket kvinnodominerad, med 92 procent kvinnor. Men var finns jobben i framtiden, och vilka utbildningar är bra att satsa på?

Bra att veta

- SCB:s statistik om yrken
- Så gör vi statistik
- Källa
- Läs en artikel
-

Yrkesstatistiken handlar framför allt om vilka yrken de personer som arbetar har. I vårt yrkesregister har vi statistik om totalt 430 yrkesgrupper och cirka 4,4 miljoner anställda på den svenska arbetsmarknaden som är 16–64 år gamla. Majoriteten av dem, drygt 3 miljoner anställda, jobbar i den privata delen av arbetsmarknaden. Drygt 1,3 miljoner jobbar i offentliga verksamheter, det vill säga stat, landsting och kommun.

FLEST JOBBAR PRIVAT

Drygt 3 miljoner personer är anställda i den privata delen av arbetsmarknaden.

Undersköterskor inom hemtjänst, hemsjukvård och äldreboenden är den största yrkesgruppen med 138 200 anställda. Butikssäljare, fackhandel kommer på andra plats i storlek med 103 400 sysselsatta personer. På tredje plats kommer grundskollärare med 101 000 personer. Det fjärde största yrket i Sverige är företagssäljare. Det rör sig om 88 000 personer, som arbetar med att sälja varor och tjänster till andra företag.

Sveriges vanligaste yrken. Anställda 16–64 år, antal, år 2016

Yrke	Antal personer
1. Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboenden	138 100
2. Butikssäljare, fackhandel	103 400
3. Grundskollärare	101 000
4. Företagssäljare	88 000
5. Barnskötare	84 800
6. Lager- och terminalpersonal	79 400
7. Butikssäljare, dagligvaror	78 400
8. Vårdbiträden	76 500
9. Övriga kontorsassistenter och sekreterare	76 200
10. Städare	72 800

Vårdyrken kvinnodominerade – många män är säljare

Den största yrkesgruppen i registret, undersköterskor inom hemtjänst, hemsjukvård och äldreboenden, är också en av de mest kvinnodominerade med 92 procent kvinnor och endast 8 procent män. Om man tittar särskilt på de mest kvinnodominerade yrkena så är barnmorskor och tandsköterskor i stort sett helt kvinnodominerade med 100 procent respektive 99 procent kvinnor. Det förekommer enstaka män även bland barnmorskor, men de är så få att det inte gör någon skillnad i procentuträkningen.

Mansdominerat bland brunnsborrare och plåtslagare

Det vanligaste yrket bland män är företagssäljare. Men de mest mansdominerade yrkena är brunnsborrare, takmontörer, VVS-montörer, byggnads- och ventilationsplåtslagare och träarbetare, snickare med flera. I de yrkena finns bara 1 procent anställda kvinnor. Jämnast könsfördelning har yrken som meteorologer, landskapsarkitekter, webmaster och webbadministratörer med 50 procent kvinnor och 50 procent män.

10 vanligaste yrkena för kvinnor, år 2016

Yrke	Antal kvinnor	Totalt antal	Andel kvinnor
1. Undersköterskor hemtjänst, hemsjukvård och äldreboenden	127 600	138 200	92 %
2. Barnskötare	75 800	84 800	89 %
3. Grundskollärare	75 700	101 000	75 %
4. Förskollärare	67 800	70 900	96 %
5. Butikssäljare, fackhandel	62 900	103 400	61 %
6. Vårdbiträden	61 900	76 600	81 %
7. Övriga kontorsassistenter och sekreterare	60 000	76 200	79 %
8. Städare	54 300	72 800	75 %
9. Personliga assistenter	53 600	72 600	74 %
10. Butikssäljare, dagligvaror	52 700	78 400	67 %

10 vanligaste yrkena för män, år 2016

Yrke	Antal män	Totalt antal	Andel män
1. Företagssäljare	64 400	88 000	73 %
2. Lager- och terminalpersonal	62 400	79 400	79 %
3. Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	56 800	71 300	80 %
4. Lastbilsförare m.fl.	53 800	57 300	94 %
5. Träarbetare, snickare m.fl.	45 800	46 300	99 %
6. Maskinställare och maskinoperatörer, metallarbete	45 200	52 800	86 %
7. Butikssäljare, fackhandel	40 500	103 400	39 %
8. Fastighetsskötare	34 900	40 400	86 %
9. Motorfordonsmekaniker och fordonsreparatörer	31 100	32 100	97 %
10. Installations- och serviceelektriker	30 800	31 400	98 %

Soldater yngst på arbetsmarknaden

Det finns också tydliga skillnader i ålder mellan olika yrken. Yngst är soldater och professionella idrottsutövare som i snitt är 28 år gamla. Även kafé- och konditoribiträden och anställda inom restaurang som bartendrar, hovmästare och servitörer har en ganska låg medelålder med 29, 30 och 31 år.

De som är äldst på arbetsmarknaden är ledare inom trossamfund där medelåldern var 54 år. Sedan följer general-, landstings och kommundirektörer som har toppositioner inom den offentliga sektorn och psykoterapeuter, som båda har en medelålder på 53 år.

MEDELÅLDERN ÄR 41 ÅR

Medelåldern bland alla anställda i yrkesregistret är 41 år.

Högst andel födda utomlands bland pizzabagare

Av de anställda som finns i yrkesregistret är 17 procent födda utomlands. Pizzabagare är den yrkesgrupp som har högst andel utrikes födda. Bland dem är knappt tre fjärdedelar, 73 procent, födda utomlands. Stor andel utrikes födda finns även bland städare och bland doktorander. Dessutom är många läkare födda utomlands. Mellan 31 och 38 procent av dem är födda i ett annat land, beroende på vilken typ av läkare de är.

Bland de yrken som har minst andel födda utomlands finns brandmän, flygledare, fiskare och officerare. I de här yrkena är totalt mellan 2–3 procent utrikes födda.

GIFT MED EN KOLLEGA

Grundskollärare är yrket där det är vanligast att gifta par och sambor* har samma yrke. Det finns över 2700 par med den kombinationen. Det är också vanligt att båda parterna är personliga assistenter eller att båda är specialistläkare.

Yrkesstatistik*Sambor räknas bara med om de har gemensamma barn.

Störst brist på lärare och sjuksköterskor

De senaste åren har det varit stor brist på lärare och pedagoger. I den senaste Arbetskraftsbarometern, SCB:s undersökning där arbetsgivarna får ge sin bild av läget på arbetsmarknaden, framgår att det är störst brist på nyutexaminerade lärare för grundskolans senare år med inriktning på matematik och naturvetenskap. Där anger hela 96 procent av arbetsgivarna att det är brist på nyutexaminerade. Det är också brist på förskollärare, fritidspedagoger, speciallärare och specialpedagoger.

Även inom hälso- och sjukvården har det varit stor brist på utbildade de senaste åren. Störst brist är det på sjuksköterskor, både grundutbildade och specialistutbildade. Inom tandvården är bristen störst på nyutexaminerade tandläkare och tandsköterskor.

Utbildningsgrupper där störst andel arbetsgivare rapporterar brist på nyutexaminerade, år 2017

Utbildning	Andel arbetsgivare som svarar brist
1. Grundskollärarutbildning, senare år, matematik/NO	96 %
2. Fordonsutbildning (gymnasienivå)	95 %
3. Speciallärar- och specialpedagogutbildning	94 %
4. Fritidspedagogutbildning	93 %
5. Distriktsköterskeutbildning	88 %

Ökad brist på arbetssökande från gymnasiets yrkesutbildningar

Arbetsgivarna upplever dessutom brist på arbetssökande från i stort sett samtliga av de gymnasiala yrkesutbildningar som undersöks. Störst är bristen på fordonsutbildade, där 95 procent av arbetsgivarna har upplevt svårigheter vid rekrytering. Bristen är även stor på utbildade inom naturbruk, transport, bygg, automation och restaurang. Inom teknik och tillverkning tror arbetsgivarna att de kommer att öka antalet anställda till 2020. Det gäller främst programmerare, och systemvetare, civilingenjörer inom elektronik, datateknik och automation samt högskoleingenjörer inom byggnadsteknik. För dessa utbildningar har fler än tre av fyra arbetsgivare angett att de har ökade anställningsbehov på tre års sikt.

Utbildningsgrupper där störst andel arbetsgivare bedömer att antalet anställda kommer att öka på tre års sikt, år 2016

Utbildning	Andel arbetsgivare som svarar öka
1. Programmerar- och systemvetarutbildning	83 %
2. Civilingenjörsutbildning, elektronik/datateknik/automation	79 %
3. Högskoleingenjörsutbildning: Byggnadsteknik	75 %
4. Högskoleingenjörsutbildning: El/elektronik/datateknik	73 %
5. Civilingenjörsutbildning, byggnadsteknik	67 %

God tillgång på journalister och biologer

Under de senaste åren har arbetsgivarna i störst utsträckning rapporterat god tillgång på nyutexaminerade inom det samhälls- och naturvetenskapliga området. Men Arbetskraftsbarometern för 2017 visar att den goda tillgången på utbildade tycks ha blivit mer balanserad för många utbildningsgrupper. Det är bara när det gäller journalist- och biologutbildade som arbetsgivarna uppger att det fortsatt är god tillgång på nyutexaminerade.

SCB:s statistik om yrken

SCB:s yrkesregister innehåller förvärvsarbetande i åldrarna 16-64 år. För att klassas som förvärvsarbetande måste man ha utfört i genomsnitt en timmes arbete per vecka under november månad under 2015. Även de som har varit tillfälligt borta från jobbet, till exempel på grund av sjukdom eller tjänstledighet, ingår i registret.

Egenföretagare finns också i Yrkesregistret om de är aktiva och om deras företag är en enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag. Ofta handlar det här om småföretagare. De som driver sitt företag i aktiebolagsform räknas som anställda eftersom man har ett anställningsförhållande till företaget.

Registret innehåller mycket information om människor i arbete, förutom yrke bland annat ålder, kön, födelseland, invandringsår, utbildning, bransch, sektor och vilken kommun man bor i. Den senaste statistiken som finns är från 2015.

Från och med 2014 års redovisning, redovisas statistiken efter den nya yrkesnomenklaturen, Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK 2012). Den är mer detaljerad och speglar dagens yrkesstruktur bättre än den tidigare yrkesnomenklaturen (SSYK 96) som den också ersätter. Till grund för SSYK 2012 ligger den internationella yrkesindelningen ISCO-08. Övergången till SSYK 2012 innebär ett tidsseriebrott som gör att jämförelser med tidigare år inte är möjlig.

Du kan läsa mer om ny yrkesnomenklatur här

Arbetskraftsbarometern är en undersökning som ger information om det aktuella arbetsmarknadsläget och framtidsutsikterna de närmaste åren för 72 utbildningar, varav 13 gymnasiala och 59 eftergymnasiala. Under hösten varje år skickas drygt 10 000 blanketter ut till ca 7 500

personalchefer på ett urval av arbetsställen. De tillfrågas bland annat om tillgången på sökande hur de bedömer att antalet anställda med de aktuella utbildningarna kommer att förändras på ett respektive tre års sikt.

Så gör vi statistik

Sverige började föra statistik redan 1749. Idag har SCB i uppdrag är att förse Sverige med oberoende statistik om samhället på flera olika områden. Statistik är inte exakt, men välgjord statistik beskriver verkligheten så nära man kan komma.

För att göra statistik finns metoder för att samla in, bearbeta och analysera siffermaterial. SCB:s statistik görs utifrån vetenskapliga principer. Det finns flera olika typer av statistiska undersökningar.
Läs mer om hur vi gör statistik

Källa Yrkesregistret, SCB

Från SCB 4 maj 2018

STORA SKILLNADER I LÖN MELLAN DE HÖGST OCH LÄGST BETALDA YRKENA

100 000 kronor – så mycket skiljer sig genomsnittslönerna mellan de högst och lägst betalda yrkena i vår lönestatistik. Bankchefer, verkställande direktörer och specialistläkare hör till arbetsmarknadens mest välbetalda. De lägsta medellönerna har bland annat hemservicepersonal, kafébiträden och bärplockare.

Bra att veta

- SCB:s statistik om löner
- Så gör vi statistik
- Källa
- Läs en artikel

Skillnaderna i medellönerna, eller snittlönerna, för olika yrken på arbetsmarknaden är stora. Chefer inom bank, finans och försäkring har den högsta medellönen på 120 400 kronor. Yrket med den lägsta medellönen är marknadsundersökare och intervjuare. Deras medellön är 19 400 kronor. Det kan jämföras med genomsnittslönen för hela arbetsmarknaden i Sverige som är 32 800 kronor.

SÅ HAR VI RÄKNAT LÖNERNA

Alla löner som nämns i den här artikeln är månadslöner före skatt och uppräknade till heltid. På så sätt går de att jämföra på ett enkelt sätt. Snittet för cheferna inom bank, finans och försäkring är särskilt högt. Det skiljer sig knappt 30 000 kronor till mäklare inom finans (till exempel aktiemäklare) som i snitt tjänar 91 300 kronor och därmed har den näst högsta medellönen i statistiken.

JÄMFÖR LÖNER MED LÖNESÖK

Sök och jämför löner för olika yrkesgrupper efter utbildningsnivå, kön, ålder och arbete i privat eller offentlig sektor. Till Lönesök

Yrkena med högst medellön, 2016

Yrke	Medellön, kronor
1. Chefer inom bank, finans och försäkring, högre nivå	120 400
2. Mäklare inom finans	91 300
3. Specialistläkare	75 000
4. General-, landstings- och kommundirektörer m.fl.	74 500
5. Verkställande direktörer m.fl.	72 100
6. Forsknings- och utvecklingschefer, högre nivå	71 800
7. Ekonomi- och finanschefer, högre nivå	69 800
8. Chefer inom bank, finans och försäkring, lägre nivå	66 700
9. Försäljnings- och marknadschefer, högre nivå	66 500
10. Driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, högre nivå	65 200

Fakta: Chefer på högre och lägre nivå

Med högre nivå menas chef på nivå 1 i Yrkesregistret, vilket innebär chef för särskild funktion, exempelvis ekonomi, men utan personalansvar i organisation med chefer på flera nivåer. Det kan också vara en chef på mellannivå som är underställd vd.
Med lägre nivå menas chef på nivå 2 i Yrkesregistret, vilket innebär verksamhetsnära chef som är underställd mellanchef och vd. Det kan också vara högsta chefen i ett företag som inte har några chefer på lägre nivåer.

Yrkena med lägst medellön, 2016

Yrken	Medellön, kronor
1. Marknadsundersökare och intervjuare	19 400
2. Kafé- och konditoribiträden	20 400
3. Övrig hemservicepersonal m.fl	20 500
4. Övriga servicearbetare	21 400
5. Bärplockare och plantörer m.fl.	21 900
6. Växtodlare och djuruppfödare. blandad drift	22 300
7. Eventsäljare och butiksdemonstratörer m.fl.	22 500
8. Barnskötare	22 600
9. Restaurang- och köksbiträden m.fl.	22 600
10. Taxiförare m. fl.	22 600

Sök genomsnittliga månadslöner i SCB:s lönedatabas

Fakta: Vad är skillnaden mellan lön och inkomst?

Lön är den ersättning som en person får av sin arbetsgivare för utfört arbete under en bestämd tid, till exempel per månad eller timme. Inkomsten består förutom av lönen även av inkomster av kapital, till exempel räntor på sparkonton och utdelningar på aktier. Dessutom ingår olika former av stöd från Försäkringskassan som barnbidrag och bostadsbidrag.

Till skillnad från lönen påverkas inkomsten av hur mycket man jobbar, och minskar om man är hemma från jobbet på grund av till exempel sjukdom eller tjänstledighet.

Jämnare löner inom hemservice

Medianlönen för bankcheferna, alltså den mittersta lönen, är 92 000 kr. Den är alltså en bit lägre än medellönen. Att medianlönen är lägre beror på att det finns löner bland dessa chefer som sticker ut genom att de är mycket högre än resten.
För gruppen Övrig hemservicepersonal, en av de lägst betalda grupperna, ser det annorlunda ut. Deras medianlön är 20 100 kronor, alltså nära medellönen på 20 100 kronor. Det visar att hemtjänstpersonal har mer jämnt fördelade löner än bankchefer.

Fakta: Vad är medellön och medianlön?

När man vill jämföra lönerna mellan olika grupper på arbetsmarknaden, till exempel hur mycket olika yrkeskategorier tjänar, så finns det framför allt två mått man kan använda sig av.
När vi på SCB redovisar statistik så använder vi oss oftast av medellönen. Det är en genomsnittlig lön för en viss grupp. För att få den summerar man alla löner i gruppen och dividerar med antalet personer i gruppen.

Man kan också använda sig av medianlönen för jämförelser. Den får man om man sorterar alla löner i stigande eller fallande ordning och tar ut det mittersta värdet. Ett exempel kan vara om en grupp personer i ett yrke tjänar väldigt mycket pengar så blir medellönen mycket högre än medianlönen. Om man ska undersöka grupper med löner som är väldigt spridda så kan det vara bättre att använda medianlönen för att för att hitta ett genomsnittligt värde för gruppen.

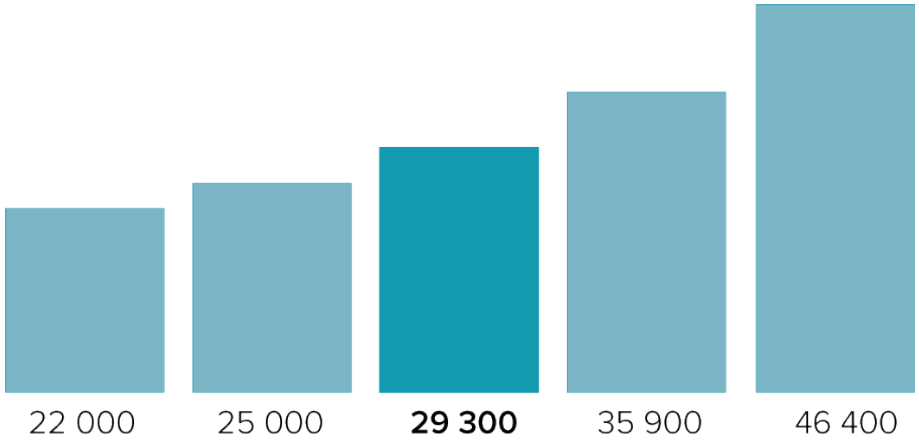

Medianlönen får man om sorterar alla löner i stigande ordning eller fallande ordning och tar ut det mittersta värdet.

Kvinnor har 88 procent av mäns lön

Kvinnor har som grupp lägre löner än män på arbetsmarknaden. Om vi jämför kvinnors och mäns löner för 2016 så tjänar kvinnor i genomsnitt 88 procent av vad män tjänar. Löneskillnaden är alltså 12 procent. En del av skillnaden beror på att kvinnor och män har olika yrken, jobbar i olika delar av arbetsmarknaden eller har olika utbildningar och arbetstid.
Det finns statistiska metoder för att ta hänsyn till dessa skillnader och på så sätt få fram om kvinnor och män får olika betalt för samma jobb. När man räknar på detta blir löneskillnaden mellan kvinnors och mäns löner totalt 5 procent. Den här skillnaden kan man inte hitta någon förklaring till genom att bara titta på statistiken.

Stora skillnader i oförklarad löneskillnad

Om man tittar på hur det ser ut i olika yrken så skiljer sig den så kallade oförklarade löneskillnaden åt kraftigt.

50 PROCENT

Så mycket av männens lön har kvinnorna bland mäklare inom finans. Störst är den bland mäklare inom finans. Där är kvinnors löner 50 procent av männens löner. Även bland chefer inom bank, finans och försäkring är skillnaden stor, i genomsnitt tjänar kvinnor 68 procent av männens lön.

I vilka yrken tjänar då männen i genomsnitt mindre än kvinnorna? Jo, största skillnaden mellan könen finns i gruppen fastighets- och förvaltningschefer, högre nivå. Där är kvinnornas löner 116 procent av männens. Även bland följande yrken har kvinnorna klart högre löner i genomsnitt: bilrekonditionerare, fönsterputsare och övriga rengöringsarbetare, översättare, tolkare och lingvister m. fl., driftchefer inom bygg, anläggning och gruva, lägre nivå med flera yrken.

Minst skillnad mellan könen bland kommunanställda

I lönestatistiken brukar vi dela upp arbetsmarknaden. För det första skiljer vi på privat och offentlig sektor. Den offentliga sektorn delas i sin tur in i tre grupper efter arbetsgivare: statliga arbetsgivare, arbetsgivare inom landstinget och kommunala arbetsgivare. Den privata sektorn delar vi in i tjänstemän och arbetare. Om man tar fram kvinnors och mäns medellöner i dessa delar av arbetsmarknaden så ser man att manliga tjänstemän inom privat sektor och män som arbetar inom landstinget har de högsta medellönerna, på över 40 000 kronor. Minst tjänar kvinnliga arbetare i privat sektor med en medellön på 25 300 kronor.

Om man tittar på löneskillnaden mellan könen efter att vi tagit hänsyn till att personer har olika yrken, utbildningar och arbetstid, så är den störst bland tjänstemän i privat sektor med 8 procent. Den minsta skillnaden har kommunerna med knappt en procent.

Lägre löner för unga och äldre

Det förvånar knappast någon att de som nyligen har kommit ut på arbetsmarknaden och börjat jobba ofta har lägre lön jämfört med de som har jobbat ett helt yrkesliv. Statistiken visar också att medellönen är lägst bland de yngsta som är 18–24 år. Den åldersgrupp som tjänar mest är 45–54-åringarna.

Genomsnittlig månadslön efter kön och ålder 2016

18-24 år	
Män	24700
Kvinnor	23600
25-34 år	
Män	30500
Kvinnor	28100
35-44 år	
Män	37400
Kvinnor	32400
45-54 år	
Män	39000
Kvinnor	33300
55-64 år	
Män	37700
Kvinnor	32400
65-66 år	
Män	36800
Kvinnor	32700

Källa: Medlingsinstitutet Tillhör Sveriges officiella statistik

Lönen ökar med utbildningsnivån

Generellt gäller att ju mer man utbildar sig desto högre lön får man. Den gruppen som har gått en grundskoleutbildning som är kortare än nio år tjänar drygt hälften så mycket som gruppen som har den högsta utbildningsnivån, forskarutbildning. En forskarutbildad tjänar i snitt 51 900 kronor, medan personer med kortare grundskoleutbildning i genomsnitt tjänar 24 800 kronor. Men även jämfört med personer som har studerat länge på grundnivån på högskola eller universitet är forskarutbildade välbetalda i genomsnitt.

Genomsnittlig månadslön efter kön och utbildningsnivå 2016

Grundskola eller liknande (under 9år)
män 25 700 kv 23 800

Grundskola eller liknande (9-10 år)
män 29 300 kv 25 600

Gymnasial utbildning (högst2år)
män 31 700 kv 27 700

Gymnasial utbildning (3 år)
män 30 600 kv 26 800

Eftergymnasial utbildning (mindre än 3 år)
män 37 000 kv31 100

Eftergymnasial utbildning (3 år eller mer)
män 44 00 kv 36 100

Forskarutbildning
män 54 900 kv 47 700

SCB:s statistik om löner

Lönestatistiken för den svenska arbetsmarknaden består av uppgifter om drygt 2,5 miljoner personers löner. Uppgifterna samlar vi in från arbetsgivarna. För privat sektor samlar vi in statistiken genom en urvalsundersökning. Det innebär att arbetsgivarna som är med i undersökningen representerar företagen i sin bransch och storleksklass och man kan på så sätt göra en uppskattning av lönerna för hela den privata arbetsmarknaden. Till den här undersökningen väljs ungefär 8 000 privata arbetsgivare ut varje år. De är då skyldiga att skicka in löneuppgifter för sina anställda så att statistiken kan tas fram. Totalt handlar det om ungefär hälften av alla löner i den privata sektorn. För offentlig sektor, det vill säga stat, landsting och kommun, samlas alla löneuppgifter in.
I SCB:s statistikdatabas redovisas löner för över 400 yrken.

Så gör vi statistik

Sverige började föra statistik redan 1749. Idag har SCB i uppdrag är att förse Sverige med oberoende statistik om samhället på flera olika områden. Statistik är inte exakt, men välgjord statistik beskriver verkligheten så nära man kan komma.

För att göra statistik finns metoder för att samla in, bearbeta och analysera siffermaterial. SCB:s statistik görs utifrån vetenskapliga principer. Det finns flera olika typer av statistiska undersökningar.
Läs mer om hur vi gör statistik
Källa
Lönestrukturstatistik, hela ekonomin, SCB

Från SACO.se 4 maj 2018:

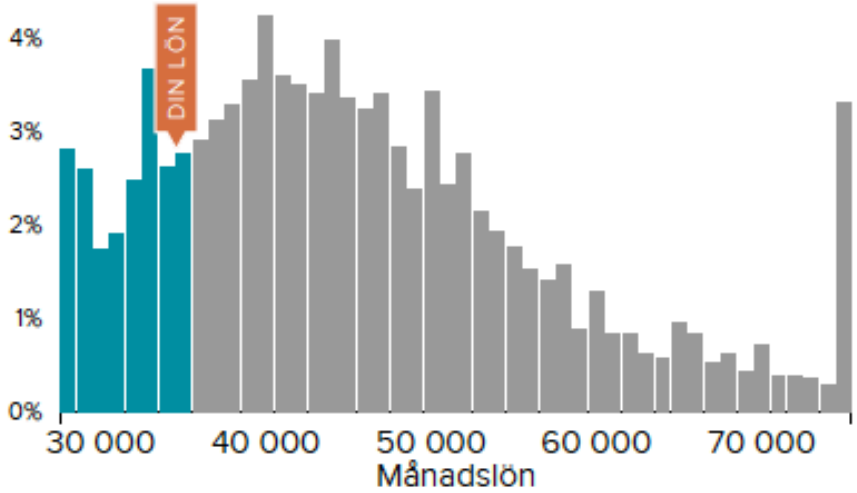

Källa: Sacoförbundens löneenkäter.

Förvärvsarbetande och pensionärer med de lägsta inkomsterna redovisas illa i den offentliga statistiken.

LOs lönestatistik för 2016 omfattar bara löner över 20 000 kr per månad = 240 000 kr per år.

I SCBs statistik hade 2016 40% av inkomsttagare män och kvinnor i åldrar 20-64 år mindre än 241 790 kr.

Ensamstående barnlösa under cirka 15000 kr per månad = 180 000 kr per år har underskott i sina hushållsbudgetar, hur ska regeringen förbättra det?

Statsministern vill öka pensionerna med 600 kr per månad för pensionärer med pensioner 11000-14000 kr per månad, det ska ge 5000 kr mer efter skatt, per år. De som har under 11000 och har störst behov av höjningar får inget. På regeringens hemsida har inte hittats något om detta, hur det blir för de sämst ställda är oklart.

I kapitel 3 behandlas inkomstskatter och bidrag. De rödgröna partiledarna bör läsa och förstå. Några sidor därifrån bifogas här:

Delar från kapitel 3.

Inkomstskatterna

Sverige var under 1800-talet ett utpräglat klassamhälle. Sverige styrdes av kungen med hjälp av de fyra stånden i riksdagen, adel, präster, borgare och bönder. Någon plats för arbetare fanns inte.

Ståndsriksdagen avskaffades 1865 och ersattes med ett tvåkammarsystem. Arbetare med inkomst eller förmögenhet som var tillräckligt stor fick rösta, men det var till föga hjälp.

Socialdemokratiska partiet bildades 1889 och hade som första mål åttatimmarsdag och rösträtt för alla. Åttatimmarsdagen blev lag i slutet på 1910-talet. Rösträtten ökade steg för steg, först för män och sist för kvinnor som med full rätt kunde rösta första gången 1924. Det året fick de också komma in i läroverk, tidigare hade det inte varit möjligt. Kommuner hade möjlighet att i stället ordna kommunala flickskolor för realskolenivån.

Parlamentarismens principer att riksdagen skulle ha det översta ansvaret för styrningen av Sverige och inte kungen genomfördes informellt på 1910-talet men blev inte lag förrän 1974 då talmannen fick en central roll när en ny regering ska bildas.

På 1920-talet hämtades statsministern ibland från de borgerliga partierna, ibland från socialdemokraterna , men 1932 hade socialdemokraterna blivit så starka att de kunde inneha statsministerposten i 44 år till 1976.

Före andra värdskriget rådde en tradition att kvinnornas främsta uppgift var att bli gifta och försörjda av en man. De blev då “hemmafruar” med uppgift att sköta hushåll och barn, med hjälp av pigor om mannen hade hög inkomst.

Att föda barn utan att vara gift ansågs som skamligt. De som råkade ut för det försökte se till att de kunde föda i hemlighet någonstans. Tidningen Husmodern innehöll massor av annonser om det.

När de fått barnet gällde det att skaffa inkomster till försörjning eller adoptera bort. Det var ont om yrken för kvinnor: sjuksköterskor, sjukvårdsbiträden, barnmorskor. lärarinna på småskolor, hushållsarbete, butiksbiträde, serveringspersonal, enklare kontorsarbtete, skrivmaskinsarbete o d, hantverk i kvinnovänligt arbete, sömmerska, textilarbetare, man kunde inte bli polis, militär eller präst. Blev man gift med en general eller prost blev man generalska eller prostinna.

Under kriget fick kvinnor överta mäns arbete när de var inkallade. I början av 1900-talet var jordbruket den största branschen. med teknikens utveckling miskade behovet av arbetskraft i jordbruket, städerna växte. Kvinnorna blev mer och mer självständiga.

Efter kriget beskattades makar gemensamt enligt regler om sambeskattning. Det ogillades mer och mer och det kom krav om särbeskattning. Allmänna skatteberedningen gjorde en stor utredning om det men kom inte med förslag om hur det skulle gå till. Ett par andra statliga utredningar gav heller inte förslag och finansminister Gunnar Sträng åtog sig att lösa problemet. Han kom med 1970 års skattereform. Förslaget minskade antalet statliga skatteskikt och marginalskatterna för de högsta inkomster sänktes. “Dynamiska effekter” skulle göra att statens skatteinkomster inte skulle bli för låga.

Skatteomläggningen borde i möjligaste mån ske så att skatten blev efter förmåga.

Ett problem var att förvärvarbetande make med hemmafru utan inkomst skulle få samma skatt som förvärvsarbetande ensamstående. Det löstes med ett hemmamakeavdrag. Avdraget var inte idexreglerat och realvärdet minskade vartefter med inflationen. När realvärdet kommit nära noll avskaffades det, men då hade de flesta hemmafruarna försvunnit.

Ett annat problem var att de lägsta rimliga levnadskostnaderna för förvärvsarbetande makar då som nu inte var dubbelt så stora som för förvärvsarbetande ensamstående utan bara cirka 150%. Det hade gått att lösa med olika storlekar på grundavdrag för makar och ensamma, men det accepterades inte. Grundavdraget blev lika stort per person, men det sattes relativt lågt. Det medförde att de med de lägsta lönerna fick orimligt höga skatter, något som partierna inte kompenserat tillräckligt för.

Ett annat problem var att kapitalinkomstskatten inte blev väl ordnad. Kvar blev att skuldräntor fick avdrag med den marginaleffekt som blev för arbetsinkomsterna och således större ju större inkomsterna var, vilket inte var bra. Det förbättrades något av statsminister Torbjörn Fälldin (C) i förslag 1982, som genomfördes av socialdemokraterna eftersom Fälldin förlorade valet 1982

I skattereformen 1990 fick kapitalinkomstskatten nuvarande form med statlig skatt 30% oavsett inkomstens storlek. Den sattes till 30% för att ungefär motsvara kommunalskatterna som ligger ungefär där.

De flesta betalar ingen statlig inkomstskatt, bara kommunal inkomstskatt. Kapitalinkomstskatten på 30 % är för de flesta ungefär som kommunalskatten.

Progessiviteten i inkomstskattesystemet ombesörjs av den staliga inkomstskatten som 2017 börjar vid inkomst cirka 38000 kr per månad.

I sista minuten 1990 gjordes i skattereformen på förslag av LO en ändring av reglerna för kommunalskatten. För att lindra skatten för de lägsta inkomsterna bestämes att grundavdraget vid låga inkomster skulle ökas ett antal procent upp till inkomt litet över 100 000 kr per år, istället skulle sedan grundavdaget minska en viss procent vid inkomst däröver.

Inkomtsskattesystemet består enligt detta av en kommunalskatt som med nyss nämnda undantag är lika med den skatt kommunerna bestämmer samt en statlig skatt vid inkomst över en viss nivå som riksdagen avgör. Till det en kapitalinkomstskatt på 30% oavsett arbetsinkomstens storlek. Man bör observera, att skuldräntor (negativ kapitalinkomst) bör medge avdrag 30%.

Kvar står sedan att de med de lägta inkomsterna får orimligt höga skatter på grund av att grundavdraget inte når upp till lägsta rimliga levnadskostnader.

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Makar lika inkomst
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		Överskott /år
6001	622	7464	5379	64548	-90452		- 109904
7001	844	10128	6157	73884	-81116		- 91232
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		- 72560
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		- 53888
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		- 35216
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		-16808 kris-
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		112 gräns
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		17008
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		33904
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	50800
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	67696
17001	3518	42216	13483	161796	6796		84592
18001	3814	45768	14187	170244	15244		101488
19001	4110	49320	14891	178692	23692		118384
20001	4435	53220	15566	186792	31792		134584
21001	4731	56772	16270	195240	40240		151480
22001	5027	60324	16974	203688	48688		168376
23001	5323	63876	17678	213136	57136		187272
24001	5619	67428	18382	220584	65584		202168
25001	5915	70980	19086	229032	74032		219064
26001	6211	74532	19790	237480	82480		235960
27001	6507	78084	20477	245928	90928		252856
29001	7096	85152	21905	262860	107860		286720
30001	7394	88728	22607	271284	116284		303568
35001	9044	108528	25957	311484	156484		383968
40001	11199	134388	28802	345624	190624		452248
45001	13849	166188	31152	373824	218824		518648
50001	16499	197988	33502	402024	247024		565048
55001	19333	231996	35668	428016	273016		617032
60001	22383	268596	37618	451416	296416		663832

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam							Inkomstskatt
Mån. lön	Prelskatt /mån	Prelskatt /år	Efter skatt /mån	Efter skatt /år	Över-skott/år		i % av inkomst
6001	622	7464	5379	64548	-90452		10,4
7001	844	10128	6157	73884	-81116		12,1
8001	1066	12792	6435	83220	-71780		13,3
9001	1288	15456	7713	92556	-62444		14,3
10001	1510	18120	8491	101892	-53108		15,1
11001	1743	20916	9258	111096	-43904		15,8
12001	2038	24456	9963	119556	-35444		17,0
13001	2334	27888	10667	128004	-26996		18,0
14001	2630	31560	11371	136452	-18548		18,8
15001	2926	35112	12075	144900	-10100	kris-	19.5
16001	3222	38664	12779	153348	-1652	gräns	20,1
17001	3518	42216	13483	161796	6796		20.7
18001	3814	45768	14187	170244	15244		21,2
19001	4110	49320	14891	178692	23692		21,6
20001	4435	53220	15566	186792	31792		22,2
21001	4731	56772	16270	195240	40240		22.5
22001	5027	60324	16974	203688	48688		22,8
23001	5323	63876	17678	213136	57136		23,1
24001	5619	67428	18382	220584	65584		23,4
25001	5915	70980	19086	229032	74032		23,7
26001	6211	74532	19790	237480	82480		23,9
27001	6507	78084	20477	245928	90928		24,1
29001	7096	85152	21905	262860	107860		24,5
30001	7394	88728	22607	271284	116284		24.6
35001	9044	108528	25957	311484	156484		25,8
40001	11199	134388	28802	345624	190624		28,0
45001	13849	166188	31152	373824	218824		30.8
50001	16499	197988	33502	402024	247024		33,0
55001	19333	231996	35668	428016	273016		35,2
60001	22383	268596	37618	451416	296416		37,3

Ensamstående missgynnas och makar/sambor gynnas i inkomstskattesystemet.

För förvärvsarbetande icke-pensionärer 2017 gäller att makar/sambor med lika höga inkonster tillsammans per år får 71 000 kr större överskott sedan inkomstskatt och lägsta rimliga levnadskostnader betalats, jämfört med ensamstående. Per person blir det 35 500 kr, vilket är mycket pengar.

Det nuvarande inkomstskattesystemet är enkelt och bra om man bortser från jobbskatteavdraget och brister i kompensationerna för de höga orimliga skatterna vid de lägsta inkomsterna.

Man måste ha klart för sig att systemet är en kompromiss som kräver kompensationer vid de lägsta inkomsterna. och de kompensationera bör inte ses som bidrag. Systemet gynnar makar/sambor. Kompensationerna måste ta hänsyn till att ensamstående är missgynnade. Det gäller både pensionärer och icke-pensionärer.

Ungdomsbostadsbidragen utgår från en låg levnadsstandard. Pensionsmyndigheten gör kompensationerna för pensionärer med de lägsta inkomsterna på ett sätt som deras tjänstemän inte kan klargöra. Socialförsäkringsministern borde förklara hur det går till och vilken levnadstandard de utgår från. Och ändra de orimliga reglerna för pensionärernas bostadstillägg.

Jag har noga följt riksdagens fördelningspolitik sedan 1964 och nästan varje år lämnat kommentarer och förslag. I det följande delar av **http://wimnell.com/omr36-39zzzzb.pdf**

2017 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Bostadshyran antages vara 5200 kr per mån = 62 400 kr per år för ensam och 6400 kr per mån för makar/sambor= 76 800 kr/år.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan 155 000 kr betalats för det minsta rimliga i ensamhushåll och 239 000 för makar/sambor. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.

Ensam			Makar lika inkomst			
Mån. lön	Överskott/år		Överskott /år		skillnad per person ensam-	en make
6001	-90452		- 109904		-54952	35500
7001	-81116		- 91232		-45616	35500
8001	-71780		- 72560		-36280	35500
9001	-62444		- 53888		-26944	35500
10001	-53108		- 35216		-17608	35500
11001	-43904		-16808	kris-	-8404	35500
12001	-35444		112	gräns	56	35500
13001	-26996		17008		8504	35500
14001	-18548		33904		16952	35500
15001	-10100	kris-	50800		25400	35500
16001	-1652	gräns	67696		33848	35500
17001	6796		84592		42296	35500
18001	15244		101488		50744	35500
19001	23692		118384		59192	35500
20001	31792		134584		67292	35500
21001	40240		151480		78740	35500
22001	48688		168376		84188	35500
23001	58136		187272		93636	35500
24001	65584		202168		101084	35500
25001	74032		219064		109532	35500
26001	82480		235960		117980	35500
27001	90928		252856		126428	35500
29001	107860		286720		143360	35500
30001	116284		303568		151784	35500
35001	156484		383968		191984	35500
40001	190624		452248		226124	35500
45001	218824		508648		254324	35500
50001	247024		565048		282524	35500
55001	273016		617032		308516	35500
60001	296416		663832		331916	35500

http://wimnell.com/omr36-39zzs1.pdf sid 34:

Underskott och överskott i hushållsbudgetarna

För inkomståren 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 och 2014 har undersökts hur stora underskotten och överskotten blir i hushålls-butdgetarna för förvärvsarbetande med inkomster mellan 6000 och 60 000 kr per månad, för ensamma och makar med líka stora inkomster.

Underskott och överskott avser det som återstår av inkomsten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnads-kostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kost-naderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Skillnader mellan 2006 och 2014 redovisas i tabellen till höger.

Den borgerliga alliansen har menat att jobbskatteavdragen mest tillfallit låg- och medelinkomsttagare, men tabellen visar att
*** underskotten har ökat för inkomster 13000 och lägre,**
*** att överskotten har minskat för inkomster 14000-25000 och**
*** att överskotten har ökat för inkomster 26000 och högre och med cirka 23000-32000 kr per år för inkomser 35000 och högre.**

Den nya regeringen vill minska jobbskatteavdragen för inkomster 50000 kr och högre och sänka inkomsgränsen för statlig skatt till 35000 kr. Det tycks finnas överskott att ta av.

Försämringarna för inkomster 25000 och lägre borde åtgärdas.

2006-2014 Förvärvsarbetande icke-pensionärer utan barn.

Överskott avser överskott i hushållsbudgeten sedan inkomstskatt betalats och det betalats för de minsta rimliga levnadskostnaderna enligt konsumentverkets belopp. I de angivna lägsta kostnaderna ingår ej semesterkostnader och andra resor än lokalresor. (Skattetabell 33, kolumn1.)

Ensam Mån. lön	2006 Över-skott/år	2014	Skillnad	
6001	-64356	**-80536**	**-16180**	**Underskottet har ökat**
7001	-55524	**-71200**	**-15676**	**Underskottet har ökat**
8001	-46692	**-61864**	**-15172**	**Underskottet har ökat**
9001	-37920	**-52528**	**-14608**	**Underskottet har ökat**
10001	-29880	**-43192**	**-13312**	**Underskottet har ökat**
11001	-22176	**-34072**	**-11896**	**Underskottet har ökat**
12001	-14532	**-25612**	**-11080**	**Underskottet har ökat**
13001	-6888	**-17524**	**-10636**	**Underskottet har ökat**
14001	756	**-8716**	**-9472**	**Överskottet har minskat**
15001	8400	**-268**	**-8668**	**Överskottet har minskat**
16001	16044	**8180**	**-7864**	**Överskottet har minskat**
17001	23688	**16280**	**-7408**	**Överskottet har minskat**
18001	31332	**25076**	**-6256**	**Överskottet har minskat**
19001	38976	**33524**	**-5452**	**Överskottet har minskat**
20001	46200	**41624**	**-4576**	**Överskottet har minskat**
21001	53844	**50072**	**-3772**	**Överskottet har minskat**
22001	61488	**58520**	**-2968**	**Överskottet har minskat**
23001	69132	**66968**	**-2164**	**Överskottet har minskat**
24001	76776	**75416**	**-1360**	**Överskottet har minskat**
25001	84420	**83864**	**-556**	**Överskottet har minskat**
26001	92124	**92324**	**200**	**Överskottet har ökat**
27001	98424	**100772**	**2348**	**Överskottet har ökat**
29001	109704	**117668**	**7964**	**Överskottet har ökat**
30001	115344	**126008**	**10664**	**Överskottet har ökat**
35001	143544	**166208**	**22664**	**Överskottet har ökat**
40001	171240	**196712**	**25472**	**Överskottet har ökat**
45001	196440	**224912**	**28472**	**Överskottet har ökat**
50001	221640	**253112**	**31472**	**Överskottet har ökat**
55001	246840	**278972**	**32132**	**Överskottet har ökat**
60001	272040	**304172**	**32132**	**Överskottet har ökat**

Från omr 36-39zz sid 32 m m (Nedbantat)

Mer om skatter och bidrag.

Politikerna har under årens lopp då och då talat om att skatt ska utgå efter bärkraft och skattekraft och bidrag ska utgå efter behov. Men varken regeringen, riksdagen eller partierna har någonsin under de senaste femtio åren visat upp hushållsbudgetar som visar behov eller visat hur bärkraft hänger ihop med hushållsbudgetar.

Jag har nästan varje år under denna tid redovisat hushållsbudgetar och påpekat att inkomsterna vid låga inkomster inte räcker till hushållsbudgetarna och att skatter och bidrag bör bestämmas med hänsyn till det. Tyvärr har politikerna inte rätttat sig efter det, och fortfarande måste många med låga inkomster betala skatter trots att inkomsterna inte räcker till rimliga levnadskostnader.

Skattefördelningen bör ske efter bärkraft. Den bör ske med hänsyn till inkomst och med hänsyn till hushållsutgifter för rimliga behov.

Skattefördelningen har två dimensioner: Vertikal och horisontell fördelning.

Den vertikla fördelningen gäller fördelningen på personer med samma rimliga utgifter men med olika höga inkomster. Den horisontella fördelningen gäller fördelning på personer med olika rimliga utgifter men samma inkomster.

I den allmänna skattedebatten talas nästan bara om den vertikala fördelningen av skatterna - med hänsyn till inkomstens storlek.

Den vanligaste komplikationen i den horisontella fördelningen är förekomsten av barn. Oberoende av inkomstens storlek medför barn kostnader som det finns skäl att ta hänsyn till vid fördelningen av skatter och bidrag.

Eftersom vi har ett progressivt skattesystem som innebär att man procentuellt tar ut mer skatt vid högre inkomster än vid låga är det olämpligt att utforma hänsynen till barnkostnader som ett avdrag på inkomsten, det innebär att skattelättnad för barn blir större vid höga inkomster än vid låga. Därför sker hänsynen till barn genom barnbidrag som är lika stora oberoende av inkomstens storlek. Barnbidragen kan ses som en negativ skatt.

Före skattereformen 1970 sambeskattades makar. Det ville man komma ifrån och i reformen infördes särbeskattning, dvs makara beskattades var för sig efter sina inkomster. På den tiden var det vanligt att makar fördelade sina insatser så att mannen hade heltidsarbete med penninginkomster medan frun var hemma med barnen och stod vid spisen och tvättbaljan, utan penninginkomster, var hemmafru.

Vid övergång till särbeskattning uppstod problem för hemmafruarna. Mannen behövde kompensation för att han försörjde en hemmafru. Hemmafrun kunde inte spara in på hushållsutgifterna till de kostnader hon förorsakade mannen. Man införde då ett hemmamakeavdrag som var en horisontell fördelningsfaktor och lika stor vid alla inkomster. Hade man utformat det som ett avdrag på skatten skulle män med höga inkomster och större marginalskatter få större skattelättnader än de med låga inkomster.

När åren gick blev det färre hemmafruar och hemmamakeavdraget smälte i någon takt med det bort med inflationen. Till slut togs hemmamakeavdraget bort när hemmamakarna (hemmafruarna) var nära utrotade.

I början efter skattereformen 1970 hade man kvar bl a sättet att dra av för räntekostnader, avdrag gjordes med samma maginaleffekt som för inkomsten, dvs ju högre inkomst man hade och ju högre marginalskatt man hade desto mer tjänade man på ränteavdragen,

Direktören med hög lön och hög maginalskatt kunde få större skattelättnader av skuldränteavdragen än den lägst betalda i firman om man hade samma sorts hus att bo i och samma skuldräntor. Det var inte bra. I skatterformen 1982 rättades detta till något, men i reformen 1990 blev det klart att ränteavdragen blev samma vid olika inkomster. Man stannade då för 30% skatt på ränteinkomster och 30% skatteavdrag för skuldräntor. Hänsynen till räntorna hör till den horisontella fördelningen, räntorna har inget med inkomsterna att göra. Nu får direkören och springpojken vid inkomstbeskattningen samma hänsyn.

Bostadsbidragen hör till de horisontella fördelningshänsynen, men är också dimensionerade efter inkomstens storlek. För barnfamiljerna trappas de av med 20% av ökande inkomst.

Det borgerliga blocket vann valet 2006 med löften om skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagare och åtgärder som skulle ge jobb åt arbetslösa och minska "utanförskapet". Det blev stora skattesänkningar för dem med höga inkomster och nedskärningar som mest drabbar dem med låga inkomster. Arbetslösheten är stor. De borgerliga har ställt i utsikt att de ska forsätta på samma sätt.

En central fråga, som alltid, är skatterna. Vem ska betala dem och vad ska de användas till. De som ska betala är individer, hushåll och företag och skatterna ska gå till saker som är till nytta för de kategorierna. Skatterna tas ut på skattebaser: skatter på arbetsinkomster, inkomster av företag, vinster och kapital, skatt på varor mm.

En högerfilosofi är att de som har höga arbetsinkomster inte arbetar om de inte får lägre skatter och högre bidrag och att de med låga inkomster inte arbetar om de får lägre skatter och högre bidrag.

Den borgerliga alliansen hatar bidrag och har satt ett annat namn på jobbskatteavdragen, nämligen avdrag, som är detsamma som bidrag. Jobbskatteavdragsbidragen är vid höga inkomster mycket stora.

Folkpartiet framför krav om att den s k värnskatten ska tas bort, annars vill ingen utbilda sig, och utbildat folk är nödvändigt i den globala konkurrensen. Kravet är nonsens. De som inte vill utbilda sig på grund av värnskatten har fel inställning till utbildning och om de avstår utbildning är det bara bra. Samhället bör undvika att släppa fram giriga personer till välbetalda platser där de bara tänker på att skaffa sig själva förmåner.

De som nu ihärdigt propagerar för lägre skatter för höginkomster borde istället intressera sig för dem med låga och de lägsta inkomsterna och kräva förbättringar för dem. Skattesänkningarna bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

Skattereformen 1970 föregicks av många skatteutredningar. I en utredning stod att det inte gick att hitta ett belopp för levnadskostnader som kunde ligga till grund för skattefördeningar. Det var mycket dumt skrivet. Redan då fanns socialbidragsbelopp att utgå från. Nu är dessa belopp tydligare och grundar sig på bantade belopp i konsumentverkets budgetar.

Bostadskostnader är inte med i de beloppen utan bedöms från fall till fall. Emellertid finns statistik om svenska folkets bostadsstandard och statistik om bostadskostnader. En lägsta rimlig levnadskostnad kan beräknas från konsumentverkets budgetar och från statistik om hyror i hyreslägenheter i riket eftersom sådana lägenheter är de enda som är aktuella vid de lägsta inkomsterna. Det är tillräckligt många hyresboende för att det ska duga som grund. Statistiken för andra boendeformer ger skäl för att det är lämpligt. När det gäller bostadsstandard ger statistik och utrymmesnormer från Boverket skäl räkna med 2rok för ensam och 3rok för makar/sambor.....

Ett problem när man ska avväga inkomstskatterna vid de lägsta inkomsterna är att det per person är dyrare levnadskostnader för en ensam än för makar/sambor. Sambeskattningen togs bort i skattereformen 1970 och man kan inte få en lämplig skattefördelning genom att höja grundavdraget, eftersom det bör vara lika per person. Om man sätter grundavdraget så att ensamma får lämplig skatt får makar för låg skatt och sätter man grundavdraget så att makar får lämplig skatt får ensamma för hög skatt. Det är därför lämpligt att lösa det problemet med bostadsbidrag som kan formas så att man får en bättre fördelning vid låga inkomster. Det är här fråga om horisontell fördelning där rimliga hushållskostnader är olika för ensamma och makar.

Som komplement till inkomstskattesystemet finns nu barnbidrag, flerbarnstillägg och bostadsbidrag för barnfamiljer som avses korrigera skattesystemets skevheter. För barnlösa ungdomar finns också bostadsbidrag och för barnlösa äldre låginkomster har funnits bostadbidrag, som dock tagits bort. Det är skäl att återinföra bostadsbidrag för barnlösa äldre icke-pensionärer.

Det är möjligt beräkna levnadskostnader för barnfamiljer, men det är mer komplicerat än för kategorierna vuxna ensamma och vuxna makar och man måste då också ta med barntillsynskostnader. Det är regeringens och riksdagens uppgift att följa barnkostnaderna och vartefter justera belopp för barnbidrag o d.

Tillsynskostnaderna är relativt stora för småbarn, men kostnaderna för mat och kläder mm är då relativt låga. För mellanbarn är tillsynskostnaderna lägre och för de största barnen inga alls, men ju äldre barnen blir desto högre blir kostnadena för mat och kläder etc.

Beräkningar av barnkostnader har gjorts i Sven Wimnell 10+12 maj 2011+ 7 feb 2013: Barnfattigdom och annan fattigdom. http://wimnell.com/omr36-39zm.pdf

Det är tidsödande att göra sådana beräkningar, de måste göras för olika barnatal, olika åldrar på barnen, olika inkomstnivåer och för ensamma och makar. Genomsnittskostnaden var 2011 inklusive bostadskostnader omkring 38 000 kr per barn och år, Partierna borde redovisa sådant men tycks sakna både förmåga och intresse för det.
I detta sammanhang är det lämpligt påpeka TV-avgiftens inverkan. Den är orättvis och missgynnar ensamma. Den bör avskaffas för hushållen och ersättas med en kollektivavgift för hushållen som betalas av riksdagen och som kan bindas till folkmängdens utveckling om riksdagen inte förmår fortsätta att avgöra hur mycket som ska läggas på TV. Avgiften är nu drygt 2000 kr per år (2400kr år2018)och är en stor belastning vid låga inkomster. TV har haft en löjlig patrull som åkt omkring och sjungit för sådana som betalar avgiften samtidigt som man påstår att SVT är fri television. Avskaffa snarast TV-avgiften som är att se som en skatt. De pengar som behövs för det kan tas från Jobbskatteavdragen enligt förslag.

Pensionärer med låga inkomster: Det nya systemt med garantipensioner ger det omöjligt att kontrollera om pensionerna som utbetalas är riktiga. Reglerna för bostadstilläggen är orimliga och bör ändras på flera punkter. Det gäller bland annat reglerna för hur kapitalförekomst ska påverka.

Fastighetsskatter och förmögenhetsskatter.

Kd-ledaren Göran Hägglund gjorde en stor insats för att förbättra fastighetsbeskattningen. En stor del av befolkningen äger småhus och för dem har fastighetsskatten många år varit en pina. Skatten har byggt på fastighetstaxeringarna, som bygger på uppmätta marknadspriser för fastigheter i omvärlden. Skatterna har byggt på fiktiva inkomster på husen, inkomster som i verkligheten inte funnits. Husägarna har inte haft inkomster av husen som kunnat användas till fastighetsskatten.

Det gamla systemet har fått en bättre efterföljare. För reavinstskatten finns förmånliga regler om uppskov som kostar mycket pengar för staten, regler som kanske är alltför förmånliga.

Fastighetsskatten, förmögenhetsskatten, arvs- och gåvoskatterna bör ej återinföras. Statliga inkomstskatten bör ej tas bort.

Fastighetsskatterna och förmögenhetsskatterna är ett elände därför att fastigheter och förmögenheter för många inte alltid inbringar pengar som räcker till skatterna. Arvs- och gåvoskatter ger upphov till onödigt manipulerande.

Den mest rättvisa skatten är skatten på förvärvsinkomster som handlar om pengar man disponerar och är mer kontrollerbara än de andra skatterna.

Om förmögenheter: det finns olika slags förmögenheter, man kan ha ett hus eller pengar på banken, men en viktig typ av förmögenhet är den förmåga man har genom kunskaper och erfarenheter. Denna förmögenhet beskattas inte, man beskattar avkastningen av kunnandet, dvs inkomster man har av kunnandet, avkastningen av kunnandet. Samma bör gälla för de materiella förmögenheterna, man beskattar avkastningen.

Ränteavdrag och kapitalinkomstskatter bör ligga kvar på 30%

De svenska politiska partierna har aldrig förstått sig på problemen med fördelningen av inkomstskatterna, isynnerhet för de lägsta inkomsterna där de olika hushållkostnaderna, mest på grund av bostadskostnaderna, för ensamma och makar/sambor spelar stor roll.

För pensionärerer och barnfamiljer görs en sorts anpassning genom bostadstillägg vid låga inkomster. Samma sorts anpassning borde ske för icke-pensionärer utan barn, för dem borde införas lämpliga bostadstillägg. Sådana tillägg har funnits en tid men tagits bort.

Genom jobbskatteavdragen har skattefördelningen ytterligare försämrats.

Man bör observera, att makar/sambor (utan barn) vanligen klarar sig bra om båda har inkomster. Ensamstående är missgynnade i skattesystemet eftersom de ensamma ska betala hela levnadsstandarden. Om man sänker skatterna så att ensamma klarar sig vid låga inkomster kommer makar/sambor att bli överkompenserade. Man kan klara detta problem bara med hjälp av lämpligt utformade bostadsbidrag.

Under de senaste 40 åren har man i riksdagen inte kunnat få syn på någon vettig sammanhängande framställning om skatte- och bidragsfördelningsproblem. Varken de rödgröna eller de borgerliga partierna har gjort någon redovisning om levnadskostnaderna och satt skatter och bidrag i relation till det. Skattelättnaderna: bör bedömas med hänsyn till levnadskostnaderna.....

I det man bör göra ingår intresse och förbättringar för de lägsta inkomsterna och minskning av gapet mellan fövärvsarbetande och andra.

Vi har offentliga verksamheter och privata verksamheter för hushållen och för näringsverksamheter.

Socialdemokraternas fiender är inte näringsverksamheterna utan de andra partierna. Därför bör socialdemokraterna inte beskatta näringslivets kapital utan beskatta näringslivets kapitalinkomster. Till kapialinkomster hör vinster.

Alla verksamheter bör omges av lämpliga restriktioner som hindrar skador och leverans av onyttigheter. Näringslivet ska hålla god arbetsmiljö, goda löner och trygghet i anställning. Vinster bör beskattas, men att beskatta kapitalet lär inte ha mycket gott med sig, bara leda till onödigt krångel. När kapital säljs kan finns skäl att ta ut skatt, men då är ju kapitalet en vara. .....

Förbättringar för låginkomster har föreslagits genom införande av bostadsbidrag för barnlösa i förvärvsarbetande åldrar och genom att slopa den nuvarande TV-avgiften och istället minska jobbskatteavdragen med 100 kr per månad utom för låga inkomster och pensionärer.

Skattesystemet innehåller inte bara inkomstskatter utan också andra skatter, och välfärdsfördelningen beror också på gemensamma saker som bekostas med skattemedel, t ex skolor, försvar och bidrag av olika slag. Inkomstskattesystemet är en viktig faktor eftersom det reglerar hushållens tillgång till pengar som behövs för hushållens levnadskostnader.

Hur de gemensamma anordningarna påverkar välfärden för de olika hushållen är oklart och något som de politiska partierna inte försöker redovisa. men gärna spekulerar om.

<u>Ensam förvärvsarbetande icke-pensionär utan barn. 2017</u>
De som tjänar 6000-7000 kr i månaden har 2017 underskott i hushållsbudgeten på 80-90 tusen kr per år och betalar 10-12 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 16-17 tusen kr per månad 2017 har efter skatt så att de nätt och jämt klarar hushållsbudgeten och betalar 20-21 % av inkomsten i skatt.

De som tjänar 55-60 tusen kr per månad 2017 har efter skatt överskott på 270-300 tusen kr per år och betalar 35-37 % av inkomsten i skatt. Dagens Nyheter har som oberoende liberal den 21mars 2017 huvudledare där det nämns att två nationalekonomer i tankesmedjan Timbro nämnt 75% marginalskatt på de högsta inkomsterna. "Skatterna är en fråga om såväl rättvisa som ekonomiska realiteter" skriver ledaren. Men ledaren beskriver inte viktiga realiteter om fördelningen av inkomstskatterna på olika inkomstnivåer och marginalskatter för lägre inkomster som också kan vara stora.

De stora underskotten vid de lägsta inkomsterna beror på att inkomstskattesystemet inte är konstruerat efter bärkraft utan efter krav om särbeskattning. Grundavdraget är inte satt med hänsyn till levnadskostnader utan är en byråkratisk konstruktion som inte har med levnadskostnaderna att göra. Systemet är gjort med hänsyn till fördelningar vid högre inkomster. Det negativa utfallet vid de lägsta inkomsterna måste kompenseras med bidrag för att få bättre fördelning efter bärkraft. Bostadsbidrag är därvid lämpligt.

Under regeringens arbete med skattereformen 1990 framförde jag synpunkter i den riktning som reformen sedan fick. Brist i systemet är främst att det inte finns bra kompensationer för de lägsta inkomsterna.

Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna finns på sidorna 70-105 i

Sven Wimnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sida

70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**

70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas
Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i http://wimnell.com/omr36-39zs.pdf

76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.
77 Bostadstillägg för pensionärer.
77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)

78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.
84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)
85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)

86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.

87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.

90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013

92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)
94 Så mycket kan du få i bostadstillägg
95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
Avtrappningsregler

98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**

98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.

98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.**

Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.

101 **<u>3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.</u>**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.

102 **<u>4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.</u>**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

104 Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf** (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

Kapitel 10: PartiledarTVdebatt.

499 **Kapitel 10: PartiledarTVdebatt**

500 Partiledare möts i duell om migrationsfrågan
500 Debatten gjorde inte oss väljare ett dugg klokare
501 Partiledardebatten – duell för duell

503 M öppnar för att samtala med SD i migrationsfrågan
505 De politiska blocken löstes upp under sändning
506 Maktpartierna kan inte trolla bort konflikten
507 L redo spräcka Alliansen om M gör upp med S
509 Kristersson och Löfven har skakat bordet

510 Första krisen kom vid sämsta tänkbara tid
512 Partistyrelsen fick tio minuter att säga sin mening
513 Löfven slår ifrån sig den interna kritiken

514 KD öppnar för att ha med SD i utredning om migration
515 Sverigedemokraterna präglas av en angivarmentalitet

516 Inför skolpeng efter resultat och förstatliga dåliga friskolor
518 Försök inte hålla migrationen utanför valrörelsen en gång till

519 Moderaterna: Ställ krav på dem som får socialbidrag
520 De vackra orden döljer inte Alliansens splittring

DN SÖNDAG 6 MAJ 2018

"Partiledare möts i duell om migrationsfrågan

I kväll möts partiledarna för debatt i SVT:s ”Agenda”. Ett av kvällens ämnen är migration – en fråga som splittrar båda blocken och sätter press på statsministerkandidaterna.

Statsminister Stefan Löfven (S) pekar framför allt ut Sverigedemokraterna och Moderaterna som sina huvudmotståndare inför söndagens partiledardebatt i SVT.
– Jag debatterar gärna hur vi bygger ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige för alla. Jag vill fortsätta upprustningen av Sverige, stärka vården, bekämpa brotten och förbättra integrationen. Det står emot Moderaternas skattesänkar- och nedskärningspolitik. Det är vägvalet i höstens val.

Moderatledaren Ulf Kristersson ser Socialdemokraterna som motståndare om regeringsmakten.
– Jag vill prata om hur vi ska kunna få ihop ett Sverige som glider isär. Hur vi får grepp om växande klyftor, misslyckad integration, ökande brottslighet och fördubblade vårdköer. Och presentera våra svar på hur jobben kan bli fler och integrationen stärkas. Samt varför vi måste prioritera kärnuppgifter som vård, skola och polis istället för bidrag och symbolpolitik.

Debatten kretsar kring fyra utvalda ämnen. Det är ämnen där partiernas åsikter skiljer sig och frågor som rankats som viktiga av väljarna i opinionsundersökningar. Varje ämne debatteras av två av partiledarna i åtta minuter och avslutas med en debatt för samtliga.

I första duellen möts statsministerkandidaterna om välfärd och jobb med frågor kring bland annat arbetslöshet för utrikesfödda.

I ämnet lag och ordning debatterar Ebba Busch Thor (KD) och Jonas Sjöstedt (V).

Annie Lööf (C) duellerar mot Jimmie Åkesson (SD) i migrationsfrågan som har stått extra mycket i fokus den senaste veckan efter Centerpartiets besked om att de stöttar regeringens förslag om ensamkommande unga. Beslutet har mött stark kritik från allianskollegerna.

Kvällens sista ämne är klimat och miljö och debatteras av Isabella Lövin (MP) och Jan Björklund (L).

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

"Debatten gjorde inte oss väljare ett dugg klokare

Medier. Partiledardebatten i söndags var förskräcklig att se och höra! Det värsta är att massmedierna är så överdrivet positiva. Stora rubriker och tjafsigt innehåll. De så kallade expertkommentatorerna öser på i samma stil. Men inte blev ”Svensson i soffan”, vars röst är så viktig i det stundande valet, ett dugg klokare.

Och hur kan det komma sig att SVT helt får styra dagordningen?
Magnus Norrlin, Malmö"

SVT.se Partiledardebatt 6 maj 2018

"Partiledardebatten – duell för duell

På söndagen hölls den första partiledardebatten valåret 2018 i SVT:s Agenda. Åtta partiledare möttes i fyra dueller. Ämnena är välfärd och jobb, lag och ordning, migration och klimat.

Duell 1: Stefan Löfven (S) mot Ulf Kristersson (M)
Ämnet var välfärd och jobb, men det kom att handla nästan uteslutande om jobb när statsminister Stefan Löfven (S)och Moderatledaren Ulf Kristersson drabbade samman.

– Jag vill bygga ett starkt samhälle. Det är ett tryggt Sverige vi ska ha med trygga anställningar och schysta villkor, sade Stefan Löfven (S):
– Vi väljer att investera i det starka samhället, Moderaterna väljer att sänka skatterna.

Ulf Kristersson tog direkt upp vad han menar är det ”allra mest akuta” problemet i Sverige i dag, att människor står utanför arbetsmarknaden permanent och tjänar mer på bidrag än jobb.

– Det krävs ett bidragstak som gör att det aldrig blir mer lönsamt att leva på bidrag om du kan arbeta, sade Ulf Kristersson.

Stefan Löfven kände inte igen sig i Kristerssons verklighetsbeskrivning och kontrade med att matchningen på arbetsmarknaden måste bli bättre och att Moderaternas förslag om inträdesjobb inte kommer fungera

– Där ni går vilse är när ni ska börja sänka löner, sade Stefan Löfven.
Kristersson tillbakavisade snabbt påståendet.

– Inga som jobbar kommer få lägre lön med våra förslag, sade Kristersson.

Duell 2: Ebba Busch Thor (KD) mot Jonas Sjöstedt (V)
Jonas Sjöstedts (V) och Ebba Busch Thors (KD) duell om lag och ordning blev något av en tävling i vem som vill ha flest nya poliser.

– Mitt under brinnande me too-rörelse, när så många kvinnor som burit på stora och mörka hemligheter vågade berätta om det, så gick polisen ut och berättade att man inte hade tillräckligt med resurser för att beivra de här brotten. Så kan vi inte ha det. Det behövs skärpta straff, rättvisare straff och 10 000 fler poliser, sade Ebba Busch Thor.
Vänsterledaren instämde i Busch Thors problembeskrivning.

– Sexualbrott är några av de vidrigaste brotten. Vi måste göra allt vi kan. Vi har sett till att man gör en historisk satsning på polisen.

Han nämnde även att Vänsterpartiet fått igenom en ny sexuallagstiftning och varit med och förhandlat fram mer pengar till landets kvinnojourer.

– Flera av de sakerna du nämner här låter väldigt bra. Men vi vet att vänsterpartiet gått med på det här motvilligt, kontrade Ebba Busch Thor och fortsatte:

– Men fortfarande saknar jag vissa saker från Vänsterpartiet. Ni är fortfarande emot livstid till exempel. Ni är fortfarande emot att avskaffa den så kallade mängdrabatten som gör att alla brott inte straffas lika tungt.

Jonas Sjöstedt slog tillbaka:

– Vi gör en historisk satsning på polisutbildningen. Under er tid vid makten så minskade antalet utbildade poliser dramatiskt. Det är faktiskt ni som har orsakat en del av den här krisen. Vill man ha tuffa uttalanden om fler poliser, då kan man rösta på dig. Vill man ha fler poliser, då kan man rösta på Vänsterpartiet.

Duell 3: Annie Lööf (C) mot Jimmie Åkesson (SD)
I duellen mellan Centerns och Sverigedemokraternas partiledare blev det tydligt att de båda står långt ifrån varandra i migrationsfrågan.

– Vi vill kombinera migrationspolitiken med en offensiv integrationspolitik. Jag vill bygga vägar in i jobb och gemenskap. Jag vill inte bygga murar som Jimmie Åkesson, sade Annie Lööf.

Jimmie Åkesson menar att C hjälpt regeringen att få igenom så att 9 000 vuxna män från Afghanistan som inte har skyddsskäl kan få stanna, vilket blir dyrt.

– Det kostar 6 miljarder kronor som man kan hjälpa riktiga flyktingar med, sade han.

– Som liberal så vill inte jag att enskilda människor ska straffas när systemen fallerar, svarade Annie Lööf och fortsatte:

– Vi måste forma en långsiktig och bred migrationsöverenskommelse som ser till att barn kan få återse sin mamma och pappa igen, men som också har en kostnadskontroll där man står upp för en reglerad invandring.

– Vi måste strama åt ytterligare, vi har gigantiska integrationsproblem i dag, svarade Jimmie Åkesson.

Annie Lööf menar att Jimmie Åkessons politik i princip innebär en avskaffad asylrätt.

– Du står för ett murbyggarparti. Jag står för ett parti som har en ansvarsfull migrationspolitik som förenar ordning och reda med medmänsklighet och humanism.

Jimmie Åkesson menade att det är Annie Lööf och hennes politik som är oansvariga.

– Se hur segregationen breder ut sig. Titta på hur klyftan växer mellan inrikes- och utrikesfödda, sade han.

Duell 4: Isabella Lövin (MP) mot Jan Björklund (L)
Isabella Lövin och Jan Björklund möttes i en duell om klimatet, där samstämmigheten var relativt stor tills de båda började bråka om siffror.

– Vi måste pressa ner utsläppen i Europa, säger Jan Björklund (L) som vill se en koldioxidskatt på EU-nivå.

Isabella Lövin menade att Liberalerna säger nej till förslag som sänker utsläppen i Sverige.

– Ni säger nej till en flygskatt, ni säger också nej till satsningar på höghastighetståg, sade Lövin.

– Vi vill se ekonomiska styrmedel snarare än förbud och regler. Era ekonomiska styrmedel är inte effektiva, sade Jan Björklund.
Han anklagade också MP för att bara subventionera det som är trendigt.

– Istället för att försöka subventionera det som är trendigt för stunden, så ska man försöka höja skatterna på det som vi verkligen vet är skadligt, nämligen koldioxidutsläpp, sade Jan Björklund.

– Varför säger du då nej till en flygskatt? frågade Isabella Lövin.
Hon menade att en koldioxidskatt på EU-nivå är en bra idé men att den kommer ta alldeles för lång tid att införa.

– Vi måste ställa om nu. Isarna smälter nu, sade Isabella Lövin.

– Under Alliansregeringens tid så sjönk koldioxidutsläppen med 20 procent. Nu stiger de, sade Björklund.

– Det stämmer inte Jan Björklund, 20 procent vad är det för drömmar? frågade Isabella Lövin.

– Vi kollar på det sen, svarade Jan Björklund. "

Debattämnena var givna av SVT och programmet leddes av två av deras programledare. Efter varje duell var det debatt mellan alla partiledarna. Det var svårt att hänga med och få någon klar uppfattning om huruvida de åtta partiledarna hade några nya åsikter än de man redan kände till. De var som vanligt angelägna tala så att både med- och motståndare blev nöjda. Att skriva ner det de sa för senare begrundan var inte möjligt. Ämnena välfärd och jobb, lag och ordning, migration och klimat är också så omfattande att de inte kan klaras ut på tillgänglig kort tid. Dessutom finns många fler ämnen som är viktiga.

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"M öppnar för att samtala med SD i migrationsfrågan

Migrationsfrågan fick partiledarna i söndagens SVT-debatt att höja tonläget ordentligt och synliggjorde sprickorna i de båda blocken ytterligare. Både statsminister Stefan Löfven och M-ledaren Ulf Kristersson vill nu ha en bred överenskommelse. Och Kristersson öppnar även för Sverigedemokraterna att delta i samtalen.

Frågan har varit extra aktuell under den senaste veckan efter Centerpartiets besked om att de stöttar regeringens förslag om ensamkommande unga. Beslutet har mött stark kritik från M-ledaren Ulf Kristersson och Allianskollegorna.

Samtidigt delas regeringspartierna ännu en gång efter Socialdemokraternas skärpning av migrationspolitiken som presenterades i fredags.

Redan innan debatten konstaterade Kristersson att det råder ”olika uppfattningar” på båda sidor. Han sa till Dagens Nyheter att frågan paralyserat svensk politik i flera år och vill nu se ”en bred, långsiktig överenskommelse”.

Jag tror att de förutsättningarna tvärtom blivit bättre de senaste dagarna.

statsministern vill ha en bred överenskommelse efter valet.
– Vi behöver en bred överenskommelse i Sveriges riksdag. Så att svenska folket vet att det nu finns en långsiktig syn och en hållbar politik där vi står upp för asylrätten men också ordning och reda där

Sverige ska göra sin del men inte mer, sa Stefan Löfven innan debatten.

Själva debatten satte återigen ljuset på sprickorna i båda blocken. När Löfven fick frågan om Sverige ska ta emot färre asylsökande svarade han:

Sverige ska göra sin del och inte mer.

S-ledaren konstaterade att om Sverige tagit emot asylsökande i relation till befolkningen hade Sverige tagit emot 14 000 personer och inte 25 000-26 000 personer.

När Isabella Lövin (MP) fick frågan hur hon såg på Löfvens uttalande svarade hon i stället med att berömma Centerledaren.

– All heder åt Annie Lööf i en tid där parti efter parti stramar åt, säger hon.

Lövin duckade att svara när frågan kom en andra gång och anklagade i stället Ulf Kristersson för att skära asylrätten.

Kristersson svarade att asylrätten ska värnas men att Sverige måste ha en stramare migrationspolitik.

Men det betyder inte att man ska söka asyl i Sverige eller i Tyskland. Både statsministern och Kristersson upprepade i debatten att det behövs en ny migrationsöverenskommelse efter den tillfälliga lagen upphör år 2019.

Räcker det med en S- och M-överenskommelse?

– Jag ser gärna en mycket bredare. Jag tror att de flesta partier, kanske inte alla, men låt oss börja med att se till att alla partier får en chans att vara med. Vi har gjort svåra sker förut, vi hade Lindbergkommissionen på 90-talet som väldigt många partier till slut ställde sig bakom. Det handlade om att laga sånt som var trasigt, säger moderatledaren.

Ulf Kristersson öppnar för samtliga riksdagspartier att delta i samtal.
– Jag tycker låt alla vara med som vill vara med i ett sånt samtal, säger han.

Även Sverigedemokraterna?
– Ja, jag tänker inte börja med att utesluta partier. Låt alla som vill diskutera det här vara med i samtalen.

Du är alltså öppen för en bred överenskommelse med både S och SD?
– Jag öppnar inte för, jag säger bara att M och S har ett extra stort ansvar. När S nu markerar tydligt att de inte längre känner sig bundna av Miljöpartiets syn på detta betyder det två saker. Ingen sida av blocken kan lösa frågan själv och det betyder att det finns nya förutsättningar för M och S att bilda basen i en ny överenskommelse. Det är det jag säger.

Under kvällen debatterades också välfärd och jobb, lag och ordning samt klimat och miljö.

Hanna Jakobson
hanna.jakobson@dn.se "

DN MÅNDAG 7 MAJ 2018

"Ewa Stenberg: De politiska blocken löstes upp under sändning

Valrörelsens första partiledardebatt blev inte lik någon annan. Invandringspolitiken dominerade och de politiska blocken upplöstes i direktsändning när M-ledaren sträckte ut handen till S-ledaren om framtidens migrationspolitik.

Den här frågan kan i princip blockera varje regering i framtiden, avslutade Ulf Kristersson (M) sitt frieri till sin arvfiende, statsminister Stefan Löfven (S).

Moderatledaren konstaterade att de borgerliga partierna har skilda åsikter om flyktingpolitiken och att de båda regeringspartierna S och MP pekar åt olika håll efter fredagens S-utspel om en stramare invandringspolitik. Kristerssons raka slutsats var att S och M nu ligger nära varandra och skulle kunna göra upp. På det sättet kan de få undan stötestenen från regeringsbildandet.

Det är sällan politiker är så tydliga med sina bevekelsegrunder som Kristersson var. Sannolikt var han mycket mån om att göra klart att den som röstar på honom inte röstar för Centerns migrationspolitik. Stefan Löfven (S) gjorde en av sina sämsta debatter sedan han valdes och hade stundtals svårt att göra sig begriplig. Han konstaterade att den tillfälliga lagen som infördes under flyktingkrisen upphör att gälla nästa sommar. Men han klarade inte att peka ut en väg framåt.

Det beror nog inte bara på att han gjorde en dålig debatt. Han leder fortfarande en regering där det ingår ett annat parti – Miljöpartiet – som tycker extremt illa om de besked om en hårdare politik som han gav i fredags. När vice statsminister isabella Lövin fick en fråga om det svarade hon med att berömma Centerns Annie Lööf.

Stefan Löfven har dessutom, troligen för första gången, mött ordentliga interna protester mot sina uttalanden i fredags.

Kristerssons och Löfvens respektive allierade talade alla varmt om att människor som flytt hit måste få förenas med sina familjer. ”vi ska inte bygga murar inom familjer”, sade Centerns Annie Lööf och efterlyste en migrationspolitik som förenar ordning och reda med medmänsklighet och låga kostnader.

Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson känner nog pressen när M och S går till val på stramare regler. Han var ovanligt aggressiv i sina angrepp på de andra partiledarna.

Också de delar av debatten som skulle handla om jobb, välfärd, brott och straff handlade mycket om invandring.

Ebba Busch Thor (KD) krävde till exempel att asylsökande som begår sexualbrott sa utvisas. Jimmie Åkesson sade att stor invandring var en stor bidragande orsak till våldtäkter. Jobbdebatten handlade mycket om integration och om jobb med lägre löner för nyanlända.

Med vissa undantag var partiledardebatten ganska rörig. De färdigskrivna formuleringarna gjorde den lik en dålig frijazzkonsert. Alla spelade sina egna melodier samtidigt. Men det fanns ingen med auktoritet nog att bestämma rytmen.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

" Ledare: Maktpartierna kan inte trolla bort konflikten

På ena sidan av striden: Den mäktige Don Kristersson. Han pressas av en ny rival och har börjat tappa greppet om småfamiljerna i den blå klanen. På andra sidan står arvsfienden Don Löfven, som plågas av ett ännu värre sönderfall i sitt rödgröna syndikat.

Så, i en plötslig försoningsgest, sträcker det ena familjeöverhuvudet ut handen: ”Don Löfven, bara du och jag kan ta ansvar.”

Hur ska detta gå? Scenen utspelade sig i söndagens partiledardebatt i SVT och gällde migrationspolitiken. Det var Moderatledaren som skickade en invit till Löfven. S och M måste fungera som bas i en överenskommelse, sa Ulf Kristersson.

Frågan skär genom blocken, samtidigt som beröringspunkterna numera är starka mellan de två stora partierna. Och flyktingfrågan kan, enligt Kristersson, ”inte tillåtas paralysera svensk politik i flera år till”. På nyhetsplats i dagens DN utvecklar han sitt resonemang och talar om en parlamentarisk utredning där alla partier ska kunna ingå, även Sverigedemokraterna.

Förutom på den punkten, att SD bjuds in, lär ingen av de berörda egentligen motsätta sig idén om bred uppgörelse. Centerns Annie Lööf hade i söndagens debatt en poäng: De senaste åren har tillfälliga lagar hopats på varandra. Nuvarande provisoriska flyktingpolitik gäller till nästa år, därefter måste en ny ordning slås fast.

Helst ska politiken vara hållbar. Gärna blocköverskridande. Samförstånd skadar inte.

Men det vilar också något övertaktiskt och lite naivt över denna lösning. Både Moderaterna och Socialdemokraterna kämpar hårt för att ladda ur flyktingfrågan – och i förlängningen för att avväpna Sverigedemokraterna. Som DN:s politiska kommentator Ewa Stenberg nyligen konstaterade håller S och M på att smida en ny ”järnaxel” i svensk politik. Det sker genom förslag om hårdare flyktingpolitik. Dagens Industris politiska redaktör PM Nilsson uttryckte det som att maktpartierna nu behöver ”avideologisera migrationspolitiken” (DI 7/5).

Försöka går ju. Och man kanske skulle önska att flyktingfrågan kunde hanteras ungefär som pensionerna i den blocköverskridande pensionsgruppen, där målet är långsiktighet och gemensamt ansvar. Men migrationen är annorlunda, av flera skäl.

Ett är den partipolitiska dynamiken kring invandringen. Frågan kan inte läggas åt sidan genom en enskild åtstramning. SD kommer inte att avvecklas bara för att S och M är överens. Även om antalet nyanlända pressas ned till tio per år kommer Jimmie Åkesson att agera utpressare.

Det räcker med att titta på Danmark för att avfärda tesen att strängare lagar skulle leda till att flyktingfrågan flyttas ned på agendan. Invandringen har dominerat dansk debatt i snart 20 år, trots många åtstramningar.

En annan viktig aspekt av invandringen är att världen förändras snabbt. Pensionerna går att räkna på. Man kan göra vettiga prognoser.

Men en flyktingström kan inte så lätt förutses. Ett regelverk kan bli överspelat på några månader, som vi såg 2015.

Den ”stabilitet” som partierna talar om är ouppnåbar. Ännu mindre kan den ideologiska konflikt som finns i denna fråga trollas bort.

Ulf Kristersson säger att migrationen har blockerat Sverige. Det är faktiskt inte sant. Det är SD och treblockpolitiken som har förlamat riksdagen.

Den får han gärna bryta. Varsågod att söka brett stöd för kloka reformer. Men tro inte att någon järnaxel löser era valtaktiska bekymmer.

DN 8/5 2018 "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

"L redo spräcka Alliansen om M gör upp med S

Liberalerna säger nej till att sitta i en alliansregering om Moderaterna ensidigt gör upp med Socialdemokraterna om migrationspolitiken. – Det går inte, säger L-ledaren Jan Björklund.

Moderatledaren Ulf Kristersson har de senaste dagarna upprepat budskapet om att det behövs en blocköverskridande uppgörelse om migrationspolitiken. Kristersson anser att en sådan uppgörelse måste utgå från vad Moderaterna och Socialdemokraterna tycker. Övriga partier får antingen acceptera det eller hoppa av en uppgörelse.

Liberalernas ledare Jan Björklund tycker att den inställningen är olycklig.

Hur ser du på Moderaternas utspel om en blocköverskridande uppgörelse om migrationspolitiken?

– Det behövs en blocköverskridande uppgörelse. Det går inte att hatta med sådana här regler, de måste vara långsiktiga. Men en sådan uppgörelse måste innefatta allianspartierna och Socialdemokraterna. Hela Alliansen måste vara med, säger Jan Björklund.

– Jag har inga invändningar mot en parlamentarisk utredning där alla partier ingår. Men själva uppgörelsen måste utformas av Alliansen och Socialdemokraterna. Om sen andra partier vill stödja den uppgörelsen så har vi inga invändningar mot det.

Ulf Kristersson är ju tydlig med att det är S och M som ska vara basen i en uppgörelse och att övriga får haka på om de vill. Vad säger du om det?

– Det är svårbegripligt. Om man har en alliansregering så måste regeringspartierna vara eniga. Jag vill att Sverige ska ha en alliansregering och att Ulf Kristersson ska vara statsminister. Men regeringspartierna måste vara eniga i en sådan uppgörelse. Det fungerar inte annars.
Vad betyder ett sånt här besked för Alliansen?

– Jag tycker att det är olyckligt. Det har hänt två olyckliga saker på senare tid. Det ena är Centerns stöd för en amnesti. Det är mycket olyckligt för det urholkar trovärdigheten i svensk migrationspolitik och försvårar för Alliansen. Jag tycker också att det här beskedet om att det är Moderaterna och Socialdemokraterna som ska göra upp ensamma är olyckligt för Alliansen. Jag utgår från att Ulf Kristersson menar att hela Alliansen ska vara med.

Nej, det menar han inte. Han är tydlig med att det är Moderaterna och Socialdemokraterna som ska vara basen.…?

– Det förstår inte jag. Jag har suttit i en alliansregering i åtta år och vi gjorde uppgörelser över blockgränsen – men självklart var alla partier eniga. Ibland måste man förhandla sig fram till en sådan enighet. Det gäller ju även de nuvarande regeringspartierna, de måste vara överens för att kunna förhandla med oppositionen, åtminstone när man kommer till en uppgörelse.

Det här är en fråga där det finns skiljaktigheter inom båda blocken, skulle det inte gå att de två största partierna gjorde upp?

– Ska det fattas ett beslut i Sveriges riksdag så förutsätter det att det avges en proposition från regeringen. Där måste en regering vara enig enligt grundlagen. Det gör ju att de partier som sitter i regeringen måste vara med i uppgörelsen allihop. Annars spricker en regering.

– Jag är ändå optimistisk och tror att det går att enas i migrationspolitiken. Stämningen är kanske sådan att det inte går före valet, men det måste gå. Grunden för en sådan uppgörelse måste vara att man håller sig till asylrätten. Asylrätten gäller och den inskränks inte, men man ger heller inte amnestier åt utvalda grupper som fått nej.

Skulle du kunna sitta i en regering där ett av partierna gör upp över blockgränsen utan de övriga?

– Det går ju inte.
– Vi hade en sådan situation 1981 när de borgerliga skulle göra upp om skattepolitiken med Socialdemokraterna. Då var inte alla tre eniga och då sprack regeringen.

Hur tror du att Moderaterna tänker?
– Jag antar att de vill signalera att innehållet i uppgörelsen ska vara så tufft som möjligt.

Hans Olsson
hans.olsson@dn.se "

DN TISDAG 8 MAJ 2018

"Ewa Stenberg: Kristersson och Löfven har skakat bordet

Både statsminister Löfven (S) och M-ledaren Kristersson vill skaka bordet inför valrörelsen. S skärpte migrationspolitiken, M erbjöd genast S ett handslag. Men migrationspolitiken är så viktig att regeringssamarbetena löses upp om moderater och socialdemokrater går sin egen väg.

De senaste fyra åren har varit mycket väsen för ingenting, som i Shakespeares klassiska komedi. Efter det parlamentariska mardrömsläge som uppstod 2014 har riksdagspartierna försökt med det mesta – från att byta skepnad till att gå tillbaka till ursprunget. Men det har inte hjälpt. Opinionsläget är i grunden lika förtvivlat som de upplevde det hösten 2014. Inget block ser ut att kunna regera efter nästa val.

Sett till mycket av sakpolitiken är Alliansen och de rödgröna naturliga regeringssamarbeten. Men vad hjälper det.

Regeringen Löfven har tillåtits regera i snart fyra år, med en majoritet till höger om sig. Men M-ledaren har svurit på att inte låta det ske igen. ”Vi moderater tänker driva vår politik ända in i kaklet”, försäkrar Kristersson nu. Han tänker försöka bli statsminister, men hans allierade i C och L vill inte göra sig beroende av SD.

Till denna splittring i regeringsfrågan kommer den i migrationspolitiken, en av väljarnas viktigaste frågor.

Låsningar, opinionsstiltje och valrörelse, vad kan göras? Jo, skaka spelbordet. Det var det den förre statsministern Fredrik Reinfeldt försökte göra när han i ett sommartal manade väljarna att öppna sina hjärtan för människor på flykt. Något oväntat skedde som han hoppades skulle växla in valrörelsen på ett delvis nytt spår. Nu försöker Löfven och Kristersson med något liknande och hoppas på bättre lycka.

Socialdemokraterna kallade till pressträff och meddelade att Sverige egentligen bara borde ha tagit emot ungefär hälften så många asylsökande under förra året. Kristersson reagerade snabbt och föreslog att S och M skulle göra upp om en stramare politik tillsammans.

Nu säger Ulf Kristersson att han vill ha en statlig utredning, ungefär som Försvarsberedningen, där alla riksdagspartier diskuterar saken. Men det är S och M som ska bestämma riktningen. Liberalernas Jan Björklund protesterar och menar att det skulle spränga Alliansen.

Han pekar – mycket riktigt – på att det krävs en regering för att lägga ett förslag till riksdagen. Utan ett sådant blir det ingen ny lag. I en alliansregering skulle inte L och C acceptera att M gjorde upp med S om en stramare politik. I en S/MP-regering skulle inte MP godta det. Så vad tänker Ulf Kristersson på? Är det ett spel igen, likt Shakespeares förväxlingskomedi, där publiken ska få se att Kristersson är en naturlig ledare och därtill hård om invandringen? Eller är det ett sätt att skaka bordet så till den milda grad att regeringsfrågan ligger helt öppen? Det återstår ett par akter till innan vi vet säkert.

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Första krisen kom vid sämsta tänkbara tid

Analys. Stefan Löfvens första interna kris som S-ledare kunde knappast komma mer olägligt. Det är fyra månader kvar till valet och partiet befinner sig i ett uselt opinionsläge. Nu ligger splittringen i öppen dager.

Stefan Löfven förde lugn och ordning till det Socialdemokratiska arbetarepartiet. Det var splittrat och utmattat, snudd på traumatiserat, av stormarna kring den yvige och visionäre ordföranden Håkan Juholt. Då klev fackföreningsledaren Löfven motvilligt fram.

Suckarna av lättnad hördes i flera år. Stefan Löfvens krav på ordnig och reda och lojalitet respekterades, de som tänkt opponera sig har sett röran kring Håkan Juholts avgång 2012 framför sig och tänkt om. Partiet har också ställt sig bakom Löfvens linje med hårda tag mot brott och en tillfälligt stramare migrationspolitik.

Men de senaste dagarna har delar av partimaskineriet slagit stopp. Fredagens presskonferens om framtidens migrationspolitik blev för mycket. Där tillkännagav Socialdemokraterna ännu stramare regler, som ska gälla på sikt. De cirka 26 000 personer som kom till Sverige förra året hade varit drygt hälften så många om de nya reglerna skulle ha tillämpats, enligt statsministern.

Löfven tänkte i efterföljande intervjuer högt om att barn till papperslösa inte borde ha rätt att gå i skola. Partiföreträdare fick ägna helgen åt att dementera att något sådant förslag var på gång. Det hade varit ganska halsbrytande med tanke på att regeringen just föreslagit att FN:s barnkonvention ska bli lag.

Men det räckte inte. En riksdagsledamot hoppade av. Alla fem sidoorganisationerna, bland andra SSU och kvinnoförbundet, gick ut och protesterade. Tre ganska stora arbetarekommuner, Karlskrona, Växjö och Gävle, har tagit avstånd offentligt. Ulf Bjereld, ordförande i Socialdemokrater för tro och solidaritet, säger att han under sina tre år som ordförande aldrig mött så starka reaktioner.

”Det kan ju bli en varningssignal för partiet att gå vidare med den här vad många uppfattar som, auktoritära och repressiva politiken”, säger han till DN.

Också en del av de socialdemokrater som står bakom de konkreta förslag som presenterades i fredags är kritiska och anser att S budskap kring invandringen blivit alldeles för negativa.

Stefan Löfven slår ifrån sig kritiken och säger att Socialdemokraterna är ett stort parti som rymmer många olika uppfattningar.

Det är förstås sant, men meningsskiljaktigheter i valets huvudfrågor har en särskild sprängkraft. Invandringen i detta val påminner om kärnkraftsfrågan och den om medlemskap i EU och dess valutaunion. De konflikterna skar djupa sår i S.

Denna splittring kommer dessutom fyra månader före ett val och samtidigt som S noterar historiskt sett usla opinionssiffror.

Partiet ligger på 26–27 procent, vilket närmar sig Juholtnivåer. S har dessutom förlorat förtroende i de viktigaste valfrågorna.

En viktig faktor för att partiet ska kunna vända trenden är att det kan mobilisera sina medlemmar som valarbetare i valrörelsen. De ska

förmås stanna hemma från stranden och istället knacka dörr. En intern konflikt som denna ökar sannolikheten att de går och badar.

Man kan fråga sig varför S-ledningen tar risken, även om det bara är en minoritet som protesterar. Det viktigaste svaret är förstås att partiledningen numera anser att en stark välfärdsstat behöver en restriktiv invandringspolitik. Men det är också centralt för Socialdemokratiska arbetarepartiet att ha en majoritet av LO:s medlemmar bakom sig.

Det ger legitimitet och dessutom kan LO fortsätta att bidra till S valrörelse. Ytterligare en förklaring är att S-ledningen försöker desarmera migrationspolitiken tillsammans med Moderaterna i hopp om att den inte ska försvåra regeringsbildningen efter valet.

Men att S och M är redo att falla i varandras armar gör den interna kritiken ännu beskare.

kommer inte att avsättas likt Håkan Juholt. Men han riskerar att sätta det bottenrekord i valet som partiet försökte förhindra när Juholt avsattes 2012 .

Ewa Stenberg
ewa.stenberg@dn.se "

"Fakta. Den nya S-migrationspolitiken
Avskaffa den så kallade Ebo-lagen, som ger asylsökande möjlighet att bosätta sig på andra ställen än Migrationsverkets boenden. S har kongressbeslut på det.

Fördubbla tiden som ska ha gått innan dess att en ny asylansökan, efter att ett avslag vunnit laga kraft, kan lämnas in, från fyra till åtta år.

Papperslösa ska inte kunna få försörjningsstöd, det vill säga socialbidrag.

Gränskontrollerna som infördes i november 2015 ska gälla tills vidare, med formell omprövning varje halvår.

Asylsökande ska tas emot i och bo i särskilda ankomstboenden. Kraven på att asylsökandes identitet ska vara fastställd skärps. Asylsökande som fått avslag ska inte kunna vara kvar genom att i stället söka arbete.

Straffen för människosmuggling ska skärpas.

Biståndet ska användas för att förebygga och förhindra migration. Ett villkor ska kunna vara att biståndet påverkas om ett land inte tar tillbaka egna medborgare som inte får stanna i Sverige.

Sverige ska bara ta emot det antal asylsökande som motsvarar Sveriges storlek. För 2017 skulle det ha inneburit ungefär 14 000 personer, hälften av de som kom (27 000).

Efter beskedet från S valde riksdagsledamoten Sara Karlsson att lämna sitt uppdrag. Och flera tunga röster har uttryckt stark kritik mot beskedet.

Moderaternas partiledare Ulf Kristersson har meddelat att han vill se en politiskt bred överenskommelse om migrationen efter valet och öppnat upp för att bjuda in Sverigedemokraterna till förhandlingarna. Han får medhåll av Kristdemokraternas Ebba Busch Thor i frågan om SD. "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Partistyrelsen fick tio minuter att säga sin mening

Det stormar rejält inom Socialdemokraterna efter beskedet om migrationspolitiken. Enligt uppgifter till DN fick partistyrelsen information om de nya riktlinjerna under ett möte som varade i tio minuter. – I det här fallet fick partistyrelsen ingen möjlighet att ha något inflytande, säger en källa med insyn.

Det var i fredags som Socialdemokraternas ordförande Stefan Löfven samt migrationsminister Heléne Fritzon tillsammans lade fram partiets nya riktning i migrationspolitiken.

uppgift till DN fick partistyrelsen information om den nya linjen under ett tio minuters möte och fick endast en kortare stund för att ställa frågor.

– I det här fallet fick man inte ens i praktiken någon möjlighet att ha något inflytande i frågan. Vissa tycker att det är bra, men många, många mår väldigt dåligt i den här processen, säger en källa med insyn.

Källan kallar förslaget för ett ”populistiskt, inte speciellt genomtänkt och inte speciellt välbalanserat utspel”.

vill bland annat förbjuda kommunerna att ge socialt stöd till personer som har fått avslag på sin asylansökan.

Den nya riktningen, som av Stefan Löfven kallas för ”traditionell socialdemokratisk politik”, ligger väl i linje med Moderaternas förslag.

Och partiledaren Ulf Kristersson (M) har meddelat att han vill se en bred överenskommelse om migrationspolitiken efter valet, där - tillsammans med Socialdemokraterna sätter agendan.

Det tror Ulf Bjereld, som är ordförande i Socialdemokrater för tro och solidaritet och professor i statsvetenskap, är fel väg att gå.

– Det finns ju olika uppfattningar bland partierna om migrationspolitiken. Och om Socialdemokraterna och Moderaterna, som i många avseenden här tycker samma, skulle enas om en gemensam linje, blir det väldigt många åsiktsriktningar som inte blir representerade, säger Ulf Bjereld.

Han säger att det finns partier inom Alliansen som inte är bekväma med åtstramningen i asylpolitiken. Men även Miljöpartiet, - och delar av socialdemokratin sticker ut i frågan.

– Det skulle bli en väldigt konstlad uppgörelse som inte på något sätt representerar bredden i åsiktsriktningarna.

DN har ringt runt till Socialdemokraternas valdistrikt. Och på många håll står man bakom partiets nya linje. Pia Nilsson, som är ordförande i Västmanland, säger att det är viktigt med en bred uppgörelse.

– Förslagen är jättebra och nu ligger vi så nära Moderaternas förslag. Men det är också viktigt att få med övriga partier. Då får vi den här långsiktigheten så att frågan om migration slipper bli en slagpåse i debatten, säger Pia Nilsson.

Men Ulf Bjereld tror inte att debatten kommer att tystna om S och M gör upp – snarare tvärtom.

– Det kommer ju bara göra att Sverigedemokraterna tar ytterligare ett steg till i en auktoritär riktning och tvingar i sin tur S och M att gå ännu längre ut. Det är en process som det inte finns något slut på, säger statsvetaren.

Ulf Bjereld säger att beslutet omden nya inriktningen i migrationspolitiken har förankrats nedåt i partiet och att ledningen inte på något sätt är ensamma om beskedet. Men han hoppas att ledningen ändå ska ta in medlemmarnas röster.

– Under mina tre år som ordförande har jag inte vid något enskilt tillfälle mött så starka reaktioner som den här gången. Det kan ju bli en varningssignal för partiet att gå vidare med den här vad många uppfattar som, auktoritära och repressiva politiken, säger statsvetaren.
I stället för den åtstramande inriktningen, skulle Ulf Bjereld hellre se att den tillfälliga lagstiftningen som just nu råder, utvärderades.

– Jag skulle också se att man så snart som möjligt gick tillbaka till att permanenta uppehållstillstånd är normalregel och underlättade anhöriginvandringen. Dels för att det är humanitärt rätt men också för att det är bra för integrationen.

Viviana Canoilas
viviana.canoilas@dn.se
Alexandra Carlsson Tenitskaja
alexandra.carlsson.tenitskaja@dn.se "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Löfven slår ifrån sig den interna kritiken

. Trots massiv intern kritik från de fem S-förbunden står statsminister Stefan Löfven fast vid partiets åtstramade migrationspolitik. – Vi ska ha en migrationspolitik där Sverige tar sitt ansvar men vi kan inte ta ett oproportionerligt stort ansvar som väsentligt avviker från omvärlden, säger han.

Den interna kritiken mot statsminister Stefan Löfven (S) växer efter fredagens utspel om att den restriktiva asylpolitik som antogs 2016, ska ligga kvar.

Samtliga fem socialdemokratiska sidoförbund, däribland ungdomsförbundet SSU och S-kvinnor, går emot den egna ledningen och kräver i stället generösare regler, med permanenta uppehållstillstånd och ökad rätt till familjeåterförening.

Men Stefan Löfven slår ifrån sig kritiken.
– Vi har ett kongressbeslut om en restriktivare migrationspolitik. Kongressen är vårt högsta beslutande organ och som socialdemokratisk statsminister står jag trygg med att det är den politik som jag nu förverkligar.

Statsminister Stefan Löfven befann sig under tisdagen i Halmstad tillsammans med justitieminister Morgan Johansson (S) för att diskutera trygghet och integration med lokala företagare och butiksägare. Enligt honom är partiet enigt om att Sverige ”inte kan ha en politik som nämnvärt avviker från omvärlden”.

– Det går inte. Det vi såg 2015 ska inte upprepas, vi ska inte tillbaka dit och där är vi helt överens som parti. Nu ska vi i stället se till att de människor som fått stanna som kom 2015 får de bästa möjliga

villkoren att komma in i vårt samhälle. Samtidigt måste de som får nej återvända.

Men hur ser du på att sidoförbunden opponerar sig mot förslaget?
– Nu är det ju inte så att man opponerar sig mot hela utan delar av förslaget vad jag fattar det som. Socialdemokraterna är ett stort parti som rymmer många olika uppfattningar. Det kommer att finnas olika åsikter i en mängd frågor, det innebär inte att det uppstår sprickor i partiet.

– Jag har respekt för att man är emot delar av det här förslaget, det har man rätt att ge uttryck för i en demokrati, men jag är övertygad om att det vi gör nu är rätt. Vi ska ha en migrationspolitik där Sverige tar sitt ansvar men vi kan inte ta ett oproportionerligt stort ansvar.

Enligt Stefan Löfven måste Sveriges migrationspolitik framöver vägledas av ett gemensamt regelverk för hela EU.

– Vi har ett arbete på gång inom EU som handlar om att skapa gemensamma regler kring migrationen. De regelverken kommer att vara styrande på så sätt att det blir förordningar och direktiv. När dessa är på plats är det viktigt att vi följer dem. Då måste vi växla in i vårt regelverk. Vi kan inte ha ett avvikande regelverk för då riskerar vi komma tillbaka till 2015 och vi ska aldrig tillbaka dit.

Hur ser du på Ulf Kristerssons (M) erbjudande om en uppgörelse i migrationsfrågan mellan Socialdemokraterna och Moderaterna?
– Jag tycker att vi ska ha ska en bred överenskommelse, inte bara mellan S och M. Det enda jag har sagt är att Sverigedemokraterna inte är aktuella för oss, de står inte upp för asylrätten och har en syn på flyktingar som jag vänder mig starkt emot. Därför är jag förvånad att Kristersson har öppnat upp för det.

Hanna Johansson
riksnatverket@dn.se "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"KD öppnar för att ha med SD i utredning om migration

Ebba Busch Thor (KD) ställer sig bakom idén att låta en parlamentarisk utredning, där även SD deltar, utforma den framtida migrationspolitiken.

M-ledaren Ulf Kristersson har öppnat för att lägga den framtida migrationspolitiken i händerna på en parlamentarisk utredning som även inkluderar Sverigedemokraterna. KD:s Ebba Busch Thor ställer sig bakom en sådan lösning.

– De senaste åren har vi haft en migrationspolitik som byggt på att vi kortsiktigt har skruvat på tillfälliga lösningar. Så kan vi inte ha det. Nu noterar jag att de stora partierna står nära varandra och den rimliga slutsatsen är att man tillsätter en parlamentarisk utredning, säger Ebba Busch Thor.

Det skulle innebära en radikal kursändring. Den förra alliansregeringen gjorde upp med Miljöpartiet med det uttalade syftet att hålla SD borta från inflytande över migrationspolitiken.
– Vi behöver en migrationspolitik för många år framöver och det kräver en bred uppgörelse. En parlamentarisk utredning måste hålla sig till goda demokratiska principer vilket betyder att alla partier får vara med. Men vårt besked om att inte förhandla med Sverigedemokraterna ligger fast, säger Busch Thor.

Vill du att Alliansen ska gå in i en sådan utredning med en gemensam linje?

– Det vore det bästa, sedan är det tveksamt om det är realistiskt.
Hans Rosén hans.rosen@dn.se "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018

"Sverigedemokraterna präglas av en angivarmentalitet

Sätt upp en valstuga och låt någon bränna ned den. Så löd ett av förslagen när Sverigedemokraterna i Göteborg lade upp sin - valstrategi. Det avslöjar nu Göteborgs-Posten (7/5). ”Att få en valstuga nedbränd är inte nödvändigtvis illa för oss: det kan bli en trevlig tidningsartikel”, spekulerade den lokala ledningen.

Vi talar alltså om partigräddan i landets näst största stad.

Distriktsordföranden Jörgen Fogelklou, som nu vill släta över saken, har haft en viktig roll även på riksplanet. Under förra valåret turnerade han Sverige runt som sidekick till partiledaren Jimmie Åkesson.

har länge varit indragen i en komplicerad fejd med andra partiföreträdare, och har också fråntagits ett förtroendeuppdrag med motiveringen att han ägnat sig åt ”oegentligheter”. Häromåret fick Göteborgs-Posten även ta del av ett gammalt ljudklipp där han hotar en - med grovt våld. På så sätt är han representativ.

Sverigedemokraternas företrädare är mer våldsbenägna, och - i brottsstatistiken i stort. Deras riksdagsledamöter har bland annat dömts för misshandel, stöld, häleri, förtal och narkotikabrott. Och de klagar på invandrare, på deras främmande kultur, deras aggressivitet och brottslighet – men vem vill väl ha en sverigedemokrat som granne? Inte jag, åtminstone. Faktiskt passar de väldigt dåligt in i den lummiga stugidyll som är deras utopi.

Detta med Göteborg är bara en snabb inzoomning på ett exempel, en person, men det är illustrativt. För det som verkligen särskiljer Sverigedemokraterna är inte bara hatet utan också att de är så kallade låglitare, det vill säga tror andra om ont. Invandrarna är mest bara en symbol. SD misstror alla, till och med varandra.

Det är fullständigt logiskt att Jimmie Åkesson nu vill lagstifta om ett angiverisamhälle där man är skyldig att anmäla sin granne om man misstänker att han eller hon gömmer en papperslös immigrant. Hela partiet präglas just av angiverimentalitet.

I inget annat parti smygdokumenterar medlemmarna varandra i sådan utsträckning: från filmen där partiets främsta kallar folk för ”hora” och ”babbe” och viftar med järnrör, via Facebook-posterna där partisekreteraren Richard Jomshof manar sina kamrater att dämpa sin hårda retorik ”eftersom vi inte sitter i regeringsställning (än)”, till den brända valstugans taktik i Göteborg.

Så låg är sverigedemokraters tillit att de förtroendevalda alltså inte ens har förtroende för sig själva. För det finns ju bara ett skäl att vilja låta någon bränna ned ens valstuga, och det är att man inte tror på att politiken som förs inuti den valstugan räcker.

Magnusson
lisa.magnusson@dn.se "

DN ONSDAG 9 MAJ 2018 DN. DEBATT 20180509

”Inför skolpeng efter resultat och förstatliga dåliga friskolor”

Friskolereformen måste göras om. Ett skolsystem där vem som helst kan starta skola och plocka ut vinst, samtidigt som de själva ansvarar för betygssättning och rättning av nationella prov, är inte en välfungerande marknad. Det är en pseudomarknad. Borgerligheten kan inte längre blunda för detta, skriver Benjamin Dousa, förbundsordförande Muf.

Samma år som jag föddes, 1992, drev den borgerliga regeringen igenom friskolereformen. Den gjorde det möjligt för fler att starta skolor och gav också ökad valfrihet till hundratusentals unga människor. I dag är det lika självklart för elever som föräldrar att få välja skola som det är att få välja bostadsort eller arbetsgivare. Moderata ungdomsförbundet har alltid försvarat det fria skolvalet och rätten för andra aktörer att få driva skolor. Det kommer vi fortsätta att göra.

I år fyller friskolereformen 26 år. Trots det har inga större korrigeringar av friskolesystemet genomförts sedan dess. Det är anmärkningsvärt då det finns allvarliga problem med reformen som måste adresseras. Ett problem har dock varit att borgerligheten har avfärdat all kritik mot skolmarknaden som om det vore ett dolt försök att inskränka individens möjlighet att välja skola. Även kritik som har varit såväl befogad som saklig har ignorerats. Jag menar att många tongivande politiker inom borgerligheten har gått skolkoncernernas ärenden i stället för att verka för ett så välfungerande skolsystem som möjligt.

Friskolereformen syftade till att öppna upp för fler alternativ inom skolsystemet. Konkurrensen mellan aktörerna skulle enligt marknadslogiken främja skolornas kvalitet. Eftersom föräldrar och elever kunde ”rösta med fötterna” skulle bra skolor premieras och dåliga skolor försvinna. Det finns dock mycket som tyder på att så inte har blivit fallet. De senaste internationella kunskapsmätningarna visade visserligen att resultaten har slutat sjunka, men svenska elever presterar dock långt sämre än vad som borde vara fallet. Den senaste Pisa-mätningen visar exempelvis att var femte elev saknar grundläggande kunskaper i läsförståelse, naturkunskap och matematik när de går ut grundskolan.

Hur kunde det bli så? Det finns självfallet många anledningar till att situationen ser ut som den gör, men vad som är tydligt är att friskolereformen inte har varit den mirakelkur för skolresultaten som många inom borgerligheten har velat ge sken av. Det som borde vara skolans kärnuppdrag – kunskapsförmedlingen – har uppenbarligen inte alltid prioriterats högst upp på dagordningen inom det nuvarande skolsystemet. Eftersom någon annan betalar på den svenska skolmarknaden, samtidigt som rigorösa externa kontrollfunktioner saknas, har det skapat en marknad där skolor försöker locka till sig elever genom att erbjuda ”gratis” laptops, körkort och höga betyg. Allt i utbyte mot elevernas skolpeng.

Ett skolsystem där i princip vem som helst kan starta skola, och därutöver plocka ut vinst från verksamheten, samtidigt som de själva ansvarar för betygssättning och rättning av nationella prov, är inte ett exempel på en välfungerande marknad. Det är helt enkelt en pseudomarknad. Borgerligheten kan inte blunda för detta; likt alla andra system behövs kontinuerliga revideringar. Skolmarknaden kan inte vara undantagen, då bristerna gör att systemets legitimitet urholkas. I förlängningen riskerar det att underblåsa marknadskritiska vindar i den folkliga opinionen. Av den anledningen borde det vara självklart för

oss som värnar den fria marknaden och individens frihet att inte acceptera misslyckade pseudomarknader.

Det finns heller inte något alexanderhugg som kan lösa skolans problem, men för mig är det uppenbart att något måste göras. Moderata ungdomsförbundet föreslår därför tre reformer som alla syftar till att höja kunskapsresultaten över hela linjen, för såväl låg- som högpresterande elever, samt att skapa hållbara spelregler som garanterar valfrihet inom skolan även för kommande generationer.

1. Resultatbaserad skolpeng.
När landsting och kommuner upphandlar exempelvis kollektivtrafik eller vård finns det en rad mätpunkter som avgör hur mycket privata aktörer ska få betalt. Kommer bussarna i tid? Får patienterna rätt vård? Det är sådant som påverkar ersättningsnivån. Missköter aktören sig, då avbryts avtalet och skadestånd utkrävs. Av något oförklarligt skäl sker inte detta inom skolsektorn. I dag baseras skolpengen på antal elever och vilket program de läser.

Det leder dels till ekonomiska incitament för skolor att till starta och göra reklam för exempelvis stylistprogram i gymnasieskolan, trots att det inte finns något behov av det på arbetsmarknaden. Det leder även till att skolor fokuserar på att eleverna ska trivas så väl som möjligt – inte nödvändigtvis att de ska lära sig så mycket som möjligt. En resultatbaserad skolpeng hade med hjälp av metoder för att mäta kunskapsprogression kunnat premiera seriösa aktörer som fokuserar på kunskapsuppdraget.

2. Pedagogiska inriktningar måste vara evidensbaserade.
Den mångfald av aktörer som friskolereformen har givit upphov till har självfallet även nackdelar. Vissa skolor har anammat pedagogiska inriktningar som inte har stöd i evidensbaserad forskning. Ett aktuellt exempel är den kommunala Kvibergsskolan som just nu byggs i Göteborg. Skolan har sålts in som en ”framtidsskola” och rektorn har avfärdat behovet av katederundervisning och klassrum. Det måste vara höga krav för att få starta skolor som finansieras av skattemedel, oavsett om de är privata eller kommunala. Skolinspektionen har i dag i uppgift att göra en tillståndsprövning av de aktörer som vill starta fristående skolor. I en sådan prövning menar vi att skolverksamhetens pedagogiska inriktning måste ha stöd i evidensbaserad forskning.

3. Förstatliga eller upphandla dåliga friskolor.
Sverige hade aldrig accepterat sjukhus eller vårdcentraler där sjuka människor lämnades utanför utan vård, eller alltför låg kvalitet i hemtjänsten och äldreomsorgen. Men för skolor finns inget lägsta tillåtna golv. Det innebär att en skola kan generera hur stora vinster som helst för ägarna även om eleverna inte lär sig någonting. Allt handlar helt enkelt om elevintaget. Det är inte hållbart. Genom att ge staten ett större mandat att direkt tvångsförvalta underpresterande skolor sänds en tydlig signal till samtliga aktörer om att de måste leverera – annars förlorar de verksamheten.

Friskolor behövs i det svenska skolsystemet. Varje morgon går 250 000 elever till en skola som inte drivs av staten, kommunen eller landstinget. Ytterlighetsvänstern hotar alla dessa skolors existens. Det kräver en borgerlighet som har svar på den befogade kritik som riktas mot skolmarknaden.

I början av nästa mandatperiod är det dags att byta fokus. Alliansen behöver driva en gemensam politik som kan skapa en välfungerande marknad där eleverna lär sig mer, samtidigt som deras möjlighet att påverka sin egen framtid genom ett fritt skolval garanteras.
Benjamin Dousa, förbundsordförande Moderata ungdomsförbundet "

DN FREDAG 11 MAJ 2018

"Försök inte hålla migrationen utanför valrörelsen en gång till

Partierna måste artikulera egna uppfattningar om invandringen och söka väljarnas stöd för dem i valet. Först därefter kan de - kompromissa.

Svenska valrörelser har aldrig handlat om invandring. Oftast av den mycket enkla anledningen att varken väljare eller partier värderat frågan särskilt högt. Nu är förutsättningarna som bekant annorlunda. Invandringsfrågorna har dominerat debatten mer än kanske någon annan fråga under någon tidigare mandatperiod.

Trots det, eller möjligen just därför, höjs nu allt fler röster för att migrationen ännu en gång ska hållas utanför valrörelsen. Moderaterna vill hinna stöka av en långsiktig uppgörelse med Socialdemokraterna före valet och får stöd från borgerliga ledarsidor.

”Migrationspolitiken skulle må bra av att avideologiseras och diskuteras i mer praktiska termer”, skriver exempelvis PM Nilsson (DI 7/5). Men problemet har snarare varit det motsatta, invandringsdebatten har innehållit för lite ideologi, inte för mycket.

Under lång tid, och i synnerhet efter Sverigedemokraternas genomslag, diskuterades invandring primärt utifrån moraliska, snarare än politiska, premisser. Konsekvenserna är väl kända. Fullt rimliga argument och ståndpunkter diskvalificerades från debatten. Den gällande linjen framställdes som den enda rättfärdiga och skillnaderna mellan liberal, socialistisk och konservativ migrationspolitik suddades ut. I frånvaro av saklig debatt sjönk efterfrågan på fakta och saklighet. Sedan 2014 har ”gott mot ont” ersatts av motsatsparet realism mot idealism. Det är, dessvärre, en lika usel vattendelare för politisk debatt. Återigen framställs den gällande linjen som förnuftig, nödvändig och i praktiken opolitisk. I en närmast parodisk upprepning av det retoriska fulspelet mot Sverigedemokraterna är det nu Miljöpartiets politik som avfärdas som extrem.

Den som kontrollerar historien kontrollerar framtiden. Under flera år bemöttes invandringskritiker därför med nonsensargument som att Sverige alltid varit mångkulturellt och alltid haft en betydande invandring.

Nu skrivs historien om. I det nya narrativet skildras ett harmoniskt normalläge i vilket Socialdemokraterna och Moderaterna brukade vara garanter för en förnuftig, det vill säga strikt reglerad, migration. Denna ordning föll samman på 2000-talet när idealistiska småpartier med radikala idéer – myten att den fria invandringen utgjort norm är central för berättelsen – gavs ett oproportionerligt inflytande.

Visst är det sant att Socialdemokraterna och Moderaterna i regeringsställning tvingats kompromissa även om migrationen. Men berättelsen döljer att de viktigaste motsättningarna har funnits inom partierna, inte mellan dem. Det som nu sker i Socialdemokraterna, när samtliga sidoorganisationer kraftfullt opponerar sig mot partiledningens nya linje, speglar åsiktsskillnader som alltid har funnits. Lika stora avstånd har funnits inom Moderaterna vars tre senaste partiledare alla härstammar från partiets mest invandringsliberala falanger. Systematisk ambivalens har präglat svensk migrationspolitik. Arbetskraftsinvandring motarbetades medan bidragsinvandring bejakades. Mångkultur och integration eftersträvades parallellt.

Långtgående valfrihetsideal beträffande invandrarnas anpassning vilade på övertygelsen att de frivilligt skulle välja att assimileras. Inget av detta har varit resultat av kohandel eller kompromisser, snarare är det uttryck för ett fåfängt försök att förena oförenliga målsättningar. Kring nästan alla viktiga beslut har det därtill funnits bred, ibland total, politisk uppslutning.

Denna ordning behöver upphöra nu. Partierna måste artikulera egna, ideologiskt grundade, uppfattningar och söka väljarnas stöd för dem. Först därefter kan man kompromissa.

Det finns en stark och obefogad misstänksamhet mot ideologiska argument i svensk debatt. Den tycks ofta vila på missförståndet att ideologisk polarisering omöjliggör pragmatiska lösningar. Något sådant samband existerar inte. Dogmatism är skadligt, genomtänkta idéer om hur samhället fungerar och borde fungera är tvärtom en nödvändighet.

Invandringsdebatten har visat hur svårt det kan vara att skapa saklig politisk konflikt längs dimensioner som partierna inte är vana vid att hantera. Detta är skadligt inte minst ur ett väljarperspektiv. Valrörelsen 2014, då de etablerade partierna framgångsrikt lyckades hålla invandrings- och integrationsfrågorna utanför dagordningen, var ett lågvattenmärke.

Sedan dess har nästan alla partier förändrat sin hållning radikalt. Det finns få exempel i svensk politisk historia på lika hastiga skiften. Det är i sig ett tillräckligt skäl för att nu ge väljarna chansen att dels ställa partierna till svars för den gångna mandatperioden, dels kräva besked om hur de vill att migrations- och integrationspolitiken ska utformas framöver.

Det handlar naturligtvis om asylmottagningens storlek men frågan är också större än så. Hur mycket och på vilket sätt bör invandringen tillåtas förändra Sverige? Vilken grad av anpassning är rimlig att kräva av invandrare? Vilka förändringar av våra system är önskvärda?
På dessa frågor har naturligtvis partierna olika svar. Låt väljarna få höra dem.

Andreas Johansson Heinö doktor i statsvetenskap, chef för Timbro förlag och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Moderaterna: Ställ krav på dem som får socialbidrag

Göteborg. Moderaterna vill lagstifta om hårdare krav på motprestationer för att få ta emot socialbidrag. Tanken är att i första hand invandrare som har arbetsförmåga ska komma bort från bidragsberoende. – Det är både rimligt och rättvist, säger Elisabeth Svantesson (M).

Under fredagen och lördagen samlas cirka 2 400 moderatpolitiker i Göteborg för att ladda inför den kommande valrörelsen. Och det är ett parti med nyvunnet självförtroende som nu går in i kampanjläge. Efter partiledarbytet i höstas har M repat sig i opinionen och har fått ökat hopp om att ta över makten efter den 9 september.

En viktig del i Moderaternas valrörelse blir att trumma in hos väljarna att partiet omvärderat sin syn på migrations- och integrationspolitiken. Det handlar både om att Sverige ska ta emot färre asylsökande och att ställa hårdare krav på dem som redan är här.

Under fredagen lanserade Elisabeth Svantesson, ekonomisk- politisk talesperson, ett nytt förslag som innebär hårdare krav på dem som tar emot försörjningsstöd, det som tidigare hette socialbidrag. Förslaget ingår i en större bidragsreform och innebär krav på motprestationer för dem som har arbetsförmåga men ändå tar emot socialbidrag.
– Vi ser att väldigt många av dem som invandrat till Sverige fastnar i bidragsberoende. Det här är ett sätt att öka drivkrafterna för dem att ta ett jobb. Ibland lönar det sig inte alls för de här familjerna att ta ett arbete, säger Elisabeth Svantesson.

Moderaterna vill utreda om det behövs en särskild lagstiftning för att reglera kraven på motprestation. I dag bestämmer kommunerna själva

hur de väljer att agera, vilket betyder att vissa redan nu ställer krav på motprestation medan andra ger bidrag även till papperslösa.

Moderaterna vill att samma regler ska gälla i hela landet.
– Jag tycker att det både är rimligt och rättvist. Rimligt eftersom om man under lång tid har en försörjning från det gemensamma och har arbetsförmåga så ska man också göra en motprestation. Men också rättvist mot alla dem som går till jobbet varje dag och är med och betalar in till socialbidragen, säger Elisabeth Svantesson.

Under mötet i Göteborg lanserade Moderaterna också en ny slogan som ska vara vägledande under valrörelsen: ”Lika för alla”. Det är knappast ett traditionellt högerbudskap men partisekreteraren Gunnar Strömmer understryker att det alls icke ska tolkas som ett närmande till vänstern. Och trots att M-budskapet handlar om lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter vill han inte att det ska blandas samman med den välbekanta socialdemokratiska devisen ”gör din plikt, kräv din rätt”.
– Det finns ett mycket mer långtgående rättighetsfokus än skyldighetsfokus hos S. Vi tycker att det måste finnas en bättre balans för att samhällskontraktet ska fungera och vara rättfärdigt, säger Gunnar Strömmer.

M väljer också att gå till val utan att peka ut någon huvudmotståndare. Under M-stämman i höstas lyfte Gunnar Strömmer fram Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna som potentiella huvudmotståndare men det gäller inte längre.
– Relevansen för oss som parti handlar inte om hur vi positionerar oss i förhållande till andra partier. Det handlar om hur relevanta och trovärdiga vi är när det gäller att ta itu med brottsligheten, de sviktande resultaten i skolan, med vårdköerna och klyftorna på arbetsmarknaden. Vi ska inte ha fokus på den rituella dansen med de andra partierna utan på vår relevans i förhållande till samhällsproblemen och medborgarna, säger Gunnar Strömmer.
Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 12 MAJ 2018

"Ledare: De vackra orden döljer inte Alliansens splittring

Det finns inför årets valrörelse en tydlig inneboende moderat motsättning. Under Fredrik Reinfeldt blev partiet statsbärande genom att mjuka upp sitt tilltal och lösa upp sin historiska dogmatism om till exempel arbetsrätten. M blev det snälla partiet, företrädarna fick till och med order om att klä sig mindre moderat.

I dag drömmer i stället partitoppen om att vinna väljare från SD genom att vara hård mot flyktingar och brottslingar. Men ju mer konservativa de nynya Moderaterna blir, desto svårare att locka till sig breda väljargrupper.

Det var i den spagaten Anna Kinberg Batra fastnade och aldrig lyckades ta sig upp. Ulf Kristersson har klarat det bättre, trots att även han alltid fumlar rejält när han ska ge besked om hur han vill förhålla sig till SD.

På fredagen invigdes Moderaternas Sverigemöte i Göteborg med ett tal av partisekreteraren Gunnar Strömmer. Där stod det klart hur partiet vill ses inför valrörelsen. Den nya sloganen lyder ”Lika för alla”, vilket gav mer nyliberala medlemmar posttraumatisk chock med minnen av DDR-Sverige.

Men vad det handlar om i partiledningens ögon är snarare att formulera en svensk dröm inte olik den amerikanska. Meritokratins principer betonas, ingen ska begränsas av ”kön, klass eller klan”. Den som utbildar sig och jobbar ska få betalt, både bildligt och bokstavligt. Partiets konservativa gir var förvånansvärt nedtonad såväl i den valstrategi Strömmer presenterade som i partiets nya valfilm. Naturligtvis talades det om brottslighet, språkkrav och badhus, men än mer om drömmar och möjligheter.

På eftermiddagen klev i stället den ekonomisk-politiska talespersonen Elisabeth Svantesson upp i talarstolen. Då låg tonvikten desto mer på värderingar, hederskultur och sexövergrepp.

De två talen gav närmast övertydliga exempel på vilka faktiska slitningar som finns både inom partiet och i Alliansen i stort. Ulf Kristersson är till exempel uttalad motståndare till muslimska böneutrop, ett illiberalt, populistiskt ställningstagande som inte går ihop med synen på ett Sverige där man ska få leva i frihet och med gemensamma spelregler.

Det svenska medborgarskapet ska vara en biljett till en livslång samhörighet med Sverige, deklarerade Gunnar Strömmer. Säg det till de svenska muslimer som är födda här men som måste slåss för rätten att ens perifera moskéer ska få göra böneutrop en dag i veckan.

Frågan om bönen kan tyckas futtig, men den är symbolisk för Alliansens splittring. De ickesocialistiska partiernas oenighet om invandringen för tankarna till kärnkraftsfrågan på 1970-talet. Borgarna vann valet 1976 men motsättningarna gjorde samarbetet omöjligt och regeringen sprack. Vill man undvika samma scenario efter en eventuell Alliansvalseger i höst går det inte att låtsas som att frågan är enkel nog att lösas med kompromisser efter regeringsbildandet.

Det blir i så fall en elefant i rummet som inte bara kommer att stå i vägen utan som ett S och ett SD i opposition oupphörligen kommer att peka på och hojta om.

Moderaterna har rätt i att Sverige måste bli ett land där det blir lättare att bygga sin framtid med flit och hårt arbete. Integrationen är a och o, utanförskapet ska aldrig gå i arv. Där finns det alla möjligheter för Alliansen att fortsätta att hitta gemensamma lösningar. Men om man inte först lyckas enas om migrationen är det tveksamt om allianspro-jektet kan betraktas som levande och trovärdigt. **DN 12/5 2018** "

Kapitel 11: Efter TVdebatten

522 **Kapitel 11: Efter TVdebatten**

523 TV-debatten ledde inte till övenskommelser eller samsyn
523 Stefan Löfven om socialdemokraternas politik.
525 Hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.
527 Innehåll i 40zl
532 Innehåll i 40zm
533 Innehåll i 40zm

534 Några citat från 40zl, 40zm och 40zn
534 Mänskligheten har förändrats sedan tidernas begynnelse
535 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
538 Utvecklingens krafter.
539 Systemet för mänskliga verksamheter
542 Den fundamentala påverkanskedjan
544 11-19. Individernas inre verkligheter
547 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

549 Utrikes förhållanden
549 Inrikes förhållanden
550 Politikområden för politiken 8 mars 2018
552 Regeringens verksamheter
573 Sammanfattningsvis
574 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?
575 Så planeras Sverige
576 Sverige bör sträva till ett hållbart Sverige och en hållbar värld med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

577 Mandatperiodens bästa parti för miljön är Vänsterpartiet

580 Så omformades sexualiteten till ett medel för kontroll över människan

583 Därför borde alla tjata om det människofientligas frammarsch

TV-debatten ledde inte till några övenskommelser eller till någon samsyn.

Det mest påtagliga var splittringen inom det borgerliga blocket, där centerpartiet framförde en mer humanitär migrationspolitik än moderaterna samtidigt som centern ville ha moderatledaren till statsminister. Liberalerna kunde inte sitta i en regering med moderaterna om dessa ensamma gjorde upp med socialdemokraterna om migrationspolitiken. KD och moderaterna kunde tåla att Sverigedemokraterna stödjer dem, men centern och liberalerna vill inte ha någonting alls med Sverigedemokraterna att göra. De fyra borgerliga trodde ändå att de kunde bilda regering. De vill alla öka jobbskatteavdraget och sänka skatterna med 20 miljarder.

De rödgröna vill inte sänka skatterna utan vill förbättra för foket med de miljarder de borgerliga vill ha till skattesänkningar. Deras skattesänkningar gör att det blir bäst om de rödgröna får fortsätta med regerandet. Men Sverigedemokraterna kanske kan åstadkomma en borgerlig regering.

Om socialdemokraterna vill vinna valet måste de åstadkomma en så bra politik att de vinner över både de borgerliga och Sverigedemokraterna. Som tur är har socialdemokraterna många möjligheter att förbättra sin politik.

Stefan Löfven om socialdemokraternas politik.

"Vänner!

Nu har det snart gått fyra år sedan Sverige fick en socialdemokratiskt ledd regering. Mycket har hänt sedan dess.

För fyra år sedan hade den borgerliga regeringen strösslat skattesänkningar över höginkomsttagare under nästan ett decennium. Så många unga stod utan jobb att Sverige fick ta emot bidrag från EU. Hålet i statskassan uppgick till 60 miljarder kronor.

I dag ser det annorlunda ut. Vi har ett överskott i statens finanser på 50 miljarder. 300 000 fler personer har ett arbete att gå till på morgonen. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 16 år. Det är ett styrkebevis för vårt land, för den svenska modellen. Det gör Sverige väl rustat för att lösa de stora samhällsproblemen, att kompromisslöst bekämpa brottsligheten, garantera välfärden för framtiden och förbättra integrationen. För oss går det före sänkta skatter.

Frågan som svenska folket står inför när vi går till valurnorna i september är vad vi ska göra av de muskler vi har byggt upp under fyra år.

Moderaternas politik kommer leda till att anställningstryggheten minskar, att löner pressas nedåt och med deras marknadshyror är det många som bor i hyresrätter som riskerar att få höjda hyror. Välfärden ska bantas, vinstjakten fortsätter. Och skatterna ska bli mycket lägre de som tjänar allra mest – men inte för vanligt folk. I högerns otrygghetsdoktrin finns inga gemensamma lösningar, inget ansvar för varandra. Den borgerliga politiken skapar ett svagt samhälle där var och en får klara sig bäst de kan. Det är en politik för att avveckla den svenska modellen.

För att göra verklighet av sin politik behöver Ulf Kristersson ta hjälp av Sverigedemokraterna. Samtidigt förbereder Jimmie Åkesson en önskelista för saker han ska kräva i utbyte. Ingen vet ännu vad en moderat och sverigedemokratisk regering skulle innebära. Men allt de har sagt hittills tyder på att det skulle bli den mest löntagarfientliga regeringen i modern tid.

Vi vill gå en helt annan väg. Det är inte skattesänkningar vi behöver när människor oroar sig över brottslighetens utveckling, över om ungarna lär sig tillräckligt i skolan, om man får vård i tid ifall man blir sjuk. Vi behöver ett starkt samhälle. Därför vill vi socialdemokrater investera i det största trygghetsprogrammet i modern tid.

Vi vill öka antalet anställda i vården med 14 000 under de kommande fyra åren. Vi vill anställa 10 000 fler poliser till 2024. Och vi vill helt ta bort den orättvisa pensionärsskatten till 2020.

I vårt starka samhälle ska vi se till att alla i hela landet har tillgång till en vård av toppklass. I vårt starka samhälle accepterar vi inte att brottslighet breder ut sig och gör utsatta människor än mer utsatta. I vårt starka samhälle ska våra äldre, som byggt det Sverige vi är så stolta över idag, få en bra pension efter ett långt arbetsliv.

Klyftorna mellan unga och gamla, mellan stad och land och mellan fattigaoch rika ska minska. Vi måste göra upp med det svaga samhälle som låtit segregationen växa. Det ska finnas stora möjligheter för människor som kommer hit, men också tydliga krav. Alla som lever i Sverige ska ha en rätt – men också en skyldighet – att kunna svenska.

Det här är vad valet kommer handla om. Ska vi använda vår ekonomiska styrka till att anställa fler sjuksköterskor och poliser, skapa en integration som håller ihop Sverige, och trygga ekonomin för våra äldre, eller ska vi sänka skatten för de som redan har mest? Ska vi ha ett starkare eller svagare samhälle?

När vi nu knackar dörrar, ringer telefonsamtal, och pratar med människor i valstugor, då är det ett tryggare Sverige vi kämpar för. Vi kämpar för att få bygga ett starkare samhälle – och vi gör det tillsammans.

Stefan Löfven

PS:
http://info.socialdemokraterna.se/l/c83beb0af77642ebbfc6364c0cdc38e8/2B57AA2A/BF5DD937/052018n
Här hittar du mitt första maj-tal ... "

Länkar till socialdemokraterna :
http://info.socialdemokraterna.se/l/c83beb0af77642ebbfc6364c0cdc38e8/2B57AA2A/BCB267F4/052018n

http://info.socialdemokraterna.se/l/c83beb0af77642ebbfc6364c0cdc38e8/2B57AA2A/934277B/052018n

http://info.socialdemokraterna.se/l/c83beb0af77642ebbfc6364c0cdc38e8/2B57AA2A/F74B4AE9/052018n

http://info.socialdemokraterna.se/l/c83beb0af77642ebbfc6364c0cdc38e8/2B57AA2A/157938E1/052018n

Det är människornas verksamheter som förändrar Sverige och världen. Därför måste socialdemokraterna se till att förbättra verksamheterna.

Hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

För hundra år sedan bröt tanken om demokrati igenom och de flesta av världens nära 200 stater är nu demokratier, som dock är det mest formellt och fungerar illa. I demokratier får folket rösta och utse representanter som ska styra. Ska det fungera väl måste folket ha kunskaper om hur samhällena fungerar, och där brister det.

"Samhällsplaneringens problem, Hur ska man kunna förbättra världen." är ett projekt som sedan 29 april 1998 redovisas på internet på hemsidan wimnell.com. De senaste sammanställningarna där, är :

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

De tre hänger ihop och är en beskrivning om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

Världen styrs av människornas verksamheter och de har ordnats in i 9 huvudområden som sedan delats in i underområden så att det tillsmman blir 129 verksamhetsområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	20 områden
2. Religiösa verksamheter o d.	5 områden
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	15 områden
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	3 områden
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	11 områden
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	30 områden
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	21 områden
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	12 områden
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	12 områden
Summa	129 områden

Områdena är ordnade med utgångspunkt från att utvecklingen i världen ska ske enligt demokratiska principer. Det är i princip världens nu cirka 7 miljarder personer som ska styra utvecklingen.

Alla röstberättigade borde känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Första delen, 40zl, börjar med en kort översikt om systemet för de mänskliga verksamheterna . Följt av en orientering om världshistorien och Sveriges historia.

Sedan kommer en översikt om verksamhetsområdena 1-5 samt en sammanställning om de 129 verksamhesområdena med uppgifter om myndigheter och professorer inom områdena.

Verksamheterna 1-5 är grunden för områdena 6-9 som gäller ekonomiska/teknologiska verksameter i 6 och kulturella verksamheter i 7-9.

Område 1 innehåller två stora delar:

Område 10 som gäller verksamheter som ordnar och översiktligt i bibliotek o d beskriver mänskligt vetande som finns, vetande man vill utöka genom forskning , verksamheter som översiktligt beskriver ekonomiska och kulturella verksamheer och verksamheter som beskriver det mänskliga vetandets och tänkandets utveckling i filosofihistoria, idé- och lärdomshistoria o d.

Områdena 11-19 som gäller individernas inre verkligheter, det de har i huvudet med kunskaper om sig själva och världen utanför, världsbilder, ideologier, hur man klarar sig i vardagen, hur man vill ha framtiden, hur man bör bete sig gentemot andra männskor och gentemot de gemensamma samhällena.

Verksamheterna i områdena 11-19 är de viktigaste och ligger till grund för alla andra verksamheter. Verksamheterna kan påverkas av skolor od, information i böcker, tidningar, tidskrifter, radio, tv, internet, reklam, propaganda, torgmöten, demonstrationer, underhållningsprogram o s v.

Verksamheterna i område 2 gäller religoner och de kan också, åtmindtone delvis, anses ingå i områdena 11 -19.

Område 3 gäller politik:
31-34 politiska vetenskaper,
35 verksamheter i demokratiska församlingar och
36-39 politiska verksamheter av individer och organisationer med poltiska krav om poltisk styrning.

Område 4 gäller forskning om samband mellan olika verksamheter. Denna forskning är outvcklad som särskild verksamhet och samband utreds vanligen i samband med något särskilt område.

Område 5 gäller naturforskning. Naturen kan inte beskriva sig själv och då kommer 5 att gälla människornas beskrivningar av naturfenomen. I Alla andra områden för mänskliga verksamheter kan människorna i princip själva beskriva sina verksamheter, men eftersom de flesta är dåliga på det är det vanligen särskilda utredare och forskare som beskriver mänskliga verksamheter.

Del 2 , 40zm, handlar om FN. EU, tidningsartiklar om utrikes förhållanden. Sveriges riksdag och de svenska landstingen och kommuerna.

Del 3, 40zn, handlar om Sveriges regering, vad den gör och borde göra och innehåller ett stort kapitel med tidningsartiklar om de politiska partierna och deras problem.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf. del 2=40zm.pdf. del 3=40zn.pdf

Innehåll:

7 **Kapitel 1: Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter.**

7 Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

8 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter

11 Utvecklingens krafter.

12 Systemet för mänskliga verksamheter

15 Den fundamentala påverkanskedjan

17 Systemet med mänskliga verksamheter, nedbantat till 44 områden. Kan vara lämplig uppställning på biblioteken.

37 Sveriges regeringar under 100 år

39 Makthavare i världen efter andra världskriget.

41 Världskarta med världens befolkning

42 Sven Wimnells hemsida på Internet: Samhällsplaneringens problem.Hur ska man kunna förbättra världen ?

52 **Kapitel 2: Något om världshistoria och Sveriges historia**

53 ÅKE HOLMBERG: Vår världs historia.

61 World Values Survey
62 Kulturkartan 2015

63 Världsarvslistan
63 Världsnaturfonden WWF

64 Utrikespolitiska institutet

65 Gapminder
65 Exempel på statistik: Choose a graph

66 MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I SVENSK UTRIKESPOLITIK
67 Afrika söder om Sahara
68 Asien och Oceanien
69 Europa och Centralasien
70 Mellanöstern och Nordafrika
71 Nordamerika Latinamerika och Karibien

72 Amnesty. Årsrapport - mänskligarättigheter 2016/2017
74 Amnestys årsrapport 2016: En politik som demoniserar skapar rädsla och splittring

80 Sveriges historia
85 Vänstervåg. Högervåg
89 Sveriges kungalängd
92 Regeringskansliet genom tiderna
106 Palm, August, "Mäster Palm"

107 **Kapitel 3: Något om områdena 1-5**

110 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

111 **101 Arkiv och 102 bibliotek. Om det vetande som finns.**
111 Kungliga biblioteket - SverigesNationalbibliotek.
117 Klassifikationssystemet för verksamheter och biblioteks-systemen.
118 Om klassifikation
120 LIBRIS/SAB klassifikationssystem
121 Dewey decimalklassifikation

124 **103. Encyklopedier och övergripande värderingar**
123 Encyklopedi
125 FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter
126 Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna
127 Medborgerliga fri- och rättigheter

129 **104. Övergripandefilosofiska versamheter om samband**
130 Systemet för mänskliga verksamheter
139 Kommentarer till Samhällsplaneringens problem.
142 Kort om skillnader mellan klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.

148 **105. Övergripande om forskning. Om det mer vetande man vill ha**
148 Samhällsplaneringens problem.
150 Standard för svensk indelning av forskningsämnen 2016
177 Vetenskapsrådet
181 forskning.se
183 Formas
184 Forte
185 Riksbankens Jubileumsfond
186 VINNOVA
186 KK-stiftelsen

187 **106-107. Övergripande om ekonomiska och kulturella verksamheter**
187 Yrkesverksamheter enligt SSYK 2012. Näringsliv enligt SNI 2007. Utbildning enligt SUN 2000, SCBs statistik om allt.

189 Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 Reviderad 2016
194 Gymnasiet

208 **108. Samhällskunskap**
208 Klassifikationssystemet för verksamheter. Med några förtydligande kommentarer
214 Mer om verksamheter
216 Sociologi
222 Framtidsplaneringar
223 Schema över påverkans- och förändringsproblem
224 Förteckning över verksamheter

225 **109. Filsofins historia. Idé- och lärdomshistoria**
226 Filosofi
234 Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
235 De stora filosoferna
236 Ludwig Wittgenstein
238 Idé- och lärdomshistoria
241 I skuggan av framtiden. Modernitetens idéhistoria.

262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

464 **2. Religiösa verksamheter.**

465 **31-34. Politiska vetenskaper**

466 **35. De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter**
467 SW . 351 Sveriges riksdag

468 SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige

469 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf

470 SW . 353 Sveriges regering
471 Politikområden för politiken 28 juli 2017
473 Politiska och opolitiska planeringar

474 SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

475 **36-39. Politiska partier och organisationer. Politiskt verksamma personer. SOU.**
475 Politiska partier i Sverige
475 Statens Offentliga Utredningar, SOU
475 Sven Wimnell 27 februari 2010 + 3 april 2014: Fackföreningar och arbetsgivareföreningar 2014. Statistik om arbete och näringar. Arbetsförmedlingens hemsida. http://wimnell.com/omr658f.pdf

476 **4. Sambandsforskningsverksamheter**

477 **5. Matematik och naturvetenskap.**

478 **Kapitel 4: Statliga myndigheter stiftelser och bolag. Professorer vid universitet och högskolor**

479 Kompletteringar med yrken, näringsliv, utbildning m m

480 **SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.**

515 **SW 2 Religiösa verksamheter o d.**

521 **SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.**

535 **SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.**

536 **SW 5 Naturforsknings - och matematikverksamheter.**

549 **SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.**
550 SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
551 SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
570 SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
586 SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske o
595 SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.

605 SW 65 Administration, distribution
606 SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
607 SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
608 SW . 6525-6529 Militära verksamheter o d
614 SW . 653 Handelsverksamheter.
623 SW . 654 Telekommunikationsverksamheter
624 SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
625 SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå,lagring o d.
628 SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
633 SW . 658 Företagsekonomi, Arbetsförmedling. Arbetsmarknad.
642 SW . 659 Marknadsförings- ochreklamverksamheter od

643 SW 66/68 Tillverkning av varor.
646 SW 69 Tillverkning/ byggande avbyggnader o anläggningar

647 **SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.**
648 SW 70 Allmänt om konst o kultur

653 SW 71 Övergripande formgivning/ planering fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
664 SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
667 SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål.
672 SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, tecken 77 Fotografi.
675 SW 78 Musik (konserter o d 792)

681 SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
683 SW . 7911-7913 Seder och bruk.
686 SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
688 SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
691 SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
692 SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips
693 SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
694 SW . 7951 Socialvård..
695 SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
701 SW . 7957 Undervisning o d.
724 SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
725 SW . 7959 Sociala miljöer i allmänna grupper o d.
726 SW 796/799 Sport, idrott o d.

730 **SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur**
731 SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
735 SW 81 Litteraturvetenskap.Litteraturhistoria.
737 SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.

738 **SW 9 Saklitterära verksamheter. Allmän geografi och historia. Biografi.**
739 SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
741 SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
743 SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
744 SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Innehåll:

Sida

3 **Kapitel 5: Kommentarer till del 1**

10 **Kapitel 6: Förenta nationerna, FN och Europeiska unionen, EU**
11 Förenta Nationerna, FN 12 februari 2018. Engelsk text
13 Svenska FN-förbundet 17 februari 2018. Svensk text.
15 INFO OM FN
18 17 GLOBALA MÅL FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
33 Allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna
38 FN SOM ORGANISATION
39 GENERALFÖRSAMLINGEN
39 SÄKERHETSRÅDET
39 EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET
39 FÖRVALTARSKAPSRÅDET
39 INTERNATIONELLA DOMSTOLEN
39 SEKRETARIATET
40 FN:S UNDERORGAN
43 FN:S FACKORGAN

48 EU Europeiska unionen. 17 februari 2018
49 EU-institutionerna
50 EU-institutionernas ledare
51 Europeiska kommissionen
60 Europaparlamentet

64 **Kapitel 7: Utrikes förhållanden**
65 Syrien
85 Turkiet
89 Ryssland
158 Ukraina
161 Georgien
165 Saudiarabien
169 USA
228 Tyskland
240 Italien
263 Frankrike
274 England
287 Polen
293 Spanien
295 Slovakien
298 Sydafrika
300 Kina
306 Burma
309 Korea
324 Australien
326 Världen

341 **Kapitel 8: Sveriges Riksdag**
352 Riksdagens utskott
390 Riksmötets öppnande 2017
401 Riksdagens snabbprotokoll 2017/18: 56 Onsdagen den 17 januari. 2018. Partiledardebatt
456 Riksdagens rotokoll 2015/16:69 Onsdagen den 24 februari 2018 Utrikespolitisk debatt.

540 **Kapitel 9: Kommuner, Landsting och Länsstyrelser.**
541 Sven Wimnell 9+16+26 maj 2016: Sveriges 6 regioner. Länsstyrelser, landsting och kommuner. Invånare 2005 och 2013. Antalet bostäder 2010. Länkar till deras hemsidor på internet 6 maj 2016 med uppgifter om allt de vill visa upp. **http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf**

542 Sveriges regioner.
657 Kommunallag (2017:725)
691 SKL - Sveriges Kommuner och Landsting. 20 februari 2018

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

Innehåll:

Sida

13 **Innehåll i kapitlen 1-9.**

5 **Innehåll i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.**
http://wimnell.com/omr40zl.pdf

10 **Innehåll i Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3: FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.**
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

11 **Kapitel 10: Sveriges Regering**

12 Så styrs Sverige
14 Sveriges regering
17 Statsråden och departementen
23 Regeringens politik
81 Länsstyrelsernas webbplats
104 Förteckningar över ministrarnas verksamheter

306 **Kapitel 11: Skatterna**

307 Inkomstskatterna
310 Konsumentverkets beräkningar 2017
316 Årskostnader år 2017, förvärvs- arbetande icke-pensionärer.
324 Underskott och överskott i hushållsbudgetarna
333 Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna

335 **Kapitel 12: Regeringen styr Sverige, men inte allt direkt.**

339 Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.
344 Systemet för mänskliga verksamheter.
357 Politikområden för politiken
359 Regeringens verksamheter

379 Sammanfattningsvis. Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra.
380 Hushållsministern.

402 Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och hur bör det bli?

412 Sverige bör sträva till ett hållbart Sverige och en hållbar värd med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

413 **Kapitel 13: Något om de politiska partierna och deras problem.**

Några citat från 40zl, 40zm och 40zn

Från sid 7-16 i 40zl

Mänskligheten har förändrats mycket sedan tidernas begynnelse.

Historisk tid med skriftspråk är cirka 5000 år. Religionerna är cirka 2000 år. Demokratins formella genombrott skedde för cirka hundra år sedan. Tekniken har utvecklats: transporttekniken, internet, TV och mobiltelefoner o d gör att världen nu är ett stort gemensamt samhälle för jordens alla folk.

I Svenska regeringen har biståndsministerns område omvandlats till ett område för klimat och internationellt samarbete. Sverige är ett litet land, men bör använda samarbetsministern för att förbättra världen utanför Sverige. Men regeringens huvuduppgift är de inrikes förhållandena.

Förbättringar både utomlands och Sverige kräver i första hand förbättringar av människornss kunskaper och väderingar. Och de måste gälla alla kunskapsområden.

Som hjälp har forskats fram ett allomfattande system för mänskliga verksamheter som gäller både tänkande/kunskaper och handlingar.

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av
psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration och senare överenskommelser

Den fundamentala påverkanskedjan

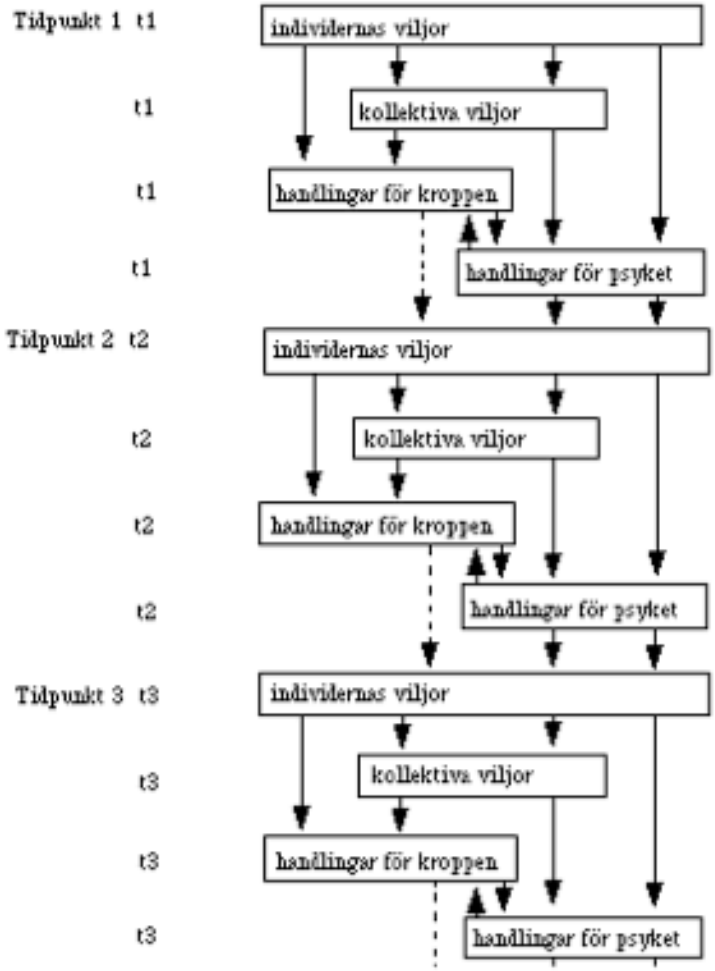

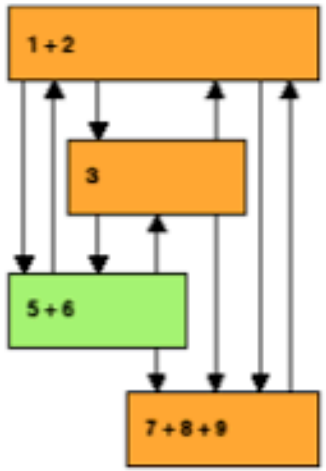

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Sid 262 i 40zl

11-19. Individernas inre verkligheter

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

Individens inre verklighet är det som finns i huvudet. Individen vet nog inte själv allt hon har i huvudet, än mindre vet man vad andra har i huvudet. Det finns statistik om individernas utbildning i skolor o d och om kunnande och erfarenheter, men det säger inte mycket om vad kunskaper, åsikter o s v de har. Det finns forskningar med intervjuer där man försöker lista ut de inre verkligheterna, och det finns mycket spekulationer om det. Men på det hela taget är de inre verkligheterna mest okända för världen utanför. Man frågar och diskuterar för att reda på kunskaper och åsikter. När man anställer folk görs intervjuer för att få veta om vad folk kan och tycker.

Inför valen görs det opininionsundersökningar om väljarnas tycken . Så är läget.

I demokratier är det viktigt att väljarna har kunskaper om världen och dess processer så att de kan välja lämpliga representanter till fötro-endeposterna i de demokratiska församlingarna. De ska se till att den demokratiska makten används så att det blir bra för både de enskilda indviderna och för det gemensamma i samhällena.

Vad man kan förstå finns det mycket brister i individernas inre verklig-heter. Här kan det inte behandlas närmare. Regeringen styr Sverige och det blir regeringens uppgift att reda ut vad som brister och sedan åstadkomma det som behövs för att det ska bli bättre. I projektet om samhällsplaneringens problem har under 50 år gjorts påpekanden och förslag, i synnerhet på senare år.

Ska man förbättra individernas inre verkligheter måste man börja redan när individerna är små. Förskolan och grundskolan bör få bättre undervisning, likaså gymnasiet och högskolor och universitet. I livet utanför skolorna bör det som sker ge bättre inre verkligheter. Det är mycket som behöver göras.

Här kan nu bara ges några uppgifter om sådant som berör de inre verkligheterna. Här är inte med om individernas uppfattningar om mänskliga verksamheter som styr världen, politiska uppfattningar om levnadsförhållanden, välfärdsfördelning och politik. Det är bara ett litet antal problemområden och ämnen bland mycket många som hämtats från NE, Nationalencyklopedin och som nödtorftigt kan belysa Individeras inre verkligheter.

Från sid 4-5 i 40zl
262 **11-19. Individernas inre verkligheter**

262 **SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter**
263 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
264 Hjärnan
285 människosyn
287 tro och vetande
288 erfarenhet
289 minne
294 bildning
297 realism
300 idealism
302 förnuft
303 intuition
304 attityd
306 inlärning
307 intellektualism
310 antiintellektualism
313 vanföreställning
314 dagdröm
315 hallucination
317 fördom
318 opinion
320 norm
321 institution

323 **SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d**.
324 förändring.
354 framstegstanken
327 tradition
328 framtidsforskning
330 Framtidskonventet
332 växthuseffekten

338 **SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.**
339 värdering
340 emotion
341 empati
343 sympati
344 kärlek
352 erotik
353 estetik
358 stress
360 depression

362 **SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d**.
363 nätverk
364 världsbild
366 världsåskådning
367 livsåskådning
368 ideologi
370 religion
372 buddhistisk filosofi
374 indisk filosofi
375 islam
382 konservatism
385 liberalism
389 socialism
392 kapitalism
395 globalisering
397 nationalism
399 populism
400 rasism
403 främlingsfientlighet
404 hedersvåld
406 islamisk kvinnosyn.
407 etnicitet
408 integration
409 levnadsnivå
410 livskvalitet
411 politik

413 **SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.**
414 biologisk psykologi
417 personlighetsutveckling
418 personlighetspsykolog
420 perceptionsstörning
421 ADHD
422 psykisk störning
424 psykossjukdom
425 psykiatri
429 socialpsykologi

430 **SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.**
431 logik

437 **SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.**
438 etik
443 moral
444 kardinaldygder
445 dödssynd
446 rättvisa
447 brottslighet
448 polisen
454 Tidningsutgivarna
455 dagstidning

460 **SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.**

461 Informationsstress vår nya folksjukdom.
462 Opinionsundersökningar.SOM-institutet

Sid 64 i 40zm

64 **Kapitel 7: Utrikes förhållanden**

65 Syrien
85 Turkiet
89 Ryssland
158 Ukraina
161 Georgien
165 Saudiarabien
169 USA
228 Tyskland
240 Italien
263 Frankrike
274 England
287 Polen
293 Spanien
295 Slovakien
298 Sydafrika
300 Kina
306 Burma
309 Korea
324 Australien
326 Världen

Sid 333-334 i 40zn

Förslag om förbättringar för de lägsta inkomsterna.

De finns på sidorna 70-105 i

Sven Wimnell 10 september 2017:
Läget i Sverige och världen. Levnadsförhållanden. Utvecklingens krafter. Systemet för mänskliga verksamheter. Samhällsplanering. Partipolitik. Skatter och bidrag.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzo.pdf

Sida

70 **Fyra förslag som förbättrar för de lägsta inkomsterna.**

70 **1 Bostadsbidrag införs för barnlösa icke-pensionärer**
Bostadsbidragen som gäller för åldrarna 18-28 år utvecklas till att gälla även för åldrarna 29-64 år och där med avtrappning 20% vid stigande inkomst.

72 Kommentarer till försäkringskassans regler om bostadsbidrag för unga 18-28 år

75 **2 Systemet för pensionärernas bostadstillägg.**
Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadstilläggen avskaffas
Regeln 15% innebär en förmögenhetsskatt som tillsammans med vanlig skatt på räntan år 2013 är över 500% av bankavkastningar. För fastigheter innebär regeln en extra förmögenhetsskatt på 7,75% av taxeringsvärdet utöver den avgift för fastigheter som betalas på skattsedeln Se sidan 352 i

76 Förbättringar för pensionärer med låga inkomster införs.

77 Bostadstillägg för pensionärer.

77 I samband med småhus finns två sätt att bo. (8 april 2004)

78 Viktiga händelser i bostadstilläggens historia. (8 april 2004).
I 1990 års skattereform ändrades kapitalinkomstbeskattningen.

84 Andra påpekanden o förslag. (8 april 2004.)

85 Summa marginaleffekt 2004. (Från sid 3405)

86 Ingen i regeringen eller riksdagen har visat tillräckligt intresse för de lägsta inkomsterna.

87 Januari 2013: Förslagen för bostadstilläggen på sid 95 i http://wimnell.com/omr36-39zq.pdf bör bli att man helt slopar reglerna som föreskriver att kapital/förmögenheter och fastigheter ska påverka bostadstilläggen.

90 Så beräknar vi dina inkomster
Från pensionsmyndigheten 6 feb 2013

92 Så beräknar vi din bostadskostnad (6 feb 2013)

94 Så mycket kan du få i bostadstillägg

95 Så beräknar vi ditt bostadstillägg
Avtrappningsregler

98 **Många anser att pensionärerna halkar efter i välfärden. Att öka bostadstilläggen något och sänka skatten något för dem är gott och väl, men det är dags ta bort den grovt snedvridande effekten av regeln att 15% av kapital ska ses som inkomst. Regeln bör snarast tas bort.**

98 Bostadsbidrag för barnfamiljer och till hushåll utan barn.

98 **Här utdrag ur Socialförsäkringsbalken (2010:110) som visar något om bostadsbidrag för barnfamiljer och de s k ungdomsbostadsbidragen till hushåll 18-28.**

Bestämmelserna om att 15 % av förmögenhet ska tas upp som inkomst bör avskaffas.

101 **3 Bostadsbidrag för barnfamiljer.**

Regeln om att 15 % av förmögenheter ska tas upp som inkomst vid beräkning av bostadsbidragen avskaffas. Det är dock inte lika angeläget som för pensionärerna. Marginal-effekterna av regeln är för barnfamiljerna bara en tredjedel av pensio-närernas högsta marginaleffekt av samma regel.

102 **4.TV-avgiften avskaffas för privathushåll.**

Motsvarande belopp betalas som en kollektivavgift av riksdagen till public-serviceföretagen. För riksdagens finansieringen avskaffas inflationsindexregleringen av jobbskatteavdragen och minskas jobb-skatteavdragen för alla med 1200 kr per år = 100 kr per månad utom för inkomster under cirka 11 000 kr per månad.

104 Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzl.pdf** (sid 73-75)
Problem med bostadslån. Varken amorteringskrav eller sämre ränteavdrag i huvudregeln bör föreslås av regeringen.

Sid 336 i 40zn

Utrikes förhållanden.

Sverige utsätts för påverkningar från utrikes förhållanden och måste utreda det och bemöta det. Man bör kunna räkna med att utrikesdepartementet sköter det.

Och Sverige har möjlighet att påverka de utrikes förhållandena och bör ha planer för det: hur var det, är det , kan det bli och hur bör det bli ? Det vill säga att Sverige bör ha en världsplanering med utgångspunkt från svenskarna åsikter. Den planeringen bör skötas av regeringen och kan ske med hjälp av ministern för samarbete med andra länder och med hjälp av myndigheten SIDA.

Inrikes förhållanden

Sveriges regering har under sig cirka 300 myndigheter och bolag od. som regeringen betalar. Vad de ska göra bestäms av regler som regeringen ställer upp, men regeringen får inte ingripa i myndigheternas arbete. Är regeringen missnöjd med det myndigheterna gör kan regeringen skriva om reglerna för dem så att de arbetar efter regeringens önskemål.

Vad kommuner och landsting gör har regeringen inflytande över genom lagar regeringen kan få riksdagen att stifta. Och genom andra åtgärder som t ex speciella statsbidrag som regeringen kan utverka. Regeringen kan genom sina länsstyrelser ha översikt över kommunernas och landstingens verksamheter och inom lagarna ramar i viss mån styra deras verksamheter. Men på det hela taget anser regeringen att kommunerna och landstingen ska sköta sig själva.

Vad kommuner och landsting gör framgår av kapitel 8. När det gäller landsting är det i första hand sjukvård. I Stockholm har förhållandena vid Karolinska Sjukhuset givit en konflikt mellan Landstinget och regeringen där regeringen på ett ovanligt sätt tillsatt en särskild kommision för att utreda landstingets verksamheter, som regeringen vanligen inte ska lägga sig i.

Kommunerna och Landstingen bestämmer varje år i slutet av året vilka skattesattser de ska ha det följande året. Tillsamman blir det kring 30%. För kommunerna gäller system för utjämning av skatterna mellan kommunerna.

Kommunernas och landstingen inkomstskatter är i stort sett "platta" skatter, d v s utgår bara med en procentsats. Staten tar inkomskatter bara för inkomster över ett visst belopp. Staten har för övrigt kapitalinkomstskatter, bolagsskatter och moms samt en del avgifter o d. Som hjälp till skattebetalarna finns socialförsäkringar som inte är beskrivna så att de går att förstå hur de är framtagna. Arbetsgivarna betalar socialförsäkringsavgifter till staten.

Skatteverket räknar ut skatter för personer och organiationer och anger preliminärskatter i tabeller för olika kommunalskattesatser och olika inkomster. Det hela är mycket komplicerat och medborgarna lär sällan kunna överblicka hur det hela fungerar. Det kan inte utredas här.

Det avgörande nu är, att regeringen inte har klar politik för det kommuner och landsting gör. Statsministern hänvisar till vad de lokala politiska partierna gör i kommuner och landsting. Regeringen kan se till att kommuerna och landstingen får statsbidrag, som de förhoppningsvis kan anvädas på lämpligt sätt.

Regeringen behöver ha bättre underlag för att sköta kommuner och landsting. Behöver ha planeringar för hur det var, är, kan bli och bör bli.

Sid 357-358 i 40zn:

Politikområden för politiken 8 mars 2018

Under årens lopp har innehållet i dominerande politikområden skiftat. Utredningar har visat att dagens politiska problem kan inordnas i politikområden som hvudsakligen stämmer överens med regeringens ministerområden. http://www.regeringen.se

*** Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.**
*** Allmänt om regeringens politik.**
Statsminister Stefan Löfven
statsradsberedningen.registrator@regeringskansliet.se

Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Utrikespolitik.**
Politik för en utrikesminister.
Utrikesminister Margot Wallström
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Europapolitik.**
Politik för en EU-minister.
EU- och handelsminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för juridik.**
Politik för en justitieminister.
Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsminister Peter Hultqvist
forsvarsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Miljö**
Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner.
Miljöminister Karolina Skog
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Transporter.**
Politik för en infrastrukturminister.
Infrastrukturminister Tomas Eneroth
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Bostadsproduktion.**
Politik för en bostadsminister som ser till att det produceras.
Bostads- och digitaliseringsminister Peter Eriksson
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Landsbygdspolitik.**
Politik för en landsbygdsminister.
Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.**
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.
Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat samt vice statsminister Isabella Lövin
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Sjuk- och hälsovård o d.**
Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Socialminister Annika Strandhäll
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

*** Hushållet. Mat, boende, konsumtion,hushållsekonomi o d**
Politik för en hushållsminister som borde ha ansvar för hushållsverksamheter. Förslag:
Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan
miljodepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst**
Politik för en barn- och äldreminister m m med välfärd och socialtjänst o d

Barn-, äldre- och jämställdhetsminister Lena Hallengren
socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Utbildning. Forskning.**
Politik för utbildningsministrar.

Utbildningsminister Gustav Fridolin
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Minister för högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Information, konst, kultur o d.**
Politik för en kultursminister. Med demokrati.

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Jobb.**
Politik för en arbetsmarknads- och etableringsminister.

Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson
arbetsmarknadsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Näringar.**
Politik för en näringsminister.

Närings- och innovationsminister Mikael Damberg
naringsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Handel.**
Politik för handelsminiser.

EU- och handelsminister Ann Linde
utrikesdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Migration.**
Politik för en migrationsminister.

Migrationsminister Heléne Fritzon
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Polisen. Brott. Kriminalvård.**
Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Inrikesminister Morgan Johansson
justitiedepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.**
Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Finansminister Magdalena Andersson
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Finansmarknads- och konsumentminister, biträdande finansminister Per Bolund
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Civilminister Ardalan Shekarabi
finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

* **Andra aktörer**

Partisekreterare (S) Lena Rådström Baastad
Socialdemokraterna Partiet info@socialdemokraterna.se

Karl-Petter Thorwaldsson. Ordförande i LO
karl-petter.thorwaldsson@lo.se

Vänsterpartiledare Jonas Söstedt
Sjöstedt Jonas <jonas.sjostedt@riksdagen.se>

Anders Ygeman, gruppledare för S i riksdagen.
anders.ygeman@riksdagen.se

Sid 359-378 i 40zn

Regeringens verksamheter

Regeringen har sina verksamheter ordnade i departement och ministerposter i bokstavsorning och efter gamla traditioner, vilket inte ger någon bra bild av sammanhangen. Därför har här ministerområdena ordnats enligt de föregående sidorna i 22 politikerområden som börjar med utrikespolitik och sedan fortsätter med de viktigast områdena och de mer omfattande områdena och sedan går till mer detaljerade områden och slutar med pengarna.

Det viktigaste för hela politiken är välfärden för människorna i Sverige och den bygger i grunden på hushållens förhållanden, hushållens verksamheter.

Före juli 2017 fanns en socialförsäkringsminister som kunde tänkas vara lämplig som hushållsminister, men socialförsäkringsministern avskaffades i juli 2017 och ärendena om socialförsäkringar ingår nu i socialministerns verksamheter. Socialministern har nu mycket arbete och orkar nog inte med att också vara hushållsminister.

Därför föreslås nu här att samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan får bli också hushållsminister, vilket han kan anses ha kvalifikationer för. Eftersom en hushållsminister svarar för det viktigaste i välfärden passar det bra, att han också har nära samarbete med statsministern, och statsministern borde vara nöjd med att ha nära sig en minister som svara för det viktigast i hela politiken. Vad hushållsministern ska göra ska behandlas litet senare i det följande

Kommunerna och landstingen sköter det mesta av socialministerns sjukvårds- och omsorgsverksamheter, men regeringen behöver ha en sjukvårdspolitik för att kunna åstadkomma jämlikhet mellan landstingen. En sådan politik borde kunna skötas i socialdepartementet.

Kommunernas andra verksamheter anser regeringen att kommunerna ska sköta, men som för sjukvårdsverksamheterna behöver regeringen ha en politik för kommunernas andra verksamheter för att kunna åstadkomma jämlikhet mellan kommunerna.

Och frågan är var den politiken ska hanteras. Det naturligaste tycks vara att den politiken ska ligga i miljödepartementet eftersom de kommunala verksamheterna i stor utsträckning är miljöanknutna.

För att få ordning på jämlikhten i Sverige har gjorts utredningar om regionindelningar, som dock ännu inte lett till beslut. Länen finns kvar och är en bra grund för den politik det är fråga om. Men det behövs en tydligare ordning.

Cvilministern har engerat sig i regionindelningar och jämlikheten i Sverige, men han sysslar mest med pengar och problemen gäller mer än det.

Miljöministern har varit kommunalråd i Malmö och borde ha några kvalifikationer för att hantera de utredningar som behövs om jämlikhet i fråga om kommunala verksamheter. Därför bör miljöministern få hand om regeringens politik för kommunerna.

Bostadsministern bör sköta regeringens verksamheter rörande bostadsproduktionen och landsbygdsminister bör få sköta regeringen verksamheter för de areella näringarna. Kulturministern har ordnat en utredning om design och arkitektur som är värdefull i sammanhanget, men kulturministern har inte den breda kompetens som behövs att hantera de kommunala problemen och kan inte ha tid att syssla med det kommunala, som bäst passar in i miljöministerns verksamheter. Miljöministern har också nyligen inrättat ett råd för frågor som rör det kommunala och har uttalat sig om behovet av statliga engagemang i det.

Arkitektur och hållbar stadsutveckling

Regeringens verksamheter ska gälla alla verksamheter, men regeringen har sin egen plats i
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)

Regeringens verksamheter har behandlats i
Sven Wimnell 30 maj 2016: Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ? Ny regering 25 maj 2016.
http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf

* Partiledaren/statsministern Stefan Löfven.

* Allmänt om regeringens politik.

Statsministerns och samordningsministerns verksamheter gäller alla verksamhetsområden. Regeringen har haft brister i utbildningspolitiken, hushållspolitiken och miljöpolitiken. Skolorna bör ge utbildning i levnadskunskap. Hushållspolitik bör införas. Den nya miljöministern borde kunna få ordning på miljlöpolitiken. Den klimatvänliga kärnkraften bör bli kvar.

* Utrikespolitik.

Politik för en utrikesminister.

Utrikesministern ska känna till alla verksamheter i världen i ett utrikespolitiskt perspektiv, isynnerhet verksamheterna i
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika. SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

* Europapolitik.

Politik för en EU-minister.

Europaministern ska känna till alla verksamheter i världen i ett utrikespolitiskt perspektiv som utrikesministern och isynnerhet verksamheterna i
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.

* Politik för juridik.

Politik för en justitieminister.

Justitieministern ska känna till alla verksamheter, isynnerhet
SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter. Delar om brott och polis od.

SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

Libris/SAB:
O(x) Samhälls- och rättsvetenskapliga lexikon
O:bf Samhälls- och rättsevetenskapliga institutioner
O:d Samhälls- och rättsvetenskapens filosofi och metodlära
O:k Samhälls- och rättsvetenskapens historia
O- Allmänt: särskilda länder och områden
O-a Europa: allmänt
O-b Norden: allmänt
O-c Sverige
O-d Övriga Norden
O-e Brittiska öarna (Storbritannien)
O-f Mellaneuropa

O-g Nederländerna, Belgien och Luxemburg
O-h Schweiz
O-i Italien (inkl Vatikanstaten, San Marino och Malta)
O-j Frankrike och Monaco
O-k Spanien (inkl Andorra och Gibraltar)
O-l Portugal
O-m Östeuropa
O-n Balkanländerna
O-o Asien
O-p Afrika
O-q Amerika
O-r Oceanien (Australien, Nya Zeeland, Melanesien, Polynesien, Mikronesien)
O-s Polarländerna
Oba Folkrätt
Ocb Statsrätt
Oe Rättsvetenskap
Oe(x) Juridiska lexikon
Oe(u) Lagar och lagförslag: allmänt
Oe:d Rättsfilosofi och rättsvetenskaplig metodlära
Oe:oa Rättssociologi
Oe- Juridik: särskilda länder och områden
Oea Civilrätt
Oeb Straffrätt
Oek Processrätt
Oel Tryckfrihetsrätt
Oep Kriminologi och polisväsen
Oeq Kriminalvård
Oer Rättsfall
Oes Försvars- och krigslagstiftning
Oet Rättshistoria
Oeö Särskilda verksamheters juridik
Kriminologi, polisväsen och kriminalvård ingår i 7952-7956

*** Försvar.**
Politik för en försvarsminister.
Försvarsministerns verksamheter gäller
SW . 6525-6529 Militära verksamheter Här ingår också fredsverksamheter

Libris/SAB:
S Militärväsen
S(x) Militära lexikon
S:bf Militära institutioner
S:do Allmänt: militär psykologi
S:k Allmän krigshistoria och krigskonstens historia
S:oa Allmänt: militär sociologi
S.0 Allmänt: särskilda militära aspekter
S- Allmänt: särskilda länder och områden
Sa Lantkrigsväsen
Sb Sjökrigsväsen
Sc Luftkrigsväsen
Se Total krigföring
Sf Kärnvapenkrigföring
Sg Kemisk och biologisk krigföring
Sh Psykologiskt försvar
Si Civilförsvar
Sj Ekonomiskt försvar
Sk Frivilligt försvarsarbete
Sv Vapen

* Miljö

Politik för miljöminister för fysiska och sociala miljöer i regioner och kommuner.

Från **http://wimnell.com/omr36-39zzzr.pdf** sida 73:

Det finns fysiska och sociala miljöer. De fysiska är de som handlar om det som finns på marken, bebyggd och obebyggd. De sociala miljöerna är de som bildas av människorna och deras beteenden.

I systemet för mänskliga verksamheter finns

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.
SW 796/799 Sport, idrott o d.

På områdena 71 och 72 är det om fysiska miljöer som bör ingå i ministerområdet miljö. Kommunerna har monopol på att bestämma hur de fysiska milöerna ska göras och det finns lagar om hur det ska gå till. Det är främst plan- och bygglagen som gäller.

De sociala miljöerna bildas av verksamheterna i område 79. För verksamheterna där finns många olika lagar och bestämmelser. Området 7955 är underindelat så att sociala miljöer där motsvar byggnader i området 72. Så t ex har sociala miljöer i fängelser beteckningar som svarar mot beteckningar för fängelser i området 72. Undervisning i område 7957 innebär en social verksamhet mellan lärare och elever som ingår i skolor. som formges i område 72.

De fysiska milöerna bör formas efter de sociala miljöernas behov. De som utformar de fysiska miljöerna bör alltså ha kunskaper om de social verksamheter som ska försiggå i de fysiska miljöerna de åstadkommer. Därför måste i ministerområdet för miljö också ingå problem om de sociala miljöerna och verksamheterna.

Vägar måste formges med hänsyn till dem som ska använda vägarna. I området 71 lägger förslagsställarna fram sina förslag på olika sätt och vanligen med hjälp av kartor med beskrivningar. Kartorna visar olika geografiska områden efter de problem det gäller. Gäller det utformningen av ett kvarter blir det en karta över kvarteret. Gäller det en stadsdel blir et en karta över stadsdelen och så vidare. För det mesta räcker det inte med kartor, de kan kompletteras med tredimensionella modeller, bilder i två dimensioner rörliga bilder i filmer m m.

De sociala verksamheterna ändrar sig med tiden och byggnaderna och stadsdelarna passar inte till de nya sociala verksameterna. Då får man

bygga om och ändra i stadsdelarna. Det är en ständig process med ändringar av fysiska miljöer efter de ändrade sociala verksamheterna. Vid nybyggnad bör man observera detta och göra det nya med hänsyn till framtida behov.

Miljöministern har mycket att tänka på och det kommer varefter hela tiden nya problem som måste lösas. Klimatet är en liten del i arbetet med miljöerna. Det är kommunerna som har monopol på att utforma de fysiska miljöerna, men det finns alltid problem som kräver ingripanden från staten och en statlig miljöminister. Den nya miljömistern har varit kommunalråd i Malmö sägs det, och det är en merit för ministern. Men ministerjobbet kräver mer än jobbet i Malmö.

Regeringen har under årens lopp inte haft någon politik för miljöerna och för det skyllt ifrån sig på kommunernas ansvar. Det har bl a lett till den katastrofala bostadsbristen nu. Kommunerna har inte skött bostadsproduktionen och nu måste regeringen ha en bostadsminister som får igång bostadsbyggandet. För att det ska bli bra måste regeringen ha en minister för miljöerna eftersom bostadsministern inte kan hinna med det också.

Stefan Löfvens regering har inte haft någon miljöpolitik. Nu kan man hoppas att det blir en. Kraven på välfärd har ökat med tiden och kräver nu bättre planering. Socialdemokraterna har enligt hemsidan ingen miljöpolitik. Miljöpartiet har ett par korta sidor på sin hemsida och på partiets kongress nyligen fanns en proposition som på några sidor beskriver hur partiets ledning ser på saken.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.

710 Allmänt.
711 Översiktlig samhällsplanering. Regionplanering. Generalplanering. Stadsplanering o d.
7111 Allmänna utgångspunkter och principer.
7112 Regionplanering. Generalplanering. Områdesplanering.
7113 Landsbygdsplanering.
7114 Stads- och tätortsplanering. Tätorter. Bostadsområden.
7115 Zonindelning för bebyggelse inom städer och tätorter. Stadsdelar. Byggnadskvarter.
7116 Byggnads- och stadsplanebestämmelser.
7117 Planering för trafikleder.
7118 Lednings- och kabelnät för offentligt bruk. Tekniska försörjningsnät.
7119 Övrigt.
712 Landskapsplanering. Naturvård. Trädgårdsarkitektur.Parkanläggningar.
71212 Naturen. Naturstudier. Naturskydd. Miljövård.
71214 Miljövetenskap.
7122 Allmänt om landskap. Naturreservat. Fritidsområden. Privata parker och trädgårdar.
7123 / 7129 Trädgårdsanläggningar.
713 Vägar od i landskapet.
714/716 Vatten, fiskar, vattenvård. Luft, skog, fåglar, luftvård. Mark, örter, markdjur, markvård.
714 Vatten, fiskar, vattenvård.
715 Luft, skog, fåglar, luftvård.
716 Mark, örter, markdjur, markvård.
717 Anläggningar i landskapet.
718 Kyrkogårdar. Gravplatser. Krematorier.
719 Kulturvård. Hembygdsvård.

SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

720 Allmänt.
721 Arkitektur och arkitektarbete i allmänhet.
722 Forntidsmiljöer. Forntidsarkitektur.
723 Medeltidsmiljöer (ca 300-1400). Medeltidsarkitektur.
724 Nya tidens miljöer och arkitektur.
725 Offentliga byggnader. Affärs- och industribyggnader.
7251 Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader.
7252 Merkantila byggnader. Affärshus. Kontorshus.
7253 Byggnader för transport- och kommunikationsväsen.
7254 Industribyggnader. Fabriker. Verkstäder. Lantbruksbyggnader.
7255 Sjukhus. Vårdhem od.
7256 Fångvårdsanstalter od.
7257 Restauranger. Serveringsställen. Badinrättningar. Parkbyggnader.
7258 Byggnader och lokaler för underhållning och sport.
7259 Diverse offentliga byggnadsverk.
726 Kyrkliga byggnader.Kultbyggnader.Begravningsanläggningar.
727 Undervisnings- och forskningsanstalter. Museer. Bibliotek.
728 Bostadshus.
729 Klimatreglering inklusive ljus, färg o ljud. Detaljer i arkitektarbeten.

SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

7952 Olika sociala miljöer med anknytning till fysiska forntidsmiljöer
Motsvarande byggda miljöer se 722

7953 Olika sociala miljöer med anknytning till fysiska medeltidsmiljöer.(ca 300-1400).
Motsvarande byggda miljöer se 723

7954 Olika sociala miljöer med anknytning till Nya tidens fysiska miljöer.
Motsvarande byggda miljöer se 724

7955 Olika sociala miljöer och verksamheter med anknytning till offentliga byggnader och affärs-och industribyggnader o d.
Bl a polis och kriminalvård. Motsvarande byggda miljöer se 725.
De ekonomiska verksamheterna ingår vanligen i 61/69

79551 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till Offentliga byggnader. Förvaltningsbyggnader.
Byggnader:
72511 Riksdagshus. Parlamentsbyggnader. 72512 Ministerier. Kanslihus. Byggnader för utländska beskickningar. 72513 Kommunala byggnader. Stadshus. Kommunalhus. Landstingshus. 72414 Byggnader för tull, skattemyndigheter och ämbetsverk med finansiella uppgifter. 72515 Domstolsbyggnader. Rådhus. Tingshus. Arkivbyggnader. 72516 Posthus. Telebyggnader. 72517 Residensbyggnader. Länsresidens. Landsstatshus. Tjänstebostäder. 72518 Militära byggnader. Kaserner. 725188 Polishus. 72519 Övriga offentliga byggnader. 725191 Brandstationer. 725192 Bårhus. 725193

Byggnader för vattenverk, avloppsverk och vattenreningsverk. 725194 Toaletter för allmänheten. Sanitära anläggningar. 725198 Elektricitetsverk.

Verksamheter:
bl a polisväsendet: O Polisverksamheter, organisation , personal o d. O Polisens övervakning av allmän ordning och säkerhet. O Övervakning av moralen, fylleri, narkotikahantering, spelklubbar porrklubbar etc. O Allmän säkerhet. O Trafikpolis.
(SAB Oepb . DK 351.7, 351.8)

79552 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till merkantila byggnader, affärshus, kontorshus.
Byggnader:
72521 Butiksbyggnader. Varuhus. Stormarknader. 72522 Byggnader med bostäder samt butiker, kontor o.dyl.72523 Kontorshus. 72524 Bankbyggnader. 72525 Börshus. Byggnader för handels- o hantverksorganisationer. 72526 Saluhallar. 72527 Salutorg. 72529 Övriga merkantila byggnader

79553 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till transport-och kommunikationsväsen.
Byggnader:
72531 Järnvägsstationer. Tunnelbanestationer. Godsmagasin. Övriga byggnader för spårbunden trafik.Verkstäder. Stallar. 72534 Byggnader för hamnändamål. Färjelägen.Varv. Dockor. Fyrtorn. 72535 Lagerhus. Kylhus. 72536 Silobyggnader. 72538 Byggnader för vägtrafik. 725381 Garage och parkeringshus. 725382 Verkstäder. 725383 Tvättanläggningar. 725384 Bensinstationer. 725388 Busstationer. 72439. Flygplatsbyggnader. Hangarer.

79554 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till industribyggnader, fabriker, verkstäder, lantbruksbyggnader.
Byggnader:
O Byggnader för lantbruk, sädesmagasin, stallar, ladugårdar o dyl till verksamheterna 63. O Byggnader för energiförsörjning, kraftverk o d till verksamheter i 644 . O Byggnader för tillverkningsverksamheter i 66/69.

79555 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till sjukhus, vårdhem, ålderdomshem, barnhem o d.
Byggnader:
72551 Sjukhus. Lasarett. Kliniker. Barnbördshus.Vilohem. Sanatorier. 72552 Mentalsjukhus. 72553 Anstalter för psykiskt utvecklingsstörda. 72554 Blindinstitut. Dövstumsinstitut.72555 Vårdhem för rehabilitering. 72556 Alderdomshem. Pensionärshem. Gästhem. 72557 Barnstugor. Barnhem. 72559 Djursjukhus.

79556 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fängelser od. Byggnader:
72561 Fängelser. 72563 Korrektionsanstalter för vuxna. 72564 Uppfostringsanstalter för minderåriga. Skyddshem. 72565 Alkoholistanstalter.
Verksamheter
bl a krininalvårdsverksamheter o d: O Kriminalvårdens organisation o d. O Fångvårdsanstalter. O Fängelsesystem. Ordningsregler. Fängelsevård. O Fängelsepersonal. O Straffverkställighetens olika grader. Enskild cell. Straffmildring. O Brottsförebyggande verksamhet.
(SAB Oeq. DK 343.8)

79557 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till restauranger, serveringsställen, badinrättningar, parkbyggnader.
Byggnader:
72571 Restauranger. Barer. Konditorier. Kiosker o.dyl. 72573 Badanläggningar. Saunas. 72574 Simhallar. Friluftsbad. 72575 Badortsbyggnader. Kasinon o.dyl. 72576 Byggnader i parker. Paviljonger o.dyl.

79558 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till fritid, underhållning och sport.
Byggnader:
72581 Konserthus. Konsertsalar. 72582 Teaterbyggnader mm. 725821 Operahus. 725822 Övriga teatrar.Friluftsteatrar. 725823 Musikkafeer. Varieteer. Danssalonger o.dyl. 725824 Biografer. 725826 Byggnader för sport. Cirkusbyggnader. Stadions. 72583 Samlingslokaler. Föreläsningslokaler. Konferenslokaler.72584 Biljarder. Kägelbano. Bowlingbanor. 72585 Gymnastikbyggnader. Inomhusarenor. 72586 Byggnader och anläggningar för vinter- och issport, cykel- och motorsport. 72587 Byggnader och anläggningar för vattensport. Båthus. 72586 Ridhus. Trav- och galoppbanor. 72589 Övriga idrottsanläggningar och detaljer till sådana t.ex. läktare.

79559 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till diverse offentliga byggnader.
Byggnader:
72591 Utställningsbyggnader. 72592. Provisoriska och flyttbara utställningsbyggnader. 72594 Monument. Obelisker. Fontäner o.dyl. 72595 Brobyggnadsverk ur gestaltningssynpunkt. 72596 Stadsportar. Stadsmurar. Vallar. Inhägnader

7956 Sociala miljöer och verksamheter med anknytning till död, begravning och religion. Se även 20/29.
Byggnader :
7261 Hednatempel. Helgedomar. 7262 Moskeer. Minareter. 7263 Synagogor. 7264 Kapell. 7265 Kyrkor. 7266 Katedraler. Domkyrkor. 7267 Kloster. Icke-kristna kloster. Lamakloster o.dyl. 7268 Begravningskapell. Krematorier. Kolumbarier. Mausoleer. Gravvårdar. 7269 Övriga kyrkliga byggnader. Biskopssäten. Prästgårdar.Byggnader vid vallfartsorter.
Verksamheter bl a:
O Begravning. O Kremering. Eldbegängelse. Likbränning. O Balsamering. Mumier. Dödsmasker. O Likvaka. O Sorg. O Begravningsseder. Sorgetåg. Dödsdanser. Dödsklagan. Offer. Gravöl. (Praktiska verksamheter ingår i 614). Religiösa verksamheter ingår huvudsakligen i 20/29.
(SAB del Mz, se även 2. DC, DK 393)

SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.
SW 796/799 Sport, idrott o d.

* Transporter.

Politik för en infrastrukturminister.

Infrastrukturministerns verksamheter gäller

SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

Drift av transportverksamheter. Libris/SAB:

Pr Transportmedel och kommunikationer (drift av transporter till 656)
(konstruktion till 62, tillverkning av transportmedel till 68)
Pra Landsvägsfordon och landsvägstrafik
Prb Järnvägar och spårvägar
Prc Fartyg och sjöfart
Prd Luft- och rymdfarkostteknik
Prf Svävare, amfibiefarkoster m m
Prt Transportväsen Qjf Postväsen

* Bostadsproduktion.

Politik för en bostadsminister som ser till att det produceras.

Bostadsministerns verksamheter gäller delar av

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

Det behövs många hyresrätter med 2 rum och kök och ett mindre antal 3 rum och kök. Det går inte att säga var eftersom regeringen inte har någon hushållspolitik som klargör bostadsbristen i landet och regeringen inte haft någon miljöpolitik som klargjort hur det är i kommunerna. Regeringen måste hitta på ett sätt att subventionera hyresrätterna så att det som byggs också blir uthyrt.

Den tidigare bostadsministern ville årligen bygga 15000 hyreslägenheter med stöd. Enligt osäkra beräkningar som behöver uppgraderas skulle de lämpligen fördelas enligt följande :

Lägenheter för	studenter o d. 35 kvm	cirka 47 %
lägenheter 2rok	för ensamma utan barn. 2rok 65 kvm	cirka 38 %
lägenheter 3 rok	för par utan barn, 3 rok 84 kvm	cirka 10 %
lägenheter 4 rok	enligt regeringens begäran, 4 rok 103 kvm,	c:a 5 %

Bygger på SCBs statistik över trångbodda och “uppgift saknas”, men lägenheter för ensamma trångbodda har minskats och lägenheter för studenter har i motsvarande mån ökats. Från 24/60 till 47/38% för studenter/ensamma.

Det är ungefär de proportionerna man förmodligen bör räkna med.

Utrymmesnormerna Från http://wimnell.com/omr36-39zzy.pdf

Norm År	Målsättning	Definition av trångboddhet
Norm 1 1945	Ingen ska behöva sova i köket. Högst 2 personer i varje rum	Mer än 2 boende per rum, köket oräknat.
Norm 2 1965	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum (gäller ej enpersonshushåll). Högst 2 personer i varje sovrum.	Fler än 2 boende per rum. kök och vardagsrum oräknade. Gäller ej enpersonshushåll.
Norm 3 1974	Ingen ska behöva sova i kök eller vardagsrum. Eget sovrum till varje hushållsmedlem med undantag av gifta/samboende par.	Fler än en boende per rum, kök och ett rum oräknade samt enpersonshushåll i ett rum och kök eller mindre. Finns samboende i hushållet redueras rumskravet med ett rum

Antal rum som krävs för att inte anses trångbodd enligt norm 3

Enboende	2 rum
2 personer	3
Ensamförälder och Samboende med 1 barn	3
2 barn	4
3 barn	5
4 barn	6

Antal hushåll 2013

Med 1 person	37,7 % av alla hushåll
2 personer	31,3 %
3	12,4 %
4	12,3 %
5	4,3 %
6	1,2 %
7+	0,8 %

* Landsbygdspolitik.

Politik för en landsbygdsminister.

Landsbygdsministerns verksamheter gäller

SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:

630 Allmänt.
631 Allmänna lantbruksverksamheter, allmän lantbruksekonomi.
632 Växtsjukdomar, växtförädling o d.
633 Växtodling (åkerbruk) o d.
634 Skogsbruk o d , frukt- o bärodling.
635 Trädgårdsodling o d.
636 Djurhållning.
637 Djurprodukter.
638 Biodling, silkesodling o d.
639 Jakt, viltvård, fiske, fiskevård, sjövård, o d.

Libris/SAB:

Qd Lantbruk
Qd(x)Lantbrukslexikon
Qd:bfLantbruksorganisationer och -institutioner
Qd:k Lantbrukets och lantbruksforskningens historia
Qd:oeLantbrukslagstiftning
Qd- Särskilda länder och områden
Qda Lantbruksekonomi
Qdb Lantbrukets byggnader, redskap och maskiner
Qdc Jordbrukslära
Qdd Växtodlingslära
Qde Växternas sjukdomar och skadedjur, växtskydd
Qdf Husdjurslära

Qdg Mjölkproduktion
Qdh Äggproduktion
Qdi Köttproduktion
Qe Trädgårdsskötsel
Qe(x) Trädgårdsexikon
Qe:k Trädgårdsskötselns och trädgårdsforskningens historia
Qe- Särskilda länder och områden
Qec Trädgårdsarbete
Qed Köksväxtodling
Qee Frukt- och bärodling
Qef Prydnadsväxtodling
Qf Skogsbruk
Qf(x) Skogsbrukslexikon
Qf:bf Skogsbruksorganisationer och -institutioner
Qf:k Skogsbrukets och skogsforskningens historia
Qf- Särskilda länder och områden
Qfb Skogsekonomi
Qfd Skogsbotanik
Qfe Skogsvård
Qfh Avverkning och transport
Qfj Skogsuppskattning och virkesmätning
Qfk Flottning och sortering
Qg Jakt och fiske
Qg- Allmänt: ärskilda länder och områden
Qga Jakt
Qgb Fiske
Uh Miljöfrågor och naturskydd (vetenskap till 57, för övrigt till 71 och praktiska skyddsarbeten o d till 63)
(DC, DK 63, industrier dock till 66/69)

*** Politik för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.**

Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat.
Minsterns verksamhet gäller alla verksamheter i världen bl a biståndsverksamheter i
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..

SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

17 globala mål för hållbar utveckling
1 Ingen fattigdom
2 Ingen hunger
3 Hälsa och välbefinnande
4 God utbildning för alla
5 Jämställdhet
6 Rent vatten och sanitet
7 Hållbar energi för alla
8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt
9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur
10 Minskad ojämlikhet

11 Hållbara städer och samhällen
12 Hållbar konsumtion och produktion
13 Bekämpa klimatförändringen
14 Hav och marina resurser
15 Ekosystem och biologisk mångfald
16 Fredliga och inkluderande samhällen
17 Genomförande och globalt partnerskap

Mänsklig rättigheter.
Rätten att inte bli diskriminerad
Rätten till liv - dödsstraffet
Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR)
Yttrandefrihet
Lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck
Kvinnors åtnjutande av mänskliga rättigheter
Barnets rättigheter
Rättigheter för personer med funktionsnedsättning
Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard
Rätten till hälsa
Rätten till arbete
Rätten till utbildning
Tanke- och religionsfrihet
Förenings- och församlingsfrihet
Privat- och familjelivet
Urfolkens rättigheter
Rättigheter för nationella minoriteter
Förbud mot slaveri och slavhandel
Förbud mot tortyr
Flyktingars rättigheter
Migranters rättigheter

* Sjuk- och hälsovård o d.

Politik för en socialminister med hälso- och sjukvård.

Ministerns versamheter gäller

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 796/799 Sport, idrott o d. del

Människornas verksamheter som psykologiska varelser finns i

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

Religiösa verkamheter finns i
SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.
De kan se som specialdelar av område 14

Människornas verksamheter som fysisk kropp finns i

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
Här kan människor uppräda som forskare, läkare etc och som patient.

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:

611	Människans anatomi.
612	Fysiologi.
613	Medicinska råd om enskild hygien.
614	Offentliga hygienverksamheter,räddning, sjukvårdsorganisation od
615	Läkemedelsbehandlingar, sköterskevård och fysikalisk terapi o d.
615 A	Farmakologi, läkemedelsforkning.
615 B	Allmänna sjukvårdverksamheter.
615 C	Personal för mottagningar, laboratorier, och öppenvård, utom läkare.
615 D	Vårdpersonal för allm. medicinska och kirurgiska vårdavd., barnavd., långvård o d
615 E	Vårdpersonal för psykiatrisk vård och vård av utvecklingsstörda, utom läkare.
615 F	Personal för röntgenterapi, röntgendiagnostik, fysiklisk terapi od
615 G	Narkoman-o alkoholistvård, förgiftning.
616/618	Läkarverksamheter od av läkare, operationsassistenter o d
616	Allmänläkare, laboratorieläkare o d, läkare för särskilda medicinska sjukdomar, nerv- och psykiatriska sjukdomar, infektionssjukdomar o d.
616 A	Allmänläkare och läkare med allmänt laboratoriearbete o d
616 B	Läkare för särskilda medicinska sjukdomar. (6161 / 6167) .
6161	Hjärt- och kärlsjukdomar (Kardiovaskulära sjukd.).
6162	Andningsorganens sjukdomar.
6163	Matsmältningsorganen sjukdomar.
6164	Sjukdomar i blodbildande organ, endokrina körtlar, lymfatiska system o d.
6165	Hudsjukdomar. Dermatologi.
6166	Urogenitala systemets sjukdomar, urologi.
6167	Rörelseappararatens sjukdomar. Muskuloskeletala sjukdomar.
6168	Läkare för nerv- och psykiatriska sjukdomar. Neurologi. Psykiatri.
6169	Läkare för infektionssjukdomar o d, smittosamma sjukdomar.
617	Kirurgiläkare. Tandläkare o d. Läkare för ögon och öron- näsa-hals. Narkosläkare och operationsassistenter o d
6171/6175	Kirurgiläkare.
6176	Tandläkare.
6177/6178	Läkare för ögon och öron-näsa-hals. Oftalmiatrik. Otorinolaryngologi.
6179	Narkosläkare och operationsassistenter o d .
618	Kvinno-, barn- och ålderssjukdomar. Mödravård och vård av nyfödda o d
619	Veterinärverksamheter o d

* Hushållet. Mat, boende, konsumtion, hushållsekonomi o d

Politik för en minister med ansvar för hushållsverksamheter.

Ministerområdet gäller

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d. Tele.
Vedeldning, vattenkraft, kärnkaft, solkraft, vindkraft, vågkraft, kol-kraft, oljekraft, gaskraft.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d) m m
Här kan ingå umgänge och verksamheter i hemmet.
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

* Barn- och äldreomsorg. Välfärd. Socialtjänst

Politik för en barn- och äldreminister m m med välfärd och socialtjänst o d

Ministerområdet gäller

SW . 7951 Sociologi. Socialvård..

* Utbildning. Forskning.

Politik för utbildningsministrar.

Verksamheterna gäller alla verksamheter, men en utgångspunkt för undervisnings- och forskningsverksamheterna finns i

SW . 7957 Undervisning o d.

Där finns förskolor, grundskolor, gymnasier, högskolor, universitet, forskning och inspektioner och forskningar om dem.

Undervisningsministrarna har inget om områdena 104-108, som kommenteras under kulturministern.

I undervisningsministerns verksamhet ingår område 4 som dock inte finns mycket av

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d) delar kan ingå i näringsverksamhet

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:

620 Allmänt.
621 Ingenjörsverksamheter: maskinbyggnad, kärnteknik, elektroteknik, mekanisk teknologi.
6211 Kärnteknik, kärnenergi, atomkraft, allmänt om värmekraftmaskiner, ånga, ångkraft.
6212 Hydraulisk energi, vattenkraft.

6213 El- och telekonstruktion o d, elektronik.

6214 Värmekraftmaskiner, förbränningsmotorer od.
6215 Pneumatisk energi, kylteknik, värmepumpar od.
6216 Maskiner o d för lagring o transport av gaser o vätskor.
6217 / 6219 Plastisk bearbetning, maskinelement, verktyg, verktygsmaskiner.
6217 Plastisk bearbetning, smidning, gjutteknik, valsning, dragning, värmebehandling, ytbehandling, sammanfogning, lödning, limning. 6218 Transmissioner, växlar, kuggar, lyftdon, hissar, transportdon, fästelement, smörjning.
6219 Verktyg, vektygsmaskiner, bearbetningsmetoder.
622 Gruvkonstruktioner o d.
623 Militärkonstruktioner .
624 Konstruktion av byggnader o d.
625 Konstruktion av trafikleder till lands. Järnvägar, gator, vägar o d.
626 Vattenbyggnad i allmänhet, kanaler, anläggn. för jordbruk, fiske.
627 Anläggningar i hamnar, vattendrag och öppet hav, dammar.
628 Hygienkonstruktioner, vatten o avlopp,belysning od
629 Transportmedelskonstruktion o d.

Klart är att grundskolans ämnen Samhällskunskap, Religionskunskap och Hemkunskap behöver förbättras med hänsyn till vad man behöver. Likaså Samhällskunskap och religionskunskap på gymnasiet. Där skulle det också vara bra med ett ämne Hemkunskap, men om det inte finns plats för det borde Samhällskunskapen kunna ökas på med viktiga hemkunskapsproblem.

Högervridningen, våldet och allt annat elände gör att man måste förbättra undervisningen i skolan. Religionskunskapen bör ändras till Religion och levnadskunskap, Samhällskunskapen behöver bli mycket bättre och Hemkunskapen behöver utökas. Med rätta förbättringar blir barnen lyckligare som barn och sedan som vuxna och demokratin förbättras.

För de svenska barnen är det viktigt att de får kunskaper för de fyra roller de har , A1, A2, B1 och B2.

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Utbildningen i samhällskunskap bör utgå från systemet för mänskliga verksamheter, som är en fullständig samhällsbeskrivning.

Förbättringar av undervisingen i de två ämnena är av stor betydelse för kultur och demokrati. Demokrati- och kulturministern har anledning att övertyga utbildningsministrarna om vikten av förbättringar.

Det är särskilt viktigt för invandrare att de får en bra samhällsbeskrivning som utgår från svenska förhållanden och också innehåller beskrivningar om samhällen utanför Sverige, så att invandrarna får kunskaper som passar till deras speciella förutsättningar.

Slutsats:
Grundskolor och gymnasier måste ge barnen kunskaper om sig själva och sina beteenden och världens problem så att de kan leva väl ihop med andra och med demokratin kan förbättra levnadsförhållandena för sig själva och alla andra.

Religioner ger gammalmodiga bilder av världen och om hur man bör bete sig, som inte fungerar idag. Religionsämnet bör utvidgas till att omfatta levnadskunskap om hur man kan utveckla sig själv och om hur man bör samverka med andra.

Ämnet om samhällskunskap måste göras mer fullständigt i både grundskolor och gymnasieskolor. Kunskaper i hemkunskap bör förbättras i grundskolorna och förmedlas också i gymnasierna.

Det här gäller de svenska barnen och också de nyanlända, invandrarna, för vilket det är särskilt viktigt att läroplanerna ger en bra modern utbildning i de nämnda ämnena, som passar till deras speciella förutsättningar.

Utbildningen ska direkt hjälpa de enskilda individerna och hjälpa dem att på politisk väg förbättra välfärden för alla.

Om religionsämnet ombildas till ett ämne med filosofi och psykologi kommer det ämnet att innehålla många universitetsämnen. Av ämnena kan man anse att religionen var först och om man lägger ämnena i en kronologisk och logisk ordning kan man börja med religion:

<u>Religion och levnadskunskap.</u> (Barnen lär också föräldrarna)

1. Religionskunskap.
2. Filosofihistoria.
3. Idé-och lärdomshistoria.
4. Vetenskapshistoria
5. Utbildnings- och skolhistoria.
6. Skolverkets läroplan för grundskolan.
7. Arkiv-och bibliotekskunskap.
8. Individernas kunskaper och erfarenheter.
9. Framtidsplanering. För Sverige och världen för kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer, med samhällsbeskrivning, sambandsforskning och demokratins krav.
10. Estetik och värderingar.
11. Livsåskådningar och världsåskådningar. Världsbilder.
12. Psykologi. Biologisk psykologi. Kognition. Utvecklingspsykologi.
13. Socialpsykologi.
14. Sociologi och informationskunskap.
15. Logik och vetenskapsteori.
16. Etik och moral.
17. Konsten att inte ha tråkigt. (Tillägg 18 feb 2014)
    Ämnet bör utformas i flera alternativ passade till utbildningsnivåerna. Enklare för lägre klasser och mer utvecklade för högre.

Alla människor kan ha verksamheter mer eller mindre inom alla områden, som yrkesverksamhet eller som fritidsverksamhet.

Människornas verksamheter som psykologiska varelser finns i
SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

Religiösa verkamheter finns i
SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.
De kan se som specialdelar av område 14

Individernas inre verkligheter, dvs deras kunskaper, erfarenheter, framtidsvisioner känslor, värderingar, uppfattning om samband, psykiska mekanismer, logik och moral avgör hur de handlar i yrket och på fritiden.

Det är viktigt att människorna är lämpligt utrustade i sina inre verkligheter. Man måste utbilda om detta och börja redan i de första skolorna,

* Information, konst, kultur o d.

Politik för en kultursminister. Med demokrati.

Kulturministerns verksamheter gäller alla verksamheter, isynnerhet områdena 1, 2 ,7, 8 och 9.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter. kulturdelen ingår

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

I område 7 tar andra ministrar över delar av regeringens övervakning och reglering:

Miljöministern:
SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

Socialtjänstministern:
SW . 7951 Sociologi. Socialvård.

Polisministern/inrikesministern: delar av
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.

Migrationsminister: delar av:
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

Hälso- och sjukvårdsministern : delar av
SW 796/799 Sport, idrott o d.

Undervisning och forskning gällande områdena 1, 2, 7, 8 och 9 kan ingå i SW . 7957 Undervisning o d.

I område 10 ingår områdena 101, 102 och103 vanligen i biblioteks-verksamheter som ligger under kulturministern.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

I områdena 104-108 finns inga etablerade företrädare. Det skulle kunna vara universitetskansleämbetet som ska hålla i högskolor och universitet och borde veta i dessa områden, men där har man ingen ordning på vad de bör göra. Högskolor och universitet är ordnade efter förhållanden på 1800-talet och ger inga samlade bilder av verksamheterna 104-108. Område 109 finns som ämne på universiteten. I område 105 om forskning finns forskning.se som ger något om vad som bör finnas där. De statliga forskningsorganen tycks inte ha kläm på helheten i forskningen.

* Jobb.

Politik för en arbetsmarknads- och etableringsminister.

Ministerns verksamheter gäller
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
Delvis:
SW . 7957 Undervisning o d
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

* Näringar.

Politik för en näringsminister.

Ministerns verksamheter gäller
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.
SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d) delar kan ingå
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter. näringslivsdelen ingår.
Konstruktion av IT produkter ingår i 62, produktion ingår i 68.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

66/68 Tillverkning av varor

66 Tillverkning av kemivaror o d.
660 Allmänt
661 Kemikalier
662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen
663 Drycker, njutningsmedel
664 Livsmedel
665 Oljor, olje- o asfaltprodukter, fett, vax
666 Glas och porslin, lergods, cement, betong
667 Färger
668 Hygienartiklar, läkemedel, kemisk-tekniska artiklar.
669 Metaller od

67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d.
670 Allmänt
671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror
672 Enkla metallvaror av järn o stål
673 Enkla föremål av metaller, ej ädelmetall, ej järn
674 Trävaror
675 Läder och skinn .
676 Pappersmassa, papper och pappersvaror
677 Garn, tråd, textilier
678 Plast- och gummivaror
679 Gruvbrytning, oljeutvinning o d, tillverkning av stenvaror

68 Tillverkning av komplexvaror.
680 Allmänt
681 Finmekaniska produkter, instrument, optik, elektronik
682 Maskiner
683 Maskiner och apparater för värme, ventilation, sanitet och för el
684 Möbler o d
685 Skor, lädervaror, hjälpmedel för gång o d, sportartiklar.
686 Grafiska produkter, bokbindning o d.
687 Beklädnadsartiklar. 688 Dekorationsartiklar, leksaker o d
689 Transportmedel SW 66/68 Tillverkning av varor.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

Särskilda underområden är inte föreskrivna men följande kan användas:
690 Allmänt.
691.Byggnadsmaterial (tillverkas vanligen i 66-68).
692 Byggnadsdelar.
693 Murning, betonggjutning o d.
694 Byggnadsträarbeten.
695 Olika slags byggnader och anläggningar.
696 Inbyggnad o reparation av el- och sanitetsutrustning o d.
697 Inbyggnad o reparation av värme- o ventilationsutrustning o d.
698 Måleri-, glasmästeri- och inredningsarbeten o d.
699 Isolerande och skyddande byggnadskonstruktioner. Isoleringsarbeten.
Till 62 hör delar av P som gäller ingenjörskonstruktion o d.
Delar som gäller tillverkning i industrier o d ingår i 66-69.

Libris/SAB:
Pp Byggnadsteknik, byggnadsproduktion, teknisk hygien (tillv.till 69, drift till 644) Pp.01Materiallära
Pp.02Mätteknik och mätinstrument
Pp.03Maskiner och redskap
Pp.05Industri
Pp:bf Allmänt: organisationer och institutioner
Pp:oeByggnadslagstiftning
Pp.0 Allmänt: särskilda aspekter
Ppa Byggnadsteknik
Ppb Byggnadsproduktion: husbyggnad
Ppba Projektering, produktion
Ppbb Byggnadsdelar
Ppbc Värme, vatten, ventilation, kyla
Ppbd Byggnader för särskilda ändamål
Ppc Bygnadsproduktion: väg- och vattenbyggnad
Ppca Väg- och gatubyggnad

Ppcb Järnvägsbyggnad
Ppcc Tunnelbyggnad
Ppcd Brobyggnad
Ppce Flygplatsbyggnad
Ppcf Vattenbyggnad
Ppcg Vattenkraftbyggnader
Ppch Torrläggning och bevattning
Ppd Teknisk hygien, vatten och avlopp, värmeförsörjning m m (Drift till 644)
Ppda Vattenförsörjning och avlopp
Ppdb Renhållning och avfallshantering
Ppdd Buller
Ppde Gatu- och vägbelysning
Ppdf Värmeförsörjning

* Handel.

Politik för en handelsminister.

Ministerns verksamheter gäller

SW . 653 Handelsverksamheter.

SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

Delvis SW . 655 Förlagsverksamheter o d.

Libris/SAB:

Qi Handel
Qi(x) Allmänt: lexikon och uppslagsverk
Qi:k Handelns historia
Qi:oe Handelslagstiftning
Qi- Särskilda länder och områden
Qia Handelsteknik
Qik Varukännedom
Qil Handelskalendrar och -lexikon
Qim Handel med speciella varor
Qis Marknader och varumässor
Qiv Handelskammare, handelsrepresentation

* Migration.

Politik för en migrationsminister.

Ministerns verksamheter gäller

SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.

* Polisen. Brott. Kriminalvård.

Politik för en inrikesminister för brott och polis o d

Ministerns verksamheter gäller

SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter. Delar om brott, polis od

* Politik för statens finanser och statens stöd till regioner och kommuner o d.

Politik för finans- finansmarknads- och civilministrar.

Ministrarnas verksamheter gäller

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

Libris/SAB:

Ok Försäkring
Ok(x) Allmänt: försäkringslexikon
Ok- Allmänt: särskilda länder och områden
Oka Försäkringsteknik
Okb Försäkringsrätt
Okc Socialförsäkring
Okd Livförsäkring
Oke Skadeförsäkring
Okz Särskilda försäkringsföretag
Qae Penning- och bankväsen
Qaf Finansväsen med finansrätt (Delar till 657)
Qbc Redovisning

Sid 379 i40zn

Sammanfattningsvis

Sverige bör ha en minister för hushållen och hushållsverksamheterna, som redovisar hur det var, är, kan bli och bör bli, och som ser till att de blir bra. Förslag i mars 2018 Samordnings- och energiminister Ibrahim Baylan

Se Kapitel 2 Boende och bostadsbygge i 40zo

Miljöministern bör driva en regionplanering för jämlikhet i landet

Runt hushållen serviceområden :

* **Statsminister Stefan Löfven Statsledning.**

* **Samordnings- och energiminister** Ibrahim Baylan

* **Utrikesminister Margot Wallström. Utrikesförhållanden.**

* **EU- minister Ann Linde. EU-förhållanden.**

* **Justitieminister Morgan Johansson. Lagar och regler.**

* **Försvarsminister Peter Hultqvist. Försvar.**

* **Miljöminister Karolina Skog. Fysiska och sociala miljöer i regioner, landsting och kommuner.**

* **Infrastrukturminister Tomas Eneroth Transporter.**

* **Bostadsminister Peter Eriksson. Ledning av bostadsproduktion.**

* **Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. Kompletterar miljöministern.**

* **Minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat Isabella Lövin Stöd och samarbete.**

* **Socialminister Annika Strandhäll Hälso-och sjukvård. Socialförsäkringar. Idrott**

* **Barn-, äldre och jämställdhetsminister Lena Hallengren. Socialtjänst.**

* **Utbildningsminister Gustav Gustav Fridolin. Grundskola.**

* **Minister för högre utbildning och forskning Helene Hellmark Knutsson. Högre utbildning och forskning.**

* **Gymnasie- och kunskapslyftsminister Anna Ekström. Gymnasier mm.**

* **Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke. Kultur och demokrati.**

* **Arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson. Arbete och etablering.**

* **Närings- och innovationsminister Mikael Damberg. Näringar.**

* **Handelsminister Ann Linde. Handel.**

* **Migrationsminister Heléne Fritzon. Migration.**

* **Inrikesminister Morgan Johansson. Brott och polis m m**

* **Finansminister Magdalena Andersson. Statens finanser.**

* **Finansmarknadsminister Per Bolund. Finansmarknad.**

* **Civilminister Ardalan Shekarabi. Statligt stöd till kommuner.**

Sid 402 i 40zn

Regeringen bör ha en regionplanering för jämlikhet som visar alla förhållanden och skillnader i landets olika delar: hur var det, är det, kan det bli och bör det bli?

Det är lämpligt att miljöministern sköter denna planering och tar hjälp från länsstyrelserna. Länsstyrelserna är regeringens myndigheter i länen. De bör åläggas undersöka och redovisa förhållandena i länets kommuner och miljöministern bör ordna en organisation som ordnar länsstyrlsernas uppgifter i ett lämpligt antal lättfattliga regioner, förslagsvis de sex regionerna som finns i förslag.

Länsstyrelserna bör ge besked om hushållens förhållanden i olika avseenden, här mycket kort: (kort på sid 370-375 i omr36-39zzzt.pdf)

641-642 Livsmedel. Matlagning, servering. Behov för olika grupper och åldrar i olika situationer. Inklusive mediciner, alkohol, tobak, knark o d. Behov av kroppsrörelser. Mat i hemmet, på arbetsplaser, skolor, sjukhus, restauranger m m.

643 Boende, standard för olika hushållstyper i olika situationer, slott och koja, hotell

644 Energförsörjning, vatten och avlopp, kyla, luftbehandling, avfallshantering, hissar, teleförsörjning o d.

645 Inventarier, redskap, transportmedel, radio, TV m m.

646 Personlig hygien, kläder o d. Kan användas för umgänge och verksamheter i hemmet för olika slags personer och åldrar, friska, sjuka, arbetslösa, kriminella o s v.

647 Hushållsekonomi för olika personer och grupper

648 Städning och tvätt o d

649 Persovård, barn, ädre o d .

Länsstyrelserna bör också redovisa läget i kommunerna för statsrådens serviceområden.
I http://wimnell.com/omr36-39zzzq.pdf har visats hur redovisningen i princip kan ske. Men miljöministerns redovisning blir naturligtvis mycket mer omfattande och bör på lämpligt sätt visa hur det var, är, kan bli och bör bli.

Statsråden bör för sina områden ställa upp frågor man behöver svar på för att kunna bedöma jämlikheten över landet. För att det inte ska bli för stort kan man ställa frågor i etapper så att man i första omgången ställer de viktigast frågorna och i senare etapper fyller på med flera frågor.

Frågorna ska gälla både produktionsverksamheter och konsumtionsverksamheter och både både materiella och icke-materiella verksamheter.

Verksamheterna framgår av klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter som behandlats i det föregående.

Förtydligande: Miljöministern bör ha planeringar för människornas individuella materiella och psykiska förhållanden och för deras fysiska och sociala miljöer för statliga, kommunala, landstingskommunala och privata verksamheter på statliga, regionala och kommunala nivåer. Och redovisa på lämpligt sätt.

Alla andra ministrar bör medverka med uppgifter om deras verksamhetsområden.

Ministern för internationellt utvecklingssamarbete och klimat bör i en svensk världsplanering sträva efter samma för den globala nivån.

Från sid 406-407 i 40zn
Från http://www.boverket.se/sv/ Samhällsplanering 28 februari 2018

Så planeras Sverige

Fysisk planering handlar om att bestämma hur mark- och vattenområden ska användas. Enligt plan- och bygglagen (PBL) ska olika samhällsintressen vägas mot varandra i en öppen och demokratisk process samtidigt som enskildas rättigheter ska beaktas. I Sverige har kommunerna ett stort ansvar för planering.

Det svenska planeringssystemet enligt PBL utgörs av regionplan, översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan. I miljöbalken regleras den nationella havsplaneringen. Det är enbart områdesbestämmelser och detaljplan som är juridiskt bindande dokument, medan regionplan och översiktsplan kan ses som den övergripande inriktningen för kommunen under en längre tidsperiod och vara ledande i framtagande av detaljplan och vid lovgivning.

Nationella nivån
Sverige har ingen sektorsövergripande planering på nationell nivå på land, däremot finns nationell planering till havs. Staten ger istället ramar för den kommunala och regionala nivån i nationella mål och genom att peka ut anspråk för så kallade riksintressen. Även den nationella transportinfrastrukturplaneringen påverkar förutsättningarna för kommunal och regional fysisk planering. I havet, en sjömil utanför den s.k. baslinjen i territorialhavet och för den ekomiska zonen, kommer det att tas fram tre havsplaner som regeringen beslutar om. EU har i ett havsplaneringsdirektiv ställt krav på att medlemsstaterna ska ha upprättade havsplaner senast den 31 mars 2021 där det är aktuellt.

Enligt plan- och bygglagen är det länsstyrelserna som tillvaratar och samordnar de statliga intressena i planprocessen. Länsstyrelserna kan sägas utgöra statens förlängda arm i regionerna och de centrala myndigheterna ska lämna underlag till länsstyrelserna inom sitt respektive ansvarsområde.

Länsstyrelsen ansvarar för och kan ingripa i frågor som rör riksintressen, miljökvalitetsnormer, mellankommunala intressen och frågor om hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämningar eller erosion.

Regionala nivån
Precis som den nationella är även den regionala planeringsnivån i Sverige relativt begränsad. För att hantera kommunöverskridande frågor som exempelvis infrastruktur, klimat och regional - krävs i många fall resurser och förmågor som den enskilda kommunen har svårt att mobilisera. Regionplanering innebär att två eller flera kommuner gemensamt planerar hur mark- och vattenområden ska användas.

Regionplaneringen regleras i två lagstiftningar, en lag för kommunerna i Stockholms län där regionplanering är obligatoriskt och en lag för övriga kommuner i landet, där planeringen är frivillig. Initiativet till regionplanering kan komma från nationellt, regionalt eller lokalt håll. I första hand förutsätts de berörda kommunerna själva initiera frågan om regionplanering hos regeringen. Beslut om att regionplanering ska ske fattas av regeringen.

Kommunala nivån
Kommunerna ansvarar för planläggningen av mark- och vattenområden inom sina geografiska gränser. Det är endast kommunen som har befogenhet att anta planer och bestämma om planläggning ska komma till stånd eller inte.

Översiktsplanen – övergripande markanvändning
Kommunen är skyldig att ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. I översiktsplanen ska kommunen redovisa grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenom-

råden, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och hur man tänker tillgodose riksintressen och miljökvalitetsnormer. Av planen ska också framgå hur kommunen tänker ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling i kommunen.

Områdesbestämmelser – en begränsad reglering
Med områdesbestämmelser kan kommunen reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen om det behövs för att säkerställa översiktsplanens syften eller tillgodose ett riksintresse. De kan även reglera största tillåtna area på ett fritidshus och i vad mån det krävs bygglov för vissa åtgärder. Områdesbestämmelser ger ingen byggrätt.

Detaljplanen – planen med bindande rättigheter och skyldigheter
Med en detaljplan reglerar kommunen hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska se ut inom ett visst område. Detaljplaner upprättas i allmänhet när det ska byggas nytt i en tätort eller annan sammanhållen bebyggelse och omfattar ofta ett eller några kvarter. I detaljplanen regleras vad som är allmänna platser, kvarters-mark och vattenområden samt hur dessa ska användas och utformas.

En detaljplan kan reglera exploateringen mer i detalj. Exempelvis var nya byggnader ska eller får placeras, hur stora eller höga de får vara, hur långt det ska vara mellan hus och tomtgräns och om någon kan få rätt att dra fram ledningar över någon annans mark. Det som anges i detaljplanen blir bindande för kommande bygglovsprövningar. Enskilda får en rätt att utnyttja detaljplanen som inte får ändras under genomförandetiden som normalt är 15 år. Detta brukar benämnas "byggrätt".

Sid 412 i 40zo

Sverige bör sträva till ett hållbart Sverige och en hållbar värld med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

Det kan ske genom att Sveriges regering har en hållbar planering av hushållens och individernas utveckling med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet,

har hållbara planeringar för kommuner och landsting med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet

och har hållbara planeringar för världens hushåll och individer och hållbara planeringar för världens länder med hänsyn till mänskliga rättigheter, sekulär demokrati och jämlikhet.

Det är tänkbart och möjligt i Sverige för en socialdemokratisk regering,

svårtänkbart och inte möjligt för en alliansregering och

otänkbart och omöjligt för en regering med sverigedemokrater,

artiklarna i kapitel 7i 40zm och kapitel 13 i 40zn tyder på det.

DN TISDAG 15 MAJ 2018 DN. DEBATT 180515

”Mandatperiodens bästa parti för miljön är Vänsterpartiet”

Vår utvärdering av partiernas agerande i riksdagen under mandatperioden 2014–2018 visar att tempot i miljöpolitiken har ökat. Den visar också att MP bromsats av samarbetet med S. Och att C, som är tydligt miljöprofilerat, i stora stycken saknar en politik för skydd av naturen. Det skriver Karin Lexén och Johanna Sandahl, Naturskyddsföreningen.

Läget för planeten är akut. Mänsklighetens trygghet och säkerhet hotas av klimatförändringarna, samtidigt som den biologiska mångfalden är under hård press. Forskarna bedömer att chanserna att nå Parisavtalets mål redan är minimala. I Sverige riskerar 14 av 16 miljömål att inte nås. Nu är det skarpt läge att agera. Den 9 september är det riksdagsval. Då kan väljarna lägga sin röst på det parti i riksdagen som de anser har den bästa politiken för en hållbar framtid.

I 30 år har Naturskyddsföreningen inför valen granskat vad riksdagens partier har gjort och vill göra i miljöpolitiken. I dag lanserar vi vår utvärdering av partiernas agerande i riksdagen under mandatperioden 2014–2018, och jämför det med vad de lovade i vår miljöpolitiska enkät inför valet 2014.

Mandatperioden 2010–2014 präglades av en förlamande blockpolitik och bristande ambitioner, där miljön blev den stora förloraren. Endast ett av de 18 förslag som Naturskyddsföreningen lade fram inför valet 2010 genomfördes, trots att nio av förslagen hade stöd av en majoritet i riksdagen. Titeln på 2014 års utvärdering var därför ”Fyra förlorade år för miljön”. Vår uppmaning till riksdagen var att inte låta blockpolitiska låsningar få fortsätta bromsa miljöpolitiken.

Vår utvärdering av denna mandatperiod, ”Ny fart i miljöpolitiken”, visar att tempot har ökat. Inför valet 2014 framförde - 18 förslag, som spände över hela det miljöpolitiska fältet. Av dessa har fem genomförts under mandatperioden, och ytterligare åtta har genomförts delvis. Det ser alltså betydligt ljusare ut än för fyra år sedan, och flera partier har höjt sina miljöambitioner.

De största framstegen under mandatperioden har varit de blocköverskridande överenskommelserna i klimat- och energipolitiken. Sju av riksdagens åtta partier har enats om en långsiktig klimatpolitik, som bland annat innebär att Sverige har fått en klimatlag och långsiktiga utsläppsmål. Fem riksdagspartier har enats om att Sverige ska ha 100 procent förnybar elproduktion till 2040.

I vår utvärdering av partierna ges de grönt, gult eller rött ljus som betyg på deras agerande i riksdagen i förhållande till vart och ett av våra 18 förslag från 2014. Resultatet presenteras här i ordningen från bäst till sämst:

Vänsterpartiet får högst betyg. Inför förra riksdagsvalet ställde sig partiet bakom 16 av våra 18 förslag. Vänsterpartiet får åtta gröna, åtta gula och två röda ljus. Därmed har de sammantaget i de 18 frågorna fört den mest ambitiösa miljöpolitiken i riksdagen. Vänsterpartiet har en dubbel roll, både som del i budgetförhandlingarna med regeringen och samtidigt som ett oppositionsparti i riksdagen. Det har inneburit att det står bakom regeringens miljösatsningar, men också att partiet har kunnat lägga fram förslag i riksdagen som går längre än regeringen. Vänsterpartiet framhäver emellertid inte miljöpolitiken som en tydlig profilfråga

I vår utvärdering av partierna ges de grönt, gult eller rött ljus som betyg på deras agerande i riksdagen i förhållande till vart och ett av våra 18 förslag från 2014.

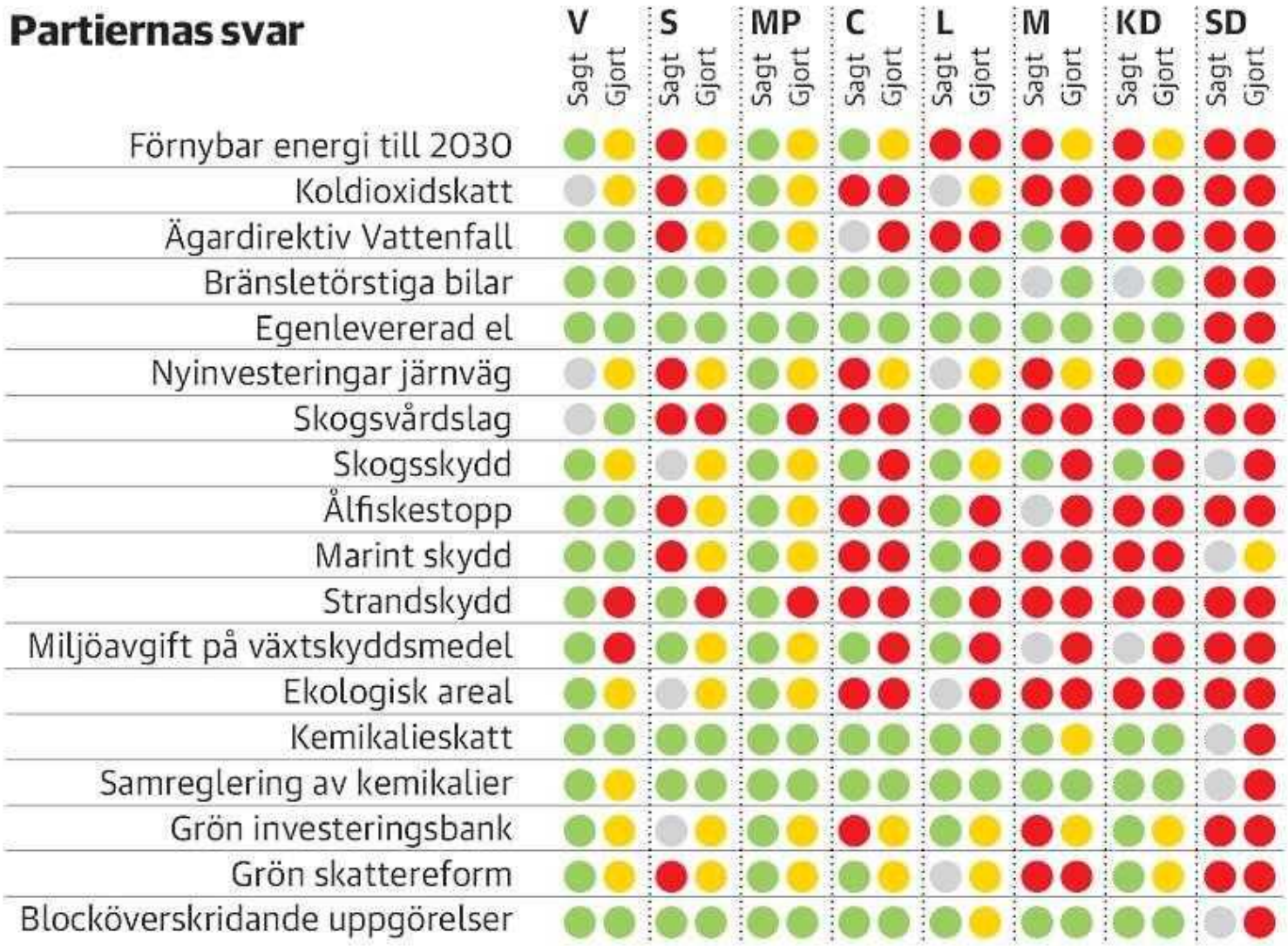

Miljöpartiet ställde sig bakom samtliga våra 18 förslag inför förra valet. Partiet får fem gröna, elva gula, och två röda ljus. Trots att partiet innehaft miljö- och klimatministerposterna i regeringen har det lagt förslag för att genomföra endast fem av 18 förslag. De gula ljusen betyder emellertid att partiet har drivit miljöpolitiken framåt inom ytterligare elva områden. Glappet mellan ambition och genomförande kan förklaras av att regeringspartnern Socialdemokraterna har haft lägre miljöambitioner – de ställde sig 2014 bakom sju av våra förslag.

En annan förklaring är det parlamenteriska läget, där regeringen agerar i minoritet. De borgerliga partierna har i flera riksdagsomröstningar föreslagit sänkningar av miljöambitioner och fått stöd för det av Sverigedemokraterna, vilket minskat regeringspartiernas handlingskraft i riksdagen.

Socialdemokraterna får fem gröna, elva gula och två röda ljus, det vill säga samma resultat som Miljöpartiet. Socialdemokraterna har tack vare samarbetet med Miljöpartiet drivit en mer ambitiös miljöpolitik än den som partiet ställde sig bakom inför förra valet. Trots att Social-demokraterna 2014 ställde sig negativ till åtta av våra förslag, har det agerat för att delvis genomföra sju av dem, och får alltså gula ljus för dessa.

Centerpartiet ställde sig bakom nio av våra förslag 2014. Partiets betyg blir fem gröna, fyra gula och nio röda ljus. Centerpartiet får lika många gröna ljus som regeringspartierna, men samtidigt ett stort antal röda ljus. Dessa rör samtliga förslag gällande miljöskydd i skog, jordbruk och hav. Centerpartiet är tydligt miljöprofilerat, och engagerat i klimat- och kemikaliepolitiken, men saknar i stora stycken en politik för skydd av naturen.

Kristdemokraterna ställde sig bakom sju av våra förslag 2014. I utvärderingen får partiet fem gröna, fyra gula och nio röda ljus. Kristdemokraterna har inte profilerat sig på miljöpolitik, men får precis samma betyg på samma punkter som Centerpartiet.

Liberalerna får fyra gröna, sex gula och åtta röda ljus. Partiet ställde sig bakom 12 av våra förslag inför förra valet. Sex av dessa rörde naturvård, och vi utnämnde därför partiet till bästa naturvårdsparti i Alliansen. En besvikelse är därför att Liberalerna inte agerat för att få grönt ljus i ett enda av de sex förslagen. Däremot får det ett gult ljus för att som enda borgerliga parti inte ha föreslagit sänkningar, utan i viss mån ökningar, av resurserna för skydd av skog.

Moderaterna ställde sig bakom sex av våra 18 förslag inför förra riksdagsvalet. Partiet får fyra gröna, fyra gula och hela tio röda ljus. Moderaterna är det borgerliga parti som sammantaget uppvisat lägst miljöambitioner i riksdagsarbetet. Genom att ha ställt sig bakom nya klimat- och energipolitiska mål i de blocköverskridande överenskommelserna tog partiet emellertid ett rejält kliv framåt i miljöpolitiken. Nu behöver Moderaterna också utveckla en politik för att nå målsättningarna som de ställt sig bakom.

Sverigedemokraterna får ett bottenbetyg, endast två gula ljus, men så ställde de sig inte heller bakom ett enda av våra förslag 2014.

Den senaste studien från SOM-institutet visar att förändringar i jor-dens klimat och miljöförstöring är de två frågor som gör svenskarna allra mest oroliga. Oavsett vilka partier som bildar nästa regering uppmanar vi riksdagspartierna att fortsätta bygga på framgångarna med de blocköverskridande överenskommelserna, de gemensamt beslutade nationella miljömålen, och att säkra tillräckliga resurser för miljöarbetet. Väljarna förväntar sig beslut om långsiktiga och kraftfulla åtgärder i miljöpolitiken. Det är ett ansvar som varenda ansvarstagande riksdagsparti måste ta.

Karin Lexén, generalsekreterare, Naturskyddsföreningen
Johanna Sandahl, ordförande, Naturskyddsföreningen "

DN TISDAG 15 MAJ 2018

"Så omformades sexualiteten till ett medel för kontroll över människan

Sällan har en opublicerad bok gjort så mycket väsen av sig som fjärde bandet av Michel Foucaults ”Sexualitetens historia”. Michael Azar läser ett verk om hur människan söker den eviga sanningen om sig själv – och samtidigt låter sig kontrolleras av makten.

Sällan har en opublicerad bok gjort så mycket väsen av sig.

Internationella konferenser, tv-program och tidskriftsnummer har redan i förväg brett ut sig kring denna händelse: utgivningen av den fjärde delen av Michel Foucaults ”Sexualitetens historia”. De uppskruvade förväntningarna vittnar om de bestående avtryck som - Foucault, död sedan mer än trettio år, lämnat i den samtida filosofiska och politiska diskussionen. Sedan många år toppar han rentav listan över världens mest citerade filosofer.

Ingen postum publicering.” Så lyder en paragraf i Foucaults testamente – och ändå ligger den nu till försäljning i Frankrikes bokaffärer. Det är en mäktig volym på drygt fyrahundra sidor och den bär den talande titeln: ”Köttets bekännelser”. I en serie närläsningar av kyrkans tidiga fäder – såsom Klemens av Alexandria, Tertullianus,- Augustinus och Cassianus – tar sig Foucault an uppdraget att - den kristna tankevärldens första mer systematiska utläggningar om synden och oskulden, dopet och bekännelsen, avhållsamheten och den ofrivilliga erektionen.

Det märks att Foucault aldrig riktigt hann avsluta verket – ett första utkast ligger färdigt redan 1982, men döden griper honom innan han hinner slutredigera verket – och den oförberedde läsaren kan därför lätt gå vilse i alla dess minutiösa uttydningar av kyrkofädernas tankevärld.

Motivet kring köttets bekännelser framträder klarare i ljuset av hans mer övergripande problemställning och forskningspro-gram: frågan om förbindelsen mellan vetande, makt och subjektivitet under skilda epoker. Temat genomsyrar inte bara flera av Foucaults större historiska verk, såsom ”Vansinnets historia” (1961),

”Övervakning och straff” (1975) och de tre föregående banden av ”Sexualitetens historia” (1976–1984). Det präglar också många av de - essäer, intervjuer och föreläsningar som i dag finns utgivna i en lång serie volymer som tillsammans uppgår till åtskilliga tusen sidor.

Den franske tänkaren talar under olika faser om sitt uppdrag i termer av en ”vetandets arkeologi” eller en ”maktens genealogi”. Han intresserar sig härvid för de mekanismer genom vilka vi lär oss att uttyda och värdera, känna och reglera oss själva som subjekt.

I sina senare verk lyfter Foucault särskilt fram den konstellation av vetande, makt och subjektivitet som verkar genom förmodat ”vetenskapligt-juridiska” klassificeringssystem, inrättningar och uppförandekoder. För att förstå det moderna samhället, säger Foucault, räcker det inte med att i klassiska termer tänka makten som en repressiv instans som endast verkar genom förbud och censur, tortyr och avrättningar.

Man måste också spåra den i det nätverk av institutioner som övervakar, kontrollerar och inifrån förändrar subjektens relation till sig

själva. En sådan makt vilar på kunskapsdiscipliner som bekymrar sig betydligt mindre om till exempel kroppens smärtpunkter än på hur man bäst förstår, bemästrar och infiltrerar själens mest intima regioner. Foucault uppmärksammar hur en rad kunskapsgrenar – kriminologin, psykiatrin, sexologin etcetera – spelat in i de maktformer som åberopar ”förnuftet”, ”humaniteten” eller ”normaliteten” för att spärra in, tysta och på olika sätt härska över hela grupper av individer genom att beteckna dem som onormala, vansinniga, kriminella, perversa, efterblivna etcetera.

I ”Övervakning och straff” skildrar han hur det moderna fängelsesystemets modeller – där varje fånge är under ständig övervakning, diagnosticering och beteendeprövning – sprider sig genom hela samhällskroppen, till armén och skolorna, till de medicinska institutionerna och arbetsplatserna. Alla och envar under en och samma normaliserande lupp. Upplysningen uppfann visserligen friheten, anmärker Foucault, men den uppfann också de disciplineringstekniker som förvandlar kroppen till själens fånge.

I det första bandet av ”Sexualitetens historia” (”Viljan att veta”, 1976) hävdar Foucault att det moderna samhällets normaliseringsprinciper åtminstone delvis kan förankras i nationalstaternas upptagenhet vid befolkningens biologiska hälsa och härstamning, vid dess rasmässiga renhet och reproduktionsmönster.

Men samtidigt har Foucault här fått vittring på en mer underliggande mekanism och problematik. Han ställer sig frågan: hur kommer det sig att sexualiteten i västerlandet kommit att framstå som själva nyckeln till sanningen om vilka vi är? Hur skall man förstå uppkomsten av en civilisation som ständigt gör gällande att sexualiteten är förbjuden och censurerad – samtidigt som den aldrig slutar att tala om minsta vindling i människornas könsliv?

”Vi är i själva verket den enda civilisation där utbildade människor får betalt för att höra andra tala om sitt könsliv.”

Foucault ringar in ett teologiskt, vetenskapligt och juridiskt maskineri som på olika sätt försöker förmå befolkningen att ”omsätta könet i tal”. Ingenting får döljas, allt skall sägas. Han granskar biktmanualer från 1600-talet i vilka de troende uppmanas att bekänna ”inte bara de fullbordade handlingarna utan alla sinnliga beröringar, alla orena blickar, alla oanständiga yttranden, alla tankar som man gått med på att hysa”. Han kartlägger den explosion av vetenskapliga diskurser som från och med slutet av 1700-talet sysselsätter sig med att dechiffrera sexualiteten som den yttersta sanningen om människans väsen.

Och under 1800-talet blir könet kungsvägen till alla hemligheter. Nu spårar man sexualiteten i livets alla skrymslen och vrår och man finner den genomströmma alla våra beteenden och drömmar. ”Sexualiteten har blivit individualitetens chiffer, det som gör det möjligt att både analysera den och dressera den.”

Det är just denna sammanflätning mellan könsliv, sanningslidelse och personlig identitet som driver Foucault allt längre och längre tillbaka i de historiska arkiven. Från den freudska divanen rör han sig tillbaka till motreformationen och därifrån vidare till antikens kristna och hedniska tänkare.

”Köttets bekännelser” utgör med andra ord en del av detta forskningsprogram. Foucault förefaller mig ha huvudsakligen två ärenden med sin studie. För det första att visa att det inte finns någon helt avgörande

skillnad mellan hedniska och kristna filosofer vad gäller de övergripande regelverken gällande sådant som äktenskaplig trohet, fortplantningens rätta omständigheter och njutningarnas sunda bruk. På dessa områden lånar kyrkofäderna faktiskt det mesta av sin argumentation direkt från föregångare som Platon, Hippokrates och kejsartidens stoiker. Kristi män är i detta avseende varken mer eller mindre intoleranta än förnuftets språkrör. I båda fallen handlar det om att själen skall styra kroppen och att sexuell avhållsamhet bör prioriteras framför lustarnas fria utlopp etcetera.

För det andra vill Foucault ändå ringa in vad han kallar en ”ny sensibilitet”, ett nytt slags subjektivitet, förbunden med den ”botgöringens disciplin” som uppfyller de kristna teologernas tankevärld. Och det är samtidigt just här som Foucault identifierar upptakten till det sätt att koppla samman sexualitet med sanning som han identifierat i sina tidigare studier över det moderna västerlandet. I centrum för kyrkans fäder och lärare står nämligen artikulationen av en lång rad ”sanningsprocedurer” i vilka relationen mellan det onda och det sanna står i fokus. Det är nämligen genom att oupphörligen omsätta synden i sannfärdiga bekännelser som den troende manas att rena sig från sitt gamla liv och återföda sig som ny människa i Kristus. Ondskans fördrivs i samma stund som man erkänner den. Långt före biktens institutionalisering under högmedeltiden framträder detta imperativet – ”tala sanning om dig själv” – som ett nav i det botgöringsdrama som utspelas mellan den fallna människan och Fadern i himlen. I denna nya sensibilitet framträder människan inför sig själv som ett syndens näste, och vägen från fall till förlåtelse och frälsning går genom publik självrannsakan.

Men i vad mer exakt består den hemska sanning som måste artikuleras, ångras och bekännas? Och vad har synden med sexualiteten att göra?

Foucault riktar nu sitt sökljus på den mest inflytelserika av kyrkans fäder: arvsyndens store filosof, Augustinus. Hos honom blir den köttsliga åtrån, libidon, tecknet *par excellence* på människans fall från Gud. Tecknet, men inte orsaken: det var nämligen inte på grund av köttet som det första människoparet revolterade mot Gud. Tvärtom var det genom revolten som köttet kom in i världen, och in i människan. I samma stund som Gud lyfte sin hand från människan förlorade hon makten över sin egen ursprungligen fria vilja och blev i stället underkastad en främmande och självsvåldig vilja – mitt i hjärtat av sin egen vilja. Det är därför som vi gör det som vi vet är fel, och inte gör det som vi vet är rätt. Libidon överväldigar och definierar oss, om det så är i form av oavsiktlig upphetsning eller ofrivillig impotens. Och på samma gång som den binder varje individ till en förfluten stamtavla separerar den henne från den himmelske Fadern. Köttet som sanningens släktmärke för den varelse som inte på egen hand kan rätta till det onda i sin vilja.

Så är vi alltså tillbaka till temat om vetandet, makten och subjektiviteten. Genom kravet på oavbrutna självbekännelser inför biktfadern, dirigeras de troende inte bara till att uppfatta sexualiteten som sanningen om sig själva. De förväntas därtill erbjuda Guds ställföreträdare just den insyn i hennes syndiga liv som gör det möjligt för dem att övervaka, kontrollera och forma henne.

Michael Azar "

DN TORSDAG 17 MAJ 2018

"Därför borde alla tjata om det människofientligas frammarsch

”Här skall tjatas! Ja, just tjatas”, skrev publicisten Torgny Segerstedt 1933. Och det är nu, när det tidigare otänkbara är på väg att förvandlas till det nya normala, som hans exempel behövs som bäst. Också den som inte tjatar har ett ansvar, skriver Björn Wiman.

Man kan lugnt säga att författaren Hjalmar Söderberg var besatt av nazismen.

Någon skulle kanske till och med säga att han tjatade om den. ”Jag har bara en sak på hjärtat: katastroferna. Kan någon människa med förnuft och hedern i behåll tala om annat eller tänka på annat”, sade Söderberg i en intervju med Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning ett år före andra världskrigets utbrott, 1938.

Forumet för intervjun var ingen tillfällighet. Med GHT:s chefredaktör Torgny Segerstedt var Söderberg i gott sällskap i sina dystra profetior om nationalsocialismens konsekvenser. Omedelbart efter Adolf Hitlers maktövertagande 1933, långt före de flesta andra, uppfattade de konturerna av en annalkande katastrof. Men i en tyskvänlig svensk offentlighet sågs de som entoniga – och tjatiga – stormkråkor.

Också jag kommer att uppehålla mig vid något som många upplever som tjatigt. Just det. Donald Trump. På natten efter hans valseger i det amerikanska presidentvalet hösten 2016 skrev den rysk-amerikanska journalisten Masha Gessen en artikel med konkreta råd om hur man överlever i en totalitär tid. Det var nämligen en sådan hon såg framför sig. Medan andra – mest minnesvärt den tidigare svenske statsministern Göran Persson – sade sig sova gott om nätterna och menade att Trump snart skulle inrangera sig i den rådande ordningen vädrade Gessen omedelbart fara. Varje försök att göra Donald Trump till en del av det acceptabla måste motarbetas, menade hon. Hon skrev: ”Med tanke på vår benägenhet att normalisera är det viktigt att behålla sin förmåga att bli chockad.” Där andra i Trumps utspel och twittrande bara hade sett en räcka av små farser, såg hon en större tragedi ta form.

I dag vet vi att det var hon som fick rätt. På punkt efter punkt besannas Masha Gessens farhågor. Donald Trump är inte bara en person eller en president, han är den yttersta representanten för en tidsålder där ledande makthavare kan ljuga i en hittills okänd omfattning – utan att det får konsekvenser. Lögnen som strategi är i sig inte ny, det nya är den brist på både skam och konsekvenser som omger den. Numera ljuger man ostraffat. Detta i sin tur leder till att begrepp som sanning och lögn förlorar sin innebörd – och hela världen därmed sin fakticitet.

Om ingenting är sant eller falskt blir ingenting heller längre på riktigt – och allt politiskt engagemang meningslöst. Om ingenting finns på riktigt kommer tillräckligt många till slut att uppfatta att allting bara är ett spektakel. Ett internationellt kärnteknikavtal kan ”få sparken” på samma sätt som en deltagare i en dokuåpa. En ambassad i Israel kan flyttas lika lättvindigt som man försätter ett kasino i konkurs i Atlantic City.

Jag skulle tro att även Torgny Segerstedt och Hjalmar Söderberg hade förstått vad som står på spel. Så många mekanismer går igen, från deras 30-tal till vår tid. Den minoritet av USA:s invånare som valde Donald Trump till president tog honom själv på allvar men tolkade

inte det som han sade bokstavligt. Hans motståndare, däremot, tolkade det Trump sade bokstavligt men tog inte honom själv på allvar. Förrän det var för sent. Trump var alltså – enligt känd förebild – skicklig på att övertyga sina anhängare om att han var en politisk omstörtare och sina motståndare om att han var en ofarlig charlatan som snabbt kunde tämjas när han väl kom till makten.

Åt allt detta skulle Torgny Segerstedt ha nickat, ogillande men igenkännande. Han varnade tidigt för att skratta bort de tyska nazisterna som narrar. ”Vi taga icke dessa herrar på allvar. Att de utöva regeringsmakten i Tyskland, det hålla vi däremot för en utomordentligt allvarlig sak”, skriver han redan 1933 i sin berömda replik till Hermann Göring i GHT.

I dag, när Donald Trump är i full färd med att vandalisera världen, vet vi att denna distinktion mellan personligt löje och politisk ödesmättnad fortfarande är giltig. Men i takt med att Trumps vansinne eskalerar har många slutat skratta och börjat gäspa i stället. Bland många intellektuella, både till höger och vänster, är det i dag fashionabelt att rycka på axlarna åt Trump. Det är så normaliseringens och förskjutningens lagar fungerar. Vi förlorar förmågan att varje dag häpna över att det vi ser hända faktiskt händer. De som ändå fortsätter att insistera uppfattas som – ja, tjatiga.

Och kanske är det just här, vid den punkt i tiden då det tidigare otänkbara är på väg att förvandlas till det nya normala, som Torgny Segerstedts exempel behövs som bäst. ”Här skall tjatas! Ja, just tjatas! För det behövs!”, skrev han i sin I dag-spalt i GHT den 21 december 1933. Han skrev – med en för vår tid skrämmande aktualitet – om ”gaphalseriets segertåg genom världen” och om hur vägen till inflytande hette ”skrän och skrävel”. Det var mot detta han hade för avsikt att tjata.

Han var själv medveten om att han kunde verka monoton – och att detta var själva poängen med hans verksamhet. Sannolikt hade han rätt. Om medierna i Europas demokratier på 30-talet hade dominerats av publicister med Segerstedts instinkter skulle kanske åtskilligt ha blivit annorlunda. Och om republikanska politiker i USA hade förstått hur etablerade konservativa eliter genom historien alltid har agerat dörröppnare för fascismen och totalitära krafter hade kanske Donald Trump kunnat stoppas i tid.

Vad var det då Torgny Segerstedt tjatade om? Och hur gjorde han det? Med sin bakgrund som teolog var han inte rädd för att närma sig de stora bråddjupen. Inte heller för de stora orden. Han förstod att politiken inte bara handlar om sakfrågor och fakta, utan att den är kamp om människans inre liv. Segerstedt såg, som Vilhelm Moberg skriver i sin bok om vännen, världen klyva sig i två hälfter, för eller mot Hitler. För honom handlade det om den stora kampen om människosjälarna, en kamp utan motsvarighet i Europas historia sedan reformationen.

De människofientliga strategier som Torgny Segerstedt identifierade 1933 ser vi runt omkring oss också i dag, som direkta lån från den tidens totalitära propaganda. Populismens sätt att avfärda motstånd som en reaktion från en självgod ”elit” är detsamma. Viljan att stöta bort främmande element ur det enhetliga ”folket” likaså. Nu liksom då pekas medierna och den liberala demokratins institutioner ut som obstruktioner för den rena folkviljan.

Det är bara det att verktygen i dag är så mycket mer sofitiskerade. Det 30-talets totalitära ledare fick lösa med cynisk intuition klarar dagens nätjättar med algoritmer, botar och *big data*. I den stora skandalen kring datanalysföretaget Cambridge Analytica nyligen avslöjades en av bolagets högsta chefer när han rättframt talade om filosofin bakom företagets påverkansoperationer – en insikt i människans inre som teologen Segerstedt både skulle ha förstått och fasat för: ”Det duger inte att bedriva en valrörelse med fakta, eftersom allt handlar om känslor”, sade Cambridge Analytica-chefen. ”Människans två grundläggande drivkrafter är hopp och rädslor och många av rädslorna är outsagda eller till och med omedvetna. Man vet inte alltid vad man är rädd för tills något väcker denna reaktion i en.”

I klartext: nu som då handlar det om att väcka människors rädslor. Tekniken må vara ny men strategin bakom den är uråldrig. Det som sägs behöver inte nödvändigtvis vara sant, så länge som det underblåser en befintlig oro hos tillräckligt många.

På så vis riskerar ett slags digitaliserat urtidsmörker att sänka sig över världen. Den auktoritära populismen – från Östeuropa till USA – försöker systematiskt att omforma vår syn på verkligheten, genom att skapa en känsla av kris och instabilitet som berättigar totalitärt styre och hyllandet av en stark ledare.

Vi har inte råd att göra oss några illusioner om att detta inte kan inträffa också i Sverige. Även här sker de små förskjutningarna, både i språket och i vardagen. Det som i går var otänkbart att säga i offentligheten är i dag vedertagen politisk praktik. Snart behöver ingen längre ens hymla om sin oanständighet. Postsanningens tid har blivit postskammens. ”Nu börjar den verkliga storviltsjakten”, sade nyligen Ungerns premiärminister Viktor Orbán inför landets parlament. ”Den liberala demokratins era är över.” Han har åtskilliga anhängare, också i vår riksdag.

Ibland kan man få för sig att vår dystra samtid mildras endast av utsikten om en fasansfull framtid. Det är lätt att paralyseras och tappa tron på att det lönar sig att bekämpa vansinnet. Det är då man ska minnas att ”förgäves” är språkets fånigaste ord. I sitt lovtal till tjatet 1933 framhöll Torgny Segerstedt hur en hotfull situation kan verka både förädlande och befriande för människan. Det tjänar ingenting till, menade han, att gnälla och vrida händerna inför den framvällande råheten och tarvligheten: ”Nu får humanitet och vett ånyo taga nappatag med sina fiender från begynnelsen. Det kan aldrig skada.”

Men det fanns en ännu djupare innebörd i Torgny Segerstedts maning till den som vill fortsätta vara människa i en mörk tid. Den gällde inte bara det vi gör, utan också det vi *inte* gör. ”Ansvarskänslan gäller icke blott vart ord som yttras. Den riktar sig också på varje ord som blir outtalat”, skrev han. Människan är ansvarig inte bara för de gärningar hon gjort utan även för dem som hon underlåtit men borde ha gjort.

Det betyder: Också den som inte tjatar har ett ansvar. Gentemot de som levde under Torgny Segerstedts och Hjalmar Söderbergs 30-tal har vi en stor fördel – vi vet hur illa det kan gå. Historien upprepar sig inte, men den kan ge vägledning. Det människofientligas frammarsch förbinder oss att fortsätta tjata.

Björn Wiman
bjorn.wiman@dn.se "

Tillägg 27 maj 2018

Sven Wimnells system för mänskliga verksamheter

Människornas levnadsförhållanden och utvecklingens krafter.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.
Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.
Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:
* De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
* De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.
Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna.

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.
Kollektiva viljor. (Politik).
Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).
Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).
Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar och påverkas genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmannaroll-fritidsroll.
A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.
A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.
B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.
B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.
B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få uträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.
Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ?	Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.
Hur är det ?	Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.
Hur kan det bli ?	Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?
Hur bör det bli ?	Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter. Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av
psykiska och
kroppsliga förhållanden och av deras
fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden-verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 7 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den s k representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Följande sidor från omr36-39zzzn

Utvecklingens krafter.

Utvecklingen i världen i framtiden beror av människornas verksamheter och av naturens verksamheter, dess krafter och resurser. Människornas verksamheter gäller tankeverksamheter och handlingar hos individer, grupper, organisationer och institutioner o d. Naturen och människorna påverkar och påverkas.

För att få grepp om utvecklingen måste man ha beskrivningar om människornas och naturens verksamheter. Människornas tankar och handlingar är för det mesta inte beskrivna utan bara utförda, Individer, grupper, organisationer etc är ofta dåliga på att beskriva sina tankar och handlingar, det behövs i stor utsträckning särskilda åtgärder för att få fram nödvändiga beskrivningar, det behövs bl a forskningar inom en lång rad vetenskaper och utredningssystem.

Naturen har inga tankar och kan inte själv beskriva vad den gör, för att få fram beskrivningar om naturens krafter och resuser blir det bl a uppgifter för människor inom naturvetenskaperna att göra beskrivningar om naturen. På det hela taget är det då människornas verksamheter som avgör världens framtid.

För framtidsplaneringen har forskats fram en planeringsfilosofi och ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter som ska ge bättre underlag för kunskaper om verksamheterna och deras samband - för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

De mänskliga verksamheterna har på översta nivån grupperats i nio huvudområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	**20 områden**
2. Religiösa verksamheter o d.	**5 områden**
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	**15 områden**
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	**3 områden**
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	**11 områden**
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	**30 områden**
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	**21 områden**
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	**12 områden**
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	**12 områden**
Summa	**129 områden**

Huvudområdena har underindelats i delområden enligt en decimalprincip som framgår av de härefter följande sidorna.

Alla röstberättigade måste känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Systemet för mänskliga verksamheter.

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.
SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.
SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.
SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.
SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.
SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

Den fundamentala påverkanskedjan

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom åratal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individenas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlik än den behövde vara. Den nuvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt. Det som då finns att tillgå är bland annat FNs mänskliga rättigheter och mål med komplement som bl a FNs Millenniedeklaration och senare överenskommelser

Den fundamentala påverkanskedjan

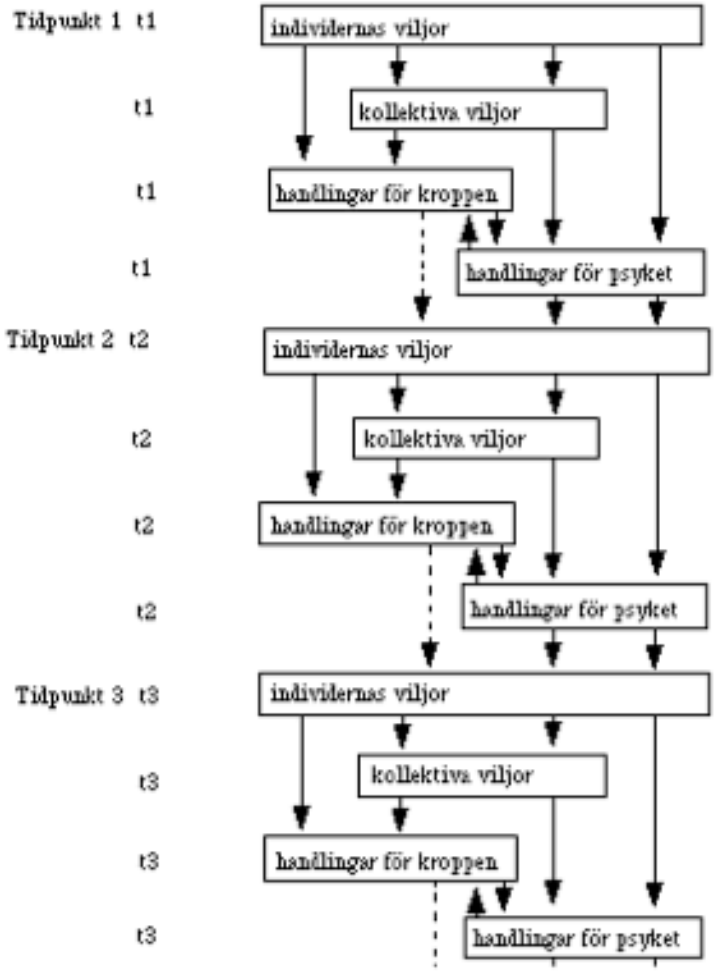

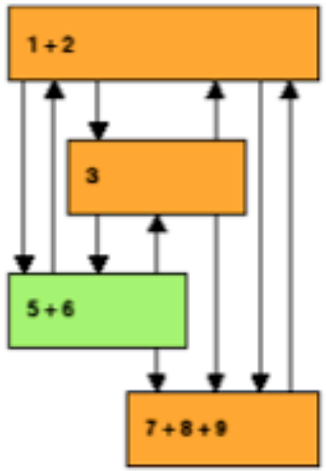

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.
3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.
5-6 Naturforskning och teknologiska/ ekonomiska verksamheter.
7-9 Kulturella verksamheter.

4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

020130

Hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

För hundra år sedan bröt tanken om demokrati igenom och de flesta av världens nära 200 stater är nu demokratier, som dock är det mest formellt och fungerar illa. I demokratier får folket rösta och utse representanter som ska styra. Ska det fungera väl måste folket ha kunskaper om hur samhällena fungerar, och där brister det.

"Samhällsplaneringens problem, Hur ska man kunna förbättra världen." är ett projekt som sedan 29 april 1998 redovisas på internet på hemsidan wimnell.com. De senaste sammanställningarna där, är :

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 1 av 3: Samhällsplaneringens problem. Områden 1-5 samt 1-9 med myndigheter och professorer, yrken och utbildningar m m.
http://wimnell.com/omr40zl.pdf.

Sven Wimnell 20 mars 2018 del 2 av 3:
FN, EU, artiklar om utrikes förhållanden samt Sveriges riksdag och Sveriges kommuner, landsting och länsstyrelser.
http://wimnell.com/omr40zm.pdf

Sven Wimnell 20 mars 2018 de 3 av 3: Samhällsplaneringens problem. Sveriges regering och artiklar om de politiska partierna och deras problem.
http://wimnell.com/omr40zn.pdf

De tre hänger ihop och är en beskrivning om hur Sverige och världen fungerar - och inte fungerar.

Världen styrs av människornas verksamheter och de har ordnats in i 9 huvudområden som sedan delats in i underområden så att det tillsmman blir 129 verksamhetsområden:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.	20 områden
2. Religiösa verksamheter o d.	5 områden
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.	15 områden
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.	3 områden
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.	11 områden
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.	30 områden
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.	21 områden
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.	12 områden
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.	12 områden
Summa	129 områden

Områdena är ordnade med utgångspunkt från att utvecklingen i världen ska ske enligt demokratiska principer. Det är i princip världens nu cirka 7 miljarder personer som ska styra utvecklingen.

Alla röstberättigade borde känna till vad demokratiska samhällen består av och hur de fungerar och behöver känna till systemet för de mänskliga verksamheterna.

Isynnerhet de som sysslar med information och utbildning och de som har makt och ledande ställning i verksamheterna behöver kunskaper om allt och har i sitt arbete nytta av att väl känna till alla verksamheter som formar framtiden.

Första delen, 40zl, börjar med en kort översikt om systemet för de mänskliga verksamheterna . Följt av en orientering om världshistorien och Sveriges historia.

Sedan kommer en översikt om verksamhetsområdena 1-5 samt en sammanställning om de 129 verksamhesområdena med uppgifter om myndigheter och professorer inom områdena.

Verksamheterna 1-5 är grunden för områdena 6-9 som gäller ekonomiska/teknologiska verksameter i 6 och kulturella verksamheter i 7-9.

Område 1 innehåller två stora delar:

Område 10 som gäller verksamheter som ordnar och översiktligt i bibliotek o d beskriver mänskligt vetande som finns, vetande man vill utöka genom forskning , verksamheter som översiktligt beskriver ekonomiska och kulturella verksamheer och verksamheter som beskriver det mänskliga vetandets och tänkandets utveckling i filosofihistoria, idé- och lärdomshistoria o d.

Områdena 11-19 som gäller individernas inre verkligheter, det de har i huvudet med kunskaper om sig själva och världen utanför, världsbilder, ideologier, hur man klarar sig i vardagen, hur man vill ha framtiden, hur man bör bete sig gentemot andra männskor och gentemot de gemensamma samhällena.

Verksamheterna i områdena 11-19 är de viktigaste och ligger till grund för alla andra verksamheter. Verksamheterna kan påverkas av skolor od, information i böcker, tidningar, tidskrifter, radio, tv, internet, reklam, propaganda, torgmöten, demonstrationer, underhållningsprogram o s v.

Verksamheterna i område 2 gäller religoner och de kan också, åtmindtone delvis, anses ingå i områdena 11 -19.

Område 3 gäller politik:
31-34 politiska vetenskaper,
35 verksamheter i demokratiska församlingar och
36-39 politiska verksamheter av individer och organisationer med poltiska krav om poltisk styrning.

Område 4 gäller forskning om samband mellan olika verksamheter. Denna forskning är outvcklad som särskild verksamhet och samband utreds vanligen i samband med något särskilt område.

Område 5 gäller naturforskning. Naturen kan inte beskriva sig själv och då kommer 5 att gälla människornas beskrivningar av naturfenomen. I Alla andra områden för mänskliga verksamheter kan människorna i princip själva beskriva sina verksamheter, men eftersom de flesta är dåliga på det är det vanligen särskilda utredare och forskare som beskriver mänskliga verksamheter.

Del 2 , 40zm, handlar om FN. EU, tidningsartiklar om utrikes förhållanden. Sveriges riksdag och de svenska landstingen och kommuerna.

Del 3, 40zn, handlar om Sveriges regering, vad den gör och borde göra och innehåller ett stort kapitel med tidningsartiklar om de politiska partierna och deras problem.

Sven Wimnell. 16 maj 2018:
Boende och bostadsbygge. Levnadsförhållanden, skatter. SCB-statistik. Boverket. SOM-institutet.Vårbudgeten. Första maj och veckor därefter. Löner. TVdebatt. Regeringens verksamheter.
http://wimnell.com/omr40zo.pdf

Kort om skillnader mellan klassifikations-systemet för mänskliga verksamheter och biblioteksystemen DC, DK och SAB.

DC, DK och SAB konstruerades innan demokratin i praktiken slagit igenom ordentligt. Världen styrdes av, som de trodde, visa herrar, som styrde efter vad de trodde vetenskapliga principer. I deras schemor finns inte särskilda platser för politiska krav o d. Klassifikationssystemet för verksamheter bygger på huvudområdena i DC och DK och deras område 3 har gjorts till ett område för politik. Vissa opolitiska delar där har flyttats till områdena 6 och 7. I områdena 36-39 finns plats för polititska krav.

Klassifikationssystemet för verksamheter utvecklades under 1970-talet. Då undersöktes många länders biblioteksystem. De nordiska länderna hade olika system. Störst i världen var Deweys DC, men det användes inte mycket i Sverige, hellre valde man DK i stället för DC. KTH använde DK, inte DC,

I början av 1990-talet gjordes en jämförelse mellan det uppgjorda systemet och DC, DK och SAB, med de då gällande versionerna. Den finns i en särskild bok 1996:
" Kapitel 8. Klassifikationssystemet för verksamheter. Jämförelse med DC (Dewey Decimal Classification),
DK (Universiella decimalklassifikationen) och
SAB (Sveriges allmänna biblioteksförenings system på svenska bibliotek)." Har delats upp på två pdf-filer (149+140=289 sidor):
Klassifikationssystemet. Bok 9 feb 1996, del 1 sid 1-402
(**http://wimnell.com/omr025.pdf**)
Klassifikationssystemet. Bok 9 feb 1996, del 2 sid 501-913
(**http://wimnell.com/omr026.pdf**) Det är det som gällde då.

Sedan 1996 har DC. DK och SAB reviderats så att redovisningarna 1996 inte helt stämmer med det som gäller nu. På hemsidan har sedan 1998 vartefter behandlats verksamheterna och deras problem. Det mest väsentliga är att huvudområdena är enkelt och tydligt definierade så att systemet kan bli till hjälp:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
om vetandet i samhället och individernas tankar och inre verkligheter.
2. Religiösa verksamheter o d, som numera mest kan ses som delar av individernas inre verkligheter,
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter
om individernas och deras gruppers sätt att med demokratiska församlingar förändra samhälllena och levnadsvillkoren.

4. Sambandsforskningsverksamheter
om sambanden mellan olika verksamheter.
5. Naturforskningsverksamheter
om naturens krafter och samspel.

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter
om människornas handlingar till materiell nytta eller onytta.

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
kulturella verksamheter om människornas handlingar till psykisk nytta eller onytta i fyiska och sociala miljöer.

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur och
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia,
= kompletterande kulturella verksamheter.

Diderot samlade mänskligt vetande i "Encyklopedin" i 35 band 1751-1780, för att förändra världen.

I slutet av 1800-talet gjorde amerikanen Dewey sitt klassifikationssystem. Det börjar med ett område noll för bibliotek o d. Sedan kommer tre områden: Filosofi, Religion och Samhällsvetenskaper. Med det var världen förklarad tycks han ha menat, men han lade till områden 4 - 9 för Språk, Naturvetenskaper, Teknik, Konstarter, Litteratur och Historia, ämnen som inte verkade ingå i samhället på något betydande sätt och var för sig kunde ses som särskilda världar utan något intressant samband dem emellan. De här ämnena är dock av stor betydelse i samhället.

Något tydligt område för politiska verksamheter fanns inte, men på slutet av område 3 finns fyra områden där politik kan ingå.
360 Sociala problem & sociala tjänster
370 Utbildning
380 Handel, kommunikationer & transport
390 Seder, etikett & folklore.

I systemet för mänskliga verksamheter har dessa området fått bli områden för politiska krav:
SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

Det som DC-Dewey har på dessa områden har flyttats till områdena 6 och 7. På 301-307 har DC Sociologi & antropologi som flyttats till område 79+7911. Delar på DC 33 nationalekonomi om finanser o d flyttas till område 657. På så sätt har området 3 blivit ett område för politikvetenskaper och politiska verksamheter

I 36-39 behandlas i första hand centrala och övergripande politiska krav medan politik om fackområden kan behandlas i samband med fackämnena.

En besynnerlighet i DC är att Språk och Litteratur ligger på olika områden, 4 och 8, trots att de har samma grundindelning. DK kom till senare, gillade inte det utan flyttade Språk till område 80 intill områden för Litterarurvenskap och Skönlitteratur.

DC, DK och SAB börjar alla tre med bibliotek o d. I DC och DK finns biblioteken i område noll som i systemet för mänskliga verksamheter tagits bort. Det som finns i område noll har placerats på andra områden då biblioteken kommit på område 1 om filosofiska och psykologiska verksamheter och kommer i början på hela systemet.

Undermrådena i 1 är
SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
underindelat i 101-109.
SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
Underindelat i 11-18/19.

Område 10 har gjorts till ett område för samhällenas samlade vetande och tänkande. Det behövs i början en översikt över vad samhällena innehåller:
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband

SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

Det börjar alltså på 101 och 102 med arkiv, bibliografier och bibliotek. Allmänna encyklopedier kan ses som urval av det för tiden viktigaste. För Diderot vetandet på 1700-talet och i Sverige nu Nationalencyklopedin. Urvalet av de viktigaste är samtidigt ett urval av de viktigaste värderingarna. Det finns inte någon instans som har ansvar för detta, man får nöja sig med att från hela systemet godtyckligt plocka fram förslag. Nu hör de mänskliga rättigheterna och FNs miljömål od och annat liknade till det viktigaste.

Område 040 är i DC vakant och i systemet för verksamheter har 104 fått bli
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband

När Språk i DC område 4 flyttats bort har område 4 blivit ett nytt område för sambandsforskningsverksamheter. Det behövs ett område som sysslar med samband, viktigt bl a för de politiska verksamheterna där politikerna mycket litet klargör samband mellan förslag och krav de ställer. Tyvärr har universitetsvärlden i sina forskningar inte tillräckligt uppmärksammat sambandsproblemen. Det finns ett ämne systemvetenskap där sambandsproblem kan behandlas, men på universiteten tycks det ämnet mest handla om teknologisk hantering. Sambandsproblem behandlas nu vanligen i liten skala i samband med fackämnena medan en mer grundläggande sambandsforskning skulle behövas.

SW . 105 Övergripande om forskning
Områdena 101-104 gäller huvudsakligen vetande och tänkande som det har varit och är. Men kunskaperna behöver ökas och förnyas. Det är uppgifter för forskningen och det är ämnet för område 105. Forskningsarbeten ingår i område 7957 för utbildning. För en överblick över forrskningen finns ingen klar instans. Regerigens politik ger ingen lämplig överblick och inte heller de statliga forskningsråden. På Internet finns forskning.se som ger en någorlunda överblick.

SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Eknomiska verksamheter finns i område 6. Någon bra instans för överblick finns här inte men kan kanske hittas. Statistiksystem för ekonomiska verksamheter och näringar kan i brist på annat i korthet ge en överblick.

Från SCB. se 19 oktober 2015:
"Förändring av näringsgrensindelning (SNI 2007) införs i AKU.
Från och med AKU avseende januari 2009 införs en ny näringsgrensindelning, SNI 2007, i den löpande AKU−publiceringen. SNI 2007 baserar sig på EU:s nya näringsgrensstandard NACE Rev. 2.

I och med att SNI 2007 i stor utsträckning skiljer sig från den gamla näringsgrensindelningen SNI 2002 (som baserade sig på NACE Rev. 1.1) har nya redovisningsgrupper på näringsgren tagits fram i AKU.

De nya redovisningsgrupperna på näringsgren beskrivs närmare i dokumentet Beskrivning av nya redovisningsgrupper på näringsgren i AKU

Beskrivning av nya redovisningsgrupper på näringsgren i AKU (pdf)Redovisningsgrupper i AKU enligt SNI 2007

Namn på redovisningsgrupp	SNI 2007 (2-siffer)	SNI 2007 (bokstav)
1) Jordbruk, skogsbruk o fiske	**01-03**	**A**
2) Tillverkning och utvinning, energi och miljö	**05-33, 35-39**	**B+C+D+E**
därav Tillverkning verkstadsvaror	*25-30, 33*	*Del av C*
3) Byggverksamhet	**41-43**	**F**
4) Handel	**45-47**	**G**
5) Transport	**49-53**	**H**
6) Hotell och restaurang	**55-56**	**I**
7) Information och kommunikation	**58-63**	**J**
8) Finansiell verksamhet, företagstjänster	**64-82**	**K+L+M+N**
9) Offentlig förvaltning m.m.	**84, 99**	**O+U**
10) Utbildning	**85**	**P**
11) Vård och omsorg	**86-88**	**Q**
12) Personliga och kulturella tjänster Uppgift saknas	**90-98**	**R+S+T “**

SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.

Utbildning o d och kulturella verksamheter finns i områdeena 7-9. Någon bra instans för överblick finns här inte men kan kanske hittas. Statistiksystem för utbildningar o d kan i brist på annat i korthet ge en överblick.

4 Yrkesutvecklingen enligt FoB och yrkesregistret

Den framtagna översättningsnyckeln indikerar följande yrkesutveckling enligt SSYK ensiffernivå. Siffrorna avser folkbokförda personer per den 31 december i åldern 16 år och äldre, vilka räknats som förvärvsarbetande under november. Mer information om definitionen av förvärvsarbetande finns under: www.scb.se/rams

Yrkesom-råde enligt SSYK	Benämning	FoB 85	FoB 90	Yrkes-registret 2001	Yrkes-registret 2002
1	LEDNINGSARBETE	133 148	151 068	197 826	211 619
2	ARBETE SOM KRÄVER TEORETISK SPECIALISTKOMPETENS	395 468	460 924	639 044	674 680
3	ARBETE SOM KRÄVER KORT-ARE HÖGSKOLEUTBILDNING	616 362	686 268	695 582	715 024
4	KONTORS- OCH KUNDSERVICEARBETE	514 769	504 856	369 840	375 195
5	SERVICE-, OMSORGS- OCH FÖRSÄLJNINGSARBETE	649 976	722 678	718 162	737 183
6	ARBETE INOM JORDBRUK, TRÄDGÅRD, SKOGSBRUK OCH FISKE	148 481	117 798	43 345	44 038
7	HANTVERKSARBETE INOM BYGGVERKSAMHET OCH TILLVERKNING	535 489	559 547	359 364	369 793
8	PROCESS- OCH MASKIN-OPERATÖRSARBETE, TRANSPORTARBETE M.M.	534 192	522 549	396 390	410 918
9	ARBETE UTAN KRAV PÅ SÄRSKILD YRKESUTBILDNING	239 838	225 820	219 481	234 399
0	MILITÄRT ARBETE	17 627	18255	14 038	13 861
P	Går ej att översätta/nyckla	106 490	108 234	0	0
U	Uppgift saknas	393 269	413 496	448 784	360 464
Totalt		4 285 109	4 491493	4 101 856	4 147 174

Det går att använda översättningsnyckeln även på SSYK två- och tresiffer-nivå. Som framgår av olika kommentarer ökar osäkerheten med en högre detaljeringsnivå.

Tabellen på föregående sida är hämtad från SCB 19 oktober 2015:
Jämförelse mellan yrkesuppgifter i FoB och yrkesregistret (doc)

“ I det nya yrkesregistret klassificeras yrke efter Standard för svensk Yrkesklassificering (SSYK96). Tidigare yrkesstatistik samlades in i Folk- och bostadsräkningarna (FoB) och klassificerades enligt Nordisk Yrkesklassificering (NYK). En nyckel mellan klassificeringssystemen har skapats av SCB för att möjliggöra länkning till historiska data. Med befintlig nyckel kan data länkas tillbaka till 1985. “
Se även: Befolkningens utbildning 2014

SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
Dessa ämnen ger en övblick över vetandets och tänkandets utveckling. Se: Sven Wimnell 17 sept 1997 + 1 februari 2015: Filosofins historia. Bertrand Russel om västerlandets visdom.
http://wimnell.com/omr109b.pdf

SW . 108 Samhällskunskap.
För alla ämnen 101-109 behövs en överblick och det kan anses motsvara ämnet samhällkunskap i grundskolan. I ämnet samhällskunskap behöver man få veta om alla ämnen 101-109. Individernas vetande och tänkande ingår i 11-19. I en demokrati måste alla kunna om samhället så att de kan rösta med kunskap i de allmänna valen. Ämnet samhällskunskap på alla skolnivåer behöver förbättras.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d. (Teoretisk filosofi)
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral. (Praktisk filosofi)
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

De inre verkligheter var och en har är inte alltid medvetna för individen och andra människor vet inte mycket om dem. Med betyg i skolämnen andra har kan man lista ut något om andras inre verkligheter. Med intervjuer m m kan man få veta något. Med vissa vetenskapliga undersökningar kan man få veta hur människor vanligen tänker och beter sig till följd av det.

Med utbildningsverksamheter i 7957, andra informationsverksamheter. underhållningsverksamheter, samtal, umgänge litteratur o s v kan man påverka människor. Särskilt viktigt är att påverka barnen på lämpligt sätt i alla sammanhag och isynnerhet i skolorna. Föräldrarna har stor betydelse och skolorna måste lära barnen det de behöver för livet. Efter skolan måste påverkningarna vartefter fortsätta på lämpligt sätt i alla sammanhang. I en demokrati måste påverkningarna vara sådana att det blir möjligt att påverka politiken på lämpligt sätt och så att det blir möjligt att leva ett bra liv.

Påverkningarna är ofta inte lämpliga och behöver ändras till det bättre. Vad som menas med bra blir då beroende av grundläggand värderingar som på grund av allt hela tiden förändras.

Exempel på förändringar i värderingar är värderingar om biblioteks-systemen som nu används. DC, DK och SAB är gjorda före demokratins genombrott och har inte uppbyggnad som passar en demokrati. När KB nu övergår till DC följer de värderingar som gällde i slutet på 1800-talet och inte värderingar som följer av nu rådande ambitioner om demokrati. I Sverige kan demokratin i bästa fall kunna anses vara 90 år gammal om man räknar med kvinnornas rösträtt 1924 och i världen högst 70 år gammal om man räknar efter FNs deklaration om mänskliga rättigheter och de forna koloniernas avskaffande efter andra världskriget.

I systemet för mänskliga verksamheter har område 6 fått mottaga delar från
DC 004-006 Datavetenskap (till 651)
DC 351-354 Offentlig förvaltning (till 6520-6524 opolitisk civil förvaltning)
DC 355-359 Militärvetenskap (till 6526-6529)
DC 380 Handel, kommunikationer & transport (till 653, tele 654, 656)
DC 330 Nationalekonomi (delar om finanser o d till 657).

SAB skiljer inte väl mellan ingenjörsmässiga konstruktionsverksamheter o d och tillverkning av det konstruerade. I klassifikationssystemet för verksamheter görs sådan åtskillnad att allt tillverkningsarbete finns i avdelningarna 66-69.

Område 7 har fått mottaga delar från
DC 301-307 Sociologi & antropologi (till 79, 7911-7913)
DC 130 Parapsykologi & ockultism (till 7911-7913)
DC 360 Sociala problem & sociala tjänster (till 795 och dess underavdelningar)
DC 370 Utbildning (till 7957)
DC 390 Seder, etikett & folklore (till 7911-7913)
DC 070 Nyhetsmedier, journalistik & publicering (till 7913-7919 radio, TV od. Det som motsvarar tidningarnas nyheter helst på 90.
DC 060 Föreningar, organisationer & museer (Till 7959, 73)
DC 090 Handskrifter & rara böcker (till 76 grafisk konst)

I systemet för verksamheter har område 79 blivit ett område för sociala miljöer och social beteenden. I område795 finns underområden 7951-7959 där områdena utgår från sociala miljöer som har anknytning till fysiska miljöer som beskrivits i område 72. Till exempel har utbildningar i 795**9** anknytning till skolbyggnader i 72**9.**

I område 8 blandar DC litteraturvetenskap och skönlitteratur. I systemet för verksamheter finns språk på 80, litteraturvetenskap på 81 och skönlitteratur på 82-89.

Område 9 har fått mottaga från
DC 070 Nyhetsmedier, journalistik & publicering (till 90)
DC 050 Tidskrifter & seriella resurser (till 90)

DC= DDK

Från KB Kungliga biblioteket:

" Dewey decimalklassifikation (DDK)

Dewey decimalklassifikation (DDK) är det mest spridda klassifikationssystem i världen, översatt till över 30 språk, de senaste är vietnamesiska, arabiska och svenska.

Bibliotek i mer än 138 länder använder Dewey och mer än 60 nationalbibliografier har deweyklassningar. Dewey finns i en tryckt version och i en webbversion. I WebDewey görs förändringar kontinuerligt och den uppdateras varje månad.

Dessutom finns i WebDewey tillgång till mappad terminologi från Library of Congress Subject Headings (LCSH) och Medical Subject Headings (MeSH).

Den svenska översättningen av DDK finns tillgänglig i form av svensk version av WebDewey. Ett abonnemang krävs, dock utan kostnad för det enskilda biblioteket. Kontakta dewey[at]kb.se för att begära ett abonnemang.

Översikt & lathund

Översikt till DDK23 (två nivåer)

Lathund DDK - SAB

Ordlista, introduktion och standardterminologi

Ordlista

Introduktion

Standardterminologi

Senast uppdaterad: 2018-01-15

Innehållsansvar: Harriet Aagaard, e-post: fornamn.efternamn@kb.se "

Systemet för mänskliga verksamheter.

I det följande har lagts in koderna i Lathund DDK - SAB

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter
20 områden:
Texten för områdena är länk till hemsidan.

SW 1 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
SW . 105 Övergripande om forskning
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
SW . 108 Samhällskunskap.
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

SW 10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar

SW . 101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
010 Bibliografi Aa
020 Arkiv Ac
020 Informationsvetenskap Ac
SW . 102 Biblioteksverksamheter. Databaser. Internetsökning
002 Bok- och biblioteksväsen A
020 Bibliotek Ab
SW . 103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar.
030 Allmänna encyklopedier Ba
030 Uppslagsverk & kalendrar Ba
SW . 104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
Finns ej i DDK eller SAB
SW . 105 Övergripande om forskning
001 Allmän vetenskaplig och kulturell verksamhet Bf
Översiktliga delar av SW7957
SW . 106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
Statistikscheman om ekonomiska/teknologiska verksamheter
SW . 107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
Statistikscheman om kulturella verksamheter
SW . 108 Samhällskunskap.
300 Samhällsvetenskaper O
SW . 109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.
001 Allmän idé och lärdomshistoria Be
109 Filosofins historia Db

DDKs lista om avd 000:
000 Datavetenskap, kunskap & system
004-006 Datavetenskap
010 Bibliografier
020 Biblioteks- & informationsvetenskap
030 Uppslagsverk & kalendrar
[040] [Vakant]
050 Tidskrifter & seriella resurser
060 Föreningar, organisationer & museer
070 Nyhetsmedier, journalistik & publicering
080 Citat
090 Handskrifter & rara böcker

SABs lista om avd A:
A Bok- och biblioteksväsen
Aa Bibliografi
Ab Bibliotek
Ac Arkiv
Ad Bokförlag och bokhandel
Ae Bokväsen
Af Skrift

SABs lista om avd B:
B Allmänt och blandat
Ba Allmänna encyklopedier
Bb Allmänna samlingsverk
Bd Allmänna tidskrifter och allmänna serier
Be Allmän idé och lärdomshistoria
Bf Allmän vetenskaplig och kulturell verksamhet
Bg Allmänna museer
Bh Allmänna utställningar
Bi Förenings- och mötesteknik
Bk Allmänna sällskap och föreningar
Bl Omstridda fenomen och företeelser
Br Kommunikation, cybernetik, informationsteori
Bs Masskommunikation: allmänt
Bt Publicistik
Bu Radio och television
Bv Informationsteknik

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.
SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.
SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

SW 11/19 Individernas inre verkligheter.
SW 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.

110 Metafysik	Dj

SW 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.

120 Kunskapsteori	Ddb

SW 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.

121.8 Värdefilosofi: allmänt	De
111.85 Estetik	Df

SW 14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.

140 Filosofiska skolor	Dbc
110, 122-124, 129 Verklighetsuppfattningar	Dj
126-128 Filosofisk antropologi	Dh

SW 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.

150 Psykologi	Do

SW 16 Individens logik. Vetenskpsteori o d.

160 Filosofisk logik	Dc
120 Kunskapsteori och vetenskaplig metodlära.	Dd

SW 17 Individens moral och uppfattningar om moral.

170 Etik	Dg

SW 18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

180 Antik, medeltida & österländsk filosofi	Dba
190 Modern västerländsk filosofi	Dbc
180Äldre västerländsk+icke-västerländsk filosofi	Da

DDKs lista om Filosofi
100 Filosofi
110 Metafysik
120 Kunskapsteori
130 Parapsykologi & ockultism
140 Filosofiska skolor
150 Psykologi
160 Filosofisk logik
170 Etik
180 Antik, medeltida & österländsk filosofi
190 Modern västerländsk filosofi

SABs lista om Filosofi och psykologi:
D Filosofi och psykologi
Da Äldre västerländsk samt icke-västerländsk filosofisk litteratur
Db Filosofins historia
Dc Logik och språkligt orienterad filosofi
Dd Kunskapsteori och vetenskapsteori
De Värdefilosofi: allmänt
Df Estetik
Dg Etik
Dh Filosofisk antropologi
Dj Verklighetsuppfattningar
Do Psykologi

2. Religiösa verksamheter o d.
5 områden:

SW 2 Religiösa verksamheter o d.
SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.
SW 21 Allmän religionsvetenskap.
SW 22/28 Kristna religioner.
SW 29 Icke kristna religioner o d.

SW 20 Övergripande religiösa verksamheter o d.	
200 Religion	**C**
SW 21 Allmän religionsvetenskap.	
210 Religionsfilosofi & religionsteori	**C:d, Cm**
SW 22/28 Kristna religioner.	
220 Bibeln	**Cb-Cc**
230 Kristendom & kristen teologi	**Ca, Ce**
240 Kristendomsutövning & kristet bruk	**Cf, Ci**
250 Utövande av prästämbete & religiösa ordnar	**Cg**
260 Kristen organisation, socialt arbete & tillbedjan	**Ch, Cg**
270 Kristendomshistoria	**Cj**
280 Kristna samfund	**Ck**
SW 29 Icke kristna religioner o d.	
290 Övriga religioner	**Cm- Cn**

SABs lista om religioner:
C Religion
Ca Kristendomen: allmänt
Cb Bibelutgåvor
Cc Exegetik och litteratur om Bibeln
Cd Äldre teologisk litteratur
Ce Dogmatik och symbolik
Cf Teologisk etik
Cg Praktisk teologi
Ch Gudstjänsten
Ci Uppbyggelselitteratur
Cj Kyrkohistoria
Ck Kristna samfund
Cl Kristen mission
Cm Religionshistoria
Cn Moderna religionsbildningar

3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
15 områden

SW 3 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

SW 31 Statistik och demografi.
SW 32 Statsvetenskap.
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.

SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).

SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

SW 31 Statistik och demografi.
310 Statistik **Oj**
304,6 Demografi **Oj**
SW 32 Statsvetenskap.
320 Statsvetenskap **Oc**
SW 33 Nationalekonomi, internationell ekonomi.
330 Nationalekonomi **Qa**
SW 34 Lagar o förordningar, traktat, juridik.
340 Juridik. **Oe, ämne + :oe**
340 Rättsvetenskap **Oe**
SW 35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
300 Samhälls- och rättsvetenskap **O delar**
SW . 351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
SW . 352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
SW . 353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
SW . 354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d).
327. Internationella relationer **Ob**
SW 36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
360 Sociala frågor och socialpolitik **Oh**
360 Sociala problem & sociala tjänster **Oh**
SW 36 ...om individernas kroppsliga förhållanden.
SW 37 ...om utbildning o d.
SW 38 ...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
SW 39 ...om sociala miljöer, nöjen, sport o d.

DDK och SAB har inga tydliga koder om demokratiska församlingar och politiskakrav. I http://wimnell.com/omr025.pdf finns långa utredningar om detta. De som ställer krav blandar vanligen ihop många krav så att klassifikationen av dem blir SW36-39. Enklast är att ställa krav vid verksamheterna10-99 som det gäller eller 36-39.

SABs lista om Samhälls- och rättsvetenskap:

O Samhälls- och rättsvetenskap
Oa Sociologi
Ob Internationella relationer
Oc Statsvetenskap
Od Förvaltning
Oe Rättsvetenskap
Oh Sociala frågor och socialpolitik
Oi Statistik
Oj Demografi
Ok Försäkring

4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
3 områden:

SW 4 Sambandsforskningsverksamheter.
SW 40 Systemvetenskap.Infostruktur.
SW 41-49 Samband o samordning mellan olika verksamheter.

Med sambandsforskningsverksamheter avses verksamheter som undersöker samband mellan olika verksamheter 10-99, 101 - 999 etc, då sambanden inte är tydliga angelägenheter inom verksamheterna. Verksamheterna i 4 avser opolitiska verksamheter. Politiska verksamheter utanför de demokratiskt valdas verksamheter i 35 ingår i avdelningarna 36-39 för politiska krav och politiska planeringar.

Området 4 om Sambandsforskningsverksamheter finns ej i SAB, DC, DK. Områdena 41-49 är inte utvecklade. Problem om samband antyds vanligen i detaljområden 10-99, 101-109 etc.

5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
11 områden

SW 5 Naturforsknings- och matematikverksamheter.
SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.
SW 51 Matematik.
SW 52 Astronomi, rymdforskning.
SW 53 Fysik o d.
SW 54 Kemi o d.
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
SW 58 Botanik.
SW 59 Zoologi.

SW 50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap.	
500 Naturvetenskaper	**U**
SW 51 Matematik.	
510 Matematik	**T**
SW 52 Astronomi, rymdforskning.	
520 Astronomi	**Ua**
SW 53 Fysik o d.	
530 Fysik	**Uccc**
SW 54 Kemi o d.	
540 Kemi	**Uce**
SW 55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d.	
550 Geovetenskaper & geologi	**Ud, Ub**
SW 56 Paleontologi, arkeologi o d.	
560 Fossiler & förhistoriskt liv	**Udb**
930.1, 930 Arkeologi	**J**
SW 57 Biologi, ekologi. Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet	
570 Biologi	**Ue**
SW 58 Botanik.	
580 Växter (botanik)	**Uf**
SW 59 Zoologi.	
590 Djur (zoologi)	**Ug**

SABs lista om Naturvetenskap:
U Naturvetenskap
Ua Astronomi
Ub Geofysik
Uc Fysik och kemi
Ucb Mekanik
Ucc Fysik
Ucd Molekyl-, atom-, kärn- och partikelfysik
Uce Kemi
Ud Geologi och paleontologi
Ue Biologi
Uf Botanik
Ug Zoologi

SABs lista om matematik
T Matematik
Ta Matematik: allmänt
Tb Aritmetik
Tc Algebra
Td Analys
Te Geometri
Tf Mått, mål och vikt
Th Sannolikhetskalkyl och matematisk statistik

SABs lista om Arkeologi:
J Arkeologi
Ja Europa: allmänt
Jb Norden
Jc Sverige
Je Brittiska öarna
Jf Mellaneuropa
Jh Schweiz
Jg Nederländerna, Belgien, Luxemburg
Ji Italien
Ji Frankrike
Jk Spanien
Jl Portugal
Jm Östeuropa
Jn Balkanhalvön
Jo Asien
Joa Främre Asien
Job Främre Indien
Joea Kina
Jp Afrika
Jpa Nordafrika utom Egypten
Jpb Egypten och Sudan
Jq Amerika
Jr Australien och Oceanien

6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
30 områden:

SW 6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.

SW 60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter.
929 Allmän ekonomisk historia Ky

SABs lista om Ekonomi och näringsväsen:
Q Ekonomi och näringsväsen
Qa Nationalekonomi och finansväsen
Qb Företagsekonomi
Qc Hem och hushåll
Qd Lantbruk
Qe Trädgårdsskötsel
Qf Skogsbruk
Qg Jakt och fiske
Qi Handel
Qj Post- och televäsen
Qm Hotell och turistväsen
Qz Särskilda företag

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.

SW 61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks.

610 Medicin & hälsa	**V**
363.37, 628.92 Brandteknik och brandväsen	**Ps**
636 Veterinärmedicin	**Qdfb**

SABs lista om Medicin

V Medicin
Va Medicinsk geriatrik, mikrobiologi, immunologi …
Vb Anatomi
Vc Medicinsk fysiologi, biofysik och kemi
Vd Farmakologi
Ve Allmän medicin
Vf Kirurgi och anestesi
Vga Gynekologi och andrologi
Vh Pediatrik
Vi Oftalmologi (ögat)
Vj Otorinolaryngologi
Vk Odontologi
Vl Psykiatri
Vm Terapimetoder
Vn Samhällsmedicin, hygien, sexologi
Vo Rättsmedicin
Vp Hälso- och sjukvård
Vs Gerontologi och geriatrik
Vt Flyg- och navalmedicin, rymdmedicin
Vu Idrottsmedicin
Vx Militärmedicin

SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

SW 62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)

I verksamheter där det behövs ingenjörskonstruktionen ingår de här. Det är konstruktioner som ingår i de tekniska högskolorna.

SABs lista om P teknik:

Behov av ingenjörskonstruktioner varierar.	**DDK**
P Teknik, industri och kommunikationer	600, 338
Pa Teknisk fysik	621
Pb Maskinteknik	621.8, 621.4,
Pc Elektroteknik och elektrisk industri	621.3
Pd Bergsbruk	622, 338.2
Pe Metallbearbetning och metallindustri	671-673, 338.47671-73. 4
Pf Stenindustri	620.132, 338.275
Pg Glas, keramik, porslin	666, 338.47666
Ph Träteknik och träindustri	674, 338.17498
Pi Pappersindustri	676, 338.47676
Pj Textil- och beklädnadsindustri	677, 338.47677
Pk Läder- och pälsvaruindustri	675, 338.476752
Pl Övriga produkter	679, 338.4768872
Pm Kemisk teknik och kemisk industri	660. 338.4766
Pn Fotografi och filmteknik	770
Po Tryckeri och bokbinderi	686
Pp Byggnadsteknik	690, 624
Pr Transportmedel och kommunikationer	388, 629.2
Ps Brandteknik och brandväsen	363.37, 628.92
Pt Patentbeskrivningar	608
Pu Datorer och databehandling	004-006

Tillverkning sv varor ingår i SW66-68.
Tillverkning av anläggningar ingår i SW 69.
Allmän drift av datorsystem ingår i SW 651
Drift av telesystem ingår i SW654
Drift av transportsystem ingår i SW 656
Produktion av el och drift av elsystem ingår i 644
Drift av vatten, avlopp, avfall och andra hygiensystem ingår i 644

SW 63 Biologisk produktion. Jordbruk, skogsbruk, jakt, fiske od.

630 Jordbruk **Qd-Qg**

SABs lista:

Qd Lantbruk	630
Qe Trädgårdsskötsel	635
Qf Skogsbruk	634,9
Qg Jakt och fiske	639

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
SW . 645 Användning av inventarier o d.
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.

SW 64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
640 Hemkunskap & familjekunskap Qc
SW . 641 Matlagning. 642 Måltider, matservering.
641 Matlagning, 642 Servering Qca
SW . 643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
643 Bostad Ohc
910.46, 338.4791 Hotell och turistväsen Qm
SW . 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
644 Kraft och hygienförsörjning Ppb-Ppd
SW . 645 Användning av inventarier o d.
645 Inredning mm Qcba
SW . 646 Personlig hygien o d, klädvård (utom tvätt o d)
546 Kläder, kroppsvård Qcc-Qcd
Här kan ingå Sociala verksamheter o d och
studier för bättre inre verkligheter.
SW . 647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster o utgifter mm.
647 Hushållsekonomi Qci, Qbdb
SW . 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
648 Tvätt, rengöring o d Qcbb-Qcbu
SW . 649 Personvård: barn, hemsjukvård.
649 Vård i hemmet
649 Hemsjukvård mm Vph, Vh

I lathund för DDK- SAB och SAB-DDK finns ej uppgifter till denna lista, det har hämtats från omr641.html-omr 649.html i wimnell.com

SW 65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d.
SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.
SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
SW . 6525-6529 Militära verksamheter.
SW . 653 Handelsverksamheter.
SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.
SW . 655 Förlagsverksamheter o d.
SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.
SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.
SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SW . 651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning.

004-006 Datorer och databehandling. Datavetenskap	Pu

SW . 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.

351-354 Offentlig förvaltning	Od

SW . 6525-6529 Militära verksamheter.

355-359 Militärvetenskap	S

SW . 653 Handelsverksamheter.

380 Handel	Qi

SW . 654 Telekommunikationsverksamheter.

383-384 Televäsen	Qj

SW . 655 Förlagsverksamheter o d.

070,5 Bokförlag och bokhandel	Ad

SW . 656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.

388, 629.2 Transportmedel och kommunikationer	Pr
383-384Postväsen	Qj

SW . 657 Penningverksamheter. Finans. Försäkring. Skatter.

330 Finansväsen	Qa
368 Försäkring	Ok

SW . 658 Allm.företagsekonomi, Arbets-förmedling o -marknad.

330 Ekonomi och näringsväsen	Q
338.76 Särskilda företag	Qz
650 Företagsekonomi	Qb
650 Företagsledning & PR	Qb

SW . 659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

SABs lista om Militärväsen:S Militärväsen

Sa Lantkrigväsen
Sb Sjökrigsväsen
Sc Luftkrigsväsen
Se Total krigföring
Sf Kärvapenkrigföring
Sg Kemisk och biologisk krigföring
Sh Psykologiskt försvar
Si Civilförsvar
Sj Ekonomiskt försvar
Sv Vapen

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.

Ingenjörskonstruktioner till 66-69 ingår i SW62

SW 66/68 Tillverkning av varor.
SW 66 Tillverkning av kemivaror od.
660 Kemisk teknik **Pm**
SW 67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
Här ingår arbete i gruvor, oljefyndigheter o d **Pd**
SW 68 Tillverkning av komplexvaror.
670-680 Tillverkning **Pe-Pl**

SW 69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar.
690 Byggnadsteknik **Pp**

SABs lista om P teknik:

Behov av ingenjörskonstruktioner varierar.	**DDK**
P Teknik, industri och kommunikationer	600, 338
Pa Teknisk fysik	621
Pb Maskinteknik	621.8, 621.4,
Pc Elektroteknik och elektrisk industri	621.3
Pd Bergsbruk	622, 338.2
Pe Metallbearbetning och metallindustri	671-673, 338.47671-73. 4
Pf Stenindustri	620.132, 338.275
Pg Glas, keramik, porslin	666, 338.47666
Ph Träteknik och träindustri	674, 338.17498
Pi Pappersindustri	676, 338.47676
Pj Textil- och beklädnadsindustri	677, 338.47677
Pk Läder- och pälsvaruindustri	675, 338.476752
Pl Övriga produkter	679, 338.4768872
Pm Kemisk teknik och kemisk industri	660. 338.4766
Pn Fotografi och filmteknik	770
Po Tryckeri och bokbinderi	686
Pp Byggnadsteknik	690, 624
Pr Transportmedel och kommunikationer	388, 629.2
Ps Brandteknik och brandväsen	363.37, 628.92
Pt Patentbeskrivningar	608
Pu Datorer och databehandling	004-006

Tillverkning sv varor ingår i SW66-68.
Tillverkning av anläggningar ingår i SW 69.
Allmän drift av datorsystem ingår i SW 651
Drift av telesystem ingår i SW654
Drift av transportsystem ingår i SW 656
Produktion av el och drift av elsystem ingår i 644
Drift av vatten, avlopp, avfall och andra hygiensystem ingår i 644

7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
21 områden:

SW 7 Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
SW 70 Allmänt om konst o kultur.
SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.
SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.
SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.
SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.
SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.
SW 78 Musik (konserter o d 792)

SW 70 Allmänt om konst o kultur.

700 Konstarterna	I
700 Konst	Ia
709 Allmän konsthistoria	Ib

Kt Allmän kulturhistoria, till 70 när det gäller övergripande arbeten, till 71 - 79 när det gäller dessa områden.

SW 71 Övergripande formgivning/planering av fysiska miljöer.

710 Fysisk planering & landskapsarkitektur	Icu, Odg, Uh

Uh Naturskydd, naturvård
Bgk Kulturminnesvård (delar om stadsdelar o d).

SW 72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur.

720 Arkitektur	Ic

SW 73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning.

730 Skulptur, keramik & metallkonst	Id

Bg Allmänna museer
Bh Allmänna utställningar
Ky Historiska hjälpvetenskaper

SW 74 Konsthantverk, formgivning av bruksföremål. Inredning.

740 Grafiska konstformer & konsthantverk	Ig, Ih, Hci, H+.0

Mv Föremål.

SW 75 Konstmåleri. 76 Grafisk konst, teckenkonst. 77 Fotografi.

750 Målarkonst	Ie
760 Tryckframställning & grafiska tryck	If
090 Handskrifter & rara böcker	Aea
002, 090 Bokväsen	Ae
411 Skrift	Af
770 Fotografi, datorkonst, film, video	In, Pn

SW 78 Musik (konserter o d 792)

780 Musik	Ij, X, Y

X Musikalier, noter, sångtexter od. Y Musikinspelningar.

SW 72 Formgivning av byggnader och anläggningar o d. Miljögestaltning.

721 Formgivning av byggnader o anläggningar o d. Arkitektur och arkitektarbete i allmänhet.
722 Forntidsmiljöer. Forntidsarkitektur.
723 Medeltidsmiljöer (ca 300-1400). Medeltidsarkitektur.
724 Nya tidens miljöer och arkitektur.
725 Offentliga byggnader. Affärs- och industribyggnader.
7251 Offentliga byggnader för myndigheter,förvaltningsbyggnader o d
7252 Merkantila byggnader. Affärshus. Kontorshus.
7253 Byggnader för transport- o kommunikationsväsen.
7254 Industribygnader. Fabriker. Verkstäder.
7255 Vårdhem. Sociala inrättningar.
7256 Fångvårdsanstalter o d.
7257 Restauranger. Serveringsställen. Badinrättningar. Parkbyggnader.
7258 Byggnader och lokaler för underhållning och sport.
7259 Diverse offentliga byggnadsverk.
726 Kyrkliga byggnader. Kultbyggnader. Begravningsanläggningar.
727 Undervisnings- och forskningsanstalter. Museer. Bibliotek.
728 Bostadshus o d.
729 Klimatreglering inklusive ljus, färg och ljud. Detaljer i arkitektarbeten.

SABs lista om Konst

I Konst, musik, teater, film och fotokonst
Ia Konst
Ib Konsthistoria
Ibz Särskilda konstnärer
Ic Arkitektur
Id Skulptur
Ie Målarkonst
If Grafisk konst
Ig Teckningskonst
Ih Konsthantverk
Ij Musik
Ik Teater
Im Film
In Fotokonst

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.

SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
SW . 7957 Undervisning o d.
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.

SW 796/799 Sport, idrott o d.

SW 79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks. Sport.
301 Sociologi Oa
306.09 Allmän socialhistoria Ku
SW . 7911-7913 Seder och bruk.
390, 301-307 Etnografi,socialantropologi,etnologi M
390 Seder, etikett & folklore M
130 Parapsykologi & ockultism Bl, Dop
SW . 7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
791.43 Film Im
Radio och television, fester mm Bu Ikö
SW . 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
792 Teater Ik
SW . 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.
793.3 Danslekar och dans Rc
SW . 794 Spel. Skicklighets-och turspel. Lotteri. Lotto. Tips etc.
793-795 Spel och tidsfördriv Rd
795 Lotteri, vadhållning, tips Re
SW 795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
360 Sociala frågor och socialpolitik Oh
SW . 7951 Sociologi. Socialvård..
301 Sociologi Oa
SW . 7952/7956 Sociala miljöer, sociala verksamheter.
Sociala miljöer i fysiska miljöer 721-726
SW . 7957 Undervisning o d.
370 Utbildning E
SW . 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet.
Sociala miljöer i fysiska miljöer 728
SW . 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d.
060, 658.456 Förenings- och mötesteknik Bi
369, 060 Allmänna sällskap och föreningar Bk
SW 796/799 Sport, idrott o d.
796.44, 613.71 Gymnastik Ra
796, 797 Idrott och sport Rb

SABs lista om utbildning:
E Uppfostran och undervisning
Ea Pedagogik
Eaa Pedagogisk psykologi
Eab Pedagogisk metodik
Em Undervisningsväsen: allmänt
Ep Högskolor
Epab Högskolan: pedagogisk metodik
Eu Elever med särskilda behov
Ev Folkbildning
Ex Yrkesval

SABs lista om Idrott, lek och spel:
R Idrott. lek och spel
Ra Gymnastik
Rb Idrott och sport
Rc Danslekar och dans
Rd Spel och tidsfördriv
Re Lotteri, vadhållning, tips

8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
12 områden:
SW 8 Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

SW 80 Språkliga verksamheter. 802/809 motsvarar 82/89.

400 Språk	F
SW 801	
410 Språkvetenskap	F
SW 802	
420 Engelska & fornengelska	Fe
SW 803	
430 Tyska & besläktade språk	Ff-Fg
SW 804	
440 Franska & besläktade romanska språk	Fj
SW 805	
450 Italienska, rumänska & besläktade språk	Fi
SW 806	
460 Spanska, portugisiska, galiciska	Fk-Fl
SW 807	
470 Latin & italiska språk	Foc
480 Klassisk grekiska & modern grekiska	Foa
SW 808+809	
490 Övriga språk	Fm-Fn, Fp-Få

SABs lista om språk:
F Språkvetenskap
Fc Svenska
Fd Övriga nordiska språk
Fe Engelska
Ff Tyska
Fg Nederländska
Fh Romanska språk: allmänt
Fi Italienska
Fj Franska
Fk Spanska
Fl Portugisiska
Fm Slaviska och baltiska språk
Fn Keltiska språk
Fo Grekiska och latin
Fp Indoariska språk
Fq Iranska språk
Fs Semitiska språk
Ft Övriga afroasiatiska språk
Fu Finsk-ugriska och altaiska språk
Fv Sinotibetanska och austroasiatiska språk, taispråk
Fx Övriga språk
Få Teckenspråk

SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

SW 81 Litteraturvetenskap. Litteraturhistoria.

SABs lista om Litteraturvetenskap

G Litteraturvetenskap
Gc Svenska
Gd Övriga nordisk litteraturhistoria
Ge Engelsk litteraturhistoria
Gf Tysk litteraturhistoria
Gg Nederländsk litteraturhistoria
Gh Romansk litteraturhistoria: allmänt
Gi Italiensk litteraturhistoria
Gj Fransk litteraturhistoria
Gk Spansk litteraturhistoria
Gl Portugisisk litteraturhistoria
Gm Slavisk och baltisk litteraturhistoria
Gn Keltisk litteraturhistoria
Go Grekisk och latinsk litteraturhistoria
Gp Indoarisk litteraturhistoria
Gq Iransk litteraturhistoria
Gs Semitisk litteraturhistoria
Gt Litteraturhistoria: övriga afroasiatiska språk
Gu Finsk-ugrisk och altaisk litteraturhistoria
Gv Litteraturhistoria: sinotibetanska och austroasiatiska språk, taispråk
Gx Övriga litteraturhistoria
Gz Särskilda utländska författare

SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .

SABs lista om Skönlitteratur:
SW 82/89 Skönlitteratur på olika språk.
H Skönlitteratur
SW 82 Engelsk skönlitteratur o d.
He Engelsk skönlitteratur
SW 83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
Hc Svensk skönlitteratur
Hd Övriga nordisk skönlitteratur
Hf Tysk skönlitteratur
Hg Nederländsk skönlitteratur
SW 84 Fransk skönlitteratur o d.
Hh Romansk skönlitteratur: allmänt
Hj Fransk skönlitteratur
SW 85 Italiensk skönlitteratur o d.
Hi Italiensk skönlitteratur
SW 86 Spansk och portuguisisk skönlitteratur o d.
Hk Spansk skönlitteratur
Hl Portugisisk skönlitteratur
SW 87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d.
Ho Grekisk och latinsk skönlitteratur
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.
Hm Slavisk och baltisk skönlitteratur
SW 89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d .
Hn Keltisk skönlitteratur
Hp Indoarisk skönlitteratur
Hq Iransk skönlitteratur
Hs Semitisk skönlitteratur
Ht Skönlitteratur: övriga afroasiatiska språk
Hu Finsk-ugrisk och altaisk skönlitteratur
Hv Skönlitteratur: sinotibetanska och austroasiatiska språk, taispråk
Hx Övrig skönlitteratur

Kungliga Bibliotekets lista med litteraturhistoria och skönlitteratur hopslagna

800 Litteratur	**H, G**
810 Amerikansk litteratur på engelska	**Heq, Geq**
820 Engelska & fornengelska litteraturer	**He, Ge**
830 Tyska & besläktade litteraturer	**Hf, Gf**
840 Franska & besläktade litteraturer	**Hj, Gj**
850 Italienska, rumänska & besläktade. litt	**Hi, Gi**
860 Spanska, portugisiska & galiciska litt	**Hk, Gk**
870 Latinska & italiska litteraturer	**Hoc, Goc**
880 Klassisk & modern grekisk litteratur	**Hoa, Goa**
890 Övriga litteraturer	**Hp-Hå,Gp-Gy**
	Hm-Hn, Gm-Gn

Anpassat till SW systemet:

SW 81	
800 Litteratur	**H, G**
SW 82	
810 Amerikansk litteratur på engelska	**Heq, Geq**
820 Engelska & fornengelska litteraturer	**He, Ge**
SW 83	
830 Tyska & besläktade litteraturer	**Hf, Gf**
SW 84	
840 Franska & besläktade litteraturer	**Hj, Gj**
SW 85	
850 Italienska, rumänska & besläktade litt	**Hi, Gi**
SW 86	
860 Spanska, portugisiska & galiciska litt	**Hk, Gk**
SW 87	
870 Latinska & italiska litteraturer	**Hoc, Goc**
880 Klassisk & modern grekisk litteratur	**Hoa, Goa**
SW 88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d.	**Hm, Gm**
SW 89	
890 Övriga litteraturer	**Hp-Hå,Gp-Gy**
	Hn, Gn

9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.
12 områden:
SW 9 Saklitterära verks.Allmän geografi o historia. Biografi.
SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.

SW 90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen.
900 Historia **K del**
905 Allmänna tidskrifter och publikationsserier. Tidningar.I den mån de inte kan ingå isärskilt fack. Årsböcker. Adressböcker, Almanackor. Kalendrar. 9051 / 9059 På olika språk. 9051 Amerikanska. 9052 Engelska (annan än amerikanska). 9053 Tyska o d. 9054 Franska o d. 9055 Italienska o d. 9056 Spanska, portugiska o d. 9057 Sla viska språk. 9058 Skandinaviska språk. 9059 Andra språk.
907 Tidningsväsen. Betydelse. Ledning. Redaktion. Journalistik.
908 Skrifter i blandade ämnen, i den mån de inte kan ingå i särskilt fack.
050 Tidskrifter & seriella resurser **Bd**
070 Nyhetsmedier, journalistik & publicering **Bt**
080 Citat **Bb**

Från SAB, övrigt:
B Allmänt och blandat
Br Kommunikation, cybernetik, informationsteori
Bs Masskommunikation: allmänt
Bu Radio och television
Bv Informationsteknik
Bb Allmäna samlingsverk.
Å Tidningar

Området är komplicerat, se mer på http://wimnell.com/omr026.pdf

SW 91 Allmän geografi, reseskildringar. 913/919 mots. 93/99.

910 Geografi & resor **N**

SABs lista om geografi:

N Geografi
Na Europa: allmänt
Nb Norden
Nc Sverige
Ne Brittiska öarna
Nf Mellaneuropa
Nh Schweiz
Ng Nederländerna, Belgien, Luxemburg
Ni Italien
Ni Frankrike
Nk Spanien
Nl Portugal
Nm Östeuropa
Nn Balkanhalvön
No Asien
Np Afrika
Nq Amerika
Nr Australien och Oceanien

SW 92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d.

920 Biografi & genealogi **L**

SABs lista:

L Biografi med genealogi
Ld Genealogi
Lz Särskilda personer

SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.

SW 93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.

SW 93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshistoria.
930 Forntida världens historia (före ca 499) K
SW 94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa.
940 Europas historia Ka
SW 95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
950 Asiens historia Ko
SW 96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
960 Afrikas historia Kp
SW 97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika.
970 Nordamerikas historia Kqa-Kqc
SW 98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika.
980 Sydamerikas historia Kqd
SW 99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Poler. Rymden.
990 Övriga områdens historia Kr, Ks

SABs lista om historia:
K Historia
Ka Europa: allmänt
Kb Norden
Kc Sverige
Ke Brittiska öarna
Kf Mellaneuropa
Kh Schweiz
Kg Nederländerna, Belgien, Luxemburg
Ki Italien
Ki Frankrike
Kk Spanien
Kl Portugal
Km Östeuropa
Kn Balkanhalvön
Ko Asien
Kp Afrika
Kq Amerika
Kr Australien och Oceanien

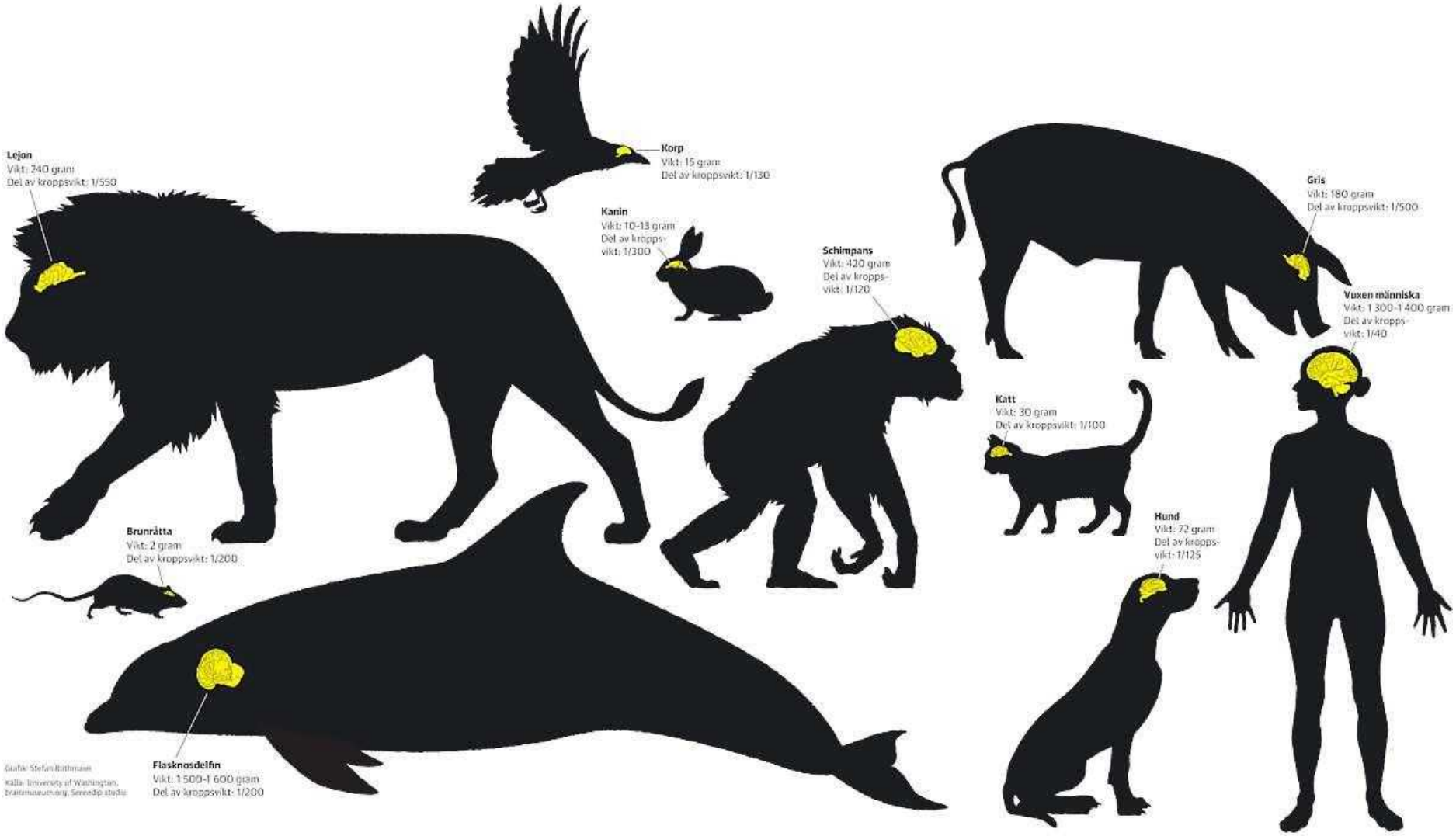
Lejon
Vikt: 240 gram
Del av kroppsvikt: 1/550
Korp
Vikt: 15 gram
Del av kroppsvikt: 1/130
Kanin
Vikt: 10-13 gram
Del av kropps-
vikt: 1/300
Schimpans
Vikt: 420 gram
Del av kropps-
vikt: 1/120
Gris
Vikt: 180 gram
Del av kroppsvikt: 1/500
Vuxen människa
Vikt: 1 300-1 400 gram
Del av kropps-
vikt: 1/40
Katt
Vikt: 30 gram
Del av kroppsvikt: 1/100
Hund
Vikt: 72 gram
Del av kropps-
vikt: 1/125
Brunråtta
Vikt: 2 gram
Del av kroppsvikt: 1/200
Flasknosdelfin
Vikt: 1 500-1 600 gram
Del av kroppsvikt: 1/200
Grafik: Stefan Rothman
Källa: University of Washington,
brainmuseum.org, Serendip studio

DN SÖNDAG 27 MAJ 2018

" Vår stora hjärna gav oss mat – komplicerade samhällen fick vi på köpet

Jakten efter mat var viktigare än behovet av socialt samspel för att människan fick så stor hjärna, visar den första matematiska modellen av hur evolutionen kan ha gått till.

Det kostar att ha en hjärna. Den behöver mängder av energi för att utvecklas och mängder av energi för att fungera, och de flesta av jordens organismer klarar sig alldeles utmärkt helt utan. Men vi människor har utvecklat en hjärna som är nästan sex gånger större än man kan förvänta sig hos ett däggdjur av vår storlek.

Den stora hjärnan måste ha hjälpt våra förfäder att överleva, föröka sig och bli så framgångsrika som vi har blivit. Vår hjärna slutar växa när vi är tio år gamla, långt innan resten av kroppen. Det gör att vi förblir små, sårbara och inte så produktiva mycket längre än andra apor, men att få hjärnan klar först måste vara värt det priset.

Forskare har länge försökt förstå vad som drev på utvecklingen.
– Det finns massor av hypoteser om varför människan har en så ovanligt stor hjärna. Vi har delat in dem i tre grupper: ekologiska utmaningar, sociala utmaningar och kulturella utmaningar, säger Mauricio González-Forero, biolog vid University of St Andrews i Skottland.

De som tror att de ekologiska utmaningarna var viktigast menar att vi behövde en stor hjärna för att få tag i mat: hitta den i miljöer där mat är svår att finna, spåra bytesdjur, komma ihåg var maten finns i en växlande omgivning och under olika årstider, till exempel.

Om det i stället var sociala utmaningar som var viktigast växte vår hjärna för att göra oss bättre på att samarbeta för att hitta mat eller jaga stora bytesdjur, men också på att manipulera andra, skapa pakter eller genomskåda när någon försöker lura oss.

Den tredje gruppen av hypoteser betonar betydelsen av kulturella utmaningar, det vill säga att hjärnan behövs för att vi ska kunna lära oss av andra, undervisa och bygga upp ett samlat mänskligt vetande.

Men det är mycket svårt att avgöra vilka utmaningar som var viktigast. Problemet är att forskare bara har tittat på korrelationer: vilka dieter, vilka miljöer eller vilka flockstorlekar eller komplexa sociala strukturer verkar hänga ihop med en stor hjärna. Det finns många, många sådana studier, säger Mauricio González-Forero.

I sådana studier är det omöjligt att säga vad som kom först: den stora hjärnan eller den komplicerade sociala gruppen.

– Är det flockens storlek som driver på utvecklingen av hjärnan eller är det möjligt att leva i en stor grupp tack vare att vi har en stor hjärna? Vi ville undersöka vilka de verkliga orsakerna är, och vad som bara är konsekvenser.

Mauricio González-Forero och hans kollega Andy Gardner skapade en datormodell av hur utvecklingen kan ha gått till.

Programmet följer individer genom livet, och har ett schema för hur mycket energi som behövs för hjärnan, kroppen och fortplantningsorganen. När en individ växer upp och får större hjärna får hon också fler färdigheter, och en större kropp gör det lättare att använda dem för

att få mer energi, alltså mat. Mer kompetenta individer lyckas också bättre med att föröka sig.

Med programmet kunde forskarna testa hur olika faktorer, från omgivningen och från gruppen, påverkar utvecklingen, och hittade en kombination som leder fram till individer med kroppar och hjärnor av samma storlek som vi, och som växer upp som vi gör. Runt 60 procent var ekologiska utmaningar, 30 procent kom från behovet av socialt samspel och de sista 10 procenten från konkurrens mellan grupper. Jakten på föda var alltså den allra främsta drivkraften när vi fick vår stora hjärna, enligt forskarnas beräkningar. Resultaten publiceras i veckans nummer av tidskriften Nature.

– Det är förvånande att de sociala utmaningarna inte var de viktigaste. Vi fann till och med att socialt samspel minskade hjärnstorleken, tvärtemot vad andra studier visat. Men när samarbete gör det möjligt att lita på andras förmåga har man råd med en mindre hjärna till förmån för fortplantningsorganen, säger Mauricio González-Forero.

Konkurrens mellan individer hade ingen inverkan alls, enligt modellen.
– Det var verkligen överraskande. Det har varit något av en nyckelhypotes.

Men resultaten stämmer mycket väl med den mänskliga psykologin, menar Mauricio González-Forero.

– Redan tidigt i barndomen visar vi att vi är utvecklade för att samarbeta mot naturen. Även de 10 procent som kommer från konkurrens mellan grupper är något som kan yttra sig som sammanhållning i den egna gruppen och misstänksamhet mot främlingar, säger han.

Tobias Karlsson vid institutionen för neurovetenskap vid Karolinska institutet i Solna är imponerad av studien.

– Jag gillar deras angreppssätt. De deklarerar tydligt vilka grundantaganden de utgår ifrån, och resultaten bygger på dem i stället för på åsikter och tankar. Om någon annan kan visa att det är något fel på deras grundantaganden kan man bygga vidare på modellen, och få fram en starkare hypotes och ett säkrare resultat, säger han.

Resultatet i Nature är inte det slutgiltiga svaret på varför vi fick vår stora hjärna.

– Forskarna är öppna med att det här är starten på en diskussion, och bjuder in andra att bidra med sina modeller. Modellerna kommer att bli bättre och bättre, och de exakta siffrorna kan nog komma att ändras ganska mycket, säger Tobias Karlsson.

I datormodellen har forskarna till exempel bara räknat med grupper på två personer.

– I en större grupp börjar vi få experter. Någon är bra på att fiska, någon är jättebra på att jaga, och någon annan är bra på något annat. Den typ av specialisering, som bara finns hos människor, ställer helt andra krav på intelligensen och kan kanske påverka resultatet ganska mycket, säger Tobias Karlsson.

Konkurrens med andra arter, till exempel andra förmänniskor, hade förmodligen också stor betydelse.

– Vi gjorde en liknande beräkning för neandertalarna, och fick resultatet 80 procent ekologiska utmaningar och 20 procent sociala. Nu

spekulerar jag bara, men om det innebär att de var mindre anpassade för konkurrens kanske de hade sämre chanser att klara sig mot homo sapiens. Det skulle vara intressant att undersöka, säger Mauricio González-Forero.

En annan fråga är varför det bara var människan som utvecklade så stor hjärna.

– En svår miljö är inte hela förklaringen. vi har inte med kulturen explicit i vår modell, men människan behöver också en kultur, så att hon kan fortsätta att lära sig nya saker medan hon växer upp. Ekologi och kultur – kanske är det anledningen till att endast människan fick en så extrem hjärna.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se "

DN SÖNDAG 27 MAJ 2018 DN. DEBATT 180527

”Hatet vinner terräng – nu måste politikerna besinna sig”

"Den organiserade intoleransen vinner terräng. Destruktiva krafter eldar på brasan av misstänksamhet och hat. En del röster tystnar på grund av rädsla. Det är mycket oroande. Politiker och debattörer måste nu besinna sig och bidra med lösningar som främjar tillit och innanförskap, skriver företrädare för sex stora civilsamhällesorganisationer.

Inför en sommar med valrörelse och debatt, är det mer angeläget än på länge att slå vakt om livsviktiga värderingar som människovärde och medmänsklighet. Våra organisationer bidrar varje dag till möten mellan människor i olika åldrar, med olika bakgrund och livssituation.

Dessa möten präglas av glädje, social sammanhållning och delaktighet. Många av dessa sammanhang handlar också om att lindra nöd, minska utsatthet och ensamhet.

Vi är djupt oroade över att den offentliga samtalstonen i Sverige hårdnar, inte minst i sociala medier. Genom att ställa grupper mot varandra frammanas en kollektiv rädsla – en känsla av osäkerhet och bristande tilltro till samhället och till att de sociala välfärdssystemen klarar påfrestningar. En del politiska företrädare har på kort tid också anpassat sin retorik i populistisk riktning. Detta riskerar att leda till ytterligare avhumanisering av individer och grupper.

I Sverige ger välfärd och frihet de flesta människor möjlighet att leva ett gott liv. Samtidigt ökar klyftorna i samhället – mellan de som har

och de som inte har, mellan de som befinner sig innanför respektive utanför den sociala välfärden.

I områden som präglas av trångboddhet, höga ohälsotal, låg sysselsättning, låg utbildningsnivå, diskriminering och lågt valdeltagande är utsattheten stor. Dessa förhållanden leder till ett utanförskap som riskerar att bädda för uppgivenhet som urholkar människors framtidstro. Det drabbar inte bara de mest utsatta, utan är ett problem som angår hela vårt samhälle.

Utanförskap och utsatthet bäddar också för krafter som vill stänga in och stänga ute. I sådana situationer upplever många människor att de saknar inflytande, och det kan i sin tur bli grogrund för rasism, extrema åsikter, radikalisering och social oro. Den organiserade intoleransen vinner terräng. Destruktiva krafter i samhället eldar på brasan av misstänksamhet och hat. En del röster tystnar på grund av rädsla. Detta är en mycket oroande utveckling.

Vi har även sett en snabb förändring i hur vi talar med varandra och om varandra. Humanitära frågor blir allt oftare slagträn i den ekonomiska eller migrationspolitiska debatten. I dag kan politiker, opinionsbildare och andra tyckare framföra budskap som var helt orimliga bara för några år sedan. Invandring, asylpolitik och integration debatteras många gånger utifrån ett problemperspektiv där kopplingen till arbetslöshet, kriminalitet och utanförskap ofta tycks vara självklar.

Alltmer sällan talas om mångfaldens möjligheter. Nästan aldrig om styrka och engagerande initiativ – varannan svensk i dag engagerar sig ideellt för ett bättre samhälle, många av dessa är medlemmar i våra organisationer eller deltagare i våra aktiviteter.

Språkbruk och retorik har stor inverkan på uppfattningar och åsikter, och det påverkar beredskapen att stödja människor i utsatta situationer. Men den negativa retoriken kommer inte från ingenstans – den är ett uttryck för en värderingskris.

Vi är några av de största organisationerna i civilsamhället, vi har olika tyngdpunkter i vår verksamhet, delvis olika och delvis överlappande bevekelsegrunder för våra ställningstaganden och vårt arbete, men vi är helt överens i denna övertygelse: att humanitet, medmänsklighet och allas lika värde är grundläggande för ett gott samhälle. Det ser vi i både i ord och handling i våra verksamheter.

Det kan handla om mentorskap som bygger ny vänskap. Frivilliga i exempelvis Örebro kopplas ihop med nyanlända och tillsammans tolkar man myndighetsposten eller skruvar ihop den nya Ikeamöbeln.

Det kan vara nätverket ”Vän i Umeå” där man möts i fjällvandring kring solnedgång och palt vid den porlande bäcken. Det kan vara språkträningen där ingen frågar efter ursprung eller status utan alla får vara med. Det kan vara samarbetet med Arbetsförmedlingen för att rusta idrottsföreningar och församlingar för att ge nyanlända och långtidsarbetslösa en chans på arbetsmarknaden. Det kan vara Livsberättargrupper där äldre delar sina berättelser och kommer ut ur - eller arbetet med asylsökandes egen organisering och förbättring av mottagande och integration.

Vi kommer att fortsätta agera för delaktighet och gemenskap, för inkludering och innanförskap:

Vi står fast vid våra grundläggande principer om alla människors lika värde och medmänsklighet. Vi ser varje dag många som verkar

för ett öppet samhälle där alla ska bemötas utifrån alla människors lika värde.

Vi ser ett enormt engagemang för att tillsammans bygga det samhälle vi vill ha, där medmänsklighet och humanitära värderingar är ledstjärnor. Vi vill visa bilden av det mångfacetterade Sverige där delaktighet och tillit spelar avgörande roll.

Ett öppet Sverige där alla får plats. Vi tar ställning mot de hatiska och fördomsfulla uttryck som rasism, extremism och intolerans står för. Vi gör det målmedvetet över hela landet genom hundratusentals medlemmar, aktiva och frivilliga. Vi vill fokusera på innanförskap i stället för utanförskap. På hur vi stärker den sociala sammanhållningen och de goda krafterna som får människor att växa, känna sig respekterade, behövda och tagna i anspråk utifrån sina förutsättningar. Vi vill bidra till tillit i stället för polarisering samt skapa förutsättningar för att öka demokratisk delaktighet och reell inkludering.

Den respektfulla dialogen behövs mer än någonsin. Det behövs en sansad debatt där åsikter bryts mot varandra i demokratisk ordning, utan polariserande populistiska övertoner.

Detta är vårt budskap till de politiker som bedriver valrörelse under sommaren 2018. Vi kommer att hålla fast vid det även efter valet. Vi kommer att samarbeta både lokalt och nationellt, med en tydlig ambition att även samverka med andra aktörer som arbetar mot samma mål. För att kunna bedriva det arbetet behöver civilsamhället goda förutsättningar.

I februari 2016 presenterades en lång rad konkreta åtgärder i utredningen ”Palett för ett stärkt civilsamhälle” för att förbättra förutsättningarna för föreningslivet. Med anledning av den presenterade regeringen nyligen en skrivelse för riksdagen om hur regeringen vill stödja och förenkla för svenskt föreningsliv. Vi menar att det finns fler förslag från utredningen som borde tas om hand för att ännu mer lyfta civilsamhället och möjliggöra ett ännu starkare arbete.

Civilsamhällesorganisationerna utgör en kraftfull motor som värnar, balanserar och tar ansvar för samhällsutvecklingen – vi är en del av lösningen på de problem som utmanar Sverige i dag. Låt oss göra detta arbete tillsammans.

Antje Jackelén, ärkebiskop, Svenska kyrkan
Björn Eriksson, ordförande, Riksidrottsförbundet
Martin Ärnlöv, generalsekreterare, Svenska Röda korset
Elisabeth Dahlin, generalsekreterare, Rädda barnen
Lotta Säfström, ordförande, Sveriges stadsmissioner
Göran Pettersson, generalsekreterare, Forum idéburna organisationer med social inriktning "